

కృష్ణ యజుర్వేదీయ

తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము

ఏకాగ్ని కాణ్డము (మంత్ర ప్రశ్న ద్వయము)

సంపాదకులు

❀ జగన్నాథ-రవి ❀

ఆర్యసోమయాజుల వేంకట జగన్నాథ రావు

సుబ్రహ్మణ్యమ్ రవి కృష్ణమూర్తి

ॐ

కృష్ణ యజుర్వేదీయ

తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము

ఏకాగ్ని కాణ్డము (మన్త ప్రశ్న ద్వయము)

(ప్రతీక మన్తముల పూర్ణ పాఠ సహితము)

సంపాదకులు

❀ జగన్నాథ-రవి ❀

ఆర్య సోమయాజుల వేంకట జగన్నాథ రావు

సుబ్రహ్మణ్యమ్ రవి కృష్ణమూర్తి

ఫోన్: 0431 - 257 2789, 0431 - 255 7370

ప్రకాశకులు

ఆ. శ్రీరామ మూర్తి, కొత్త బెలగామ్, పార్వతీపురమ్

taittirya AraNyakamu, EkAgni kANDamu (Telugu)
తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము, ఏకాగ్ని కాండము (తెలుగు)

Copyright with publisher

సర్వ హక్కులు-ప్రకాశకులవి

First Edition : July 2013

ప్రథమ ముద్రణ : జూలై 2013

Price : ₹ 300/-

మూల్యము: ₹ 300/-

Copies can be had from:

ప్రతులకు:

Shri Jagannatha Rao A V, B4 / 197, BHEL Township, Tiruchirapalli, Tamil Nadu, PIN: 620 014 Phone : 0431 – 257 2789, 0431 – 255 7370 Cell : 94435 99836 e-mail : av75166@gmail.com	Shri Kapaleswara Rao V S, Door No: 20 – 137 / 1, Dayananda Nagar, Malkaj giri, Hyderabad, PIN: 500 047 Phone: 040 - 2705 7802 Cell : 94901 67802	Shri Srirama Murthy A, Viyanna Pantulu Bungalow, Kotta Belagam, Parvatipuram, PIN:535 501 Cell : 94919 06303
శ్రీ ఎ. వి. జగన్నాథ రావు B4 / 197, BHEL టౌన్ షిప్ తిరుచిరాపల్లి, తమిళ నాడు పిన్ : 620 014 ఫోన్: 0431-2572789, 2557370 సెల్ : 94435 99836 ఈ మెయిల్: av75166@gmail.com ikivar@yahoo.co.in	శ్రీ వి. ఎస్. కపాలేశ్వర రావు డోర్ నంబర్: 20 – 137 / 1, దయానంద నగర్, మల్కాజ్ గిరి, హైదరాబాద్, పిన్ : 500 047 ఫోన్ : 040 – 2705 7802 సెల్ : 94901 67802	శ్రీ ఎ. శ్రీరామ మూర్తి వియన్నపంతులు గారి బంగ్లా కొత్త బెలగామ్, పార్వతీపురమ్ పిన్ : 535 501 సెల్ : 94919 06303

మాతా పితరులకు సమర్పణము

బ్రహ్మశ్రీ ఆర్యసోమయాజుల వేంకట లక్ష్మీ నారాయణ, సావిత్రి దంపతులు

(శ్రీ వేంకట జగన్నాథ రావు గారి జననీ జనకులు)

మాతృ దేవో భవ! పితృ దేవో భవ!

బ్రహ్మశ్రీ సుబ్రహ్మణ్యమ్, కావేరి దంపతులు

(శ్రీ రవి కృష్ణ మూర్తి గారి జననీ జనకులు)

సంపాదకులు

బ్రహ్మశ్రీ ఆర్యసోమయాజుల వేంకట జగన్నాథ రావు, పద్మ కుమారి దంపతులు

❀ జగన్నాథ-రవి ❀

బ్రహ్మశ్రీ ఎస్. రవి కృష్ణమూర్తి, మీను దంపతులు

తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము

ప్రశ్న	ప్రశ్నారంభము	అనువాకములు	పదులు	వాక్యములు	పుట సంఖ్య
తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము					
1	ఆరుణ కేతుక చయనము / ఆరుణము (భద్రజ్కరేభిః)	32	130	1396	1 - 29
2	స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణము (సహ వై)	20	24	117	30 - 44
3	చాతుర్హోత్ర చయనము (చిత్తి స్సుక్)	21	53	501	45 - 55
4	ప్రవర్గము (యుజ్జాతే మనః)	42	93	840	56 - 75
5	ప్రవర్గ బ్రాహ్మణము (దేవా వై సత్రమాసత)	12	108	1136	76 - 98
6	పితృమేధము (పరేయువాగ్ంసమ్)	12	27	280	99 - 113
7	శీఖా వల్లి (శీఖా వ్యూఖ్యాస్యామః)	12	23	249	114 - 119
8	బ్రహ్మ / ఆనన్ద / బ్రహ్మనన్ద వల్లి (బ్రహ్మవి దాప్నోతి పరమ్)	9	9	215	120 - 124
9	భృగు వల్లి (భృగు రైవ వార్తుణిః)	10	15	165	125 - 128
10 a	నారాయణం / మహా నారాయణోపనిషత్ ఆన్త్ర (సాయణ) పాఠము-అమృతస్య పారే	80	102	579	129 - 156
10 b	నారాయణం / మహా నారాయణోపనిషత్ ద్రావిడ (భట్ట భాస్కర) పాఠము అమృతస్యపారే	64	80	373	157 - 179
ఏకాగ్ని కాణ్డము (మన్త ప్రశ్న ద్వయము)					
1	ప్రసుగ్మవ్తా ధియసానస్య-వివాహ ప్రశ్నము	18	18	293	180 - 193
2	ఉష్ణేన-ఉపనయన ప్రశ్నము	22	22	409	194 - 226

తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము

అనుబంధములు		
1	మహా సౌర మస్త్ర పాఠము (ఋగ్వేదీయము)	227 - 236
2	ఆదిత్య స్తోత్రము	237 - 239
3	ఆదిత్య హృదయ స్తోత్రము (వాల్మీకీయము)	240 - 242
4	సంపాదకుల మాట	243 - 266

❀ జగన్నాథ రవి ❀ వేద పుస్తకములు

ముద్రింప బడిన గ్రంథములు

1. శ్రీ రుద్రాధ్యాయ ఘన పాఠము
(సంహితా, మస్త్ర విభాగ, పద, క్రమ, జటా పాఠ సహితము)
2. తైత్తిరీయ సంహితా - క్రమ పాఠము (2 భాగములు)
3. తైత్తిరీయ సంహితా - పద పాఠము (2 భాగములు)
4. తైత్తిరీయ సంహితా పాఠము (2 భాగములు)
5. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము
6. తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము, ఏకాగ్ని కాణ్డము (మస్త్ర ప్రశ్న ద్వయము)

ముద్రణకు సిద్ధముగానున్న గ్రంథములు

1. తైత్తిరీయ సంహితా-జటా పాఠము (7 భాగములు)
2. తైత్తిరీయ సంహితా-ఘన పాఠము (7 భాగములు)

మనవి: మా ప్రచురిత గ్రంథములలో ఏదేని (స్వర / అఖర) దోషములున్నచో వేద విదులు కృపతో తెలియ జేయవలసినదిగా ప్రార్థన. తరువాతి ముద్రణమున ఆ యా దోషములను సరి చేయుటకు వీలగును గదా! కొన్ని ముద్రణా దోషములను మా దృష్టికి తెచ్చిన వారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదములు.

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

భద్ర జ్ఞరేభి శృణుయామ దేవాః | భద్ర మృశ్యేమాఽఖిభి ర్యజత్రాః | స్థిరై రజై
స్తుప్తువాగ్ంస స్తనూభిః | వ్యశేమ దేవహిత య్మ దాయుః | స్వస్తి న ఇన్తో వృద్ధత్రవాః | స్వస్తి
నః పూషా విశ్వవేదాః | స్వస్తి న స్తార్క్యో అరిష్టనేమిః | స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు | ఓం
శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || [9]

భద్ర జ్ఞరేభి శృణుయామ దేవాః | భద్ర మృశ్యేమాఽఖిభి ర్యజత్రాః | స్థిరై రజై
స్తుప్తువాగ్ంస స్తనూభిః | వ్యశేమ దేవహిత య్మ దాయుః | స్వస్తి న ఇన్తో వృద్ధత్రవాః | స్వస్తి
నః పూషా విశ్వవేదాః | స్వస్తి న స్తార్క్యో అరిష్టనేమిః | స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు | ఆప
మాపా మప స్సర్వాః | అస్మా దస్మా దిత్ అమతః | (1) అగ్ని ర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ |
సహ సజ్చస్కరర్థియా | వాయుశ్చా రశ్మి పతయః | మరీచ్యాత్మానో అద్రుహాః | దేవీ
ర్భవన సూవరీః | పుత్రవత్త్వాయ మే సుత | మహానామ్నీ ర్మహామానాః | మహాసో మహాస
స్వః | దేవీః పర్జన్య సూవరీః | పుత్రవత్త్వాయ మే సుత | (2) అపాఽశ్మష్ణి మపా రఘ్నః |
అపాఽశ్మష్ణి మపా రఘమ్ | అపాఽశ్రూ మప చాఽవర్తిమ్ | అప దేవీ రిత్ హిత వజ్ర
నేవీ రజితాగ్శ్చ | భువన నేవ సూవరీః | ఆదిత్యా నదితి నేవీమ్ | యోనినోర్ధ్వ ముదీషత |
శివా న శ్శన్తమా భవన్తు దివ్యా ఆప ఓషధయః | సుమృడీకా సరస్వతి మా తే వ్యోమ
సన్దృశి | (3) అమత, స్సు, తౌషధయో, ద్యే చ (1) [3-32]

స్మృతిః ప్రత్యక్ష మైతిహ్యమ్ | అనుమాన శ్చతుష్టయమ్ | ఏతై రాదిత్య మణ్డలమ్ | సర్వై రేవ
విధాస్యతే | సూర్యో మరీచి మా దత్తే | సర్వస్మా ద్భువనా దధి | తస్యాః పాక విశేషేణ
స్మృత జ్ఞాన విశేషేణమ్ | నదీవ ప్రభవా త్కాచిత్ | అఖియా ధన్వంతరే యథా | (4) తా

న్నదోఽభి సమాయన్తి సోరు స్సతీ న నివర్తతే ఏవ న్నానా సముత్థానాః కాలా
 స్సప్తధ్వరగ్ శ్రితాః అణుశశ్చ మహాశశ్చ సర్వే సమవయన్తి తమ్ స తై స్సర్వై
 స్సమావిష్టః ఊరు స్సన్న నివర్తతే అధి సప్తధ్వర స్త్విద్యాత్ త దేవ లఖణే **15** అణుభిశ్చ
 మహద్భిశ్చ సమారూఢః ప్రదృశ్యతే సప్తధ్వరః ప్రత్యక్షేణ నా ఽధిసత్త్వః ప్రదృశ్యతే
 పటరో విక్లిధః పిఙ్గః ఏత ద్వరుణ లఖణమ్ యత్రైత దుప్ర దృశ్యతే సహస్ర వృత్త నీయతే
 ఏకగ్ం హి శిరో నానా ముఖే కృథన్న న్త దృతు లఖణమ్ **16** ఉభయత స్సప్తేన్ద్రియాణి
 జల్పిత న్నేవ దిహ్యతే శుక్ల కృష్ణే సప్తధ్వరస్య దక్షిణ వామయోః పార్శ్వయోః తస్యైషా
 భవతి శుక్ర న్నే అన్య ద్యజత న్నే అన్యత్ విషురూపే అహన్తి ద్యౌ రివా ఽసి విశ్వా హి
 మాయా అవసి స్వధావః భద్రా తే పూష నిహ రాతి రస్త్వితి నా ఽత్త భువనమ్ న
 పూషా న ప్రశవః నా ఽదిత్య సప్తధ్వర ఏవ ప్రత్యక్షేణ ప్రియతమ స్త్విద్యాత్ ఏత ద్వై
 సప్తధ్వరస్య ప్రియతమగ్ం రూపమ్ యో ఽస్య మహా నర్థ ఉత్పథ్యమానో భవతి ఇద
 మ్పుణ్య జ్కురుష్యేతి త మాహరణ న్ద్విద్యాత్ **17** (యథా, లఖణ, ఋతులఖణ, ముఖవనగం,
 సప్త చ **(2)** [4-47].

సాక్షాన్తానాగ్ం సప్తథ మాహు రేకజమ్ ష డుద్యమా ఋషయో దేవజా ఇతి తేషా మిష్టాని
 విహితాని ధామశః స్థాత్రే రేజన్తే వికృతాని రూపశః కో ను మర్యా అమిథితః సఖా
 సఖాయ మబ్రవీత్ జహా కో అస్మ దీషతే య స్తిత్యాజ సఖవిదగ్ం సఖాయమ్ న తస్య
 వాచ్యపి భాగో అస్తి య దీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం శృణోతి **18** న హి ప్రవేద సుక్రుతస్య
 పథా మితి ఋతుర్ ఋతునా నుద్యమానః వి ననాదా ఽభి ధావః షష్టిశ్చ త్రిగ్ంశకా
 వర్గాః శుక్ల కృష్ణౌ చ షాష్టికా సారాగ వస్త్రై ర్జరదక్షిః వసన్తో వసుభి స్సహ సప్తధ్వరస్య
 సవీతుః ప్రైషకృ త్ప్రథమ స్స్మృతః అమూ నాదయతేత్యన్యాన్ **19** అమూగ్ శ్చ పరి

రఖ్ఖతః॑ ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॑యుజ్య॒న్తే॑ యత్రై॑త దుప॒ దృశ్య॑తే॒ ఏత దే॒వ వి॑జానీ॒యాత్॑ ప్రమా॑ణ
జ్కాల॑ పర్య॒యే॑ విశే॒షణ॑ స్తు వ॒ఖ్యామః॑ ఋతూ॑నా న్నిబోధ॑త శుక్ల వాసా॑ రుద్ధ గణః॑
గ్రీష్మే॑ణా ౭౭వర్తతే॑ సహా॑ నిజహ॑ న్పుథీవీగం॑ స॒ర్వామ్॑ [10] జ్యోతిషా॑ ౭ప్రతి॒భ్యేన॑
సః॑ వి॒శ్వరూ॒పాణి॑ వాసాగ్గం॑సి॒ ఆది॒త్యానా॑ న్నిబోధ॑త స॒క్షధ॑నరీ॒ణ జ్కర్మ॑ ఫలమ్॑ వర్షా॑భి
ర్దదతాగ్గం॑ సహా॑ అదుఃఖో॑ దుఃఖ చ॒క్షు రి॒వా తద్మా॑ పీత ఇ॒వ దృశ్య॑తే శీతేనా॑ ౭వ్యథ॑య
న్ని॒వా రు॒రు ద॒క్ష ఇ॒వ దృశ్య॑తే హౌదయతే॑ జ్వలత శ్చై॒వ శా॒మ్యత॑ శ్చ ౭స్య చ॒క్షుషీ॑
యా వై ప్ర॒జా భ్ర॑గ్శ్యన్తే॒ సక్ష॑థనా తా భ్ర॑గ్శ్యన్తే॒ యాః ప్రతి॑ తిష్ఠన్తి సక్ష॑థనై తాః ప్రతి
తిష్ఠన్తి వర్షా॑భ్య ఇ॒త్యర్థః॑ [11] (శృ॒ణోత్య॒న్యా, స్మ॒రన్యా, మే॒వ, షట్ప॑) (3) [4-46]

అఖ్ఖ దుఃఖోత్థితస్యై॒వ వి ప్ర॑సన్నే క॒నీని॑కే॒ ఆజ్కే॒ చా ౭ద్గ॑ణ న్నాన్తి॒ ఋభూ॑ణా న్ని
న్నిబోధ॑త క॒నకా॒భాని॑ వాసాగ్గం॑సి॒ అహ॑తాని నిబోధ॑త అన్న మశ్మీ॒త మృజ్మీ॑త అహ॑ష్టో
జీ॒వన॑ ప్రదః॑ ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॑యుజ్య॒న్తే॑ శర ద్యత్రో॒ప దృశ్య॑తే [12] అభి ధూన్వ॑న్తో ౭భి
ఘ్నన్త ఇ॒వా తవ॑న్తో మ॒రు ధ॑ణాః॒ అము॑తో జేతు మిషు ముఖ మి॒వా స॒న్నద్ధా॑ స్సహ
దదృశే॑ హా అప ధ్వస్తై ర్వస్తి వర్జై రి॒వా వి॒శిఖా॑సః కప॒ర్దినః॑ అక్రుద్ధస్య యోథ్యమానస్య॑
క్రుద్ధస్యై॒వ లోహా॑నీ॒ హేమ॑త శ్చ॒క్షుషీ॑ వి॒ద్యాత్॑ అ॒ఖ్ఖయోః ఖ్ఖప్తో రి॒వా [13] దుర్భి॒క్షి నే॒వ
లోకే॒షు॑ మ॒నూనా॑ ముద॒క జ్ఞృహే॑ ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॑వదన్తీః॒ వైద్యు॑తో యాన్తి శైశిరీః॑ తా
అగ్నిః పవ॑మానా అ॒న్వైఖ్ఖత॑ ఇ॒హ జీ॒వికా॑ మపరిపశ్యన్న్ తస్యై॒షా భవ॑తి ఇ॒హేహ॑ వ
స్స॒విత॑పసః॒ మరు॑త స్సూర్య త్వచః॑ శర్మ సప్రథా ఆవృ॑ణే [14] (దృశ్యత, ఇ॒వా, ౭౭వృ॑ణే)
(4) [3-30]

¹ నిజహ॑ న్పుథీవీగం స॒ర్వామ్॑ - సాయణ భాష్య పాఠము

నిదహ॑ న్పుథీవీగం స॒ర్వామ్॑ - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

అతి తామ్రాణి వాసాగ్ంసి। అష్టి వజ్రి శతఘ్ని చ। విశ్వే దేవా వి ప్రహరన్తి। అగ్ని జిహ్వో
 అసశ్చత। నైవ దేవో న మర్త్యః। న రాజా వరుణో విభుః। నా యగ్ని ర్మేన్ద్రో న పవమానః।
 మాతృ కృచ్చన విద్యతే। దివ్యసైక్యా ధను రార్షిః। పృథివ్యా మపరా శ్రితా। (15) తస్యేన్ద్రో
 వప్రి రూపేణ। ధను ర్జ్ఞా మఛిన ధన్వయమ్। త దిన్ద్ర ధను రిత్వజ్యమ్। అథ వర్ణేషు చక్షతే।
 ఏత దేవ శయ్యో రాపర్హస్పత్యస్య। ఏత ద్రుద్రస్య ధనుః। రుద్రస్య త్వవ ధను రార్షిః। శిర
 ఉ త్పిపేష। స ప్రవర్గ్యో యథవత్ తస్మా ద్య సప్రవర్గ్యేణ యజ్ఞేన యజతే। రుద్రస్య స శిరః
 ప్రతి దధాతి। నైనగ్ం రుద్ర ఆరుకో భవతి య ఏవ ష్టేద। (16) (శ్రితా, యజతే, త్రిణి చ(1) [2-23]
 అత్యూర్ధ్వో యజ్ఞో యజతే శాచాత్ శిశిరః ప్రదృశ్యతే। నైవ రూప న్న వాసాగ్ంసి। న చక్షుః
 ప్రతి దృశ్యతే। అన్యోన్య స్తు న హిగ్ంస్తాతః। సత స్త ద్దేవ లఘ్విణమ్। లోహితో యజ్ఞ శార
 త్కర్ణిః। సూర్యస్యోదయన మ్పుతి। త్వ జ్కరోషి న్యజ్ఞాలికామ్। త్వ జ్కరోషి ని జానుకామ్।
 (17) ని జానుకా మే న్యజ్ఞాలికా। అమీ వాచ ముపాసతా మితి తస్మై సర్వ ఋతవో నమన్తే।
 మర్యాదాకరత్వా త్ప్ర పురోధామ్। బ్రాహ్మణ ఆప్నోతి య ఏవ ష్టేద। స ఖలు సప్తధ్వర
 ఏతై స్సేనానీభి స్సహ। ఇన్ద్రాయ సర్వా న్కామా నభి వహతి। స ద్రఘః। తస్యైషా భవతి।
 (18) అవ ద్రఘో అగ్ంశుమతీ మతిష్ఠత్ ఇయానః కృష్ణో దశభి స్సహస్రైః। ఆవర్త మిన్ద్ర
 శ్చద్యా ధమన్తమ్। ఉప స్నుహి త న్ముమణా మథద్రా మితి ఏతయైవేన్ద్ర స్సలావృక్యా
 సహ। అసురా న్పరి వృశ్చతి। పృథివ్యగ్ంశుమతీ తా మన్వవస్థిత సప్తధ్వరో దివ ఇచ్చ।

² ధను ర్జ్ఞా మఛిన ధన్వయమ్। భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

ధను ర్జ్ఞా మఛిన ధన్వయమ్। సాయణ భాష్య పాఠము

³ ఉప స్నుహి త న్ముమణా మథద్రా మితి సాయణ భాష్య పాఠము

ఉప స్నుహి త న్ముమణా మథద్రా మితి భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

నైవ స్త్విదుషా ఽఽచార్యా ఽన్తే వాసినా | అన్యోన్యస్మై ద్రుహ్యతామ్ | యో ద్రుహ్యతి
 భ్రశ్యతే స్వర్గా త్తోకాత్ | ఇత్యుతు మణ్ణలాని | సూర్య మణ్ణలాన్యాఖ్యాయికాః | అత ఊర్ధ్వగ్ం
 సనిర్వచనాః | [19] (ని జానుక్రా, మృవతి, ద్రుహ్యతా, మృచ్ఛ చి (6) [3-35]

ఆరోగో బ్రాజః పటరః పతజః | స్వర్ణరో జ్యోతిషీమాన్ విభాసః | తే అస్మై సర్వే దివ
 మాతపన్తి | ఊర్జ స్థహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి | కశ్యపో ఽష్టమః | స మహా మేరు న్న
 జహాతి | తస్యైషా భవతి | య త్తే శిల్ప జ్కశ్యప రోచనావత్ | ఇన్ద్రియావ త్పుష్కల ఇచ్చిత్ర
 భాను | యస్మి స్థూర్ధ్యా అర్పితా స్సప్త సాకమ్ | [20] తస్మి న్రాజాన మధి విశ్రయేమ మితి |
 తే అస్మై సర్వే కశ్యపా జ్యోతి ర్భన్తే | తా స్థోమః కశ్యపా దధి నిర్ధమతి | భస్తా కర్మకృ
 దివైవమ్ | ప్రాణో జీవాసీన్ద్రియ జీవాని | సప్త శీర్షణ్యాః ప్రాణాః | సూర్యా ఇత్యాచార్యాః |
 అపశ్య మహా మేతా స్థప్త సూర్యా నితి | పశ్చ కర్ణో వాత్సాన్యనః | సప్త కర్ణశ్చ ప్తాఖిః |
 [21] ఆనుశ్రవిక ఏవ నౌ కశ్యప ఇతి | ఉభౌ వేదయితే | న హి శేకు మివ మహా మేరు
 జ్గన్తుమ్ | అపశ్య మహా మేత భూర్య మణ్ణల మ్పరివర్తమానమ్ | గార్గ్యః ప్రాణ త్రాతః |
 గచ్ఛన్త మహా మేరుమ్ | ఏక ఇచ్చ ఽజహతమ్ | బ్రాజ పటర పతజ్గా నిహనే | తిష్ఠ
 న్నాతపన్తి | తస్మా దిహ తప్త తపాః | [22] అముత్రేతరే తస్మా దిహ ఽతప్త తపాః | తేషా
 మేషా భవతి | సప్త సూర్యా దివ మను ప్రవిష్టాః | తా నన్వేతి పథిభి ర్దక్షిణావాన్ | తే అస్మై
 సర్వే ఘృత మాతపన్తి | ఊర్జ స్థహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి | సప్తర్షిజ సూర్యా
 ఇత్యాచార్యాః | తేషా మేషా భవతి | సప్త దిశో నానా సూర్యాః | [23] సప్త హోతార
 ఋత్విజః | దేవా ఆదిత్యా యే సప్త | తేభి స్సోమా ఽభీ ర్షణ ఇతి | త దప్యామ్నాయః | ది
 గ్భాజ ఋతూ న్కరోతి | ఏతయైవా ఽఽవృతా ఽఽసహస్ర సూర్యతాయా ఇతి
 వైశమ్పాయనః | తస్యైషా భవతి | య ద్ధ్యావ ఇన్ద్ర తే శతగ్ం శత మూఘమీః | ఉత స్యుః | న

త్వా వజ్రి స్తహస్తగ్ం సూర్యాః | 124 | అను న జాత మష్ట రోదసీ ఇతి నానా లిङ्గత్వా
 దృతూనా న్నానా సూర్యత్వమ్ | అష్టౌ తు వ్యవసీతా ఇతి సూర్య మణ్డలాన్యష్టౌ ఋత
 ఊర్ధ్వమ్ | తేషా మేషా భవతి | చిత్ర స్థేవానా ము దగ్రా దసీకమ్ | చక్షు ర్మితస్య వరుణస్యా
 ఋగ్వేః | ఆ ఋత్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షమ్ | సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుష శ్చేతి | 125 | స్రాక,
 మ్లాఙ్గి, స్తప్తీ తపా, నానా సూర్యా, సూర్యా, నవ చి (7) [6-59]

కేవద మభ్ర నివిశతే | క్వా ఋయగ్ం సప్తధ్వరో మిథః | క్వా ఋహః కేవయ స్థేవ రాత్రీ | క్వ
 మాసా ఋతవ శ్చితాః | అర్థ మాసా ముహూర్తాః | 4 నిమేషా స్తుటిభి స్సహ | కేవమా
 ఆపో నివిశన్తే | యదీతో యాన్తి సమ్ప్రతి | కాలా అఘ్న నివిశన్తే | ఆప స్సూర్యే
 సమాహితాః | 126 | అభ్రాణ్యపః ప్రవద్వన్తే | విద్యు భూర్యే సమాహితా | అనవర్ణే ఇమే
 భూమీ | ఇయ ఇహ ఋసౌ చ రోదసీ | కిగ్ స్వి దత్రా ఋన్తరా భూతమ్ | యేనేమే విధృతే
 ఉభే | విష్ణునా విధృతే భూమీ | ఇతి వధ్వస్య వేదనా | ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతమ్ |
 సూయవసినీ మనుషే దశస్యే | 127 | వ్యష్టత్నా రోదసీ విష్ణవేతే | దాధర్థ పృథివీ మభితో
 మయూఖైః | కి న్త ద్విష్టో ర్భల మాహుః | క్రా దీప్తిః కి మ్పరాయణమ్ | ఏకో య ధ్ధారయ
 ద్దేవః | రేజతీ రోదసీ ఉభే | వాతా ద్విష్టో ర్భల మాహుః | అఖారా ద్దీప్తి
 రుచ్యతే | త్రిపదా ధ్ధారయ ద్దేవః | య ద్విష్టో రేక ముత్తమమ్ | 128 | అగ్నయో వాయవ
 శ్చైవ | ఏత దస్య పరాయణమ్ | పృచ్ఛామి త్వా పర మ్మృత్యుమ్ | అవమ మృధ్యమ
 ఇచ్ఛతుమ్ | లోక ఇహ పుణ్య పాపానామ్ | ఏత త్పృచ్ఛామి సమ్ప్రతి | అము మాహుః పర
 మ్మృత్యుమ్ | ప్రవమాన స్తు మధ్యమమ్ | అగ్ని రేవా ఋవమో మృత్యుః | చన్త్రమా శ్చతు

4 నిమేషా స్తుటిభి స్సహ - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు

నిమేషా స్తుటిభి స్సహ - ఇతి పాఠ భేదః

రుచ్యతే! **[29]** అనాభోగాః పర మ్మృత్యుమ్! పాపా స్సయ్యన్తి సర్వదా! ఆభోగా స్తేష్వప
 సయ్యన్తి! యత్ర పుణ్య కృతో జనాః! తతో మధ్యమ మాయన్తి! చతు మగ్ని శ్చ సమృతి!
 పృచ్ఛామి త్వా పాప కృతః! యత్ర యాతయతే యమః! త్వ న్న స్త ద్భిహ్మా
 న్ప్రీటూహి! యది వేత్థా ౭సతో గృహాన్! **[30]** క్షశ్యపా దుదీతా స్సూర్యాః! పాపా
 స్పిర్హన్తి సర్వదా! రోదస్యో రన్త ర్దేశేషు! తత్ర న్యస్యన్తే వాసవైః! తే ౭శరీరాః ప్రపద్యన్తే!
 యథా ౭పుణ్యస్య కర్మణః! అపాణ్యపా దకేశాసః! తత్ర తే ౭యోనిజా జనాః! మృత్వా
 పున ర్మృత్యు మాపద్యన్తే! అద్యమానా స్స్వకర్మభిః! **[31]** ఆశాతికాః క్రిమయ ఇవ! తతః
 పూయన్తే వాసవైః! అపైత మ్మృత్యు జ్ఞాయతి! య ఏవ స్తేద! స ఖలైవ స్తే ద్ద్రాప్తిహ్మాణః!
 దీర్ఘ శ్రుతమో భవతి! కశ్యపస్యా ౭తిథి సిద్ధగమన సిద్ధాగమనః! తస్యైషా భవతి! ఆ
 యస్మి న్తప్త వాసవాః! రోహన్తి పూర్వాయ రుహాః! **[32]** ఋషిర్ హ దీర్ఘ శ్రుతమః! ఇన్తస్య
 ఘర్మో అతిథి రితి! కశ్యపః పశ్యకో భవతి! య ధ్వర్వ మ్పరి పశ్యతీతి సౌఖ్యాయత్! అథా
 ౭గ్నే రష్ట పురుషస్య! తస్యైషా భవతి! అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్! విశ్వాని దేవ
 వయునాని విద్వాన్! యుయోధ్యస్మ జ్ఞహురాణ మేనః! భూయిష్ఠా న్తే నమ ఉక్తి స్తేధేమేతి!
[33] (సమాహితా, దశస్యే, ఉత్తమ, ముచ్యతే, గృహ, స్త్యవకర్మభిః, పూర్వాయ రుహ, ఇతి)(8) **[8-80]**
 అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చ! సహోజా అజిరాప్రభుః! వైశ్వానరో నర్యాపాశ్చ! ప్రజ్ఞీరాధాశ్చ
 సప్తమః! విసర్పేవా ౭ష్టమో ౭గ్నినామ్! ఏతే ౭ష్టౌ వసవః! శ్చతా ఇతి! యథర్షేవా ౭గ్నే
 రర్చి ర్వర్ణ విశేషాః! నీలా ౭ర్చిశ్చ పీతకా ౭ర్చి శ్చేతి! అథ వాయో రేకాదశ
 పురుషస్యైకాదశ స్త్రీకస్య! ప్రభ్రాజమానా వ్యవదాతాః! **[34]** యాశ్చ వాసుకి వైద్యుతాః!
 రజతాః పరుషా శ్శ్యామాః! కపిలా అతి రోహితాః! ఊర్ధ్వా అవపతన్తాశ్చ! వైద్యుత
 ఇత్యేకాదశ! నైవ స్తేద్యుతో హి నన్తి! య ఏవ స్తేద! స హోవాచ వ్యాసః! పారాశర్యః! విద్యు

ద్వధ మేవా ౭హ మృత్యు మైచ్చ మితి న త్వకామగ్ం హన్తి {35} య ఏవ వైదా అథ
 గన్ధర్వ గణాః సాన్త బ్రాహ్మి అజ్ఞారి ర్భూమారిః హస్త సుహస్తాః కృశాను ర్విశ్వావసుః
 మూర్ధన్వా స్థూర్య వరాచాః కృతి రిత్యేకాదశ గన్ధర్వ గణాః దేవాశ్చ మహా దేవాః
 రశ్మయశ్చ దేవా గర్త గిరః {36} వైన జగ్రో హి నస్తా య ఏవ వైదా గౌరీ మమాయ
 సల్లిలాని తప్తతీ ఏకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రా
 ౭ఖరా పరమే వ్యోమ నితి వాచో విశేషణమ్ అథ నిగద వ్యాఖ్యాతాః తా
 ననుక్రమిష్యామః వరా ౭౭హవ స్వతపసః {37} విద్యు న్మహస్తో ధూపయః శ్వాపయో
 గృహ మేధా శ్చేత్యేతే యే చేమే ౭శిమి విద్విషః పర్జన్యా సప్త పృథివీ మభి వర్షన్తి
 వృష్టిభి రితి ఏతయైవ విభక్తి విపరీతాః సప్తభి ర్వాతై రుదీరితాః అమూ ర్లోకా నభి
 వర్షన్తి తేషా మేషా భవతి సమాన మేత దుదకమ్ {38} ఉచైత్యవ చా ౭హభిః భూమి
 మ్పర్జన్యా జిన్వన్తి దివ జ్ఞాన్వన్త్యగ్నయ ఇతి య దఖర మూత కృతమ్ విశ్వే దేవా
 ఉపాసతే మహర్షి మస్య గోష్ఠారమ్ జమదగ్ని మకుర్వతః జమదగ్ని రాప్యాయతే
 ఛన్దోభి శ్చతు రుత్తరైః రాజ్ఞ సోమస్య తృప్తాసః {39} బ్రహ్మణా వీర్యావతా శివా నః
 ప్రదిశో దిశః త చ్చయ్యో రా వృణీమహే గాతు య్యజ్ఞాయ గాతు య్యజ్ఞ పతయే దైవీ
 స్వస్తి రస్తు నః స్వస్తి రామనుషేభ్యః ఉర్ధ్వ జ్ఞేగాతు భేషజమ్ శ న్నో అస్తు ద్విపదే శ
 ఇచ్ఛతుష్పదే సోమపా(3) అసోమపా(3) ఇతి నిగద వ్యాఖ్యాతాః {40} (వ్యవదాతా, హన్తి, గర్త
 గిర, స్తపస, ఉదక, వృష్తాస, శ్చతుష్పద, ఏకశ్చ) (9) [7-71]

సహస్రవృ దీయ మూమిః పర వ్యోమ సహస్రవృత్ అశ్వినా భుజ్యా నా ౭సత్యాః

విద్యు న్మహస్తో ధూపయః - సాయణ భాష్య పాఠము

విద్యు న్మయస్తో ధూపయః - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

విశ్వస్య జగత స్పతీః జాయా భూమిః పతి ర్వ్యోమః మిథున న్తా అతుర్యభుః పుత్రో
 బృహస్పతీ రుద్రః సరమా ఇతి స్త్రీ పుమమ్ శుక్ర వ్హా మన్య ద్యజత వ్హా మన్యత్
 విషురూపే అహనీ ద్యౌ రివ స్థః **[41]** విశ్వా హి మాయా అవథ స్వధావన్తా భద్రా వా
 మ్నాషణా విహ రాతి రస్తు వాసాత్యో చిత్రో జగతో నిధానో ద్యావాభూమీ చరథ స్సగ్ం
 సఖాయో తా వశ్వినా రాసభా శ్వా హవ మ్మే శుభస్పతీ ఆగతగ్ం సూర్యయా సహ
 త్యుగ్రో హ భుజ్య మశ్వినోద మేఘే రయి న్న కశ్చి న్మమృవా(2) అవాహః త
 మూహధు ర్నాభి రాత్మన్వతీభిః అన్తరిక్షప్రడ్భి రపోదకాభిః **[42]** తిస్రః ఖప స్త్రీ రహా శ్చ
 వజ్జిభిః నాశత్యా భుజ్య మూహధుః పతజైః సముద్రస్య ధన్వ న్నార్దస్య పారే త్రిభీ రథై
 శ్శత పద్భి వ్ష డశ్వైః సవితార వ్హితన్వన్తమ్ అను బధ్నాతి శామ్నరః 'ఆప పూర్
 షమ్నర శ్చైవ సవితా శరేప్సో భవత్ త్యగ్ం సుతృష్ట వ్హిదిశ్వైవ బహు సోమ గిర వ్హీ
[43] అన్వేతి తుగ్రో వక్రియా న్తమ్ ఆయసూయా న్థోమ తృప్సుషు స సజ్త్రామ స్తమోద్యో
 శ్చ్యోతః వాచో గాః పిపాతి తత్ స త ద్గోభి స్తవా శ్చ్యోత్యన్యే రక్షసా శ్చనన్వితాశ్చ
 యే అన్వేతి పరివృత్యా శ్చస్తః ఏవ మేతా స్థో అశ్వినా తే ఏతే ద్యుః పృథివ్యోః అహ
 రహ ర్గర్భ న్దధాథే **[44]** తయో రేతౌ వథ్నా వహోరాత్రే పృథివ్యా అహః దివో రాత్రిః
 తా అవిస్మష్టా దమ్పతీ ఏవ భవతః తయో రేతౌ వథ్నా అగ్నిశ్చ శ్చదిత్యశ్చ రాత్రే
 ర్వథస్య శ్వేత ఆదిత్యః అహ్నో శ్చగ్నిః **[45]** తామ్రో అరుణః తా అవిస్మష్టా దమ్పతీ
 ఏవ భవతః తయో రేతౌ వథ్నా వృత్రశ్చ వైద్యుతశ్చ అగ్నే ర్వృతః వైద్యుత ఆదిత్యస్య
 తా అవిస్మష్టా దమ్పతీ ఏవ భవతః తయో రేతౌ వథ్నా **[46]** ఉష్మా చ నీహారశ్చ

‘ఆప పూర్ షమ్నర శ్చైవ సవితా శరేప్సో భవత్ - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

ఆప పూరు షమ్నర శ్చైవ సవితా శరేప్సో భవత్ - సాయణ భాష్య పాఠము

పుత్రస్యోష్మా | వైదుతస్య నీహారః | తా తా వేవ ప్రతిపద్యేతే | సేయగ్ం రాత్రీ గర్భిణీ పుత్రేణ
 స స్త్రీసతి తస్యా వా ఏత దుల్బణమ్ | య ద్రాతౌ రశ్మయః | యథా గో ర్గర్భిణ్యా
 ఉల్బణమ్ | ఏవ మేతస్యా ఉల్బణమ్ | ప్రజయిష్ణుః ప్రజయా చ పశుభిశ్చ భవతి | య ఏవ
 స్తేదా ఏత ముద్యంత మపియంత ఇచ్చతి | ఆదిత్యః పుణ్యస్య వధన్ | అథ పవిత్రా ఽఙ్గీరసః | {47}
 (సో, ఽపోదకాభి, ర్వశీ, దధాథే, అగ్ని, స్తయో రేతౌ వధౌ, భవతి, చత్వారి చ) (10) [7-74]
 పవిత్రవన్తః పరి వాజ మాసతే | పితైషో మృతో అభి రక్షతి వ్రతమ్ | మహ స్సముద్ర స్త్రీరుణ
 స్తిరోదధే | ధీరా ఇచ్చేకు ర్గరుణేష్వారభమ్ | పవిత్ర స్తే వితత మృహ్మణ స్పతే | ప్రభు
 ర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః | అతప్త తనూ ర్న త ద్రామో అశ్నుతే | శృతాస ఇ ద్వహన్త స్త
 భ్నమాశత | బ్రహ్మ దేవానామ్ | అసత స్స ద్యే తతః | {48} ఋషయ స్సప్తా ఽత్రిశ్చ
 యత్ | సర్వే ఽత్రయో అగస్త్యశ్చ | నఖతై శ్శక్జ్యతో ఽవసన్ | అథ సవితు
 శ్శ్యావాశ్వస్యా ఽవర్తి కామస్య | అమీ య ఋక్షా నిహితాస ఉచా | నక్త న్దృతే కుహచి
 ద్ధివేయుః | అదభాని వరుణస్య వ్రతాని | విచాకశ చ్చన్త్రమా నఖత్ర మేతి | త థ్సవితు
 ర్వరేణ్యమ్ | భర్గో దేవస్య ధీమహి | {49} ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ | త థ్సవితు
 ర్వృణీమహే | వయ న్దేవస్య భోజనమ్ | శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమమ్ | తుర మృగస్య ధీమహి |
 అపాగూహత సవిత్రా తృభీన్ | సర్వా నివో అన్తసః | నక్త న్తాన్యభవ స్తృతే | అన్త్యస్థా
 సమృభిష్యామః | నామ నామైవ నామ మే | {50} నపుగ్ంసక మ్పుమాగ్ స్త్ర్యస్మి | స్థావరో
 ఽస్మ్యథ జగ్గమః | యజే ఽయశ్చ యష్టాహే చ | మయా భూతాన్యయశ్చత | ప్రశవో మమ

1 బ్రహ్మ దేవానా మ్పుదపీః కవీనా మృషి ర్విప్రాణా మృహిషో మృగాణామ్ |

శ్వేనో గృధ్రాణాగ్ స్వధితి ర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్ర మత్యేతి రేభన్ | సం 3-4-(11)-{41, 42}

2 అన్త్యస్థా - సాయణ భాష్య పాఠము; అన్త్యస్థా - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

భూతాని అనూబన్ధ్యోఽస్మహ వైభుః | స్త్రియ స్సతీః | తా ఉ మే పుగ్ంస ఆహుః | పశ్య
 దఖ్షణ్వా న్న విచేత దన్ధః | కవి ర్యః పుత్ర స్స ఇమా చికేత | **[51]** య స్తా విజానా ధన్వతుః
⁹పితా ¹సత్ | అన్ధో మణి మవిన్ధత్ | త మనఙ్గులి రావయత్ | అగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్ | త
 మజిహ్వ అసశ్చత | ఊర్ధ్వ మూల మవా క్చాఖమ్ | వృష్ణ య్ష్ట్రా వేద సమ్ప్రతి | న స జాతు
 జన శ్చ) ద్ధధ్యాత్ | మృత్యు రా మారయా దితిః | హసితగ్ం రుదిత క్షీతమ్ | **[52]** వీణా
 పణవ లాసితమ్ | మృత జ్ఞోవ ఞ్చ య త్కిఞ్చత్ | అజ్ఞాని స్సేవ విద్ధి తత్ | ¹⁰అతృప్త్యగ్న్
 స్పృష్య ధ్యాయత్ | అస్మా జ్ఞాతా మే మిథూ చరన్ | పుత్రో నిర్ముత్యా వైదేహః | అచేతా
 యశ్చ చేతనః | ¹¹స త మ్మణి మవిన్ధత్ | సో ²నఙ్గులి రావయత్ | సో ³అగ్రీవః
 ప్రత్యముఞ్చత్ | **[53]** సో ⁴జిహ్వో అసశ్చత | నైత మృషి వైదిత్వా నగర మ్ప్రవిశేత్ | యది
 ప్రవిశేత్ | ¹²మిథౌ చరిత్వా ప్రవిశేత్ | త ధన్వమృవస్య వ్రతమ్ | ఆ త మగ్న రథ స్త్రిష్ట | ఏకా
⁵శ్వ మేక యోజనమ్ | ఏక చక్ర మేక ధురమ్ | వాతధ్రాజి గతి వైభో | న రిష్యతి న వ్యథతే |
[54] నా ⁶స్యా ⁷క్షో యాతు సజ్జతి | య చేవ్యతా నోహితాగ్ శ్చా ⁸గ్నేః | రథ యుక్త్యా
⁹ధి తిష్ఠతి | ఏకయా చ దశభిశ్చ స్వభూతే | ద్వాభ్యా మిష్టయే విగ్ంశత్యా చ | తిసృభిశ్చ
 వహసే త్రిగ్ంశతా చ | నియుద్భి ర్వాయ విహ తా విముఞ్చ | **[55]** (తత్క్షణ, ర్థమహి, నామ
 మే, చికేత, గీత, మృత్యముఞ్చ, ద్వ్యథతే, సప్త చ **(11) [8-77]**

⁹పితా సత్ - సాయణ; పితా ¹సత్ - భట్ట భాస్కర - భాష్య పాఠములు

¹⁰అతృప్త్యగ్న్ స్పృష్య ధ్యాయత్ - సాయణ; అతృప్త్యగ్న్ స్పృష్య ధ్యాయత్ - భట్ట భాస్కర

¹¹స త మ్మణి మవిన్ధత్ - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు

ఆరణ్యక శిఖా విరోధే ²పి 'స తం' ఇత్యనుదాత్త సకార పాఠ శ్చిష్టైరాదృతః

¹²మిథౌ - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము; మిథౌ - సాయణ భాష్య పాఠము

ఆ తనుష్వ ప్ర తనుష్వః ఉ ధమా ౭౭ధమ్ స స్థమః ఆదిత్యే చన్త్ర వర్ణానామ్ గర్భ మా
 ధేహి యః పుమాన్ ఇత స్సిక్తగ్ం సూర్య గతమ్ చన్త్రమసే రస జ్ఞుధి వారాద జ్ఞానయా
 ౭రే ౭గ్నిమ్ య ఏకో రుద్ర ఉచ్యతే అసజ్ఞ్యాతా స్సహస్రాణి స్మర్యతే న చ దృశ్యతే
 {56} ఏవ మేతన్నిబోధతః ఆ మన్తై రిన్త హరిభిః యాహి మయూర రోమభిః మా త్వా
¹³కేచిన్నియేము రి న్న పాశినః దధన్వేవ తా ఇహి మా మన్తై రిన్త హరిభిః యామి
 మయూర రోమభిః మా మా ¹³కేచిన్నియేము రి న్న పాశినః నిధన్వేవ తా(2) ఇమి
 అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ {57} నిఘ్నప్తై రసమాయుతైః కాళైర్ హరిత్వ మాపన్నైః ఇన్త్రా
 ౭౭యాహి సహస్రయుక్ అగ్ని ర్విభ్రాష్ట వసనః వాయు శ్శ్వేత సిక ద్రుకః సప్తధ్రువో
 ఏషూ వర్జైః నిత్యా స్తే ౭నుచరా స్తవ సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోమ్
 ఇన్త్రా ౭౭గచ్ఛ హరివ ఆగచ్ఛ మేధాతిథేః మేష వృషణశ్వస్య మేనే {58} గౌరావస్కన్ది
 న్నహల్యాయై జౌరః కౌశిక బ్రాహ్మణ గౌతమ బ్రువాణ అరుణా ౭శ్వా ఇహ ౭౭గతాః
 వసవః పృథివి జ్ఞతః అష్టా ది గావసస్తో ౭గ్నయః అగ్నిశ్చ జాతవేదా శ్చేత్యేతే తావ్రా
 ౭శ్వా స్తావ్ర రథాః తావ్ర వర్ణా స్తథా ౭సితాః దణ్ణ హస్తాః ¹⁴ఖాదగ్ధతః ఇతో రుద్రాః
 పరా జ్ఞతాః {59} ఉక్తగ్ స్థాన మృమాణ ఇచ్చ పుర ఇత బృహస్పతిశ్చ సవితా చ
 విశ్వరూపై రిహ ౭౭గతామ్ రథేనోదక వర్మనా అఘ్నషా ఇతి త ద్వయోః ఉక్తో వేషో
 వాసాగ్ంసి చ కాలా ౭వయవానా మితః ¹⁵ప్రతీజ్యా వాసాత్యా ఇత్యశ్వినోః
 కో ౭న్తరిఖే శబ్ద జ్ఞరోతీతి వాసిష్ఠో రాహిణో మీమాగ్ంసా ఇచ్చతే తస్యైషా భవతి

¹³కేచిన్నియేము రి న్న (కేచిత్ + న్యేముః + ఇత్ + న) - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు

¹⁴ఖాదగ్ధతః (ఖాదక్ + దతః - సాయణ భాష్య); ఖాదగ్ధతః (ఖాదత్ + దతః - భట్ట భాస్కర భాష్య)

¹⁵ప్రతీజ్యా - సాయణ, ప్రతీచ్యా - భట్ట భాస్కర

¹⁶వాశ్రేవ విద్యు దితి బ్రహ్మణ ఉదరణ మసి బ్రహ్మణ ఉదీరణ మసి బ్రహ్మణ ఆస్తరణ మసి బ్రహ్మణ ఉపస్తరణ మసి **[60]** (దృశ్యతే, చ, మేనే, పరాజ్ఞతా, శ్చతే, పట్న) **(12) [5-56]**
(అపక్రామత గర్భిణ్యః)

అష్ట యోనీ మష్ట పుత్రామ్ అష్ట పత్నీ మిమా మృహీమ్ అహ వ్హేద న మే మృత్యుః న చా
ఽమృత్యు రఘా ఽహరత్ అష్ట యోన్యష్ట పుత్రమ్ అష్ట ప దిద మన్తరిఖమ్ అహ వ్హేద న
మే మృత్యుః న చా ఽమృత్యు రఘా ఽహరత్ అష్ట యోనీ మష్ట పుత్రామ్ అష్ట పత్నీ
మమూన్దివమ్ **[61]** అహ వ్హేద న మే మృత్యుః న చా ఽమృత్యు రఘా ఽహరత్
¹⁷సుత్రామాణ ¹⁸మృహీ మూ షు అదితి ర్ద్యౌ రదితి రన్తరిఖమ్ అదితి ర్మాతా స పితా
స పుత్రః విశ్వే దేవా అదితిః పశ్చా జనాః అదితి ర్జాత మదితి ర్జనీత్వమ్ అష్టా పుత్రాస్తా
అదితేః యే జాతా స్తన్వః పరి దేవా(2) ఉపప్రే ధ్నప్తభిః **[62]** పరా మార్తాణ మాస్యత్
సప్తభిః పుత్రై రదితిః ఉపప్రే త్సూర్య య్యుగమ్ ప్రజాయే మృత్యవే తత్ పరా మార్తాణ
మాభర దితి తా ననుక్రమిష్యామః మిత్రశ్చ వరుణశ్చ ధాతా చా ఽర్యమా చా అగ్ంశశ్చ
భగశ్చ ఇన్ద్రశ్చ వివస్వాగ్ శ్వేత్యేతే ¹⁹హిరణ్యగర్భ ²⁰హగ్ంస శ్శుచిషత్ ²¹బ్రహ్మ జజ్ఞాన

¹⁶వాశ్రేవ విద్యు స్మిమాతి వథ్న న్న మాతా సిషక్తి య దేషా వ్హేష్టి రసర్జి సం 3-1-(11)-{39}

¹⁷సుత్రామాణ మృథివీ న్ద్యా మనేహసగ్ం సుశర్మాణ మదితిగ్ం సుప్రణీతిమ్

దైవీ న్నావగ్గ్ స్వరిత్రా మనాగస మప్రవన్తి మా రుహేమా స్వస్తయే సం 1-5-(11)-{51}

¹⁸మహీ మూ షు మాతరగ్ం సువ్రతానా మృతస్య పత్నీ మవసే హువేమ

తువిఖ్త్రా మజరన్తి ముర్తూచీగ్ం సుశర్మాణ మదితిగ్ం సుప్రణీతిమ్ సం 1-5-(11)-{51}

¹⁹హిరణ్యగర్భస్స మవర్తతా ఽగ్రే భూతస్య జాతః పతి రేక ఆసీత్

స దాధార పృథివీ న్ద్యా ముతేమా జ్ఞస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ సం 4-1-(8)-{31, 32}

²² న ది త్వద మితి గర్భః ప్రాజాపత్యః | అథ పురుష స్సప్త పురుషః | {63}

(అమూన్యవగ్ం, సప్తభి, రేతే, చత్వారి చ {13} [3-34])

(యథాస్థాన జ్ఞర్భిణ్యై)

యో ఽసౌ తప న్నుదేతి | స సర్వేషా మ్నూతానా మ్నూణా నాదాయోదేతి | మా మే
ప్రజాయా మా పశూనామ్ | మా మమ ప్రాణా నాదాయోదగాః | అసౌ యో ఽస్తమేతి | స
సర్వేషా మ్నూతానా మ్నూణా నాదాయా ఽస్తమేతి | మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ |
మా మమ ప్రాణా నాదాయా ఽస్తజ్ఞాః | అసౌ య ఆపూర్యతి | స సర్వేషా మ్నూతానా
మ్నూణై రాపూర్యతి | {64} మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ | మా మమ ప్రాణై
రాపూరిష్ఠాః | అసౌ యో ఽప ఖ్యయతి | స సర్వేషా మ్నూతానా మ్నూణై రప ఖ్యయతి |
మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ | మా మమ ప్రాణై రప ఖ్యేష్ఠాః | అమూన్య నఖిత్రాణి |
సర్వేషా మ్నూతానా మ్నూణై రప ప్రసర్పన్తి చో ధ్వర్పన్తి చ | మా మే ప్రజాయా మా
పశూనామ్ | మా మమ ప్రాణై రప ప్రసృపత మో ధ్వృపత | {65} ఇమే మాసాశ్చ ఽర్థ
మాసాశ్చ | సర్వేషా మ్నూతానా మ్నూణై రప ప్రసర్పన్తి చో ధ్వర్పన్తి చ | మా మే
ప్రజాయా మా పశూనామ్ | మా మమ ప్రాణై రప ప్రసృపత మో ధ్వృపత | ఇమ ఋతవః |

²⁰ హగ్ంస క్షుచిష ద్వసు రన్తరిశ్చ స ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్ |

న్యష ద్వరస దృతస ద్యోమస దక్షా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋత మ్మృహత్ | సం 1-8-(15)-{30}

²¹ బ్రహ్మ జజ్ఞాన మ్పృథమ మ్మృరస్తాద్వి సీమత స్సురుచో వేన ఆవః |

స ఋద్భియా ఉపమా అస్య విష్ఠా స్సతత్త్వ యోన్య మసతత్త్వ వివః | సం 4-2-(8)-{34}

²² త ది త్వద న్న వి చితేత విద్వాన్ | య న్మృతః పున రప్యేతి జీవాన్ |

త్రివృ ద్య దుభవనస్య రథవృత్ | జీవో గర్భో న మృత స్స జీవాత్ | బ్రా 3-7-(10)-{110}

సర్వేషా మ్భూతానా మ్భూతై రప ప్రసర్పన్తి చో ధ్వర్పన్తి చ| మా మే ప్రజాయా మా
 పశూనామ్| మా మమ ప్రాణై రప ప్రసృపత మో ధ్వృపత| ఆయగ్ం సప్తధ్వరః|
 సర్వేషా మ్భూతానా మ్భూతై రప ప్రసర్పన్తి చో ధ్వర్పన్తి చ| **[66]** మా మే ప్రజాయా మా
 పశూనామ్| మా మమ ప్రాణై రప ప్రసృప మో ధ్వృప| ఇద మహాః| సర్వేషా మ్భూతానా
 మ్భూతై రప ప్రసర్పన్తి చో ధ్వర్పన్తి చ| మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్| మా మమ
 ప్రాణై రప ప్రసృప మో ధ్వృప| ఇయగ్ం రాత్రిః| సర్వేషా మ్భూతానా మ్భూతై రప
 ప్రసర్పన్తి చో ధ్వర్పన్తి చ| మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్| మా మమ ప్రాణై రప
 ప్రసృప మో ధ్వృప| ఓ మూ ఝ రుభవ స్స్వః| ఏత ద్వో మిథున మ్మా నో మిథునగ్ం
 రీధ్వమ్| **[67]** (ప్రాణై రాపూర్యతి, మో ధ్వృపత, చో ధ్వర్పన్తి చ, మో ధ్వృప, ద్వే చ **(14) [4-42]**
 (యో ౭సౌ పోదతా, ౭మూని ద్వాదతా, ౭య ఇచ్ఛతుర్దశ| ఉదే, త్యస్తమే, త్యాపూర్య, త్యప్
 శ్చాయ, త్యమూని నఖత్రా, జేమే మాసా, ఇమ ఋతవో, ౭యగ్ం సప్తధ్వర, ఇద మహా, రియగ్ం రాత్రి,
 ర్దశ)

అథా ౭౭దిత్యస్యా ౭ష్ట పురుషస్య| వసూనా మాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|
 రుద్రాణా మాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| ఆదిత్యానా మాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా
 భాని| సతాగ్ం సత్యానామ్| ఆదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| అభి ధూన్వతా మభి
 ఘ్నుతామ్| వాతవతా మ్మరుతామ్| ఆదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| ఋభూణా
 మాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| విశ్వేషా నేవనామ్| ఆదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా
 భాని| సప్తధ్వరస్య సవితుః| ఆదిత్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని| ఓ మూ ఝ రుభవ స్స్వః|
 రశ్మయో వో మిథున మ్మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్| **[68]** (ఋభూణా మాదిత్యానాగ్ స్థానే
 స్వతేజసా భాని, షట్సు **(15) [16]**

ఆరోగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని| బ్రాజస్య స్థానే స్వతేజసా భాని| పటరస్య స్థానే స్వతేజసా
భాని| పతక్లస్య స్థానే స్వతేజసా భాని| స్వర్ణరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని| జ్యోతిషీమతస్య
స్థానే స్వతేజసా భాని| విభాసస్య స్థానే స్వతేజసా భాని| కశ్యపస్య స్థానే స్వతేజసా భాని|
ఓ మూఘ రుఘవ సస్విః| ఆపో వో మిథున మ్మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్| [69] (ఆరోగస్య,
దశ [10])

అథ వాయో రేకాదశ పురుషస్యైకాదశ స్త్రీకస్య| ప్రబ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే
స్వతేజసా భాని| వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| వాసుకి వైద్యుతానాగ్ం
రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|
పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| శ్యామానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా
భాని| కపిలానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| అతి లోహితానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే
స్వతేజసా భాని| ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| [70] అవపతన్తానాగ్ం
రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| వైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|
ప్రబ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే
స్వతేజసా భాని| వాసుకి వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| రజతానాగ్ం
రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|
శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| కపిలానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే
స్వతేజసా భాని| అతి లోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| ఊర్ధ్వానాగ్ం
రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| అవపతన్తీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|
వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని| ఓ మూఘ రుఘవ సస్విః| రూపాణి వో
మిథున మ్మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్| [71] (ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భా, న్యతి

లోహితీనాగం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని, పశ్చా చ (17) [2-25]

అథా యగ్నే రష్ట పురుషస్య! అగ్నేః పూర్వ దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! జాతవేదస ఉప దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! సహజసో దక్షిణ దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! అజరాప్రభవ ఉప దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! వైశ్వానరస్యా యపర దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! నర్యాపస ఉప దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! పశ్చిరాధస ఉప దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! విసర్పిణ ఉప దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని! ఓ మూఘ రుభవ స్స్వః! దిశో వో మిథున మ్మా నో మిథునగం రీధ్వమ్! (72) (స్వ, రేకశ్చ) (18) [11]

(ఏత, ద్రశ్యయ, ఆపో, రూపాణి, దిశః, పశ్చా)

దక్షిణ పూర్వస్యా నిశి విసర్పి నరకః! తస్మా న్నః పరి ప్రాహి! దక్షిణా యపరస్యా నిశ్యవిసర్పి నరకః! తస్మా న్నః పరి ప్రాహి! ఉత్తర పూర్వస్యా నిశి విషాదీ నరకః! తస్మా న్నః పరి ప్రాహి! ఉత్తరా యపరస్యా నిశ్యవిషాదీ నరకః! తస్మా న్నః పరి ప్రాహి! ²³ ఆ యస్మి స్థప్త వాసవా ²⁴ ఇన్ద్రియాణి శత క్రతవిత్త్యేతే! (73) (దక్షిణ పూర్వస్యా, న్నవ) (19) [9] ఇన్ద్రియోషా వో వసుభిః పురస్తా దుప దధతామ్! మనో జవసో వః పితృభి ర్దక్షిణత ఉప దధతామ్! ప్రచేతా వో రుద్రైః పశ్చా దుప దధతామ్! విశ్వకర్మా వ ఆదిత్యై రుత్తరత ఉప దధతామ్! త్వష్టా వో రూపై రుపరిష్టా దుప దధతామ్! సం(2)జ్ఞాన క్ష్య పశ్చా దితి! ²⁵ ఆదిత్య స్సర్వో యగ్నిః పృథివ్యామ్! వాయు రన్తరిక్షే! సూర్యో దివి! చన్ద్రమా దిక్షు!

²³ ఆ యస్మి స్థప్త వాసవా స్థిష్ఠన్తి స్వారుహో యథా!

ఋషిర్ హ దీర్ఘశ్రుత్తమ ఇన్ద్రియ ఘర్మో అతిథిః! సం 1-6-(12)-[47]

²⁴ ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో యా తే జనేషు పశ్చాను! ఇన్ద్రియాణి త ఆ వృణే! సం 1-6-(12)-[46]

²⁵ ఆదిత్య స్సర్వో యగ్నిః-సాయణః; సావిత్ర స్సర్వో యగ్నిః-భట్ట భాస్కర

నఖత్రాణి స్వలోకే! ఏ॒వా హ్యే॒వా ఏ॒వా హ్యే॒గ్నా! ఏ॒వా హి వా॒యో! ఏ॒వా హీ॒న్త్ర! ఏ॒వా హి
పూ॒షన్! ఏ॒వా హి దే॒వాః! [74] (ద్వి॒ఖు, సప్త చ (20) [17]

ఆప॑ మా॒పా మ॒ప స్స॒ర్వాః! అ॒స్మా ద॒స్మా ది॒తో २ము॑తః! అ॒గ్ని ర్వా॒యశ్చ సూ॑ర్యశ్చ! స॒హ స॑శ్చ॒స్కర॑ణియా! వా॒యవ్యా॑ రశ్మి పత॑యః! మరీ॑చ్యాత్మానో అ॒ద్రుహాః! దే॒వీ
ర్భువ॑న సూ॒వరీః! పుత్ర॑వత్త్వా॒య మే సు॑త! మహా॑నామ్నీ ర్మహా॑మానాః! మ॒హసో మ॑హ॒స
స్స॒వః! [75] దే॒వీః ప॑ర్జన్య సూ॒వరీః! పుత్ర॑వత్త్వా॒య మే సు॑త! అ॒పా २శ్చుష్ణి॑ మ॒పా ర॒ఖిః!
అ॒పా २శ్చుష్ణి॑ మ॒పా ర॒ఘమ్! అ॒పా २ఘ్రా మ॑ప చా २వ॒ర్తిమ్! అప॑ దే॒వీ రి॒తో హి॑త! వజ్ర
నే॒వీ రజీ॑తాగ్శ్చ! భువ॑న నే॒వ సూ॑వరీః! అ॒దిత్యా॑ నదితి నే॒వీమ్! యోని॑నోర్ధ్వ ముదీ॑షత!
[76] భ॒ద్ర జ్యేష్ఠే॑భి శ్శృణు॒యామ దే॒వాః! భ॒ద్ర మృ॑శ్యేమా २ఖి॒భి ర్యజ॑త్రాః! స్థి॒రై రజ్ఞే
స్తు॒ష్టువాగ్ంస॑ స్తనూ॒భిః! వ్యశే॑మ దే॒వహి॑త య్య దా॒యః! స॒వస్తి న ఇ॒న్ద్రో వృ॑ధత్ర॒వాః! స॒వస్తి
నః పూ॒షా వి॒శ్వవే॑దాః! స॒వస్తి న స్తా॒ర్క్షో అ॒రిష్ట॑నేమిః! స॒వస్తి నో బృ॒హస్ప॑తి ర్దధా॒తు! కేత॑వో
అ॒రుణా॑సశ్చ! ఋ॒షయో వాత॑రశ॒నాః! ప్ర॒తిష్ఠాగ్ం శత॑ధా హి! స॒మాహి॑తాసో
సహ॑స్తధా॒యసమ్! శి॒వా న శ్శ॒న్తమా భ॑వన్తు! ది॒వ్యా ఆప॑ ఓష॒ధయః! సు॒మృ॒డీకా స॑రస్వతి!
మా తే వో॑మ స॒న్దృశి॑! [77] (స్వ, రుదీ॑షత, వాత॑రశ॒నా, వృ॒ద్ధ) (21) [3-36]

యో २పా ము॒ష్ప వే॒దా పు॑ష॒వా న॒ప్రిజా॑వా న॒పుమా న॑భవతి! చ॒న్త్రమా వా అ॒పా
ము॒షమ్! పు॑ష॒వా న॒ప్రిజా॑వా న॒పుమా న॑భవతి! య ఏ॒వ వే॒దా యో २పా మాయ॑తన
వే॒దా ఆ॒యత॑నవా న॒భవతి! అ॒గ్ని ర్వా అ॒పా మాయ॑తనమ్! ఆ॒యత॑నవా న॒భవతి! యో
२గ్నై రాయ॑తన వే॒దా! [78] ఆ॒యత॑నవా న॒భవతి! ఆపో॑ వా అ॒గ్నై రాయ॑తనమ్!
ఆ॒యత॑నవా న॒భవతి! య ఏ॒వ వే॒దా యో २పా మాయ॑తన వే॒దా! ఆ॒యత॑నవా న॒భవతి!
వా॒య ర్వా అ॒పా మాయ॑తనమ్! ఆ॒యత॑నవా న॒భవతి! యో వా॒యో రాయ॑తన వే॒దా!

ఆయతనవా నభవతి [79] ఆప్తో వై వాయో రాయతనమ్ | ఆయతనవా నభవతి య ఏవ
 వైదా యో ఽపా మాయతన వైదా ఆయతనవా నభవతి అసౌ వై తప న్నపా మాయతనమ్ |
 ఆయతనవా నభవతి యో ఽముష్య తపత ఆయతన వైదా ఆయతనవా నభవతి ఆప్తో వా
 అముష్య తపత ఆయతనమ్ [80] ఆయతనవా నభవతి య ఏవ వైదా యో ఽపా
 మాయతన వైదా ఆయతనవా నభవతి చన్త్రమా వా అపా మాయతనమ్ | ఆయతనవా
 నభవతి య శ్చన్త్రమస ఆయతన వైదా ఆయతనవా నభవతి ఆప్తో వై చన్త్రమస
 ఆయతనమ్ | ఆయతనవా నభవతి [81] య ఏవ వైదా యో ఽపా మాయతన వైదా
 ఆయతనవా నభవతి నఖత్రాణి వా అపా మాయతనమ్ | ఆయతనవా నభవతి యో
 నఖత్రాణా మాయతన వైదా ఆయతనవా నభవతి ఆప్తో వై నఖత్రాణా మాయతనమ్ |
 ఆయతనవా నభవతి య ఏవ వైదా [82] యో ఽపా మాయతన వైదా ఆయతనవా
 నభవతి పర్జన్యో వా అపా మాయతనమ్ | ఆయతనవా నభవతి యః పర్జన్యస్యా
 ఽఽయతన వైదా ఆయతనవా నభవతి ఆప్తో వై పర్జన్యస్యా ఽఽయతనమ్ | ఆయతనవా
 నభవతి య ఏవ వైదా యో ఽపా మాయతన వైదా [83] ఆయతనవా నభవతి సప్తధ్వరో
 వా అపా మాయతనమ్ | ఆయతనవా నభవతి య సప్తధ్వరస్యా ఽఽయతన వైదా
 ఆయతనవా నభవతి ఆప్తో వై సప్తధ్వరస్యా ఽఽయతనమ్ | ఆయతనవా నభవతి య ఏవ
 వైదా యో ఽఘ్న నావ మృతిష్ఠితా వైదా ప్రత్యేవ తిష్ఠతి [84] ఇమే వై లోకా అఘ్న
 ప్రతిష్ఠితాః | త దేషా ఽభ్యనూక్తా | అపాగ్ం రస ముదయగ్ం సన్న | సూర్యే శుక్రగ్ం
 సమాభృతమ్ | అపాగ్ం రసస్య యో రసః | త వ్తో గృహ్ణామ్యత్తమ మితి | ఇమే వై లోకా
 అపాగ్ం రసః | తే ఽముష్య న్నాదిత్యే సమాభృతాః | జానుదఘ్ని ముత్తరవేదీ జ్ఞాత్వా | అపా
 మూరయిత్వా గుల్ఫదఘ్నమ్ | [85] పుష్కర పర్ణే పుష్కర దణ్డే పుష్కరైశ్చ సగ్గీస్తర్య |

తస్మిన్విహాయసే! అగ్ని మృణీయోపసమాధాయ! బ్రహ్మవాదినో వదన్తి! కస్మా తృణీతే
 య మగ్ని శ్చియతే! సా యేవ తే య మృణీతే య మృణీతే హ్యయ శ్చియతే! అసౌ భువనే
 యేనాహితా యగ్ని రేతాః! త మభిత ఏతా అబీష్టకా ఉప దధాతి! అగ్నిహోత్రే దర్శ పూర్ణ
 మాసయోః! పశుబన్ధే చాతుర్మాసేషు! **[86]** అథో ఆహుః! సర్వేషు యజ్ఞ క్రతుషితి! ఏత
 ధ్ధ స్మ వా ఆహు శ్శణ్ణిలాః! క మగ్ని శ్చియతే! సత్తియ మగ్ని శ్చియతే! సత్త్వీధ్వర
 మృత్యుశ్చేణ! క మగ్ని శ్చియతే! సావిత్ర మగ్ని శ్చియతే! అము మాదిత్య మృత్యుశ్చేణ!
 క మగ్ని శ్చియతే! **[87]** నాచితేత మగ్ని శ్చియతే! ప్రాణా నృత్యుశ్చేణ! క మగ్ని
 శ్చియతే! చాతుర్హోత్రీయ మగ్ని శ్చియతే! బ్రహ్మ ప్రత్యుశ్చేణ! క మగ్ని శ్చియతే!
 వైశ్వస్రజ మగ్ని శ్చియతే! శరీర మృత్యుశ్చేణ! క మగ్ని శ్చియతే! ఉపానువాక్య మాశు
 మగ్ని శ్చియతే! **[88]** ఇమా త్తోకా నృత్యుశ్చేణ! క మగ్ని శ్చియతే! ఇమ మారుణ కేతుక
 మగ్ని శ్చియతే! ఇతి! య ఏవా యేనా! ఇతశ్చా యేమతశ్చా యేవతీప్రాతీ! త మితి! యో
 యేగ్నే ర్మిథూయా వేద! మిథునవా నృత్యుశ్చేణ! ఆప్తో వా అగ్నే ర్మిథూయా! మిథునవా
 నృత్యుశ్చేణ! య ఏవ వేద! **[89]** వేద, భవత్యాయతన, మాయతనవా నృత్యుశ్చేణ, య ఏవ వేద, వేద,
 తిష్ఠతి, గుల్బదఘ్న, శ్చాతుర్మాసేషము మాదిత్య మృత్యుశ్చేణ! క మగ్ని శ్చియతే, ఉపానువాక్య
 మాశు మగ్ని శ్చియతే, మిథూయా మిథునవా నృత్యుశ్చేణ! **(22) [12-121]**
 (పుష్ప, మగ్ని, ర్వాయు, రసౌ వై తప, శ్చాన్త్రమా, నఖత్రాణి, ప్రజన్య, సస్వత్త్వర-యో యేనా వ,
 మేత ధ్ధ స్మ వై, సత్తియగ్ం-సత్త్వీధ్వరగ్ం, సావిత్ర-మము, నాచితేత-మృణాగ్, శ్చాతుర్హోత్రీయ-
 మృహ్మ, వైశ్వస్రజగ్ం-శరీర, ముపానువాక్య మాశు-మిమా త్తోకా, నిమ మారుణ కేతుక మగ్ని
 శ్చియతే-య ఏవా యేనా)

ఆప్తో వా ఇద మాస స్థులిల మేవ! స ప్రజాపతి రేకః పుష్కర పర్ణే స మభవత్! తస్యా యేన

ర్మనసి కామ స్స మవర్తత ఇదగ్ం సృజేయ మితి తస్మా ద్య త్పురుషో మనసా ఽభి
 గచ్ఛతి త ద్వాచా వదతి త త్కర్మణా కరోతి త దేషా ఽభ్యనూక్తా కామ స్త దగ్రే స
 మవర్తతా ఽధి మనసో రేతః ప్రథమ య్య దాసీత్ **[90]** సతో బన్ధు మసత్తి ని రవిన్ధన్న్
 హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషేతి ఉపైన స్త దుప నమతి య త్కామో భవతి య ఏవ
 స్త్వేదా స తపో ఽతప్యత స తప స్తప్త్యా శరీర మధూనుత తస్య య న్మాగ్ంస మాసీత్
 తతో ఽరుణాః కేతవో వాతరశనా ఋషయ ఉ దతిష్ఠన్ **[91]** యే నఖాః తే వైఖానసాః
 యే వాలాః తే వాలఖిల్యాః యో రసాః సో ఽపామ్ అన్తరతః కూర్మ మ్భూతగ్ం
 సర్పన్తమ్ త మబ్రవీత్ మమ వై త్వ జ్మాగ్ంసా స మభూత్ **[92]** నేత్యబ్రవీత్ పూర్వ
 మేవా ఽహ మిహా ఽఽస మితి త త్పురుషస్య పురుషత్వమ్ స సహస్ర శీర్షా పురుషః
 సహస్రా ఽఖి సహస్ర పాత్ భూత్వోదతిష్ఠత్ త మబ్రవీత్ త్వ స్త్వే పూర్వగ్ం సమభూః
 త్వ మిద మ్భూర్వః కురుష్యేతి స ఇత ఆదాయా ఽపః **[93]** అజ్ఞానినా పురస్తా దుపా
 ఽదధాత్ ఏవా హ్యేవేతి తత ఆదిత్య ఉదతిష్ఠత్ సా ప్రాచీ దిక్ అథా ఽఽరుణః కేతు
 ర్దక్షిణత ఉపా ఽదధాత్ ఏవా హ్యగ్ం ఇతి తతో వా అగ్ని రుదతిష్ఠత్ సా దక్షిణా దిక్
 అథా ఽఽరుణః కేతుః ప్రశ్చా దుపా ఽదధాత్ ఏవా హి వాయో ఇతి **[94]** తతో వాయు
 రుదతిష్ఠత్ సా ప్రతీచీ దిక్ అథా ఽఽరుణః కేతు రుత్తరత ఉపా ఽదధాత్ ఏవా హీన్ద్రేతి
 తతో వా ఇన్ద్ర ఉదతిష్ఠత్ సోదీచీ దిక్ అథా ఽఽరుణః కేతు ర్మధ్య ఉపా ఽదధాత్ ఏవా
 హి పూష నిత్తి తతో వై పూషోదతిష్ఠత్ సేయ న్దిక్ **[95]** అథా ఽఽరుణః కేతు రుపరిష్ఠా
 దుపా ఽదధాత్ ఏవా హి దేవా ఇతి తతో దేవ మనుష్యాః పితరః గన్ధర్వా ఽఽఘరస
 శ్చోదతిష్ఠన్ సోర్ధ్వా దిక్ యా విప్రుషో విపరాపతన్ తాభ్యో ఽసురా రక్షాగ్ంసి
 పితౄచా శ్చోదతిష్ఠన్ తస్మా త్తే పరాభవన్ విప్రుః పి తే సమభవన్ త దేషా

ఽభ్యసూక్తా [96] ఆపో హా య ద్భుహతీ ర్గర్భ మాయన్నా ద్భు న్దానా జనయన్తి
 స్వయముభమ్ తత ఇమే ఽభ్యసృజ్యన్త సర్గాః అదోభ్యి వా ఇదగ్ం సమభూత్ తస్మా
 ద్దిదగ్ం సర్వ మప్రహ్మ స్వయమిభ్యతి తస్మా ద్దిదగ్ం సర్వగ్ం శిథిల మివా ఽధ్రువ మివా
 ఽభవత్ ప్రజాపతి ర్వావ తత్ ఆత్మనా ఽఽత్మాన వ్రీధాయ త దేవా ఽను ప్రా ఽవిశత్
 త దేవా ఽభ్యసూక్తా [97] విధాయ లోకాన్ విధాయ భూతాని విధాయ సర్వాః ప్రదిశో
 దిశశ్చ ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య ఆత్మనా ఽఽత్మాన మభి సప్తవేశేతి సర్వ మేవేద
 మాప్తా సర్వ మవరుధ్య త దేవా ఽను ప్ర విశతి య ఏవ వ్రీదా [98] (ఆసీ, దతిష్ఠ,
 న్నభూ, దపో, వాయో ఇతి, నేయ స్థి, గభ్యసూక్తా, ఽభ్యసూక్తా, ఽష్టౌ చ) (23) [9-88]

చతుష్టయ్య ఆపో గృహ్ణాతి చత్వారి వా అపాగ్ం రూపాణి మేఘో విద్యుత్ సనయిత్సు
 ర్వృష్టిః తాన్యేవా ఽవ రున్ధే ఆతపతి వర్ష్యా గృహ్ణాతి తాః పురస్తా దుప దధాతి ఏతా వై
 బ్రహ్మవర్చస్యా ఆపః ముఖత ఏవ బ్రహ్మవర్చస మవ రున్ధే తస్మా న్ముఖతో
 బ్రహ్మవర్చసితరః [99] కూప్యా గృహ్ణాతి తా ద్దక్షిణత ఉప దధాతి ఏతా వై తేజస్విన్తి
 రాపః తేజ ఏవా ఽస్య దక్షిణతో దధాతి తస్మా ద్దక్షిణో ఽర్థ స్తేజస్వితరః స్థావరా
 గృహ్ణాతి తాః పశ్చా దుప దధాతి ప్రతిష్ఠితా వై స్థావరాః పశ్చా దేవ ప్రతి తిష్ఠతి వహన్తి
 ర్గృహ్ణాతి [100] తా ఉత్తరత ఉప దధాతి ఓజస్తా వా ఏతా వహన్తి రివో ధృతీ రివ ఆకూజతీ
 రివ ధావన్తిః ఓజ ఏవా ఽసోత్తరతో దధాతి తస్మా దుత్తరో ఽర్థ ఓజస్వితరః సమూర్భా
 గృహ్ణాతి తా మధ్య ఉప దధాతి ఇయ స్తే సమూర్భాః అస్యా మేవ ప్రతి తిష్ఠతి పల్వల్యా
 గృహ్ణాతి తా ఉపరిష్ఠా దుపాదధాతి [101] అసౌ వై పల్వల్యాః అముష్యా మేవ ప్రతి తిష్ఠతి
 ద్దిక్షూప దధాతి ద్దిక్షు వా ఆపః అన్నస్తా ఆపః అదోభ్యి వా అన్న జ్ఞాయతే య దేవా
 ఽదోభ్యి ఽన్న జ్ఞాయతే త దవ రున్ధే త స్తా ఏత మరుణాః కేతవో వాతరశనా

ఋషయోఽచిన్వన్న్! తస్మా దారుణ కేతుకః! త దేషాఽభ్యనూక్తా! కేతవో
అరుణాసశ్చ! ఋషయో వాతరశనాః! ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి! సమాహితాసో
సహస్రధాయస మితి! శతశ శ్చైవ సహస్రశశ్చ ప్రతి తిష్ఠతి! య ఏత మగ్ని ఇచ్చినుతే! య
ఉ ఖైన మేవ వేద! {102} (బ్రహ్మవర్చసితరో, వహన్తీ ర్గృహ్లాతి, తా ఉపరిష్ఠా దుపాదధా, త్యాదుణ
కేతుకో, ఽష్టౌ చ {24} [4 / 5-48]

జానుదఘ్ని ముత్తర వేదీ జ్ఞాత్వా! అపా మూరయతి! అపాగ్ం సర్వత్వాయ! పుష్కర
పర్ణగ్ం రుక్మ మ్పురుష మిత్యుప దధాతి! తపో వై పుష్కర పర్ణమ్! సత్యగ్ం రుక్మః!
అమృత మ్పురుషః! ఏతావ ద్వావాఽస్తి! యావ దేతత్! యావ దేవాఽస్తి! {103} త దవ
రున్ధే! కూర్మ ముప దధాతి! అపా మేవ మేధ మవ రున్ధే! అథో స్వర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై!
ఆప మాపా మప స్సర్వాః! అస్మా దస్మా దిత్ అమృతః! అగ్ని ర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ!
సహ సశ్చస్కరర్థియా ఇతి! వాయుశ్వా రశ్మి పతయః! లోక మ్పుణ చ్చిద్ర మ్పుణ!
{104} యా స్తిస్య పరమజాః! ²⁶ ఇన్త్రహ్నోషా వో వసుభి ²⁶ రేవా హ్యేవేతి! పశ్చా చితయ ఉప
దధాతి! పాఙ్క్తోఽగ్నిః! యావా నేవాఽగ్నిః! త ఇచ్చినుతే! లోక మ్పుణయా ద్వితీయా.
ముప దధాతి! పశ్చా పదా వై విరాట్! తస్యా వా ఇయ మాదః! అన్తరిక్ష మాదః! ద్యౌః
పాదః! దిశః పాదః! పరోరజాః పాదః! విరాజ్యేవ ప్రతి తిష్ఠతి! య ఏత మగ్ని ఇచ్చినుతే!
య ఉ ఖైన మేవ వేద! {105} (అస్తీ, పృణా, ఽన్తరిక్ష మాదః, ప్షట్చ) {25} [3-36]

అగ్ని మ్ప్రణీయోపసమాధాయ! త మభిత ఏతా అబీష్టకా ఉప దధాతి! అగ్నిహోత్రే దర్శ
పూర్ణ మాసయోః! పశుబన్ధే చాతుర్మాసేషు! అథో ఆహుః! సర్వేషు యజ్ఞ క్తతుష్టితి! అథ
హ స్మా ఽహో ఽరుణ స్వామ్యముభవః! సావిత్ర స్సర్వోఽగ్ని రిత్యననుషజ్ఞ

²⁶ తెత్తిరీయ ఆరణ్యకము 1-(20)-{74} (ఈ ప్రశ్నమున 20 వ అనువాకము)

మృన్యామహే॥ నానా వా ఏతేషా శ్రీర్యాణి క మగ్ని ఇచ్చనుతే॥ **[106]** సత్తియ మగ్ని
 ఇచ్చన్వానః॥ క మగ్ని ఇచ్చనుతే సావిత్ర మగ్ని ఇచ్చన్వానః॥ క మగ్ని ఇచ్చనుతే నాచికేత
 మగ్ని ఇచ్చన్వానః॥ క మగ్ని ఇచ్చనుతే చాతుర్హోత్రియ మగ్ని ఇచ్చన్వానః॥ క మగ్ని
 ఇచ్చనుతే వైశ్వస్రుజ మగ్ని ఇచ్చన్వానః॥ క మగ్ని ఇచ్చనుతే॥ **[107]** ఉపానువాక్య మాశు
 మగ్ని ఇచ్చన్వానః॥ క మగ్ని ఇచ్చనుతే ఇమ మారుణ కేతుక మగ్ని ఇచ్చన్వాన ఇతి వృషా
 వా అగ్నిః॥ వృషాణౌ సగ్ధ స్ఫలయేత్ హన్యేతాః స్య యజ్ఞః॥ తస్మా న్నాఽనుషజ్యః॥
 సోత్తర వేదిషు క్తతుషు చిన్వీత ఉత్తరవేద్యాగ్ హ్యగ్ని శ్చియతే॥ ప్రజాకామ శ్చిన్వీత॥ **[108]**
 ప్రాజాపత్యో వా ఏషోఽగ్నిః॥ ప్రాజాపత్యాః ప్రజాః॥ ప్రజావా నభవతి య ఏవ వైదా
 పశుకామ శ్చిన్వీత॥ సం(2)జ్ఞాన హ్వా ఏత త్పశూనామ్॥ య దాపః॥ పశూనా మేవ
 సం(2)జ్ఞానేఽగ్ని ఇచ్చనుతే॥ పశుమా నభవతి య ఏవ వైదా **[109]** వృష్టికామ శ్చిన్వీత॥
 ఆపో వై వృష్టిః॥ పర్జన్యో వర్షుకో భవతి య ఏవ వైదా॥ ఆమయావీ చిన్వీత॥ ఆపో వై
 భేషజమ్॥ భేషజ మేవాఽస్మై కరోతి సర్వ మాయు రేతి అభిచరగ్ శ్చిన్వీత॥ వజ్రో వా
 ఆపః॥ **[110]** వజ్ర మేవ భ్రాతృవ్యేభ్యః ప్రహరతి స్పృణుత ఏనమ్॥ తేజస్కామో యశస్కామః॥
 బ్రహ్మవర్చసకామ స్స్వర్గకామ శ్చిన్వీత॥ ఏతావ ద్వా వాఽస్తి॥ యావ దేతత్ యావ
 దేవాఽస్తి॥ త దవ రున్ధే తస్యైత ద్వృతమ్॥ వర్షతి న ధావేత్॥ **[111]** అమృత హ్వా ఆపః॥
 అమృతస్యాఽనన్తరిత్యై॥ నాఽఘ్న మూత్ర పురీష జ్కుర్యాత్॥ న నిష్ఠేవేత్॥ న వివసన
 స్సాన్యాత్॥ గుహ్యో వా ఏషోఽగ్నిః॥ ఏతస్యాఽగ్నే రనతి దాహాయ॥ న పుష్కర
 పర్ణాని హిరణ్య హ్వాఽధి తిష్ఠేత్॥ ఏతస్యాఽగ్నే రనభ్యారోహాయ॥ న కూర్మస్యా
 ఽశ్నీయాత్॥ నోదకస్యాఽఘాతుకాన్యేన మోదకాని భవన్తి అఘాతుకా ఆపః॥ య ఏత
 మగ్ని ఇచ్చనుతే॥ య ఉ చైన మేవ వైదా **[112]** (చినుతే, చినుతే, ప్రజాకామ శ్చిన్వీత, య ఏవ

వౌదా, ౭౭పో, ధావే, దశ్మీయా, చ్చత్వారి చ (26) [7-74]

ఇమా ను క ముభవనా సీషధేమ ఇన్త్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః। యజ్ఞ ఇచ్చ న స్తన్వ ఇచ్చ ప్రజా
ఇచ్చ। ఆదిత్యై రిన్త్ర స్సహ సీషధాతు। ఆదిత్యై రిన్త్ర స్సగణో మరుద్భిః। అస్మాక
మూఢత్వవితా తనూనామ్। ఆప్లవస్వ ప్రప్లవస్వ। ఆణీ భవ జ మా ముహుః। సుఖాదీ స్థఃఖ
నిధనామ్। ప్రతి ముఇచ్చస్వ స్యా మ్పురమ్ (113) మరీచయ స్వామ్యముభవాః। యే
శరీరాణ్యకల్పయన్న్। తే తే దేహ జ్కల్పయన్తు। మా చ తే ఖ్యా స్మ తీరిషత్। ఉత్తిష్ఠత మా
స్వప్త। అగ్ని మిచ్ఛధ్వ మాభరతాః। రాజ్ఞ సోమస్య తృప్తాసః। సూర్యేణ సయుజోషసః।
27 యువా సువాసాః। అష్టా చక్రా నవ ద్వారా (114) దేవానా మ్పూ రయోధ్యా।
తస్యాగ్ం హిరణ్మయః కోశః। స్వర్గో లోకో జ్యోతిషా ౭౭వృతః। యో వై తా
మృహ్మాణో వేద। అమృతేనా ౭౭వృతా మ్పురీమ్। తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మ చ। ఆయుః
కీర్తి మ్పుజా స్థదుః। విభ్రాజమానాగ్ం హరిణీమ్। యశసా స మ్పురీవృతామ్। పురగ్ం
హిరణ్మయీ మృహ్మా (115) వివేశా ౭ప్రరాజితా। పరా జేత్యజ్యామయీ। పరా
జేత్యనాశకీ! ఇహ చా ౭ముత్ర చా ౭న్వేతి। విద్వా స్థేవా ౭సురా నుభయాన్। య
త్కుమారీ మన్తయతే। య ద్యోషి ద్య తృత్తివ్రతా। అరిష్ట య్మ త్కిఇచ్చ క్రియతే। అగ్ని స్త
దను వేధతి। అశృతాస శ్శృతాస్తశ్చ (116) యజ్వానో యే ౭ప్యయజ్వనః। స్వర్యన్తో నా
౭పేక్షన్తే। ఇన్త్ర మగ్ని ఇచ్చ యే విదుః। సికతా ఇవ సయ్యన్తి। రశ్మిభి స్స ముదీరితాః। అస్మా
త్లోకా దముష్మా చ్చ। ఋషిభి రదా తృప్తిశ్చిభిః। అపేత వీత వి చ సర్వతా ౭తః। యే ౭త
స్థ పురాణా యే చ నూతనాః। అహోభి రద్భి రక్తుభి ర్వ్యక్తమ్ (117) యమో

27 యువా సువాసాః పరి వీత ఆ ౭గౌత్ స ఉ శ్రేయా నభవతి జాయమానః।

త స్థిరాసః కవయ ఉ స్సయన్తి స్వాధియో మనసా దేవయన్తః। బ్రా 3-6-(1)-(3)

దదాత్వవసాన మస్మై నృ ముణస్తు నృ పాత్వర్యః | అక్పష్టా యే చ కృష్టజాః | కుమారీషు
 కనీసీషు | జారిణీషు చ యే హితాః | రేతః పీతా ఆణ్ణ పీతాః | అజ్ఞారేషు చ యే హుతాః |
 ఉభయో నుప్త్ర పౌత్రకాన్ | యువే హ య్యమ రాజగాన్ | ²⁸ శతమిన్న శరదః | అద్లో య
 దృహ్మా విలబమ్ | పితృణా ఇచ్చ యమస్య చ | వరుణస్యా హ శ్వినో రగ్నోః | మరుతా ఇచ్చ
 విహాయసామ్ | కామప్రయవణ మ్మే అస్తు | స హ్యేవా హస్మి సనాతనః | ఇతి నాకో
²⁹ బ్రహ్మశ్రవో రాయో ధనమ్ | పుత్రా నాపో దేవీ రిహా ³⁰ హహితా | {118} (పుర, న్నవ

ద్వారా, బ్రహ్మ, చ, వ్యక్తగం, శరదో, హహితా చ {27} [6 / 7-68]

విశ్వీర్ణీ జ్యోత్ర శీర్ణీ ఇచ్చ | అపేతో నిర్ముతిగం హథః | పరి బాధగ్ శ్వేత కుఖమ్ | నిజజ్ఞగం
 శబలోదరమ్ | స తాన్ వాచ్యాయయా సహ | అగ్నే నాశయ సన్దృశః | ఈర్ష్యా హసూయే
 బుభుఖామ్ | మన్య జ్యోత్యా ఇచ్చ దీధిరే | రథేన కిగం శుకావతా | అగ్నే నాశయ సన్దృశః |
 {119} (విశ్వీర్ణీ, న్నవ {28} [10]

పర్జన్యాయ ప్ర గాయత | దివ స్పృతాయ మీధుషే | స నో ³¹ యవస మిచ్ఛతు | ఇద త్వచః
 పర్జన్యాయ స్వరాజే | హృదో అస్వన్తర న్త ద్యుయోత | మయోభూ ర్వాతో విశ్వకృష్టయ
 సన్దృశే | సుపిప్వలా ఓషధీ ర్దేవ గోపాః | యో గర్భ మోషధీనామ్ | గహ
 జ్యోణోత్యర్వతామ్ | పర్జన్యః పురుషీణామ్ | {120} (పర్జన్యాయ, దశ {29} [10]

²⁸ శత మిన్న శరదో అన్తి దేవా యత్రా న శ్చక్రా జరస న్ననూనామ్ |

పుత్రాస్తో యత్ర పితరో భవన్తి మా నో మధ్యా రీరిషతా హయ ర్గన్తోః | ఏకాగ్ని 2-(4-2,3)

²⁹ బ్రహ్మశ్రవో - సాయణ భాష్య పాఠము; బ్రహ్మశ్రవో - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

³⁰ హహితా - సాయణ భాష్య పాఠము; హహిత - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

³¹ యవస మిచ్ఛతు-సాయణ భాష్య పాఠము; యవస మిచ్ఛతు-భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

పున॑ రా॒మైత్విన్ద్రి॑యమ్ | పున॑ రా॒యుః | పున॑ ర॒భగః | పున॑ రా॒ప్రాహ్మ॑ణ మైతు మా | పున॑
 ర్త్రవి॑ణ మైతు మా | య న్మే॑ ॒ఽద్య రే॑తః పృ॒థివీ॑ మస్కాన్ | య దోష॑ధీ ర॒వ్యస॑ర ద్య దాపః |
 ఇ॒ద న్త త్పున॑ రాదదే॑ దీర్ఘా॒యుత్వా॑య వర్చ॑సే | య న్మే॑ రే॒తః ప్ర సీ॑చ్యతే | య న్మ
 ఆజా॑యతే పునః | తేన॑ మా మ॒మృత॑ జ్కురు | తేన॑ సుప్త॑జస జ్కురు | {121} (పున॑, ర్ద్య చ(30) [12]
 అ॒ద్య స్తిరో॑ధా ॒జాయ॑త | తవ॑ వైత్ర॒వణ స్స॑దా | తిరో॑ ధేహి స॒ప్తా న్నః | యే అప్రో॑
 ॒శ్చన్తి॑ కేచన॑ త్వాప్తీ॒మ్నాయా॑ వైత్ర॒వణః | రథగ్ం॑ సహస్త॑ వస్తరమ్ | పురు॒శ్చక్రగ్ం॑ సహస్త్రా
 ॒శ్వమ్ | ఆస్థాయా॑ ॒ఽఽయా॑హి నో బ॒లిమ్ | యస్మై॑ భూతాని బ॒లి మావ॑హన్తి | ధన॑
 జ్గావో॑ హస్తి హిర॑ణ్య మశ్వాన్ | {122} అసా॑మ సుమతౌ య॒జ్ఞయ॑స్య | శ్రియ॑ మ్పి॒భ్రతో
 ॒న్న ముఖే॑ వైరాజ॑మ్ | సుద॒ర్శనే॑ చ క్రౌ॒శ్చే చ॑ మైనాగే॑ చ మ॒హా గి॑రా | ³² స॒త ద్వా
 ॒ట్టార॑ గమన్తా | సగ్ం॑హార్య న్నగర॑ న్తవ | ఇతి॑ మ॒న్త్రాః | కల్పో॑ ॒త ఊర్ధ్వ॑మ్ | యది॑ బ॒లిగ్ం
 హరే॑త్ | హిర॑ణ్యనాభయే॑ వితుదయే॑ కౌ॒భేరాయా॑ ॒య మ్ప॑లిః | {123} సర్వ॑ భూతా ॒ధి
 పత॑యే న॒మ ఇ॒తి | అథ॑ బ॒లిగ్ం హృ॑తోపతిష్ఠే॒త | ఖ॒త జ్ఞత॑ వైత్ర॒వణః | బ్రాహ్మ॑ణా వయగ్ం
 స్మః | నమ॑స్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః | అస్మా త్ప్ర॑విశ్యా ॒న్న మద్ధీ॑తి | అథ॑ త మగ్ని
 మాదధీ॑త | యస్మి న్నే॒త త్కర్మ॑ ప్ర॒యుజ్జే॑త | తిరో॑ధా భూః | తిరో॑ధా భువః |
 {124} తిరో॑ధా స్వః | తిరో॑ధా భూ రుభ॑వ స్వః | సర్వే॒షా ల్లోకా॑నా మాధిపత్యే॑ నీదే॒తి | అథ
 త మగ్ని॑ మిన్ధీ॒త | యస్మి న్నే॒త త్కర్మ॑ ప్ర॒యుజ్జే॑త | తిరో॑ధా భూ స్వా॒హా | తిరో॑ధా భువ
 స్వా॒హా | తిరో॑ధా స్వ స్వా॒హా | తిరో॑ధా భూ రుభ॑వ స్వ స్వా॒హా | యస్మి న్న॒స్య కా॑లే
 సర్వా॑ ఆహుతీర్ హుతా॑ భవే॒యుః | {125} అపి॑ బ్రాహ్మ॑ణ ముఖే॒నాః | తస్మి న్న॒హ్ని కా॑లే

³² స॒త ద్వా ॒ట్టార॑ గమన్తా | సాయణ భాష్య పాఠము

శ॒త ద్వా ॒ట్టార॑ గమన్తా | భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

ప్రయుజ్జీతా పర స్సుప్తజనా ద్వేపి మా స్మ ప్రమాద్యంతమా ఽధ్యాపయేత్ సర్వా ఽర్థా
 సిద్ధ్యంతే య ఏవ స్తేదా ఖుధ్య నిద మజానతామ్ సర్వా ఽర్థా న సిద్ధ్యంతే యస్తే
 విఘాతుకో భ్రాతా మమా ఽన్తర్ హృదయే శ్రితః **[126]** తస్మా³³ ఇమ మర్త పిణ్ణ
 జ్ఞుహోమి స మే ఽర్థా న్మా వివధీత్ మయి స్వాహా రాజా ఽధిరాజాయ
 ప్రసహ్యసాహినే నమా వయ స్తేత్రవణాయ కుర్మహే స మే కామా న్కామ కామాయ
 మహ్యమ్ కామేశ్వరో వైత్రవణో దదాతు కుభేరాయ వైత్రవణాయ మహారాజాయ నమః
 కేతవో అరుణాసశ్చ ఋషయో వాతరశనాః ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి సమాహితాసో
 సహస్రధాయసమ్ శివా న శ్శంతమా భవన్తు దివ్యా ఆప ఓషధయః సుమృడీకా సరస్వతి
 మా తే వ్యోమ సన్ధుశి **[127]** (అశ్వో, నృలి, రుభవో, భవేయు, శ్శ్రిత, శ్చ, సప్త చ **[31]** **[6-67]**
 సక్ష్తధ్వర మేత ద్విత ఇచరేత్ ద్వో వా మాసౌ నియమ స్సమాసేన తస్మిన్నియమ
 విశేషాః త్రిషవణ ముదకోపస్పర్శీ చతుర్థ కాల పాన భక్త స్సాస్యతే అహ రహ ర్వా భైక్ష
 మశ్నీయాత్ ఔదుమ్బరీభి సమిద్భి రగ్ని మ్పరిచరేత్ పున ర్మా మైత్విన్ద్రియ మిత్యేతేనా
 ఽనువాకేన ఉద్ధృత పరి పూతాభి రద్భిః కార్య జ్కర్తవ్యత **[128]** అసశ్చాయవాన్
 అగ్నయే వాయవే సూర్యాయ బ్రహ్మణే ప్రజాపతయే చన్ద్రమసే నఖత్రేభ్యః ఋతుభ్య
 స్సక్ష్తధ్వరాయ వరుణాయా ఽరుణాయేతి వ్రత హోమాః ప్రవర్గ్యవ దాదేశః అరుణాః
 కాణ్డర్షయః అరణ్యే ఽధీయారన్న భద్ర జ్కర్తేభి రితి ద్వే జపితా **[129]** మహా నామ్నీభి
 రుదకగ్ం సగ్ం స్పర్శ్య త మాచార్యో దద్యాత్ శివా న శ్శంతమేతోషధీ రా లభతే
 సుమృడీకేతి భూమిమ్ ఏవ మపవర్గే ధేను ర్దక్షిణా కగ్ంస హ్వాసశ్చ ఖ్వామమ్ అన్య ద్వా
 శ్శుక్లమ్ యథా శక్తి వా ఏవగ్ం స్వాధ్యాయ ధర్మేణ అరణ్యే ఽధీయాత తపస్వీ పుణ్యో

³³ ఇమ మర్త - ఇతి పాఠ భేదః; ఇమ మర్త - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు

భవతి తపస్వీ పుణ్యో భవతి {130} (కుర్వీత, జపితా, స్వాధ్యాయ ధర్మేణ, దేవ చ (32) [3-32]
 భద్ర జ్ఞరేభి శృణుయామ దేవాః | భద్ర మృశ్యేమాఽఽఖిభి ర్యజత్రాః | స్థిరై రజై
 స్తుష్టువాగ్ంస స్తనూభిః | వ్యశేమ దేవహిత య్మ దాయుః | స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధత్రవాః | స్వస్తి
 నః పూషా విశ్వవేదాః | స్వస్తి న స్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః | స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు | ఓం
 శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || [9]

(భద్రగ్, స్మృతి, సాక్షాత్కానా, మఖ్యత తామ్రాణ్యత్యూర్ధ్వఽఽఖి, ఆరోగి, కేవల, మగ్నిశ్చ,
 సహస్రవృ, తపితవస్త్ర, ఆతనుషా, ఽఽఽ యోనీ, య్మో ఽసా, వధా ఽఽఽదిత్యస్యా, ఽఽఽరోగస్యా,
 ఽఽఽ వాయో, రథా ఽఽఽగ్నై, ర్దక్షిణ పూర్వస్యా, మిన్ద్ర ఘోషా వ, అప మాపా, య్మో ఽపా, మాపో వై,
 చతుష్టయో, జానుదమ్బి, మగ్ని మృణ్మేయమా న క, వృశ్శీర్షీ, మృశ్శనాయ, పున, రధ్య,
 సృష్టభ్ర, వ్యాతిగ్ంశతి) (32)

(భద్ర, జ్ఞోతిషా, తస్మి న్నాజాన, జ్ఞశ్యపా, భుహస్ర వృ దీయ, న్నపుగ్ంసక, మృష్ట యోనీ,
 మవపతన్తానా, మాయతనవా నృవతి, సతో బద్ధు, న్నా ఉత్తరతో, వజ్ర మేవ, పున రామైతు త్రిగ్ంశ
 దుత్తర తతమ్) {130} [130-1396] (సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పుస్తకములందు 130 పదులుగా
 విభక్తమగుట గలదు)

(భద్ర, జ్ఞోతిషా, తస్మి న్నాజాన, జ్ఞశ్యపా, భుహస్ర వృ దీయ, న్నపుగ్ంసక, మృష్ట యోనీ,
 మవపతన్తానా, మాయతనవా నృవతి, సతో బద్ధు, న్నా ఉత్తరతో, వృష్టి కామో, విశ్శీర్షీ, మసశ్చాయవా,
 వ్యా త్రిగ్ంశ దుత్తర తతమ్) {132} [132-1396] (24 వ అనువాకమును 5 పదులుగా, 27 వ
 అనువాకమును 7 పదులుగా భావించి మొత్తము 132 పదులుగా-గ్రంథ లిపిలో ముద్రితమైన
 పుస్తకములందు గలదు)

(భద్ర, న్నపస్వీ పుణ్యో భవతి తపస్వీ పుణ్యో భవతి)

|| హరిః ఓం(3) ||

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమః ఓషధీభ్యః | నమో వాచే నమో వాచ
స్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి | ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || [3]

సహ వై దేవానా ఇచ్చా సురాణా ఇచ్చా యజ్ఞౌ ప్రతతా వాస్తా స్త్యయగ్ స్యర్గ శ్లోక
మేష్యామో వయ మేష్యామ ఇతి తే సురా స్సన్నహ్య సహస్రైవా సచర
స్సహస్రచర్యేణ తపసైవ దేవా స్తే సురా అముహ్యగ్ స్తే న ప్రాజాన్తగ్ స్తే పరా సభవ స్తే
న స్వర్గ శ్లోక మాయ, స్సృతేన వై యజ్ఞేన దేవా స్వర్గ శ్లోక మాయ స్సప్రసృతేనా
సురా స్సరా సభావయ, స్సృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞో సప్రసృతో
సపవీతినో య త్కిచ్చా బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ త, తస్మా
ద్యజ్ఞోపవీత్యేవా సధీయాత యాజయే ద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా, అజిన హ్వాసో వా
దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణ మ్భాహు ముద్ధరతే సవ ధత్తే సవ్య మితి యజ్ఞోపవీత మేత దేవ
విపరీత మ్ప్రచీనావీతగం సప్తీత మ్మానుషమ్ | || ౧ ||

రక్షాగంసి హవా పురో సువాకే తపో సగ్ర మతిష్ఠంత తా స్సృజాపతి ర్వరేణోపామన్తయత
తాని వర మవృణీతా సద్దిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తా స్సృజాపతి రబ్రవీ ద్యోధయధ్య మితి
తస్మా దుత్తిష్ఠంతగం హవా తాని రక్షాగంసాదిత్య య్యోధయన్తి యావ దస్త మన్వగా, తాని
హ వా ఏతాని రక్షాగంసి గాయత్రియా సభి మన్రితేనా సమ్భసా శామ్యన్తి, త దు హ వా
ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వా సభి ముఖా స్సన్ధ్యాయా జ్ఞాయత్రియా సభి మన్రితా ఆప
ఊర్ధ్వ స్తిష్ఠపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీ భూత్వా తాని రక్షాగంసి మన్దేహా సరుణే ద్వీపే
ప్రజ్ఞపన్తి, య త్ప్రదక్షిణ మ్ప్ర క్రమన్తి తేన ప్రాప్మాన మవ ధూన్వ, న్యుద్యంత మస్త య్యన్త

మాదిత్య మభి ధ్యాయ స్మర్య నాప్రిహ్మణో విద్వా స్థకల మ్భద్ర మశ్నుతే ౭సా
వాదిత్యో బ్రహ్మేతి, బ్రహ్మైవ స నప్రిహ్మ ౭పేతి య ఏవ వేదః (2) (2)

య ద్దేవా దేవ హేళన న్దేవాస శ్చక్రమా వయమ్| ఆదిత్యా స్తస్మా న్మా ముఞ్చతర్హస్యరేన
మా మిత| దేవా జీవన క్రామ్యా య ద్వాచా ౭నృత మూదిమ| తస్మా న్న ఇహ ముఞ్చత
విశ్వే దేవా స్సజోషసః| ఋతేన ద్యావా పృథివీ ఋతేన త్వగ్ం సరస్వతి| కృతా న్నః
ప్రాహ్యేనస్తో య త్కిఞ్చా ౭నృత మూదిమ| ఇన్త్రాగ్ని మిత్రా వరుణౌ సోమౌ ధాతా
బృహస్పతిః| తే నో ముఞ్చన్వేనస్తో య దన్య కృత మారిమ| సజాత శగ్ంసా దుత జామి
శగ్ంసా జ్యాయస శ్శగ్ంసా దుత వా కనీయసః| అనాధృష్ట నేవ కృత య్ దేన స్తస్మా త్వ
మస్మా జ్ఞాతవేదో ముముగ్ధి| (3) య ద్వాచా య న్మనసా బ్రాహుభ్యా మూరుభ్యా
మష్టివద్యాగ్ం శిక్షై ర్య దనృత ఇచ్చక్రమా వయమ్| అగ్ని ర్మా తస్మా దేనస్తో
గార్హపత్యః ప్ర ముఞ్చతు చక్రమ యాని దుష్కృతా| యేన త్రితో అర్ణవా ని ర్భభూవ
యేన సూర్య న్తమసో ని ర్ముమోచ| యేనేన్త్రో విశ్వా అజహా దరాతీ స్తేనా ౭హ జ్ఞోతిషా
జ్యోతి రానశాన ఆఘా య త్కుసేద మప్రతీత్త మ్మయేహ యేన యమస్య నిధినా చరామి|
ఏత త్త దగ్ం అన్యణో భవామి జీవ న్నేవ ప్రతి త త్తే దధామి| ²య న్మయి మాతా

¹ అగ్ని ర్మా తస్మా దేనస్తో గార్హపత్యః ప్ర ముఞ్చతు చక్రమ యాని దుష్కృతా| సాయణ
భాష్య పాఠము; అగ్ని ర్మా తస్మా దేనస్తః ప్ర ముఞ్చతు చక్రమ యాని దుష్కృతా| భట్ట భాస్కర
భాష్య పాఠము

² య న్మయి మాతా గర్భే సతి| ఏన శ్చకార య త్ప్రతా|

అగ్ని ర్మా తస్మా దేనస్తః| గార్హపత్యః ప్ర ముఞ్చతు| బ్రా 3-7-(12)-(118, 119)

³య దాపిపేష ⁴య దన్తరిష్ణ ⁵య దాశసా ⁶అతి క్రామామి ⁷త్రితే దేవా ⁸దివి జాతా ⁹య
దాప ¹⁰ఇమ మే వరుణ ¹¹త త్వా యామి ¹²త్వ నో అగ్నే ¹³స త్వ నో అగ్నే

³య దాపిపేష మాతర మ్పితరమ్ పుత్ర ప్ర ముదితో ధయన్మ్

అహిగంసితౌ పితరౌ మయా తత్ త దగ్నే అన్యణో భవామి బ్రా 3-7-(12)-{119}

⁴య దన్తరిష్ణ మ్పుథివీ ముత ద్యామ్ య న్మాతర మ్పితర హ్వా జహిగంసిమ

అగ్ని ర్మా తస్మా దేనసః గార్హపత్యః ప్ర ముఞ్చతు బ్రా 3-7-(12)-{119}

⁵య దాశసా నిశసా య త్పరాశసా య దేన శ్చక్రమా నూతన య్వు త్పురాణమ్

అగ్ని ర్మా తస్మా దేనసః గార్హపత్యః ప్ర ముఞ్చతు బ్రా 3-7-(12)-{119, 120}

⁶అతి క్రామామి దురిత య్వు దేనః జహామి రిప్ర మ్పరమే సధస్థే యత్ర యన్తి సుకృతో నా

ఽపి దుష్కృతః త మా రోహామి సుకృతా న్ను లోకమ్ బ్రా 3-7-(12)-{120}

⁷త్రితే దేవా అమృజతైత దేనః త్రిత ఏత న్మనుష్యేషు మా మృజే తతో మా యద్ది కిఞ్చి దానశే

అగ్ని ర్మా తస్మా దేనసః గార్హపత్యః ప్ర ముఞ్చతు దురితా యాని చక్రమ

కరోతు మా మనేనసమ్ బ్రా 3-7-(12)-{120, 121}

⁸దివి జాతా అఘ్న జాతాః యా జాతా ఓషధీభ్యః

అథో యా అగ్నిజా ఆపః తా న్ శున్ధన్తు శున్ధనీః బ్రా 3-7-(12)-{121}

⁹య దాప్తో నక్త స్థురిత ఞ్చరామ య ద్వా దివా నూతన య్వు త్పురాణమ్

హిరణ్యవర్ణా స్తత ఉ త్పునీత నః బ్రా 3-7-(12)-{121}

¹⁰ఇమ మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృదయా త్వా మవస్య రా చకే సం 2-1-(11)-{65}

¹¹తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్త దా శాస్తే యజమానో హవిరిభిః

అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగంస మా న్ ఆయుః ప్ర మోషీః సం 2-1-(11)-{65}

¹²త్వ నో అగ్నే వరుణస్య విద్వా న్దేవస్య హేడో ఽవ యాసినీష్ఠాః

యజిష్ఠో వహ్నితమ శ్శోశుచానో విశ్వా ద్యేషాగంసి ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్ సం 2-5-(12)-{72}

¹⁴ త్వ మగ్నే అయా ౭సి | **{4}** (ముమ్మగ్ని, సప్త చ **{3}** [2-17]

య దదీవ్య స్పృణ మహ మృభూవా ౭దిథ్న న్వా స జ్ఞగర జనేభ్యః | అగ్ని ర్మా తస్మా
దిస్తశ్చ సప్తదానౌ ప్ర ముఞ్చతామ్ | య ధస్తాభ్యా ఇచకర కిల్బిషాణ్యఖాణా స్త్వగ్ను ముప
జిఘ్నుమానః | ఉగ్ర మృశ్యా చ రాస్త్రభృ చ్చ తాన్యఘరసా వను దత్తా మృణాని | ఉగ్ర
మృశ్యే రాస్త్ర భృ త్కిల్బిషాణి య ద్భి వృత్త మను దత్త మేతత్ | నేన్న ఋణా నృణవ ఇ
భృమానో యమస్య లోకే అధి రజ్జ రాయ | ¹⁵ అవతే హేళ ¹⁶ ఉ దుత్తమ ¹⁰ మిమ మ్మే వరుణ
¹¹ త త్వా యామి ¹² త్వ నో అగ్నే ¹³ స త్వ నో అగ్నే స జ్యుసుకో వి కుసుకో నిర్ఋథో
యశ్చ నిస్వనః | తే(౧) ౭స్మ ద్యఖ్మ మనాగసో దూరా ద్దూర మచీచతమ్ | ని ర్యఖ్మ
మచీచతే కృత్యా నిర్ఋతి ఇచ | తేన యో(౧) ౭స్మ భృమృచ్ఛాతై త మస్మై ప్రసువామసి |
దుశ్శగ్ంసా ౭నుశగ్ంసాభ్యా జ్ఞాణేనా ౭ను ఘణేన చ తేనా ౭నో(౧) ౭స్మ భృ మృచ్ఛాతై
త మస్మై ప్రసువామసి | స స్త్వరసా పయస్తా స న్తనూభి రగన్మహి మనస్తా సగ్ం శివేన |
త్వష్టా నో అత్ర వి దధాతు రాయో ౭ను మార్ష్వ తనో(౧) య ద్విలిష్టమ్ | **{5}** (కృత్యా

¹³ స త్వ నో అగ్నే ౭వమా భవోతీ నేదిష్టో అస్యా ఉషస్తో వ్యష్టా |
అవ యఖ్వ నో వరుణగ్ం రరాణో వీహి మృడీకగ్ం సుహవో న ఏధి | సం 2-5-(12)-{72, 73}
¹⁴ త్వ మగ్నే అయా ౭స్యయా స నృనసా హితః |
అయా సన్ హవ్య మూహిషే ౭యా నో ధేహి భేషజమ్ | ఏకాగ్ని 1-4
¹⁵ అవ తే హేడో వరుణ నమోభి రవ యజ్ఞేభి రీమహే హవిర్భిః |
ఖ్మయ స్మస్మభ్య మసుర ప్రచేతో రాజ న్నేనాగ్ంసి శిశ్రథః కృతాని | సం 1-5-(11)-{49}
¹⁶ ఉ దుత్తమ స్త్వరుణ పాశ మస్మ దవా ౭ధమ స్త్వ మధ్యమగ్ త్రథాయ |
అథా వయ మాదిత్య వ్రతే తవా ౭నాగసో అదితయే స్యామ | సం 1-5-(11)-{49, 50}

న్నిర్ముతి శ్చ, పశ్య చ (4) [15]

ఆయుష్టే విశ్వతో దధ ద్రయ మగ్ని ర్యరేణ్యః। పునస్తే ప్రాణ ఆ యాతి పరా యశ్మగ్ం
 సువామి తే। ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జప్తాణో ఘృత ప్రతీకో ఘృత యోని రేధి। ఘృత
 మ్పిత్యా మధు చారు గవ్య మ్పితేవ పుత్ర మభి రఖతా దిమమ్। ఇమ మగ్న ఆయుష్టే
 వర్చసే కృధి తిగ్మ మోజో వరుణ సగం శిశాధి। మాతేవా ఽస్మా అదితే శర్మ యచ్చ
 విశ్వే దేవా జరదష్టి ర్యథా ఽసత్। అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జ మిష ఇచ్చ నః।
 ఆరే బాధస్వ దుచ్చనామ్। అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చ స్సవీర్యమ్। దధ ద్రయ
 మ్మయి పోషమ్। (6) అగ్నిర్ ఋషిః పవమాన్ః పాశ్చజన్యః పురోహితః। త మీమహే
 మహా గయమ్। అగ్నే జాతా నృణుదా న స్సపత్నా నృత్యజాతా జ్ఞాతవేదో నుదస్వ।
 అస్మే దీదిహి సుమనా అహేళ ఇచ్చర్మ నై స్యామ త్రివరూథ ఉద్ధౌ। సహసా జాతా నృ
 ణుదా న స్సపత్నా నృత్యజాతా జ్ఞాతవేదో నుదస్వ। అధి నో బ్రూహి సుమనస్యమానో
 వయగ్ స్యామ ప్ర ణుదా న స్సపత్నాన్। అగ్నే యో నో ఽభితో జనో వృకో వారో
 జిఘాగ్ంసతి। తాగ్ స్వ స్త్వేతహ జ్ఞాహి వస్వస్మభ్య మా భర। అగ్నే యో నో ఽభిదాసతి
 సమానో యశ్చ నిష్ఠ్యః। త స్త్యగ్ం సమిధ జ్యృత్వా తుభ్య మగ్నే ఽపి దధ్మసి। (7) యో
 న శ్మపా దశపతో యశ్చ న శ్మపత శ్మపాత్। ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రు క్చ సర్వ మ్పాపగ్ం
 స మూహతామ్। యో న స్సపత్నో యో రణో మర్తో ఽభిదాసతి దేవాః। ఇధ్మస్యేవ
 ప్రఖాయతో మా తస్యోచ్చేషి కి ఇచ్చన। యో మా న్వేష్టి జాతవేదో య ఇచ్చా ఽహ
 న్వేష్టి యశ్చ మామ్। సర్వాగ్ స్తా నగ్నే స స్థహ యాగ్ శ్చా ఽహ న్వేష్టి యే చ
 మామ్। యో అస్మభ్య మరాతీయా ద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః। నిన్దా ద్యో అస్మా నిష్ఠా చ్చ
 సర్వాగ్ స్తా న్మృషృషా కురు। సగంశిత మ్మే బ్రహ్మ సగంశిత స్త్వీర్యా(4) మ్ఫలమ్। సగంశిత

జ్జత్ర మే జిష్ణు యస్యాఽహ మస్మి పురోహితః। ఉ దేషా మ్బాహూ అతిరము ద్వరోచ
అథో బలమ్। ఖణోమి బ్రహ్మణాఽమిత్రా నున్నయామి సావ్య(2) అహమ్। ¹⁷పున ర్మనః
పున రాయు ర్మ ఆగ్రా తువన శ్చక్షుః పున శ్శోత్రమ్ ఆగ్రా తువనః ప్రాణః పున రాకూత
మ్ ఆగ్రా తువన శ్చిత్త మువన రాధీత మ్ ఆగ్రాత్। వైశ్వానరో మే ఽదబ్ధ స్తనూపా అవ
బాధతా న్దురితాని విశ్వా। [8] (పోష, నద్యసి, పురోహిత, శ్చత్వారి చ) (5) [3-34]

వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో య దీన్తణగం సజ్గరో దేవతాసు। స ఏతా న్వాశా న్వి
ముచ న్వివేద స నో ముఖ్యాతు దురితా దవద్యాత్। వైశ్వానరః పవయా న్నః పవిత్రై ర్య
థ్సజ్గర మభి ధావామ్యాశామ్। అనాజాన న్మనస్తా యాచమాన్తో య దత్రైన్తో అవ త
థ్సవామి। అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ నామ తారకే। ప్రేహాఽమృతస్య యచృతా మేత
ద్బద్ధక మోచనమ్। విజిహర్ష లోకా న్కృధి బన్ధా న్ముఖ్యాసి బద్ధకమ్। యోనే రివ
ప్రచ్యుతో గర్భ స్సర్వా న్నథో అనుషః। స ప్రజాన న్ప్రతి గృభీత విద్యా న్ప్రజాపతిః
ప్రథమజా ఋతస్య। అస్మాభి ర్దత్త జ్జ్వరసః పరస్తా దచ్ఛిన్న శ్చన్తు మన్తు స శ్చరేమ। [9] తత
శ్చన్తు మన్వేకే అన్తు స శ్చరన్తి యేషా న్దత్త మ్పితృమాయనవత్। అబన్ధేకే దదతః ప్రయచ్ఛా
ద్ధాతు శ్చేచ చ్చక్ష్వాగ్గంస స్స్వర్గ ఏషామ్। ఆ రథేథా మన్తు సగం రథేథాగం సమాన
మ్పన్థా మవథో ఘృతేన। య ద్వా మూర్త మ్పరి విష్ట య్మ దగ్నా తస్మై గోత్రాయేహ
జాయాపతీ సగం రథేథామ్। య దన్తరిఖ మ్పుథివీ ముత ద్యా య్మ న్మాతర మ్పితర హ్వా

¹⁷ పున ర్మనః పున రాయు ర్మ ఆగ్రా తువన శ్చక్షుః పున శ్శోత్రమ్ ఆగ్రా తువనః ప్రాణః పున
రాకూత మ్ ఆగ్రా తువన శ్చిత్త మువన రాధీత మ్ ఆగ్రాత్। సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య
పాఠములు; పున ర్మనః పున రాయు ర్మ ఆగ్రా తువన శ్చక్షుః పున శ్శోత్రమ్ ఆగ్రా తువనః
ప్రాణః పున రాధీత మ్ ఆగ్రాత్ - ఇతి ద్రావిడ పాఠః

జిహిగ్ంసిమ| అగ్నిర్మా తస్మా దేనస్తో గార్హపత్య ఉ నో నేష ధ్ధురితా యాని చక్రమ|
 భూమి ర్మాతా ౭దితి ర్నో జనిత్ర మృతా ౭న్తరిఖ మభి శస్త ఏనః| ద్యౌ ర్న్ పితా
 పితృయా చ్చ మృవాసి జామి మిత్వా మా వివిధి ¹⁸లోకాత్| యత్ర సుహార్ద సుసృకృతో
 మదన్తే విహాయ రోగ న్తనావ(4)గ్ స్వాయామ్| అశ్తోణా ౭జ్ఞై రహుతా స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ
 పితర ఇచ్చ పుత్రమ్| య దన్న మద్యునృతేన దేవా దాస్య న్నదాస్య న్నుత వా కరిష్యన్|
 య ద్దేవానా ఇచ్చఖుష్యాగ్ అస్తి య దేవ కిఇచ్చ ప్రతిజగ్రాహ మగ్ని ర్మా తస్మా దన్తృణ
 జ్యుణోతు| య దన్న మద్మి బహుధా విరూప హ్వాస్తో హిరణ్య ముత గా మజా మవిమ్|
 య ద్దేవానా ఇచ్చఖుష్యాగ్ అస్తి య దేవ కిఇచ్చ ప్రతిజగ్రాహ మగ్ని ర్మా తస్మా దన్తృణ
 జ్యుణోతు| ¹⁹య న్మయా మనసా వాచా కృత మేనః కదాచన| సర్వస్మా త్తస్మా
 న్మేళితో మోర్ధి త్వగ్ం హి వేత్థ యథాతథమ్| [10] (చరమ, పుత్రగం, పట్న) (6) [2-26]

వాతరశనా హ వా ఋషయ శ్శ్రమణా ఊర్ధ్వ మన్తినో బభూవు స్తా నృషయో ౭ర్థ
 మాయగ్ స్తే నిలాయ మచరగ్ స్తే ౭ను ప్రవిశుః కూశ్మాణ్డాని తాగ్ స్తేష్వనృషవిన్ద
 ఇచ్చిధ్యాయా చ తపసా చ, తా నృషయో ౭బ్రువ న్కథా నిలాయ ఇచ్చరథేతి త ఋషీ
 నబ్రువ న్నమో వో ౭స్తు భగవన్తో ౭స్మి స్థామ్ని కేన వ సప్తర్యా మేతి తా నృషయో
 ౭బ్రువ న్ప్రవిత్ర న్నో బ్రూత యేనా ౭రేపస స్సామేతి త ఏతాని సూక్తాన్యపశ్యన్, య

¹⁸ లోకాత్| సాయణ భాష్య పాఠము; లోకాన్| భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

¹⁹ య న్మయా మనసా వాచా కృత మేనః కదాచన| సర్వస్మా త్తస్మా న్మేళితో మోర్ధి త్వగ్ం హి వేత్థ
 యథాతథమ్| సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు
 య న్మే మనసా వాచా కృత మేనః కదాచన| సర్వస్మా న్మేళితో మోర్ధి త్వగ్ం హి వేత్థ
 యథాతథమ్| ఇతి ద్రావిడ పాఠః

దే॒వా దే॒వ హే॒ళన॑ య్మ దదీ॑వ్య న॒న్పుణ॑ మ॒హ మ॒భూవా॑ २२యుష్టే॑ వి॒శ్వతో దధ॑ ది॒త్యైతై
రాజ్య॑ ఇ॒లహు॑త వైశా॒నరాయ॑ ప్రతి॒వేదయా॑మ ఇ॒త్యుప॑ తిష్ఠ॒త య ద॑ర్వాచీన॒ మేనో॑ భూ॒ణ
హ॒త్యాయా॑ స్తస్మా న్మో॒ఖ్యధ్వ॑ ఇతి, త ఏ॒తై రజహ॑వు స్తే २రే॒పసో॑ २భవ, న॒ర్మూది॑ష్టే॒తై
ర్జుహు॑యా త్పూ॒తో దే॒వ లో॒కా న్న మ॑శ్నుతే | {11} (7)

కూ॒శ్మాణ్ణై ర్జుహు॑యా ద్యో २పూ॑త ఇ॒వ మ॑నేత, యథా॑ స్తే॒నో యథా॑ భూ॒ణహై॑వ మే॒ష
భ॑వతి యో २యోనౌ రే॒త స్సి॒ఞ్చతి, య ద॑ర్వాచీన॒ మేనో॑ భూ॒ణ హ॒త్యాయా॑ స్తస్మా
న్మ॒చ్యతే, యా॒వ దే॒నో దీ॒క్షా ము॑పైతి దీ॒క్షత ఏ॒తై స్స॒తతి జహో॑తి, స॒వ్తథ్న॑ర న్దీ॒క్షతో భ॑వతి
స॒వ్తథ్న॑రా దే॒వా २२త్మాన॑ ము॒పనీ॑తే, మా॒స న్దీ॒క్షతో భ॑వతి యో మా॒స స్స స॒వ్తథ్న॑ర
స॒వ్తథ్న॑రా దే॒వా २२త్మాన॑ ము॒పనీ॑తే, చతు॑ర్విగ్గంశతిగ్గం రాత్రీ॑ ర్దీ॒క్షతో భ॑వతి చతు॑ర్విగ్గంశతి
రర్థ మా॒సా స॒వ్తథ్న॑ర స॒వ్తథ్న॑రా దే॒వా २२త్మాన॑ ము॒పనీ॑తే, ద్వాద॑శ రాత్రీ॑ ర్దీ॒క్షతో భ॑వతి
ద్వాద॑శ మా॒సా స॒వ్తథ్న॑ర స॒వ్తథ్న॑రా దే॒వా २२త్మాన॑ ము॒పనీ॑తే, ష డ్రాత్రీ॑ ర్దీ॒క్షతో భ॑వతి ష
ద్వా ఋ॒తవ॑ స॒వ్తథ్న॑ర స॒వ్తథ్న॑రా దే॒వా २२త్మాన॑ ము॒పనీ॑తే, తి॒స్రో రాత్రీ॑ ర్దీ॒క్షతో భ॑వతి
తి॒పదా॑ గాయత్రీ గాయ॒త్రియా ఏ॒వా २२త్మాన॑ ము॒పనీ॑తే, న మా॒గ్గంస॑ మ॒శ్నీయా న్న
స్త్రియ॑ ము॒పేయా న్నో॒పర్యా॑సీత జగు॑ఘేతా २నృ॒తా, త్పయో॑ బ్రాహ్మ॒ణస్య॑
వ్రత॑ య్య॒వాగూ రా॑జ॒న్యస్యా॑ २२మి॒క్షా వైశ్య॑స్యా, २థో సౌ॒మ్యే २ప॑యధ్వర ఏ॒త ద్విత॑త
మూ॒ప్రియా, ద్యది॑ మ॒న్యేతోప॑దస్యామీ॒తోదన॑ న్ధానా స॒క్తా న్నృ॑త మి॒త్యను॑ వ్రతయే
దా॒తృనో २ను॑ప దాసాయ | {12} (8)

అ॒జాన్ హా వై పృ॒శ్నీగ్ స్తప॑స్యమా॒నా న॒ప్రహ్మా॑ స్వయ॒మృభ్యా॑భ్యానర్ష॒త త్త ఋ॑షయో २భవ
న్త దృ॒షీణా మృ॑షి॒తవ॑ న్తా న్దే॒వతా॑ ము॒పా२తి॑ష్ఠన్త య॒జ్ఞ కా॑మా స్త ఏ॒త మ॒ప్రహ్మా॑ య॒జ్ఞ
మ॑ప॒శ్యన్త మా २హ॑ర న్దే॒నా २య॑జన్త, య దృ॒వో २ధ్య॑గీష॒త తాః ప॑య ఆహు॒తయో

దే॒వానా॑ మ॒భవన్ య॑ ద్య॒జాగ్ంషి॑ ఘృ॒తాః య॑ ధా॒న్వాని॑ సో॒మా
 య॑ ధ॒ధర్వాః య॑ ద్ధే॒ర్వాః య॑ ద్ధే॒ర్వాః య॑ ద్ధే॒ర్వాః య॑ ద్ధే॒ర్వాః య॑ ద్ధే॒ర్వాః
 సు॒రాణాని॑ కల్పా॒న్గాథా॑ నారాశ॒గ్ంసీ ర్మే॒దా య॑ ధా॒న్వాని॑ సో॒మా
 మ్పాపా॑న మ॒పాఽఘ్న॑ న్నపహత పాపా॒నో దే॒వా స్వ॑ర్గ ర్క్షోక మాయ నప్రహ్మణ
 సా॒య్యుజ్య॑ మృష॒యోఽగచ్ఛన్ | [13] (9)

పశ్చా॑ వా ఏ॒తే మ॒హాయ॑జ్ఞా స॒తతి॑ ప్రతా॒యన్తే స॒తతి॑ స నిష్ఠ॑న్తే దే॒వయ॑జ్ఞః పితృ॒యజ్ఞో
 భూత॑యజ్ఞో మ॒నుష్య॑యజ్ఞో బ్ర॒హ్మయ॑జ్ఞ ఇతి, య దగ్నో జహోత్యపి సమిధ న దే॒వయ॑జ్ఞ
 స నిష్ఠ॑తే, య త్వి॒తృభ్య॑ స్వ॒ధా క॒రోత్య॑ప్యప న త్వి॒తృయ॑జ్ఞ స నిష్ఠ॑తే, య
 ద్భూతే॒భ్యో బ॒లిగ్ం హ॒రతి॑ త ద్భూతయజ్ఞ స నిష్ఠ॑తే, య ద్ధే॒ర్వాణా॑నీతిహాసా సు॒రాణాని॑ కల్పా॒న్గాథా
 నారాశ॒గ్ంసీ ర్మే॒దాఽఘ్న॑ న్నపహత పాపా॒నో దే॒వా స్వ॑ర్గ ర్క్షోక మాయ నప్రహ్మణ
 సా॒య్యుజ్య॑ మృష॒యోఽగచ్ఛన్ | [13] (9)

బ్ర॒హ్మయ॑జ్ఞేన య॒జ్ఞమా॑ణః ప్రాచ్యా ని॒శి గ్రా॒మా దధ॑ది ర్ధ॒శ ఉదీ॑చ్యా మ్పా గుదీ॒చ్యా

స్తోదిత ఆదిత్యే దక్షిణత ఉపవీయోపవిశ్య హస్తా వవనిజ్య త్రి రాచామే ద్విగ పరి మృజ్య
సకృ దుప స్పృశ్య శిర శ్చక్షుషీ నాసీకే శ్రోత్రే హృదయ మాలభ్య, య త్త్రి రాచామతి తేన
ఋచః ప్రీణాతి య ద్విగ పరి మృజతి తేన యజాగంషి య త్సకృ దుప స్పృశతి ²⁰తేన
సామాని య త్సవ్య మ్మాణి మ్పాదౌ ప్రోక్షతి య చిర శ్చక్షుషీ నాసీకే శ్రోత్రే హృదయ
మాలభతే తేనా ఽథర్వా ఽజ్గిరసో బ్రాహ్మణానీతిహాసా స్పరాణాని కల్పా న్గాఢా
నారాశగ్ంసీః ప్రీణాతి, దర్భాణా మ్మహ దుపస్తీర్యోపస్థ జ్ఞృత్వా ప్రా జాసీన స్వాధ్యాయ
మధీయాతా ఽపా హ్వా ఏష ఓషధీనాగ్ం రసో య ద్దర్భా స్సరస మేవ బ్రహ్మ కురుతే,
²¹దక్షిణోత్తరా పాణీ పాదౌ కృత్వా సప్రవిత్రా వో మితి ప్రతి పద్యత, ఏత ద్వై యజ
స్త్రియా స్త్రీద్యా మృత్యేషా వా గేత త్పరమ మఖర న్త దేత దృచా ఽభ్యుక్త మృచో అఖరే
పరమే వ్యోమన్ యస్మి న్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు ర్య న్త న్న వేద కి మృచా కరిష్యతి య ఇ
త ద్విదు న్త ఇమే స మాసత ఇతి, త్రీ నేవ ప్రాఽయుక్త భూ రుభవ స్స్వ రిత్యాహౌత ద్వై
వాచ స్సత్య య్మ దేవ వాచ స్సత్య న్త త్వాఽయుక్తా, ఽథ సావిత్రి జ్ఞాయతీన్త్రి రన్వాహ
ప్రచ్ఛో ఽర్ధర్చశో ఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రియ మేవా ఽఽప్రోత్యథో
ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతి పదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతి పద్యతే! (15) (11)

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయ మధీయాత దివా నక్త స్త్రీతి హ స్తా ఽఽహ శౌచ ఆహ్నయ,
ఉతా ఽరణ్యే ఽబల ఉత వాచోత తిష్ఠ న్నుత వజ న్నుతా ఽఽసీన ఉత శయానో
ఽధీయాతైవ స్వాధ్యాయ న్తపస్వ పుణ్యో భవతి య ఏవ స్త్రీద్యా స్వాధ్యాయ మధీతే,
నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః! నమో వాచే నమో వాచ

²⁰ తేన సామాని య చిర శ్చక్షుషీ ... ఇతి ద్రావిడ పాఠః

²¹ దక్షిణోత్తరా పాణీ కృత్వా ... ఇతి ద్రావిడ పాఠః

స్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి | {16} (12) [2]

మధ్యస్థినే ప్రబల మధీయాతా ౭సౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో య ద్బ్రాహ్మణ స్తస్మా త్తర్హి
తేజ్ఞస్థ నృపతి త దేషా ౭భ్యుక్తా | చిత్ర నేవానా ము దగ్ధా దనీక ఇచ్ఛి ర్మిత్రస్య వరుణస్యా
౭గ్నో | ఆ ౭ప్రా ద్యావా పృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుష శ్చేతి, స వా ఏష
యజ్ఞ స్సద్యః ప్రతాయతే సద్య స్స స్థితే తస్య ప్రా జ్ఞాయ మవభృథో, నమో బ్రహ్మణ
ఇతి పరిధానీయాన్త్రి రన్వాహా, ౭ప ఉప స్పృశ్య గృహా నేతి తతో య త్కించ దదాతి
సా దక్షిణా | {17} (13) [3]

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధాన స్త్విద్యు దగ్ని ర్వర్షగ్ం హవి స్తనయిత్ను
ర్వషట్కూరో య దవ స్ఫుర్జతి సో ౭ను వషట్కూరో వాయు రాత్మా ౭మావాస్యో
స్విష్టకృ, ద్య ఏవ స్త్విద్వా నేమే వర్షతి విద్యోతమానే స్తనయత్యవ స్ఫుర్జతి పవమానే
వాయా వమావాస్యాయాగ్ స్వాధ్యాయ మధీతే తప ఏవ త త్తప్యతే తపో హి స్వాధ్యాయ
ఇత్యుత్తమ న్నాకగ్ం రోహత్యుత్తమ స్సమానానా మృవతి యావన్తగ్ం హ వా ఇమా
స్త్వితస్య పూర్ణా న్దధ త్వర్గ ర్తోక జ్ఞాయతి తావన్త ర్తోక జ్ఞాయతి భూయాగ్ంస ఇచ్ఛ
౭ఖ్యయ్య ఇచ్ఛ ౭ప పున ర్మృత్యు జ్ఞాయతి బ్రహ్మణ స్సాయుజ్య జ్గచ్ఛతి | {18} (14)

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య ద్వా వనధ్యాయో య దాత్మా ౭శుచి ర్య ద్దేశ, స్సమృద్ధి
ర్దైవతాని, య ఏవ స్త్విద్వా న్మహా రాత్ర ఉషస్యదితే వజ్రగ్ స్థిత న్నాసేన శ్శయానో ౭రణ్యే
గ్రామే వా యావత్తరసగ్ స్వాధ్యాయ మధీతే సర్వా ర్తోకా జ్ఞాయతి సర్వా ర్తోకా నన్యథో
౭ను స ఇచ్ఛరతి త దేషా ౭భ్యుక్తా | అన్యథా అస్మి న్నన్యథా పరస్మిగ్ స్తుతీయే లోకే
అన్యథా స్సామి | యే దేవయానా ఉత పితృయానా స్సర్వా న్నథో అన్యథా
ఆజ్ఞాయేమే, త్యగ్ని స్తే జాత మ్నాపా జగ్రాహ త నేవా ఆహుతీభిః ప్రాప్మాన మపా ౭ఘ్న

న్నాహుతీనా య్యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షణాభి ర్దక్షణానా మ్బ్రాహ్మణేన బ్రాహ్మణస్య ఛన్దోభి
 శ్చన్దసాగ్ స్వాధ్యాయేనా ఒపహత పాపా స్వాధ్యాయో దేవ పవిత్ర హ్వా ఏత త్త య్యో
 ఒనూత్సృజత్యభాగో వాచి భవత్యభాగో నాకే త దేషా ఒభ్యుక్తా! య స్థిత్యాజ సఖివిదగ్ం
 సఖాయు న్న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి! య దీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం శృణోతి న హి ప్రవేద
 సుక్తుతస్య పథ్నా మితి, తస్మా థాస్వాధ్యాయో ఒధ్యేతవోః, య య్యో జ్ఞాతు మధీతే తేన
 తేనా ఒసేషష్ట మభవత్యగ్నో ర్వాయో రాదిత్యస్య సాయుజ్య జ్వచతి త దేషా ఒభ్యుక్తా!
 యే అర్వా జుత వా పురాణే వేద వైద్వాగ్ంస మభితో వదన్త్యాదిత్య మేవ తే పరి వదన్తి
 సర్వే అగ్ని నిష్ఠితీయ స్తుతీయ ఇచ్చ హగ్ంస మితి, యావతీ ర్వై దేవతా స్తా స్సర్వా
 వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి, తస్మా ద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిదోభ్యో దివే దివే నమ స్కుర్యా న్నా
 ఒశ్చీల జ్ఞీర్తయే దేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి! (19) (15) [6]

రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి వా గృహ్ణాతి యాజయిత్వా ప్రతి
 గృహ్య వా ఒనశ్చన్తి స్వాధ్యాయ వైద మధీయాత, తి రాత్ర హ్వా సావిత్రి జ్ఞాయతీ మన్వా
 ఒతి రేచయతి, వరో దక్షణా వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి వరః! (20) (16)

దుహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన యజ్ఞ క్తతునా యాజయే థో
 ఒరణ్య మ్పురేత్యశుచౌ దేశే స్వాధ్యాయ మేవైన మధీయ న్నానీత, తస్యా ఒనశన స్తీక్షా
 స్థాన ముపసద ఆసనగ్ం సుత్యా వా గ్జుహూ ర్మన ఉప భృ ధృతి ర్భువా ప్రాణో హవి
 స్సామా ఒధ్వర్యు స్స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణ దక్షణో ఒనన్త దక్షణ స్సమృద్ధ తరః! (21) (17)
 కతిథా ఒవకీర్ణి ప్రవిశతి చతుర్థేత్యాహు ర్బ్రాహ్మవాదినో మరుతః ప్రాణై రిన్ద్ర మృతేన
 బృహస్పతి మ్బ్రాహ్మవర్చసేనా ఒగ్ని మేవేతరేణ సర్వేణ తస్యైతా మ్ప్రియశ్చిత్తి వైదా
 ఇచ్చకార సుదేవః కాశ్యపో, యో బ్రహ్మచార్యవకిరే దమావాస్యాగ్ం రాత్ర్యా మగ్ని

మృణీయోప సమాధాయ ద్వి రాజ్యసోప ఫూత జ్ఞుహోతి కామా ఒవకీర్ణో
 ఒస్మ్యవకీర్ణో ఒస్మి కామ కామాయ స్యాహ కామా ఒభి ద్రుగ్ధో ఒస్మ్యభి ద్రుగ్ధో ఒస్మి
 కామ కామాయ స్యాహేత్యమృత హ్వా ఆజ్య మమృత మేవా ఒత్త న్ధతే, హుత్వా
 ప్రయతా ఒజ్జాలిః కపాతిర్య జ్ఞగ్ని మభి మన్తయేత, ²² స మ్మా ఒసిఞ్చన్తు మరుత సస
 మిన్త్ర సస మృహస్పతిః! స మ్మా ఒయ మగ్ని సిఞ్చత్వాయుషా చ బలేన చా
 ఒయుష్మన్త జ్కరోత మేతి, ప్రతి హా ఒస్మై మరుతః ప్రాణా న్ధతి ప్రతీన్తో బల మృతి
 బృహస్పతి ర్బ్రహ్మవర్చస మృత్యుగ్ని రీతర ధ్వర్వగ్ం సర్వ తను రూఢత్వా సర్వ
 మాయు రేతి, త్రి రభి మన్తయేత త్రి షత్యా హి దేవా, యో ఒపూత ఇవ మనేత స ఇత్థ
 జ్ఞుహుయా దిత్త మభి మన్తయేత పునీత ఏవా ఒత్మాన మాయు రేవా ఒత్త న్ధతే,
 వరో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్ సృణోత్యాత్మా హి వరః! [22] (18) [2]

భూః ప్ర పద్యే భువః ప్ర పద్యే స్వః ప్ర పద్యే భూ రుభవ స్స్వః ప్ర పద్యే బ్రహ్మ ప్ర పద్యే
 బ్రహ్మకోశ మృ పద్యే ఒమృత మృ పద్యే ఒమృతకోశ మృ పద్యే చతుర్జాల
 మృహ్మకోశ య్మ మృత్యు ర్నా ఒవ పశ్యతి త మృ పద్యే దేవా నృ పద్యే దేవపుర
 మృ పద్యే పరీవృతో వరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణా ఒహ నేజసా కశ్యపస్య, యస్మై నమ
 స్త చిరో ధర్మో మూర్ధాన మృహ్మోత్తరా హను ర్యజ్ఞో ఒధరా విష్ణుర్ హృదయగ్ం
 సక్షేత్సరః ప్రజనన మశ్వినో పూర్వపాదా వత్రి ర్మధ్య మ్మిత్రావరుణా వపరపాదా వగ్నిః
 పుచ్ఛస్య ప్రథమ జ్కణ్ణ న్త ఇన్త్ర స్తతః ప్రజాపతి రభయ ఇచ్ఛతుర్ధగ్ం, స వా ఏష దివ్య
 శ్శ్వాక్షర శ్శిశుమార స్తగ్ం హ, య ఏవ వేదా ఒప పున ర్మృత్యు జ్ఞాయతి జయతి స్వర్గ

²² స మ్మా ఒసిఞ్చన్తు - సాయణ భాష్య పాఠము

స మ్మా సిఞ్చన్తు - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

క్షోక న్నాఽధ్వని ప్ర మీయతే²³ నాఽగ్నో ప్ర మీయతే నాఽఘ్న ప్ర మీయతే నాఽనపత్యః ప్ర మీయతే లఘ్వాన్నో భవతి, ధ్రువ స్త్వ మసి ధ్రువస్య ఘ్నత మసి త్వ మ్భూతానా మధిపతి రసి త్వ మ్భూతానాగ్ త్రేష్ఠోఽసి త్వా మ్భూతాన్యుతే ప్రర్యావర్తంతే²⁴ నమస్తే నమ స్సర్వే నమో నమ శ్శిశు కుమారాయ నమః! (23) (19)

²⁵ నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యా మృతి వసన్వేతాభ్యశ్చ నమో, నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యా మృతి వసన్వేతాభ్యశ్చ నమో, నమః ప్రతీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యా మృతి వసన్వేతాభ్యశ్చ నమో, నమః ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యా మృతి వసన్వేతాభ్యశ్చ నమో, నమః ఉర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యా మృతి వసన్వేతాభ్యశ్చ నమో, నమో అధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యా మృతి వసన్వేతాభ్యశ్చ నమో, నమో అవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యా మృతి వసన్వేతాభ్యశ్చ నమో, నమో గంగా యమునయో ర్ముధ్యే యే వసన్తి తే మే ప్రసన్నాఽఽత్మాన శ్చిర జ్ఞోవిత స్త్వర్థయన్తి నమో గంగా యమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గంగా యమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః! (24) (20)

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నాయై నమః పృథివ్యై నమః ఉషధీభ్యః!

నమో వాచే నమో వాచ స్పతయై నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి!

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ [3]

²³ నాఽఘ్న ప్ర మీయతే నాఽగ్నో ప్ర మీయతే ... ఇతి ద్రావిడ పాఠః

²⁴ నమస్తే నమ స్సర్వే నమః! - ఇత్యేతావదేవ ద్రావిడ పాఠః

²⁵ నమః ప్రాచ్యై ... ఇత్యనువాకః ద్రావిడ పాఠే నాఽస్తి

(సహ, రక్షాగంసి, య ద్దేవా స్సప్త దత, యదదేవ్య నృషా దశా, ౭౭యుష్టే చతుస్త్రిగంశ,
ద్వైశ్వానరాయ షడ్విగంశతి, ర్వాతరశనా హ, కూశ్మాణ్డై, రజాన్ హ, పశ్చ, బ్రహ్మ యజ్ఞేన,
గ్రామే, మధ్యన్ధినే, తస్య వై-మేఘ, స్తస్య వై-ద్వా, రిచ్యతే, దుహే హ, కతిథా ౭వక్త్రీ, భూ, ర్నమః
ప్రాజ్యై, విగంశతి) (20)

(సహ, బ్రహ్మ యజ్ఞేన, విగంశతి) (20)

(సహ, వాతరశనా, దుహే హ, చతుర్విగంశతి) [24] [24-117]

(సహ వై, మునిభ్యశ్చ నమః)

(ద్రావిడ పాఠః)

(సహ, రక్షాగంసి, య ద్దేవా స్సప్త దత, యదదేవ్య నృషా దశా, ౭౭యుష్టే చతుస్త్రిగంశ,
ద్వైశ్వానరాయ షడ్విగంశతి, ర్వాతరశనా హ, కూశ్మాణ్డై, రజాన్ హ, పశ్చ, బ్రహ్మ యజ్ఞేన,
గ్రామే, మధ్యన్ధినే, తస్య వై-మేఘ, స్తస్య వై-ద్వా, రిచ్యతే, దుహే హ, కతిథా ౭వక్త్రీ, భూ, రేకాన్న
విగంశతి) (19)

(సహ, బ్రహ్మ యజ్ఞేనైకాన్న విగంశతి) (19)

(సహ, వాతరశనా, దుహే హ, త్రయో విగంశతి) [23] [23-117]

(సహ వై, సర్వే నమః)

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

త చ్చయ్యో రా వృణీమహే | గాతు య్మజ్ఞాయ | గాతు య్మజ్ఞ పతయే | దైవీ స్వస్తి రస్తు నః |
స్వస్తి రానుషేభ్యః | ఊర్ధ్వ జ్ఞోగాతు భేషజమ్ | శ నో అస్తు ద్విపదే | శ ఇచ్చతుష్పదే |
ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || [9]

చిత్తి సుస్రిక్ | చిత్త మాజ్యమ్ | వా గేవదిః | ఆధీత మ్పర్హిః | కేతో అగ్నిః | విజ్ఞాత మగ్నిః |
వా కృత్తిర్ హోతా | మన ఉపవక్తా | ప్రాణో హవిః | సామా ఽధ్వర్యుః | వాచస్పతే విధే
నామన్ | విధేమ తే నామ | విధే స్వ మస్మాక న్నామ | వాచస్పతి స్సోమ మ్విబతు | ఆ
ఽస్మాసు నృష్ణ స్థా థాస్వహా | (1) (అధ్వర్యుః, వశ్చ చ) (1) [15]

ప్రథివీ హోతా | ద్యౌ రధ్వర్యుః | రుద్రో ఽగ్నిత్ | బృహస్పతి రుపవక్తా | వాచస్పతే వాచో
వీర్యేణ | సమృతతమేనా యజ్ఞసే | యజమానాయ వార్యమ్ | ఆ సువస్క రస్మై |
వాచస్పతి స్సోమ మ్విబతి | జజన్ దిన్త మిన్త్రియాయ స్వాహా | (2) (ప్రథివీ హోతా, దశ(2) [10]
అగ్నిర్ హోతా | అశ్వినా ఽధ్వర్యుః | త్వష్టా ఽగ్నిత్ | మిత్ర ఉపవక్తా | సోమ స్సోమస్య
పురోగాః | తుక్ర త్సుక్రస్య పురోగాః | త్రాతాస్త ఇన్త్ర సోమాః | వాతాపేర్ హవన్ త్రుత
స్వాహా | (3) (అగ్నిర్ హోతా, ఽష్టా) (3) [8]

సూర్య స్తే చక్షుః | వాత మ్రాప్రిణః | ద్యౌ మృష్ణమ్ | అన్తరిక్ష మాత్మా | అక్షే ర్జ్యజ్ఞమ్ |
ప్రథివీగ్ం శరీరైః | వాచస్పతే ఽచ్ఛిద్రయా వాచా | అచ్ఛిద్రయా జహ్వ | దివి దేవావృధగ్ం
హోత్రా మేరయస్వ స్వాహా | (4) (సూర్య స్తే, నవ) (4) [9]

మహా హవిర్ హోతా | సత్య హవి రధ్వర్యుః | అచ్యుత పాజా అగ్నిత్ | అచ్యుత మనా
ఉపవక్తా | అనాధృష్యశ్చ ఽప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యా ఽభిగరౌ | అయాస్య ఉద్ధాతా |

వాచస్పతే హృద్విధే నామన్నా విధేమ తే నామ విధే స్వ మస్మాక న్నామ వాచస్పతి
స్సోమ మపాత్ మా దైవ్య స్తన్తు శ్చేది మా మనుష్యః నమో దివే నమః పృథివ్యై స్వాహా

[5] (అప్రా, త్రీణీ చ) (5) [13]

వా గ్లోతా దీక్షా పత్నీ వాతో ఽధ్వర్యుః ఆపో ఽభిగరః మనో హవిః తపసి జహోమి
భూ ర్భువ స్సువః బ్రహ్మ స్వయముఖ బ్రహ్మణే స్వయముఖవే స్వాహా [6] (వా గ్లోతా,
నవ) (6) [9]

బ్రాహ్మణ ఏక హోతా స యజ్ఞః స మే దదాతు ప్రజా మృతూ నుష్టి య్యశః యజ్ఞశ్చ
మే భూయాత్ అగ్ని ర్ద్వి హోతా స భర్తా స మే దదాతు ప్రజా మృతూ నుష్టి య్యశః
భర్తా చ మే భూయాత్ పృథివీ త్రి హోతా స ప్రతిష్ఠా [7] స మే దదాతు ప్రజా మృతూ
నుష్టి య్యశః ప్రతిష్ఠా చ మే భూయాత్ అన్తరిక్ష ఇచ్ఛతుర్ హోతా స విష్ఠాః స మే
దదాతు ప్రజా మృతూ నుష్టి య్యశః విష్ఠాశ్చ మే భూయాత్ వాయుః పశ్చ హోతా స
ప్రాణః స మే దదాతు ప్రజా మృతూ నుష్టి య్యశః ప్రాణశ్చ మే భూయాత్ [8] చన్త్రమా
ష్ట ధోతా స ఋతూ న్కల్పయాతి స మే దదాతు ప్రజా మృతూ నుష్టి య్యశః
ఋతవశ్చ మే కల్పన్తామ్ అన్నగ్ం సప్త హోతా స ప్రాణస్య ప్రాణః స మే దదాతు ప్రజా
మృతూ నుష్టి య్యశః ప్రాణస్య చ మే ప్రాణో భూయాత్ ద్యౌ ర్దప్త హోతా సో
ఽనాధృష్యః [9] స మే దదాతు ప్రజా మృతూ నుష్టి య్యశః అనాధృష్యశ్చ
భూయాసమ్ ఆదిత్యో నవ హోతా స తేజస్వీ స మే దదాతు ప్రజా మృతూ నుష్టి
య్యశః తేజస్వీ చ భూయాసమ్ ప్రజాపతి ర్దశ హోతా స ఇదగ్ం సర్వమ్ స మే దదాతు
ప్రజా మృతూ నుష్టి య్యశః సర్వ ఇచ్ఛ మే భూయాత్ [10] (ప్రతిష్ఠా, ప్రాణశ్చ మే భూయా,
దనాధృష్య, సర్వ ఇచ్ఛ మే భూయాత్) (7) [4-40] (బ్రాహ్మణో-యజ్ఞో, అగ్ని-భర్తా, పృథివీ-

ప్రతిష్ఠా, అన్తరిక్ష-ప్రతిష్ఠా, వాయుః- ప్రాణ, శ్చంద్రమా-ఋతూ, నన్నగ్రం-స ప్రాణస్య ప్రాణో, ద్యౌ-
రనాధృష్య, ఆదిత్య-స్స తేజస్వీ, ప్రజాపతి-స్స ఇదగ్ం సర్వగ్ం, సర్వ ఇచ్చ మే భూయాత్

అగ్ని ర్యజుర్భిః సవితా స్తోమైః ఇన్ద్ర ఉక్థామధైః మిత్రా వరుణా వాశిషా అజీరస్తో ధిష్ణియై
రగ్నిభిః మరుత స్సదో హవిర్ధానాభ్యామ్ ఆప్ షోషణీభిః ఓషధయో బర్హిషా ఆదితి
ర్వేద్యా సోమో దీక్షయా [11] త్వష్టేధేన విష్ణు ర్యజ్ఞేన వసవ ఆజ్యేన ఆదిత్యా
దక్షిణాభిః విశ్వే దేవా ఉర్జా పూషా స్వగాకారేణ బృహస్పతిః పురోధయా ప్రజాపతి
రుద్ధీధేన అన్తరిక్ష మ్పవిత్రేణ వాయుః పాత్యైః అహగ్ శ్రద్ధయా [12] (దీక్షయా, పాత్యై,
రేకశ్చ) (8) [2-21]

సేనేన్ద్రస్య ధేనా బృహస్పతేః ప్రథా పూష్ణః వా గ్వాయోః దీక్షా సోమస్య పృథివ్యగ్నేః
వసూనా జ్ఞాయత్రీ రుద్రాణాన్త్రిష్టుక్ ఆదిత్యానా జ్ఞాగతీ విష్ణో రనుష్టుక్ [13] వరుణస్య
విరాట్ యజ్ఞస్య పజ్క్తిః ప్రజాపతే రనుమతిః మిత్రస్య శ్రద్ధా సవితుః ప్రసూతిః సూర్యస్య
మరీచిః చన్ద్రమసో రోహిణీ ఋషీణా మరున్దతీ పర్జన్యస్య విద్యుత్ చతస్తో దిశః చతస్తో
అవాన్తర దిశాః అహశ్చ రాత్రిశ్చ కృషిశ్చ వృష్టిశ్చ తిషిషితాశ్చ అప
శ్చౌషధయశ్చ ఉర్కాశ్చ సూనృతా చ దేవానా మృత్నయః [14] (అనుష్టు, గీత, వృత్) (9)
[2-26]

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినో రాహుభ్యామ్ పూష్ణో హస్తాభ్యా మృతి గృహ్ణామి
రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షిణే అగ్న్యై హిరణ్యమ్ తేనా అమృతత్వ
మశ్యామ్ వయో దాత్రే మయో మహ్య మస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే క ఇద జ్ఞస్మా అదాత్ కామః
కామాయ కామో దాతా [15] కామః ప్రతిగ్రహీతా కామగ్ం సముద్ర మా విశ కామేన
త్వా ప్రతి గృహ్ణామి కామైతత్తే ఏషా తే కామ దక్షిణా ఉత్తానస్తా అజీరస్య ప్రతి

గృహాతు సోమాయ వాసః! రుద్రాయ గామ్! వరుణాయాఽశ్వమ్! ప్రజాపతయే
 పురుషమ్! **[16]** మనవే తల్పమ్! త్వష్టేఽజామ్! పూష్టేఽవిమ్! నిర్ముత్యా అశ్వతర
 గర్దభా! హిమవతో హస్తినమ్! గన్ధర్వాఽఘరాభ్య స్సగలజ్కరణే! విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో
 ధాన్యమ్! వాచేఽన్నమ్! బ్రహ్మణ ఓదనమ్! సముద్రాయాఽఽపః! **[17]** ఉత్తానాయా
 ఽఽఙ్గీరసాయానః! వైశ్వానరాయ రథమ్! వైశ్వానరః ప్రత్నథా నాక మారుహాత్! దివః
 పృష్ఠ మ్భన్దమాన స్సుమన్మభిః! స పూర్వవ జ్జనయ జ్జన్తవే ధనమ్! సమాన మజ్జా
 పరియాత్తి జాగృవిః! రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షణే వైశ్వానరాయ రథమ్! తేనా
 ఽమృతత్వ మశ్యామ్! వయో దాత్రే! మయో మహ్య మస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే! **[18]** క ఇద
 జ్కస్మా అదాత్! కామః! కామాయ! కామో దాతా! కామః ప్రతిగ్రహీతా! కామగ్ం సముద్ర
 మా ఏశ! కామేన త్వా ప్రతి గృహామి! కామైతత్తే! ఏషా తే కామ దక్షణా! ఉత్తానస్తా
 ఽఽఙ్గీరసః ప్రతి గృహాతు! **[19]** (దాతా, పురుష, మాహ, ప్రతిగ్రహీత్రే, నవ చి **[10]** **[5-49]**
 సువర్ణ జ్జర్మ మ్పరివేద వేనమ్! ఇన్ద్రస్యాఽఽత్మాన న్దశధా చరన్తమ్! అన్త స్సముద్రే మనసా
 చరన్తమ్! బ్రహ్మ ఽన్యవిన్ద ద్దశ హోతార మర్ణే! అన్తః ప్రవిష్ట శ్శాస్తా జనానామ్! ఏక స్స
 న్పహుధా ఏచారః! శతగ్ం శుక్రాణి యత్రైక మ్భవన్తి సర్వే వేదా యత్రైక మ్భవన్తి సర్వే
 హోతారో యత్రైక మ్భవన్తి స మానసీన ఆత్మా జనానామ్! **[20]** అన్తః ప్రవిష్ట శ్శాస్తా
 జనానాగ్ం సర్వాత్మా! సర్వాః ప్రజా యత్రైక మ్భవన్తి చతుర్ హోతారో యత్ర సమ్పద
 జ్గచ్ఛన్తి దేవైః! స మానసీన ఆత్మా జనానామ్! బ్రహ్మేన్త మగ్ని జ్ఞాగతః ప్రతిష్ఠామ్! దివ
 ఆత్మానగ్ం సవితార మ్భుహస్పతిమ్! చతుర్ హోతార మ్బుదిశో ఽను క్షప్తమ్! వాచో
 వీర్య న్నప్తసా ఽన్యవిన్దత్! అన్తః ప్రవిష్ట జ్కరార మేతమ్! త్వష్టారగ్ం రూపాణి వికుర్వన్త
 వ్త్విప్శిమ్! **[21]** అమృతస్య ప్రాణ య్మజ్జ మేతమ్! చతుర్ హోతృణా మాత్మాన జ్కవయో

యే
తర
భో
సూ
వివ
జ్ఞా
తేనా
ఇద
ముద్ర
స్తా
ససా
స్స
సర్వ
స్థా
పుద
దివ
రాచో
రవస్త
యో

నిచిక్యుః | అన్తః ప్రవిష్టః జ్ఞరార మేతమ్ | దేవానా మృన్త నిహితః జ్ఞహాసు | అమృతేన క్షప్త
య్యజ్ఞ మేతమ్ | చతుర్ హోతృణా మాత్మాన జ్ఞవయో నిచిక్యుః | శత స్నియుతః పరి వేద
విశ్వా విశ్వవారః | విశ్వ మిద స్త్వేణాతి ఇన్ద్రస్యా ఽఽత్మా నిహితః పశ్చ హోతా | అమృత
నేవానా మాయుః ప్రజానామ్ | (22) ఇన్ద్రగ్ం రాజానగ్ం సవితార మేతమ్ | వాయో రాత్మాన
జ్ఞవయో నిచిక్యుః | రశ్మిగ్ం రశ్మినా మృధే తపన్తమ్ | ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి |
య ఆణ్ణ కోశే భువన మ్పిభర్తి | అనిర్భిణ్ణ స్స న్నథ లోకాన్ విచష్టే | యస్యా ఽఽణ్ణకోశగ్ం
శుష్మ మాహుః ప్రాణ ముల్పమ్ | తేన క్షప్తా అమృతేనా అహ మస్మి | సువర్ణ జ్యోతగ్ం
రజస్తా పరీవృతమ్ | దేవానా వృక్షసుధానీ వృక్షరాజమ్ | (23) అమృతస్య పూర్ణా నా ము కలా
వైచక్షితే | పాదగ్ం షడ్ధోతు ర్న కిలావివిధే | యేనర్తవః పశ్చాద్ధోత క్షప్తాః | ఉత వా షడ్ధా
మనసోత క్షప్తాః | తగ్ం షడ్ధోతార మృతుభిః కల్పమానమ్ | ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి |
అన్తః ప్రవిష్టః జ్ఞరార మేతమ్ | అన్త శ్చన్ద్రమసి మనస్తా చరన్తమ్ | స హైవ సన్త న్న విజానన్తి
దేవాః | ఇన్ద్రస్యా ఽఽత్మానగ్ం శతధా చరన్తమ్ | (24) ఇన్ద్రో రాజా జగతో య ఈశే |
సప్తహోతా సప్తధా విక్లప్తః | పరేణ తన్తు మ్పరిషిచ్యమానమ్ | అన్త రాదిత్యే మనస్తా చరన్తమ్ |
దేవానాగ్ం హృదయ మృహ్మా ఽన్యవిన్దతే | బ్రహ్మైత దృహ్మాణ ఉ జ్ఞభారా | అర్కగ్ం
శోచతన్దగ్ం సరిరస్య మధ్యే | ఆయస్మి న్స్థప్త పేరవః | మేహన్తి బహులాగ్ శ్రియమ్ |
బహ్వాశ్వా మిన్త గోమతీమ్ | (25) అచ్యుతా మృహులాగ్ శ్రియమ్ | స హరి ర్వసువిత్తమః |
పేరు రిన్ద్రాయ పిన్వతే | బహ్వాశ్వా మిన్త గోమతీమ్ | అచ్యుతా మృహులాగ్ శ్రియమ్ |
మహ్య మిన్ద్రో ని యచ్ఛతు | శతగ్ం శతా అస్య యుక్తా హరీణామ్ | అర్వా జా యాతు
వసుభీ రశ్మి రిన్ద్రః | ప్రమగ్ంహమాణో బహులాగ్ శ్రియమ్ | రశ్మి రిన్ద్ర స్సవితా మే ని
యచ్ఛతు | (26) ఘృత నైజ్ఞో మధుమ దిన్ద్రయమ్ | మయ్యయ మగ్ని ర్ధధాతు | హరిః పతన్గః

పటరీ సుప్తర్ణః | దివిఖయో నభస్తా య ఏతి | స న ఇన్ద్రః కామ వర స్థదాతు | పశ్చాద్ర
 ఇన్ద్ర మ్పరి వర్తతే పృథు | హిరణ్య జ్యోతి స్సరిరస్య మధ్యే | అజస్త జ్ఞోతి ర్నభస్తా సర్ప
 దేతి | స న ఇన్ద్రః కామ వర స్థదాతు | సప్త యుజ్ఞాన్తి రథ మేక చక్రమ్ | **[27]** ఏకో అశ్వో
 వహతి సప్త నామా | త్రినాభి చక్ర మజర మనర్వమ్ | యేనేమా విశ్వా భువనాని తస్థః | భద్ర
 మృశ్యన్త ఉప సేదు రగ్రే | తపో దీక్షా మృషయ స్సువర్విదః | తతః ఖైత్ర మృల్ మోజశ్చ
 జాతమ్ | త దస్మై దేవా అభి స న్నమన్తు | శ్వేతగ్ం రశ్మి మ్పౌభుజ్యమానమ్ | అపా న్నేతార
 మ్భువనస్య గోపామ్ | ఇన్ద్ర నిచిక్యుః పరమే వ్యోమన్ | **[28]** రోహిణీః పిఙ్గలా ఏకరూపాః |
 ఖరన్దీః పిఙ్గలా ఏకరూపాః | శతగ్ం సహస్రాణి ప్రయుతాని నావ్యానామ్ | అయ య్య శ్వేతో
 రశ్మిః | పరి సర్వ మిద జ్ఞాగత్ | ప్రజా మ్పశూ న్ధనాని | అస్మాక స్థదాతు | శ్వేతో రశ్మిః పరి
 సర్వ మ్భూభూవ | సువ నృహ్య మ్పశూన్ విశ్వరూపాన్ | పతజ్గ మక్త మసురస్య
 మాయయా | **[29]** హృదా పశ్యన్తి మనసా మనీషిణః | సముద్రే అన్తః కవయో విచఖతే |
 మరీచీనా మ్పద మిచ్ఛన్తి వేధసః | పతజ్గో వాచ మ్మనసా బిభర్తి | తా జ్ఞన్ధర్వో ౭వద్ధ ధర్మ
 అన్తః | తా న్ద్యోతమానాగ్ స్వర్య మ్మనీషామ్ | ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి | యే గ్రామ్యాః
 పశవో విశ్వరూపాః | విరూపా స్సన్తో బహుధైకరూపాః | అగ్ని స్తాగ్ం అగ్రే ప్ర ముమోక్తు
 దేవః | **[30]** ప్రజాపతిః ప్రజయా సప్తీదానః | వీతగ్ స్తుకే స్తుకే | యువ మస్మాసు ని
 యచ్ఛతమ్ | ప్ర ప్ర యజ్ఞపతి నిర | యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః | విరూపా స్సన్తో
 బహుధైకరూపాః | తేషాగ్ం సప్తానా మిహ రన్తి రస్తు | రాయ స్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ
 సువీర్యాయ | య ఆరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః | విరూపా స్సన్తో బహుధైకరూపాః |
[31] వాయు స్తాగ్ం అగ్రే ప్ర ముమోక్తు దేవః | ప్రజాపతిః ప్రజయా సప్తీదానః | ఇడాయై సప్త
 జ్ఞుతవ చ్చరా ౭చరమ్ | దేవా అన్వవిన్ద న్గుహో హితమ్ | య ఆరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః |

విరూపా స్సన్తో బహుధైకరూపాః। తేషాం సప్తానా మిహ రస్తి రస్తు। రాయ స్పోషాయ
 సుప్రజాన్తాయ సువీర్యాయ। {32} (అత్మా జనానా, శ్రీకుర్వంత శ్రీపశ్చి, మృజానా, శ్రీసుధానీ
 శ్రీరాజ, శ్చరన్త, క్లోమతీ, మే నియన్త, త్వేక చక్ర శ్రోమ, న్మాయయా, దేవ, ఏక రూపా, అష్టా
 చ) (11) [13 / 12-128]

సహస్ర శీర్షా పురుషః। సహస్రా ల్ఖి సహస్ర పాత్। స భూమి స్తీశ్వతో వృత్వా
 అత్యతిష్ఠ ద్దశా ల్ఖిలమ్। పురుష ఏవేదగం సర్వమ్। య ద్భూత య్మ చ భవ్యమ్। ఉతా
 ల్మతత్వస్యేశానః। య దన్నేనా ల్తి రోహతి। ఏతావా నస్య మహిమా। అతో
 జ్యాయాగ్ శ్చ పూరుషః। {33} పాదో ల్స్య విశ్వా భూతాని। త్రిపాదస్యా ల్మత స్తివి
 త్రిపా ద్ధూర్ధ్వ ఉద్ధై త్పురుషః। పాదో ల్స్యేహ ల్భవా త్పునః। తతో విష్వ జ్వ్యక్రామత్।
 సాశనా ల్నశనే అభి। తస్మా ద్విరా డజాయత। విరాజో అధి పూరుషః। స జాతో
 అత్యరిచ్యత। పశ్చా ద్భూమి మథో పురః। {34} య త్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞ
 మతన్వత। వసన్తో అస్యా ల్స్య దాజ్యమ్। గ్రీష్మ ఇథ శ్శర ద్ధవిః। సప్తా ల్స్యా ల్స్య
 న్పరిధయః। తిస్సప్త సమిథః కృతాః। దేవా య ద్యజ్ఞ స్తన్వానాః। అబద్ధ న్పురుష
 మ్పశుమ్। త య్మజ్ఞ మ్పర్హిషి ప్రౌఖిన్న్। పురుష జ్ఞాత మగ్రతః। {35} తేన దేవా అయజన్త।
 సాధ్యా ఋషయశ్చ యే। తస్మా ద్యజ్ఞా ధ్వర్షహుతః। సమభృత మ్పృష దాజ్యమ్।
 పశూన్ స్తాన్ శ్చక్రే వాయవాన్। ఆరణ్యా న్త్రామ్యాశ్చ యే। తస్మా ద్యజ్ఞా ధ్వర్షహుతః।
 ఋచ సామాని జజ్ఞరే। ఛన్దాగంసి జజ్ఞరే తస్మాత్। యజ స్తస్మా దజాయత। {36} తస్మా
 దశ్వా అజాయన్త। యే కే చోభయాదతః। గావో హ జజ్ఞరే తస్మాత్। తస్మా జ్ఞాతా
 అజావయః। య త్పురుష స్త్వేదధుః। కతిథా వ్యకల్పయన్న్। ముఖ జ్ఞే మస్య కౌ
 బ్రాహ్మ। కా వూరూ పాదా వుచ్యేతే। బ్రాహ్మణో ల్స్య ముఖ మాసీత్। బ్రాహ్మ రాజన్యః

కృతః | {37} ఊరూ త దస్య య ద్వైశ్యః | పద్భ్యగ్ం శూద్రో అజాయత | చన్త్రమా మనసో
 జాతః | చక్షో స్సూర్యో అజాయత | ముఖా దిన్త్రశ్చాఽగ్నిశ్చ | ప్రాణా ద్వాయు
 రజాయత | నాభ్యా ఆసీ దన్తరిఖమ్ | శీర్ణో ద్యౌ స్స మవర్తత | పద్భ్య మ్మామి ర్దిశ
 శ్శోత్రాత్ | తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ | {38} వేదాఽహ మేత మ్పురుష మ్మహాన్తమ్ |
 ఆదిత్య వర్ణ న్తమస్య స్తు ప్రారే | సర్వాణి రూపాణి విచిత్ర్య ధీరః | నామాని కృత్వాఽభివదన్
 యదాప్తాఽథాతా పురస్తా ద్య ముదాజహర | శక్రః ప్రవిద్వా న్ప్రదిశ శ్చతస్రః | త మేవ వ్రీద్వా
 నమృత ఇహ భవతి | నాఽన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే | 'యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త
 దేవాః | తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ | తే హ నాక మృహిమాన స్సచన్తే | యత్ర పూర్వే
 సాధ్యా స్సన్తి దేవాః | {39} (పూరుషః, పురో, యజ్ఞో, అజాయత, కృతో, అకల్పయ, న్నాస్, వ్యే
 చ (12) [7-72] (జ్యాయా నధి పూరుషః | అన్యత్ర పురుషః |)

అధ్యై స్సమూఘతః పృథివ్యై రసో చ | విశ్వకర్మణ స్స మవర్తతాఽధి తస్య త్వష్టా
 విదధ ద్రూప మేతి | త త్పురుషస్య విశ్వ మాజాన్త మగ్రే | వేదాఽహ మేత మ్పురుష
 మ్మహాన్తమ్ | ఆదిత్య వర్ణ న్తమస్య పరస్తాత్ | త మేవ వ్రీద్వా నమృత ఇహ భవతి | నాఽన్యః
 పన్థా విద్యతే అయనాయ | ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అన్తః | అజాయమానో బహుధా
 వి జాయతే | {40} తస్య ధీరాః పరి జానన్తి యోనిమ్ | మరీచీనా మ్పద మిచ్ఛన్తి వేధసః |
 యో దేవేభ్య ఆ తపతి | యో దేవానా మ్పురోహితః | పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః | నమో
 రుచాయ బ్రాహ్మయే | రుచ మ్బ్రాహ్మ జ్ఞానయన్తః | దేవా అగ్రే త ద్బ్రువన్ | యస్యైవ
 మ్బ్రాహ్మణో విద్యాత్ | తస్య దేవా అస్య న్వశే | ప్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్నౌ | అహో రాత్రే
 ప్రార్థ్వే | నఖత్రాణి రూపమ్ | అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ | ఇష్ట మ్మనిషాణా అము మ్మనిషాణా సర్వ

¹ 'యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త ... సాధ్యా స్సన్తి దేవాః | సం. 3-5-(11)-{36}

మృనిపాణా [41] (జాయతే, వశే, సప్త చ [13] [2-27]

భర్తా స నిప్రియమాణో బిభర్తి ఏకో దేవో బహుధా నివిష్టః | యదా భార స్తన్త్రయతే స
భర్తుమ్ | నిధాయ భార మ్పన రస్త మేతి త మేవ మృత్యు మమృత న్త మాహుః | త
మృతార్తా న్త ము గోప్తార మాహుః | స భృతో భ్రియమాణో బిభర్తి | య ఏన స్త్వేద సత్యేన
భర్తుమ్ | సద్యో జాత ముత జహత్యేషః | ఉతో జరన్త న్న జహత్యేకమ్ | [42] ఉతో బహూ
నేక మహ ర్జహర | అతన్త్రో దేవ సద మేవ ప్రార్థః | య స్త ద్వేద యత ఆ బభూవ |
సన్తా ఇచ్చ యాగం సన్తథే బ్రహ్మణైషః | రమతే తస్మి న్నుత జ్జిర్ణే శయానే | నైస
జ్ఞాహోత్యహస్సు పూర్వేషు | త్వా మాప్తో అను సర్వా శ్చరన్తి జానతీః | వత్స మ్పయసా
పునానాః | త్వ మగ్నిగ్ం హవ్యవాహగ్ం సమిన్ధే | త్వ మృతా మాతరిశ్వా ప్రజానామ్ | [43]
త్వ య్మజ్జ స్వ ము వేవా ఽసి సోమః | తవ దేవా హవ మా యన్తి సర్వే | త్వ మేకో ఽసి
బహూ నన్త ప్రవిష్టః | నమస్తే అస్తు సుహవో మ ఏధి | నమో వా మస్తు శృణుతగ్ం హవ
మే | ప్రాణాఽపానా వజ్జిరగ్ం సశ్చరన్తౌ | హ్వయామి వా మృహ్మణా తూర్త మేతమ్ |
యో మా న్వేష్టి త జ్ఞాహిత య్మవానా | ప్రాణాఽపానౌ సశ్చిదానౌ జహితమ్ | అముష్యాసు
నామా స జ్గసాథామ్ | [44] త మే దేవా బ్రహ్మణా సశ్చిదానౌ | వధాయ దత్త న్త మహగ్ం
హనామి | అస జ్జజాన సత ఆ బభూవ | య య్మజ్జజాన స ఉ గోపో అస్య | యదా భార
స్తన్త్రయతే స భర్తుమ్ | పరాస్య భార మ్పన రస్త మేతి త ద్వై త్వ మ్ప్రాణో అభవః | మహా
నోగః ప్రజాపతేః | భుజః కరిష్యమాణః | య ద్దేవా న్ప్రాణయో నవ | [45] (ఏక, మృజానా,
జ్గసాథా, న్నచ [14] [4-40]

హరిగ్ం హరన్త మను యన్తి దేవాః | విశ్వస్యేశాన స్త్విషభ మృతీనామ్ | బ్రహ్మ సరూప
మను మేద మాగాత్ | అయన్త మ్మా వివధీ ర్వి క్రమస్య | మా ఛిదో మృత్యో మా వధీః | మా

మే బ॒ల॒ ప్తీ॒వృ॒హో మా ప్ర॒మోషీః॑ | ప్ర॒జా మ్మా మే రీ॒రిష॑ ఆయు రు॒గ్రా నృ॒చ॒ఖ్న॑స వ్వా
హ॒విషా॑ విధేమ | స॒ద్య శ్చ॑క॒మానా॑య | ప్ర॒వే॒పానా॑య మృ॒త్యవే॑ [46] ప్రా २స్మా ఆశా
అశృ॒ణ్వన్ | కామే॑నా २జన॒య నృ॑నః | కామే॑న మే కామ ఆగౌత్ | హృ॒దయా॑ ధృ॒దయ
మృ॒త్యోః | య ద॒మీషా॑ మ॒దః ప్రి॒యమ్ | తదై॒తూప॑ మా మ॒ఖి పర॑ మృ॒త్యో అను॑ పరే॒హి
ప॒థామ్ | యస్తే॑ స్య ఇ॒తరో దే॒వయా॑నాత్ | చ॒ఖ్న॒ష్మతే॑ శృ॒ణ్వతే॑ తే బ్ర॒వీమి॑ | మా నః॑ ప్ర॒జాగ్ం
రీ॒రిషో॑ మోత వీ॒రాన్ | ప్ర పూ॒ర్య మ్మన॑సా వ॒న్ధమా॑నః | నాధ॑మానో వృ॒షభ॑ ఇ॒చ్ఛర్షణీ॑నామ్ |
యః ప్ర॒జానా॑ మే॒కరా॑ ణ్మానుషీ॒ణామ్ | మృ॒త్యు య్మజే॑ ప్రథ॒మజా॑ మృ॒తస్య॑ [47] (మృ॒త్యవే,
వీ॒రాగ్, శ్చ॒త్వారి॑ చ) (15) [2-24]

త॒రణీ॑ ర్వి॒శ్వద॑ర్శతో జ్యోతి॒ష్కృ ద॑సి సూ॒ర్య | వి॒శ్వ మా భా॑సి రో॒చనమ్॑ |
ఉ॒పయా॑మగృహీతో २సి సూ॒ర్యాయ॑ త్వా భ్రా॒జస్వ॑త ఏ॒ష తే॑ యోని సూ॒ర్యాయ॑ త్వా
భ్రా॒జస్వ॑తే [48] (16) [3] (సం. 1-4-(31)-(32))

ఆ పా॑యస్వ మది॒న్తమ॑ సోమ॒ విశ్వా॑భి రూతి॒భిః | భవా॑ న స్సప్రథ॑స్తమః [49] (17) [2]
(సం. 1-4-(32)-(33))

ఈ॒యుష్టే॑ యే పూ॒ర్వత॑రా మప॒శ్య న్న్యచ॑చ్ఛీ ము॒షస॑ మృ॒త్యాసః॑ | అ॒స్మాభి॑ రూ ను
ప్ర॒తిచ॑ఖ్నా २భూ దో తే యన్తి॒ యే అ॒పరీ॑షు పశ్యాన్ | [50] (18) [2] (సం. 1-4-(33)-(34))
జ్యోతి॒ష్కృతీ॑ వ్వా సాదయామి జ్యోతి॒ష్కృత॑ వ్వా సాదయామి జ్యోతి॒ర్విద॑ వ్వా
సాదయామి భా॒స్వతీ॑ వ్వా సాదయామి జ్వల॑న్తీ వ్వా సాదయామి మ॒ల్మలా॑ భవ॑న్తీ వ్వా
సాదయామి దీ॒ప్యమా॑నా వ్వా సాదయామి రో॒చమా॑నా వ్వా సాదయామ్యజ॑స్రా వ్వా
సాదయామి బృ॒హజ్జ్యోతి॑ష వ్వా సాదయామి బో॒ధయ॑న్తీ వ్వా సాదయామి జాగ్ర॑తీ వ్వా
సాదయామి [51] (19) (సం. 1-4-(34)-(35))

ప్రయాసాయ స్వాహా ఽప్రయాసాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహా సయ్యూసాయ
స్వాహోద్యాసాయ స్వాహా ఽవయాసాయ స్వాహా శుచే స్వాహా శోకాయ స్వాహా
తప్యత్వై స్వాహా తపతే స్వాహా బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా {52} (20)
(సం. 1-4-(35)-(36))

చిత్తగ్ం సంతానేన భవ య్యక్నా రుద్ర న్తనిమ్నా పశుపతిగ్ం స్థూలహృదయేనా ఽగ్నిగ్ం
హృదయేన రుద్ర ర్లోహితేన శర్వ మృతస్నాభ్యా మృహదేవ మన్తః పార్శ్వేనాషిష్ఠహనగ్ం
శిక్లీనిక్రోశ్యాభ్యామ్ {53} (21) (సం. 1-4-(36)-(37))

త చ్చయ్యో రా వృణీమహే గాతు య్యజ్ఞాయ గాతు య్యజ్ఞ పతయే దైవీ స్వస్తి రస్తు నః
స్వస్తి రామనృషేభ్యః ఊర్ధ్వ జ్ఞాగాతు భేషజమ్ శ న్నో అస్తు ద్విపదే శ ఇచ్ఛతుష్పదే
ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || [9]

(చిత్తగ్ం, పృథివ్యగ్ని, సూర్య వై చక్షు, ర్మహా హవిర్ హోతా, వా గ్హోతా, బ్రాహ్మణ ఏక హోతా,
ఽగ్ని ర్యజుర్భి, సేనేన్ద్రస్య, దేవస్య, సువర్ణర్జుర్మగ్ం, సహస్ర శీర్షా, ఽద్యో, భర్తా, హరి, వరణి,
రా ప్యాయ, స్వేయుష్టే యే, జ్యోతిష్మతీ, మృయాసాయ, చిత్త, మేక విగ్ంశతి) (21)

(చిత్తి, రగ్ని ర్యజుర్భి, రన్తగ్ం ప్రవిష్టగ్ం, ప్రజాపతిగ్ం ప్రజయా సప్తదాన, స్వస్య ధీరా, జ్యోతిష్మతీ,
త్రి వత్సాశతీ) {53} [53-501] (సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పుస్తకములందు 53 పదులుగా
విభక్తమగుట గలదు)

(చిత్తి, రగ్ని ర్యజుర్భి, రన్తగ్ం ప్రవిష్టగ్ం, ప్రజాపతిగ్ం ప్రజయా, భర్తా స, నృయాసాయ, ద్వి వత్సాశతీ
{52} [52-501] (11 వ అనువాకమును 13 పదులుగా గాక 12 పదులుగా భావించినచో మొత్తము 52
పదులుగనుటచే)

(చిత్తి, శిక్లీనిక్రోశ్యాభ్యామ్)

|| హరిః ఓం(3) ||

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

నమో వాచే యా చోదితా యా చా ననుదితా తస్యే వాచే నమో నమో వాచే నమో
వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త కృద్భ్యో మన్త పతిభ్యో మా మా మృషయో మన్త కృతో
మన్త పతయః పరాదు ర్మా నహ మృషీ నమన్త కృతో మన్త పతీ నపరాదా, స్తేష్యదేవీ హ్వాచ
ముద్యాసగం శివా మదస్తా జ్ఞుష్టా న్దేవేభ్యః, శ్శర్మ మే ద్యా శ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వ మిద
జ్ఞాగతీ శర్మ చన్త్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతీ భూత స్త్వేదిష్యే భువన స్త్వేదిష్యే తేజో
వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్య స్త్వేదిష్యే, తస్మా అహ మిద
ముపస్తరణ ముపస్తృణ ఉపస్తరణ మ్మే ప్రజాయై పశూనా మ్భూయా దుపస్తరణ మహ
మృజాయై పశూనా మ్భూయాస, మృణా నపానౌ మృత్యో ర్మా పాత మృణా
నపానౌ మా మా హాసిష్ట, మృధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వఖ్యామి మధు వదిష్యామి
మధుమతీ న్దేవేభ్యో వాచ ముద్యాసగం శుక్రాషేణ్యో మృనుష్యేభ్యః స్త మ్మా దేవా అవన్తు
శోభాయై పితరో నను మదన్తుః ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ (1) (1) [4]

యుజ్జాతే మన ఉత యుజ్జాతే ధియః॥ విప్రా విప్రస్య బృహతో విప్రశ్చితః॥ వి హోత్రా దధే
వయునావి దేక ఇత్ మహీ దేవస్య సవితుః పరి ఘ్నితిః॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే
అశ్వినో రాభూభ్యమ్॥ పూష్ణో హస్తాభ్యా మా దదే అభి రసి నారి రసి॥ అధ్వరకృ
ద్దేవేభ్యః॥ ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణ స్పతే॥ (2) దేవయన్త స్వేమహే॥ ఉప ప్ర యన్తు మరుత
స్సుదానవః॥ ఇన్ద్ర ప్రాశూ ర్భవా సచా॥ హైతు బ్రహ్మణ స్పతిః॥ ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా॥
అచ్ఛా వీర న్నర్య మృజ్జీ రాధసమ్॥ దేవా యజ్ఞ న్నయన్తు నః॥ దేవీ ద్యావాపృథివీ అను
మే నమగంసాథామ్॥ ఋధ్యాస మద్యః మఖస్య శిరః॥ (3) తా మఖాయ త్వా మఖస్య

తా॒ వ శీ॒ర్ణే॑ ఇ॒యత్య॑గ్ర॒ ఆసీః॑ | ఋ॒ధ్యాస॑ మ॒ద్య | మ॒ఖస్య॑ శి॒రః | మ॒ఖాయ॑ తా॒ వ మ॒ఖస్య॑ తా॒ వ
 శీ॒ర్ణే॑ దే॒వీ ర్వ॑మీ ర॒స్య భూ॑తస్య ప్రథమజా ఋతావరీః | ఋ॒ధ్యాస॑ మ॒ద్య | మ॒ఖస్య॑ శి॒రః | [4]
 తా॒ మఖాయ॑ తా॒ వ మ॒ఖస్య॑ తా॒ వ శీ॒ర్ణే॑ ఇ॒న్తస్యా॑జో ॒ఽసి | ఋ॒ధ్యాస॑ మ॒ద్య | మ॒ఖస్య॑ శి॒రః |
 మ॒ఖాయ॑ తా॒ వ మ॒ఖస్య॑ తా॒ వ శీ॒ర్ణే॑ అ॒గ్నిజా॑ అ॒సి ప్ర॒జాప॑తే రేతః | ఋ॒ధ్యాస॑ మ॒ద్య | మ॒ఖస్య॑
 శి॒రః | [5] తా॒ మఖాయ॑ తా॒ వ మ॒ఖస్య॑ తా॒ వ శీ॒ర్ణే॑ ఆయు ర్థేహి ప్రాణ నేహి | అ॒పాన॑ నేహి
 వ్యాన నేహి | చ॒క్షు ర్థేహి॑ శ్రో॒త్ర నేహి॑ | మ॒నో ధేహి॑ వాచ నేహి | ఆత్మా॑న నేహి ప్రతిష్ఠా నేహి |
 మా నేహి॑ మయి ధేహి | మధు తా॒ వ మధు॑లా కరోతు | మ॒ఖస్య॑ శి॒రో ॒ఽసి | [6] య॒జ్ఞస్య॑
 పదే స్థః | గా॒యత్రే॑ణ తా॒ వ ఛన్ద॑సా కరోమి | త్రై॒ష్ఠభే॑న తా॒ వ ఛన్ద॑సా కరోమి | జాగ॑తేన తా॒ వ
 ఛన్ద॑సా కరోమి | మ॒ఖస్య॑ రాస్నా ॒ఽసి | అదితి స్తే బిల జృష్ణాతు | పా॒జ్ఞేన॑ ఛన్ద॑సా |
 సూర్య॑స్య హరసా శ్రాయ | మ॒ఖో ॒ఽసి | [7] (ప్రతే, శిర, ఋతావరీర్ ఋధ్యాస మద్య మఖస్య
 శిర, శ్శిర, శ్శిరో ॒ఽసి, నవ చి [6-59] (ఇయతి, దేవీ, రిన్తస్యాజో, స్యగ్నిజా అస్యాయు ర్థేహి
 ప్రాణ, మృళు)

వృ॒ష్ణో అ॑శ్వస్య ని॒ష్ప ద॑సి | వరు॑ణ స్త్వా ధృతవ్రత ఆ ధూపయతు | మిత్రావరు॑ణయో ర్మువే॒ణ
 ధర్మ॑ణా | అ॒ర్చిషే॑ తా॒ వ శోచి॑షే తా॒ వ జ్యోతి॑షే తా॒ వ తవ॑సే తా॒ వ అ॒భీమ॑ మృహీనా
 ది॒వమ్ | మిత్రో బ॑భూవ సప్రథాః | ఉత శ్రవ॑సా పృథివీమ్ | [8] మిత్రస్య చర॑షణీ ధృతః | శ్రవో
 దే॒వస్య॑ సాన॑సిమ్ | ద్యుమ్న ఇ॒న్తత్ర॑వస్తమమ్ | సిద్ధ్యే॑ తా॒ వ దే॒వ స్త్వా స॒వితో ద్వ॑పతు |
 సు॒పాణి॑ స్వ॒జ్ఞురిః | సు॒బాహు॑ రుత శక్త్యా | అప॑ద్యమానః పృథి॒వ్యామ్ | ఆశా॑ దిశ ఆ పృ॒ణా
 ఉత్తి॑ష్ఠ బృహ నభవ | [9] ఊర్ధ్వ స్తిష్ఠ ధ్రువ స్త్వమ్ | సూర్య॑స్య తా॒ వ చ॒క్షుషా॑ ॒ఽస్వీఖే॑
 ఋ॒జవే॑ తా॒ వ సా॒ధవే॑ తా॒ వ సు॒ఖ్యై తా॒ వ భూ॒త్యై తా॒ వ ఇద॑ మహ మము
 మా॒ముష్యా॑యణ వైశా పశుభి ర్భ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామి | గా॒యత్రే॑ణ తా॒ వ ఛన్ద॑సా

ఽఽచ॑చ్ఛు॒ణద్మి॑ | తై॒ష్ఠి॑భే॒న త్వా ఛ॒న్దసా॑ ఽఽచ॑చ్ఛు॒ణద్మి॑ | జా॒గతే॑న త్వా ఛ॒న్దసా॑
 ఽఽచ॑చ్ఛు॒ణద్మి॑ | ఛ॒ణత్తు॑ త్వా వాక్ | ఛ॒ణత్తు॑ త్వోర్క॑ | ఛ॒ణత్తు॑ త్వా హ॒విః | ఛ॒న్ది వా॑చ॒మ్ |
 ఛ॒న్ద్యా॒ర్జమ్ | ఛ॒న్ది హ॒విః | దే॒వ పు॑ర శ॒చర॑ స॒హ్యస॑న్తా॒వ | {10} (ప్ర॒థివీ, మృ॒త, వా, భృ॒త్యు)
 (3) [3-36]

బ్ర॒హ్మ న॑న్వి॒వర్ణే॑ణ ప్ర చ॑రి॒ష్యామః॑ | హో॒త ర్హ॒ర్మ మ॒భి ఘ్న॑హి | అగ్ని॑ ద్రో॒హితా॑ పు॒రోడా॑తా
 వధి॑ శ్రయ | ప్రతి॑ప్రస్థాత ర్వి హ॑రా ప్రస్తో॑త సా॒మాని॑ గాయ | యజ॑ ర్యుక్తగ్ం సామ॑భి
 రాక్త॑భి వ్యా | విశ్వే॑ ర్దే॒వై రను॑మత మ్మ॒రుద్భిః॑ | ద॒క్షణా॑భిః ప్రత॑త మ్ప॒రయి॑ష్ణమ్ | సు॒భో
 వహ॑న్తు సుమ॑న॒స్యమా॑నమ్ | స నో॑ రుచ॑ నే॒హ్యహృ॑ణీ॒యమా॑నః | భూ రు॒భవ॑ స్సు॒వః | ఓ
 మి॒న్తవ॑న్తః ప్ర చ॑రత | {11} (అహృ॑ణీ॒యమా॑నో, దే॒వ చ॑) {12}

బ్ర॒హ్మ న॑న్వి చ॑రి॒ష్యామః॑ | హో॒త ర్హ॒ర్మ మ॒భి ఘ్న॑హి | య॒మాయ॑ త్వా మ॒ఖాయ॑ త్వా |
 సూ॒ర్యస్య॑ హ॒రసే॑ త్వా | ప్రా॒ణాయ॑ సా॒హా వ్యా॒నాయ॑ సా॒హా ఽపా॑నాయ॒ సాహా॑ |
 చ॒క్షుషే॑ సా॒హా శ్రో॒త్రాయ॑ సా॒హా | మన॑సే సా॒హా వాచే॑ స॒రస్వ॑త్వై సా॒హా | ద॒క్షాయ॑
 సా॒హా క్ర॑తవే సా॒హా | ఓజ॑సే సా॒హా బలా॑య॒ సాహా॑ | దే॒వస్తా॑ స॒వితా॑ మ॒ధ్వా ఽన॑క్తు |
 {12} ప్ర॒థివీ॑ నృ॒పస॑ ప్రాయ॒స్వ | అ॒ర్చి రసి॑ శో॒చి రసి॑ జ్యోతి॑ రసి॒ తపో॑ ఽసి | సగ్ం సే॒దస్వ॑
 మ॒హగ్ం అ॑సి | శో॒చస్వ॑ దే॒వవీ॑తమః | వి ధూ॒మ మగ్నే॑ అరు॒ష మ్మి॑యే॒ధ్య | సృ॒జ ప్ర॑శస్త
 దర్శ॑తమ్ | అ॒జ్ఞాన్తి॑ య మృ॒థయ॑న్తో న వి॒ప్రాః | వ॒పావ॑న్త న్నా ఽగ్ని॒నా తప॑న్తః | పి॒తు ర్న
 పు॒త్ర ఉప॑సి ప్రే॒ష్ఠః | ఆ॒ఘర్మో॑ అగ్ని మృ॒తయ॑ న్నసా॒దీత్ | {13} అ॒నాధృ॑ష్యా పు॒రస్తా॑త్ | అగ్నే॑
 రాధి॑పత్యే | ఆయు॑ ర్మే దాః | పు॒త్రవ॑తీ ద॒క్షణ॑తః | ఇ॒న్తస్యా॑ ఽఽధి॑పత్యే | ప్ర॒జా మ్మే దాః |
 సు॒షదా॑ ప్రశా॒చ్ఛత్ | దే॒వస్య॑ స॒విత॑ రాధి॑పత్యే | ప్రా॒ణ మ్మే దాః | అ॒శ్రుతి॑ రు॒త్రర॑తః | {14}
 మి॒త్రావ॑రు॒ణయో॑ రాధి॑పత్యే | శ్రో॒త్ర మ్మే దాః | వి॒ధృతి॑ రు॒పరి॑ష్టాత్ | బృ॒హస్ప॑తే రాధి॑పత్యే |

బ్రహ్మ మే దాః ఖైత్ర మే దాః తేజో మే ధా వరోచ మే దాః యశో మే ధా స్తపో మే
 ధాః మనో మే దాః మనో రశ్వాః సస్తి భూరి పుత్రా విశ్వాభ్యో మా నాప్తాభ్యః పాహి
 [15] సూపసదా మే భూయా మా మా హిగంసీః తపో ష్వగ్నే అన్తరాగం అమిత్రాన్ తపా
 శగంస మరరుషః పరస్య తపా వసో చికిత్రాన్ అచిత్రాన్ వి తే తిష్ఠంతా మజరా అయాసః
 చిత స్థ పరి చితః స్వాహా మరుద్భిః పరి శ్రయస్వ మా అసి ప్రమా అసి ప్రతిమా అసి
 [16] సమ్మా అసి విమా అసి ఉన్మా అసి అన్తరిక్షస్యాః సన్తర్ధి రసి దివ స్తపస స్త్రాయస్వ
 అభి ర్గిర్భి ర్యదతో న ఉనమ్ ఆ ప్యాయయ హరివో వర్ధమానః యదా స్తోతృభ్యో
 మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠ భాజో అథ తే స్యామ శుక్ర స్తే అన్య ద్యజత స్తే అన్యతే
 [17] విషురూపే అహన్తి ద్యౌ రివాః సస్తి విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావః భద్రా తే
 పూష నిహ రాతి రస్తు అర్హా నిభర్షి సాయకాని ధన్వ అర్హా నిష్క య్యజత
 స్త్విశ్వరూపమ్ అర్హా నిద న్దయసే విశ్వ మబుభవమ్ న వా ఓజీయో రుద్ర త్వ దస్తి
 గాయత్ర మసి త్రైష్ఠుభ మసి జాగత మసి మధు మధు మధు [18] (అనక్షసాదీ, దుత్తరతః,
 పాహి, ప్రతిమా అసి, యజత స్తే అన్య, జాగత మ, న్యేకశ్చ) (5) [7-71]

దశ ప్రాచీ ర్దశ భాసి దక్షిణా దశ ప్రతీచీ ర్దశ భాస్యదీచీః దశోర్ధ్వా భాసి సుమనస్యమానః
 స నో రుచ స్థేహ్యాహృణీయమానః అగ్ని స్త్వా వసుభిః పురస్తా ద్రోచయతు గాయత్రేణ
 ఛన్దసా స మా రుచితో రోచయ ఇన్ద్ర స్త్వా రుద్రై ర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్ఠుభేన ఛన్దసా
 స మా రుచితో రోచయ వరుణ స్త్వా సదిత్యైః పశ్చా ద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా స
 మా రుచితో రోచయ [19] తాద్యుతాన స్త్వా మారుతో మరుద్భి రుత్తరతో
 రోచయత్వానుష్ఠుభేన ఛన్దసా స మా రుచితో రోచయ బృహస్పతి స్త్వా విశ్వే ర్దై
 రుపరిష్టా ద్రోచయతు పాజ్కేన ఛన్దసా స మా రుచితో రోచయ రోచిత స్వ స్థేవ ఘర్మ

దేవేష్యసి! రోచిషీయాఽహ మ్మనుష్యేషు! సమా డ్ధర్మ రుచిత స్వ న్దేవేష్యాయుష్మాగ్
 స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసి! రుచితోఽహ మ్మనుష్యేష్యాయుష్మాగ్ స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్
 భూయాసమ్! రు గసి! రుచ మ్మయి ధేహి! (20) మయి రుక్! దశ పురస్తా ద్రోచసే! దశ
 దక్షిణా! దశ ప్రత్యజ్ఞీ! దశోదజ్ఞీ! దశోర్ధ్వ భాసి సుమనస్యమానః! స న స్సమా డిష మూర్జ
 న్దేహి! వాజీ వాజినే పవస్వ! రోచితో ఘర్మో రుచీయ! (21) (రోచయ, ధేహి, నవ చ(6) [3-29]
 అపశ్య జ్ఞోపా మనిపద్యమానమ్! ఆ చ పరా చ పథిభి శ్చరన్తమ్! స సద్ధీచీ స్స విషూచీ
 ర్వసానః! ఆ వరీవర్తి భువనేష్వన్తః! అత్ర ప్రాచీః! మధు మాధ్వీభ్యా మ్మధు మాధూచీభ్యామ్!
 అను వా న్దేవవీతయే! స మగ్ని రగ్నినా గత! స న్దేవేన సవిత్రా! సగం సూర్యేణ రోచతే!
 (22) స్వాహా స మగ్ని స్తపసా గత! స న్దేవేన సవిత్రా! సగం సూర్యేణాఽరోచిష్ట! ధర్తా దివో
 వి భాసి రజసః! పృథివ్యా ధర్తా! ఉరో రన్తరిక్షస్య ధర్తా! ధర్తా దేవో దేవానామ్! అమర్ష్య
 స్తపోజాః! హృదే త్వా మనసే త్వా దివే త్వా సూర్యాయ త్వా! (23) తాక్షార్థ్య మిమ
 మధ్వర జ్యౌధి! దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛ! విశ్వాసా మ్భవా మ్భతే! విశ్వస్య భువన
 స్పతే! విశ్వస్య మనస స్పతే! విశ్వస్య వచస స్పతే! విశ్వస్య తపస స్పతే! విశ్వస్య
 బ్రహ్మణ స్పతే! దేవత్రూ స్వ న్దేవ ఘర్మ దేవా న్వాహి! తపోజా వ్తాచ మస్మే ని యచ్ఛ
 దేవాయువమ్! (24) గర్భో దేవానామ్! పితా మతీనామ్! పతిః ప్రజానామ్! మతిః కవీనామ్!
 స న్దేవో దేవేన సవిత్రా ఽయతిష్ట! సగం సూర్యేణాఽరుక్త! ఆయుర్ధా స్వ మస్మభ్య జ్ఞర్మ
 వర్చదా అసి! పితా నో ఽసి పితా నో బోధ! ఆయుర్ధా స్తనూధాః పయోధాః! వర్చదా
 వరివోదా ద్రవిణోదాః! (25) అన్తరిక్షప్త ఉరో ర్వరీయాన్! అశీమహి త్వా మా మా
 హిగంసీః! త్వ మగ్నే గృహపతి ర్విశా మసి! విశ్వాసా మ్మానుషీణామ్! శత మూర్ధ్వి
 ర్యవిష్ట ప్రాహ్యగంహసః! సమేద్ధారగం శతగం హిమాః! తన్త్రావిణగం హర్దివానమ్! ఇహౌవ

రాతయ స్సన్తు త్వష్టిమతీ తే సపేయః సురేతా రేతో దధానాః పీర ప్తీదేయ తవ సన్దృశి
మా ఽహగ్ం రాయ స్పృషేణ వియోషమ్ [26] (రోచతే, సూర్యాయ త్వా, దేవాయవ,
వ్రవిణోదా, దధానా, ద్వే చు (7) [5-52]

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినో రాహుభ్యామ్ పూష్ణో హస్తాభ్యా మా దదే అదిత్యై
రాస్నా ఽసి ఇద ఏహి అదిత ఏహి సరస్వత్యేహి అసా వేహి అసా వేహి అసా వేహి
[27] అదిత్యా ఉష్ణీష మసి వాయు రస్యేదః పూషా త్వోపా ఽవ సృజతు అశ్వభ్యా
మృదాపయ యస్తే స్తన శ్శశయో యో మయోభూః యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి
యో రత్నధా వసువి ద్య స్సుదత్రః సరస్వతి త మిహ ధాతవే ఽకః ఉస్త ఘర్మగ్ం
శిగ్ంష ఉస్త ఘర్మ మాహి [28] ఘర్మాయ శిగ్ంష బృహస్పతి స్తోవప సీదతు దానవ
స్త పేరవః విష్వగ్వతో లోహితేన అశ్వభ్యా మ్పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే
పిన్వస్వ బృహస్పతయే పిన్వస్వ ఇన్త్రాయ పిన్వస్వ ఇన్త్రాయ పిన్వస్వ [29] గాయత్రో
ఽసి త్రైష్టుభో ఽసి జాగత మసి సహోర్జో భాగేనోప మేహి ఇన్త్రా ఽశ్వినా మధున
స్సారఘస్యః ఘర్మ మాత వసవో యజతా వత్ సావహ త్వా సూర్యస్య రశ్మయే
వృష్టివనయే జహోమి మధు హవి రసి సూర్యస్య తవ స్తవ ద్యావాపృథివీభ్యా వ్త్వా పరి
గృహోమి [30] అన్తరిక్షేణ త్వోప యచ్ఛామి దేవానా వ్త్వా పితృణా మనుమతో భర్తుగ్ం
శకేయమ్ తేజో ఽసి తేజో ఽను ప్రేహి దివిస్సృ జ్మా మా హిగ్ంసీః అన్తరిక్షస్సృ జ్మా
మా హిగ్ంసీః పృథివిస్సృ జ్మా మా హిగ్ంసీః సువ రసి సువ ర్మే యచ్ఛా దివ య్ష్వచ్ఛ
దివో మా పాహి [31] (ఏహి, పాహి, పిన్వస్వ, గృహోమి, నవ చు (8) [5-49]

తా సముద్రాయ త్వా వాతాయ స్వాహా సలిలాయ త్వా వాతాయ స్వాహా
అనాధృష్యాయ త్వా వాతాయ స్వాహా అప్రతిధృష్యాయ త్వా వాతాయ స్వాహా

అ॒వ॒స్య॒వే త్వా॑ వా॒తాయ॑ సా॒వహా॑ | దు॒వ॒స్వతే॑ త్వా॑ వా॒తాయ॑ సా॒వహా॑ | శిమి॑ద్వతే త్వా॑
 వా॒తాయ॑ సా॒వహా॑ | అ॒గ్నయే॑ త్వా॑ వ॒సుమతే॑ సా॒వహా॑ | సో॒మాయ॑ త్వా॑ రు॒ద్రవతే॑ సా॒వహా॑ |
 వరు॑ణాయ త్వా॑ ౭౭ది॒త్యవతే॑ సా॒వహా॑ | {32} బృ॒హస్పతయే॑ త్వా॑ వి॒శ్వదే॑వ్యావతే సా॒వహా॑ |
 స॒వి॒త్రే త్వ॑ర్భుమతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే సా॒వహా॑ | య॒మాయ॑ త్వా॑ ౭ఙ్గి॒రస్వతే॑
 పి॒తృమతే॑ సా॒వహా॑ | విశ్వా॑ ఆశా దక్షిణసత్ | విశ్వా॑ నే॒వా నయా॑ డి॒హా | సా॒వహా॑ కృతస్య
 ఘ॒ర్మస్య॑ | మధోః॑ పిబత మశ్వినా | సా॒వహా॑ ౭గ్నయే॑ యజ్ఞి॒యా॒య | శ య్మ॑జ్జర్భిః |
 అశ్వినా॑ ఘ॒ర్మ మ్పాతగ్ం హ॑ర్ది॒వానమ్ | {33} అహా॑ ర్ది॒వాభి ర్దూతి॑భిః | అను॑ వా
 న్ద్యావా॑పృథివీ మగ్ంసాతామ్ | సా॒వహే॑న్త్రాయ | సా॒వహే॑న్త్రా వత్ | ఘ॒ర్మ మపాత॑ మశ్వినా
 హ॑ర్ది॒వానమ్ | అహా॑ ర్ది॒వాభి ర్దూతి॑భిః | అను॑ వా న్ద్యావా॑పృథివీ అమగ్ంసాతామ్ | త మ్ప్రా॑వ్య
 య్మ॑థా వత్ | నమో॑ ది॒వే నమః॑ పృథి॒వ్యై | {34} ది॒విధా॑ ఇ॒మ య్మ॑జ్జమ్ | యజ్ఞ మి॒మ ని॒విధాః॑ |
 ది॒వ జ్గచ్ఛ॑ | అ॒న్తరి॑ష్ట జ్గచ్ఛ॑ | పృథి॒వీ జ్గచ్ఛ॑ | ప॒ంచ ప్ర॑దిశో గచ్ఛ॑ | దే॒వా స్వ॑ర్మపా న్గచ్ఛ॑ | పి॒తృ
 స్వ॑ర్మపా న్గచ్ఛ॑ | {35} (ఆది॒త్యవతే॑ సా॒వహా॑, హ॑ర్ది॒వాన, మ్పృథి॒వ్యా, అ॒ష్టా చ ॥ ౧) [4-38]

తా॒ ఇషే॑ వీ॒విహి॑ | ఊర్జే॑ వీ॒విహి॑ | బ్ర॒హ్మణే॑ వీ॒విహి॑ | ఖైత్రా॑య వీ॒విహి॑ | అ॒దభ్యః॑ వీ॒విహి॑ |
 ఓష॑ధీభ్యః వీ॒విహి॑ | వన॑స్పతిభ్యః వీ॒విహి॑ | ద్యావా॑పృథి॒వీభ్యా మ్పి॒విహి॑ | సు॒భూతా॑య
 వీ॒విహి॑ | బ్ర॒హ్మవ॑ర్చసా॒య వీ॒విహి॑ | {36} యజ॑మానా॒య వీ॒విహి॑ | మ॒హ్య జ్ఞా॑యే॒షాయ॑
 వీ॒విహి॑ | తి॒వ్యజ్ఞే॑ త్వా॑ ద్యు॒మ్నాయ॑ త్వా॑ | ఇ॒న్ద్రియా॑య త్వా॑ భూ॒త్యై త్వా॑ | 'ధర్మా
 ౭సి॑ సు॒ధర్మా ౭మే॑న్యస్మే | బ్ర॒హ్మణి॑ ధారయ | ఖైత్రా॑ణి ధారయ | విశ॑ న్ధారయ | నే॒త్త్వా
 వాత॑ స్క॒న్దయాత్ | {37} తా॒ అము॑ష్య త్వా॑ ప్రాణే సాదయామి | అము॑నా సహ ని॒రర్థ జ్గచ్ఛ॑ |

1 ధర్మా ౭సి సుధర్మా ౭మేన్యస్మే | ధర్మా, అసి, సుధర్మా, అమేనీ, అస్మే - భట్ట భాస్కర భాష్యం
 ధర్మా ౭సి సుధర్మా మేన్యస్మే | ధర్మా, అసి, సుధర్మా, మే, ని, అస్మే - సాయణ భాష్యం

యో ॥ २॥ సా స్వేష్టిః | ॥ ౧ ॥ ఇ॒న్ద్రో వ॒యం ని॒వృష్ణః | పూ॒ష్టే శర॑సే సా॒వహా॑ | గ్రా॒వభ్య॑ సా॒వహా॑ |
 ప్రతి॑రేభ్య సా॒వహా॑ | దా॒హా పృ॑థివీభ్యాగ్ సా॒వహా॑ | పితృ॑భ్యో ఘ॒ర్మపే॑భ్య సా॒వహా॑ | రు॒ద్రాయ॑
 రు॒ద్రహో॑త్రే సా॒వహా॑ | ॥ ౨ ॥ అ॒హ ర్జ్యోతిః॑ కేతునా జషతామ్ | సు॒జ్యోతి ర్జ్యోతి॑షాగ్ సా॒వహా॑ |
 రాత్రి ర్జ్యోతిః॑ కేతునా జషతామ్ | సు॒జ్యోతి ర్జ్యోతి॑షాగ్ సా॒వహా॑ | అవీ॑పరో మా ॥ ౩ ॥
 రాత్రియై మా పాహి | ౧ ॥ తే అగ్నే స॒మిత్ | తయా సమి॑ధ్యస్వ | ఆయు ర్మే దాః | వర్చ॑సా
 మా ॥ ౪ ॥ అవీ॑పరో మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహి | {39} ఏ॒షా తే అగ్నే స॒మిత్ |
 తయా సమి॑ధ్యస్వ | ఆయు ర్మే దాః | వర్చ॑సా మా ॥ ౫ ॥ అగ్ని ర్జ్యోతి ర్జ్యోతి రగ్ని
 సా॒వహా॑ | సూ॒ర్యో జి॒త్తి ర్జ్యోతి సూ॒ర్య సా॒వహా॑ | భూ సా॒వహా॑ | పు॒తంగం హ॒విః |
 మధు॑ హ॒విః | ఇ॒న్ద్రత॑మే గ్నో వి॒తా నో ॥ ౬ ॥ మా మా హిగ్ంసీః | అ॒శ్యామ తే దే॒వ ఘ॒ర్మ |
 మధు॑మతో వాజవ॑తః | తుమ॑తః | అజ్గి॑రస్వత స్స్వధా॒వినః॑ | అశీ॑మహి త్వా మా మా
 హిగ్ంసీః | సా॒వహా॑ | ౭ ॥ సూ॒ర్యస్య ర॒శ్మిభ్యః॑ | సా॒వహా॑ త్వా నఖ॑త్రేభ్యః | {40}
 (బ్రహ్మవర్చసాయ వీషిన్ స్కన్ధయా, ద్రుద్రాయ రుద్రహోత్రే సావహా, అహ్నో మా పాహ్యగ్నో,
 సప్త చ {10} {5-57})

తా ఘర్మయా తే ది॒వి శు॒క్ | యా గా॒యత్రే ఛన్ద॑సి | యా బ్రా॒హ్మణే॑ | యా హ॒విర్ధానే॑ | తా
 న్త ఏ॒తేనా ॥ ౮ ॥ అవ॑యజే సా॒వహా॑ | ఘర్మయా తే ॥ ౯ ॥ అన్తరి॑ష్టే శుక్ | యా త్రై॒ష్టభే॑ ఛన్ద॑సి | యా
 రాజ॒న్యే | యా ॥ ౧౦ ॥ ధ్రే | తా న్త ఏ॒తేనా ॥ ౧౧ ॥ అవ॑యజే సా॒వహా॑ | {41} ఘర్మయా తే
 పృథి॑వ్యాగ్ శుక్ | యా జాగ॑తే ఛన్ద॑సి | యా వైశే॑ | యా సద॑సి | తా న్త ఏ॒తేనా ॥ ౧౨ ॥ అవ॑యజే
 సా॒వహా॑ | అను॑ నో ॥ ౧౩ ॥ అన్యో ॥ ౧౪ ॥ అను॑మతిః | అన్వి దను॑మతే త్వమ్ | ది॒వ స్తా॒వ పర॑స్పాయాః |
 అన్తరి॑ష్టస్య తను॑వః పాహి | ౧౫ ॥ పృథి॑వ్యా స్తా॒వ ధర్మ॑ణా | {42} వ॒యం మను॑క్రామామ సు॒వితా॑య
 నవ్య॑సే | బ్రహ్మ॑ణ స్తా॒వ పర॑స్పాయాః | ఖ॒త్రస్య తను॑వః పాహి | ౧౬ ॥ వి॒శ స్తా॒వ ధర్మ॑ణా | వ॒యం

మనుక్రామామ సువితాయ నవ్యసే! ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయై! చక్షుష స్తనువః పాహి!
 శ్రోతస్య త్వా ధర్మణా! వయ మనుక్రామామ సువితాయ నవ్యసే! వల్ల రసి
 శయ్యుధాయాః! **[43]** శిశు ర్జనధాయాః! శ ఇచ్చ వజ్ఞ పరి చ వజ్ఞ! చతు స్సక్తి
 ర్నాభిర్ ఋతస్య! సదో విశ్వాయు శ్శర్మ సప్రథాః! అప ద్వేషో అప హ్వరః! అన్య
 ద్వితస్య సశ్చిమ! ఘర్మైతత్తే ౭న్న మేత త్పురీషమ్! తేన వర్ధస్వ చా౭౭ చ ప్యాయస్వ!
 వర్ధిషీమహి చ వయమ్! ఆ చ ప్యాసిషీమహి! **[44]** రన్తి రామా ౭సి దివ్యో గన్ధర్వః! తస్య
 తే పద్వ ధ్వైర్ధానమ్! అగ్ని రధ్యక్షాః! రుద్రో ౭ధిపతిః! స మహ మాయుషా! స
 మ్ప్రాణేన! స శ్శర్చసా! స మ్పయసా! స జ్ఞాపత్యేన! సగ్ం రాయ స్పోషేణ! **[45]** వ్యసా!
 యో ౭స్మా న్వేషి! య ఇచ్చ వయ నిష్పష్యః! అచిక్రద ద్వపా హరిః! మహా నిత్రో న
 దర్శతః! సగ్ం సూర్యేణ రోచతే! చి దసి సముద్ర యోనిః! ఇన్త ర్దష్ట శ్వేన ఋతావా!
 హిరణ్య పక్ష శ్శకునో భురణ్యః! మహా స్థనధస్థే ధ్రువ ఆ నిషత్తః! **[46]** నమస్తే అస్తు మా
 మా హిగ్ంసీః! విశ్వావసుగ్ం సోమ గన్ధర్వమ్! ఆపో దద్భశుషీః! త దృతేనా వ్యాయన్!
 త దన్వవైత్! ఇన్త్రో రారహాణ ఆసామ్! పరి సూర్యస్య పరిధీగ్ం రపశ్యత్! విశ్వావసు రభి
 త న్నో గృణాతు! దివ్యో గన్ధర్వో రజసో విమానః! య ద్వా ఘా సత్య ముత య న్న
 విద్య! **[47]** ధియో హిన్వానో ధియ ఇ న్నో అవ్యాత్! సస్మి మవిన్త చ్చరణే నదీనామ్!
 అపావృణో ధురో అశ్మ వ్రజానామ్! ప్రా ౭౭సా జ్ఞన్ధర్వో అమృతాని వోచత్! ఇన్త్రో దష్ట
 మ్పరి జానా దహీనమ్! ఏత త్వ నేవ ఘర్మ దేవో దేవా నుపా ౭గాః! ఇద మహ
 మ్మనుష్యో మనుష్యాన్! సోమ పీథా ౭ను మేహి! సహ ప్రజయా సహ రాయ స్పోషేణ!
 సుమిత్రా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు! **[48]** దుర్మితా స్తస్మై భూయాసుః! యో ౭స్మా న్వేషి!

య ఇచ్చ వయ ద్విష్మః² ఉ ద్వయ న్నమస స్పరి³ ఉ ద్దు త్య ఇచ్చితమ్⁴ ఇమ మూ షు
త్య మస్మభ్యగ్ం సనిమ్ గాయత్ర న్నవీయాగ్ంసమ్ అగ్నే దేవేషు ప్ర వోచః {49} (యా
ఽఽగ్నేధే తా న్త ఏతేనా ఽవయజే స్వాహా, ధర్మణా, శర్మ్యుధాయాః, ప్యాసిషే మహి, పోషేణ,
నిషత్తో, విద్య, సన్వజ్ఞౌ చు {11} [9-88]

మహీనా మ్పయో ఽసి విహిత న్దేవతా జ్యోతిరాఘ్ర అసి వనస్పతీనా మోషధీనాగ్ం రసః
వాజిన వ్యా వాజినో ఽవనయామః ఊర్ధ్వ మ్మన స్సువర్గమ్ {50} (12) [4]

అస్మా న్ద్యౌః పృథివీమ్ అస్మా నృషభో యువా గాః స్కన్నేమా విశ్వా భువనా స్కన్నో
యజ్ఞః ప్ర జనయతు అస్మా నజని ప్రా ఽజని ఆ స్కన్నా జ్ఞాయతే వృషో స్కన్నా తప్రి
జనిషీమహి {51} (13) [7]

యా పురస్తా ద్విద్యు దాపతత్ తా న్త ఏతేనా ఽవయజే స్వాహా యా ద్భుణతః యా
ప్రశాచత్ యోత్తరతః యోపరిష్టా ద్విద్యు దాపతత్ తా న్త ఏతేనా ఽవయజే స్వాహా {52}
(14) [7]

ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా ఽప్రానాయ స్వాహా చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ
స్వాహా మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా {53} (15) [3]

పూష్టే స్వాహా పూష్టే శరసే స్వాహా పూష్టే ప్రపథ్యాయ స్వాహా పూష్టే నరస్థిషాయ

² ఉద్వయ న్నమస స్పరి పశ్యంతో జ్యోతి రుత్తరమ్ దేవ న్దేవతా సూర్య మగన్త జ్యోతి రుత్తమమ్
సం 4-1-(7)-(28)

³ ఉ ద్దు త్య ఇచ్చితవేదస న్దేవ స్తేహన్తి కేతవః దృశే విశ్వా య సూర్యమ్ సం 1-4-(43)-(44)

⁴ చిత్ర న్దేవానా ము దగ్రా దనీక ఇచ్చు ర్మితస్య వరుణస్యా ఽగ్నేః

ఆ ఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్మషశ్చ సం 1-4-(43)-(44)

స్వాహా॥ పూష్టేఽఙ్ఘ్రిణయే స్వాహా॥ పూష్టే నరుణాయ స్వాహా॥ పూష్టే సాకేతాయ
స్వాహా॥ {54} (16) [4]

ఉ దస్య శుష్మా ద్ధాను ర్నాఽఽర్త బిభర్తి భార మ్పుథివీ న భూమి ప్ర శుక్రైతు దేవీ
మనీషా॥ అస్మ థుతప్తో రథో న వాజీ॥ అర్చంత ఏకే మహి సామ మన్వత॥ తేన సూర్య
మధారయన్॥ తేన సూర్య మరోచయన్॥ ఘర్మ శ్శిర స్త దయ మగ్నిః॥ పురీష మసి స
మ్యాయ మ్మృజయా పశుభి ర్భవత్॥ ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు॥ తయా దేవతయా
ఽఙ్గిరస్వ ధృవా సీదా {55} (17) [11]

యాస్తే అగ్న ఆర్తా యోనయో యాః కులాయినీః॥ యే తే అగ్న ఇన్ద్రవో యా ఉ
నాభయః॥ యాస్తే అగ్నే తనువ ఊర్జో నామ॥ తాభి స్త్వ ముభయాభి స్సప్తదానః॥ ప్రజాభి
రగ్నే ద్రవిణేహ సీదా ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు॥ తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వ ధృవా సీదా
{56} (18) [7]

అగ్ని రసి వైశ్వానరోఽసి॥ సప్తథ్సరోఽసి పరివథ్సరోఽసి॥ ఇద్రావథ్సరోఽసీదువథ్సరో
ఽసి॥ ఇద్రవథ్సరోఽసి వథ్సరోఽసి॥ తస్య తే వసంత శ్శిరః॥ గ్రీష్మో దక్షిణః పశ్చిమః వర్షాః
పుష్యమ్॥ శర దుత్తరః పశ్చిమః హేమంతో మధ్యమ్॥ పూర్వపక్షా శ్చిత్తయః॥ {57} అపరపక్షాః
పురీషమ్॥ అహోరాత్రాణీష్టకాః॥ తస్య తే మాసాశ్చ ఽర్థ మాసాశ్చ కల్పంతామ్॥ ఋతవ స్తే
కల్పంతామ్॥ సప్తథ్సర స్తే కల్పతామ్॥ అహోరాత్రాణి తే కల్పంతామ్॥ ఏతి ప్రేతి వీతి స మితు
దితి॥ ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు॥ తయా దేవతయా ఽఙ్గిరస్వ ధృవా సీదా {58} (చితయో,
నవ చి {19} [2-19])

భూ ర్భువ స్సువః॥ ఊర్ధ్వ ఊ షు ణ ఊతయే॥ ఊర్ధ్వో నః పాహ్యాగ్ంహసః॥ విధు
న్ద్రాణగ్ం సమనే బహూనామ్॥ యువానగ్ం సంత మృలితో జగార॥ దేవస్య పశ్య కావ్య

మృహితా¹ ద్యా మమార² స హ్య³ సమాన⁴ య దృతే⁵ చ దభిశ్రిషః⁶ పురా జర్చభ్య⁷
 ఆతృదః⁸ సన్ధాతా⁹ సన్ధి మృఘవా¹⁰ పురోవసుః¹¹ (59) నిష్కర్తా¹² విప్రుత మునః¹³ పున ర్దూర్జా¹⁴
 సహ రయా¹⁵ మా నో ఘర్మ వ్యధితో¹⁶ వివ్యథో¹⁷ నః¹⁸ మా నః పర మధర¹⁹ మ్మా రజో²⁰
 ఽనైః²¹ మోష్యస్మాగ్ స్తమస్యన్త రాధాః²² మా రుద్రియాసో²³ అభిగు ర్వధానః²⁴ మా నః
 క్రతుభిర్ హేడితేభి²⁵ రస్మాన్²⁶ ద్విషా సునీతే²⁷ మా పరా దాః²⁸ మా నో రుద్రో²⁹ నిర్ముత్తి ర్మా
 నో³⁰ అస్తా³¹ మా ద్యావాపృథివీ³² హేడిషాతామ్³³ (60) ఉప నో మిత్రావరుణా³⁴ విహా³⁵ ఽవతమ్³⁶
 అన్వాదీధ్యాథా³⁷ మిహ న స్సఖాయా³⁸ ఆదిత్యానా మృసితిర్ హేతిః³⁹ ఉగ్రా శతాపాష్టా⁴⁰ ఘ
 విషా పరి ణో⁴¹ వృణక్తు⁴² ఇమ మ్మే వరుణ⁴³ త త్త్వా⁴⁴ యామి⁴⁵ త్వ న్నో⁴⁶ అగ్నే⁴⁷ స త్వ న్నో⁴⁸
 అగ్నే⁴⁹ త్వ మగ్నే⁵⁰ అయాసి⁵¹ ఉ ద్వయ న్తమస⁵² స్పరి⁵³ ఉ దుత్య⁵⁴ ఇత్రమ్⁵⁵ వయ

⁵ ఇమ మ్మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ త్వా మవస్య రా చకే సం 2-1-(11)-{65}

⁶ తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్తమానస్త దా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః

అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగంస మా న ఆయుః ప్ర మోషీః సం 2-1-(11)-{65}

⁷ త్వ న్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వా న్దేవస్య హేడో ఽవ యాసిసీష్టాః

యజిష్టో వహ్నితమ శ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగంసి ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్ సం 2-5-(12)-{72}

⁸ స త్వ న్నో అగ్నే ఽవమా భవోతీ నేదిష్టో అస్యా ఉషసో వ్యష్టా

అవ యఖ్వ నో వరుణగ్ం రరాణో వీహి మృడీకగ్ం సుహవో న ఏధి సం 2-5-(12)-{72, 73}

⁹ త్వ మగ్నే అయా ఽస్యయా స న్మనసా హితః

అయా సన్ హవ్య మూహిషే ఽయా నో ధేహి భేషజమ్ ఏకాగ్ని 1-4

¹⁰ ఉద్వయ న్తమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతి రుత్తరమ్

దేవ న్దేవతా సూర్య మగన్త జ్యోతి రుత్తమమ్ సం 4-1-(7)-{28}

¹¹ ఉ దు త్య జ్ఞాతవేదస న్దేవ క్షహన్తి కేతవః దృతే విశ్వా య సూర్యమ్ సం 1-4-(43)-{44}

స్సుప్తర్ణాః | {61} (పురోవసుర్, హేడిషాతాగ్ం, సుప్తర్ణాః) (20) [3-30]

భూ ర్భువ స్సువః | మయి త్య ద్ద్రియ మ్మహత్ | మయి దక్షో మయి క్రతుః | మయి ధాయి
సువీర్యమ్ | త్రిశు గ్ధర్మో వి భాతు మే | ఆకూత్యా మనసా సహ | విరాజా జ్యోతిషా సహ |
యజ్ఞేన పయసా సహ | బ్రహ్మణా తేజసా సహ | ఖత్రేణ యశసా సహ | సత్యేన తపసా
సహ | తస్య దోహ మశీమహి | తస్య సుమ్న మశీమహి | తస్య భఖ మశీమహి | తస్య త
ఇన్ద్రేణ పీతస్య మధుమతః | ఉపహూతస్యోపహూతో భఖయామి | {62} (యశసా సహ, పట్న
(20) [16]

యాస్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః | ఖు చ్చ తృష్ణా చ | అస్ను కా చ ఽనాహుతిశ్చ | అశనయా
చ పిపాసా చ | సేదిశా చ ఽమతిశ్చ | ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః | తాభి ర్ము జ్గచ్ఛ | యో
ఽస్మా న్ద్వేష్టి | య ఇ చ్చ వయ న్ద్విష్మః | {63} (22) [9]

స్ని క్చ స్నీహీతిశ్చ | స్నిహీతిశ్చ | ఉష్ణా చ శీతా చ | ఉగ్రా చ భీమా చ | సదామ్న సేది
రనిరా | ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః | తాభి ర్ము జ్గచ్ఛ | యో ఽస్మా న్ద్వేష్టి | య ఇ చ్చ
వయ న్ద్విష్మః | {64} (23) [8]

ధునిశ్చ ధ్వాంతశ్చ | ధ్వనశ్చ | ధ్వనయగ్గ్శ్చ | నిలిమృశ్చ | విలిమృశ్చ | విజ్ఞపః | {65} (24) [2]
ఉర్రశ్చ | ధునిశ్చ | ధ్వాంతశ్చ | ధ్వనశ్చ | ధ్వనయగ్గ్శ్చ | సహస్రహ్వగ్శ్చ | సహమానశ్చ
సహస్వాగ్శ్చ | సహాయాగ్శ్చ | ఏత్య ప్రేత్య విజ్ఞపః | {66} (25) [3]

¹² చిత్ర నైవానా ము దగ్రా దనీక ఇచ్చఱ్ఱు ర్మితస్య వరుణస్యా ఽగ్నేః |

ఆ ఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ | సం 1-4-(43)-(44)

¹³ వయ స్సుప్తర్ణా ఉప సేదు రిన్ద్రమ్ | ప్రియమేధా ఋషయో నాథమానాః |

అప ధ్వాన్త మూర్ధుహి పూర్ధి చఱ్ఱుః | ముముగ్ధస్మా నిధయేవ బద్ధాన్ | బ్రా 2-5-(8)-(36)

అహోరాత్రే త్వోదీరయతామ్ | అర్థమాసా స్తోదీ జ్ఞాయన్తు | మాసా స్వా శ్రపయన్తు | ఋతవ
స్వా పచన్తు | సప్తేథ్యర స్వా హన్వసా | {67} (26) [5]

ఖ ట్ డ్జహి | ¹⁴ ఛిన్ధి భిన్ధి హన్ధి కట్ | ఇతి వాచః క్రూరాణి | {68} (27) [3]

విగా ఇన్త్ర విచరన్తాన్పుశయస్వ | స్వపన్త మిన్త్ర పశుమన్త మిచ్ఛ | వజ్రేణా ఽము మోఘధయ
దుర్విదత్రమ్ | స్వప్తతో ఽస్య ప్రహర భోజనేభ్యః | అగ్నే అగ్నినా సప్తదస్వ | మృతోఽ
మృత్యునా సప్తదస్వ | నమస్తే అస్తు భగవః | సకృ త్తే అగ్నే నమః | ద్వి స్తే నమః | త్రి స్తే
నమః | చతు స్తే నమః | పంచకృత్వ స్తే నమః | దశకృత్వ స్తే నమః | శతకృత్వ స్తే నమః |
ఆసహస్రకృత్వ స్తే నమః | అపరిమితకృత్వ స్తే నమః | నమస్తే అస్తు మా మా హిగంసీః | {69}
త్రి స్తే నమ, స్పృష్ట చ {28} [17]

¹⁵ అస్మజ్ముఖో రుధిరేణా ఽవ్యక్తః | యమస్య దూత శ్వపా ద్వి ధావసి | గృథ స్సుప్తర్ణః
కుణప నిషేవసే | యమస్య దూతః ప్రహితో భవస్య చోభయోః | {70} (29) [4]

య దేత ద్వృకసో భూత్వా | వాగ్దేవ్యభిరాయసి | ద్విషన్త మ్మే ఽభిరాయ | త మృతోఽ
మృత్యవే నయ | స ఆర్యా ఽఽర్తి మార్చ్ఛతు | {71} (30) [5]

య దీప్తితో యది వా స్వకామీ | భయేడక్ వదత్తి వాచ మేతామ్ | తా మిన్త్రాగ్ని బ్రహ్మణా
సప్తద్రానా | శివా మస్మభ్య జ్ఞుణత జ్ఞృహేషు | {72} (31) [4]

దీర్ఘ ముఖ దుర్హణు | మా స్మ దక్షిణతో వదః | యది దక్షిణతో వదా ద్విషన్త మ్మే ఽవ
బాధాసై | {73} (32) [3]

ఇతా దులూక ఆపప్తత్ | హిరణ్యా ఽభ్యో అయో ముఖః | రష్టసా న్దూత ఆగతః | త మితో

¹⁴ ఛిన్ధి భిన్ధి హన్ధి క డితి వాచః క్రూరాణి - ఇతి ద్రావిడ పాఠః

¹⁵ అస్మజ్ముఖో - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు; అస్మన్ముఖో - ఇతి పాఠ భేదః

నాశయా ౭గ్నే | {74} (33) [4]

య దేత దూతాన్యన్వావిశ్య | దైవీ హ్వాచ స్త్వదసి | ద్విషతో నః పరా వదా తా స్మృతోఽ
మృత్యవే నయ | త ఆర్త్యా ౭౭ర్తి మార్ఘ్మన్త | అగ్నినా ౭గ్ని స్స స్త్వదతామ్ | {75} (34) [6]

ప్రసార్య సక్థ్యో పతసి | సవ్య మఖి నిపేపి చ | మేహ కస్యచనా ౭మమత్ | {76} (35) [3]

అత్రిణా త్వా క్రిమే హన్మి | కణ్వేన జమదగ్నినా | విశ్వావస్తో ర్భ్రహ్మణా హతః | క్రిమీణాగ్ం
రాజా | అవ్యేషాగ్ స్థపతి ర్హతః | అథో మాతా ౭థో పితా | అథో స్థూరా అథో ఖుద్రాః | అథో
కృష్ణా అథో శ్వేతాః | అథో ఆశాతికా హతాః | శ్వేతాభి స్సహ సర్వే హతాః | {77} (36) [10]

ఆహారావద్య | శృతస్య హవిషో యథా | త త్సత్యమ్ | య దము య్ముమస్య జమ్భయోః | ఆ
దధామి తథా హి తత్ | ఖ ణ్మ ణ్మసి | {78} (37) [6]

బ్రహ్మణా త్వా శపామి | బ్రహ్మణ స్త్వా శపథేన శపామి | ఘోరేణ త్వా భృగూణా
ఇచ్ఛామో ప్రేక్షే | రౌద్రేణ త్వా ౭జ్జీరస్తా మృనస్తా ధ్యాయామి | అఘస్య త్వా ధారయా
విధ్యామి | అధరో మ త్పద్యస్వా ౭సా | {79} (38) [6]

ఉత్తుద శిమిజావరి | తల్పేజే తల్ప ఉత్తుద | గిరీగ్ం రన్త ప్రవేశయ | మరీచీ రుప్త స స్నుద |
యావ దితః పురస్తా దుదయాత్ | సూర్యః | తావ దితో ౭ము న్నాశయ | యో ౭స్మా
న్వేష్టి | య ఇచ్చ వయ న్ద్విష్టుః | {80} (39) [8]

భూ రుభవ స్సువో భూ రుభవ స్సువో భూ రుభవ స్సువః | భువో ౭ద్ధాయై భువో
౭ద్ధాయై భువో ౭ద్ధాయై | నృష్టాయై నృష్ట నృష్టాయై నృష్ట నృష్టాయై నృష్టమ్ |
నిధాయో ౭వాయై నిధాయో ౭వాయై నిధాయో ౭వాయై ¹⁶ ఏ అస్మే అస్మే | సువర్న
జ్యోతీః | {81} (40) [6]

¹⁶ ఏ అస్మే | అస్మే సువర్న జ్యోతీః | - ఇతి ద్రావిడ పాఠః

పృథివీ సమిత్ తా మగ్ని స్సమిన్ధే సా ఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే తా మహగ్ం సమిన్ధే సా మా
 సమిద్ధా ఆయుష్తా తేజసా వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనా అన్నాద్యేన
 సమిన్తాగ్ స్వాహా అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ **[82]** తా హ్వాయు స్సమిన్ధే సా వాయుగ్ం సమిన్ధే
 తా మహగ్ం సమిన్ధే సా మా సమిద్ధా ఆయుష్తా తేజసా వర్చసా శ్రియా యశసా
 బ్రహ్మవర్చసేనా అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ స్వాహా ద్యౌ స్సమిత్ తా మాదిత్య స్సమిన్ధే **[83]**
 సా ఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే తా మహగ్ం సమిన్ధే సా మా సమిద్ధా ఆయుష్తా తేజసా
 వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనా అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ స్వాహా ప్రాజాపత్యా మే
 సమి దసి సపత్న ఖయణీ భ్రాతృవ్యహా మే ఽసి స్వాహా అగ్నే వ్రతపతే వ్రత ఇచిరిష్యామి
[84] త చ్చకేయ న్త న్మే రాధ్యతామ్ వాయో వ్రతపత ఆదిత్య వ్రతపతే వ్రతానా వ్రతపతే
 వ్రత ఇచిరిష్యామి త చ్చకేయ న్త న్మే రాధ్యతామ్ ద్యౌ స్సమిత్ తా మాదిత్య స్సమిన్ధే
 సా ఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే తా మహగ్ం సమిన్ధే సా మా సమిద్ధా ఆయుష్తా తేజసా **[85]**
 వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనా అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ స్వాహా అన్తరిక్షగ్ం
 సమిత్ తా హ్వాయు స్సమిన్ధే సా వాయుగ్ం సమిన్ధే తా మహగ్ం సమిన్ధే సా మా
 సమిద్ధా ఆయుష్తా తేజసా వర్చసా శ్రియా **[86]** తా యశసా
 బ్రహ్మవర్చసేనా అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ స్వాహా పృథివీ సమిత్ తా మగ్ని స్సమిన్ధే సా
 ఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే తా మహగ్ం సమిన్ధే సా మా సమిద్ధా ఆయుష్తా తేజసా వర్చసా
 శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనా **[87]** తా అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ స్వాహా ప్రాజాపత్యా మే
 సమి దసి సపత్న ఖయణీ భ్రాతృవ్యహా మే ఽసి స్వాహా ఆదిత్య వ్రతపతే వ్రత
 మచారిషమ్ త దశక న్త న్మే రాధి వాయో వ్రతపతే ఽగ్నే వ్రతపతే వ్రతానా వ్రతపతే వ్రత
 మచారిషమ్ త దశక న్త న్మే రాధి **[88]** సమి, భువిన్ధే, వ్రత ఇచిరిష్యామ్యాయుష్తా తేజసా,

వర్చసా శ్రియా, యశసా బ్రహ్మవర్చసేనా, ఽప్తౌ చ (41) [7-68]

శ న్నో వాతః పవతా మ్మాతరిశ్వా శ న్న స్తపతు సూర్యః! అహాని శ మ్భవన్తు న శ్శగ్ం
రాత్రిః ప్రతి ధీయతామ్! శ ముషా నో వ్యచ్ఛతు శ మాదిత్య ఉ దేతు నః! శివా న శ్శస్తమా
భవ సుమృడీకా సరస్వతి! మా తే వ్యోమ స్తన్ధిశి! ఇడామై వాస్త్వసి వాస్తుమ ద్వాస్తుమన్తో
భూయాస్మ మా వాన్తో శ్చిథ్ను హ్యవాస్తు స్స భూయా ద్యోః ఽస్మా న్వేష్టి య ఇచ్చ
వయ న్విషమః! ప్రతిష్ఠా ఽసి ప్రతిష్ఠావన్తో భూయాస్మ మా ప్రతిష్ఠాయా శ్చిథ్ను హ్యప్రతిష్ఠ
స్స భూయా ద్యోః ఽస్మా న్వేష్టి య ఇచ్చ వయ న్విషమః! ఆ వాత వాహి భేషజ స్త్వ వాత
వాహి యద్రపః! త్వగ్ం హి విశ్వ భేషజో దేవానా న్తూత ఈయసే! ద్వా విమో వాతో వాత
ఆసిన్తో రాపరావతః! [89] దక్ష మ్మే అన్య ఆవాతు పరా ఽన్యో వాతు యద్రపః! యద్రదో
వాత తే గృహే ఽమృతస్య నిధిర్ హితః! తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్!
తతో నో మహా ఆవహా వాత ఆవాతు భేషజమ్! శమ్భూ ర్మయోభూ ర్నో హృదే ప్ర ణ
ఆయూగ్ంషి తారిషత్! ఇన్ద్రస్య గృహో ఽసి త న్త్వా ప్రపద్యే సగు సా ఽశ్వః! సహ య
న్మే అస్తి తేన! భూః ప్ర పద్యే భువః ప్ర పద్యే సువః ప్ర పద్యే భూ ర్భువ స్సువః ప్ర పద్యే
వాయు మ్పు ప్రద్యే ఽనారా న్వేవతా మ్పు ప్రద్యే ఽశ్మాన మాఖిణ మ్పు పద్యే ప్రజాపతే
ర్భ్రహ్మకోశ మ్భ్రహ్మ ప్ర పద్యే ఓ మ్పు పద్యే! అన్తరిక్ష మ్మ ఉర్వన్తర మ్భుహ
దగ్గయః పర్వతాశ్చ యయా వాత స్వప్త్యా స్వస్తి మా న్తయా స్వప్త్యా స్వస్తి
మానసాని! ప్రాణాఽపానౌ మృత్యో ర్మా పాత మ్ప్రాణాఽపానౌ మా మా హాసిష్ట మ్మయి
మేధా మ్మయి ప్రజా మ్మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయి మేధా మ్మయి ప్రజా మ్మయిన్త
ఇన్ద్రియ న్దధాతు మయి మేధా మ్మయి ప్రజా మ్మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు! [90] ద్వుభి
రక్షుభిః పరి పాత మస్మా నరిష్టేభి రశ్వినా సౌభగేభిః! త న్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తా

మది॑తి స్సి॒న్ధుః పృ॒థివీ ఉ॒త ద్యౌః॑ | కయా॑ న శ్చి॒త్ర ఆభు॑వ ద్దూ॒తీ సదా॑ వృ॒థ స్స॒ఖా | కయా॑
 శచి॑ష్ఠయా వృ॒తా | క స్త్రా॑వ స॒త్యో మదా॑నా మ్మగ్ం॑హి॒ష్ఠో మధ్న॑ దన్ధ॒సః | దృ॒ఢాచి ద్రా॑రుజే
 వసు॑ | అ॒భీ షు ణ స్స॒ఖేనా॑ మవి॒తా జరి॑త్యాణామ్ | శత॑ మృ॒వాస్యూతి॑భిః | వయ॑ స్సుప్త॒ర్ణా
 ఉప॑ సేదు రి॒న్ద్ర మ్ప్రి॒య మే॒ధా ఋష॑యో నాధ॒మానాః॑ | అప॑ ధ్వాన్త మూర్ణు॒హి పూర్తి॑ చక్షు
 ర్ము॒గ్ధ్యస్మా ని॒ధయే॑వ బ॒ద్ధాన్ | [91] శ న్నో దే॒వీ ర॒భిష్ట॑య ఆపో భవ॒న్తు వీ॒తయే॑ | శయ్యో
 ర॒భి స్రవ॑న్తు నః | ఈ॒శానా॑ వా॒ర్యాణా॑ జ్ఞయ॒న్తీ శ్చర్ష॑ణీనామ్ | అపో యాచామి భే॒షజమ్ |
 సుమిత్రా॑ న ఆప॒ ఓష॑ధయ స్సన్తు దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసు ర్లో २ సా న్వేష్టి॒య ఇ॒
 వయ॑న్ద్విష్మః | ఆపో హి ప్తా మయోభువ స్తా న ఊర్జే దధాతన | మహే రణాయ చక్షుసే |
 యో వ శ్చి॒వత॑మో రస స్తస్య భాజయతేహ నః | ఉ॒శతీ రి॒వ మా॑తరః | తస్మా అర॑ జ్ఞమామ
 వో॒యస్య॑ ఖి॒యా॒య జి॒న్వథ | [92] ఆపో జన॑యథా చ నః | పృ॒థివీ శా॒న్తా సా २గ్ని॑నా
 శా॒న్తా సా మే శా॒న్తా శు॒చగ్ం శమ॑యతు | అ॒న్తరి॑ఖగ్ం శా॒న్త న ద్వా॒యునా॑ శా॒న్త న్మే
 శా॒న్తగ్ం శు॒చగ్ం శమ॑యతు | ద్యౌ శా॒న్తా సా २२ది॒త్యేన॑ శా॒న్తా సా మే శా॒న్తా శు॒చగ్ం
 శమ॑యతు | పృ॒థివీ శా॒న్తి ర॒న్తరి॑ఖగ్ం శా॒న్తి ర్ద్యౌ శా॒న్తి ర్ది॒త శా॒న్తి రవా॑న్తర ది॒తా శా॒న్తి
 రగ్ని॑ శా॒న్తి ర్వా॒యు శా॒న్తి రాది॑త్య శా॒న్తి శ్చన్త్ర॑మా శా॒న్తి ర్మృ॒తాణి॑ శా॒న్తి రాప॑ శా॒న్తి
 రోష॑ధయ శా॒న్తి ర్వన॑స్పతయ శా॒న్తి ర్గౌ శా॒న్తి ర॒జా శా॒న్తి రశ్వ॑ శా॒న్తి పు॒రుష॑ శా॒న్తి
 రబ్ర॑హ్మ శా॒న్తి రాబ్ర॑హ్మణ శా॒న్తి శా॒న్తి రే॒వ శా॒న్తి శా॒న్తి ర్మే అస్తు॑ శా॒న్తిః | తయా॑
 २హగ్ం శా॒న్త్యా స॒ర్వ శా॒న్త్యా మహ్య॑న్ద్విపదే చతుష్పదే చ శా॒న్తి జ్కురో॑మి శా॒న్తి ర్మే అస్తు॑
 శా॒న్తిః | ఏ॒హ శ్రీ॒శ్చ ప్రీ॒శ్చ ధృ॒తిశ్చ॑ తపో మే॒ధా ప్రతి॑ష్ఠా త్ర॒ద్ధా స॒త్య నర్మ॑ జ్ఞైతాని మో
 తి॒ష్ఠన్త॑ మనూ తి॒ష్ఠన్తు॑ మా మాగ్ శ్రీ॒శ్చ ప్రీ॒శ్చ ధృ॒తిశ్చ॑ తపో మే॒ధా ప్రతి॑ష్ఠా త్ర॒ద్ధా స॒త్య
 నర్మ॑ జ్ఞైతాని మా మా హా॒సిషః॑ | ఉ దాయుషా స్వా॒యుషో దో॑షధీనాగ్ం రసే॒నో

త॒వర్జ॑న॒స్యస్య॑ శు॒ష్మేణో॑ ద॒స్థా మ॒మృతా॑గ్ం అను॒| త చ॒క్షు ర్దే॒వ హిత॑ ము॒రస్తా॑ చు॒క్ర
ము॒చ్ఛర॑త్| ప॒శ్యేమ॑ శ॒రద॑ శ్శత॒ జ్ఞోవే॑మ శ॒రద॑ శ్శత॒ న్నన్దా॑మ శ॒రద॑ శ్శత॒ మోదా॑మ శ॒రద॑
శ్శత॒ మృ॒వామ॑ శ॒రద॑ శ్శత॒గ్ం శృ॒ణవా॑మ శ॒రద॑ శ్శత॒ మృ॒బ్రవా॑మ శ॒రద॑ శ్శత॒ మజీ॑తా
స్సా॒స్యమ॑ శ॒రద॑ శ్శత॒ జ్ఞో కృ॒ సూర్య॑ స్థితే॒| య ఉద॑గా నృ॒హతో॑ ॒ర్ణవా॑ ద్వి॒భ్రాజ॑మాన
స్స॒రిర॑స్య మ॒ధ్యా ధ॒న మా॑ వృ॒షభో॑ లో॒హితా॑శ్చ సూ॒ర్యో వి॒పశ్చి నృ॑నసా పునాతు॒|
బ్ర॒హ్మణ॑ శో॒చత॑స్యసి బ్ర॒హ్మణ॑ ఆ॒ణీ స్తో బ్ర॒హ్మణ॑ ఆ॒వప॑న మసి ధా॒రితే॑య మృ॒ధివీ॑
బ్ర॒హ్మణా॑ మహీ ధా॒రిత మే॑నేన మహ ద॒న్తర్షి॑న్ ది॒వ న్దా॒ధార పృ॑థివీగ్ం సదే॒వా య్ దహ॑
న్దేద॒ త దహ॑ స్థా॒రయా॑ణి మా మ ద్వేదో ॒ధి వి॒సృ॑సత్| మే॒ధా మనీ॑షే మా ॒విశతా॑గ్ం
సమీ॑చీ భూ॒తస్య॑ భ॒వస్సా॑ ॒వరు॑ద్ధ్యై స॒ర్వ మాయు॑రయా॒ణి స॒ర్వ మాయు॑రయా॒ణి ఆ॒భి
ర్గిర్భి ర్యద॑తో న ఉ॒న మా ప్యా॑యయ హరి॒వో వర్ధ॑మానః| యదా స్తో॒తృభ్యో॑ మహీ
గో॒త్రా రు॒జాసి॑ భూ॒యిష్ట॑ భా॒జో అధ॑ తే స్యా॒మ| బ్రహ్మ॑ ప్రా ॒వాది॑ష్ట త న్నో మా
హా॑సీత్| ఓం శా॒న్తి శా॒న్తి శా॒న్తిః| [93] (ప్ర॒రావతో, దధాతు, బ॒ధ్ధా, జ్ఞోన్వథ, దృశే, సప్త చ॑ (42)

[5-57]

నమో॑ వాచే॒ యా చో॑దితా॒ యా చా॑ ॒నుది॑తా తస్యై॒ వాచే॑ నమో॒ నమో॑ వాచే॒ నమో॑
వాచ॑స్పత॒యే నమ॑ ఋషి॒భ్యో మ॒న్త కృ॒దోభ్యో॑ మ॒న్త పతి॒భ్యో మా మా మృ॑షయో మ॒న్త కృ॒తో
మ॒న్త పత॑యః పరా॒దు ర్మా ॒హ మృ॑షీ నృ॒న్త కృ॒తో మ॒న్త పతీ॑ నృ॒రాదా, శ్తే॒శ్వదే॒వీ హ్వాచ॑
ము॒ద్యాస॑గ్ం శి॒వా మద॑స్తా జ్ఞు॒ష్టా న్దే॒వేభ్యః, శ్శర్మ॑ మే ద్యో శ్శర్మ॑ పృథి॒వీ శర్మ॑ విశ్వ మిద
జ్ఞా॒గత్| శర్మ॑ చ॒న్తశ్చ॑ సూ॒ర్యశ్చ॑ శర్మ॑ బ్ర॒హ్మ ప్ర॑జాపతీ॒ భూత॑ స్త్వది॒ష్యే భువ॑న స్త్వది॒ష్యే తజో॑
వది॒ష్యే యశో॑ వది॒ష్యే తపో॑ వది॒ష్యే బ్ర॒హ్మ వది॒ష్యే సత్య॑ స్త్వది॒ష్యే, తస్మా॑ అహ మిద
ము॒పస్త॑ర॒ణ ము॒పస్త॑ణ ఉ॒పస్త॑ర॒ణ మే ప్ర॑జాయే పశూ॒నా మూ॒ఖయా॑ దు॒పస్త॑ర॒ణ మహా॑

మృజాయై పశూనా మూఘయాస, మృణాః పానౌ మృత్యో రా పాత మృణాః
 పానౌ మా మా హాసిష్ఠ, మృధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వఖ్యామి మధు వదిష్యామి
 మధుమతీ నైవేభ్యో వాచ ముద్యాసగం శుశ్రూషేణ్యా మృనుష్యేభ్య స్త మ్మా దేవా అవస్తు
 శోభాయై పితరో అను మదస్తుః ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః! [4]

(నమో, యుజ్మాతే, వృష్ణో అశ్వస్య, బ్రహ్మ స్ప్రివర్గేణ, బ్రహ్మ స్ప్రివరిష్యామో, దశ ప్రాతీ, రపశ్య
 క్తోపా, నైవస్య, సముద్రాయేవే వేపిహి, ఘర్మ యా తే, మహీనా ఇత్యా, ర్యస్కాన్, యా పురస్తా
 భ్యుప్త సప్త, ప్రాణాయ త్రీణి, పూషే చత్యా, ర్యదస్యోకాదశ, యాస్తే సప్తా, అగ్ని ర్భువ నీదైకాన్న
 విగంశతి, రూఢి రూర్ధ్వ స్త్రిగంశ, దూఢి ర్భువ పోదశ, యాస్తే ఘోరా నవ, స్పికా అష్టా, ధునిశ్చ
 ద్వే, ఉర్రశ్చ త్రీణ్యహోరాత్రే పంచ, ఖ ధ్రీణి, విగా సప్త దశా, అసృజ్మఖ శ్చత్యారి, య దేత
 ద్వ్యకసో పంచ, యదేషిత శ్చత్యారి, దీర్ఘ ముఖ త్రీణితా చ్చత్యారి, యదేత దూఢితాని ష,
 ఉప్రిసార్ధ త్రీణ్యత్రీణా దశా, అహరావద్య, బ్రహ్మణా పట్ట, ఉత్తుదా అష్టా, భూ ష, ఉప్రిభివ్యష్ట
 పట్టి, శ్శన్న సప్త పంచాశ, ద్వి చత్యారిగంశత్) (42)

(నమో వాచే, బ్రహ్మ స్ప్రివర్గేణ, మయి రు, గన్తరిశ్చేణ, ఘర్మ యా తే దివి శుగస్కా న్యోః పృథివీ
 ముప నో మిత్రా వరుణా, య దేత, ద్వ్యకసో భూ, ర్భువ సుసవ ర్ద్యుభి, స్త్రిణవతిః [93] [93-840]
 [భట్ట భాస్కర భాష్యానుసారము 93 పదులు]

(నమో వాచే, బ్రహ్మ స్ప్రివర్గేణ, మయి రు, గన్తరిశ్చేణ, పితా నో అసి, మహీనా, ముప నో, య
 దేత, దూఢి, ర్ద్యుభి, శ్చతు ర్నవతిః [94] [94-840] (10 వ అనువాకమును 5 పదులకు బదులు 6
 పదులుగా భావించిన మొత్తము 93 పదులకు బదులు 94 పదులగుటచే)

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

'శ న్న 'స్త న్నో మా హాసీత్ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ [2]

దేవా వై సత్ర మాసతా ఋద్ధి పరిమిత య్యశస్కామాః తే అబ్రువన్ య స్స ప్రథమ
 య్యశ ఋచ్చాత్ సర్వేషా న్న స్త త్సహస్ర దితి తేషా జ్కురుశ్చేత్ర స్తేదీ రాసీత్ తస్య
 ఖాణ్డవో దక్షిణార్ధ ఆసీత్ తూర్ష్ణ ముత్తరార్ధః పరీణ జ్జఘనార్ధః మరవ ఉత్తరః
 (1) తేషా మ్ముఖ స్తేష్టవ య్యశ ఆర్చ్చాత్ త స్వకామయత తేనా అపా అక్రామత్ త న్దేవా
 అన్వాయన్ యశో అవరురుధ్సమానాః తస్యా అన్వాగతస్య సవ్యా ధన్వ రజాయత
 దక్షిణా దిషవః తస్మా దిషుధన్వ మ్పుణ్య జన్మ యజ్ఞ జన్మా హి (2) త మేకగ్ం సస్తమ్
 బహవో నా అభ్యధృష్టువన్ తస్మా దేక మిషు ధన్వినమ్ బహవో అనిషుధన్వా నా అభి
 ధృష్టువన్తి సో అస్మయత ఏక మ్మా సస్త మ్బహవో నా అభ్యధర్షిషు రితి తస్య
 సిష్మియాణస్య తేజో అపా అక్రామత్ త ద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః తే శ్యామాకా
 అభవన్ స్మయాకా వై నామైతే (3) త త్స్మయాకానాగ్ స్మయాకత్వమ్ తస్మా ద్దీక్షితేనా
 అపిగృహ్య సేతవ్యమ్ తేజస్థో ధృత్యై స ధనుః ప్రతిష్కభ్య అతిష్ఠత్ తా ఉపదీకా
 అబ్రువ న్వర స్త్వేణామహౌ అథ వ ఇమగ్ం రన్ధయామ యత్ర క్వ చ ఖనామ త దప్తో
 అభి తృణదా మేతి తస్మా దుపదీకా యత్ర క్వ చ ఖనన్తి త దప్తో అభి తృన్దన్తి (4) వారే
 వృతగ్ హాసామ్ తస్య జ్యో మప్యాదన్ తస్య ధను ర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్
 త ద్ద్యౌవాపృథివీ అను ప్రా అవర్తత య త్వా అవర్తత త త్ప్రవర్గ్యస్య ప్రవర్గ్యత్వమ్

¹ చతుర్థ ప్రపాఠకస్యా అన్తిమో అనువాకః ఏత త్ప్రపాఠకస్య శాన్తి రితి బోధ్యమ్ అత్ర చా అనతి
 విస్తరాయ తదాద్యంతే (శ న్నః - త న్నో మా హాసీత్) లిఖితా (సాయణ భాష్యము)

య ద్ధౌ(4) ఇత్యపతత్ త ద్ధర్మస్య ఘర్మత్వమ్ మహతో వీర్య మపష్ట దితి త న్మహా
 వీరస్య మహా వీరత్వమ్ (5) య దస్యా ససమభరన్ త ధన్వమాజ్ఞ ససమాత్వమ్ తగ్గ
 స్తుత నేవతా స్త్రేధా వ్యగృహ్లాత అగ్నిః ప్రాత ససవనమ్ ఇన్ద్రో మాధ్యన్దిన్ గం సవనమ్ విశ్వే
 దేవా స్తుతీయ సవనమ్ తేనా ఽపశీర్ణా యజ్ఞేన యజమానాః నా ఽఽశిషో ఽవా
 ఽరున్ధతా న సువర్గ ర్తోక మభ్యజయన్ తే దేవా అశ్వినా వబ్రువన్ (6) భిషజౌ వై స్థః
 ఇద య్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి ధత్త మితి తా వబ్రూతా క్షర క్షణావహౌ గ్రహ ఏవ నా వతా ఽపి
 గృహ్యతా మితి తాభ్యా మేత మాశ్విన్ మగృహ్లాన్ తా వేత ద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్
 య త్ప్రవర్గః తేన సశీర్ణా యజ్ఞేన యజమానాః అవా ఽఽశిషో ఽరున్ధతా అభి సువర్గ
 ర్తోక మజయన్ య త్ప్రవర్గ మ్పి వృణక్తి యజ్ఞస్యైవ త చ్చిరః ప్రతి దధాతి తేన
 సశీర్ణా యజ్ఞేన యజమానాః అవా ఽఽశిషో రున్ధే అభి సువర్గ ర్తోక జ్ఞాయతి తస్మా దేష
 ఆశ్విన్ ప్రవయా ఇవ య త్ప్రవర్గః (7) (ఉత్కరో, హ్యేతే, తృన్ధన్తి, మహా వీరత్వ, మబ్రువ,
 న్నజయ, న్నప్త చ (1) [7-77]

సావిత్ర జ్ఞుహోతి ప్రసూత్యై చతుర్ధృహీతేన జహోతి చతుష్పాదః పశవః పశూ నేవా ఽవ
 రున్ధే చతస్రో దిశః దిక్ష్యేవ ప్రతి తిష్ఠతి ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యో ఽపా ఽక్రామన్ న వో
 ఽభాగాని హవ్య క్షేప్యామ ఇతి తేభ్య ఏత చ్చతుర్ధృహీత మధారయన్
 పురోఽనువాక్యాయై యాజ్ఞాయై (8) దేవతాయై వషట్కారాయ య చ్చతుర్ధృహీత
 జ్ఞుహోతి ఛన్దాగ్ంస్యైవ త త్ప్రణాతి తాన్యస్య ప్రీతాని దేవేభ్యో హవ్య క్షేహన్తి
 బ్రహ్మవాదినో వదన్తి హోతవ్య నీఖితస్య గృహ(3) ఇ న హోతవ్యా(3) మితి హవి ర్వై
 దీక్షితః య జ్ఞహుయాత్ హవిష్కృత య్యజమాన మగ్నా ప్ర దధ్యాత్ య న్న
 జహుయాత్ (9) యజ్ఞపరు రన్త రియాత్ యజ రేవ వదేత్ న హవిష్కృత య్యజమాన

మగ్నో ప్ర దధాతి న యజ్ఞపరు రన్త రేతి గాయత్రీ ఛన్దాగ్ స్యత్యమన్యత తస్యై వషట్కారో
 ఒభ్యయ్య శిరో ఒచ్ఛినత్ తస్యై ద్వేధా రస్య పరా ఒపతత్ పృథివీ మర్ధః ప్రా ఒవిశత్
 ప్రశూ నర్ధః యః పృథివీ మ్పా) ఒవిశత్ **[10]** స ఖదిరో ఒభవత్ యః ప్రశూన్ సో
 ఒజామ్ య త్థాదిర్యత్తి ర్భవతి ఛన్దసా మేవ రసేన యజ్ఞస్య శిర సస్ మృరతి య
 దౌదుమ్బరీః ఊర్గాః ఉదుమ్బరఃః ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిర సస్ మృరతి య ద్వైణవీ తేజో
 వై వేణుః **[11]** తేజస్యైవ యజ్ఞస్య శిర సస్ మృరతి య ద్వైకజ్జతీ భా ఏవా ఒవ రున్ధే
 దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యత్తి మా దత్తే ప్రసూత్యై అశ్వినో రాబహుభ్యా మిత్యాహ
 అశ్వినౌ హి దేవానా మధ్వరూః ఆస్తామ్ పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై వజ్ర ఇవ
 వా ఏషా య దభిః అభి రసి నారి రసేత్యాహ శాన్త్యై **[12]** అధ్వరకృ ద్వేవేభ్య ఇత్యాహ
 యజ్ఞో వా అధ్వరః యజ్ఞకృ ద్వేవేభ్య ఇతి వావైత దాహ ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణ స్పత ఇత్యాహ
 బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరో ఒచ్ఛేతి పైతు బ్రహ్మణ స్పతి రిత్యాహ ప్రేత్యైవ యజ్ఞస్య శిరో
 ఒచ్ఛేతి ప్ర దేవ్యేతు సూనృతేత్యాహ యజ్ఞో వై సూనృతా అచ్ఛా వీర న్నర్య
 మృజ్జీరాధస మిత్యాహ **[13]** పాజ్కో హి యజ్ఞః దేవా యజ్ఞ స్నయన్తు న ఇత్యాహ
 దేవా నేవ యజ్ఞనియః కురుతే దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే మగ్నసాథా మిత్యాహ ఆభ్యా
 మేవా ఒనుమతో యజ్ఞస్య శిర సస్ మృరతి ఋధ్యాస మద్య మఖస్య శిర ఇత్యాహ
 యజ్ఞో వై మఖః ఋధ్యాస మద్య యజ్ఞస్య శిర ఇతి వావైత దాహ మఖాయ త్వా
 మఖస్య త్వా శీర్ణ ఇత్యాహ నిర్దిశ్యైవైన ధరతి **[14]** తాత్రిర్ హరతి త్రయ ఇమే లోకాః
 ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిర సస్ మృరతి తూష్ఠీ ఇచ్ఛతుర్ధగం హరతి అపరిమితా
 దేవ యజ్ఞస్య శిర సస్ మృరతి మృతనా దగ్రే హరతి తస్మా న్మృతనః కరుణ్యతమః
 ఇయత్యగ్ర ఆసీ రిత్యాహ అస్యా మేవా ఒఛమ్బట్కార య్జస్య శిర సస్ మృరతి ఊర్జ

హ్వా ఏతగ్ం రస మ్పుథివ్యా ఉపదీకా ఉ ద్ధిహన్తి **[15]** య ద్వశ్మీకమ్ య ద్వశ్మీక వపా
 సమ్భారో భవతి ఊర్జ మేవ రస మ్పుథివ్యా అవ రున్ధే అథో శ్రోత్ర మేవ శ్రోత్రగ్ హ్యేత
 త్పుథివ్యాః య ద్వశ్మీకః అబధిరో భవతి య ఏవ వేదా ఇన్ద్రో వృత్రాయ వజ్ర ము
 దయచ్ఛత్ స యత్ర యత్ర పరాక్రమత **[16]** త న్నా ఽధ్రియత స పూతీకస్తమ్భ
 పరాక్రమత సో ఽధ్రియత సో ఽబ్రవీత్ ఊతి స్తే మే ధా ఇతి త దూతీకానా
 మూతీకత్వమ్ య దూతీకా భవన్తి యజ్ఞాయైవోతి న్దధతి అగ్నిజా అసి ప్రజాపతే రేత
 ఇత్యాహ య ఏవ రసః పశూ న్నా) ఽవిశత్ **[17]** తాత మేవా ఽవ రున్ధే పశ్చైచతే
 సమ్భారా భవన్తి పాక్షోక్త యజ్ఞః యావా నేవ యజ్ఞః తస్య శిర స్స మ్భరతి య
 ద్రామ్యాణా మ్పశూనా ఇచ్ఛర్మణా స్స మ్భరేత్ గ్రామ్యా న్పశూ ఇచ్ఛచా ఽర్పయేత్
 కృష్ణాఽజినేన స మ్భరతి ఆరణ్య నేవ పశూ ఇచ్ఛచా ఽర్పయతి తస్మా ధ్నమావ
 త్పశూనా మ్ప్రజాయమానానామ్ **[18]** ఆరణ్యః పశవః కనీయాగ్ంసః శుచా
 హ్యుతాః లోమత స్స మ్భరతి అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ పరిగృహ్య ఽఽయన్తి రష్ణసా
 మపహత్యై బహవో హరన్తి అపచితి మేవా ఽస్మి న్దధతి ఉద్ధతే సికతోపోష్ఠే పరిశ్రితే ని
 దధతి శాన్త్యై మదన్తీభి రుప సృజతి **[19]** తేజ ఏవా ఽస్మి న్దధతి మధు త్వా మధులా
 కరోత్విత్యాహ బ్రహ్మణైవా ఽస్మి న్తేజో దధతి య ద్రామ్యాణా మ్పాత్రాణా జ్కపాలై
 స్సగ్ం సృజేత్ గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచా ఽర్పయేత్ అర్మకపాలై స్సగ్ం సృజతి ఏతాని
 వా అనుపజీవనీయాని తాన్యేవ శుచా ఽర్పయతి శర్కరాభి స్సగ్ం సృజతి ధృత్యై అథో
 శన్త్యా య అజలొమై స్సగ్ం సృజతి ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా తనూః య దజా
 ప్రియయైవైన న్ననువా సగ్ం సృజతి అథో తేజసా కృష్ణాఽజినస్య లోమభి స్సగ్ం సృజతి
 యజ్ఞో వై కృష్ణాఽజినమ్ యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సగ్ం సృజతి **[20]** (యాజ్ఞాయై, న

జహాయా, దవిశ, ద్వేణు, శ్వాన్యై, పజ్జీరాధస మిత్యాహ, హరతి, దిహన్తి, ప్రరాక్రమతా, యవిశ, త్ప్రజాయమానానాగం, సృజతి, శన్త్యాయా, యజ్ఞో చ (2) [13-138]

పరిశ్రితే కరోతి బ్రహ్మవర్చసస్య పరి గృహీత్యై న కుర్వ న్నభి ప్రాణ్యాత్ య త్కుర్వ
 న్నభి ప్రాణ్యాత్ ప్రాణ ఇచ్ఛచా యేత్ అపహయ ప్రాణీతి ప్రాణానా జ్ఞోపీథాయ న
 ప్రవర్గ్య ఇచ్ఛ యదీత్య ఇచ్ఛ యస్తరేయాత్ య దస్తరేయాత్ దుశ్చర్మా స్యాత్ (21)
 తాతస్మా న్నా యస్తరాయమ్ అతన్ గోపీథాయ వేణునా కరోతి తేజో వై వేణుః
 తేజః ప్రవర్గ్యః తేజస్యైవ తేజః స్య మర్థయతి మఖస్య శిరో యజ్ఞో వై మఖః
 తస్యైత చ్చిరః య త్ప్రవర్గ్యః (22) తాతస్మా దేవ మాహ యజ్ఞస్య పదే స్థ ఇత్యాహ
 యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే అథో ప్రతిష్ఠిత్యై గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా కరోమిత్యాహ ఛన్దోభి
 రేవైన జ్ఞరోతి త్ర్యుద్ధి జ్ఞరోతి త్రయ ఇమే లోకాః ఏషా ర్తోకానా మాప్త్యై ఛన్దోభిః
 కరోతి (23) వీర్య స్తే ఛన్దాగంసి వీర్యేణైవైన జ్ఞరోతి యజ్ఞప్తా బిల జ్ఞరోతి వ్యావృత్యై
 ఇయన్త జ్ఞరోతి ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సమ్మితమ్ ఇయన్త జ్ఞరోతి యజ్ఞపరుషా
 సమ్మితమ్ ఇయన్త జ్ఞరోతి ఏతావ ద్వై పురుషే వీర్యమ్ వీర్య సమ్మితమ్ (24)
 తాపరిమిత జ్ఞరోతి అపరిమితస్య యేవరుద్ధ్యై పరిగ్రీవ జ్ఞరోతి ధృత్యై సూర్యస్య
 హరసా శ్రాయేత్యాహ యథాయజ రేవైతత్ అశ్వశకేన ధూపయతి ప్రాజాపత్యో వా
 అశ్వ స్సయోనిత్వాయ వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ అసౌ వా ఆదిత్యో వృషా
 యశ్వః తస్య ఛన్దాగంసి నిష్పత్ (25) తా ఛన్దోభి రేవైన స్థూపయతి అర్చిషే త్వా శోచిషే
 త్వేత్యాహ తేజ ఏవా యస్మి న్దధాతి వారుణో యభీద్ధః మైత్రియోపైతి శాన్త్యై సిద్ధ్యై
 త్వేత్యాహ యథాయజ రేవైతత్ దేవ స్త్వా సవితో ద్వపత్విత్యాహ సవితృప్రసూత ఏవైన
 మృహ్మణా దేవతాభి రు ద్వపతి అపద్యమానః పృథివ్యా మాశా దిశ ఆ పృణేత్యాహ

[26] తస్మా దగ్ని స్సర్వా దిశో యన్ వి భాతి ఉత్తిష్ట బృహ నభవోర్ధ్వ స్తిష్ఠ ధ్రువ స్వ
 మిత్యాహ ప్రతిష్ఠితైః ఈశ్వరో వా ఏషో యన్ భవితోః యః ప్రవర్గః మనీషితే సూర్యస్య
 త్వా చక్షుషా యన్వీక్ష ఇత్యాహ చక్షుషో గోపీథాయ ఋజవే త్వా సాధవే త్వా సుఖ్యత్యై
 త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ ఇయన్ హ్వా ఋజః అన్తరిక్షగ్ం సాధు అసౌ సుఖ్యతిః [27] దిశో
 భూతిః ఇమా నేవా యన్మై లోకా న్కల్పయతి అథో ప్రతిష్ఠితైః ఇద మహ మము
 మాముష్యాయుణ స్తీశా పశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యాహమిత్యాహ విశ్వేన మృశుభి
 ర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యాహతి విశేతి రాజన్యస్య బ్రూయాత్ విశ్వేన మృర్యాహతి
 పశుభి రితి వైశ్యస్య పశుభి రేన మృర్యాహతి అసుర్య మాత్ర మనాచఘ్నణమ్ [28] ఆ
 చఘ్నణత్తి దేవతా యకః అజ్ఞరేణా యచఘ్నణత్తి పరమ హ్వా ఏత త్పయః య
 దజ్ఞరమ్ పరమేణైన మృయసా యచఘ్నణత్తి యజషా వ్యావృత్యై ఛన్దోభి రా
 చఘ్నణత్తి ఛన్దోభి ర్వా ఏష క్రియతే ఛన్దోభి రేవ ఛన్దాగ్స్యా చఘ్నణత్తి ఛన్ది వాచ
 మిత్యాహ వాచ మేవా య రున్ధే ఛన్దన్యార్థ మిత్యాహ ఊర్థ మేవా య రున్ధే ఛన్ది
 హవి రిత్యాహ హవి రేవా యకః దేవ పురశ్చర సఘాసన్వేత్యాహ యథాయజ
 రేవైతత్ [29] (స్యా, ద్య త్వవర్గః, శ్చన్దోభిః కరోతి, వీర్య సమ్మిత, శ్చన్దాగ్ంసి నిష్ప,
 త్వణేత్యాహ, సుఖ్యతి, రనాచఘ్నణ, శ్చన్దాగ్స్యా చఘ్నణ, త్వష్టౌ చ) (3) [9-98]
 బ్రహ్మ నృచరిష్యామో హోత ర్హర్మ మభిష్టహిత్యాహ ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః
 య ద్బ్రహ్మ తస్మా ఏవ ప్రతిప్రోచ్య ప్ర చరతి ఆత్మనో యన్మై యమాయ త్వా
 మఖాయ త్వేత్యాహ ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః తాభి రేనగ్ం స మర్థయతి మదన్తీభిః
 ప్రోక్షతి తేజ ఏవా యన్మై న్దాతి [30] తా అభిపూర్వ మోక్షతి అభిపూర్వ మేవా యన్మై
 న్దేజో దధాతి త్రి ప్రోక్షతి త్ర్యవృద్ధి యజ్ఞః అథో మేధ్యత్వాయ హోతా యన్వాహ

ర॒ఖ్వి॑స్తా మ॒పహ॑త్యై॒ | అ॒న॒వా॒నమ్ | ప్రా॒ణానా॑గ్ం స॒న్తత్యై॑ | త్రి॒ష్టుభ॑ స్స॒తీ ర్గా॑యతీ రి॒వా
 ౭న్వా॑హ | {31} తా॒ గ్రాయ॑త్ హి ప్రా॒ణః | ప్రా॒ణ మే॒వ య॑జమా॒నే దధా॑తి స॒న్తత॑ మన్వా॒హ |
 ప్రా॒ణానా॑ మ॒న్నాద్య॑స్య స॒న్తత్యై॑ | అథో ర॒ఖ్వి॑స్తా మ॒పహ॑త్యై॒ | య త్ప॑రిమితా అను
 బ్రూ॒యాత్ | పరి॑మిత మ॒వ రు॑న్ధీత | అప॑రిమితా అన్వా॒హ | అప॑రిమితస్యా ౭వ॒రుద్వై॑ | శి॒రో
 వా ఏ॒త ద్య॑జ్ఞస్య | {32} య త్ప్ర॑వర్గః | ఊర్జ్మ॒జ్జాః | య న్మౌ॒జ్జో వేదో॑ భవతి ఊర్జ్మ॒జ్జై
 య॒జ్ఞస్య॑ శి॒ర స్స మ॑ర్ధయతి ప్రా॒ణాహ॑తీ ర్జ్మహోతి ప్రా॒ణా నే॒వ య॑జమా॒నే
 దధా॑తి స॒ప్త జ॑హోతి స॒ప్త వై శీర్ష॑ణ్యః ప్రా॒ణః | ప్రా॒ణా నే॒వా ౭స్మి॑ న్దధాతి దే॒వ స్త్వా
 స॒వితా మధ్వా॑ ౭న॒క్ష్విత్యా॑హ | {33} తా॒ జస్మై॑ వై న మనక్తి పృథి॒వీ న్తప॑స స్త్రాయ॒స్వేతి
 హి॒రణ్య॑ ముపా॒స్యతి | అ॒స్యా అ॒నతి॑దాహాయ | శి॒రో వా ఏ॒త ద్య॑జ్ఞస్య | య త్ప్ర॑వర్గః |
 అగ్ని॑ స్సర్వా దే॒వతాః | ప్ర॒ల॒వా నాదీ॑ప్యోపా॒స్యతి | దే॒వతా॑స్వే॒వ య॑జ్ఞస్య శి॒రః ప్రతి॑ దధాతి
 అప్రతి॑శీర్ణా ౭గ్ర మ్భ॒వతి | ఏ॒త ద్భర్త॑ ర్ద్యేషః | {34} అ॒ర్చి రసి॑ శోచి ర॒సీత్యా॑హ | తే॒జ ఏ॒వా
 ౭స్మి॑ న్ప్రహ్మవర్చ॒స న్దధా॑తి సగ్ం సీ॒దస్వ॑ మహాగ్ం అ॒సీత్యా॑హ | మహాన్ హే॒యః |
 బ్ర॒హ్మ॒వాది॑నో వదన్తి | ఏ॒తే వా॒వ త ఋ॑త్విజః | యే దర్శ॑పూర్ణమా॒సయోః | అథ క॒థా
 హోతా॑ యజమానాయా ౭౭శి॒షో నా ౭౭శా॑న్త ఇతి | పు॒రస్తా దాశీః | ఖ॒లు వా అ॒న్యో
 య॒జ్ఞః | ఉప॑రిష్టా దాశీ ర॒న్యః | {35} అ॒నాధృ॑ష్యా పు॒రస్తా దితి॑ య దే॒తాని॑ య॒జ్ఞాగ్పా॑హ |
 శీర్ష॑త ఏ॒వ య॑జ్ఞస్య యజమా॒న ఆశి॑షో ౭వ రు॑న్ధే | ఆయుః పు॒రస్తా దా॑హ | ప్ర॒జా
 న్దక్షి॑ణతః | ప్రా॒ణ మ్పశ్చాత్ | శ్రోత్ర ముత్త॑రతః | విధృ॑తి ముప॑రిష్టాత్ | ప్రా॒ణా నే॒వా ౭స్మై
 సమీ॑చో దధాతి | ఈ॒శ్వరో వా ఏ॒ష దిశో॑ ౭నూ॒న్మది॑తోః | య న్దిశో ౭ను వ్యాస్తాప॑యన్తి |
 {36} మ॒నో రశ్వా ౭సి॑ భూరిపు॒త్రేతీ॒మా మ॒భి మృ॑శతి | ఇ॒య స్తే మ॒నో రశ్వా భూరి॑పుత్రా |
 అ॒స్యా మే॒వ ప్రతి॑ తిష్ఠ॒త్యను॑న్మాదాయ | సూ॒ప్తస॑దా మే భూ॒యా మా మా హి॑గ్ంసీ

రి॒త్యాహా॑ ఽహి॒గ్ంసా॑యై॒| చి॒త స్థ పరి॑చిత ఇ॒త్యాహా॑| అప॑చితి మే॒వా ఽస్మి॑ న్దధాతి॒| శిర్-
 వా ఏ॒త ద్య॑జ్ఞస్య॒| య త్ప్ర॑వర్గః॒| అసౌ ఖ॒లు వా ఆది॑త్యః ప్ర॒వర్గః॒| తస్య॑ మ॒రుతో
 ర॒శ్మయః॑| **[37]** సా॒వాహా॑ మ॒రుద్భిః॑ పరి॒శ్రయ॑స్వే॒త్యాహా॑| అ॒ము మే॒వా ఽదై॑త్యగ్ం ర॒శ్మిభిః॑
 ప॒రూహా॑తి॒| తస్మా॑ ద॒సా వాది॑త్యో ఽ॒ముష్మి॑ శ్లోకే ర॒శ్మిభిః॑ ప॒రూఢః॑| తస్మా॑ ద్రా॒జా వి॒శా
 ప॒రూఢః॑| తస్మా॑ ద్రా॒మణీ స్స॑జాతైః ప॒రూఢః॑| అగ్నే స్స॒స్పృష్టస్య॑ య॒తః॑ విక॑జ్క॒త మా॒ఖ
 ఆ॒ర్చితే॑ య ద్వైక॑జ్క॒తాః పరి॑ధయో భవ॑న్తి॒| భా ఏ॒వా ఽవ రు॑న్ధే॒| ద్వాద॑శ భవ॑న్తి॒| **[38]**
 తా॒ద్వాద॑శ మాసా॑ స్స॒క్షృత్స॒థరః॑| స॒క్షృత్స॒థర మే॒వా ఽవ రు॑న్ధే॒| అస్తి॑ త్రయోద॒శో మాస॑
 ఇ॒త్యాహుః॑| య త్రయోద॒శః పరి॑ధి ర్భవ॑తి॒| తేనై॒వ త్రయోద॒శ మా॒స మవ
 రు॑న్ధే॒| అ॒న్తరి॑క్షసా॒య ఽన్తర్ధి॑ ర॒సేత్యాహా॑ వా॒యవృ॑త్యై॒| ది॒వ న్తప॑స స్త్రా॒యస్వే॒తుపరి॑ష్టా ద్ధి॒రణ్య
 మధి॑ ని దధాతి॒| అ॒ముష్యా॑ అన॒తిదా॑హాయ॒| అథో ఆ॒భ్యా మే॒వై న ము॑భయ॒తః పరి॑ గృ॒హ్ణాతి॑
 అర్హా॑ ని॒భర్షి॑షి సా॒యకా॑ని ధన్వే॒త్యాహా॑| **[39]** స్థా॒త్యేవై న మే॒తత్| గా॒యత్ర మ॑సి త్రై॒ష్ఠభ
 మసి॑ జాగ॑త మ॒సేతి॑ ధ॒విత్రా॑ణ్యా ద॒త్తే ఛన్దో॑భి రే॒వైనా॑న్యా ద॒త్తే మధు॑ మధి॒వతి॑ ధూ॒నోతి॑
 ప్రా॒ణో వై మధు॑| ప్రా॒ణ మే॒వ య॑జమా॒నే దధా॑తి॒| త్రి పరి॑ యన్తి॒| త్రివృ॑ద్ధి ప్రా॒ణః| త్రి పరి॑
 యన్తి॒| త్ర్యావృ॑ద్ధి య॒జ్ఞః| **[40]** తా॒థో ర॒ఖ్షసా॑ మపహ॑త్యై॒| త్రి పు॒నః పరి॑ యన్తి॒| ష ట్స్స
 మృ॒ద్యన్తే॑| ష డ్వా ఋ॒తవః॑| ఋ॒తుష్యే॒వ ప్రతి॑ తిష్ఠన్తి॒| యో వై ఘ॑ర్మస్య ప్రియా న్తను॒వ
 మా॒క్రామ॑తి॒| దు॒శ్చర్మా వై స భ॑వతి ఏ॒ష హ వా అ॑స్య ప్రియా న్తను॒వ మా॒క్రామ॑తి॒| య స్త్రి
 ప॒రీత్య॑ చతు॒ర్థ మృ॑ర్యేతి॒| ఏ॒తాగ్ం హ వా అ॑స్యోగ్రదే॒వో రా॑జన్తి॒| రా చ॑క్రామ॒| **[41]** తతో॑ వై
 స దు॒శ్చర్మా ఽభ॑వత్| తస్మా॑ త్రి ప॒రీత్య॑ న చతు॒ర్థ మృ॑రీయాత్| ఆత్మ॑నో గోపీ॒థాయ॑|
 ప్రా॒ణా వై ధ॒విత్రా॑ణీ అ॒వ్యతి॑షణ్ణ స్థాన్వన్తి॒| ప్రా॒ణానా॑ మ॒వ్యతి॑షణ్ణాయ క్ష॒ప్త్యై| వి॒నిష॑ద్య
 ధూన్వన్తి॒| ది॒క్ష్యేవ ప్రతి॑ తిష్ఠన్తి॒| ఊ॒ర్ధ స్థాన్వన్తి॒| సు॒వర్గస్య॑ లోక॒స్య సమ॑ష్ట్యై॒| స॒ర్వతో

ధూన్వన్తి తస్మా దయగ్ం సర్వతః పవతే [42] (దధాతీ,వా ఽన్వాహ, యజ్ఞస్యా, ఽఽహౌష, ఉపరిష్ఠా దాశీ రన్యో, వ్యస్థాపయన్తి, రశ్మయో, భవన్తి, ధన్వత్యాహ, యజ్ఞ, శ్చక్రామ, సమవ్యై, ద్వే చ) (4) [13-132]

అగ్ని స్థావ సుభిః పురస్తా ద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసేత్యాహ | అగ్ని రేవైన స్త్వసుభిః పురస్తా ద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా | స మా రుచితో రోచయేత్యాహ | ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే | ఇన్ద్ర స్థావ రుద్రై ర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్ఠుభేన ఛన్దసేత్యాహ | ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రై ర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్ఠుభేన ఛన్దసా | స మా రుచితో రోచయేత్యాహ | ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే | వరుణ స్థావ ఽఽదిత్యైః పశ్చా ద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ | వరుణ ఏవైన మాదిత్యైః పశ్చా ద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా | [43] తా స మా రుచితో రోచయేత్యాహ | ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే | ద్యుతాన స్థావ మారుతో మరుద్భి రుత్తరతో రోచయత్యానుష్ఠుభేన ఛన్దసేత్యాహ | ద్యుతాన ఏవైన మూరుతో మరుద్భి రుత్తరతో రోచయత్యానుష్ఠుభేన ఛన్దసా | స మా రుచితో రోచయేత్యాహ | ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే | బృహస్పతి స్థావ విశ్వే రేవై రుపరిష్ఠా ద్రోచయతు పాజ్కేన ఛన్దసేత్యాహ | బృహస్పతి రేవైన స్త్వే రేవై రుపరిష్ఠా ద్రోచయతి పాజ్కేన ఛన్దసా | స మా రుచితో రోచయేత్యాహ | ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే | [44] రోచిత స్త్వ నేవ ఘర్మ దేవేషసీత్యాహ | రోచితో హ్యేష దేవేష | రోచిషీయా ఽహ మ్మనుష్యేషీత్యాహ | రోచత ఏవైష మనుష్యేషు | సమ్రా ఙ్ఘర్మ రుచిత స్త్వ నేవేష్యాయుష్మాగ్ స్తేజసీవ బ్రహ్మవర్చసీత్యాహ | రుచితో హ్యేష దేవేష్యాయుష్మాగ్ స్తేజసీవ బ్రహ్మవర్చసీ | రుచితో ఽహ మ్మనుష్యేష్యాయుష్మాగ్ స్తేజసీవ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాస మిత్యాహ | రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్యాయుష్మాగ్ స్తేజసీవ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి | రు గస్తి రుచ మ్మయి ధేహి మయి రు గిత్యాహ | ఆశిష మేవైతా మా

శాస్తే॥ త య్మ దే॒తై ర్యజు॑ర్భి రరో॑చయిత్వా॥ రుచి॑తో ఘర్మ ఇతి॑ ప్రబ్రూయాత్॥ అరో॑చుక్
 ౭ధ్వ॑ర్య సా॒స్యత్॥ అరో॑చుక్ యజమా॑నః॥ అథ య దే॑న మే॒తై ర్యజు॑ర్భి రోచయి॑త్వా॥
 రుచి॑తో ఘర్మ ఇతి॑ ప్రా ౭౭హ॑॥ రోచు॑క్ ౭ధ్వ॑ర్య రభవ॑తి॥ రోచు॑క్ యజమా॑నః॥ [45]
 (ప్రశ్నా ద్రోచయతి జాగతేన భన్తసా, (పాజ్ఞేన భన్తసా) స మా రుచితో రోచయేత్యాహ ౭౭శిష
 మేవైతా మా శాస్తే, శాస్తే, ౭ష్టౌ చ) (5) [3-38]

శిరో॑ వా ఏ॒త ద్యజ్ఞ॑స్య॥ య త్ప॑వర్గ్యః॥ గ్రీ॒వా ఉ॒పస॑దః॥ పుర॑స్తా దుప॑సదా మ్ప॑వర్గ్య మ్పి
 వృ॑ణక్తి॥ గ్రీ॒వాస్వే॒వ యజ్ఞ॑స్య శిరః॑ ప్రతి దధాతి॥ త్రి॑ ప్ర వృ॑ణక్తి॥ త్రయ॑ ఇ॒మే లో॒కాః॥ ఏ॒భ్య
 ఏ॒వ లో॒కేభ్యో॑ యజ్ఞ॑స్య శిరో॑ ౭వ రు॑న్ధే॥ ష ట్స మ్ప॑ద్యన్తే॥ ష డ్వా ఋ॑తవః॥
 [46] ఋ॑తుభ్య ఏ॒వ యజ్ఞ॑స్య శిరో॑ ౭వ రు॑న్ధే॥ ద్వాద॑శ కృ॒త్యః ప్ర వృ॑ణక్తి॥ ద్వాద॑శ మాసా
 స॒ప్త॒త్థ॒రః॥ స॒ప్త॒త్థ॒రా దే॒వ యజ్ఞ॑స్య శిరో॑ ౭వ రు॑న్ధే॥ చతు॑ర్విగంశతి స॒ప్త మ్ప॑ద్యన్తే॥
 చతు॑ర్విగంశతి రర్థ॒మాసాః॥ అర్థ॒మాసే॑భ్య ఏ॒వ యజ్ఞ॑స్య శిరో॑ ౭వ రు॑న్ధే॥ అథో ఖ॑లు స॒కృ
 దే॒వ ప్ర॒వృ॒జ్యః॥ ఏ॒కగ్ం॑ హి శిరః॑॥ [47] అ॒గ్నిష్టో॑మే ప్ర వృ॑ణక్తి॥ ఏ॒తావాన్ వై యజ్ఞః॑ యా॒వా
 న॒గ్నిష్టో॑మః॥ యా॒వా నే॒వ యజ్ఞః॑ తస్య శిరః॑ ప్రతి దధాతి॥ నో॒క్థ్యే ప్ర వృ॑ణ్ణ్యాత్ ప్రజా॑ వై
 ప॒శవ ఉ॒క్థాని॑ య దు॒క్థ్యే ప్ర వృ॑ణ్ణ్యాత్ ప్రజా॑ మ్పశూ న॑స్య ని ర్ద॒హేత్॥ వి॒శ్వజితి॑ సర్వ
 పృ॒ష్టే ప్ర వృ॑ణక్తి॥ [48] పృ॒ష్టాని॑ వా అచ్యుత ఇ॒చ్ఛావ॑యన్తి॥ పృ॒ష్టే రే॒వా ౭స్మా అచ్యుత
 ఇ॒చ్ఛావ॑యిత్వా ౭వ రు॑న్ధే॥ అప॑శ్య జ్ఞోపా మి॒త్యాహ॑॥ ప్రాణో॑ వై గోపాః॥ ప్రాణ మే॒వ
 ప్రజా॑సు వి యాతయతి॥ అప॑శ్య జ్ఞోపా మి॒త్యాహ॑॥ అసౌ వా ఆది॑త్యో గోపాః॥ స హీ॒మాః
 ప్రజా॑ గోపా॒యతి॑॥ త మే॒వ ప్రజానా॑ జ్ఞోపా॒ర జ్ఞు॑రుతే॥ అని॑పద్యమాన మి॒త్యాహ॑॥ [49] న
 హ్యే॒ష ని॒పద్య॑తే॥ ఆ చ పరా॑ చ ప॒థిభి॑ శ్చర॑న్త మి॒త్యాహ॑॥ ఆ చ హ్యే॒ష పరా॑ చ ప॒థిభి॑
 శ్చర॑తి॥ స స॒ద్రిచీ॑ స॒స్ విషూచీ॑ ర్వసా॑న ఇ॒త్యాహ॑॥ స॒ద్రిచీ॑శ్చ హ్యే॒ష విషూచీ॑శ్చ వసా॑నః॥

ప్రజా అభి విపశ్యతి| ఆ వరీవర్తి భువనేష్వంత రిత్యాహ| ఆ హ్యేష వరీవర్తి భువనేష్వంతః| అత
 ప్రావీ ర్మధు మాధ్వీభ్యా మ్మధు మాధూచీభ్యా మిత్యాహ| వాసన్తికా వేవా ఽస్మా ఋతూ
 కల్పయతి| స మగ్ని రగ్నినా గతేత్యాహ| **[50]** తాగ్రైష్మా వేవా ఽస్మా ఋతూ
 కల్పయతి| స మగ్ని రగ్నినా గతేత్యాహ| అగ్ని ర్వైవైషో ఽగ్నినా సజ్గచ్ఛతే| స్వాహా స
 మగ్ని స్తపసా గతేత్యాహ| పూర్వ మేవోదితమ్| ఉత్తరేణా ఽభి గృణాతి| ధర్తా దివో వి భాసి
 రజసః పృథివ్యా ఇత్యాహ| వార్షికా వేవా ఽస్మా ఋతూ కల్పయతి| హృదే త్వా మనసే
 త్వేత్యాహ| శారదా వేవా ఽస్మా ఋతూ కల్పయతి| **[51]** దివి దేవేషు హోత్రా
 యచ్ఛేత్యాహ| హోత్రాభి రేవేమా శ్లోకా న్ధన స్థాతి| విశ్వాసా మ్భవా మృత ఇత్యాహ|
 హైమన్తికా వేవా ఽస్మా ఋతూ కల్పయతి| దేవత్రా స్వ నేవ ఘర్మ దేవా న్వాహీత్యాహ|
 శైశిరా వేవా ఽస్మా ఋతూ కల్పయతి| తప్రోజా హ్వాచ మస్మే ని యచ్ఛ దేవాయువ
 మిత్యాహ| యా వై మేధ్యా వాక్| సా తప్రోజాః| తా మేవా ఽవ రున్ధే| **[52]** గర్భో దేవానా
 మిత్యాహ| గర్భో హ్యేష దేవానామ్| పితా మతీనా మిత్యాహ| ప్రజా వై మతయః| తాసా
 మేష ఏవ పితా| య త్ప్రవర్గ్యః| తస్మా దేవ మాహ| పతిః ప్రజానా మిత్యాహ| పతి ర్వ్యేష
 ప్రజానామ్| మతిః కవీనా మిత్యాహ| **[53]** మతి ర్వ్యేష కవీనామ్| స నేవో దేవేన సవిత్రా
 ఽయతిష్ఠ సగం సూర్యేణాఽరుక్తేత్యాహ| అము జ్ఞౌచవా ఽఽదిత్య మ్ప్రవర్గ్య ఇచ్చ సగం
 శాన్తి| ఆయుర్దా స్వ మస్మభ్య జ్వర్మ వర్చదా అసీత్యాహ| ఆశిష మేవైతా మా శాన్తి| పితా
 నో ఽసి పితా నో బోధేత్యాహ| బోధయత్యేవైనమ్| నవైతే ఽవకాశా భవన్తి| పత్న్యై
 దశమః| నవ వై పురుషే ప్రాణాః| **[54]** తానాభి ర్దశమీ| ప్రాణా నేవ యజమానే దధాతి|
 అథో దశాక్షరా విరాట్| అన్న వ్రీరాట్| విరాజైవా ఽన్నాద్య మవ రున్ధే| యజ్ఞస్య శిరో
 ఽచ్ఛిద్యత| త దేవా హోత్రాభిః ప్రత్యదధుః| ఋత్విజో ఽవేక్షన్తే| ఏతా వై హోత్రాః| హోత్రాభి

రేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి **[55]** రుచిత మవేఖిన్నే! రుచితా ద్వై ప్రజాపతిః ప్రజా
 అస్సజత! ప్రజానాగ్ం సృష్ట్యే! రుచిత మవేఖిన్నే! రుచితా ద్వై పర్జన్యో వర్షతి! వర్షకః
 పర్జన్యో భవతి! స మృజా ఏధన్తే! రుచిత మవేఖిన్నే! రుచిత స్తే బ్రహ్మవర్చసమ్!
 బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి **[56]** అధీయన్తో ఽవేఖిన్నే! సర్వ మాయు ర్యన్తి! న పత్స్యవేక్షేత!
 య త్వత్స్యవేక్షేత! ప్రజాయేత! ప్రజా స్త్వస్యై ని ర్దహేత్! య న్నా ఽవేక్షేత! న ప్రజాయేత!
 నా ఽస్యై ప్రజా ని ర్దహేత్! తిరస్కృత్య యజ రాచయతి! ప్ర జాయతే! నా ఽస్యై ప్రజా
 ని ర్దహతి! త్వష్టిమతీ తే సపేయేత్యాహ! సప్తా ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే **[57]** (ఋతవో, హి
 శిర, సుర్వ పృథ్వే ప్ర వృణక్ష్మనిపద్యమాన మిత్యాహ, గతేత్యాహ, శారదా వేవా ఽస్మా ఋతూ
 కల్పయతి, రుద్రే, కవీనా మిత్యాహ, ప్రాణాః, ప్రతి దధాతి, భవన్తి, వాచయతి, చత్వారి చ **[6][12-124]**
 దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనా మా దత్తే ప్రసూత్యై! అశ్వినో రాహుభ్యా
 మిత్యాహ! అశ్వినౌ హి దేవానా మధ్వర్యా ఆస్తామ్! పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ
 యత్యై! ఆ దదే ఽదిత్యై రాస్తా ఽసీత్యాహ యజష్కృత్యై! ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి
 సరస్వత్యేహీత్యాహ! ఏతాని వా అస్యై దేవ నామాని! దేవనామై రేవైనా మా హ్వయతి!
 అస్తా వేహ్యస్తా వేహ్యస్తా వేహీత్యాహ! ఏతాని వా అస్యై మనుష్య నామాని!
[58] మనుష్యనామై రేవైనా మా హ్వయతి! ష ట్థ మ్పద్యన్తే! ష డ్వా ఋతవః! ఋతుభి
 రేవైనా మా హ్వయతి! అదిత్యా ఉష్ణీష మసీత్యాహ! యథాయజ రేవైతత్! వాయు రస్యైడ
 ఇత్యాహ! వాయుదేవత్యో వై వధుః! పూషా త్వోపా ఽవ సృజత్విత్యాహ! పౌష్ణా వై
 దేవతయా పశవః! **[59]** తా స్వయైవైన న్దేవతయోపా ఽవ సృజతి! అశ్వభ్యా మృ
 దాపయేత్యాహ! అశ్వినౌ వై దేవానా మ్నిషజౌ! తాభ్యా మేవా ఽస్మై భేషజ జ్కరోతి!
 యస్తే స్తన శ్శశయ ఇత్యాహ! స్తోత్యైవైనామ్! ఉస్ర ఘర్మగ్ం శిగ్ంషోస్ర ఘర్మ మాహి

ఘోరాయ శిగ్గంషేత్యాహా | యథా బ్రూయా దముష్మై దేహీతి | తాదృ గేవ తత్ |
 బృహస్పతి స్తోవప సీదత్విత్యాహా | [60] తా బ్రహ్మ వై దేవానా మబృహస్పతిః | బ్రహ్మణైవైనా
 ముప సీదతి | దానవ స్థ పేరవ ఇత్యాహా | మేధ్యా నేవైనా న్కరోతి | విష్వగ్వితో
 లోహితేనేత్యాహా వ్యావృత్తైః | అశ్విభ్యా మిన్వస్వస్వ సరస్వత్యైః పిన్వస్వ పూష్టే పిన్వస్వ
 బృహస్పతయే పిన్వస్వేత్యాహా | ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే | ఇన్త్రాయ
 పిన్వస్వేన్త్రాయ పిన్వస్వేత్యాహా | ఇన్త్రమేవ భాగధేయేన స మర్ధయతి | ద్వి రిన్త్రాయేత్యాహా |
 [61] తస్మా దిన్తో దేవతానా మ్భూయిష్ట భా క్తమః | గాయత్రో ఽసి త్రైష్టుభో ఽసి
 జాగత మసీతి శఫోపయమా నా దత్తే | ఛన్దోభి రేవైనా నా దత్తే | సహోర్జో
 భాగేనోపమేహీత్యాహా | ఊర్జ ఏవైన మ్భూగ మకః | అశ్విన్వో వా ఏత ద్వజ్జన్య శిరః ప్రతి
 దధతా వబ్రూతామ్ | అవాభ్యా మేవ పూర్వాభ్యా వ్త్వష ట్క్రియాతా ఇతి | ఇన్త్రా ఽశ్విన్వా
 మధున స్సార్ధఘసేత్యాహా | అశ్విభ్యా మేవ పూర్వాభ్యా వ్త్వష ట్కరోతి | అథో అశ్విన్వా వేవ
 భాగధేయేన స మర్ధయతి | [62] ఘర్మ మ్పాత వసవో యజతా వ డిత్యాహా | వసూ నేవ
 భాగధేయేన స మర్ధయతి | య ద్వష ట్కుర్యాత్ | యాతయామా ఽస్య వషట్కార
 స్సోస్యత్ | య న్న వష ట్కుర్యాత్ | రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యుః | వ డిత్యాహా | ప్రరోక్షే మేవ
 వష ట్కరోతి | నా ఽస్య యాతయామా వషట్కారో భవతి | న యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి ఘ్నున్తి |
 [63] స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జహోమీత్యాహా | యో వా అస్య
 పుణ్యో రశ్మిః | స వృష్టివనిః | తస్మా ఏవైన జ్ఞుహోతి | మధు హవి రసీత్యాహా |
 స్వదయత్యేవైనమ్ | సూర్యస్య తప స్తపేత్యాహా | యథాయజ రేవైతత్ | ద్యావాపృథివీభ్యా
 వ్త్వా పరి గృహ్ణామీత్యాహా | ద్యావాపృథివీభ్యా మేవైన మ్పరి గృహ్ణాతి | [64] అన్తరిక్షేణ త్వోప
 యచ్ఛామీత్యాహా | అన్తరిక్షేణైవైన ముప యచ్ఛతి | న వా ఏత మ్మనుష్యో భర్తు మర్హతి |

దే॒వానా॑ న్వా పి॒తృ॑ణా మను॒మతో భర్తు॑గ్ం శకే॒య మి॒త్యా॑హా దే॒వై రే॒వైన॑ మ్పి॒తృ॑భి
 రను॒మత॑ ఆ ద॒త్తే వి వా ఏన॑ మే॒త ద॑ర్ధయన్తి॒ య త॒వశా॑చ త॒వ్రవృ॑జ్య పు॒రో జ॒హ్వతి॑
 తే॒జో ॒ఽస్తి తే॒జో ॒ఽను ప్రే॒హిత్యా॑హా తే॒జ ఏ॒వా ॒ఽస్మి న్ద॒ధాతి॑ ది॒విస్స॒ప్న జ్మా మా హి॒గ్ంసీ
 రన్తరి॒ష్టస్స॒ప్న జ్మా మా హి॒గ్ంసీః పృ॒థివి॒స్స॒ప్న జ్మా మా హి॒గ్ంసీ రి॒త్యా॑హా ॒ఽహి॒గ్ంసా॒యై
 [65] తా సు॒వ ర॑సి సు॒వ ర్మే య॒చ్ఛ ది॒వ య్మ॒చ్ఛ ది॒వో మా ప్రా॒హిత్యా॑హా ఆ॒శిష॑ మే॒వైతా
 మా శా॒స్తే శి॒రో వా ఏ॒త ద్ద్య॒జ్ఞస్య॑ య త॒వ్రవర్గః॑ ఆ॒త్మా వా॒యుః ఉ॒ద్యత్య॑
 వాత॒నామా॑న్యాహా ఆ॒త్మ న్నే॒వ య॒జ్ఞస్య॑ శి॒రః ప్ర॒తి ద॒ధాతి॑ అన॒వానమ్॑ ప్రా॒ణానా॑గ్ం
 సన్త॒త్యై పశ్చా॑ ॒ఽఽహా [66] తా పా॒జ్ఞో య॒జ్ఞః యా॒వా నే॒వ య॒జ్ఞః తస్య॑ శి॒రః ప్ర॒తి
 ద॒ధాతి॑ అగ్న॒యే త్వా వసు॑మతే సా॒హిత్యా॑హా అసౌ వా ఆ॒దిత్యో॑ ॒ఽగ్ని ర్వసు॑మాన్
 తస్మా ఏ॒వైన॑ జ్ఞు॒హోతి॑ సో॒మాయ॑ త్వా రు॒ద్రవ॑తే సా॒హిత్యా॑హా చ॒న్త్రమా వై సో॒మో
 రు॒ద్రవాన్ తస్మా ఏ॒వైన॑ జ్ఞు॒హోతి॑ వరు॒ణాయ॑ త్వా ॒ఽఽది॒త్యవ॑తే సా॒హిత్యా॑హా
 [67] అ॒ఘ్న వై వరు॑ణ ఆ॒దిత్య॑వాన్ తస్మా ఏ॒వైన॑ జ్ఞు॒హోతి॑ బృ॒హస్ప॑తయే త్వా
 వి॒శ్వదే॒వ్యావ॑తే సా॒హిత్యా॑హా బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానా మ్బృ॒హస్ప॑తిః బ్ర॒హ్మణ॑ ఏ॒వైన॑
 జ్ఞు॒హోతి॑ స॒విత్రే త్వ॑ర్భుమతే వి॒భుమతే॑ ప్ర॒భుమతే॑ వా॒జవ॑తే సా॒హిత్యా॑హా స॒వ్యధ్న॑రో వై
 స॒వితర్భు॑మాన్ వి॒భుమా న్ప్ర॑భుమాన్ వా॒జవాన్ తస్మా ఏ॒వైన॑ జ్ఞు॒హోతి॑ య॒మాయ॑ త్వా
 ॒ఽఙ్గిర॑స్వతే పి॒తృమతే॑ సా॒హిత్యా॑హా ప్రా॒ణో వై య॒మో ॒ఽఙ్గిర॑స్వా ని॒పిత్ప॑మాన్ [68]
 తస్మా ఏ॒వైన॑ జ్ఞు॒హోతి॑ ఏ॒తాభ్య॑ ఏ॒వైన॑ నే॒వతా॑భ్యో జ॒హోతి॑ ద॒శ స మ్ప॑ద్యన్తే
 దశా॒క్షిరా వి॒రాట్ అన్న॑ స్త్రీ॒రాట్ వి॒రాజై॒వా ॒ఽన్నాద్య॑ మవ రు॒న్ధే రౌ॒హిణా॑భ్యా స్తే దే॒వా
 స్సు॒వర్గ॑ స్తోక మాయన్నా త ద్రౌ॒హిణ॑యో రౌ॒హిణ॑త్వమ్ య ద్రౌ॒హిణౌ భ॑వతః
 రౌ॒హిణా॑భ్యా మే॒వ త ద్య॑జమాన స్సు॒వర్గ॑ స్తోక మే॒తి అహా॑ ర్జ్యోతిః కే॒తునా॑ జ॒షతా॑గ్ం

సుజ్యోతి ర్జ్యోతిషాగ్ స్వాహా రాత్రి ర్జ్యోతిః కేతునా జపతాగ్ం సుజ్యోతి ర్జ్యోతిషాగ్
 స్వాహేత్యాహా ఆదిత్య మేవ త ద్ముష్మి త్తోకే ఽహ్న పరస్తా ద్ధాధారి రాత్రియా
 అవస్తాత్ తస్మా దస్మా వాదిత్యో ఽముష్మి త్తోకే ఽహోరాత్రాభ్యా న్భృతః {69}

(మనుష్య నామాని, ప్రశవ, స్పృహత్విత్యా, హేన్ద్రాయేత్యాహ, ఽర్ధయతి, ఘ్నతి, గృహ్య, త్యహిగ్ంసాయై,
 పఞ్చ ఽహో, ఽదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ, విత్తమా, నేతి, చత్వారి చ) (7) [12-124]

విశ్వా ఆశా దక్షిణస దిత్యాహా విశ్వా నేవ దేవా స్పృణాతి అథో దురిష్ట్యా ఏవైన మృతి
 విశ్వా నేవా నయా డిహేత్యాహా విశ్వా నేవ దేవా న్భాగధేయేన స మర్ధయతి స్వాహా
 కృతస్య ఘర్మస్య మధోః పిబత మశ్వినేత్యాహా అశ్వినా వేవ భాగధేయేన స మర్ధయతి
 స్వాహా ఽగ్న్యే యజ్ఞియాయ శ య్యుజర్భి రిత్యాహా అభ్యేవైన జ్వరయతి అథో హవి
 రేవా ఽకః {70} అశ్వినా ఘర్మ మాతగ్ం హర్దివాన మహ ర్దివాభి రూతిభి రిత్యాహా
 అశ్వినా వేవ భాగధేయేన స మర్ధయతి అను వా న్ద్యావాపృథివీ మగ్ంసాతా మిత్యాహా
 ఽనుమత్యై స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రా వ డిత్యాహా ఇన్ద్రాయ హి పురో హూయతే
 ఆశ్రావ్యా ఽహ ఘర్మస్య యజేతి వషట్కృతే జహోతి రఘ్నసా మపహత్యై అను
 యజతి స్వగాకృత్యై ఘర్మ మపాత మశ్వినేత్యాహా {71} పూర్వ మేవోదితమ్ ఉత్తరేణా
 ఽభి గృణాతి అను వా న్ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతా మిత్యాహా ఽనుమత్యై త మ్ప్రావ్య
 య్యుథావ ణ్ణమో దివే నమః పృథివ్యా ఇత్యాహా యథాయజ రేవైతత్ దివిధా ఇమ య్యుజ
 య్యుజ మిమ నివిధా ఇత్యాహా సువర్గ మేవైన త్తోక జ్గమయతి దివ జ్గచ్ఛా ఽన్తరిక్షి జ్గచ్ఛ
 పృథివీ జ్గచ్ఛేత్యాహా ఏషేవైన త్తోకః ప్రతి స్థాపయతి పఞ్చ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహా
 {72} దిక్షేవైన మృతి స్థాపయతి దేవా స్వర్మపా న్గచ్ఛ పితౄ స్వర్మపా న్గచ్ఛేత్యాహా
 ఉభయేషేవైన మృతి స్థాపయతి య త్పిన్వతే వర్షకః పర్జన్యో భవతి తస్మా

త్విన్వమాన్తః పుణ్యః| య త్వా జీన్వతే త ద్వేవానామ్| య ద్దక్షణా త త్విత్తణామ్|
 {73} తాయ త్ప్రత్యక్ త న్మనుష్యాణామ్| య దుదజ్జీ త ద్రుద్రాణామ్| ప్రాశ్న
 ముదశ్చ మ్పిన్వయతి దేవతా ఒకః| అథో ఖలు| సర్వా అను దిశః పిన్వయతి సర్వా
 దిశ స్స మేధన్తే| అన్తః పరిధి పిన్వయతి {74} తేజసో ఒస్కన్దాయ| ఇషే పీపిహ్యాయ
 పీపిహిత్యాహ| ఇష మేవోర్జ య్జమానే దధాతి| యజమానాయ పీపిహిత్యాహ|
 యజమానాయైవైతా మాశిష మా శాస్తే| మహ్య జ్ఞోష్ఠాయ పీపిహిత్యాహ| ఆత్మన
 ఏవైతా మాశిష మా శాస్తే| తిష్ఠ్యై త్వా గ్మమ్నాయ త్వేన్ద్రియాయ త్వా భూత్యై
 త్వేత్యాహ| యథాయజ రైవైతత్| ధర్మా ఒసి సుధర్మా ఒమేన్యస్మే బ్రహ్మణీ
 ధారయేత్యాహ| {75} బ్రహ్మ న్మేవైన మృతి స్థాపయతి| నేత్త్వా వాత స్కన్దయా దిత్తి
 యద్యభిచరేత్| అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయామ్యమునా సహ నిర్తర్థ జ్ఞచ్ఛేతి బ్రూయా ద్య
 న్ద్విష్యాత్| య మేవ ద్వేష్టి తేనైన్గం సహ నిర్తర్థ జ్ఞమయతి| పూష్ణే శరసే స్వాహేత్యాహ|
 యా ఏవ దేవతా హుతభాగాః| తాభ్య ఏవైన జ్ఞుహోతి| గ్రావభ్య స్వాహేత్యాహ| యా
 ఏవా ఒన్తరిక్షే వాచః| {76} తాభ్య ఏవైన జ్ఞుహోతి| ప్రతిరేభ్య స్వాహేత్యాహ| ప్రాణా
 వై దేవాః ప్రతిరాః| తేభ్య ఏవైన జ్ఞుహోతి| ద్యావాప్రథివీభ్యాగ్ స్వాహేత్యాహ|
 ద్యావాప్రథివీభ్యా మేవైన జ్ఞుహోతి| పితృభ్యో ఘర్మపేభ్య స్వాహేత్యాహ| యే వై
 యజ్వానః| తే పితరో ఘర్మపాః| తేభ్య ఏవైన జ్ఞుహోతి| {77} రుద్రాయ రుద్రహోత్రే
 స్వాహేత్యాహ| రుద్ర మేవ భాగధేయేన స మర్ధయతి| సర్వత స్స మనక్తి| సర్వత ఏవ
 రుద్ర నిర్వదయతే| ఉదశ్చ నిర్వస్యతి ఏషా వై రుద్రస్య దిక్| స్వాయా మేవ దిశి రుద్ర

² ధర్మా ఒసి సుధర్మా ఒమేన్యస్మే-ధర్మా, అసి, సుధర్మా, అమేనీ, అస్మే-భట్ట భాస్కర భాష్యం
 ధర్మా ఒసి సుధర్మా మేన్యస్మే - ధర్మా, అసి, సుధర్మా, మే, ని, అస్మే-సాయణ భాష్యం

స్మిరవదయతే॥ అప ఉప స్పృశతి మేధ్యత్వాయ॥ నా ఽన్వీక్షేత॥ య దన్వీక్షేత॥ [78]
 తాచక్షు రస్య ప్రమాయుకగ్గ్ స్యాత్॥ తస్మా న్నా ఽన్వీక్ష్యః॥ అపీపరో మా ఽహ్నో
 రాత్రియై మా పాహ్యేషా తే అగ్నే సమి త్తయా సమిధ్యస్వా ఽఽయు ర్మే దా వర్చసా
 మా ఽఽజ్ఞో రిత్యాహ॥ ఆయు రేవా ఽస్మి న్వరోచ దధాతి॥ అపీపరో మా రాత్రియా
 అహ్నో మా పాహ్యేషా తే అగ్నే సమి త్తయా సమిధ్యస్వా ఽఽయు ర్మే దా వర్చసా మా
 ఽఽజ్ఞో రిత్యాహ॥ ఆయు రేవా ఽస్మి న్వరోచ దధాతి॥ అగ్ని ర్జ్యోతి ర్జ్యోతి రగ్ని సాన్వహా
 సూర్యో జ్యోతి ర్జ్యోతి సూర్య సాన్వహేత్యాహ॥ యథాయజు రేవైతత్॥ బ్రహ్మవాదినో
 వదన్తి॥ హోతవ్య మగ్నిహోత్రా(3) న్న హోతవ్యా(3) మితి॥ [79] య ద్యజుషా జహుయాత్॥
 అయథాపూర్వ మాహుతీ జహుయాత్॥ య న్న జహుయాత్॥ అగ్నిః పరాభవేత్॥ భూ
 సాన్వహేత్యేవ హోతవ్యమ్॥ యథాపూర్వ మాహుతీ జహోతి॥ నా ఽగ్నిః పరా భవతి॥
 హుతగ్ం హవి ర్మధు హవి రిత్యాహ॥ స్వదయత్యేవైన్మ్॥ ఇన్తతమే ఽగ్నా విత్యాహ॥ [80]
 తాప్రాణో వా ఇన్తతమో ఽగ్నిః॥ ప్రాణ ఏవైన్ మిన్తతమే ఽగ్నా జహోతి॥ పితా నో ఽసి మా
 మా హిగ్ంసీ రిత్యాహా ఽహిగ్ంసాయై॥ అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ మధుమతో వాజవతః
 పితుమత ఇత్యాహ॥ ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే॥ స్వధావినో ఽశీమహి త్వా
 మా మా హిగ్ంసీ రిత్యాహా ఽహిగ్ంసాయై॥ తేజసా వా ఏతే వ్యుధ్యంతే॥ యే ప్రవర్గ్యేణ
 చరన్తి॥ ప్రా ఽశ్వన్తి॥ తేజ ఏవా ఽఽత్మ న్దధతే॥ [81] సక్త్యధ్నర న్న మాగ్ంస మశ్ణియాత్॥ న
 రామా ముపేయాత్॥ న మృన్మయేన విబేత్॥ నా ఽస్య రామ ఉచ్ఛిష్ట మ్విబేత్॥ తేజ ఏవ త
 ధ్సగ్గ్ శ్యతి॥ దేవాసురా స్సయ్యుతా ఆసన్న్॥ తే దేవా ఏజయ ముపయన్తః॥ విభ్రాజి సౌర్యే
 బ్రహ్మ స న్స్వదధత॥ య త్కించ దివా కీర్త్యమ్॥ త దేతేనైవ వ్రతేనా ఽగోపాయత్॥ తస్మా
 దేత ద్విత త్చార్వమ్॥ తేజసో గోపీథాయ॥ తస్మా దేతాని యజాగ్ంషి విభ్రాజ

స్సౌర్యసేత్యాహుః | స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్య ఇతి ప్రాత స్సగ్ం సాదయతి |
 స్వాహా త్వా నఖత్రేభ్య ఇతి సాయమ్ | ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః | తాభి రేవైనగ్ం స
 మర్థయతి | **[82]** (అక, రశ్మినేత్యాహ, ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ, పితృణా, మన్తః పరిధి వీన్వయతి,
 ధారయేత్యాహ, వాహో, ఘర్మపా నైభ్య ఏవైన జ్ఞాహో, త్యన్వీభేత, హోతవ్యా(3) మి, త్యగ్నా విత్యాహ,
 దధతే, అగోపాయ, ధ్నుప్త చ (8) **[13-137]**

ఘర్మ యా తే దివి శు గితి తిస్ర ఆహుతీ ర్జుహోతి | ఛన్దోభి రేవా అహైభ్యో లోకేభ్య శ్శుచ
 మవ యజతే | ఇయత్యగ్రే జహోతి | అథేయత్యథేయతి | త్రయ ఇమే లోకాః | ఏభ్య ఏవ
 లోకేభ్య శ్శుచ మవ యజతే | అను నో అద్యా అనుమతి రిత్యాహ అనుమత్యై | దివ స్తావ
 పరస్పాయా ఇత్యాహ | దివ ఏవేమా త్లోకా స్థాధార | బ్రహ్మణ స్తావ పరస్పాయా
 ఇత్యాహ | **[83]** ఏషేవ లోకేషు ప్రజా దాధార | ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ |
 ప్రజాస్వేవ ప్రాణా స్థాధార | శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య | య త్ప్రవర్గః | అసౌ ఖలు
 వా ఆదిత్యః ప్రవర్గః | త య్ ద్దక్షిణా ప్రత్యశ్చ ముదశ్చ ము ద్వాసయేత్ | జిహ్వా
 య్ద్యుజ్ఞస్య శిరో హరేత్ | ప్రాశ్చ ము ద్వాసయతి | పురస్తా దేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి |
[84] ప్రాశ్చ ము ద్వాసయతి | తస్మా దసా వాదిత్యః పురస్తా దు దేతి | శఫోపయమా
 న్ధవిత్రాణి ధృష్టి ఇత్యన్వవ హరన్తి | సా అత్మాన మేవైనగ్ం సతను జ్కరోతి | సా అత్మా
 అముష్మి త్లోకే భవతి | య ఏవ స్వేదా ఔదుమ్బరాణి భవన్తి | ఊర్గా ఉదుమ్బరః | ఊర్జ
 మేవా అవ రున్ధే | వర్తునా వా అన్విత్య | **[85]** యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి జిహ్మాగ్ంసన్తి | సాహ్నా
 ప్రస్తోతా అన్వవైతి | సామ వై రక్షోహ | రక్షసా మపహత్యై | త్రి ర్నిధన ముపైతి | త్రయ ఇమే
 లోకాః | ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాగ్ంస్యవ హన్తి | పురుషః పురుషో నిధన ముపైతి | పురుషః
 పురుషో హి రక్షసీ | రక్షసా మపహత్యై | **[86]** య త్పుథివ్యా ము ద్వాసయేత్ | పృథివీగ్ం

శుచాఽర్పయేత్ య ద్దపుః అప శ్శుచాఽర్పయేత్ య దోషధీషుః ఓషధీ శ్శుచాఽర్పయేత్ య ద్వనస్పతిషుః వనస్పతీ శ్శుచాఽర్పయేత్ హిరణ్య నిధాయో ద్వాసయతి అమృత త్తై హిరణ్యమ్ [87] తా అమృత ఏవైన మృతి స్థాపయతి వల్ల రసి శయ్యుధాయా ఇతి త్రి పరిషిజ్చ న్పర్యేతి త్రివ ద్వా అగ్నిః యావా నేవాఽగ్నిః తస్య శుచగ్ం శమయతి త్రి పునః పర్యేతి ష ట్ఠ మృద్యంతే ష డ్వా ఋతవః ఋతుభి రేవాఽస్య శుచగ్ం శమయతి చతుస్సక్తి ర్నాభిర్ ఋతస్యేత్యాహ [88] ఇయ త్తా ఋతమ్ తస్యా ఏష ఏవ నాభిః య త్ప్రవర్గ్యః తస్మా దేవ మాహ సదో విశ్వాయు రిత్యాహ సదో హీయమ్ అప ద్వేషో అప హ్వర్ష ఇత్యాహ బ్రాతృవ్యాఽపనుత్యైః ఘర్మైత త్తేఽన్న మేత త్పురీష మితి దధ్నా మధు మిత్రేణ పూరయతి ఊర్గా అన్నాద్య న్దధి ఊర్జైవైన మన్నాద్యేన స మర్థయతి [89] తా అనశనాయుకో భవతి య ఏవ త్తేదా రన్తి ర్నామాఽసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ రూప మేవాఽస్యైత న్మహిమానగ్ం రన్తి మృన్మతా త్త్యైవష్టే స మహ మాయుషా స మృణేనేత్యాహ అశిష మేవైతా మా శాస్తే వ్యసాయోఽస్మా న్వేష్టి య ఇచ్చ వయ న్విష్మ ఇత్యాహ అభిచార ఏవాఽస్యైషః అచిక్రద ద్యుషా హరి రిత్యాహ వృషా హ్యేషః [90] తా వృషా హరిః మహా న్మిత్రో న దర్శత ఇత్యాహ స్తౌత్యేవైన మేతత్ చి దసి సముద్రయోని రిత్యాహ స్యా మేవైన య్హిని జ్జమయతి నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీ రిత్యాహాఽహిగ్ంసాయై విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వ మిత్యాహ య దేవాఽస్య క్రియమాణస్యాఽన్త ర్యన్తి త దేవాఽస్యైతేనాఽఽ ప్యాయయతి విశ్వావసు రభి త న్నో గృణాత్విత్యాహ [91] తా పూర్వ మేవోదితమ్ ఉత్తరేణాఽభి గృణాతి ధియో హిన్వానో ధియ ఇ న్నో అవ్యా దిత్యాహ ఋతూ నేవాఽస్మై కల్పయతి ప్రాఽఽసా జ్జన్ధర్వో అమృతాని వోచ

ది॒త్యాహా॑ ప్రా॒ణా వా అ॒మృతాః॑ ప్రా॒ణా నే॒వా ॒ఽస్మై క॒ల్పయ॑తి ఏ॒త త్వ న్దే॒వ ఘ॑ర్మ దే॒వో
దే॒వా నుపా॑ ॒ఽగ్రా ఇ॒త్యాహా॑ దే॒వో హ్యేష స న్దే॒వా ను॒పైతి॑ ఇ॒ద మ॒హ మ్మను॑ష్యో
మను॑ష్యో ని॒త్యాహా॑ [92] మను॑ష్యో హి ఏ॒ష స న్మను॑ష్యో ను॒పైతి॑ ఈ॒శ్వరో వై ప్ర॑వర్గ్య
ము ద్వా॒సయన్న్మ॑ ప్ర॒జా మ్పశూ॑ స్థోమ॒వీథ మ॑నూ ద్వా॒స సోమ॑వీ॒థా ॒ఽను మే॑హి స॒హ
ప్ర॒జయా స॒హ రా॒య సోపే॑తే॒త్యాహా॑ ప్ర॒జా మే॒వ ప॒శూ స్థోమ॑వీ॒థ మాత్మ న్ధే॑తే
సు॒మిత్రా న ఆ॒ప ఓష॑ధయ స్సన్వి॒త్యాహా॑ ఆ॒శిష మే॒వైతా మా శా॑స్తే దు॒ర్మిత్రా స్సస్మై
భూ॒యాసు ర్యో ॒ఽస్మా న్దే॒వస్త్వి య ఇ॒చ్ఛ వ॒య న్ది॒వష్మ ఇ॒త్యాహా॑ అ॒భిచార॑ ఏ॒వా ॒ఽస్యైషః॑
ప్ర వా ఏ॒షో ॒ఽస్మా త్తోకా చ్ఛవ॑తే యః ప్ర॒వర్గ్య ము ద్వా॒సయ॑తి ఉ దు త్య ఇ॒చ్ఛిత మి॒తి
సౌరీ॑భ్య మ్మ॒గాభ్య మ్మన॑ రే॒త్య గా॒ర్హప॑త్యే జహోతి అ॒య స్త్వే తోకో గా॒ర్హప॑త్యః
అ॒స్మి న్నే॒వ తోకే ప్ర॑తి తిష్ఠతి అ॒సౌ ఖ॒లు వా అ॒దిత్య సు॒వర్గో తోకః॑ య త్సౌరీ భవ॑తః
తేనై॒వ సు॒వర్గా త్తోకా న్నైతి॑ [93] (బ్రహ్మణ స్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ, దధాత్వన్విత్య, రభన్వీ
రభస్తా మపహత్యై, వై హిరణ్య, మాహ, ॒ఽర్ధయ॑తి, హ్యేష, గృణాత్విత్యాహ, మనుష్యో నిత్యాహ,
॒ఽస్యైషో, ॒ఽప్తౌ చ (9) [11-118]

ప్ర॒జాప॑తి స్త్వే దే॒వా శ్శుక్ర॑ మ్మ॒యో ॒ఽదు॒ప్రాన్మ॑ త దే॒భ్యో న వ్య॑భవత్ త దగ్ని ర్వ్యక॑రోత్
తాని శుక్రీ॑యాణి సామా॒న్యభ॑వన్ తేషా య్మో రసో ॒ఽత్యఖ॑రత్ తాని శుక్ర
యజాగ్న్య॑భవన్ శుక్రీ॑యాణా హ్వా ఏ॒తాని శుక్రీ॑యాణి సామ॒పయ॑స హ్వా ఏ॒తయో
రన్య॑త్ దే॒వానా మ॒న్య త్ప॑యః య ద్ధో పయః [94] త త్సామ్నః పయః య ద్దజాయై
పయః త ద్దే॒వానా మ్మ॑యః తస్మా ద్యత్యైతై ర్యజర్భి శ్చరన్తి త త్పయసా చరన్తి
ప్ర॒జాప॑తి మే॒వ త ద్దే॒వా న్ప॑యస్తా ॒ఽన్నాద్యే॑న స మ॒ర్ధయ॑న్తి ఏ॒ష హ త్వై సా॒క్షా త్ప్ర॑వర్గ్య
మృ॒ఖయ॑తి య॒స్యైవ హ్వి॑దుషః ప్ర॒వర్గ్యః ప్ర వృ॒జ్యతే॑ ఉత్త॒రవే॑ద్యా ముద్వా॒సయే

తేజస్కామస్య! తేజో వా ఉత్తర వేదిః! [95] తాతేజః ప్రవర్గ్యః! తేజసైవ తేజః సస్య మర్థయతి! ఉత్తరవేద్యా ముద్వాసయే దన్నకామస్య! శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య! య తప్రవర్గ్యః! ముఖ ముత్తర వేదిః! శీర్జైవ ముఖగ్ం స స్థాత్యన్నాద్యాయ! అన్నాద ఏవ భవతి! యత్ర ఖలు వా ఏత ముద్వాసిత స్త్వయాగ్ంసి ప్రర్యాసతే! పరి వై తాగ్ం సమా మ్ప్రజా వయాగ్ంస్యాసతే! [96] తస్మా దుత్తరవేద్యా మేవోద్వాసయేత్! ప్రజానా జ్ఞోవీథాయ! పురో వా ప్రశ్చా ద్యోద్వాసయేత్! పురస్తా ద్వా ఏత జ్ఞోతి రు దేతి! త త్వశ్చాన్నిమోచతి! స్వా మేవైన య్మోని మనూద్వాసయతి! అపా మ్మథ్య ఉద్వాసయేత్! అపా హ్వా ఏత న్మథ్యా జ్ఞోతి రజాయత! జ్ఞోతిః ప్రవర్గ్యః! స్వ ఏవైన య్మోనౌ ప్రతి ప్థాపయతి! [97] య స్విష్యాత్! యత్ర స స్యాత్! తస్యా స్తిశ్యుద్వాసయేత్! ఏష వా అగ్ని ర్వైశ్వానరః! య తప్రవర్గ్యః! అగ్నినైవైన స్త్వైశ్వానరేణాఽభి ప్ర వర్తయతి! ఔదుమ్బర్యాగ్ం శాఖాయా ముద్వాసయేత్! ఊర్గా ఉదుమ్బరః! అన్న మ్ప్రాణః! శు గ్భర్మః! [98] ఇద మహ మముష్యాఽముష్యాయణస్య శుచా ప్రాణ మపి దహోమీత్యాహ! శుచైవాఽస్య ప్రాణ మపి దహతి! త్రాజ గార్తి మార్చ్ఛతి! యత్ర దర్భా ఉపదీకసంతతా స్స్యః! త దుద్వాసయే ద్యృష్టికామస్య! ఏతా వా అపా మనూజ్ఞావర్యో నామ! య ద్దర్భా! అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో వృష్టి ము దీరయతి! అసౌ వేవాఽస్మా ఆదిత్యో వృష్టి ని యచ్ఛతి! తా ఆపో నియతా ధన్వనా యన్తి! [99] (గో పయ, ఉత్తర వేది, రాసతే, స్థాపయతి, ఘర్మో, యన్తి) (10) [6-60]

ప్రజాపతి సస్య మ్ప్రీయమాణః! సప్రూ ట్సమభృతః! ఘర్మః ప్ర వృక్షః! మహోవీర ఉద్వాసితః! అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః! య తప్రవర్గ్యః! స ఏతాని నామాన్యకురుత! య ఏవ స్త్వేద! విదు రేన న్నామ్నా! బ్రహ్మవాదినో వదన్తి! [100] యో వై వసీయాగ్ంస య్మథా నామ ముప చరతి! పుణ్యార్తి స్త్వే స తస్మై కామయతే! పుణ్యార్తి మస్మై కామయన్తే! య ఏవ స్త్వేద!

తస్మా దేవ ప్రిధ్వాన్¹ ఘర్మ ఇతి దివా ౭౭చక్షత² సప్తా డితి నక్తమ్³ ఏతే వా ఏతస్య
 ప్రియే తనువా⁴ ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ⁵ ప్రియయైవైన⁶ న్తనువా⁷ {101} ప్రియేణ నామ్నా స
 మర్థయతి⁸ కీర్తి రస్య పూర్వా గచ్ఛతి జనతా మాయతః⁹ గ్రాయత్రీ దేవేభ్యో ౭పా
 ౭క్రామత్¹⁰ తా న్దేవాః ప్రవర్గ్యణైవా ౭ను వ్యభవన్¹¹ ప్రవర్గ్యణా ౭౭పువన్¹²
³య చ్చతుర్విగంశతి¹³ కృత్య¹⁴ ప్రవర్గ్య మ్పు వృణక్తి¹⁵ గ్రాయత్రీ మేవ త దను
 వి భవతి¹⁶ గ్రాయత్రీ మాప్నోతి¹⁷ పూర్వా ౭స్య జన య్యతః¹⁸ కీర్తి ర్గచ్ఛతి¹⁹ వైశ్వదేవ సగం
 సన్నః²⁰ {102} వసవః ప్ర వృక్షః²¹ సోమో ౭భిక్రీర్యమాణః²² ఆశ్విన్²³ పయస్యా
 ౭౭నీయమానే²⁴ మారుతః²⁵ క్వథన్²⁶ పౌష్ణ ఉదన్తః²⁷ సారస్వతో విష్యన్తమానః²⁸ మైత్ర శ్శరో
 గృహీతః²⁹ తేజ ఉద్యతో వాయుః³⁰ హ్రీయమాణః ప్రజాపతిః³¹ హూయమాన్³² వా గ్భుతః³³
 {103} అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః³⁴ య త్ప్రవర్గ్యః³⁵ స ఏతాని నామాన్యకురుత³⁶ య ఏవ
 ప్లేద³⁷ విదు రేన న్నామ్నా³⁸ బ్రహ్మవాదినో వదన్తి³⁹ య న్మృన్మయ మాహుతి⁴⁰ న్నా ౭శ్చుతే
 ౭థ⁴¹ కస్మా దేషో ౭శ్చుత ఇతి⁴² వా గేష ఇతి బ్రూయాత్⁴³ వాచ్యేవ వాచ న్దధాతి⁴⁴ {104}
 తస్మా దశ్చుతే⁴⁵ ప్రజాపతి⁴⁶ ర్వా ఏష ద్వాదశధా విహీతః⁴⁷ య త్ప్రవర్గ్యః⁴⁸ య త్వా
 గవకాశేభ్యః⁴⁹ తేన ప్రజా అస్సృజత⁵⁰ అవకాశై ర్దేవాసురా నస్సృజత⁵¹ య దూర్ధ్వ మవకాశేభ్యః⁵²
 తేనా ౭న్న మస్సృజత⁵³ అన్న మ్ప్రజాపతిః⁵⁴ ప్రజాపతి⁵⁵ ర్వావైషః⁵⁶ {105} (వదన్తి, తనువా, సగం
 సన్నో, హూయమాన్⁵⁷ వా గ్భుతో, దధా, త్యేషః) (10 [6-60])

సవితా భూత్వా ప్రథమే ౭హ న్పు వృజ్యతే⁵⁸ తేన కామాగ్ం ఏతి⁵⁹ య ద్వివీతీయే ౭హ

³య చ్చతుర్విగంశతి కృత్య¹⁴ ప్రవర్గ్య మ్పు వృణక్తి - ఇతి భాష్య సమ్మతః పాఠః।

⁴తేజ ఉద్యతః³⁰ వాయు ర్హ్రీయమాణః³¹ ప్రజాపతి³² హూయమానః³³ వా గ్భుతః³⁴ - ఇతి ద్రావిడ పాఠః।

⁵హూయమాన్⁵⁷, బ్రూయా, దన్న మ్ప్రజాపతి, రేకశ్చ - ఇతి ద్రావిడ పాఠః।

న్ప) వృజ్యతే॑ అగ్ని రూఢి॑త్వా దే॒వా నే॑తి॒ య త్సతీ॑యే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ వాయు
 రూఢి॑త్వా ప్రాణా నే॑తి॒ య చృ॑తుర్థే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ ఆది॒త్యో భూ॑త్వా ర॒క్షీ నే॑తి॒
 య త॑ప్తాచమే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ చ॒న్ద్రమా భూ॑త్వా నఖత్రా॑ణ్యేతి॒ {106} తా॒య ధృ॑ష్టే
 యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ ఋతు రూఢి॑త్వా స॒వ్యధృ॑న్వర మే॒తి॒ య ధృ॑ష్టమే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑
 ధా॒తా భూ॑త్వా శక్వరీ॑ మే॒తి॒ య ద॑ష్టమే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ బృహ॒స్పతి॑ రూఢి॑త్వా
 గా॒యత్రీ॑ మే॒తి॒ య న॑వమే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ మిత్రో భూ॑త్వా త్రి॒వృత॑ ఇ॒మా ర్తో॑కా
 నే॑తి॒ య ధృ॑శమే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ వరు॑ణో భూ॑త్వా వి॒రాజ॑ మే॒తి॒ {107} య దే॒కాద॑శే
 యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑ ఇ॒న్ద్రో భూ॑త్వా త్రి॒ష్టుభ॑ మే॒తి॒ య ద్ధ్వాద॑శే॒ యోహా న॑ప) వృజ్యతే॑
 సో॒మో భూ॑త్వా సు॒త్యా మే॒తి॒ య త్పు॑రస్తా దు॒పసదా॑ మ॒ప) వృజ్యతే॑ తస్మా ది॒తః పరా॑
 జ॒మూ ర్తో॑కాన్ స్తప॑ న్నే॒తి॒ య దు॒పరి॑ష్ఠా దు॒పసదా॑ మ॒ప) వృజ్యతే॑ తస్మా ద॒ముతో॑ య॒ర్వా
 జి॒మా ర్తో॑కాన్ స్తప॑ న్నే॒తి॒ య ఏ॒వ వే॑దా ఐ॒వ త॑పతి॒ {108} (నఖత్రా॑ణ్యేతి, వి॒రాజ॑ మే॒తి, తపతి॑)

(12) [3-30]

శ న్న స్త న్నో మా హాసీత్॑ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॑॥ [2]

(దే॒వా వై స॒త్రగం, సో॒వి॒త్ర, మృ॒రి॒త్రితే, బ్ర॒హ్మ నృ॒పరి॑ష్యామో, య॒గ్ని॒ష్టావ, శి॒రో గ్రీ॒వా, దే॒వస్య॑ ర॒శనా,
 వ్రీ॒శ్వా ఆ॒శా, ఘ॒ర్మ యా తే, ప్ర॒జాప॑తిగం శు॒క్ర మృ॒జాప॑తి స్స మ్భి॒యమా॑ణ, స్స॒వి॒తా భూ॑త్వా,
 ద్వాద॑శ) (12)

(దే॒వా వై స॒త్రగం, స ఖ॑ది॒రః, పరి॑త్రితే, య॒భి॒పూ॑ర్వ, మ॒థో ర॒ఖసా, జ్ఞో॒ష్మా వే॒వా య॒స్మై, బ్ర॒హ్మ వై
 దే॒వానా, మ॒శ్వినా ఘ॒ర్మ మౌ॒త, మృ॒గో వై, వృ॒షా హ॒రి, ర్యో వై వసే॑యాగం॒స్య య్థానా॑మ,
 మ॒ష్టోత్త॑ర శతమ్) {108} [108-1136]

(దే॒వా వై స॒త్ర, మై॒వ త॑పతి)

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

స వ్రా॑న్వా సి॒శ్వామి॑ యజు॑షా ప్ర॒జా మాయు॑ ర్ధన॑ ఇ॒చ్ఛా ఓం శాన్తి॑ శాన్తి॑ శాన్తిః॑॥ [2]

ప॒రే యు॑వాగ్ంస॑ మృ॒వతో మహీ॑ రను॑ బ॒హుభ్యః॑ ప॒న్థా మన॑పస్ప॒శానమ్॑ వైవస్వ॒తగ్ం

స॒జ్ఞమ॑న॒ జ్ఞానా॑నా య్ము॒మగ్ం రా॑జానగ్ం హ॒విషా॑ దువస్య॒త ఇద॑ వ్రా॒న్వా వస్త్ర॑ మృ॒థమ॑

న్వాగ్ం న్నపై॑త దూ॒హా య ది॒హా ౭ బి॑భః పు॒రా ఇష్టా॑పూర్త మను॑ సమృ॒త్య దక్షి॑ణా య్ము॒థా

తే ద॒త్త మృ॑హు॒థా వి బ॑న్ధుషు॒ ఇమో॑ యున॒జ్మ తే వహ్ని॑ అసు॒నీథా॑య వో॒ధవే॑ యాభ్యా

య్ము॒మస్య సా॑ద॒నగ్ం సు॒కృతా॑ ఇ॒చ్ఛా ౭ పి॑ గచ్ఛతాత్ పూ॒షా త్వేత॑ శ్వా॒వయతు॑ ప్ర వి॒ద్వా

నన॑ష్టప॒శు రు॒భవన॑స్య గో॒పాః స త్వేతే॑భ్యః పరి॑ దదా త్పితృ॒భ్యో ౭ గ్ని ర్దేవే॑భ్యః

సు॒విద॑త్రే॒భ్యః పూ॑షేమా ఆశా అను॑ వేద స॒ర్వా సో అ॒స్మాగ్ం అభ॑యతమేన నేష॒తః

స్వస్తి॑దా అఘృ॒ణీ స్సర్వ॑వీరో ౭ ప్రయుచ్చ॑ న్పుర ఏతు॑ ప్ర వి॒ద్వాన్॥ [1] ఆయు

ర్విశ్వా॑యుః పరి॑పాసతి త్వా పూ॒షా త్వా పాతు॑ ప్ర పథే పురస్తాత్ యత్రా ౭ ౭ స॒తే

సు॒కృతో॑ యత్ర తే యయు॑ స్తత త్వా దేవ స్స॒వితా॑ దధాతు॒ భువ॑నస్య పత ఇదగ్ం హ॒విః

అగ్న్యే॑ రయిమతే స్వాహా॑ పురుషస్య సయావ॒ర్యపే ద॒ఘాని॑ మృజ్మహే॒ యథా నో అత్ర

నా ౭ ప॒రః పు॒రా జ॒రస॑ ఆయతి॒ పురు॑షస్య సయావరి॒ వి తే ప్రా॑ణ మసిస్రసమ్ శరీరే॑ణ

మహీ॑ మిహి స్వధయేహి పిత॒ర్వా నుప॑ ప్రజయా ౭ స్మా నిహా ౭ ౭ వహా॑ మైవ మ్మూగ్ం స్తా

ప్రియే॑ ౭ హ న్దేవీ స॒తీ పిత॑ర్లోక య్ముదైషి॑ విశ్వవారా నభస్తా స స్వీ॒యన్మృ॒తౌ నో లోకా

పయస్తా ౭ భ్యావవృథస్వ॑ [2] ఇయ న్నారీ పతిలోక స్వీ॒ణానా ని పద్య॑త ఉప త్వా మర్త్య

ప్రేతమ్॑ విశ్వ మ్మూ॒రాణ మను॑ పాలయన్తి తస్యై॒ ప్రజా నృ॑విణ ఇచ్చహ ధేహి॑ ఉదీర్ష్య

నార్య॑భి జీవలోక మితా ౭ సు మేత ముప కేష ఏహి॑ హస్త్రాభస్య దిధిషో స్వ మేత తృత్య

ర్జనిత్వ మ॒భి స మృ॑భూ॒వా సు॒వర్ణగ్ం హస్తా॑ దా॒దదా॑నా మృత॑స్య శ్రియై బ్రహ్మ॑ణే తేజ॑సే
 బలా॑య॒| అత్యై॑వ త్వ మి॒హ వ॒యగ్ం సు॒శేవా విశ్వా॑ స్పృధో అ॒భిమా॑తీ ర్జయే॒మ॒| ధను॑ర్
 హస్తా॑ దా॒దదా॑నా మృత॑స్య శ్రియై ఖైత్రా॒యౌజ॑సే బలా॑య॒| అత్యై॑వ త్వ మి॒హ వ॒యగ్ం
 సు॒శేవా విశ్వా॑ స్పృధో అ॒భిమా॑తీ ర్జయే॒మ॒| మణి॑గ్ం హస్తా॑ దా॒దదా॑నా మృత॑స్య శ్రియై విశే
 పుష్ట్యై బలా॑య॒| అత్యై॑వ త్వ మి॒హ వ॒యగ్ం సు॒శేవా విశ్వా॑ స్పృధో అ॒భిమా॑తీ ర్జయే॒మ॒|
 [3] ఇ॒మ మగ్నే॑ చ॒మస మ్మా విజీ॑హ్వరః ప్రియో దే॒వానా॑ ముత సో॒మ్యానా॑మ్॒| ఏష॑ య
 శ్చ॑మ॒సో దే॒వపా॑న స్తస్మి న్దే॒వా అమృ॑తా మాదయన్తామ్॒| అగ్నే॑ ర్వర్మ పరి గోభి
 ర్వ్యయ॑స్వ స మో॒ర్పుష్ట మేద॑స్తా పీ॒వసా॑ చ॒| నే త్వా ధృ॑ష్ణుర్ హర॑స్తా జర్హూ॒షాణో
 దధ॑ ద్విధ॒ఖ్యై నృ॑ర్యజ్ఞయాతై॒| మైన॑ మగ్నే విద॒హో మా అ॒భిశో॑చో మా అ॒స్య త్వచ॑
 ఇచ్చి॑ఖ్యపో మా శరీ॒రమ్॒| యదా శృ॑త జ్కర॒వో జాత॑వేదో అథే॒మేన॑ మృ॒హిణు॑తా
 త్వి॒తృభ్యః॒॑| శృ॑త య్దా క॒రసి॑ జాత॒వేదో అథే॒మేన॑ మృ॒రి దత్తా త్వి॒తృభ్యః॒॑| యదా
 గచ్ఛా॑త్యసు॒నీతి మే॒తా మథా॑ దే॒వానా॑ వ్త్వశనీ ర్భ॒వాతి॑ సూర్య॑ న్తే చ॒క్షు ర్గచ్ఛ॑తు వాత
 మాత్మా ద్యా ఇచ్చ గచ్ఛ పృథి॒వీ ఇచ్చ ధ॑ర్మణా॒| అపో వా గచ్ఛ॑ యది తత్ర తే హిత
 మోష॑ధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీ॒రైః॒| అజో భాగ స్తప॑స్తా త స్తప॑స్వ త న్తే శోచి స్తప॑తు త న్తే అ॒రిచిః॒॑|
 యా స్తే శి॒వా స్తను॑వో జాత॒వేద స్తాభి॑ ర్వహే॒మగ్ం సు॒కృతా॑ య్దుత్ర లో॒కాః॒| అయ స్తే త్వ
 మస్మా దధి॑ త్వ మేత దయ స్తే త ద॒స్య యోసి॑ రసి॒| వైశ్వా॑నరః పుత్రః పిత్రే లో॒కకృ॑
 జ్జాత॑వేదో వహే॒మగ్ం సు॒కృతా॑ య్దుత్ర లో॒కాః॒| [4] (వి॒ద్యా, న॒భ్యావృ॑థ్నాస్య, అ॒భిమా॑తీ ర్జయే॒మ॒,

¹ శృత య్దుదా కరసి - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము (శృతమ్, యదా, కరసి);

శృత య్దుదా అక రసి - సాయణ భాష్య పాఠము (శృతమ్, యదా, అకః, అసి)

² అజో భాగ స్తపస్తా - భట్ట భాస్కరః; అజో అభాగ స్తపస్తా - సాయణ భాష్య పాఠము

౭పి గచ్ఛతాత్ యే యుధ్యన్తే ప్రధనేషు శూరాస్తో యే తనుత్యజః | యే వా సహస్రదక్షిణా
 స్తాగ్ శ్చ దేవా ౭పి గచ్ఛతాత్ తపస్తా యే అనాధృష్యా స్తపస్తా యే నువర్తతాః | తపో
 యే చక్రీరే మహా త్తాగ్ శ్చ దేవా ౭పి గచ్ఛతాత్ | అశ్మన్వతీ రేవతీ స్సగ్ం రభధ్వ ము
 త్తిష్ఠత ప్ర తరతా సఖాయః | అత్రా జహామ యే అస న్నశేవా శ్చివాన్ వయ మభి వాజా
 నుత్తరేమ | 17 | య ద్వై దేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ం సహస్రధార ప్రితత మన్తరిభే | యేనా
 ౭పునా దిన్త్ర మనార్త మార్త్యై తేనా ౭హ మ్గాగ్ం సర్వతను మ్పనామి | యా రాష్ట్రా
 త్పన్నా దప యన్తి శాఖా అభిమృతా నృపతి మిచ్ఛమానాః | ధాతు స్తా స్సర్వాః పవనేన
 పూతాః ప్రజయా ౭స్మా న్తయ్యా వర్చస్తా సగ్ం సృజాథ | ఉ ద్వయ న్తమస స్సరి
 పశ్యన్తో జ్యోతి రుత్తరమ్ | దేవ నేవత్రా సూర్య మగన్త జ్యోతి రుత్తమమ్ | ధాతా పునాతు
 సవితా పునాతు | అగ్నే స్తేజస్తా సూర్యస్య వర్చస్తా | 18 | ధేహ్యత్తరేమా, ౭ష్టౌ చ (3) [3-28]
 య న్తే అగ్ని మమన్థామ వృషభాయేవ పక్తవే | ఇమ న్తగ్ం శమయామసి ఖరేణ చోదకేన చ |
 య న్తవ మగ్నే సమదహ స్వ ము నిర్వాపయా పునః | క్యామ్భూ రత్ర జాయతా
 మ్పాకదూర్వా వ్యల్కశా | శీతికే శీతికావతి హ్లాదుకే హ్లాదుకావతి | మణ్ణాక్యాసు
 సజ్గమయేమగ్ స్వగ్నిగ్ం శమయ | శ న్తే ధన్వన్యా ఆప శ్చ ము తే సన్త్వనూక్యాః | శ న్తే
 సముద్రియా ఆప శ్చ ము తే సన్తు వర్షాః | శ న్తే స్రవన్తి స్తనువే శ ము తే సన్తు కూప్యాః |
 శ న్తే నీహరో వర్షతు శ ము పృష్యా ౭వశీయతామ్ | 19 | అవ సృజ పున రగ్నే పితృభ్యో
 య స్త ఆహుత శ్చరతి స్వధాభిః | ఆయు ర్వసాన ఉప యాతు శేషగ్ం స జ్గచ్ఛతా
 న్తనువా జాతవేదః | స జ్గచ్ఛస్వ పితృభి స్సగ్ స్వధాభి స్స మిష్ఠాపూర్తేన పరమే వ్యోమన్ |
 యత్ర భూమ్యై వృణసే తత్ర గచ్ఛ తత్ర త్వా దేవ స్సవితా దధాతు | య త్తే కృష్ణ శ్శకున
 ఆతుతోద పివీల స్సర్ప ఉత వా శ్వాపదః | అగ్ని స్థ ద్విశ్వా దన్వణ జ్ఞుణోతు సోమ శ్చ

యో బ్రాహ్మణ మావివేశః। ఉ త్తిష్ఠాత స్తనువగ్ం స మ్భరస్వ మేహ గాత్ర మవహా మా
శరీరమ్। యత్ర భూమ్యై వృణసే తత్ర గచ్ఛ తత్ర త్వా దేవ స్సవితా దధాతు। ఇద న్త ఏక
మృర ఊ త ఏక స్మృతీయేన జ్యోతిషా స స్తీశస్వ। సప్తీశన స్తనువై చారు రేధి ప్రియో
దేవానా మృరమే సదస్థే। ఉత్తిష్ఠ ప్రేహి ప్రద్రవోకః కృణుష్వ పరమే వ్యోమన్। యమేన త్వ
య్యుమ్యా సప్తీదానోత్తమ న్నాక మధిరోహమమ్। ⁴అశ్మన్వతీ రేవతీ ⁵ర్య ద్వై దేవస్య
సవితః పవిత్ర య్యో రాష్ట్రా త్పన్నా ⁷దు ద్వయ స్తమస స్పరి ⁸ధాతా పునాతు। అస్మా త్త్వ
మధి జాతో ⁹స్వయ స్వ దధి జాయతామ్। అగ్నయే వైశ్వానరాయ సువర్గాయ లోకాయ
స్వాహా। [10] (అవశీయతాగ్ం, సదస్థే, వజ్ఞ చ (4) [2-25]

ఆయాతు దేవ స్సుమనాభి రూతిభి ర్యమో హ వేహ ప్రయతాభి రక్తా। ఆసీదతాగ్ం
సుప్తయతే హ బర్హిష్యాష్ట్రాయ జాత్యై మమ శత్రు హత్యై। యమే ఇవ యతమానే
యదైత మ్ప) వా మృర న్మానుషా దేవయన్తః। ఆసీదతగ్ స్వ ము లోక స్తీదానే స్వాసస్థే

⁴ అశ్మన్వతీ రేవతీ స్సగ్ం రభధ్వ ము త్తిష్ఠత ప్ర తరతా సఖాయః।

అత్రా జహామ యే అస న్నశేవా శ్చివాన్ వయ మభి వాజా నుత్తరేమ। ఆ 6-(3)-(7-9, 10)

⁵ య ద్వై దేవస్య సవితః పవిత్రగ్ం సహస్రధార స్తీతత మన్తరిశ్చే।

యేనాఽపునా దిన్త మనార్త మార్త్యై తేనాఽహ మ్మాగ్ం సర్వతను మ్పనామి। ఆ 6-(3)-(8-1, 2)

⁶ యా రాష్ట్రా త్పన్నా దప యన్తి శాఖా అభిమృతా నృపతి మిచ్ఛమానాః। ధాతు స్తో స్సర్వాః

పవనేన పూతాః ప్రజయా ఽస్మా వ్రయా వర్చసా సగ్ం సృజాథ। ఆ 6-(3)-(8-3, 4)

⁷ ఉద్వయ స్తమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతి రుత్తరమ్।

దేవ స్థేవత్రా సూర్య మగన్త జ్యోతి రుత్తమమ్। ఆ 6-(3)-(8-5, 6); సం 4-1-(7)-(28)

⁸ ధాతా పునాతు సవితా పునాతు। అగ్నే స్తేజస్తా సూర్యస్య వర్చసా। ఆ 6-(3)-(8-7, 8)

భవత మిన్దవే నః| యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జహుతా హవిః| యమగ్ం
 హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరజ్కృతః| యమాయ ఘృతవ ధ్వీ ర్జుహోత ప్ర చ తిష్ఠత|
 స నో దేవేష్యాయమ ద్ద్విర్ మాయుః ప్ర జీవసే| యమాయ మధుమత్తమగ్ం రాజ్ఞే హవ్య
 జ్ఞుహోతన| ఇద న్నమ ఋషిభ్యః పూర్వజేభ్యః పూర్వేభ్యః పథిక్పద్యభ్యః| [11] యో ౭స్య
 కౌష్ఠ్య జగతః పార్థివస్యైక ఇ ద్వశీ| యమ మృజ్యుశ్రవో గాయ యో రాజా ౭నప్రోధ్యః|
 యమ జ్గాయ భజ్యుశ్రవో యో రాజా ౭నప్రోధ్యః| యేనా ౭౭పో నద్యో ధన్వాని యేన
 ద్యోః పృథివీ దృఢా| హిరణ్యకక్ష్యా స్థుధురాన్ హిరణ్యాక్షా నయ శ్శఫాన్| అశ్వా
 ననశ్యతో దాన య్మో రాజా ౭భి తిష్ఠతి| యమో దాధార పృథివీ య్మో విశ్వ మిద
 జ్ఞాగత్| యమాయ సర్వ మి త్రస్థే య త్ప్రాణ ద్వాయు ర్జుతమ్| యథా పశ్చ యథా
 ప ద్యథా పశ్చదశర్షయః| యమ య్మో విద్యా ధన్ బ్రూయా ద్యథైక ఋషి ర్విజానతే|
 [12] త్రికద్రుకేభ్యః పతతి ష డుర్వి రేక మి ద్భృహత్| గాయత్రీ త్రిష్ట ప్చన్దాగ్ంసి సర్వా తా
 యమ ఆహితా| అహరహ ర్నయమానో గా మశ్వ మ్పురుష జ్ఞాగత్| వైవస్వతో న
 తృప్యతి పశ్చభి రాన్వై ర్యమః| వైవస్వతే వి విచ్యన్తే యమే రాజని తే జనాః| యే చేహ
 సత్యేనేచ్ఛన్తే య ఉ చా ౭నృతవాదినః| తే రాజ నిహ వి విచ్యన్తే ౭థా యన్తి త్వా
 ముప| దేవాగ్ శ్చ యే నమస్యన్తి బ్రాహ్మణాగ్ శ్చా ౭ప్రచిత్యతి| యస్మి న్నృప్తే సుపలాశే
 దేవై స్సమ్పిబతే యమః| అత్రా నో విశ్వతిః పితా¹⁰ పురాణా అనువేనతి| [13] ప్రథిక్పద్యభ్యః
 విజానతే, ౭నువేనతి (5) [3-30]

⁹ సర్వమి త్రస్థే - సర్వమిత్ + త్రస్థే - భట్ట భాస్కర భాష్యః; సర్వమిత్ + తస్థే - సాయణ భాష్య

¹⁰ పురాణా అనువేనతి - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు;

పురాణా ౭నువేనతి - ఇతి పాఠ భేదః

వైశ్వానరే హవి రిద జ్ఞుహోమి సాహస్ర ముథ్సగ్ం శతధార మేతమ్ తస్మి న్నేష పితర
 మ్పితామహ మ్ప్రపితామహ మ్భిభర త్విన్వమానే ద్రఫ్స శ్చస్కన్త పృథివీ మను ద్యా
 మిమ ఇచ్చ యోని మను య శ్చ పూర్వః తృతీయ య్మోని మను సశ్చరన్త స్త్రఫ్స
 జ్ఞుహోమ్యను సప్త హోత్రాః ఇమగ్ం సముద్రగ్ం శతధార ముథ్స వ్యవహమాన మ్భవనస్య
 మధ్యే ఘృత స్థహానా మదిత్తి జ్ఞానాయా ౭గ్నే మా హిగ్ంసీః పరమే వ్యోమన్నా అపేత
 వీత వి చ సర్పతా ౭తో యే ౭త్త స్థ పురాణా యే చ నూతనాః అహోభి రద్భి రక్తుభి
 ర్వ్యక్తయ్యమో దదాత్వవసాన మస్మై సవిత్తైతాని శరీరాణి పృథివ్యై మాతు రుపస్థ ఆ దధే
 తేభి ర్యుజ్యంతా మఘ్నియాః {14} శున హ్వాహ శ్శున న్నారా శ్శున జ్యౌషతు లాఙ్గలమ్
 శున క్షరత్రా బధ్యంతాగ్ం శున మస్త్రా ముదిజ్యయ శునాసీరా శున మస్మాసు ధత్తమ్
 శునాసీరా విమా హ్వాచ య్మ ద్దివి చక్రథుః పయః తేనేమా ముప సిశ్చాతమ్ సీతే వన్దామహే
 త్వా ౭ర్వాచీ సుభగే భవ యథా న స్సుభగా ససి యథా న స్సుఫలా ససి సవిత్తైతాని
 శరీరాణి పృథివ్యై మాతు రుపస్థ ఆ దధే తేభి రదితే శ మ్భవ వి ముచ్యధ్వ మఘ్నియా
 దేవయానా అతారిష్మ తమస స్సార మస్య జ్యోతి రాపామ సువ రగన్మ {15} ప్ర వాతా
 వాన్తి పతయన్తి విద్యుత ఉ దోషధీ ర్జిహతే పిన్వతే సువః ఇరా విశ్వస్మై భువనాయ
 జాయతే య త్పర్జన్యః పృథివీగ్ం రేతసా ౭వతి యథా యమాయ హోర్య మవప
 న్పశ్చ మానవాః ఏవ క్షపామి హోర్య య్మథా ౭సామ జీవతోకే భూరయః చిత స్థ
 పరిచిత ఊర్ధ్వచిత శ్శ్రయధ్వ మ్పితరో దేవతా ప్రజాపతి ర్వ స్సాదయతు తయా
 దేవతయా ¹¹ ఆప్యాయస్వ ¹² స న్తే {16} (అఘ్నియా, అగన్మ, సప్త చ) (6) [3-27]

¹¹ ఆ ప్యాయస్వ స మేతు తే విశ్వత స్సోమ వృష్టియమ్ భవా వాజస్య సక్తధే సం 4-2-(7)-[32]

¹² స న్తే పయాగ్ంసి స ము యన్తు వాజాస్య క్షృష్టియాన్యభిమాతిషాహః

ఉ తే తభోమి పృథివీ న్వ త్వరీమ ర్తోక నిదధ న్మో అహగ్ం రిషమ్ ఏతాగ్ స్థూణా
 మ్పితరో ధారయన్తు తే ఽత్రా యమ స్సాదనా తే మినోతు ఉపసర్ప మాతర మ్భూమి
 మేతా మురువ్యచస మ్పృథివీగ్ం సుశేవామ్ ఉర్ణమదా యువతి ర్దక్షిణావత్యేషా త్వా పాతు
 నిర్బుత్యా ఉపస్థే ఉ చ్ఛృణ్వస్వ పృథివి మా విబాధితా స్సూపాయనా ఽస్మై భవ
 సూపవశ్చనా మాతా పుత్ర య్మథా సిచా ఽభ్యేన మ్భూమి వృణు ఉచ్ఛృణ్వమానా
 పృథివీ హి తిష్ఠసి సహస్ర మ్మిత ఉప హి శ్రయన్తామ్ తే గృహాసో మధుశుచ్రో విశ్వాహో
 ఽస్మై శరణా స్సన్వత్ర ఏణీ ర్థానా హరిణీ రర్జునీ స్సన్తు ధేనవః తిలవత్సా ఉర్జ మస్మై
 దుహానా విశ్వాహో సన్వనపస్పరస్తీః (17) ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే
 అఙ్ఘతి ర్నామ తే అసౌ ఇద మ్పితృభ్యః ప్ర భరేమ బర్హి ర్దేవేభ్యో జీవన్త ఉత్తర మ్భరేమ
 త త్వ మారోహాసో మేఘ్యో భవ య్మమేన త్వ య్మమ్యా సప్తదానః మా త్వా వృక్షౌ
 సమ్బాధిష్టా మా మాతా పృథివి త్వమ్¹³ పితౄన్ హ్యత్ర గచ్ఛాసేధాస య్మమ రాజ్యే
 మా త్వా వృక్షౌ సమ్బాధేథా మా మాతా పృథివీ మహీ వైవస్వతగ్ం హి గచ్ఛాసి యమ
 రాజ్యే వి రాజసి నళ మ్లవ మారోహైత న్నశేన ప్రథో ఽన్విహి స త్వ న్నశష్టవో
 భూత్వా స న్తర ప్ర తరో త్తర (18) సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై మాతు రుపస్థ ఆ దధే
 తేభ్యః పృథివి శ మ్భవ ష డ్ధోతా సూర్య న్తే చక్షు ర్గచ్ఛతు వాత మాత్మా ద్యా ఇచ్చ గచ్ఛ
 పృథివీ ఇచ్చ ధర్మణా అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హిత మోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః పర
 మ్మృత్యో అను పరేహి పన్థా య్మ స్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే
 బ్రవీమ మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ శ వ్హత శ్శగ్ం హి తే ఘృణి శ్శ ము తే

ఆప్యాయమానో ఆమృతాయ సోమ దివి శ్రవాగ్స్యత్తమాసి ధిష్య। సం 4-2-(7)-(32)

¹³ పితౄన్ హ్యత్ర-సాయణ, భట్ట భాస్కరః; పితౄన్ హి యత్ర-ఇత్యపి పాతో వైదికానాం ప్రసిద్ధః

సన్తోషధీః కల్పన్తా మ్మే దిశ శ్శక్మాః పృథివ్యా స్తా లోకే సాదయామ్యముష్య శర్మా
 ౭సి పితరో దేవతా ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా ¹⁴ అన్తరిక్షస్య త్వా
¹⁵ దివ స్తా ¹⁶ దిశా న్తా ¹⁷ నాకస్య త్వా పృష్ఠే ¹⁸ బ్రధ్వస్య త్వా విష్టపే సాదయామ్యముష్య
 శర్మా ౭సి పితరో దేవతా ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా [19]

(అనవస్సురస్తీ, రుత్తర, దేవతయా, ద్వే చ (7) [3-32])

అపూపవా న్మృతవాగ్ శ్చరు రేహ సేదతూ త్తభువ న్మృథివీ న్ద్యా ముతోపరి యోనికృతః
 పథిక్యత స్సపర్యత యే దేవానా జ్ఞృతభాగా ఇహ స్థా ఏషా తే యమసాదనే స్వధా
 నిధీయతే గృహే ౭సౌ దశా౭ఖరా తాగ్ం రఖిస్త్వ తా జ్ఞోపాయస్త్వ తా న్తే పరి దదామి
 తస్యో న్తా మా దభ నితరో దేవతా ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా
¹⁹ అపూపవా ఇచ్చుతవా ²⁰ స్తీరవా ²¹ న్దధివా ²² న్మధుమాగ్ శ్చరు రేహ సేదతూ త్తభువ

¹⁴ అన్తరిక్షస్య త్వా లోకే సాదయామ్యముష్య శర్మా ౭సి పితరో దేవతా

ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా

¹⁵ దివ స్తా లోకే సాదయామ్యముష్య శర్మా ౭సి పితరో దేవతా

ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా

¹⁶ దిశా న్తా లోకే సాదయామ్యముష్య శర్మా ౭సి పితరో దేవతా

ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా

¹⁷ నాకస్య త్వా పృష్ఠే సాదయామ్యముష్య శర్మా ౭సి పితరో దేవతా

ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా

¹⁸ బ్రధ్వస్య త్వా విష్టపే సాదయామ్యముష్య శర్మా ౭సి పితరో దేవతా

ప్రజాపతి స్తా సాదయతు తయా దేవతయా

¹⁹ అపూపవా ఇచ్చుతవాగ్ శ్చరు రేహ సేదతూ త్తభువ న్మృథివీ న్ద్యా ముతోపరి

సృ॒థివీ॑ న్ద్యా ము॒తోప॑రి॒ | యో॒నికృ॑తః ప॒థికృ॑త స్సప॒ర్యత॑ యే దే॒వానా॑గ్ం శృ॒తభా॑గాః
క్షీ॒రభా॑గా దధి॒భాగా॑ మధు॒భాగా॑ ఇ॒హ స్థ॑ | ఏ॒షా తే॑ యమ॒సాద॑నే స్వ॒ధా నిధీ॑యతే గృ॒హే

యో॒నికృ॑తః ప॒థికృ॑త స్సప॒ర్యత॑ యే దే॒వానా॑గ్ం శృ॒తభా॑గా ఇ॒హ స్థ॑ |

ఏ॒షా తే॑ యమ॒సాద॑నే స్వ॒ధా నిధీ॑యతే గృ॒హే ॥౨౮॥

శ॒తాఽఖ్న॑రా తాగ్ం ర॒ఖ్నస్వ॑ తా జ్ఞో॒పాయ॑స్వ తా న్తే పరి దదామి తస్యో॒న్త్యా మా ద॑భ ని॒ప్తరో॑
దే॒వతా॑ | ప్ర॒జాప॑తి స్త్వా సాదయతు తయా దే॒వత॑యా |

²⁰ అ॒పూప॑వా న్ద్వి॒రవా॑గ్ శ్చరు రేహ సీదతూ త్తభు॒వ సృ॒థివీ॑ న్ద్యా ము॒తోప॑రి॒ |

యో॒నికృ॑తః ప॒థికృ॑త స్సప॒ర్యత॑ యే దే॒వానా॑ జ్ఞీ॒రభా॑గా ఇ॒హ స్థ॑ |

ఏ॒షా తే॑ యమ॒సాద॑నే స్వ॒ధా నిధీ॑యతే గృ॒హే ॥౨౯॥

స॒హస్రా॑ఽఖ్న॑రా తాగ్ం ర॒ఖ్నస్వ॑ తా జ్ఞో॒పాయ॑స్వ తా న్తే పరి దదామి తస్యో॒న్త్యా

మా ద॑భ ని॒ప్తరో॑ దే॒వతా॑ | ప్ర॒జాప॑తి స్త్వా సాదయతు తయా దే॒వత॑యా |

²¹ అ॒పూప॑వా న్దధి॒వాగ్ శ్చరు రేహ సీదతూ త్తభు॒వ సృ॒థివీ॑ న్ద్యా ము॒తోప॑రి॒ |

యో॒నికృ॑తః ప॒థికృ॑త స్సప॒ర్యత॑ యే దే॒వానా॑ న్దధి॒భాగా॑ ఇ॒హ స్థ॑ |

ఏ॒షా తే॑ యమ॒సాద॑నే స్వ॒ధా నిధీ॑యతే గృ॒హే ॥౩౦॥

అ॒యుతా॑ఽఖ్న॑రా తాగ్ం ర॒ఖ్నస్వ॑ తా జ్ఞో॒పాయ॑స్వ తా న్తే పరి దదామి తస్యో॒న్త్యా

మా ద॑భ ని॒ప్తరో॑ దే॒వతా॑ | ప్ర॒జాప॑తి స్త్వా సాదయతు తయా దే॒వత॑యా |

²² అ॒పూప॑వా న్మధు॒మాగ్ శ్చరు రేహ సీదతూ త్తభు॒వ సృ॒థివీ॑ న్ద్యా ము॒తోప॑రి॒ |

యో॒నికృ॑తః ప॒థికృ॑త స్సప॒ర్యత॑ యే దే॒వానా॑ మ్మధు॒భాగా॑ ఇ॒హ స్థ॑ |

ఏ॒షా తే॑ యమ॒సాద॑నే స్వ॒ధా నిధీ॑యతే గృ॒హే ॥౩౧॥

అ॒చ్యుతా॑ఽఖ్న॑రా తాగ్ం ర॒ఖ్నస్వ॑ తా జ్ఞో॒పాయ॑స్వ తా న్తే పరి దదామి తస్యో॒న్త్యా

మా ద॑భ ని॒ప్తరో॑ దే॒వతా॑ | ప్ర॒జాప॑తి స్త్వా సాదయతు తయా దే॒వత॑యా |

ఁసౌ | శతాఽఖ్షరా సహస్రాఽఖ్షరా యతాఽఖ్షరా యతాఽఖ్షరా తాగ్ం రఖ్షస్వ తా
 జ్ఞోపాయస్వ తా నే పరి దదామి తస్యో న్వా మా దభ నితరో దేవతా | ప్రజాపతి స్వా
 సాదయతు తయా దేవతయా | {20} (అపూపహ నసౌ, దశ) (8) [10]

ఏతా స్తే స్వధా అమృతాః కరోమి యా స్తే ధానాః పరికిరామ్యత్ర | తా స్తే యమః పితృభి
 స్సప్తీదానోఽత్ర ధేనూః కామదుఘాః కరోతు | త్వా మర్జునాషధీనా మ్పయో బ్రహ్మణ ఇ
 ద్విదుః | తాసో న్వా మధ్యా దా దదే చరుభ్యో అపి ధాతవే | దూర్వాణాగ్ స్తమృ
 మాహరైతా మ్ప్రియతమా మృమ | ఇమా నిశ మృనుష్యాణా మ్భూయిష్ఠా ఽను వి
 రోహతు | కాశానాగ్ స్తమృ మాహర రఖ్షసా మపహత్యై | య ఏతస్యై దిశః పరాభవ
 న్నఘాయవో యథా తే నా ఽభవా న్పునః | దర్భాణాగ్ స్తమృ మాహర పితృణా మోషధీ
 మ్ప్రియామ్ | అన్వస్యై మూల జ్ఞోవా దను కాణ్ణ మథో ఫలమ్ | {21} ²³లోక మ్పృణ
²⁴తా అస్య సూదదోహసః | శ వ్హత శ్శగ్ం హి తే ఘృణి శ్శ ము తే సన్వోషధీః | కల్పంతా
 నే దిశ స్సర్వాః | ఇద మేవ మేతో ఽపరా మార్తి మారామ కాశ్చన | తథా త దశ్విభ్యో
 జ్ఞృత మ్మిత్రేణ వరుణేన చ | వరణో వారయా దిద న్దేవో వనస్పతిః | ఆర్ద్యై నిర్బుత్యై
 ద్వేషా చ్చ వనస్పతిః | విధృతి రసి విధారయా ఽస్మ ద్దఘా ద్వేషాగ్ంసి శమి శమయా
 ఽస్మ ద్దఘా ద్వేషాగ్ంసి యవ యవయా ఽస్మ ద్దఘా ద్వేషాగ్ంసి | పృథివీ జ్ఞచాచ
 ఽన్తరిక్ష జ్ఞచ్చ దివ జ్ఞచ్చ దిశో గచ్ఛ సువ ర్గచ్ఛ సువ ర్గచ్ఛ దిశో గచ్ఛ దివ జ్ఞచాచ

²³ లోక మ్పృణ ఛిద్ర మ్పృణా ఽథో సీద శివా త్వమ్ |

ఇన్ద్రాగ్ని త్వా బృహస్పతి రస్మిన్ యోనా వసీషదన్ | సం 4-2-(4)-{17}

²⁴ తా అస్య సూదదోహస సోమగ్ శ్రీణన్తి పృశ్తయః |

జన్మ న్దేవానా వ్విశస్త్రిష్యా రోచనే దివః | సం 4-2-(4)-{17}

ఽన్తరి॑ఖి జ॒గచ్ఛ పృ॒థివీ॑ జ॒గచ్ఛా ॒ఽపో వా॑ గ॒చ్ఛ యది॑ తత్ర॒ తే హిత॑ మోషధీ॒షు ప్రతి॑తిష్ఠా
శరీ॑రైః| ²⁵ అశ్మ॑న్వతీ రేవతీ ²⁶ ర్య ద్వై దేవ॑స్య స॒వితుః॑ ప॒విత్ర ²⁷ య్నా రా॒ష్ట్రా త॒వ్నా
²⁸ దు ద్వయ॑ న్తమ॒స స॒పరి ²⁹ ధాతా పు॑నాతు| {22} (అథో ఫల, న్ధాతా పునాతు / ఫల,
మునాతు) (9) [2-20]

ఆ రో॑హతా ఽఽయు ర్జర॑స జ్య॒ణానా॑ అను॒పూర్వ య్మత॑మానా॒ యతి॑ష్ఠ| ఇహ త్వష్టా
సు॒జని॑మా సురతో॑ దీర్ఘ మాయుః॑ కరతు జీ॒వసే॑ వః| యథా ఽహో॑న్యను॒పూర్వ మృ॒వన్తి
యథ॑ర్తవ॒ ఋతు॑భి ర్యన్తి క్ష॒ప్తాః| యథా న పూ॒ర్వ మప॑రో జహో॑త్యేవా ధాత॒ రా॒యూగ్ంషి
కల్ప॑యైషామ్| న హి తే అగ్నే తను॑వై క్రూర ఇ॒చ్ఛకార॑ మర్త్యః| కపి ర్భ॒భన్తి తేజ॑న మ్పన॒
ర్జరాయు॑ గౌ రివ| అప న శ్శో॑శుచ ద్దఘ మగ్నే శుశు॒ద్ధ్యా ర॒యిమ్| అప న శ్శో॑శుచ ద్దఘ
మృ॒త్యవే॑ స్యాహా॑| అన॒డా॒హ మ॒న్వార॑భామహే స్వస్త్యే॑| స న ఇన్త్ర ఇ॒వ దే॒వేభ్యో॑ వహ్ని
స్స॒మృ॒రణో॑ భవ| {23} ఇమే జీ॒వా వి మృ॑తై రావ॑వర్తి న్నభూ ద్భద్రా దే॒వహూ॑తి న్నో
అ॒ద్య| ప్రా॒జ్ఞో ఽగా॑మా నృతయే హసా॑య ద్రా॒ఘేయ॑ ఆయుః॑ ప్రతరా న్దధా॑నాః| మృత్యోః॑

²⁵ అశ్మన్వతీ రేవతీ సగ్ం రభధ్వ ము త్తిష్ఠత ప్ర తరతా సఖాయః|

అత్రా జహామ యే అస న్నశేవా శ్చివాన్ వయ మభి వాజా నుత్తరేమ| ఆ 6-(3)-[7-9, 10]

²⁶ య ద్వై దేవస్య సవితుః పవిత్రగం సహస్రధార వైతత మన్తరిక్షే|

యేనాఽపునా దిన్త్ర మనార్త మార్త్యై తేనాఽహ మ్మాగం సర్వతను మ్పనామి| ఆ 6-(3)-[8-1,2]

²⁷ యా రాష్ట్రా త్పన్నా దప యన్తి శాఖా అభిమృతా నృపతి మిచ్ఛమానాః| ధాతు స్తా స్సర్వాః

పవనేన పూతాః ప్రజయూ ఽస్మా న్తయ్యా వర్చసా సగం సృజాథ| ఆ 6-(3)-[8-3, 4]

²⁸ ఉద్వయ న్తమస సపరి పశ్యన్తో జ్యోతి రుత్తరమ్|

దేవ స్దేవత్రా సూర్య మగన్త జ్యోతి రుత్తమమ్| సం 4-1-(7)-[28]

²⁹ ధాతా పునాతు సవితా పునాతు| అగ్నే స్తేజసా సూర్యస్య వర్చసా| ఆ 6-(3)-[8-7, 8]

పద యోపయన్తో య దైమ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరా న్దానాః| ఆప్యాయమానాః
 ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతా భవథ యజ్ఞయాసః| ఇమ జ్ఞోవేభ్యః పరిధి న్దామి³⁰ మా నో
 ను గా దపరో అర్థ మేతమ్| శత జ్ఞోవన్తు శరదః పురూచీ స్తిరో మృత్యు న్దద్మహే పర్వతేన|
 ఇమా నారీ రవిధవా స్సుపత్నీ రాజ్ఞానేన సర్విషా స మృశంతామ్| అనత్రవో అనమీవా
 స్సుశేవా ఆ రోహన్తు జనయో యోని మగ్రే| య దాజ్ఞాన నైకకుద జ్ఞాతగం హిమవత
 స్పరి| తేనా ఽమృతస్య మూలేనా ఽరాతీ ర్జమ్భయామసి| యథా త్వ ముద్భిన్నధోన్యోషధే
 పృథివ్యా అధి| ఏవ మిమ ఉ ద్భిన్నన్తు కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన| అజో ఽస్యజా ఽస్మ
 ద్దఘా ద్వేషాగ్ంసి యవోఽసి యవయా ఽస్మ ద్దఘా ద్వేషాగ్ంసి| {24} (భవ, జమ్భయామసి,
 త్రీణి చ (10) [2-23]

అప న శ్శోశుచ ద్దఘ మగ్నే శుశుద్ధ్యా రయిమ్| అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| సుఖేత్తియా
 సుగాతుయా వసూయా చ యజామహే| అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| ప్ర య ద్భస్తిష్ఠ ఏషా
 మ్నా) ఽస్మాకాసశ్చ సూరయః| అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| ప్ర య దగ్నే సహస్వతో
 విశ్వతో యన్తి సూరయః| అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| ప్ర య తే అగ్నే సూరయో
 జాయేమహి ప్ర తే వయమ్| అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| {25} త్వగం హి విశ్వతోముఖ
 విశ్వతః పరిభూ రసి| అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| ద్విషో నో విశ్వతోముఖా ఽతి నావేవ
 పారయ| అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| స న సిన్ధి మివ నావయా³¹ ఽతిపర్షా స్వస్తయే|
 అప న శ్శోశుచ ద్దఘమ్| ఆపః ప్రవణా దివ యతి రపా ఽస్మ ధ్స్యన్దతా మఘమ్| అప న

³⁰ మా నో ను గాత్ - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము (మా, నః, ను, గాత్)

మా నో ఽనుగాత్ - సాయణ భాష్య పాఠము (మా, నః, అనుగాత్)

³¹ ఽతిపర్షా - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు; ఽతిపరుషా - ఇతి పాఠ భేదః

శ్శోశుచ దధుమ్| ఉద్వనా దుదకానీవా ౭ప్రా ౭స్మ ధన్యంతా మఘమ్| అప న
 శ్శోశుచ దధుమ్| ఆనన్దాయ ప్రమోదాయ పున రాగాన్ స్వా స్సహాన్| అప న
 శ్శోశుచ దధుమ్| న వై తత్ర ప్రమీయతే గౌ రశ్వః పురుషః పశుః| యత్రేద మృహ్మా క్రియతే
 పరిధి ర్జీవనాయ క మప న శ్శోశుచ దధుమ్| {26} (అఘ, మఘ, శ్చాత్వారి చ) (11) [2-24]
 అపశ్యామ యువతి మాచరన్తి మృతాయ జీవా మ్పరిణీయమానామ్| అన్ధేన యా తమస్తా
 ప్రావృతా ౭సి ప్రాచీ మవాచీ మవయ న్నరిష్టే| మయైతా మ్మాగ్ స్తా మ్భియమాణా దేవీ
 సతీ పితృలోక య్ధైషి| విశ్వవారా నభస్తా సప్త్యయన్త్యభౌ నో లోకా పయసా
 ౭౭వృణీహి| రయిష్ఠా మగ్ని మ్మధుమన్త మూర్మిణ 32 మూర్జస్సన్త న్వా పయసోప
 సగం సదేమ| సగం రయ్యా స ము వర్చస్తా సచస్వా న స్సవస్తయే| యే జీవా యే చ
 మృతా యే జాతా యే చ జన్త్యాః| తేభ్యో ఘృతస్య ధారయతు మ్మధుధారా వ్యన్తీ|
 మాతా రుద్రాణా న్దహితా వసూనాగ్ స్వసా ౭౭దిత్యానా మమృతస్య నాభిః| ప్ర ణ వోచ
 శ్చోకితుషే జనాయ మా గా మనాగా మదితి వ్విధిష్ఠ| పిబతూదక న్మణాన్యతు| ఓ ము
 ధన్వజత| {27} (వధిష్ఠ, దేవ చ) (12) [12]

స న్త్వా సిశ్చామి యజషా ప్రజా మాయు ర్ధన శ్చ| ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః|| [2]
 (ప్రరే యువాగ్ంస మృ) విద్యా న్భవనస్యా ౭భ్యావవృథ్వా ౭జో భాగో ౭య స్తే చతు
 శ్చత్వారిగ్ంశ, ద్య ఏతస్య త్వ త్పశ్చ, ప్ర కేతునేద న్తే నాకే సుప్తర్ య్ధౌ తే యే యుధ్యన్తే తపసా
 ౭శ్మన్వతీ రేవతీ సగం రభధ్వ మష్టా విగ్ంశతి, ర్య న్తే య త్త ఉత్తిష్ఠేద న్త ఉత్తిష్ఠ ప్రేహ్యత్మన్ య
 ద్వా ఉ ద్వయ మయ మృశ్చ విగ్ంశతి, రా యాతు త్రిగ్ంశ, ద్వైశ్వానర తస్మై న్రభ శ్చ మవేతా
 ౭హోభి ర్యజ్యంతా మఘ్నియా అదితే పార స్తే ఆ ప్యాయస్వ సప్త విగ్ంశతి, రు త్తే తభ్నోమ్యశ్చతి

32 మూర్జస్సన్త - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము; మూర్జస్సన్త - సాయణ భాష్య పాఠము

స్తేభ్యః పృథివి షడ్ధోతా పరమ్మే శగ్మాః పృథివ్యా అన్తరిక్షస్య ద్వాత్రిగ్శత, దహాపవా నసౌ దశశత
 దశైతా స్తే తే దిశ స్సర్వా ఇద మత్మ నిగ్శతి, రా రోహత తనువై క్రూర ఖృకార పునర్మృత్యవే
 మా నో ను గా ధదృహ ఇమా నారీః పరి త్రయో విగ్శతి, రవ న సుశ్చేత్తియా త్ర య ధృన్ధిష్ఠా త్ర
 య దగ్నే త్ర య తే అగ్నే త్వగ్ం హి ద్విష స్స న సిన్ధు మాపః ప్రవణా దుద్వనా దానన్దాయ న
 వై తత్ర చతుర్విగ్శతి, రవశ్యామా ౭౭వృణోహి ద్వాదశ, ద్వాదశ {12}

(ప్రే యువాగ్ంస, మాయోత్వేతా స్తే, సప్త విగ్శతి) (27) [27-280]

(ప్రే యువాగ్ంస, మో ము ధ్నుజత)

సుమజ్గతీ రియ క్షధూ రిమాగ్ం సమేత పశ్యత|

సౌభాగ్య మస్యై దత్వాయా ౭థా ౭స్త ప్తిపరేతన||

|| హరిః ఓం(3) ||

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

శ న్నో మిత్ర శ్శ స్త్వరుణః! శ న్నో భవత్వర్తమా! శ న్న ఇన్తో బృహస్పతిః! శ న్నో విష్ణు
 రురుక్రమః! నమో బ్రహ్మణే! నమస్తే వాయో! త్వ మేవ ప్రత్యక్ష మబ్రహ్మ ౭సి! త్వ మేవ
 ప్రత్యక్ష మబ్రహ్మ వదిష్యామి! ఋత స్త్వదిష్యామి! సత్య స్త్వదిష్యామి! త న్మా మవతు! త
 ద్వక్తార మవతు! అవతు మామ్! అవతు వక్తారమ్! ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః! {1} సత్య
 స్త్వదిష్యామి, పశ్చ చ {1} [15]

శీఖా వ్యూఖ్యాస్యామః! వర్ణ స్స్వరః! మాత్రా బలమ్! సామ సంతానః! ఇత్యుక్త శీఖా
 ౭ధ్యాయః! {2} (శీఖా, మృశ్చ) (2) [5]

సహ నౌ యశః! సహ నౌ బ్రహ్మ వర్చసమ్! అథా ౭త సగ్ంహితాయా ఉపనిషద
 వ్యూఖ్యాస్యామః! పశ్చస్వధి కరణేషు! అధి లోక మధి జ్యోతిష మధి విద్య మధి ప్రజ
 మధ్యాత్మమ్! తా మహా సగ్ంహితా ఇత్యాచక్షతే! అథా ౭ధి లోకమ్! పృథివీ పూర్వ
 రూపమ్! ద్యౌ రుత్తర రూపమ్! ఆకాశ స్సన్ధిః! {3} వాయు స్సన్ధానమ్! ఇత్యధి లోకమ్!
 అథా ౭ధి జ్యోతిషమ్! అగ్నిః పూర్వ రూపమ్! ఆదిత్య ఉత్తర రూపమ్! ఆప స్సన్ధిః!
 వైద్యుత స్సన్ధానమ్! ఇత్యధి జ్యోతిషమ్! అథా ౭ధి విద్యమ్! ఆచార్యః పూర్వ రూపమ్! {4}
 అస్తేవాసుత్తర రూపమ్! విద్యా సన్ధిః! ప్రవచనగ్ం సన్ధానమ్! ఇత్యధి విద్యమ్! అథా ౭ధి
 ప్రజమ్! మాతా పూర్వ రూపమ్! పితౄత్తర రూపమ్! ప్రజా సన్ధిః! ప్రజననగ్ం సన్ధానమ్!
 ఇత్యధి ప్రజమ్! {5} అథా ౭ధ్యాత్మమ్! అథరా హనుః పూర్వ రూపమ్! ఉత్తరా హను
 రుత్తర రూపమ్! వా ఖస్సన్ధిః! జిహ్వ సన్ధానమ్! ఇత్యధ్యాత్మమ్! ఇతీమా మహా సగ్ంహితాః!

¹ త్వ మేవ-సాయణ భాష్య పాఠము; త్వ మేవ-భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము, ద్రావిడ పాఠః

య ఏవ మేతా మహా సగంహితా వ్యాఖ్యాతా వేదా సన్ధీయతే ప్రజయా ప్రశుభిః బ్రహ్మ
వర్చసేనా అన్నాద్యేన సువర్గేణ లోకేనా {6} సన్ధి, రాచార్యః పూర్వ రూప, విత్కథి ప్రజ,
లోకేనా (3) [4-40]

య శ్చన్దసా మృషభో విశ్వరూపః! ఛన్దోభ్యో అధ్యమృతా ధన్ మృభూవ! స మేన్ద్రో
మేధయా స్పృణోతు! అమృతస్య దేవ ధారణో భూయాసమ్! శరీర మ్మే విచరషణమ్!
జిహ్వ మే మధుమత్తమా! కర్ణాభ్యా మూర్ధి విశ్రువమ్! బ్రహ్మణః కోశో అసి మేధయా
అపీహితః! శ్రుత మ్మే గోపాయ! అవహన్తి వితన్వానా! {7} కుర్వాణా చీర మాత్మనః!
వాసాగంసి మమ గావశ్చ! అన్న పానే చ సర్వదా! తతో మే శ్రియ మావహ! లోమశా
మృశుభి స్సహ స్వాహా! ఆ మా యన్తు బ్రహ్మచారిణ స్వాహా! ² వి మా అయన్తు
బ్రహ్మచారిణ స్వాహా! ప్ర మా అయన్తు బ్రహ్మచారిణ స్వాహా! దమాయన్తు
బ్రహ్మచారిణ స్వాహా! శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణ స్వాహా! {8} యశో జనే అసాని
స్వాహా! శ్రేయాన్ వస్యసో అసాని స్వాహా! త వ్త్వా భగ ప్రవిశాని స్వాహా! స మా భగ
ప్రవిశ స్వాహా! తస్మి న్నహస్ర శాఖే ని భగ్రా అహ స్త్వయి మృజే స్వాహా! ³ యథా
అహస్ ప్రవతా అయన్తి! యథా మాసా అహ ర్జరమ్! ఏవ మ్మా మృహ్మచారిణః!
ధాత రాయన్తు సర్వత స్వాహా! ప్రతివేశో అసి ప్ర మా భాహి ప్ర మా పద్యస్వ! {9}

² వి మా అయన్తు బ్రహ్మచారిణ స్వాహా! ప్ర మా అయన్తు బ్రహ్మచారిణ స్వాహా!

దమాయన్తు బ్రహ్మచారిణ స్వాహా! శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణ స్వాహా!

ఏతద్వాక్య చతుష్టయం ద్రావిడైర్న పఠ్యతే!

³ యథా అహస్ ప్రవతా అయన్తి - సాయణ; యథా అహస్ ప్రవతా యన్తి - భట్ట భాస్కర

⁴ (వి॒త॒న్వా॒నా, శ॒మా॒య॒న్తు బ్ర॒హ్మ॒చారి॒ణ స్వా॒హో, ధా॒త రా॒య॒న్తు స॒ర్వత॒ స్వా॒హో, క॒ఞ్చ) (4) [3-31]

(ఆ వి ప్ర ద శ మా॒య॒న్తు బ్ర॒హ్మ॒చారి॒ణః)

భూ రు॒భవ॒ సు॒వ రి॒తి వా ఏ॒తా స్తి॒స్తో వ్యా॒హృ॒తయః॑ | తాసా॑ ము హ ప్నైతా ఇ॒చ్ఛుర్ధీ॑మ్ |
మాహా॑చమ॒స్యః ప్ర వే॑దయతే | మహా ఇతి॑ త ద్బ్ర॒హ్మ | స ఆ॒త్మా | అ॒జ్ఞాన్య॒న్యా దే॒వతాః॑ |
భూ రి॒తి వా అ॒య ర్లో॒కః | భు॒వ ఇ॒త్యన్తరి॑ఖమ్ | సు॒వ రి॒త్యసౌ ర్లో॒కః | {10} మహా
ఇ॒త్యాది॒త్యః | ఆది॒త్యేన॒ వావ సర్వే ర్లో॒కా మహీ॑యన్తే | భూ రి॒తి వా అ॒గ్నిః | భు॒వ ఇతి॑
వా॒యుః | సు॒వ రి॒త్యాది॒త్యః | మహా ఇతి॑ చ॒న్త్రమాః॑ | చ॒న్త్రమ॑సా వావ స॒ర్వాణి జ్యోతి॑గ్ంషి
మహీ॑యన్తే | భూ రి॒తి వా ఋ॒చః | భు॒వ ఇతి॑ సామా॒ని | సు॒వ రి॒తి య॒జాగ్ం॑షి | {11} మహా
ఇతి॑ బ్ర॒హ్మ | బ్ర॒హ్మణా॑ వావ సర్వే వేదా మహీ॑యన్తే | భూ రి॒తి వై ప్రా॒ణః | భు॒వ ఇ॒త్యపా॑నః |
సు॒వ రి॒తి వ్యా॒నః | మహా ఇ॒త్యన్న॑మ్ | అన్నే॒న వావ సర్వే ప్రా॒ణా మహీ॑యన్తే | తా వా ఏ॒తా
శ్చ॒తస్ శ్చ॒తుర్థా॑ | చ॒తస్ శ్చ॒తస్తో వ్యా॒హృ॒తయః॑ | తా యో వేద॑ | స వేద॑ బ్ర॒హ్మ | సర్వే
ఽస్మై దే॒వా బ॒లి మా వహ॑న్తి | {12} (అ॒సౌ లో॒కో, య॒జాగ్ం॑షి, వేద, ద్వే చ) (5) [3-32]

(అ॒య ర్లో॒కో-ఽగ్ని॑-ఋ॒చః-ప్రా॒ణ శ్చ॒త్వారి॑)

స య ఏ॒షో ఽన్తర్ హృ॑దయ ఆ॒క్రాశః॑ | తస్మి॑ న్నయ మ్పురు॒షో మ॒నో మ॒యః | అ॒మృతో
హి॒రణ్మ॑యః | అ॒న్తరే॒ణ తా॒తుకే॑ | య ఏ॒ష స్తన॑ ఇ॒వా ఽవ ల॑మ్బతే | సే॒న్త్ర యో॒నిః | య॒త్రా
ఽసౌ కేశా॑ ఽన్తో వి॒వర్త॑తే | వ్య॒పోహ్య శీ॒ర్ష క॒పాలే॑ | భూ రి॒త్యగ్నో ప్రతి॑ తిష్ఠతి | భు॒వ ఇతి॑
వా॒యో | {13} సు॒వ రి॒త్యాది॒త్యే | మహా ఇతి॑ బ్ర॒హ్మణి॑ ఆ॒ప్నోతి సా॒వరా॑జ్యమ్ | ఆ॒ప్నోతి
మ॒నస్ స॒ప్తమ్ | వా క॒ప్తి శ్చ॒క్షు ష్ప॑తిః | శ్రోత్ర॑ పతి ర్వి॒జ్ఞాన॑ పతిః | ఏ॒త త్తతో భ॑వతి ఆ॒క్రాశ
శరీ॑ర మ్బ్ర॒హ్మ | స॒త్యా ఽఽత్మ ప్రా॒ణా ఽఽరా॒మ మ్మన॑ ఆన॒న్దమ్ | శాన్తి॑ సమృద్ధ

⁴ (వి॒త॒న్వా॒నా, వి॒శ స్వా॒హో, స॒ప్తచ॑) - ఇతి ద్రావిడ పాఠః

మమృతమ్ ఇతి ప్రాచీనయోగ్యోపాస్వ | {14} (వాయా, వమృత, మేకళ్ళు) (6) [2-21]

ప్రథివ్యన్తరిక్షి న్యౌ ర్దిశోఽవాన్తర దిశాః | అగ్ని ర్వాయు రాదిత్య శ్చన్త్రమా నఖత్రాణి | ఆప
ఓషధయో వనస్పతయ ఆకాశ ఆత్మా | ఇత్యధి భూతమ్ | అథా ఽధ్యాత్మమ్ | ప్రాణో
వ్యానోఽపాన ఉదాన స్సమానః | చక్షు శ్శోత్ర మ్మనో వా క్షక్ | చర్మ మ్మాగ్ంసగ్ం
స్నావా ఽస్థి మజ్జా | ఏత దధి విధాయర్షి రవోచత్ | పాఙ్క్త హ్వా ఇదగ్ం సర్వమ్ |
పాఙ్క్తనైవ పాఙ్క్తగ్ం స్పృణోతీతి | {15} (సర్వ, మేకళ్ళు) (7) [11]

ఓ మితి బ్రహ్మ | ఓ మితీదగ్ం సర్వమ్ | ఓ మిత్యేత దనుకృతి హ స్మ వా అప్యో
శ్రావయేత్యాశ్రావయన్తి | ఓ మితి సామాని గాయన్తి | ఓగ్ం శోమితి శస్త్రాణి శగ్ంసన్తి | ఓ
మిత్యధ్వర్యుః ప్రతిగర మృతి గృణాతి | ఓ మితి బ్రహ్మ ప్రసౌతి | ఓ మిత్యగ్ని హోత్ర మను
జానాతి | ఓ మితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్య స్నాహ బ్రహ్మోపాప్నవానీతి | బ్రహ్మోపాప్నోతి | {16}
(ఓ, న్దశ) (8) [10]

ఋత ఇచ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ సత్య ఇచ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ తపశ్చ
స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ దమశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ శమశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే
చ అగ్నయశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ అగ్నిహోత్ర ఇచ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ
అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ మానుష ఇచ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ ప్రజా చ
స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ ప్రజనశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ ప్రజాతిశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే
చ సత్య మితి సత్య వచా రాధీతరః | తప ఇతి తపో నిత్యః పౌరుశిష్టిః | స్వాధ్యాయ

⁵ చక్షు శ్శోత్ర మ్మనో వా క్షక్ | చర్మ మ్మాగ్ంసగ్ం స్నావా ఽస్థి మజ్జా | సాయణ, భట్ట భాస్కర
భాష్య పాఠములు;

చక్షు శ్శోత్ర మ్మనో వాక్ | త్వ క్చర్మ మ్మాగ్ంసగ్ం స్నావా ఽస్థి మజ్జా | ఇతి ద్రావిడ పాఠః

ప్రవచనే ఏవేతి నాకో మౌద్గల్యః। త ద్ధి తప స్త ద్ధి తపః। {17} (ప్రజా చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనై చ, పట్న) (9) [16] (ఋ, స, త, ద, శా, ఋగ్నయో, ఋగ్నిహోత్ర, మతిథయో, మానుష, మృజా, ప్రజనః, ప్రజాతి, ర్వాదశ)

అహ స్త్వృష్ణస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠ జ్ఞిరే రివ। ఊర్ధ్వ పవిత్రో వాజినీవ స్వమృత మస్మి। ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్। 'సుమేధా అమృతో ఋతః। ఇతి త్రిశజ్కో ర్వేదా ఋను వచనమ్। {18} (అహగ్ం, పట్) (10) [6]

వేద మనూచ్యా ఋచార్యో ఋస్తేవాసిన మను శాస్తి। సత్య స్త్వదా ధర్మ ఇచరా। స్వాధ్యాయా న్మా ప్రమదః। ఆచార్యాయ ప్రియ న్ధన మాహృత్య ప్రజా తన్తు మ్మా వ్యవచ్ఛేధీనిః। సత్యా న్న ప్రమదితవ్యమ్। ధర్మా న్న ప్రమదితవ్యమ్। కుశలా న్న ప్రమదితవ్యమ్। భూత్యై న ప్రమదితవ్యమ్। స్వాధ్యాయ ప్రవచనాభ్యా న్న ప్రమదితవ్యమ్। {19} దేవ పితృ కార్యభ్యా న్న ప్రమదితవ్యమ్। మాతృ దేవో భవ। పితృ దేవో భవ। ఆచార్య దేవో భవ। అతిథి దేవో భవ। యాన్యనవద్యాని కర్మాణి। తాని సేవితవ్యాని। నో ఇతరాణి। యాన్యస్మాకగ్ం సుచరితాని। తాని త్వయోపాస్యాని {20} నో ఇతరాణి। యే కే చా ఋస్మ చేప్రియాగ్ంసో బ్రాహ్మణాః। తేషా స్త్వయా ఋసనే న ప్రశ్వసితవ్యమ్। శ్రద్ధయా దేయమ్। అశ్రద్ధయా ఋదేయమ్। శ్రియా దేయమ్। హ్రియా దేయమ్। భియా దేయమ్। సప్తదా దేయమ్। అథ యది తే కర్మ విచికిత్సా వా వృత్త విచికిత్సా వా స్యాత్। {21} యే తత్ర బ్రాహ్మణా స్సమ్మూర్తినః। యుక్తా ఆయుక్తాః। అలూక్షా ధర్మ కామా స్సుః। యథా తే తత్ర వర్తేరన్। తథా తత్ర వర్తేథాః। అథా ఋభ్యాభ్యాతేషు। యే తత్ర బ్రాహ్మణా

° సుమేధా అమృతోఋతః। సాయణ భాష్య పాఠము (అమృత + ఋతః)

సుమేధా అమృతో ఋతః। భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము (అమృతః + అఋతః)

స్సమ్మృ¹ర్శినః| యుక్తా ఆయుక్తాః| అలూ¹ఖ్వా ధర్మ కామా స్సుస్యః| యథా తే తేషు
 వర్తే¹రన్న| తథా తేషు వర్తే¹థాః| ఏష ఆదేశః| ఏష ఉపదేశః| ఏషా వేదోపనిషత్| ఏత దను
 శాసనమ్| ఏవ ముపా¹సితవ్యమ్| ఏవ ము చైత దుపా¹స్యమ్| {22} (స్వాధ్యాయ ప్రవచనాభ్యా
 న్న ప్రమదితవ్య, న్వాని త్వయోపాస్యాని, స్యా, తేషు వర్తే¹ర, స్థుప్త చ {11} [4/5-47] (తత్త-తేషు)
 శ నో¹ మిత్ర శ్శక్తి¹రుణః| శ నో¹ భవత్వర్తమా| శ న్న ఇన్తో బృహస్పతిః| శ న్నో¹ విష్ణు
 రురుక్రమః| నమో బ్రహ్మణే| నమస్తే వాయో| త్వ మే¹వ ప్రత్యక్ష మప్రిహ్మా¹ఽసి| త్వా మే¹వ
 ప్రత్యక్ష మప్రిహ్మా¹ఽవాదిషమ్| ఋత మవాదిషమ్| సత్య మవాదిషమ్| త న్మా మా¹వీత్| త
 ద్వక్తార మా¹వీత్| ఆవీ న్మామ్| ఆవీ ద్వక్తారమ్| ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః| {23} (సత్య
 మవాదిష, మప్రిహ్మ చ {12} [15]

('శ న్న, శీఖాగ్ం, సహ నా, య శ్చన్దసా, మూ, స్స యః, పృథివ్యో మి, త్యత త్వా, ఽహ,
 వేద మనూచ్య, శ న్నో¹ ద్వాదశి {12}

(శ న్నో¹, మహ ఇత్యాదిత్యో, నో ఇతరాణి, త్రయోవిగ్ంశతి {23} [23-249]

(శ న్న, శాన్తి శాన్తి)

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

¹'శనో¹ మిత్రః, బ్రహ్మవి దా¹ప్నోతి, భృగు ర్వై వా¹రుణిః'-ఏతత్ప్రపాతక త్రయం ఏక ఏవ ప్రపాతక
 ఇత్యాహు ర్బ్రావిడః| తేన క్రమేణ ఆత్ర 'శ న్న శీఖా' మిత్యాద్యనువాకాది బోధకం వాక్యజాతం న
 పఠనీయమ్| కిన్తు 'సత్య మవాదిష, మప్రిహ్మ చ' ఇత్యస్మాదనంతరం 'సహ నావతు' ఇత్యాద్యేవ
 పఠనీయమ్|

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

సహ నా వవతు | సహ నౌ భునక్తు | సహ వీర్య జ్వరవావహౌ | తేజస్వి నా వధీత మస్తు
మా ఏద్విషావహౌ | ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || (సహ, పశ్య) [5]

బ్రహ్మవి దాప్నోతి పరమ్ | త దేషా ఽభ్యుక్తా | సత్యం(2) జ్ఞాన మనన్త మ్బ్రహ్మ | యో వేద
నిహిత జ్ఞహాయా మ్పరమే వ్యోమన్న | సో ఽశ్చ తే సర్వా నామా స్తహ | బ్రహ్మణా
విపశ్చితేతి | తస్మా ద్వా ఏతస్మా దాత్మన ఆకాశ స్సమూభతః | ఆకాశా ద్వాయుః | వాయో
రగ్నిః | అగ్నే రాపః | అదభ్యః పృథివీ పృథివ్యా ఓషధయః | ఓషధీభ్యో ఽన్నమ్ | అన్నా
త్పురుషః | స వా ఏష పురుషో ఽన్న రస్య మయః | తస్యేద మేవ శిరః | అయ న్దక్షిణః
పక్షిః | అయ ముత్తరః పక్షిః | అయ మాత్మా | ఇద మ్పంచ మ్పృతిష్ఠా | త ద్వేష శ్లోకో
భవతి {1} (1) [21]

అన్నా దైవ ప్రజాః ప్రజాయన్తే | యాః కాశ్చ పృథివీగ్ శ్రితాః | అథో అన్నేనైవ జీవన్తి | అథైవ
దపీయన్త్యన్తతః | అన్నగ్ం హి భూతానా జ్ఞేష్ఠమ్ | తస్మా ధ్వర్వాషధ ముచ్యతే | సర్వస్త్వే తే
ఽన్న మాపువన్తి | యే ఽన్న మ్బ్రహ్మోపాసతే | అన్నగ్ం హి భూతానా జ్ఞేష్ఠమ్ | తస్మా
ధ్వర్వాషధ ముచ్యతే | అన్నా ద్భూతాని జాయన్తే | జాతాన్యన్నేన వర్ధన్తే | అద్యతే ఽత్తి చ
భూతాని | తస్మా దన్న న్త దుచ్యత ఇతి | తస్మా ద్వా ఏతస్మా దన్న రస్య మయాత్ | అన్యో
ఽన్తర ఆత్మా ప్రాణ మయః | తేనైష పూర్ణః | స వా ఏష పురుష ఏధ ఏవ | తస్య పురుష
విధతామ్ | అన్వయ మ్పురుష విధః | తస్య ప్రాణ ఏవ శిరః | వ్యానో దక్షిణః పక్షిః | అపాన
ఉత్తరః పక్షిః | ఆకాశ ఆత్మా | పృథివీ పుచ్చ మ్పృతిష్ఠా | త ద్వేష శ్లోకో భవతి {2} (2) [26]

¹ అయం శాన్తి పాఠః ద్రావిడైః అనువాకాత్మకత్వేన అభ్యుపగమ్యతే |

ప్రాణ నే॒వా అను॑ ప్రాణ॑న్తి మను॑ష్యాః పశవ॑శ్చ యే॑ ప్రాణో హి భూతా॑నా మాయుః॑
 తస్మా॑ ధన్వ॑రాయుష ముచ్యతే॑ సర్వ మే॒వ త ఆయు॑ ర్యన్తి యే ప్రాణ మ్పిహ్నో॑పాసతే॑
 ప్రాణో హి భూతా॑నా మాయుః॑ తస్మా ధన్వ॑రాయుష ముచ్యత ఇతి॑ తస్యైష ఏ॒వ శారీ॑ర
 ఆత్మా॑ యః పూర్వ॑స్య తస్మా ద్వా ఏతస్మా త్ప్రాణ మయాత్॑ అన్యో ౭॒న్తర ఆత్మా
 మన్ో మయః॑ తేనై॑ష పూర్ణః॑ స వా ఏష పురుష విధ ఏ॒వ తస్య పురు॑ష విధతామ్॑
 అన్వయ॑ మ్పురుష విధః॑ తస్య యజు॑ రే॒వ శిరః॑ ఋ గ్దక్షిణ॑ ప॒క్షిః సామోత్త॑రః ప॒క్షిః
 ఆదేశ॑ ఆత్మా అథర్వా ౭॒గ్గిరసః పు॑చ్ఛ మ్పిత్తి॒ష్ఠా త దప్యే॑ష శ్లోకో భవతి॑ {3} (3) [22]
 యతో వాచో నివ॑ర్తన్తే అప్రాప్య మన॑సా సహ॑ ఆనన్ద మ్పిహ్నో॑ విద్వాన్ న బిభే॑తి
 కదా॑చనేతి తస్యైష ఏ॒వ శారీ॑ర ఆత్మా యః పూర్వ॑స్య తస్మా ద్వా ఏతస్మా న్మన్ో
 మయాత్॑ అన్యో ౭॒న్తర ఆత్మా విజ్ఞాన మయః॑ తేనై॑ష పూర్ణః॑ స వా ఏష పురుష విధ
 ఏ॒వ తస్య పురు॑ష విధతామ్ అన్వయ॑ మ్పురుష విధః॑ తస్య శ్రద్ధే॑వ శిరః॑ ఋత న్దక్షిణ॑
 ప॒క్షిః సత్య ముత్త॑రః ప॒క్షిః యోగ ఆత్మా మహా॑ పుచ్ఛ మ్పిత్తి॒ష్ఠా త దప్యే॑ష శ్లోకో
 భవతి॑ {4} (4) [18]

విజ్ఞాన॑ య్మజ్ఞ స్తను॑తే కర్మాణి తను॑తే ౭పి చ విజ్ఞాన॑ నే॒వా స్సరే॑ బ్రహ్మ జ్యేష్ఠ
 ముపా॑సతే విజ్ఞాన మ్పిహ్నా॑ చే ద్వేదా తస్మా చే న్న ప్రమాద్యతి శరీ॑రే పాప్మన్
 హితా॑ సర్వా నామా స్థమ॑శ్చ త ఇతి॑ తస్యైష ఏ॒వ శారీ॑ర ఆత్మా యః పూర్వ॑స్య
 తస్మా ద్వా ఏతస్మా ద్విజ్ఞాన మయాత్॑ అన్యో ౭॒న్తర ఆత్మా ౭౭నన్ద మయః॑ తేనై॑ష
 పూర్ణః॑ స వా ఏష పురుష విధ ఏ॒వ తస్య పురు॑ష విధతామ్ అన్వయ॑ మ్పురుష విధః॑
 తస్య ప్రియ మే॒వ శిరః॑ మోదో దక్షిణ॑ ప॒క్షిః ప్రమోద ఉత్త॑రః ప॒క్షిః ఆనన్ద ఆత్మా బ్రహ్మ
 పుచ్ఛ మ్పిత్తి॒ష్ఠా త దప్యే॑ష శ్లోకో భవతి॑ {5} (5) [22]

అస న్నేవ స భవతి అస ద్బ్రహ్మేతి వేద చేత్ అస్తి బ్రహ్మేతి చే ద్వేదా సన్త మేన న్తతో
 ఏదు రితి తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా యః పూర్వస్య అథా యోః యోః ప్రశ్నాః ఉతా
 యోః విద్వా న్తము త్తోక మ్పైత్య కశ్చన గచ్ఛతీ(3) ఆహో విద్వా న్తము త్తోక మ్పైత్య
 కశ్చి ధన్వన్తతా(3) ఉ సో యోః కామయత బహు స్యా మ్బ్రహ్మాయేయేతి స తపో
 యోః తపో స తపో స్తప్తా ఇదగ్ం సర్వ మసృజత య దిద జ్ఞేత్ ఇత ధన్వన్తా త
 దేవా యోః ప్రా యోః శత త దను ప్రవిశ్య సచ్చ త్యచా యోః భవత నిరుక్త ఇచ్చా యోః నిరుక్త
 ఇచ్చా నిలయన్త ఇచ్చా యోః నిలయన్త ఇచ్చా విజ్ఞాన్త ఇచ్చా యోః విజ్ఞాన్త ఇచ్చా సత్య ఇచ్చా యోః సత్య
 ఇచ్చా సత్య మభవత్ య దిద జ్ఞేత్ ఇత ధన్వన్త మిత్యాచక్షతే తదప్యేష శ్లోకో భవతి (6)

(6) [28]

అస ద్వా ఇద మగ్ర ఆసీత్ తతో వై స దజాయత త దాత్మానగ్ స్వయ మక్తురుత తస్మా
 త్త ధన్వన్త ముచ్యత ఇతి య ద్వై త ధన్వన్తమ్ రసో వై సః రసగ్ హేవా యోః
 ల్లభ్యా యోః నన్దీ భవతి కో హేవా యోః నాత్మ ప్రాణ్యాత్ య దేష ఆకాశ ఆనన్దో న
 స్యాత్ ఏష హేవా యోః నన్దయాతి యదా హేవైష ఏతస్మి న్నదృశ్యే యోః నాత్మ్యే యోః నిరుక్తే
 యోః నిలయనే యోః భయ మ్బ్రహ్మేతి స్తేనతే అథ సో యోః భయ జ్ఞతో భవతి యదా హేవైష
 ఏతస్మి న్నుదర మన్తర జ్ఞురుతే అథ తస్య భయ మ్భవతి తత్త్వేవ భయ స్త్విదుషో
 యోః మన్వానస్య త దప్యేష శ్లోకో భవతి (7) (7) [16]

అథా భీషా యోః స్మా ద్వాతః పవతే భీషోదేతి సూర్యః భీషా యోః దగ్ని శ్చేన్తశ్చ మృత్యు
 ర్ధావతి పశ్చాదు ఇతి సైషా యోః నన్దస్య మీమాగ్ంసా భవతి యువా స్యా ధాన్య యువా
² యోః ధ్యాయకః ఆశిష్టో దృఢిష్టో బలిష్ఠః తస్యేయ మ్బ్రహ్మేతి సర్వా విత్తస్య పూర్ణా స్యాత్

² యోః ధ్యాయకః సాయణ భాష్య పాఠము; యోః ధ్యాయకః భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

స ఏకో మానుష ఆనందః¹ తే యే శత మ్మానుషా ఆనందాః¹ స ఏకో మనుష్య గన్ధర్వాణా
మానందః¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹ తే యే శత మ్మానుష్య గన్ధర్వాణా మానందాః¹
స ఏకో దేవ గన్ధర్వాణా మానందః¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹ తే యే శత నేవ
గన్ధర్వాణా మానందాః¹ స ఏకః పితృణా ఇచ్చిర లోక లోకానా మానందః¹ శ్రోత్రియస్య చా
ఽకామ హతస్య¹ తే యే శత మ్మితృణా ఇచ్చిర లోక లోకానా మానందాః¹ స ఏక
ఆజానజానా నేవానా మానందః¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹ తే యే శత
మాజానజానా నేవానా మానందాః¹ స ఏకః కర్మ దేవానా నేవానా మానందః¹ యే కర్మణా
దేవా నపి యన్తి శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹ తే యే శత జ్కర్మ దేవానా నేవానా
మానందాః¹ స ఏకో దేవానా మానందః¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹ తే యే శత
నేవానా మానందాః¹ స ఏక ఇన్ద్రస్యా ఽనందః¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹ తే యే
శత మిన్ద్రస్యా ఽనందాః¹ స ఏకో బృహస్పతే రానందః¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹
తే యే శత మ్బృహస్పతే రానందాః¹ స ఏకః ప్రజాపతే రానందః¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ
హతస్య¹ తే యే శత మ్ప్రజాపతే రానందాః¹ స ఏకో బ్రహ్మణ ఆనందః¹ శ్రోత్రియస్య చా
ఽకామ హతస్య¹ స యశ్చ ఽయ మ్పురుషే¹ యశ్చ ఽసా వాదిత్యే¹ స ఏకః¹ స య
ఏవ వ్రీతీ¹ అస్మా ల్లోకా త్వేత్య¹ ఏత మన్న మయ మాత్మాన ముప సజ్జామతి¹ ఏత
మ్పృణ మయ మాత్మాన ముప సజ్జామతి¹ ఏత మ్మనో మయ మాత్మాన ముప
సజ్జామతి¹ ఏత వ్రీజ్ఞాన మయ మాత్మాన ముప సజ్జామతి¹ ఏత మానంద మయ
మాత్మాన ముప సజ్జామతి¹ తదప్యేష శ్లోకో భవతి {8} (8) [51]

యతో వాచో నివర్తన్తే¹ అప్రాప్య మనసా సహ¹ ఆనంద మ్బ్రహ్మణో విద్వాన్¹ న బిభేతి

¹ శ్రోత్రియస్య చా ఽకామ హతస్య¹ ఇతి వాక్యం ద్రావిడాః పఠన్తి

కుతశ్చనేతి ఏతగ్ం హ వావ న తపతి కి మహగ్ం సాధు నా ఒకరవమ్ కి మహ
 మ్పాప మకరవ మితి స య ఏవ ప్రిద్వా నేతే ఆత్మానగ్ స్పృణతే⁴ ఉభే హ్యేషైష ఏతే
 ఆత్మానగ్ స్పృణతే య ఏవ ప్రిదా ఇత్యుపనిషత్ [9] (9) [11]

సహ నా వవతు సహ నా భునక్తు సహ వీర్య జ్కరవావహై తేజస్వి నా వధీత మస్తు
 మా ఏద్విషావహై ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ (సహ, పశ్చ) [5]

('బ్రహ్మవి-దిద-మయ-మిద మేకవిగ్ంశతిః/ అన్నా-దన్న రస మయా-త్ప్రాణో-వ్యానో-ఒపాన-
 ఆకాశ-పృథివీ పుచ్ఛగ్ం షడ్విగ్ంశతిః/ ప్రాణ-మృణ మయా-న్మనో-యజుర్-ఋ-శ్నామా-
 ఒదేశో-ఒథర్వా ఒజ్జీరసః పుచ్ఛ న్ద్వావిగ్ంశతిః/ యత-శ్శృద్ధర్ధగ్ం-సత్య-య్యోగో-మహో ఒష్ఠా
 దశ/ విజ్ఞాన-మిప్రియ-మోదః-ప్రమోద-అన్దో-బ్రహ్మ పుచ్ఛ న్ద్వావిగ్ంశతిః/ అస న్నేవా-ఒథా
 ఒష్ఠా విగ్ంశతిః/ అస ధోడశ/ భీషా ఒస్మా-న్మానుషో-మనుష్య గన్ధర్వాణా-దేవ గన్ధర్వాణా-
 మిత్తృణా ఇంద్ర లోక లోకానా-మాజానజానా-జ్కర్మ దేవానా య్యై కర్మణా దేవానా-మిత్రస్య-
 బృహస్పతే-ప్రజాపతే-ర్షభిహ్మణ-స్స యశ్చ-సజ్కామత్యేక పశ్చాతత్/ యతః కుతశ్చ నైత
 మేకాదశ నవ (9)

(బ్రహ్మవి, న్నవ) [9] [9-215]

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

⁴ద్రావిడ పాఠ రీత్యా → 'బ్రహ్మవి దాప్నోతి పరమ్' - ఇత్యారభ్య

'ఉభే హ్యేషైష ఏతే ఆత్మానగ్ స్పృణతే య ఏవ ప్రిదా ఇత్యుపనిషత్' - ఇతి పర్యంతం

ఏక ఏవా ఒనువాకః! (భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము)

⁵ ఏత దనువాకా ఒది బోధకం వాక్య జాతం ద్రావిడ పాఠే నాస్తి, ప్రపాఠకస్య సమాప్త్యభావాత్

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

సహ నా వవతు సహ నౌ భునక్తు సహ వీర్య జ్కరవావహౌ తేజస్వి నా వధీత మస్తు
మా విద్విషావహౌ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ (సహ, పశ్య) [5]

భృగు రైవ వారుణిః వరుణ మ్పితర ముపససారా అధీహి భగవో బ్రహ్మతి తస్మా ఏత
తోప్రవాచ అన్న మ్ప్రాణ ఇచ్ఛా శ్శోత్ర మ్మనో వాచ మితి తగ్ం హోవాచ యతో వా
ఇమాని భూతాని జాయంతే యేన జాతాని జీవంతి య త్ప్రయన్త్యభి సప్తీశంతి త
ద్విజిజ్ఞాసస్వ త ద్బ్రహ్మతి స తపో ఽతప్యత స తప స్తప్తా 11 11 [13]

అన్న మ్ప్రహ్మతి వ్యజానాత్ అన్నాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే అన్నేన జాతాని
జీవంతి అన్న మ్ప్రయన్త్యభి సప్తీశంతి త ద్విజ్ఞాయ పున రేవ వరుణ మ్పితర
ముపససారా అధీహి భగవో బ్రహ్మతి తగ్ం హోవాచ తపస్తా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ తపో
బ్రహ్మతి స తపో ఽతప్యత స తప స్తప్తా 12 12 [12]

ప్రాణో బ్రహ్మతి వ్యజానాత్ ప్రాణాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే ప్రాణేన జాతాని
జీవంతి ప్రాణ మ్ప్రయన్త్యభి సప్తీశంతి త ద్విజ్ఞాయ పున రేవ వరుణ మ్పితర
ముపససారా అధీహి భగవో బ్రహ్మతి తగ్ం హోవాచ తపస్తా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ తపో
బ్రహ్మతి స తపో ఽతప్యత స తప స్తప్తా 13 13 [12]

మనో బ్రహ్మతి వ్యజానాత్ మనసో హ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే మనసా జాతాని
జీవంతి మనః ప్రయన్త్యభి సప్తీశంతి త ద్విజ్ఞాయ పున రేవ వరుణ మ్పితర ముపససారా
అధీహి భగవో బ్రహ్మతి తగ్ం హోవాచ తపస్తా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ తపో బ్రహ్మతి స
తపో ఽతప్యత స తప స్తప్తా 14 14 [12]

విజ్ఞాన మ్ప్రహ్మతి వ్యజానాత్ విజ్ఞానాద్వ్యవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే విజ్ఞానేన
జాతాని జీవంతి విజ్ఞాన మ్ప్రయన్త్యభి సప్తీశస్తీతి త ద్విజ్ఞాయా పున రేవ వరుణ మ్మితర
ముపససారా అధీహ భగవో బ్రహ్మతి తగం హోవాచ తపస్తా బ్రహ్మ విజ్ఞానస్య తపో
బ్రహ్మతి స తపో ఽతప్యత స తప స్తప్తా 5] (5) [12]

అనన్దో బ్రహ్మతి వ్యజానాత్ అనన్దాద్వ్యవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే అనన్దేన జాతాని
జీవంతి అనన్ద మ్ప్రయన్త్యభి సప్తీశస్తీతి సైషా భార్గవీ వారుణీ విద్యా పరమే వ్యోమ
న్ప్రతిష్ఠితా య ఏవ స్తేద ప్రతి తిష్ఠతి అన్నవా నన్నాదో భవతి మహా న్భవతి ప్రజయా
పశుభి ర్భ్రహ్మ వర్చసేన మహా స్కీర్త్యా 6] (6) [10]

అన్న న్న నిన్ద్యాత్ త ద్వృతమ్ ప్రాణో వా అన్నమ్ శరీర మన్నాదమ్ ప్రాణే శరీర
మ్ప్రతిష్ఠితమ్ శరీరే ప్రాణః ప్రతిష్ఠితః త దేత దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ స య ఏత దన్న
మన్నే ప్రతిష్ఠిత స్తేద ప్రతి తిష్ఠతి అన్నవా నన్నాదో భవతి మహా న్భవతి ప్రజయా పశుభి
ర్భ్రహ్మ వర్చసేన మహా స్కీర్త్యా 7] (7) [11]

అన్న న్న పరి చక్షత త ద్వృతమ్ ఆపో వా అన్నమ్ జ్యోతి రన్నాదమ్ అఘ్న జ్యోతిః
ప్రతిష్ఠితమ్ జ్యోతిష్యాప్తః ప్రతిష్ఠితాః త దేత దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ స య ఏత దన్న
మన్నే ప్రతిష్ఠిత స్తేద ప్రతి తిష్ఠతి అన్నవా నన్నాదో భవతి మహా న్భవతి ప్రజయా పశుభి
ర్భ్రహ్మ వర్చసేన మహా స్కీర్త్యా 8] (8) [11]

అన్న మ్భహు కుర్వీత త ద్వృతమ్ పృథివీ వా అన్నమ్ ఆకాశో ఽన్నాదః పృథివ్యా
మాకాశః ప్రతిష్ఠితః ఆకాశే పృథివీ ప్రతిష్ఠితా త దేత దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ స య ఏత
దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠిత స్తేద ప్రతి తిష్ఠతి అన్నవా నన్నాదో భవతి మహా న్భవతి ప్రజయా
పశుభి ర్భ్రహ్మ వర్చసేన మహా స్కీర్త్యా 9] (9) [11]

న క ఇచ్చన వసతౌ ప్రత్యాచక్షితా త ద్వితమ్ తస్మా ద్యయా కయా చ విధయా
 బహ్వన్న మ్నాప్నుయాత్ ఆరాధ్యస్మా అన్న మిత్యాచక్షితే ఏత ద్వై ముఖతో ఽన్నగ్ం
 రాధమ్ ముఖతో ఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే ఏత ద్వై మధ్యతో ఽన్నగ్ం రాధమ్ మధ్యతో
 ఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే ఏత ద్వా అంతతో ఽన్నగ్ం రాధమ్ అంతతో ఽస్మా అన్నగ్ం
 రాధ్యతే {10} య ఏవ ప్తేదా క్షేమ ఇతి వాచి యోగ క్షేమ ఇతి ప్రాణా ఽపానయోః
 కర్మేతి హస్తయోః గతి రితి పాదయోః విముక్తి రితి పాయా ఇతి మానుషే స్సమాజ్ఞాః
 అథ దైవీః తృప్తి రితి వృష్టౌ బల మితి విద్యుతి {11} యశ ఇతి పశుషు జ్యోతి రితి
 నఖత్రేషు ప్రజాతి రమృత మానన్ద ఇత్యుపస్థే సర్వ మిత్యాకాశే త త్ప్రతిష్ఠేత్యుపాసీత
 ప్రతిష్ఠావా న్భవతి త న్మహ ఇత్యుపాసీత మహా న్భవతి త న్మన ఇత్యుపాసీత మానవా
 న్భవతి {12} త న్నమ ఇత్యుపాసీత నమ్యన్తే ఽస్మై కామాః త ద్భ్రహ్మేత్యుపాసీత
 బ్రహ్మవా న్భవతి త ద్భ్రహ్మణః పరిమర ఇత్యుపాసీత పర్యేణ మ్రియన్తే ద్విషన్త
 స్సప్రత్నాః పరి యే ఽప్రియా భ్రాతృవ్యాః స యశ్చ ఽయ మ్పురుషే యశ్చ ఽసా
 వాదిత్యే స ఏకః {13} స య ఏవ ప్తేతా అస్మా ల్లోకా త్ప్రేత్య ఏత మన్న మయ
 మాత్మాన ముప సక్క్రమ్య ఏత మ్పాణ మయ మాత్మాన ముప సక్క్రమ్య ఏత మ్మనో
 మయ మాత్మాన ముప సక్క్రమ్య ఏత ప్తేజ్ఞాన మయ మాత్మాన ముప సక్క్రమ్య ఏత
 మానన్ద మయ మాత్మాన ముప సక్క్రమ్య ఇమా ల్లోకా న్కామాన్నీ కామ రూప్యను
 సక్చరన్ స ఏత థ్నామ గాయ న్నాస్తే హా(3) వు హా(3) వు హా(3) వు {14} అహ మన్న
 మహ మన్న మహ మన్నమ్ అహ మన్నాదో(4) ఽహ మన్నాదో(4) ఽహ మన్నాదః
 అహగ్ శ్లోకకృ దహగ్ శ్లోకకృ దహగ్ శ్లోకకృత్ అహ మస్మి ప్రథమజా ఋతా(3)స్య
 పూర్వ న్దేవేభ్యో అమృతస్య నా(3) భాఇ యోమా దదాతి స ఇదేవమా(3) వాః అహ మన్న

మన్న మదన్తమా(3) ద్మి| అహ వ్త్తిశ్వ మ్భవన్త మభ్యభవామ్| సువర్న జ్యోతీః| య ఏవ
 వ్త్తిద| ఇత్యుపనిషత్| (15) (రాధ్యతే, విద్యుతి, మానవా న్భవత్యేకో, హా(3) వు, య ఏవ వ్త్తిదైకచ్చు
 (10) [6-61]

సహ నా వవతు| సహ నా భునక్తు| సహ వీర్య జ్కరవావహౌ| తేజస్వి నా వధీత మస్తు
 మా ఏద్విష్టావహౌ| ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః|| (సహ, పచ్చు) [5]

(భృగు-స్తస్మై-యతో-విశన్తి-త ద్విజ్జ్ఞానస్వ-త-త్రయోదశా, ౭న్న, మ్భాణో, మనో, విజ్ఞాన,
 మిత-విజ్ఞాయ-త-నవసా ద్వాదశ ద్వాదశా, ౭౭నన్త, ఇతి-నైషా దశా, ౭న్న న్న నిద్యా-త్రాణ-
 శ్శరీర, మన్న న్న పరి చ్చ తా-౭౭ప్రో-జ్యోతి, రన్న మ్భహు కుర్వీత-పృథివ్యాకాశ
 ఏకాదశైకాదశ, న క ఇచ్చనైక పృథి ర్దశ) (10) [15-165]

|| హరిః ఓం(3) ||

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

(శ న్న, శ్శ్శ్శాగ్ం, సహ నా, య శ్చన్తసా, మ్భా, స్స యః, పృథివ్యో మిత్యుత ఇచ్చు,
 ౭హ, వ్త్తిద మనూచ్య, శ న్న, స్సహ నావవతు, బ్రహ్మవి, ద్భృగుః, పచ్చు దశి) (15)

(శ న్నో, మహ ఇత్యాదిత్యో, నో ఇతరాణ్యసన్నేవా, ౭న్న న్న నిద్యా, చ్చతుశ్చత్వారిగ్ంశతీ
 [44] (శ న్న, ఇత్యుపనిషత్) - ఇతి ద్రావిడ పాఠే యోజనీయమ్| (భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠే)

ద్రావిడ పాఠము: శీఖా వల్లీ-12 అనువాకములు, సహ నా వవతు...-13 వ అనువాకము, 'బ్రహ్మవి
 దాప్నోతి పరమ్|' నుండి 'య ఏవ వ్త్తిద| ఇత్యుపనిషత్|' వఱకు-14 వ అనువాకము, 'భృగు రైవ
 వార్తుణిః|' నుండి 'సువర్న జ్యోతీః| య ఏవ వ్త్తిద| ఇత్యుపనిషత్|' వఱకు-15 వ అనువాకముగా
 ఒకే ప్రపాఠకముగా పరిగణింతురు. శీఖా వల్లీ 11 వ అనువాకము 'వేద మనూచ్య...' ను 5 పదులు గా
 భావించుటచే శీఖావల్లీ-24 పదులు, సహ నా వవతు-25 వ పది, బ్రహ్మవల్లీ-9 అనువాకములు-9
 పదులుగా, భృగు వల్లీ-10 అనువాకములు-10 పదులుగా → మొత్తము 44 పదులుగా విభక్త మగుట
 (భట్ట భాస్కర భాష్య రీత్యా 5 వ ప్రపాఠకము) ద్రావిడ పాఠముగా నెఱుగ గలరు.

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

సహ నా వవతు| సహ నౌ భునక్తు| సహ వీర్య జ్కరవావహౌ| తేజస్వి నా వధీత మస్తు
మా విద్విషావహౌ| ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః|| (సహ, వహ్) [5]

అమృతస్య ప్రారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహాయాన్| శుక్రేణ జ్యోతీగంషి
సమన్తు ప్రవిష్టః ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అన్తః| యస్మిన్నిదగం స ఇచ్చ వి బైతి సర్వ య్యస్మి
నేవా అధి విశ్వే నిషేదుః| త దేవ భూత స్త దు భవ్యమా ఇద స్త దక్షరే పరమే వ్యోమన్||
యేనా ౭౭వృత జ్ఞ ఇచ్చ దివ మృహీ ఇచ్చ యేనా ౭౭దిత్య స్తపతి తేజసా బ్రాజసా చ|
య మన్త స్సముద్రే కవయో వయన్తి య దక్షరే పరమే ప్రజాః| యతః ప్రసూతా జగతః
ప్రసూతీ తోయేన జీవా న్యచసర్జ భూమ్యామ్| య దోషధీభిః పురుషా నృశూగ్ శ్చ వివేశ
భూతాని చరా ౭చరాణి| అతః పర న్నా ౭న్య దణీయసగం హి పరా త్వర య్య
న్మహతో మహాన్తమ్| య దేక మవ్యక్త మనన్త రూప స్త్రిశ్వ మ్పూరాణ న్మమస్య పరస్తాత్||
త దేవర్త స్త దు సత్య మాహు స్త దేవ బ్రహ్మ పరమ జ్కవీనామ్| ఇష్టాపూర్త మ్బహుధా
జాత జ్ఞాయమాన స్త్రిశ్వ మ్బిభర్తి భువనస్య నాభిః| త దేవా ౭గ్ని స్త ద్వాయు స్త భూర్వ
స్త దు చన్త్రమాః| త దేవ శుక్ర మమృత స్త ద్బ్రహ్మ త దాప స్స ప్రజాపతిః| సర్వే నిమేషా
జ్జ్ఞరే విద్యుతః పురుషా దధి| కలా ముహూర్తాః కాష్ఠాశ్చ ౭హోరాత్రాశ్చ సర్వశః|
అర్థమాసా మాసా ఋతవ స్సప్తధ్నరశ్చ కల్పన్తామ్| స ఆపః ప్రదుఘే ఉభే ఇమే అన్తరిక్ష
మథో సువః| నైన మూర్ధ్వ న్న తిర్యక్ ఇచ్చ న్న మధ్యే పరి జగ్రభత్| న తస్యేతే కశ్చన తస్య
నామ మహ ద్యశః|| (2) న సన్ధ్యే తిష్ఠతి రూప మస్య న చక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైనమ్|
హృదా మనీషా మనసా ౭భి క్షప్తా య ఏన స్త్రిదు రమృతా స్తే భవన్తి|

¹ అదభ్య స్సమ్మాత్తో ² హిరణ్య గర్భ ఇత్యస్తే | ఏష హి దేవః ప్రదిశో ఽను సర్వాః

¹ అదభ్య స్సమ్మాతః పృథివ్యై రసోచ్చ | విశ్వకర్మణ స్సమవర్తతా ఽధి తస్య త్వష్టా విదధ
ద్రూప మేతి త త్పురుషస్య విశ్వ మాజాన మగ్రే వేదా ఽహ మేత మ్పురుష మ్మహాన్తమ్ | అదిత్య
వర్ణ న్తమన్తః పరస్తాత్ | త మేవ స్త్విదా నమృత ఇహ భవతి | నా ఽన్యః పన్థా విద్యతే ఽయనాయ |
ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే ఆన్తః | అజాయమానో బహుధా వి జాయతే | తస్య ధీర్తాః పరి జానన్తి
యోసిమ్ | మరీచీనా మ్పద మిచ్చన్తి వేదసః | యో దేవేభ్య ఆ తపతి | యో దేవానా మ్పురోహితః |
పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః | నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే | రుచ మ్బ్రాహ్మ జ్ఞానయన్తః | దేవా అగ్రే
త ద్బ్రువన్ | యస్యైవ మ్బ్రాహ్మణో విద్యాత్ | తస్య దేవా అస్ నవశే | ప్రీశ్చ తే లక్ష్మశ్చ పత్నౌ |
అహో రాత్రే ప్రార్భే | నఖత్రాణి రూపమ్ | అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ | ఇష్ట మ్మనిషాణా అము మ్మనిషాణా
సర్వ మ్మనిషాణా ఆ. 3-(13)-(40, 41)

² హిరణ్యగర్భస్స మవర్తతా ఽగ్రే భూతస్య జాతః పతి రేక ఆసీత్ |

స దాధార పృథివీ న్ద్యా ముతేమా జ్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 1 ||

యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్యైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ |

య ఈశే అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 2 ||

య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిష్య య్స్య దేవాః |

యస్య చాయా ఽమృత య్స్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 3 ||

యస్యేమే హిమవన్తో మహిత్యా యస్య సముద్రగం రసయా సహ ఽఽహుః |

యస్యేమాః ప్రదిశో యస్య బాహూ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 4 ||

య జ్కన్దస్తి అవసా తస్తభానే అభ్యైశ్చేతా మ్మనసా రేజమానే |

యత్రా ఽధి సూర ఉదితౌ వ్యేతి కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 5 ||

యేన ద్యౌ రుగ్రా పృథివీ చ దృఢే యేన సువ స్తభిత య్స్యేన నాకః |

యో అన్తరిశ్చే రజసో విమాన్తః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 6 ||

పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అన్తః | స విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్య జ్ముఖా
 స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః | ³విశ్వత శ్చక్షు ర్తుత విశ్వతో ముఖో విశ్వతో హస్త ఉత విశ్వత
 సాత్ | స మ్రాహుభ్యా న్నమతి స మృతతై ర్ధ్యావా పృథివీ జనయ న్దేవ ఏకః | వేన స్త
 త్వశ్య నివృత్వా భువనాని విద్వాన్ యత్ర విశ్వ మభవత్యేక నీళమ్ | యస్మిన్నిదగ్ం స ఇచ్చ
 వి బైకగ్ం స ఓతః ప్రోతశ్చ విభు ప్రజాసు | ప్ర త ద్వోచే అమృత న్ను విద్వా స్థన్ధర్వో నామ
 నిహిత జ్గుహాసు | {3} త్రీణి పదా నిహితా గుహాసు య స్త ద్వేద సవితుః ⁴పితా సత్ | స నో
 బన్ధ ర్జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా | యత్ర దేవా అమృత మానశానా
 స్తుతీయే ధామాన్యభ్యైరయన్త | పరి ద్యావా పృథివీ యన్తి సద్యః పరి లోకా న్పరి దిశః పరి
 సువః | ఋతస్య తన్తు ప్లితత ప్లిచృత్య త దపశ్య త దభవ త్ప్రజాసు | పరీత్య లోకా న్పరీత్య
 భూతాని పరీత్య సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ | ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్యా ౭౭త్మనా
 ౭౭త్మాన మభి స మ్భూభావ సదస్ సృతి మద్భుత మ్ప్రియ మిన్ద్రస్య కామ్యమ్ | ససి
 మ్మేధా మయాసిషమ్ | ఉ ద్దీప్యస్వ జాతవేదో ౭ప్రఘ్నన్నిర్ఋతి మ్మమ | {4} ప్రశూగ్ శ్చ
 మహ్య మా వహ జీవన ఇచ్చ దిశో దిశ | మా నో హిగ్ంసీ జ్జాతవేదో గా మశ్వ మ్పురుష
 జ్జాగత్ | అబిభ్ర దగ్న ఆ గహి శ్రియా మా పరి పాతయ | పురుషస్య విద్మ సహస్రా౭ఖస్య

ఆపో హా యన్మహాతీ ర్విశ్వ మాయ న్దక్ష న్దధానా జనయన్తీ రగ్నిమ్ |

తతో దేవానాన్ని రవర్తతా ౭సు రేకః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 7 ||

యశ్చి దాపో మహినా పర్యపశ్య ద్దక్ష న్దధానా జనయన్తీ రగ్నిమ్ |

యో దేవేష్యధి దేవ ఏక ఆసీ త్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ || 8 || సం 4-1-(8)-{31-34}

³విశ్వత శ్చక్షు ర్తుత ... జనయ న్దేవ ఏకః | సం 4-6-{9}

⁴పితా సత్ | - సాయణః పితా ౭సత్ | - భట్ట భాస్కర

మహా దేవస్య ధీమహి! త న్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్! త త్పురుషాయ విద్మహే మహా
 దేవాయ ధీమహి! త న్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్! త త్పురుషాయ విద్మహే వక్ర తుణ్ణాయ
 ధీమహి! త న్నో దన్తిః ప్రచోదయాత్! త త్పురుషాయ విద్మహే వక్ర తుణ్ణాయ ధీమహి!
 {5} త న్నో నన్దిః ప్రచోదయాత్! త త్పురుషాయ విద్మహే మహా సేనాయ ధీమహి! తన్న
 ష్ణుఖః ప్రచోదయాత్! త త్పురుషాయ విద్మహే సువర్ణ పక్షాయ ధీమహి! త న్నో
 గరుడః ప్రచోదయాత్! వేదాత్మనాయ విద్మహే హిరణ్య గర్భాయ ధీమహి! త న్నో బ్రహ్మ
 ప్రచోదయాత్! నారాయణాయ విద్మహే వాసు దేవాయ ధీమహి! త న్నో విష్ణుః
 ప్రచోదయాత్! వజ్ర నఖాయ విద్మహే తిష్ఠ దగ్ధప్తాయ ధీమహి! {6} త న్నో నార సింగంహః
 ప్రచోదయాత్! భాస్కరాయ విద్మహే మహ ద్యుతి కరాయ ధీమహి! త న్నో ఆదిత్యః
 ప్రచోదయాత్! వైశ్వానరాయ విద్మహే లాలీలాయ ధీమహి! త న్నో అగ్నిః ప్రచోదయాత్!
 కాయాయనాయ విద్మహే కన్య కుమారి ధీమహి! త న్నో దుర్గః ప్రచోదయాత్! సహస్ర
 పరమా దేవీ శత మూలా శతా ఒజ్జురా! సర్వగ్ం హరతు మే పాప స్థూర్వా దుస్సప్త
 నాశనీ! 'కాణ్డా త్కాణ్డా త్ప్రొరోహన్తి పరుషః పరుషః పరి! {7} ఏవా నో దూర్వే ప్ర తను
 సహస్రేణ శతేన చ! యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి! తస్యో స్తే దేవీష్టకే విధేమ
 హవిషా వయమ్! అశ్వ క్రాన్తే రథ క్రాన్తే విష్ణు క్రాన్తే వసున్ధరా! శిరసా ధారయిష్యామి
 రక్షస్వ మా మృదే పదే! భూమి ర్థేను ర్థరణీ లోక ధారిణీ! ఉద్భృతా సి వరాహేణ కృష్ణేన
 శత బ్రాహునా! మృత్తికే హన మే పాప య్మున్మయా దుష్కృత జ్యోతమ్! మృత్తికే బ్రహ్మ
 దత్తా సి కాశ్యపేనా ఒభి మన్త్రితా! మృత్తికే దేహి మే పుష్టి స్త్వయి సర్వ మృత్తిష్టితమ్!
 {8} మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వ స్తన్మే నిర్ణద మృత్తికే! తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమా

'కాణ్డా త్కాణ్డా ... హవిషా వయమ్! సం 4-2-{37}

జ్ఞతిమ్ | యత ఇన్త్ర భయామహే తతో నో అభయ జ్ఞుధి | మఘవ ఇచ్చగ్ధి తవ తన్న
 ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి | స్వస్తిదా విశస్వతి ర్వృత్తహా విమృధో వశీ | వృషేన్తః పుర
 ఏతు న స్వస్తిదా అభయజ్ఞురః | స్వస్తి న ఇన్తో వృద్ధతవా స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః |
 స్వస్తి న స్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమి స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు | ఆపాన్త మన్య స్తుపలప్రభర్తా
 ధుని శ్చిమీవా ఇచ్చరుమాగ్ం ఋజ్జీషీ | సోమో విశ్వన్యతసా వనాని నా ఽర్వా గిన్త్ర మృతి
 మానాని దేభుః | {9} బ్రహ్మ జజ్ఞాన మృథమ మ్పురస్తా ద్వి సేమత స్సురుచో వేన ఆవః |
 స బుద్ధియా ఉపమా అస్య విష్టా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః | సోనా పృథివి భవా
 నృఖరా నివేశనీ | యచ్చా న శ్శర్మ సప్రథాః | గన్త ద్వారా స్థరాధర్షా నిత్య పుష్టా
 జ్ఞరీషిణీమ్ | ఈశ్వరీగ్ం సర్వ భూతానా న్తా మహోపహ్వయే శ్రియమ్ | శ్రీ ర్మే భజతు
 అలక్ష్మీ ర్మే నశ్యతు | విష్ణు ముఖా వై దేవా శ్చన్దోభి రిమా ర్తోకా ననపజయ్య
 మభ్యజయన్ | మహాగ్ం ఇన్తో వజ్రబాహు షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు | {10} స్వస్తి నో
 మఘవా కరోతు హన్తు పాప్మాన య్మో ఽస్మా న్వేష్టి | సోమాన్తగ్ స్వరణ జ్ఞుణహి
 బ్రహ్మణ స్పతే | కక్షవన్త య్మ ఔశిజమ్ | శరీర య్మజ్ఞ శమల జ్ఞుసేద న్తస్మి స్థిదతు యో
 ఽస్మా న్వేష్టి | చరణ మ్పవిత్ర వ్హితత మ్పురాణ య్మిన పూత స్తరతి దుష్కృతాని |
 తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతి పాప్మాన మరాతి నరేమ |

⁶ ఆపాన్త మన్య ... మానాని దేభుః | సం 2-2-{66}

⁷ బ్రహ్మ జజ్ఞాన ... యోని మసతశ్చ వివః | సం 4-2-{34}

⁸ విష్ణు ముఖా వై ... మభ్యజయన్ | సం 1-7-{24}

⁹ మహాగ్ం ఇన్తో ... ఽస్మా న్వేష్టి | సం 1-4-{42}

¹⁰ సోమాన్తగ్ స్వరణ జ్ఞుణహి బ్రహ్మణ స్పతే | కక్షవన్త య్మ ఔశిజమ్ | సం 1-5-{24}

"సజ్జోషా ఇన్త్ర సగణో మరుద్భి సోమ మ్పబ వృతహ ఇహార విద్వాన్ జహి శత్రూగ్ం
 రప్ మృధో నుదస్వా యథా యజ్ఞయ జ్ఞానిహి విశ్వతో నః¹¹ సుమిత్రా న ఆప్ ఓషధయ
 సస్త్తు దుర్మితా స్తస్మై భూయాసు రోఽస్మా న్వేష్టి య ఇచ్చ వయ న్విష్మః¹² ఆప్తో హి
 ప్తా మయో భువ స్తా న ఉర్జై దధాతనః {11} మహా రణాయ చక్షసే యో వ శ్చివతమో
 రస స్తస్య భాజయతేహ నః ఉశతీ రివ మాతరః తస్మా అర జ్ఞమామ వో యస్య
 ఖియాయ జిన్వథ ఆపో జనయథా చ నః హిరణ్య శృజ్జ వ్రుణ మ్ప పద్యే తీర్థ మ్మే
 దేహి యాచితః యన్మయా భుక్త మసాధూనా మ్పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః య న్మే మనసా
 వాచా కర్మణా వా దుష్కృత జ్ఞాతమ్ త న్న ఇన్తో వరుణో బృహస్పతి సస్వితా చ
 పునన్తు పునః పునః నమో యగ్నయే యజ్ఞమతే నమ ఇన్త్రాయ నమో వరుణాయ నమో
 వారుణ్యే నమో యదభ్యః {12} య దపా జ్ఞూర య్మ దమేధ్య య్మ దశాన్త న్త దప
 గచ్ఛతాత్ అత్యాశనా దతీపానా ద్య చ ఉరా త్ప్రతిగ్రహాత్ త న్నో వరుణో రాజా
 పాణినా హ్యవమర్శతు సో యహ మప్తాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్త కిల్బిషః నాకస్య పృష్ఠ
 మారుహ్య గచ్ఛే ద్బ్రహ్మ సర్వోకతామ్ యశ్చా యజ్ఞ వరుణ సస్ పునాత్వఘమర్షణః
 ఇమ మ్మే గజ్ఞే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమగ్ం సచతా పరుష్ణియా అసిక్నియా
 మరుద్వృధే వితస్తయా యజ్ఞోక్తీయే శృణుహ్యో సుషోమయా ఋత ఇచ్చ సత్య ఇచ్చ
 యజ్ఞోద్ధా తప్తసో యజ్ఞజాయత తతో రాత్రి రజాయత తత సముద్రో అర్ణవః {13} సముద్రా
 దర్ణవా దధి సప్తధ్వరో అజాయత అహోరాత్రాణి విదధ ద్విశ్వస్య మిషతో వశి

¹¹ సజ్జోషా ఇన్త్ర సగణో ... విశ్వతో నః సం 1-4-{43}

¹² సుమిత్రా న ఆప్ ... య ఇచ్చ వయ న్విష్మః సం 1-4-{50, 51}

¹³ ఆప్తో హి ప్తా ... జనయథా చ నః సం 4-1-{18}, 5-6-{4}, 7-4-{50}

సూ॒ర్యా చ॒న్త్రమ॑సా ధా॒తా య॑థా పూ॒ర్వ మ॑కల్పయత్| ది॒వ ఇ॒చ్ఛ పృ॒థివీ ఇ॒చ్ఛా ॒న్తరి॑ష్ట
మథో సు॒వః| య త్పృ॒థి॒వ్యాగ్ం ర॒జః స్స॒వ మా ॒న్తరి॑ష్టే వి॒రోద॑సీ| ఇ॒మాగ్ స్త ద్రా॒పో
వ॑రుణః పునాత్వ॑ఘమర్షణః| పున॑న్తు వస॑వః పునాతు వ॑రుణః పునాత్వ॑ఘమర్షణః| ఏ॒ష
భూ॒తస్య॑ మ॒ధ్యే భు॑వనస్య గో॒ప్తా| ఏ॒ష పు॒ణ్య కృ॑తా శ్లో॒కా నే॒ష మృ॑త్యోర్ హీ॒రణ్మ॑యమ్|
ద్యా॒వా పృ॒థి॒వ్యోర్ హీ॒రణ్మ॑యగ్ం సగ్గ్ శ్రి॒తగ్ం సు॒వః| {14} స న సు॒వ స్సగ్ం శి॑శాధి|
ఆర్త॒జ్ఞావ॑ల॒తి జ్యోతి॑ ర॒హ మ॑స్మి| జ్యోతి॒ర్జ్వావ॑ల॒తి బ్ర॒హ్మ ॒హ మ॑స్మి| యో ॒హ మ॑స్మి
బ్ర॒హ్మ ॒హ మ॑స్మి| అ॒హ మ॑స్మి బ్ర॒హ్మ ॒హ మ॑స్మి| అ॒హ మే॒వా ॒హ మ్మా
జ్ఞు॒హోమి॑ స్వా॒హా| అ॒కార్యకార్య॑వక్త్రీ పై॒నో భూ॑ణహ గురు తల్ప॑గః| వరు॑ణో ॒హ
మ॑ఘ మర్షణ స్తస్మా త్పా॒పా త్ప్ర ము॑చ్యతే| ర॒జో భూ॑మి స్త్వ మాగ్ం రోద॑యస్త్వ త్ర
వ॑దన్తి ధీ॒రాః| ఆక్రా న్థము॑ద్రః ప్రథ॑మే విధర్మ జ్ఞాన॑య న్ప్రజా భు॑వనస్య రా॒జా| వృ॒షా
ప॒విత్రే అధి॑ సా॒నో అవ్యే॑ బృహ థో॒మో వా॒వృధే॑ సు॒వాన ఇ॒న్ధుః| {15} (ప॒రస్తా, ద్యౌశ్, నిహీ॑త
జుహో॑సు, మమ, చక్ర తు॒ణ్ణాయ॑ ధీమహి, తీ॒ర్ణ దగ్ధ్రా॑య ధీమహి, పరి, వ్రతిష్ఠిత, నే॒భు, ర్యచ్ఛతు,
దధాత॑నా, ॒హోభ్యో, ॒హర్షవ, సు॒వో, రాజై॑క॒శ్చ) (1) [15-151] (దు॒ద్రో దు॒ద్రశ్చ ద॒న్తిశ్చ న॒న్తి వ్షణ్ము॒ఖ
ఏ॒వ చ॑ గ॒రుడో బ్ర॒హ్మ వి॒ష్ణుశ్చ నా॒రసి॑గ్ంహ స్తథై॒వ చ॑ ఆ॒దిత్యో ॒గ్నిశ్చ దు॒ర్గిశ్చ క్ర॒మేణ॑ ద్వాద॒శా
॒హ మ్భసి॑| మ॒మవ॑వ॒మసు వే॒నావ॑భా॒వై కా॒త్యాయ॑నాయ)

జాత॑వేదసే సునవామ సోమ మరాతీ॑యతో ని దహా॑తి వేదః| స నః పర్ష॑ దతి దుర్గాణి
విశా॑వ నావే॒వ సిన్ధు॑ ధ్విరితా ॒త్యగ్నిః॑| తా మగ్ని వ॑ర్ణా నృపసా జ్వల॑న్తి శ్లేరో॒చనీ॑ జ్కర్మ
ఫలే॑షు జష్టామ్| దుర్గా న్దేవీగ్ం శర॑ణ మహ మ్ప్రపద్యే సుతర॑సి తర॑సే నమః| ¹⁴ అగ్నే త్వ
మౌరయా నవ్యో అస్మా న్స్థవ॑స్తిభి రతి దుర్గాణి విశా॑వ| పూశ్చ పృథీ॑వ బహు॑లా న ఉర్వి

¹⁴ అగ్నే త్వ మౌరయా నవ్యో ... తనయాయ శయ్యోః| సం 1-1-{28}

భవా తోకాయ తనయాయ శయ్యోః | విశ్వాని నో దుర్గహ జాతవేద సిన్ధు న్న నావా
దురితా తి పర్షి | అగ్నే అత్రివ న్మనసా గృణానో ఽస్మాక మ్పాధ్యవితా తనూనామ్ |
పుతనా జితగ్ం సహమాన ముగ్ర మగ్నిగ్ం హువేమ పరమా ధృధస్థాత్ | స నః పర్ష దతి
దుర్గాణి విశ్వా ఖామ ద్దేవో అతి దురితా ఽత్యగ్నిః | ప్రతోషీ క మిడ్యో అధ్వరేషు సనా చ్చ
హోతా నవ్యశ్చ సథ్ని | స్యా ఇచ్చా ఽగ్నే తనువ మ్విప్రయస్వా ఽస్మభ్య ఇచ్చ సౌభగ మా
యజస్వ | గోభి ర్జుష్ట మయుజ్ఞో నిషిక్త న్వేన్త్ర విష్ణో రను స ఇచ్చరేమ | నాకస్య పృష్ట మభి
సక్తసానో వైష్ణవీ త్తోక ఇహ మాదయంతామ్ | {16} (దురితా ఽత్యగ్ని, శ్చత్వారి చ) (2) [14]

భూ రన్న మగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా, భువో ఽన్న హ్వాయవే ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా, సువ
రన్న మాదిత్యాయ దివే స్వాహా, భూ రుభవ సువ రన్న ఇన్ద్రమసే దిగభ్య స్వాహా,
నమో దేవేభ్య స్స్వధా పితృభ్యో భూ రుభవ సువ రన్న మోమ్ | {17} (3)

భూ రగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా, భువో వాయవే ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా, సువ రాదిత్యాయ
దివే స్వాహా, భూ రుభవ సువ శ్చన్ద్రమసే దిగభ్య స్వాహా, నమో దేవేభ్య స్స్వధా
పితృభ్యో భూ రుభవ సువ రగ్న ఓమ్ | {18} (4)

భూ రగ్నయే చ పృథివ్యై చ మహతే చ స్వాహా, భువో వాయవే చా ఽన్తరిక్షాయ చ
మహతే చ స్వాహా, సువ రాదిత్యాయ చ దివే చ మహతే చ స్వాహా, భూ రుభవ సువ
శ్చన్ద్రమసే చ నఖత్రేభ్యశ్చ దిగభ్యశ్చ మహతే చ స్వాహా, నమో దేవేభ్య స్స్వధా పితృభ్యో
భూ రుభవ సువ ర్మహ రోమ్ | {19} (5)

పాహి నో అగ్న ఏనసే స్వాహా | పాహి నో విశ్వవేదసే స్వాహా | యజ్ఞ మ్పాహి విభావసో
స్వాహా | సర్వ మ్పాహి శతక్రతో స్వాహా | {20} (6) [4]

పాహి నో అగ్న ఏకయా | పాహ్యుత ద్వితీయయా | పాహ్యుర్థ స్తుతీయయా | పాహి

గీర్ధి శ్చతస్సృభి ర్వస్తో స్వాహా! {21} (7) [4]

య శ్చన్దసా మృషభో విశ్వరూప శ్చన్దోభ్య శ్చన్దాగ్స్యావివేశ! సచాగ్ం శిక్యః పురో
వాచోపనిషద్ద్రిష్టో జ్యేష్ఠ ఇన్ద్రియా యర్షిభ్యో నమో దేవేభ్య స్స్విధా పితృభ్యో భూ ర్భువ
స్సువ శ్చన్ద ఓమ్! {22} (8) [2]

నమో బ్రహ్మణే ధారణ మే అస్త్వనిరాకరణ న్ధారయతా భూయాస్త జ్కర్ణయో శ్శృత
మ్మా చోధ్య మ్మమా ఽముష్య ఓమ్! {23} (9)

ఋత న్తప స్సత్య న్తప శ్శృత న్తప శ్శాన్త న్తపో దమ స్తప శ్శమ స్తపో దాన న్తపో యజ్ఞ
న్తపో భూ ర్భువ స్సువ ర్భృహైత దుపాప్యేత త్తపః! {24} (10)

యథా వృక్షస్య సముష్పితస్య దూరా ధగ్ధో వాత్యేవ మ్పుణ్యస్య కర్మణో దూరా ధగ్ధో
వాతి, యథా ఽసి ధారా జ్కర్తే ఽవహితా మవక్రామే య ద్యువే యువే హ వా
విహ్వయిష్యామి కర్త మ్పుతిష్యామిత్యేవ మమృతా దాత్మాన జ్ఞుగుప్సేత్! {25} (11)

అణో రణీయా న్మహతో మహీయా న్నాత్మా గుహీయా న్నిహీతో ఽస్య జన్తోః! త మక్రతు
మృశ్యతి వీత శోకో ధాతుః ప్రసాదా న్మహిమాన మీశమ్! సప్త ప్రాణాః ప్రభవన్తి తస్మా
థస్సప్తా ఽర్చిష స్సమిధ స్సప్త జిహ్వోః! సప్త ఇమే లోకా యేషు చరన్తి ప్రాణా గుహేశయా
న్నిహీతా స్సప్త సప్త! అత స్సముద్రా గిరయశ్చ సర్వే ఽస్మా థస్యన్దన్తే సిన్ధవ స్సర్వ
రూపాః! అతశ్చ విశ్వా ఓషధయో రసా చ్చ యేనైష భూత స్త్రిష్ఠత్యన్త రాత్మా! ¹⁵బ్రహ్మ
దేవానా మ్పదవీః కవీనా మృషి ర్విప్రాణా మ్మహిషో మృగాణామ్! శ్వేనో గృధ్రాణాగ్
స్వధీతి ర్వనానాగ్ం సోమః ప్రవిత్ర మత్యేతి రేభన్! అజా మేకా ర్లోహిత శుక్ల కృష్ణా
మృహీవ మృజా జ్ఞానయన్తీగ్ం సరూపామ్! అజో హ్యేకో జషమాణో ఽనుశేతే

¹⁵ బ్రహ్మదేవానా మ్పదవీః ... ప్రవిత్ర మత్యేతి రేభన్! సం 3-4-{41}

జహోత్యేనా మ్ముక్త భోగ్రా మజ్జోఽన్యః | (26) ¹⁶ హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిక్షస ధోతా
 వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్ | నృష ద్వరస దృతస ద్వోమస దక్షా గోజా ఋతజా అద్రిజా
 ఋత మ్మృహత్ | ఘృత మ్మిమిక్షరే ఘృత మన్య యోని ర్భృతే శ్రితో ఘృత ము వన్య
 ధామ | అనుష్వధ మా వహ మాదయన్వ సాహా కృత శ్శృషభ వజ్ఞ హవ్యమ్ | సముద్రా
 దూర్మి ర్మధుమాగ్ం ఉదార దుపాగ్ంశునా స మమృతత్వ మానత్ | ఘృతన్య నామ
 గుహ్య య్మ దస్తి జిహ్వ దేవానా మమృతన్య నాభిః | వయ న్నామ ప్రబ్రవామా ఘృతేనా
 ఽస్మిన్ యజ్ఞే ధారయామా నమాభిః | ఉప బ్రహ్మ శృణవ చ్చన్యమాన ఇచ్ఛతు శ్శృజ్ఞో
 ఽవమీ ధౌర ఏతత్ | చత్వారి శ్శృజ్ఞా త్రయో అన్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అన్యః |
 త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాగ్ం ఆ వివేశ | (27) త్రిధా హిత మ్పణిభి
 ర్గుహ్యమాన జగి దేవాసో ఘృత మన్యవిన్దన్ | ఇన్త్ర ఏకగ్ం సూర్య ఏక జ్ఞాజాన వేనా దేకగ్
 స్వధయా నిష్ఠతః | యో దేవానా మ్పృథమ మ్పరస్తా ద్విశ్వా ధియో రుద్రో మహర్షిః |
 హిరణ్యగర్భ మ్పశ్యత జాయమానగ్ం స నో దేవ శ్శుభయా స్మృత్యా స య్మనక్తు |
 యస్మా త్పర న్నా ఽపర మస్తి కిశ్చో ద్యస్మా న్నా ఽణీయో న జ్యాయో ఽస్తి కశ్చిత్ |
 పృక్షి ఇవ స్తద్ధో దివి తిష్ఠత్యేక స్తేనేద మ్పూర్ణ మ్పరుషేణ సర్వమ్ | న కర్మణా న ప్రజయా
 ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వ మానతుః | పరేణ నాక నిహిత జ్ఞాహయా వైభ్రాజ దేత
 ద్యతయో విశన్తి | వేదాన్త విజ్ఞాన సునిశ్చితా ఽర్థా స్సన్న్యాస యోగా ద్యతయ శ్శుద్ధ
 సత్త్వాః | తే బ్రహ్మ లోకేతు పరా ఽన్త కాలే పరా ఽమృతా త్పరి ముచ్యన్తి సర్వే | దహ్రా
 వైష్టాప మ్పర మేశ్మ భూత య్మ త్పుణ్డరీక మ్పర మధ్య సగ్ం స్థమ్ | తత్రా ఽపి దహ్రా జగన్
 వైశోక స్తస్మిన్ య దన్త స్త దుపాసితవ్యమ్ | యో వేదా ఽదౌ స్వరః ప్రోక్తో వేదా ఽన్తే చ

¹⁶ హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు ... ఋత మ్మృహత్ | సం 1-8-{30}, 4-2-{5}

ప్రతిష్ఠితః! తస్య ప్రకృతి లీనస్య యః పర స్స మహేశ్వరః! {28} (అజోఽన్య, ఆ వివేక, సర్వ, చత్వారి చ) (12) [3-34]

సహస్ర శీర్ష నేవ ప్రిశ్వాఽఽఖ్య ప్రిశ్వ శమ్భవమ్! విశ్వ న్నారాయణ నేవ మఖర మ్పరమ
మృదమ్! విశ్వతః పరమా నిత్య ప్రిశ్వ న్నారాయణగ్ం హరిమ్! విశ్వ మేవేద మ్పరుష
స్త ద్విశ్వ ముప జీవతి! పతి ప్రిశ్వస్యాఽఽత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివ మమృతమ్!
నారాయణ మ్మహా జ్ఞేయ ప్రిశ్వాఽఽత్మాన మ్పరాయణమ్! నారాయణ పరో జ్యోతి
రాత్మా నారాయణః పరః! నారాయణ పర మ్భ్రహ్మ తత్త్వ న్నారాయణః పరః!
నారాయణ పరో ధ్యాతా ధ్యాన న్నారాయణః పరః! య చ్చ క్షిప్ర జగ త్సర్వ స్థశ్యతే
శ్రూయతే ఽపి వా! {29} అన్త ర్భహిశ్చ త త్సర్వ హ్వాప్య నారాయణ స్థితః! అనన్త
మవ్యయ జ్కవిగ్ం సముద్రే ఽన్త ప్రిశ్వ శమ్భవమ్! పద్మ కోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయ ఇచ్చ
ఽప్యధో ముఖమ్! అధో నిష్ఠ్యా వితస్త్వా ఽన్తే నాభ్యా ముపరి తిష్ఠతి! జ్వాల మాలా
ఽఽకుల మ్భ్రతీ విశ్వస్యాఽఽయతన మ్మహత్! సన్తతగ్ం శిలాభి స్తు లమ్భత్యాకోశ
సన్నిభమ్! తస్యా ఽన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మ తస్మి స్థస్య మృతిష్ఠితమ్! తస్య మధ్యే మహా
నగ్ని ర్విశ్వాఽఽరిచ ర్విశ్వతో ముఖః! సో ఽగ్రభు గ్విభజ నిష్ఠ న్నాహార మజరః కవః!
తిర్య గూర్ధ్వ మధ శ్చాయీ రశ్మయ స్తస్య సన్తతా! స న్తాపయతి స్వ నేహ మాపాద తల
మస్తగః! తస్య మధ్యే వహ్ని శిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః! నీల తోయద మధ్యస్థా ద్విద్యు
లేఖేవ భాస్వరా! నీవార శూకవ త్తన్వీ పీతా భాస్వత్యణూపమా! తస్యా శిఖాయా మధ్యే
పరమాత్మా వ్యవస్థితః! స బ్రహ్మ స శివ స్స హరి సేన్త్ర సోఽఖ్యరః పరమ స్స్వరాట్!
{30} (అపి వా, సన్తతా, షట్స) (13) [2-26]

ఆదిత్యో వా ఏష ఏత న్మణ్డల న్నపతి తత్త తా ఋచ స్త దృచా మణ్డలగ్ం స ఋచా క్షోకో

ఽథ, య ఏష ఏతస్మిన్మన్తే ఽర్చి ర్దీప్యతే తాని సామాని స సామ్నా త్తోకో ఽథ, య
 ఏష ఏతస్మిన్మన్తే ఽర్చిషి పురుష స్తాని యజాగ్ంషి స యజషా మణ్ణలగ్ం స యజషా
 త్తోక సైషా త్రయ్యేవ విద్యా తపతి య ఏషో ఽన్త రాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః {31} (14)

ఆదిత్యో వై తేజః ఓజో బల య్యశ శ్చక్షు శ్శ్రోత్ర మాత్మా మనో మన్య ర్మను ర్మృత్యు
 స్సత్యో మిత్రో వాయు రాకాశః ప్రాణో లోక పాలః, కః కి జ్ఞాన్త ధన్య మన్న మమృతో
 జీవో విశ్వః కతమ స్స్వయముఖ బ్రహ్మత దమృత ఏష పురుష ఏష భూతానా మధిపతి
 ర్భ్రహ్మణ స్సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోత్యేతాసా మేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
 సార్థితాగ్ం సమాన లోకతా మాప్నోతి య ¹⁷ ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ {32} (15)

నిధన పతయే నమః! నిధనపతా ఽన్తికాయ నమః! ఊర్ధ్వాయ నమః! ఊర్ధ్వ లింగాయ
 నమః! హిరణ్యాయ నమః! హిరణ్య లింగాయ నమః! సువర్ణాయ నమః! సువర్ణ లింగాయ
 నమః! దివ్యాయ నమః! దివ్య లింగాయ నమః! {33} భవాయ నమః! భవ లింగాయ నమః!
 శర్వాయ నమః! శర్వ లింగాయ నమః! శివాయ నమః! శివ లింగాయ నమః! జ్వలాయ
 నమః! జ్వల లింగాయ నమః! ఆత్మాయ నమః! ఆత్మ లింగాయ నమః! పరమాయ నమః!
 పరమ లింగాయ నమః! ఏత ధోమస్య సూర్యస్య సర్వ లింగగ్ం స్థాపయతి పాణి మన్త
 మ్పవిత్రమ్ {34} (ని ఊ హి సు ది భ శ శి జ్వ ఆ ప ఏకాదశ-త్రయోవిగ్ంశతి) (16) [2-23]

సద్యో జాత మ్ప్రపద్యామి సద్యో జాతాయ వై నమో నమః! భవే భవేనా ఽతి భవే భవస్య
 మామ్! భవోద్భవాయ నమః! {35} (17) [3]

వామ దేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమ శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః! కాలాయ నమః!
 కల వికరణాయ నమో బల వికరణాయ నమో బలాయ నమో బల ప్రమథనాయ నమ

¹⁷ ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ - సాయణ; ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ - భట్ట భాస్కర

స్సర్వ భూత దమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః | {36} (18)

అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యోఽఘోర ఘోర తరేభ్యః | సర్వేభ్య స్సర్వ శరేభ్యో నమస్తే అస్తు
రుద్ర రూపేభ్యః | {37} (19) [2]

త త్పురుషాయ విద్మహే మహా దేవాయ ధీమహి | తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ | {38} (20) [2]

ఈశాన స్సర్వ విద్యానా మీశ్వర స్సర్వ భూతానా మప్రిహ్మాఽధిపతి రప్రిహ్మణో
ఽధిపతి రప్రిహ్మ శివో మే అస్తు సదా శివోమ్ | {39} (21)

నమో హిరణ్య బాహవే హిరణ్య వర్ణాయ హిరణ్య రూపాయ హిరణ్య పతయేఽమృతా
పతయ ఉమా పతయే పశు పతయే నమో నమః | {40} (22)

ఋతగ్ం సత్య మ్సర మప్రిహ్మ పురుష జ్ఞాన్త పిన్గలమ్ | ఊర్ధ్వ రేత స్తీరూపాన్త స్తీశ్వ
రూపాయ వై నమో నమః | {41} (23) [2]

సర్వో వై రుద్ర స్సస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు | పురుషో వై రుద్ర స్స న్మహో నమో నమః |
విశ్వ మూఢత మ్భవన శ్చోత్ర మ్భహుధా జాత జ్ఞాయమాన శ్చా యత్ | సర్వో హ్యేష
రుద్ర స్సస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు | {42} (24) [4]

క ద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీధుష్టమాయ తవ్యసే | వోచేమ శన్తమగ్ం హృదే |
సర్వో హ్యేష రుద్ర స్సస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు | {43} (25) [3]

యస్య వైకజ్ఞత్యగ్నిహోత్ర హవణీ భవతి ప్రత్యేవాఽస్యాఽఽహుతయ స్తిష్ఠన్యథో
ప్రతిష్ఠితైః | {44} (26)

¹⁸ కృణుష్య పాజ ఇతి పఞ్చ | {45} (27)

¹⁸ కృణుష్య పాజః త్రసీతి న్న పృథీయ్యూహి రాజేవాఽమృతాగ్ం ఇధేన |

తృప్సీ మను త్రసీతి స్త్రాణాన్ ఽస్తాఽస్తి విధ్య రఙ్గస స్తపిష్ఠైః || 1 ||

అది॑తి ర్దే॒వా గ॑న్ధర్వా మ॒నుష్యా॑ః పిత॑రో ८సు॒రా స్తేషా॑గ్ం సర్వ భూ॑తానా మ్మా॒తా మే॑ది॒నీ
మహా॑తా మహీ సా॒వి॒త్రీ గా॑య॒త్రీ జగ॑త్సు॒రీవ పృ॑థీ॒వ బ॑హు॒లౌ వి॑శ్వా భూ॑తా క॒తమా
కాయా సా స॒త్యేత్య॑మృతే॒తి వసి॑ష్ఠః | {46} (28)

ఆపో॑ వా ఇ॒దగ్ం స॒ర్వ వ్వి॑శ్వా భూ॑తాన్యాప॑ః ప్రా॒ణా వా ఆప॑ః ప॒శవ॑ ఆపో ८న్న మాపో
८మృ॑త మాప॑ స్స॒మా డాపో॑ వి॒రా డాప॑ స్స్వి॒రా డాప॑ శ్చన్దాగ్ం స్యా॒పో జ్యోతీగ్ం ప్యా॒పో
యజ్ఞాగ్ం ప్యాప॑ స్స॒త్య మాప॑ స్స॒ర్వా దే॒వతా॑ ఆపో భూ రు॒భవ॑ స్సు॒వ రాప॑ ఓమ్ | {47} (29)
ఆప॑ః పున॑న్తు పృ॒థివీ మృ॑థి॒వీ పూ॑తా పు॒నాతు॑ మామ్ | పున॑న్తు బ్ర॒హ్మణ॑ స్పతి ర॒బ్రహ్మ
పూ॑తా పు॒నాతు॑ మామ్ | య దు॒చ్ఛిష్ట॑ మ॒భోజ్య య్ద్వా దు॒శ్చరి॑త మృ॒మ | సర్వ
ము॒నన్తు॑ మా మాపో ८స॒తా ఇ॒చ్ఛ ప్రతి॑రహగ్ం స్యాహా | {48} (30) [4]

అగ్ని॑శ్చ మా మ॒న్యశ్చ మ॒న్య స॑తయశ్చ మ॒న్య కృ॑తేభ్యః | పాపే॑భ్యో ర॒ఖ్నన్తామ్ | య
దహ్మి॑ పాప॑ మ॒క్తార్షమ్ | మన॑సా వాచా హస్తా॑భ్యామ్ | పద్భ్యా॑ ముదరే॑ణ శి॒క్షా | అహా స్త
ద॒వలు॑మ్పతు | య త్కి॒చ్ఛ దు॒రిత॑ మృ॒యి | ఇద మ॑హ మ్మా మమృ॑త యోనా॑ | సత్యే

తవ భ్ర॑మాస ఆశు॒యా ప॑తన్యను స్పృశ ధృ॒వతా శో॑కుచానః |

తపూగ్ంష్యగ్ం జ॒హ్వ ప॑త॒జ్ఞా న॑స్థితో వి సృ॒జ వి॑ష్వ గు॒ల్కాః || 2 ||

ప్రతి స్ప॑శో వి సృ॒జ తూర్ణి॑తమో భ॒వా పా॑యు ర్విశో అ॒స్యా అద॑బ్ధః |

యో నో దూ॑రే అ॒ఘశగ్ం॑స్తో యో అన్యగ్ం మాకీ॑ ప్తే వ్య॒థి రా దధ॑ర్షేత్ || 3 ||

ఉ దగ్ం తిష్ఠ॑ ప్రత్యా తను॒ష్వ న్య॑మిత్రాగ్ం ఓష॑తా త్తిగ్ం హేతే |

యో నో అ॒రాతిగ్ం॑ సమి॒ధాన॑ చ॒క్రే నీ॒చా త న్ధ॑న్యతస న్న శు॒ష్కమ్ || 4 ||

ఊర్ధ్వో భ॑వ ప్రతి వి॒ధ్యా ८ధ్య॑స్మ ద్దావి ప్శ్మ॒ణుష్వ దై॒వ్యాన్యగ్ం॑ | అవ స్థి॒రా తను॑హి

యాతు॑జానా జ్ఞామి మ॒జామి మృ॑మృణీహి శత్రూన్ || 5 || సం 1-2-(14)-(28, 29)

జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా | {49} (31) [9]

సూర్యశ్చ మా మన్యశ్చ మన్య పతయశ్చ మన్య కృతేభ్యః | పాపేభ్యో రక్షంతామ్ | య
ద్రాత్రియా పాప మక్తార్షమ్ | మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ | పద్భ్య ముదరేణ శిక్షా | రాత్రి
స్త దవలుమ్పతు | య త్కిశ్చ దురిత మ్మయి | ఇద మహ మ్మా మమృత యోనా | సూర్యే

జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా | {50} (32) [9]

ఓ మిత్యేకా ఽఖర మ్భ్రహ్మ | అగ్ని ర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్ | గాయత్ర ఇచ్ఛన్త మ్పరమా
ఽఽత్మం సర్తూపమ్ | సాయుజ్య ప్తినీయోగమ్ | {51} (33) [4]

ఆయాతు వరదా దేవీ అఖర మ్భ్రహ్మ సమ్మితమ్ | గాయత్రీ ఇచ్ఛన్తసా మ్మాతేద మ్భ్రహ్మ
జషస్వ మే | య దహ్న త్కురుతే పాప స్త దహ్న త్ప్రతి ముచ్యతే | య ద్రాత్రియా
త్కురుతే పాప స్త ద్రాత్రియా త్ప్రతి ముచ్యతే | సర్వ వర్ణే మహా దేవి సన్ధ్యా విద్యే సరస్వతి |
{52} (34) [5]

ఓజో ఽసి సహో ఽసి బల మసి భ్రాజో ఽసి దేవానా న్ధామ నామా ఽసి విశ్వ మసి విశ్వా
ఽఽయు స్సర్వ మసి సర్వా ఽఽయు రభి భూ రో జ్గాయత్రీ మావాహయామి సావిత్రీ
మావాహయామి సరస్వతీ మావాహయామి ఛన్దర్షీ నావాహయామి శ్రియ
మావాహయామి గాయత్రియా గాయత్రీ చ్ఛన్దో విశ్వామిత్ర ఋషి స్సవితా దేవతా ఽగ్ని
ర్ముఖ మ్భ్రహ్మ శిరో విష్ణుర్ హృదయగ్ం రుద్ర శ్శిఖా పృథివీ యోనిః ప్రాణాఽపాన
వ్యానోదాన సమానా స ప్రాణా శ్వేత వర్ణా సాజ్ఞాయనస గోత్రా గాయత్రీ
చతుర్విగ్ంశత్యఖరా త్రిపదా షట్కుక్షాః పశ్చ శీర్షోపనయనే వినియోగః ఓ మూఘాః ఓ
ముభవః ఓగ్ం సువః ఓ మృహః ఓ జ్ఞానః ఓ న్తపః ఓగ్ం సత్యమ్ ఓ న్త ధ్నవితు
ర్వరేణ్య మ్భ్రగ్దో దేవస్య ధీమహి | ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ | ఓ మాప్రో జ్యోతీ రసో

ఽమృత మృహ్మా భూ రుభవ సునవ రోమ్ | {53} (35) [10]

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యా మృత్వత మూర్ధని బ్రాహ్మణేభ్యో ఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి
యథా సుఖమ్ | స్తుతో మయా వరదా వేద మాతా ప్రచోదయన్తి పవనే ద్విజాతా | ఆయుః
పృథివ్యా నృవిణ మృహ్మా వర్చస మృహ్య న్దత్వా ప్రజాతు మృహ్మా రోకమ్ | {54} (36) [4]
ఘృణి స్సూర్య ఆదిత్యో న ప్రభా వాత్యఖిరమ్ | మధు ఖిరన్తి త ద్రసమ్ | సత్య స్తే త ద్రస
మాప్తో జ్యోతీ రసో ఽమృత మృహ్మా భూ రుభవ సునవ రోమ్ | {55} (37) [3]

బ్రహ్మ మేతు మామ్ | మధు మేతు మామ్ | బ్రహ్మ మేవ మధు మేతు మామ్ | యా స్తే సోమ
ప్రజా వథో ఽభి సో అహమ్ | దుష్షవ్షహ స్థరుష్షహ | యా స్తే సోమ ప్రాణాన్ శ్చా
జ్ఞుహోమి | త్రిసుపర్ణ మయాచిత మృహ్మాణాయ దద్యాత్ | బ్రహ్మ హత్యా హ్వా ఏతే
ఘృన్తి యే బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణ మృతన్తి | తే సోమ మ్వా ఽఽఘృవన్తి | ఆసహస్రా త్వక్ష్వి
మునన్తి | ఓమ్ | {56} (38) [12]

బ్రహ్మ మేధయా | మధు మేధయా | బ్రహ్మ మేవ మధు మేధయా | అద్యా నో దేవ సవితః
ప్రజావ థావీ స్సౌభగమ్ | పరా దుష్షప్షియగ్ం సువా విశ్వాని దేవ సవిత ర్దురితాని పరా
సువా య ద్భద్ర న్త న్మ ఆ సువా ¹⁹ మధు వాతా ఋతాయతే మధు ఖిరన్తి సిన్ధవః | మాధ్వీ
ర్న సన్వోషధీః | మధు నక్త ముతోషసి మధుమ్ త్పార్థివగ్ం రజః | మధు ద్యౌ రస్తు నః
పితా | మధుమా న్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః | మాధ్వీ ర్గావో భవన్తు నః | య
ఇమ త్రిసుపర్ణ మయాచిత మృహ్మాణాయ దద్యాత్ | భూణ హత్యా హ్వా ఏతే ఘృన్తి యే
బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణ మృతన్తి | తే సోమ మ్వా ఽఽఘృవన్తి | ఆసహస్రా త్వక్ష్వి మునన్తి |
ఓమ్ | {57} (39) [19]

¹⁹ మధు వాతా ఋతాయతే ... భవన్తు నః | సం 4-2-{38}

బ్రహ్మ మేధవా మధు మేధవా బ్రహ్మ మేవ మధు మేధవా బ్రహ్మ దేవానా మృదవీః కవీనా
 మృషి ర్విప్రాణా మృహిషో మృగాణామ్ శ్యేనో గృధ్రాణాన్ స్వధీతి ర్వనానాన్ సోమః
 పవిత్ర మత్యేతి రేభన్స హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిశ్శస ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్
 నృష ద్వరస దృతస దోవ్యమస దృజ్ఞా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋత మృహహత్ ఋచే త్వా
 రుచే త్వా సమి థృవన్తి సరితో న ధేనాః అన్తర్ హృదా మనసా పూయమానాః ఘృతస్య
 ధారా అభి చాకశీమి హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ తస్మి స్థస్వప్తో మధుకృ
 త్కులాయీ భజ న్నాస్తే పదు దేవతాభ్యః తస్య ౭౭సతే హరయ స్సప్త తీరే స్వధా
 స్థహానా అమృతస్య ధారామ్ య ఇద న్రిసుపర్ణ మయాచిత మ్భ్రాహ్మణాయ దద్యాత్
 వీర హత్యా హ్వా ఏతే ఘ్నన్తి యే బ్రాహ్మణా న్రిసుపర్ణ మృతన్తి తే సోమ మ్భ్రా
 ౭౭ఘ్నవన్తి ఆసహస్రా త్వజ్క్త మృనన్తి ఓమ్ {58} (40) [19]

మేధా దేవీ జషమాణా న ఆగో ద్విశ్వాచీ భద్రా సుమనస్యమానా త్వయా జష్టా
 నుదమానా దురుక్తా నృహ ద్వదేమ విదథే సువీరాః త్వయా జష్ట ఋషి ర్భవతి దేవి
 త్వయా బ్రహ్మ ౭౭గతశ్రీ రుత త్వయా త్వయా జష్ట శ్చిత్ర శ్చీన్దతే వసు సా నో జషస్వ
 ద్రవిణో న మేధే {59} (41) [4]

మేధా మ్మ ఇన్తో దదాతు మేధా న్దేవీ సరస్వతీ మేధా మ్మే అశ్వినా వృభా వాధత్తా
 మృష్కరస్రజా అఘరాసు చ యా మేధా గన్ధర్వేషు చ య న్మనః దైవీ మ్మేధా సరస్వతీ
 సా మా మ్మేధా సురభి ర్జుషతాన్ స్వాహా {60} (42) [4]

ఆ మా మ్మేధా సురభి ర్విశ్వ రూపా హిరణ్య వర్ణా జగతీ జగమ్యాః ఊర్ధ్వస్వతీ పయస్తా
 పిన్వమానా సా మా మ్మేధా సుప్రతీకా జషస్తామ్ {61} (43) [2]

²⁰ మయి మేధా మ్మయి ప్రజా మ్మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయి మేధా మ్మయి ప్రజా
మ్మయిస్త్ర ఇన్త్రియ స్థధాతు మయి మేధా మ్మయి ప్రజా మ్మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు|
{62} (44)

అపైతు మృత్యు రమృత న్న ఆగ నైవస్వతో నో అభయ జ్ఞుణోతు| ప్రర్ణ స్త్వనస్పతే రివా
ఁభి న శ్శీయతాగ్ం రయి స్సచతా న్న శ్శచీ పతిః| {63} (45) [2]

పర మ్మృత్యో అను పరేహి పన్తా య్మ స్తే స్వ ఇతరో దేవ యానాత్| చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే
బ్రవీమి మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్| {64} (46) [2]

వాత మ్రాణ మ్మనస్తా ఁన్వారభామహే ప్రజాపతి య్మ భువనస్య గోపాః| స నో మృత్యో
స్త్రాయతా మాత్వగ్ంహస్తో జ్యో గీవా జరా మశీమహి| {65} (47) [2]

²¹ అముత్ర భూయా దధ య ద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తే రముఞ్చః| ప్రత్యోహతా
మశ్వినా మృత్యు మస్మా ద్దేవానా మగ్నే భిషజా శచీభిః| {66} (48) [2]

హరిగ్ం హరన్త మను యన్తి దేవా విశ్వస్యేశాన స్త్వృషభ మ్మతీనామ్| బ్రహ్మ సరూప మను
మేద మాగ్రా దయన మ్మా వివధీ ర్వి క్రమస్వ| {67} (49) [2]

శక్తి రగ్ని మిన్దాన ఉభౌ లోకౌ సనే మహమ్| ఉభయో ర్లోకయోర్ ఋధ్వా ఁతి మృత్యు
స్తరామ్యహమ్| {68} (50) [2]

మా ఛిదో మృత్యో మా వధీ రామే బల స్త్వృహహో మా ప్రమోషీః| ప్రజా మ్మా మే రీరిష
ఆయు రుగ్ర నృచక్షస న్వా హవిషా విధేమ| {69} (51) [2]

²² మా నో మహాన్త ముత మా నో అర్భక మ్మా న ఉఞ్చన్త ముత మా న ఉఞ్చతమ్| మా నో

²⁰ మయి మేధా మ్మయి ... సూర్యో భ్రాజో దధాతు| సం 3-3-{2}

²¹ అముత్ర భూయా ... భిషజా శచీభిః| సం 4-1-{28}

వధీః పితర మోత మాతర మ్ప్రియా మా న స్తనువో రుద్ర రీరిషః | {70} (52) [2]

²³ మా న స్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః | వీరా
న్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే | {71} (53) [2]

²⁴ ప్రజాపతే న త్వ దేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరి తా బభూవ | య త్కామా స్తే జహుమ
స్త నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయూణామ్ | {72} (54) [2]

స్వస్తిదా విశస్పతి ర్వృతహ విమృధో వశీ వృషేన్తః పుర ఏతు న స్వస్తిదా అభయజ్కరః |
{73} (55) [2]

²⁵ త్వమ్భక య్మజామహే సుగన్ధి మ్పష్టి వర్ధనమ్ | ఉర్వారుక మివ బన్ధనా న్మృతోః
ర్ముఖేయ మా ఽమృతాత్ | {74} (56) [2]

యే తే సహస్ర మయుత మ్వాశౌ మృతోః మర్త్యాయ హస్తవే | తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా
సర్వా నవ యజామహే | {75} (57) [2]

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా | {76} (58)

దేవ కృతస్యైనసో ఽవ యజన మసి స్వాహా | మనుష్య కృతస్యైనసో ఽవ యజన మసి
స్వాహా | పితృ కృతస్యైనసో ఽవ యజన మసి స్వాహా | ఆత్మ కృతస్యైనసో ఽవ యజన
మసి స్వాహా | అన్య కృతస్యైనసో ఽవ యజన మసి స్వాహా | ఆస్మ త్కృతస్యైనసో ఽవ
యజన మసి స్వాహా | య ద్ధివా చ నక్త జ్ఞౌచన శ్చక్రమ తస్యా ఽవ యజన మసి

²² మా నో మహాన్త ముత ... రుద్ర రీరిషః | సం 5-7-{22, 23}

²³ మా న స్తోకే ... నమసా విధేమ తే | సం 5-7-{23}

²⁴ ప్రజాపతే న త్వ దేతాన్యన్యో ... పతయో రయూణామ్ | సం 1-8-{28}, 3-2-{22}

²⁵ త్వమ్భక య్మజామహే ... మా ఽమృతాత్ | సం 1-8-{11}

స్వాహా! య ధ్నువపస్తశ్చ జాగ్రతశ్చైన శ్చక్రమ తస్యా ఽవ యజన మసి స్వాహా! య
 ధ్నుషుప్తశ్చ జాగ్రతశ్చైన శ్చక్రమ తస్యా ఽవ యజన మసి స్వాహా! య ద్విద్వాగ్ంస్త
 శ్చ ఽవిద్వాగ్ంస్త శ్చైన శ్చక్రమ తస్యా ఽవ యజన మసి స్వాహా! ఏనస ఏనసో ఽవ
 యజన మసి స్వాహా! {77} (59) [11]

య ద్వో దేవా శ్చక్రమ జిహ్వాయా గురు మనసో వా ప్రయుతీ దేవ హేడనమ్! అరావా
 యో నో అభి దుచ్చునాయతే తస్మి న్న దేనో వసవో నిధేతన స్వాహా! {78} (60) [2]

కామో ఽకార్షీ న్నమో నమః! కామో ఽకార్షీ త్కామః కరోతి నా ఽహ జ్కరోమి
 కామః కర్తా నా ఽహ జ్కర్తా కామః కార్తయితా నా ఽహ జ్కార్తయితా ఏష తే కామ
 కామాయ స్వాహా! {79} (61) [2]

మన్య రకార్షీ న్నమో నమః! మన్య రకార్షీ న్మన్యః కరోతి నా ఽహ జ్కరోమి
 మన్యః కర్తా నా ఽహ జ్కర్తా మన్యః కార్తయితా నా ఽహ జ్కార్తయితా ఏష తే మన్యో
 మన్యవే స్వాహా! {80} (62) [2]

తిలాః శ్చుహోమి సరసాగ్ం సపిష్టా న్గదార మమ చిత్తే రమన్తు స్వాహా! గావో హిరణ్య న్ధన
 మన్న పానగ్ం సర్వేషాగ్ త్రియై స్వాహా! త్రియ ఇచ్చ లక్ష్మ ఇచ్చ పుష్టి ఇచ్చ కీర్తి ఇచ్చ
 ఽఽన్తృణ్యతామ్! బ్రహ్మణ్య మ్పహు పుత్రతామ్! శ్రద్ధా మేధే ప్రజా స్స న్దదాతు స్వాహా!
 {81} (63) [5]

తిలాః కృష్ణా స్తిలా శ్చేవతా స్తిలా స్సౌమ్యా వశానుగాః! తిలాః పునన్తు మే పాప య్మ
 త్కించ ద్ధరిత మ్మయి స్వాహా! చోరస్యా ఽన్న న్నవ త్రాద్ధ మ్మృహ్మాహా గురు తల్పగః!
 గో ప్తేయగ్ం సురా పాన మూఘ్రిణ హత్యా తిలా శాన్తిగ్ం శమయన్తు స్వాహా! శ్రీశ్చ
 లక్ష్మశ్చ పుష్టీశ్చ కీర్తిశ్చ ఽఽన్తృణ్యతామ్! బ్రహ్మణ్య మ్పహు పుత్రతామ్! శ్రద్ధా మేధే

ప్రజ్ఞాతు జాతవేద స్స న్దదాతు స్వాహా! {82} (64) [7]

ప్రాణాః ౭ పాన వ్యానోదాన సమానా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! వా జ్మన శ్చక్షు శ్శోత్ర జిహ్వే గ్రూణ రేతో బుద్ధ్యాకూతి స్సంక్కుల్పా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! త్వ క్చర్మ మాగ్ంస రుధిర మేదో మజ్జా స్నాయవో ౭ స్థీని మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! శిరః పాణి పాద పార్శ్వ పృష్ఠోరూదర జఙ్ఘ శిఞ్ఘోపస్థ పాయవో మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! ఉత్తిష్ఠ పురుష హరిత పిఙ్గల లోహితా ౭ ఋ దేహి దేహి దదాపయితా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! {83} (65) [5]

పృథివ్యాప స్తేజో వాయు రాకాశా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! మనో వా క్కాయ కర్మాణి మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! అవ్యక్త భావై రహజ్కారై ర్జ్యోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! ఆత్మా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! అన్తరాత్మా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! పరమా ౭ ౭త్మా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! ఋధే స్వాహా! ఋ త్విపాసాయ స్వాహా! వివిద్యై స్వాహా! ఋగ్వీధానాయ స్వాహా! కషోత్కాయ స్వాహా! ఋ త్విపాసా మల జ్ఞోతిష్టా మలఙ్ఘ్ని రాశయామ్యహమ్! అభూతి మసమృద్ధిశ్చ సర్వా నిర్మద మే పాప్మాన్తగ్న్ స్వాహా! అన్న మయ ప్రాణ మయ మనో మయ విజ్ఞాన మయ మానన్ద మయ మాత్మా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి రహ స్త్వీరజా విప్రాప్మా భూయాన్తగ్న్ స్వాహా! {84} (66) [15]

అగ్నయే స్వాహా! విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా! ధ్రువాయ భూమాయ స్వాహా! ధ్రువశ్చతయే
 స్వాహా! అచ్యుతశ్చతయే స్వాహా! అగ్నయే సిష్ఠకృతే స్వాహా! ధర్మాయ స్వాహా!
 అధర్మాయ స్వాహా! అదభ్య స్వాహా! ఓషధి వనస్పతిభ్య స్వాహా! (85) రక్షో దేవ
 జనేభ్య స్వాహా! గృహ్యోభ్య స్వాహా! అవసానేభ్య స్వాహా! అవసానపతిభ్య స్వాహా!
 సర్వ భూతేభ్య స్వాహా! కామాయ స్వాహా! అన్తరిక్షాయ స్వాహా! య దేజతి జగతి య
 చ్చ చేష్ఠతి నామ్నో భాగో ఽయ న్నామ్నో స్వాహా! పృథివ్యై స్వాహా! అన్తరిక్షాయ
 స్వాహా! (86) దివే స్వాహా! సూర్యాయ స్వాహా! చన్త్రమసే స్వాహా! నక్షత్రేభ్య స్వాహా!
 ఇన్ద్రాయ స్వాహా! బృహస్పతయే స్వాహా! ప్రజాపతయే స్వాహా! బ్రహ్మణే స్వాహా! స్వధా
 పితృభ్య స్వాహా! నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా! (87) దేవేభ్య స్వాహా! పితృభ్య
 స్వధా ఽస్తు! భూతేభ్యో నమః! మనుష్యేభ్యో హస్తా! ప్రజాపతయే స్వాహా! పరమేష్ఠినే
 స్వాహా! యథా కూప శ్చత ధార స్సహస్ర ధారో అశ్చతః! ఏవా మే అస్తు ధాన్యగం సహస్ర
 ధార మశ్చతమ్! ధన ధాన్యై స్వాహా! యే భూతాః ప్రచరన్తి దివా నక్త మృలి మిచ్ఛన్తో
 వితుదస్య ప్రేష్యోః! తేభ్యో బలి ముష్టి కామో హరామి మయి పుష్టి ముష్టి పతి ర్దధాతు
 స్వాహా! (88) (ఓషధి వనస్పతిభ్య స్వాహా, అన్తరిక్షాయ స్వాహా, నమో రుద్రాయ పశుపతయే
 స్వాహా, వితుదస్య ప్రేష్యో, ఏకశ్చ(67) [4-41]

" ఓ న్త ద్దృహమా! " ఓ న్త ద్వాయుః! " ఓ న్త ద్దాత్మా! " ఓ న్త ధ్నత్యమ్! " ఓ న్త ధ్నర్వమ్! " ఓ న్త
 త్పురో ర్నమః! అన్త శ్చరతి భూతేషు గుహాయా స్తీశ్వ మూర్తిషు! త్వ య్మజ్జ స్వ
 స్తీషట్రా ర స్వ మిన్త స్వగం రుద్ర స్వ స్తీష్టు స్వ మృహమా త్వ మృజాపతిః! త్వ న్త దాప
 ఆపో జ్యోతీ రసో ఽమృత మృహమా భూ రుభవ సువ రోమ్! (89) (68) [9]

శ్రద్ధాయా మ్రాణే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి! శ్రద్ధాయా మప్రానే నివిష్టో ఽమృత

జ్ఞుహోమి శ్రద్ధాయా హ్వయే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి శ్రద్ధాయా ముద్రానే నివిష్టో
 ఽమృత జ్ఞుహోమి శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి బ్రహ్మణి మ ఆత్మా
 ఽమృతత్వాయ అమృతోపస్తరణ మసి శ్రద్ధాయా మ్ప్రాణే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి
 శివో మా విశా ఽప్రదాహాయ ప్రాణాయ స్వాహా {90} శ్రద్ధాయా మప్రానే నివిష్టో ఽమృత
 జ్ఞుహోమి శివో మా విశా ఽప్రదాహాయ అప్రానాయ స్వాహా శ్రద్ధాయా హ్వయే నివిష్టో
 ఽమృత జ్ఞుహోమి శివో మా విశా ఽప్రదాహాయ వ్యానాయ స్వాహా శ్రద్ధాయా
 ముద్రానే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి శివో మా విశా ఽప్రదాహాయ ఉద్రానాయ స్వాహా
 శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి శివో మా విశా ఽప్రదాహాయ
 సమానాయ స్వాహా బ్రహ్మణి మ ఆత్మా ఽమృతత్వాయ అమృతా ఽపిధాన మసి {91}
 (ప్రాణాయ స్వాహా, సమానే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి, చత్వారి చ {69} [2-24])

శ్రద్ధాయా మ్ప్రాణే నివిశ్యా ఽమృతగ్ం హుతమ్ ప్రాణ మన్నేనా ఽఽప్యాయస్వ శ్రద్ధాయా
 మప్రానే నివిశ్యా ఽమృతగ్ం హుతమ్ అప్రాన మన్నేనా ఽఽప్యాయస్వ శ్రద్ధాయా హ్వయే
 నివిశ్యా ఽమృతగ్ం హుతమ్ వ్యాన మన్నేనా ఽఽప్యాయస్వ శ్రద్ధాయా ముద్రానే నివిశ్యా
 ఽమృతగ్ం హుతమ్ ఉద్రాన మన్నేనా ఽఽప్యాయస్వ శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యా
 ఽమృతగ్ం హుతమ్ సమాన మన్నేనా ఽఽప్యాయస్వ {92} (70) [10]

అఙ్గుష్ఠ మాత్ర పురుషో ఽఙ్గుష్ఠ ఇచ్చ సమాశ్రితః ఈశ స్సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రీణాతి
 విశ్వ భుక్ {93} (71) [2]

²⁶ వా జ్మ ఆసన్నా నసోః ప్రాణః అఖ్యో శ్చక్షుః కర్ణయో శ్శోత్రమ్ బాహువో ర్భ్రులమ్
 ఊరువో రోజః అరిష్టా విశ్వాన్యజ్ఞాని తనూః తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా

²⁶ వా జ్మ ఆసన్నా ... మా మా హిగ్ంసీః సం 5-5-{38}

హిగ్ంసీః | {94} (72) [8]

వయ స్సుప్తర్ణా ఉపసేదు రిన్త మ్ప్రియ మేధా ఋషయో నాధమానాః | అప ధ్వాన్త
మూర్ఛహి పూర్ధి చక్షు ర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్ | {95} (73) [2]

ప్రాణానా జ్ఞున్ధి రసి రుద్రో మా విశాః ౭న్తకః | తేనా ౭న్నేనా ౭౭ప్యాయస్వ | {96} (74) [2]
నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యు ర్మే పాహి | {97} (75)

²⁷ త్వ మగ్నే ద్యుభి స్వ మాశుశుఖణి స్వ మదభ్య స్వ మశ్మన స్పరి | త్వ క్షేనేభ్య స్వ
మోషధీభ్య స్వ న్నుణా న్నుపతే జాయసే శుచిః | {98} (76) [2]

శివేన మే స స్తిష్ఠస్వ సోయేన మే స స్తిష్ఠస్వ సుభూతేన మే స స్తిష్ఠస్వ బ్రహ్మవర్చసేన మే స
స్తిష్ఠస్వ, యజ్ఞస్యర్థి మను స స్తిష్ఠస్వోప తే యజ్ఞ నమ ఉప తే నమ ఉప తే నమః | {99} (77)
సత్య మ్పర మ్పరగ్ం సత్యగ్ం సత్యేన న సువర్గా ల్లోకా చ్యవన్తే కదా చన సతాగ్ం హి
సత్య స్తస్మా ధ్నత్యే రమన్తే, తప ఇతి తపో నా ౭నశనా త్పర య్మ ద్ధి పర న్తప స్త ద్ధర్ధర్ష
న్త ద్ధరార్ధర్ష స్తస్మా త్తపసి రమన్తే, దమ ఇతి నియత మ్ప్రహ్మచారిణ స్తస్మా ధ్దమే రమన్తే,
శమ ఇత్యరణ్యే మునయ స్తస్మా చ్యమే రమన్తే, దాన మితి సర్వాణి భూతాని ప్రశగ్ంసన్తి
దానా న్నా ౭తి దుశ్చర స్తస్మా ధ్దానే రమన్తే, ధర్మ ఇతి ధర్మేణ సర్వ మిద మ్పరి గృహీత
న్ధర్మా న్నా ౭తి దుష్కర స్తస్మా ధ్ధర్మే రమన్తే, ప్రజన ఇతి భూయాగ్ంస స్తస్మా
ద్భూయిష్టాః ప్ర జాయన్తే తస్మా ద్భూయిష్టాః ప్రజననే రమన్తే, ౭గ్నయ ఇత్యాహ తస్మా
దగ్నయ ఆధాతవ్యా, అగ్నిహోత్ర మిత్యాహ తస్మా దగ్నిహోత్ర రమన్తే, యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో
హి దేవా స్తస్మా ద్యజ్ఞే రమన్తే, మానస మితి విద్వాగ్ంస స్తస్మా ద్విద్వాగ్ంస ఏవ మానసే
రమన్తే, న్యాస ఇతి బ్రహ్మ బ్రహ్మ హి పరః పరో హి బ్రహ్మ తాని వా ఏతాన్యవరాణి

²⁷ త్వ మగ్నే ద్యుభి ... జాయసే శుచిః | సం 4-1-{9}

పరాగ్ంసి న్యాస ఏవాఽత్యరేచయ, ద్య²⁸ ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ | {100} (సత్య, నైపో, దమ, శృమో, దాన, నర్మ, ప్రజనో, అగ్నయో, అగ్నిహోత్ర, యజ్ఞో, మానస, న్వాసో ద్యాదశి) (78)

ప్రాజాపత్యో హాఽఽరుణి సుప్తరేయః ప్రజాపతి మృతర ముపససార కి మృగవన్తః
 పరమ వైదన్తి తస్మై ప్రోవాచ, సత్యేన వాయు రావాతి సత్యేనాఽఽదిత్యో రోచతే దివి
 సత్య వైచాఽప్రిష్ఠా సత్యే సర్వ మృతిష్ఠిత న్నస్మా ధృత్య మృరమ వైదన్తి, తపసా దేవా
 దేవతా మగ్ర ఆయ న్నపసర్షయ సుప్త రన్వన్త న్నపసా సపత్నా నృణుదామాఽరాతీ
 స్తపసి సర్వ మృతిష్ఠిత న్నస్మా తపః పరమ వైదన్తి, దమేన దాన్తాః కిల్బిష మవ ధూన్వన్తి
 దమేన బ్రహ్మచారిణ సుప్త రగచ్ఛ న్దమో భూతానా న్దరాధర్ష న్దమే సర్వ మృతిష్ఠిత
 న్నస్మా ధమః పరమ వైదన్తి, శమేన శాన్తా శ్శివ మాచరన్తి శమేన నాక మ్మునయోఽన్వవిన్త
 ఇచ్ఛమో భూతానా న్దరాధర్ష ఇచ్ఛమే సర్వ మృతిష్ఠిత న్నస్మా చ్ఛమః పరమ వైదన్తి, దాన
 య్మజ్ఞానా వైరూథ న్దక్షిణా లోకే దాతారగం సర్వ భూతాన్యప జీవన్తి దానేనాఽరాతీ రపా
 ఽనుదన్త దానేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే సర్వ మృతిష్ఠిత న్నస్మా ద్దాన మృరమ వైదన్తి,
 ధర్మో విశ్వస్య జగతః ప్రతిష్ఠా లోకే ధర్మిష్ఠ మృజా ఉప సర్పన్తి ధర్మేణ పాప మప
 నుదతి ధర్మే సర్వ మృతిష్ఠిత న్నస్మా ధర్మ మృరమ వైదన్తి, ప్రజనన్త వై ప్రతిష్ఠా లోకే సాధు
 ప్రజాయా స్తన్తు న్నన్వానః పితృణా మన్తృణో భవతి త దేవ తస్యా అన్యేన న్నస్మా తృజనన్
 మృరమ వైదన్త్యగ్నయో వై త్రయా విద్యా దేవయానః పథా గార్హపత్య ఋ కృథివీ
 రథన్తర మన్వాహార్య పచన్త య్మజ రన్తర్నిష్ఠ వైమదేవ్య మాహవనీయ స్సామ సువర్గో లోకో
 బృహ త్తస్మా ధగ్ని న్పరమ వైదన్త్యగ్నిహోత్రగం సాయ మ్ప్రాత ర్గృహణా నిషకృతి
 స్విష్టగ్ం సుహృత య్మజ క్రతూనా మ్ప్రాయణగ్ం సువర్గస్య లోకస్య జ్యోతి న్నస్మా

²⁸ ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ - సాయణః; ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ - భట్ట భాస్కర

దగ్నిహోత్ర మ్పరమ స్తదన్తి, యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞేన హి దేవా దివ జ్ఞతా యజ్ఞేనా నసురా నపా
 ననుదన్త యజ్ఞేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి యజ్ఞే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్తస్మా ద్యజ్ఞ మ్పరమ
 స్తదన్తి, మానస స్తే ప్రాజాపత్య మ్పవిత్ర మ్మానసేన మనసా సాధు పశ్యతి మానసా
 ఋషయః ప్రజా అసృజన్త మానసే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్తస్మా న్మానస మ్పరమ స్తదన్తి, న్యాయ
 ఇత్యాహు ర్మనీషీణో బ్రహ్మణ మ్బ్రహ్మ విశ్వః కతమ స్వయముఖ ప్రజాపతి సప్తర్షిర
 ఇతి, సప్తర్షిరో నసా వాదిత్యో య ఏష ఆదిత్యో పురుష స పరమేష్ఠీ బ్రహ్మ నైత్యా,
 యాభి రాదిత్య స్తపతి రశ్మిభి స్తాభిః పర్జన్యో వర్షతి పర్జన్యేనాషధి వనస్పతయః ప్ర
 జాయన్త ఓషధి వనస్పతిభి రన్న మభవత్సన్నేన ప్రాణాః ప్రాణై ర్పల మ్పలేన తప స్తపసా
 శ్రద్ధా శ్రద్ధయా మేధా మేధయా మనీషా మనీషయా మనో మనసా శాన్తి శాన్త్యా చిత్త
 శ్చోచితేన స్మృతిగ్ స్మృత్యా స్మార్తగ్ స్మారేణ విజ్ఞాన స్తజ్ఞానేనా నైత్యాన స్తదయతి, తస్మా
 దన్న న్దద న్సర్వాణ్యేతాని దదాత్యన్నా త్వాణా భవన్తి భూతానా మ్ప్రాణై ర్మనో
 మనసశ్చ విజ్ఞాన స్తజ్ఞానా దానన్తో బ్రహ్మ యోని, స వా ఏష పురుషః పశ్చాదా పశ్చా
 నైత్యా యేన సర్వ మిద మ్ప్రొత మ్పుథివీ చా నైత్యి ఇచ్చ దౌశ్చ దిశశ్చ నైత్యర
 దిశాశ్చ స వై సర్వ మిద జ్ఞాగ్ర థ స భూతగ్ం స భవ్య జ్ఞాజ్ఞాన క్షప్త ఋతజా రయిష్ఠా
 శ్రద్ధా సత్యో మహస్వా న్తపసో పరిష్ఠా జ్ఞాత్వా త మేవ మ్మానసా హృదా చ భూయో న
 మృత్యు ముపయాహి విద్వా న్తస్మా న్నాస్య మేషా న్తపసా మతిరిక్త మాహు,
 ర్వసు ర్ణో విభూ రసి ప్రాణే త్వ మసి సన్ధాతా బ్రహ్మ న్త్వ మసి విశ్వధృ త్తేజోదా
 స్త్వ మస్యగ్ని రసి వర్చదా స్త్వ మసి సూర్యస్య ద్యుష్మోదా స్త్వ మసి చన్ద్రమస
 ఉపయామగృహీతో నసి బ్రహ్మణే త్వా మహస్, ఓ మిత్యాత్మాన య్మజ్జితే దైవ
 మహోపనిషద న్దేవానా జ్ఞప్త్యా య్మ ఏవ స్తేద బ్రహ్మణో మహిమాన మాప్నోతి తస్మా

దృప్తిహ్మణో²⁹ మహిమాన మితుప్రనిషత్|{101} (79)

తస్యైవ స్త్రిదుషో యజ్ఞస్యాఽఽత్మా యజమాన శ్చిద్ధా పత్నీ శరీర మిధ మురో వేది
రోమాని బర్హి ర్వేద శ్చిఖా హృదయ య్యూపః కామ ఆజ్య మ్మన్యుః పశు స్తపోఽగ్ని
ర్దమ శ్శమయితా దక్షిణా, వా గ్హోతా ప్రాణ ఉద్ధాతా చక్షు రధ్వర్యు ర్మనో బ్రహ్మ శ్రోత్ర
మగ్నీ, ద్యావ ధ్రియతే సా దీక్షా య దక్షాతి త ద్ధవి ర్య త్విబతి త దస్య సోమ పాన, య్య
ద్రమతే త దుపసదో య ధ్నశ్చరతుప్రవిశతుస్త్రిష్ఠతే చ స ప్రవర్గో, య న్ముఖి న
దాహవనీయో యా వ్యాహృతి రాహుతి ర్య దస్య విజ్ఞాన న్జ్ఞహోతి, య త్సాయ
మౌత రత్తి త ధ్నమిధ య్య త్వాత ర్మధ్యస్థినగం సాయ శ్చ తాన్తి సవనాన్తి, యే
అహోరాత్రే తే దర్శపూర్ణ మాసా యేఽర్ధ మాసా శ్చ మాసా శ్చ తే చాతుర్మాస్యాన్తి,
య ఋతవ స్తే పశు బన్ధా యే సప్తధ్నరా శ్చ పరివధ్నరా శ్చ తేఽహర్ధణా స్సర్వ వేదస
హ్వా ఏత ధ్నత్ర య్య న్మరణ న్దవభృథ, ఏత ద్వై జరా మర్య మగ్ని హోత్రగం సత్ర య్య ఏవ
హ్విద్యా నుదగయనే ప్రమీయతే దేవానా మేవ మహిమాన జ్ఞత్వాఽఽదిత్యస్య సాయుజ్య
జ్ఞచ్ఛత్యథ యో దక్షిణే ప్రమీయతే పితృణా మేవ మహిమాన జ్ఞత్వా చన్త్రమస సాయుజ్యగం
సలోకతా మాప్నోత్యేతౌ వై సూర్యా చన్త్రమసో ర్మహిమానౌ బ్రాహ్మణో విద్యా నభి జయతి,
తస్మా దృప్తిహ్మణో మహిమాన మాప్నోతి తస్మా దృప్తిహ్మణో³⁰ మహిమానమ్|{102} (80)

సహ నా వవతు| సహ నౌ భునక్తు| సహ వీర్య జ్ఞరవావహౌ| తేజస్వి నా వధీత మస్తు మా
ఏద్విషావహౌ| ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః|| (సహ, పశ్చ) [5]

(అమృత్యైక పశ్చాత చ్చత, శ్లోతవేదసే చతుర్దశ, భూ రన్న-మూ రగ్నయే-భూ రగ్నయే చైక మేక,

²⁹ మహిమాన మితుప్రనిషత్ - సాయణ; మహిమాన మితుప్రనిషత్ - భట్ట భాస్కర

³⁰ మహిమానమ్ - సాయణ; మహిమాన మితుప్రనిషత్ - భట్ట భాస్కర

మృహి-పాహి చత్వారి చత్వారి, య శ్చన్దసా న్వే, నమో బ్రహ్మణ-ఋత న్నప్తా-యథా వృక్షస్యైక మేక,
 మణో రణీయాగ్ శ్చతుస్త్రిగంశ, భుహస్త శీర్షగ్ం షడ్విగంశతి, రాదిత్యో వా ఏష-ఆదిత్యో వై తేజ-ఏక
 మేక, నిధన పతయే త్రయోవిగంశతి, స్సద్యో జాత స్త్రీణీ, వామదేవాయైక, మహారేభ్య-స్త త్పురుషాయ ద్వే
 ద్వే, ఈశాన్-నమో హిరణ్య బాహవ-ఏక మేక, మృతగం సత్య న్వే, సర్వో వై రుద్ర శ్చత్వారి, క
 ద్రుద్రాయ త్రీణీ, యస్య వైకక్కుతీ-కృణుష్య పాజో-౭దితి, రాప్తో వా ఇదగం సర్వ-మేక మేక, మాహ
 పునస్తు చత్వారి, ర్యగ్నిశ్చ-సూర్యశ్చ-నవ నవో, మిత చత్వారి, ర్యాయాతు పశ్చా, జో ౭సి దత్తో, త్రమే
 చత్వారి, పుణీ స్త్రీణీ, బ్రహ్మ మేతు మా య్మోసే బ్రహ్మ హత్యా న్వాదత, బ్రహ్మ మేధయా ౭ద్యాన ఇమ
 మ్భూణ హత్యా-మృహ్మ మేధవా బ్రహ్మ దేవానా మిద స్తీర హత్యా-మేకాన్నవిగంశతి రేకాన్నవిగంశతి,
 ర్మేధా దేవీ-మేధా మ్మ ఇన్త-శ్చత్వారి చత్వారి, ర్యా మా మ్మేధా ద్వే, మయి మేధా మేక, మపైతు-పర-స్థాత
 మ్భూణ-మముత భూయా-ధరిగం-శక్తై రగ్ని-మ్మా ఛిదో మృత్యో-మా నో మహాన్త-మ్మా న స్తోక-
 ప్రజాపతే-స్వస్తిదా-స్వస్మిక్-య్యేతే సహస్త మయుత-న్వే ద్వే, మృత్యవే స్యావైక, నైవ కృతస్యైకాదత,
 యద్యో దేవా-కామో కార్షే-న్మన్య రకార్షే-ద్వే ద్వే, తిలా శ్శుహోమి గావ శ్శ్రియ మ్భూజా పశ్చా,
 తిలా కృష్ణా శ్చోరస్య త్రీ ప్రజ్ఞాతు జాతవేద స్సప్త, ప్రాణ వా క్ష్య క్చిర ఉత్తిష్ట పురుష పశ్చా, పృథివీ శబ్ద
 మనో వా గవ్యక్తా ౭౭త్మా ౭న్తరాత్మా పరమా ౭౭త్మా మే ఖైధే ౭న్న మయ పశ్చాదతా, ౭గ్నయే
 స్యావైక చత్వారిగంశ, దో న్త ద్భూహ్మ నవ, తద్ధాయా మ్భూజే నివిష్టో ౭మృత శ్శుహోమి
 చతుర్విగంశతి, శ్చద్ధాయా మ్భూజే నివిష్టో ౭మృతగం హుత న్దతా, ౭ఙ్గుష్ఠ మాత్ర పురుషో ద్వే, వాఙ్మ
 ఆస న్నష్టా, వయ స్సుప్తర్దా-ప్రాణానా జ్ఞాన్తి రసి ద్వే ద్వే, నమో రుద్రాయైక, న్న మగ్నే ద్యుభి ర్వే, తివేన
 మే స న్తిష్ఠస్వ-సత్య-మృజాపత్య-స్తస్యైవ-మేక మేక, మతీతి(80)

(అమృత్య పారే, స్వస్తి నః, పాహి నో అగ్న ఏకయా, ౭౭దిత్యో వా ఏష, ఋతగం సత్య, మో మిత్యా
 మా మ్మేధా, మా న స్తోక, తిలా శ్శుహోమి, తద్ధాయా మపానే నివిష్టః, ప్రాజాపత్యో, ద్యుతర తతమ్)
 {102} [102-579]

గమనిక: అమృత్య+అపారే - భట్ట భాస్కర భాష్య రీత్యా; అమృత్య + పారే - సాయణ భాష్య రీత్యా

॥ హరిః ఓం(3) ॥

అ * * * ఋ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

సహ నా వవతు| సహ నౌ భునక్తు| సహ వీర్య జ్కరవావహౌ| తేజస్వి నా వధీత మస్తు
మా విద్విషావహౌ| ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ (సహ, పశ్చ) [5]

అమృతస్యపారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహాయాన్| శుక్రేణ జ్యోతీగంషి స
మను ప్రవిష్టః ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అన్తః| యస్మిన్నిదగం స ఇచ్చ వి బైతి సర్వ య్యస్మి
న్దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః| త దేవ భూత స్త దు భవ్యమా ఇద స్త ద్భరే పరమే వ్యోమన్|
యేనా ౭౭వృత జ్ఞ ఇచ్చ దివ మృహే ఇచ్చ యేనా ౭౭దిత్య స్తపతి తేజసా బ్రాజసా చ|
య మన్త స్సముద్రే కవయో వయన్తి య ద్భరే పరమే ప్రజాః| యతః ప్రసూతా జగతః
ప్రసూతీ తోయేన జీవా న్యససర్జ భూమ్యామ్| య దోషధీభిః పురుషా న్నశూగ్ శ్చ వివేశ
భూతాని చరా ౭చరాణి| అతః పర న్నా ౭న్య దణీయసగం హి పరా త్వర య్య
న్మహతో మహాన్తమ్| య దేక మవ్యక్త మనన్త రూప స్త్విశ్వ మ్పురాణ న్తమస్య పరస్తాత్| (1)
త దేవర్త స్త దు సత్య మాహు స్త దేవ బ్రహ్మ పరమ జ్కవీనామ్| ఇష్టాపూర్త మ్పుహుధా
జాత జ్ఞాయమాన స్త్విశ్వ మ్విభర్తి భువనస్య నాభిః| త దేవా ౭గ్ని స్త ద్వాయు స్త భూర్వ
స్త దు చన్త్రమాః| త దేవ శుక్ర మమృత స్త ద్బ్రహ్మ త దాప స్స ప్రజాపతిః| సర్వే నిమేషా
జ్జ్ఞరే విద్యుతః పురుషా దధి కలా ముహూర్తాః కాష్ఠాశ్చ ౭హోరాత్రాశ్చ సర్వశః|
అర్థమాసా మాసా ఋతవ స్సప్తర్థురశ్చ కల్పంతామ్| స ఆపః ప్ర దుఘే ఉభే ఇమే అన్తరిక్ష
మథో సువః| వైవ మూర్ధ్వ న్న తిర్యక్ ఇచ్చ న్న మధ్యే పరి జగ్రభత్| న తస్యేతే కశ్చన తస్య
నామ మహా ద్యశః| (2) న సన్ద్వితే తిష్ఠతి రూప మస్య న చక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైనమ్|
హృదా మనీషా మనసా ౭భి క్షప్తో య ఏన స్త్విదు రమృతా పై భవన్తి|

¹ అదభ్య ససమ్భూతో ² హిరణ్య గర్భ ఇత్యష్టే! ఏష హి దేవః ప్రదిశో నను సర్వాః

¹ అదభ్య ససమ్భూతః పృథివ్యై రసోచ్చా విశ్వకర్మణ ససమవర్తతా నధి తస్య త్వష్టా విదధ ద్రూప మేతి త త్పురుషస్య విశ్వ మాజాన మగ్రే! వేదా నహ మేత మ్పురుష మ్మహాన్తమ్! అదిత్య వర్ణ నమసః పరస్తాత్! త మేవ ప్రిధ్వా నమృత ఇహ భవతి నా నన్యః పథా విద్యతే నయనాయ! ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అన్తః! అజాయమానో బహుధా వి జాయతే! తస్య ధీరాః పరి జానన్తి యోనీమ్! మరీచీనా మ్పద మిచ్చన్తి వేధసః! యో దేవేభ్య ఆ తపతి! యో దేవానా మ్పురోహితః! పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః! నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే! రుచ మ్బ్రాహ్మ జ్ఞానయన్తః! దేవా అగ్రే త ద్బ్రువన్! యస్యైవ మ్బ్రాహ్మణో విద్యాత్! తస్య దేవా అస న్వశే! ప్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పతౌష! అహో రాత్రే పార్శ్వే! నఖత్రాణి రూపమ్! అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్! ఇష్ట మ్మనిషాణా అము మ్మనిషాణా సర్వ మ్మనిషాణా ఆ. 3-(13)-{40, 41}

² హిరణ్యగర్భస్స మవర్తతా నగ్రే భూతస్య జాతః పతి రేక ఆనీత్!

స దాధార పృథివీ న్ద్యా ముతేమా జ్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 1 ||

యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్యైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ!

య ఈశే అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 2 ||

య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిష య్మస్య దేవాః!

యస్య చాయా నమృత య్మస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 3 ||

యస్యేమే హిమవన్తో మహిత్యా యస్య సముద్రగ్ం రసయా సహా నహుః!

యస్యేమాః ప్రదిశో యస్య బ్రాహ్మ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 4 ||

య జ్కన్దసీ అవసా తస్తభానే అభ్యైశ్చేతా మ్మనసా రేజమానే!

యత్రా నధి సూర ఉదితౌ వ్యేతి కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 5 ||

యేన ద్యౌ రుగ్రా పృథివీ చ దృఢే యేన సువ స్థిత య్మేన నాకః!

యో అన్తరిశ్చే రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 6 ||

పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అన్తః| స విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్య జ్ముఖా
 స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః| ³విశ్వత శ్చక్షు రుత విశ్వతో ముఖో విశ్వతో హస్త ఉత విశ్వత
 సాత్| స మ్రాహుభ్యా న్నమతి స మృతత్రై ర్ద్యావా పృథివీ జనయ న్దేవ ఏకః| వేన స్త
 త్వశ్య నివశ్యా భువనాని విద్వాన్ యత్ర విశ్వ మభవత్యేక నీళమ్| యస్మిన్నిదగ్ం స శ్చ
 వి బైకగ్ం స ఓతః ప్రోతశ్చ విభు ప్రజాసు| ప్రతద్వోచే అమృత న్ను విద్వా న్గన్ధర్వో నామ
 నిహిత జ్ఞహాసు| {3} త్రీణి పదా నిహితా గుహాసు య. స్త ద్వేద సవితుః ⁴పితా ఽసత్|
 స నో బన్ధ ర్జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా| యత్ర దేవా అమృత
 మానశానా స్తుతీయే ధామాన్యభ్యైరయన్త| పరి ద్యావా పృథివీ యన్తి సద్యః పరి లోకా
 న్పరి దిశః పరి సువః| ఋతస్య తన్తు వ్వితత వ్విచృత్య త దపశ్య త దభవ త్ప్రజాసు|
 పరీత్య లోకా న్పరీత్య భూతాని పరీత్య సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ| ప్రజాపతిః ప్రథమజా
 ఋతస్యా ఽఽత్మనా ఽఽత్మాన మభి స మృభూవ| సదస్ స్పతి మద్భుత మ్ప్రియ
 మిన్ద్రస్య కామ్యమ్| సని మ్రేధా మయాసిషమ్| ఉద్ధీప్యస్వ జాతవేదో ఽప్తఘ్న నిర్ఋతి
 మృమ| {4} పశూగ్ శ్చ మహ్య మావహ జీవన శ్చా దిశో దిశ| మా నో హిగ్ంసీ
 జ్ఞాతవేదో గా మశ్వ మ్పురుష శ్శాగత్| అభిభు దగ్న ఆ గహి శ్చియా మా పరి పాతయ|

అపో హా యన్మహతీ ర్విశ్వ మాయ న్దక్ష న్దధానా జనయన్తీ రగ్నిమ్|

తతో దేవానా ని రవర్తతా ఽసు రేకః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 7 ||

యశ్చి దాపో మహినా పర్యపశ్య ద్దక్ష న్దధానా జనయన్తీ రగ్నిమ్|

యో దేవేష్యధి దేవ ఏక ఆసీ త్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ|| 8 || సం 4-1-(8)-{31-34}

³ విశ్వత శ్చక్షు రుత ... జనయ న్దేవ ఏకః| సం 4-6-{9}

⁴ పితా సత్ - సాయణః పితా ఽసత్ - భట్ట భాస్కర

పురుషస్య విద్య సహస్రాక్షస్య మహా దేవస్య ధీమహి తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ |
 తత్పురుషాయ విద్యహే మహా దేవాయ ధీమహి తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ |
 తత్పురుషాయ విద్యహే వక్ర తుణ్డాయ ధీమహి తన్నో దన్తిః ప్రచోదయాత్ |
 తత్పురుషాయ విద్యహే సువర్ణ పక్షాయ ధీమహి | 5 | తన్నో గరుడః ప్రచోదయాత్ |
 కాయనాయ విద్యహే కన్య కుమారి ధీమహి తన్నో దుర్గః ప్రచోదయాత్ |
 నారాయణాయ విద్యహే వాసు దేవాయ ధీమహి తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ సహస్ర
 పరమా దేవీ శత మూలా శతా ఒజ్జురా సర్వగం హరతు మే పాప స్తూర్వా దుస్స్వప్న
 నాశనీ అశ్వ క్రాన్తే రథ క్రాన్తే విష్ణు క్రాన్తే వసున్ధరా శిరసా ధారితా దేవి రక్షస్వ మా మృదే
 పదే ఉద్భృతా ఒసి వరాహేణ కృష్ణేన శత బాహునా | 6 | భూమి ర్ధేను ర్ధరణీ లోక ధారిణీ |
 మృత్తికే హన మే పాప య్మన్మయా దుష్కృత జ్యోతమ్ త్వయా హతేన పాపేన జీవామి
 శరద శ్శతమ్ మృత్తికే దేహి మే పుష్టి స్త్వయి సర్వ మృతిష్ఠితమ్ గన్త ద్ధ్వారా
 స్థరాధర్షా నిత్య పుష్టా జ్కరీషిణీమ్ ఈశ్వరీగం సర్వ భూతానా న్తా మిహోప హ్వయే
 శ్రియమ్ హిరణ్య శృంగ శ్చరణ మృపద్యే తీర్థ మ్మే దేహి యాచితః | యన్మయా భుక్త
 మసాధూనా మ్హాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః | య న్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృత
 జ్యోతమ్ త న్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతి సన్వితా చ పునన్తు పునః పునః | 7 | సుమిత్రా
 న ఆప ఓషధయ సన్తు దుర్మితా స్తస్మై భూయాసు ర్యో ఒస్మా న్వేష్టి య ఇచ్చ వయ
 న్విష్మః | నమో ఒగ్నయే ఒహుమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై

⁵ సుమిత్రా న ఆప ... య ఇచ్చ వయ న్విష్మః | సం 1-4-{50, 51}

⁶ నమో వారుణ్యై నమో ఒద్యుః | - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు;

నమో వారుణ్యై నమో ఒద్యుః | - ఇతి పాఠ భేదః

నమోఽదభ్యః! య దపా జ్ఞూర య్మ దమేధ్య య్మ దశాంత న్త దప గచ్ఛతాత్! అత్యాశనా
 దతీపానా ద్యచ్ఛ ఉగ్రా త్ప్రతిగ్రహాత్! త న్మే వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు! సో
 ఽహ మపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్త క్షిప్తః! నాకస్య పృష్ఠ మారుహ్య గచ్ఛే దబ్రహ్మ
 సరోకతామ్! ఇమ మ్మే గజే యమునే సరస్వతి శుతుద్ధి స్తోమగ్ం సచతా పరుష్ణియా!
 అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయా ఽఽర్జీకీయే శృణుహ్య సుషోమయా! ఋత ఇచ్చ సత్య
 ఇచ్చ ఽభీర్ధా త్తప్సో ఽధ్యజాయత! {8} తతో రాత్రి రజాయత తత స్సముద్రో అర్ణవః!
 సముద్రా దర్ణవా దధి సత్తథ్సరో అజాయత! అహోరాత్రాణి విదధ ద్విశ్వస్య మిషతో వశీ!
 సూర్యా చన్త్రమసౌ ధాతా యథా పూర్వ మకల్పయత్! దివ ఇచ్చ పృథివీ ఇచ్చ ఽన్తరిఖి
 మథో సువః! య త్పుథివ్యాగ్ం రజ స్స్వ మా ఽన్తరిఖే వి రోదసీ! ఇమాగ్ స్త దాపో
 వరుణః పునాత్వఘ మర్షణః! ఏష భూతస్య భవ్యే భువనస్య గోప్తా! ఏష పుణ్య కృతా
 త్లోకా నేష మృత్యోర్ హిరణ్మయమ్! ద్యావా పృథివ్యోర్ హిరణ్మయగ్ం సగ్ శ్రితగ్ం
 సువః! {9} స న్త సువ స్సగ్ం శిశాధి! ఆర్త జ్ఞ్వలతి జ్యోతి రహ మస్మి! జ్యోతి ర్జ్వలతి
 బ్రహ్మ ఽహ మస్మి! యో ఽహ మస్మి బ్రహ్మ ఽహ మస్మి! అహ మేవా ఽహ మ్మా
 జ్ఞుహోమి స్వాహా! అకార్యకార్యవక్త్రీ స్తేనో భూణహ గురు తల్పగః! వరుణో ఽపా
 మఘ మర్షణ స్తస్మా త్పాపా త్ప్ర ముచ్యతే! రజో భూమి స్త్వ మాగ్ం రోదయస్త్వ త్ర
 వదన్తి ధీరాః! పునన్తు ఋషయః పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘ మర్షణః!
 ఆక్రా న్థముద్రః ప్రథమే విధర్మ జ్ఞానయన్ప్రజా భువనస్య రాజా! {10} వృషా పవిత్రే అధి
 సానో అవ్యే బృహ థోమో వావృధే సువాన ఇన్ధుః! జాతవేదసే సునవామ సోమ
 మరాతీయతో నిదహతి వేదః! స నః పర్ష దతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సిన్ధ స్థురితా

ఉగ్రా త్ప్రతిగ్రహాత్!-సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు; ఉగ్రా త్ప్రతిగ్రహాత్!-పాఠ భేదః

ఽత్యగ్నిః! తా మగ్ని వర్ణా న్తపసా జ్వలన్తీ వైరోచనీ జ్వర్మ ఫలేషు జప్తామ్! దుర్గా న్దేవీగ్ం
 శరణ మహ మ్ప్రపద్యే సుతరసి తరసే నమః! అగ్నే త్వ మ్పూరయా
 నవ్యో అస్మా న్న్వసిభి రతి దుర్గాణి విశ్వా! పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్యీ భవా
 తోకాయ తనయాయ శయ్యోః! విశ్వాని నో దుర్గహా జాతవేద సిన్ధు న్న నావా దురితా
 ఽతి పర్షి! అగ్నే అత్రివ న్మనసా గృణానో ఽస్మాక మ్భూత్వవితా తనూనామ్! పృతనా
 జితగ్ం సహమాన మగ్ని ముగ్రగ్ం హువేమ పరమా భృథస్థాత్! స నః పర్ష దతి దుర్గాణి
 విశ్వా ఖ్వామ ద్దేవో అతి దురితా ఽత్యగ్నిః! ప్రతోషీ క మీడ్యో¹ అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా
 నవ్యశ్చ సథి! స్వాశ్వా ఽగ్నే తనువ మ్ప్రప్రయస్వా ఽస్మభ్యశ్చ సౌభగ మా యజస్వ!
 [11] (పరస్తా, ద్యశో, గుహాసు, మమ, సువర్ణ ప్రఖాయ ధీమహి, శత బాహునా, పునః పున,

రజాయత, సువో, రాజా, సధస్తా, త్రీణి చ) (1) [11-113]

భూ రగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువో వాయవే ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా సువ రాదిత్యాయ
 దివే స్వాహా భూ రుభవ స్సువ శ్చన్త్రమసే దిగభ్య స్వాహా నమో దేవేభ్య స్స్విధా పితృభ్యో
 భూ రుభవ స్సువ రోమ్! [12] (2)

భూ రన్న మగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువో ఽన్న హ్యాయవే ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా సువ
 రన్న మాదిత్యాయ దివే స్వాహా భూ రుభవ స్సువ రన్న శ్చన్త్రమసే దిగభ్య స్వాహా
 నమో దేవేభ్య స్స్విధా పితృభ్యో భూ రుభవ స్సువ రన్న మోమ్! [13] (3)

భూ రగ్నయే చ పృథివ్యై చ మహతే చ స్వాహా భువో వాయవే చా ఽన్తరిక్షాయ చ
 మహతే చ స్వాహా సువ రాదిత్యాయ చ దివే చ మహతే చ స్వాహా భూ రుభవ స్సువ
 శ్చన్త్రమసే చ నఖత్రేభ్యశ్చ దిగభ్యశ్చ మహతే చ స్వాహా నమో దేవేభ్య స్స్విధా పితృభ్యో

¹ అధ్వరేషు సనాచ్చ-సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు; అధ్వరేషు సనాచ్చ-పాఠ భేదః

భూ రుభవ స్సువ ర్మహా రోమ్ | {14} (4)

⁹పాహి నో అగ్న ఏనసే స్వాహా | పాహి నో విశ్వ వేదసే స్వాహా | యజ్ఞ మ్పాహి
విభావసో స్వాహా | సర్వ మ్పాహి శతక్రతో స్వాహా | {15} (5) [4]

య శ్చన్దసా మృషభో విశ్వరూప శ్చన్దోభ్య శ్చన్దాగ్న్యావివేశ | సతాగ్ం శిక్యః
¹⁰ప్రోవాచోపనిషదిన్తో జ్యేష్ఠ ఇన్ద్రియా యర్షిభ్యో నమా దేవేభ్య స్స్విధా పితృభ్యో భూ రుభవ
స్సువ రోమ్ | {16} (6) [2]

నమో బ్రహ్మణే ధారణ మ్మే అస్త్వనిరాకరణ న్ధారయతా భూయాస జ్కర్ణయో శ్శ్రుత
మ్మా చోధ్య మ్మమా ఽముష్య ఓమ్ | {17} (7)

ఋత న్తప స్సత్య న్తప శ్శ్రుత న్తప శ్శాన్త న్తపో దాన న్తపో ¹¹యజ్ఞ స్తపో భూ రుభవ స్సువ
ర్భ్రహ్మైత ¹²దుపాస్వైత త్తపః | {18} (8)

యథా వృక్షిస్య సమ్మృషిత్సయ దూరా ధన్తో హత్యేవ మ్మృణ్యస్య కర్మణో దూరా ధన్తో
వాతి యథా ఽసి ధారా జ్కర్తే ఽవహితా మవక్రామే ద్య ద్యువే యువే హ వా

⁹పాహి నో అగ్న ఏనసే స్వాహా | పాహి నో విశ్వ వేదసే స్వాహా | యజ్ఞ మ్పాహి

విభావసో స్వాహా | సర్వ మ్పాహి శతక్రతో స్వాహా | -సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు;

పాహి నో అగ్న ఏనసే స్వాహా పాహి నో విశ్వ వేదసే స్వాహా యజ్ఞ మ్పాహి విభావసో స్వాహా
సర్వ మ్పాహి శతక్రతో స్వాహా | - ఇతి పాఠ భేదః |

¹⁰ప్రోవాచోపనిషదిన్తో - భట్ట భాస్కర భాష్య; పురోవాచోపనిషదిన్తో - సాయణ భాష్య పాఠము

¹¹యజ్ఞ స్తపో - భట్ట భాస్కర భాష్య; యజ్ఞ న్తపో - సాయణ భాష్య పాఠము

¹²దుపాస్వైత త్తపః | - భట్ట భాస్కర భాష్య; దుపాస్వైత త్తపః | - సాయణ భాష్య పాఠము

¹³ వి॒హ్వలి॑ష్యామి క॒ర్త మృ॑తిష్యామీ॒త్యేవ ¹⁴ మ॒మృతా॑ దా॒త్మాన॑ జ్ఞుగు॒ఘ్నేత్ | {19} (9)

అ॒ణో రణీ॑యా నృ॒హతో మహీ॑యా నా॒త్మా గుహా॑యా ని॒హితో॑ ॥ २८ జన్తోః | త మ॑క్రతు
మృ॒శ్యతి వీ॑తశోకో ధా॒తుః ప్ర॒సాదా॑ నృ॒హిమా॑న మీ॒శమ్ | స॒ప్త ప్రా॑ణాః ప్ర॒భవ॑న్తి తస్మా॑ ధ॒న్వతా॑
॥ ౨౯ ॥ స॒మిధ॑ స॒ప్త జిహ్వాః | స॒ప్త ఇ॒మే లో॒కా యేషు॑ చరన్తి ప్రా॒ణా గుహా॑శయా
ని॒హితా॑ స॒ప్త స॒ప్త | అత॑ స॒ముద్రా॑ గి॒రయ॑శ్చ స॒ర్వే ॥ ౩౦ ॥ ధ॒న్వంతే॑ సిన్ధ॒వ
స్సర్వ॑రూపాః | అత॑శ్చ వి॒శ్వా ఓష॑ధయో రసా॒శ్చ యేనై॑ష భూ॒త స్త్యత్య॑న్తరాత్మా |

¹⁵ బ్ర॒హ్మ దే॒వానా॑ మృ॒దవీః క॑వీనా మృ॒షి రి॒విప్రా॑ణా మృ॒హిషో॑ మృ॒గాణా॑మ్ | శ్రే॒ణో
గృ॒ధ్రాణా॑న్ స్వ॒ధితి॑ ర్వనానా॒గ్ం సోమః॑ ప॒విత్ర॑ మత్యే॒తి రేభ॑న్ | అ॒జా మే॒కా ర్లోహిత॑ శుక్ల
కృ॒ష్ణా మృ॒హీషీ॑ మృ॒జా జ్ఞాన॑యన్తీగ్ం స॒రూపా॑మ్ | అ॒జో హ్యే॒కో జి॒షమా॑ణో ॥ ౩౧ ॥ శే॒తే
జిహ్వా॑త్యేనా మృ॒క్ష భో॒గ్రా మ॒జో ॥ ౩౨ ॥ ¹⁶ హ॒గ్ంస శ్శు॒చిష॑ ద్వ॒సు రన్త॑రి॒శ్చ స ధో॑తా
వే॒దిష॑ దతి॒థి ర్దు॒రోణ॑సత్ | నృ॒ష ద్వ॒రస॑ దృ॒తస॑ దో॒వ్యమ॑స ద॒క్షా గో॒జా ఋ॒తజా॑ అ॒ద్విజా॑
ఋ॒త మృ॒హహా॑త్ | యస్మా॑ జ్ఞా॒తా న ప॒రా నై॒వ కి॒చ్ఛానా॑ ॥ ౩౩ ॥ య ఆ॒వివే॑శ భు॒వనా॑ని
వి॒శ్వా | ప్ర॒జాప॑తిః ప్ర॒జయా॑ స॒ప్తదా॑న స్త్రీ॒ణి జ్యోతి॑గ్ంషి స॒చతే॑ స పో॒డతీ॑ వి॒ధర్తా॑రగ్ం
హ॒వామహే॑ వసోః కు॒వి ద్వ॒నాతి॑ నః | స॒వితార॑ నృ॒చక్ష॑సమ్ | అ॒ద్యా నో దే॒వ స॒వితః॑ ప్ర॒జావ॑
ధా॒నీ సౌభ॑గమ్ | ప॒రా దు॒ష్ప్వప్ని॑యగ్ం సు॒వా వి॒శ్వాని॑ దే॒వ స॒విత ర్దు॒రితా॑ని ప॒రా సు॒వా
య ద్ధ॒త్ర న్త న్మ ఆ సు॒వా | {21}

¹³ వి॒హ్వలి॑ష్యామి-భట్ట భాస్కర భాష్యః; వి॒హ్వది॑ష్యామి-సాయణ భాష్య పాఠము

¹⁴ మ॒మృతా॑-భట్ట భాస్కర భాష్యః; మ॒మృతా॑-సాయణ భాష్య పాఠము

¹⁵ బ్ర॒హ్మదే॒వానా॑ మృ॒దవీః ... ప॒విత్ర॑ మత్యే॒తి రేభ॑న్ | సం 3-4-{41}

¹⁶ హ॒గ్ంస శ్శు॒చిష॑ ద్వ॒సు ... ఋ॒త మృ॒హహా॑త్ | సం 1-8-{30}, 4-2-{5}

17 మధు వాతా ఋతాయతే మధు ఖరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీ ర్న సస్వన్వోషధీః। మధు నక్త
ముతోషసి మధుమ త్పార్థివగ్ం రజః। మధు ద్యౌ రస్తు నః పితా। మధుమా న్నో వనస్పతి
ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః। మాధ్వీ ర్గావో భవన్తు నః। ఘృత మ్మిమిశ్నే ఘృత మస్య
యోని ర్భృతే శ్రితో ఘృత ము వస్య ధామ। అనుష్వధ మావహ మాదయస్వ స్వాహా కృత
స్త్యేషభ వఖి హవ్యమ్। సముద్రా దూర్మి ర్మధుమాగ్ం ఉదార దుపాగ్ంశునా స మమృతత్వ
మానదీ। ఘృతస్య నామ గుహ్య య్మ దస్తి జిహ్వో దేవానా మమృతస్య నాభిః। {22} వయ
న్నామ ప్రబ్రవామా ఘృతేనా ఽస్మిన్ యజ్ఞే ధారయామా నమోభిః। ఉప బ్రహ్మ శృణవ
చ్ఛస్యమాన ఇచ్ఛతు శ్శృణ్వో ఽవమీ ద్ధౌర ఏతత్। చత్వారి శృణ్తు త్రయో అస్య పాదా ద్వే
శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ।
త్రిధా హిత మ్పణిభి ర్గుహ్యమాన జ్ఞవి దేవాసో ఘృత మన్వవిందన్। ఇన్త్ర ఏకగ్ం సూర్య ఏక
జ్ఞాజాన వేనా దేకగ్ం స్వధయా నిష్ఠతః। యో దేవానా మ్ప్రథమ మ్పురస్తా ద్విశ్వాఽధికో
రుద్రో మహర్షిః। హిరణ్యగర్భ మృశ్యత జాయమానగ్ం స నో దేవ శ్శుభయా స్మృత్యా
సయ్యునక్తు। యస్మా త్పర న్నా ఽపర మస్తి కిశ్చో ద్యస్మా న్నా ఽణీయో న జ్యాయో
ఽస్తి కశ్చిత్। వృఖి ఇవ స్తభో ద్వి తిష్ఠత్యేక స్తేనేద మ్పూర్ణ మ్పురుషేణ సర్వమ్। {23} న
కర్మణా న ప్రజయా ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వ మానశుః। పరేణ నాక నిహిత
జ్ఞుహాయా వ్రీభాజతే య ద్యతయో విశన్తి। వేదాన్త విజ్ఞాన సునిశ్చితా ఽర్థా సస్మాన్
యోగా ద్యతయ శ్శుద్ధ సత్త్వాః। తే బ్రహ్మ లోకే తు పరా ఽన్త కాలే పరా ఽమృతా త్పరి
ముచ్యన్తి సర్వే। 18 దక్షా వ్రీహిర్మ మ్పురవేశ్మ భూత య్మ త్పుణ్డరీక మ్పుర మధ్య సగ్ం స్థమ్।

17 మధు వాతా ఋతాయతే ... భవన్తు నః। సం 4-2-{38}

18 దక్షా వ్రీహిర్మ మ్పురవేశ్మ - భట్ట భాస్కర భాష్యః; దక్షా వ్రీహిర్మ వరవేశ్మ - సాయణ భాష్య

¹⁹ తత్రాఽపి దద్రాఙ్గగనః ప్రిశోక స్తస్మిన్ య దంత స్త దుపాసితవ్యమ్ | య ద్వేదాఽఽదౌ
స్వరః ప్రోక్తో వేదాఽస్తే చ ప్రతిష్ఠితః | తస్య ప్రకృతి లీనస్య యః పర స్స మహేశ్వరః | (24)

(అజోఽన్య, సువ, నాభి, స్సర్వ, మష్టౌ చ (10) [5-48])

సహస్ర శీర్ష నేవ ప్రిశ్వాఽఖ్య ప్రిశ్వ శమ్భవమ్ | విశ్వ న్నారాయణ నేవ మఖ్య మ్మరమ
మృభమ్ | విశ్వతః పరమ నిత్య ప్రిశ్వ న్నారాయణగ్ం హరిమ్ | విశ్వ మేవేద మ్మరుష
స్త ద్విశ్వ ముప జీవతి | పతి ప్రిశ్వస్యాఽఽత్యేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివ మచ్యుతమ్ |
నారాయణ మ్మహా జ్ఞేయ ప్రిశ్వాత్మాన మ్మరాయణమ్ | నారాయణ పర మ్మృహ తత్త్వ
న్నారాయణః పరః | నారాయణ పరో జ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః | య చ్చ క్షిప్
జగత్సస్మి న్నృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా | అన్త ర్భహిశ్చ త భర్తృష్ట్యాప్య నారాయణ
స్థితః | (25) అనన్త మవ్యయ జ్ఞువిగ్ం సముద్రేఽన్త ప్రిశ్వ శమ్భవమ్ | పద్మ కోశ
ప్రతీకాశగ్ం హృదయ ఇచ్చాఽప్యథో ముఖమ్ | అథో నిష్ఠా వితస్త్యా స్తు నాభ్యా ముపరి
తిష్ఠతి | హృదయ స్త ద్విజానీయౌ ద్విశ్వస్యాఽఽయతన మ్మహత్ | సన్తతగ్ం సిరాభి స్తు
లమ్భత్యాకోశ సన్నిభమ్ | తస్యాఽస్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మ స్తస్మి న్స్థర్వ మ్మృతిష్ఠితమ్ | తస్య
మధ్యే మహా నగ్ని ర్విశ్వాఽర్చి ర్విశ్వతో ముఖః | సోఽగ్రభు గ్విభజ న్తిష్ఠ న్నాహార
మజరః కవిః | స స్తాపయతి స్వ న్దేహ మాపాద తల మస్తకమ్ | తస్య మధ్యే వహ్ని శిఖా
అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః | నీల తోయద మధ్యస్థా విద్యు ర్లేఖేవ భాస్వరా | నీవారక్షాకవ
త్తన్వీ పీతాభా స్యా త్తనూపమా | తస్యా శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః | స బ్రహ్మ

దహర ప్రిపాప మ్మరవేశ్మ - ఇతి పాఠ భేదః

¹⁹ తత్రాఽపి దద్రాఙ్గగన - భట్ట భాస్కర భాష్యః; తత్రాఽపి దద్రాఙ్గగన - సాయణ భాష్య

తత్రాఽపి దహర ఙ్గగన - ఇతి పాఠ భేదః

రు॒ద్ర స్తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ న॒మో అ॒స్తు॒ | {31} (16) [4]

క ద్రు॒ద్రాయ॑ ప్ర॒చేత॑సే మి॒ధుష్ట॑మాయ॒ తవ్య॑సే॒ | వోచే॑మ॒ శస్త్ర॑మగ్ం హృ॒దే॒ | సర్వో॑ హే॒యః

రు॒ద్ర స్తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ న॒మో అ॒స్తు॒ | {32} (17) [3]

న॒మో హి॑రణ్య బా॒హవే॑ హి॒రణ్య ప॑తయే॒ ॥ ౭॒ మి॒ష్పికా॑ పతయ ఉ॒మా పతయే॑ న॒మో నమః॑ |
{33} (18)

యస్య॑ వైక॒ఙ్కత్య॑గ్నిహో॒త్ర హ॑వణీ భ॒వతి॑ ప్రతి॒ష్ఠితాః॑ ప్రత్యే॒వా ॥ ౭॒ స్యా ॥ ౭౭ హు॑తయ
స్తిష్ఠ॒న్యథో॑ ప్రతి॒ష్ఠితైః॑ | {34} (19)

²¹ కృ॒ణు॒ష్య పా॒జ ఇతి॑ ప॒ఞ్చ॒ | {35} (20)

అది॑తి ర్దే॒వా గన్ధ॑ర్వా మ॒నుష్యాః॑ పిత॒రో ॥ ౭॒ సు॒రా స్తేషా॑గ్ం సర్వ భూ॒తానా॑ మ్మా॒తా మే॒దినీ॑
మహా॑తీ మహీ సా॒విత్రీ॑ గా॒యత్రీ॑ జగ॒త్సృ॑ర్వీ పృ॒థ్వీ బ॒హు॒లా విశ్వా॑ భూ॒తా క॑త॒మా కా॒యా
సా స॒త్యేత్య॑మృతే॒తి వసి॑ష్ఠః | {36} (21)

²¹ కృ॒ణు॒ష్య పా॒జః ప్ర॑సీ॒తి న్న పృ॑థ్వీ య్వాహి రాజే॒వా ॥ ౭॒ మ॒వాగ్ం ఇ॑థే॒న |

తృ॒ప్వీ మ॒ను ప్ర॑సీ॒తి న్మూ॒ణానో ॥ ౭॒ స్తా ॥ ౭॒ సి వి॑ధ్య ర॒ఖ్స స॒ప్తపి॑ష్ఠైః || 1 ||

తవ॑ భూ॒మాస॑ ఆశు॒యా ప॑త॒న్యను॑ సృ॒శ ధృ॒షతా॑ శోశు॒చానః॑ |

తపూ॑గ్ంష్యగ్ం జు॒హ్వ ప॑త॒న్య న॑సన్ది॒తో వి సృ॑జ వి॒ష్య గు॒ల్కాః || 2 ||

ప్రతి॑ సృ॒శో వి సృ॑జ తూర్ణిత॒మో భ॑వా పాయు ర్వి॒శో అ॒స్యా అద॑బ్ధః |

యో నో దూ॑రే అ॒ఘశ॑గ్ంస్తో యో అన్యగ్ం మాకీ ప్తే వ్య॒థి రా దధ॑రషీత్ || 3 ||

ఉ దగ్ం తిష్ఠ॒ ప్రత్యా॑ తను॒ష్వ న్య॑మిత్రాగ్ం ఓష॒తా త్తిగ్ం హే॑తే |

యో నో అ॒రాతి॑గ్ం సమి॒ధాన॑ చ॒క్రే నీ॒చా త న్ధ్యత॑స న్న శు॒ష్కమ్ || 4 ||

ఊర్ధ్వో భ॑వ॒ ప్రతి॑ వి॒ధ్యా ॥ ౭॒ ధ్యస్మ ద్రా॒వి ష్కృ॑ణు॒ష్య దై॒వ్యాన్యగ్ం॑ | అవ॑ స్థి॒రా తను॑హి

యాతు॑జానా॒ జ్ఞామి॑ మ॒జామి॑ మ్పి మృ॒ణీహి॑ శత్రూన్ || 5 || సం 1-2-(14)-(28, 29)

అపో వా ఇదగ్ం సర్వ స్త్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః ప్రశవ అపోః యమృత మాపో
యన్న మాప స్సమా డాపో విరా డాప స్స్వరా డాప శ్చన్దాగ్స్యాపో జ్యోతీగ్ ప్యాప
స్సత్య మాప స్సర్వా దేవతా అపో భూ ర్భువ స్సువ రాప ఓమ్ {37} (22)

ఆపః పునన్తు పృథివీ మృథివీ పూతా పునాతు మామ్ | పునన్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మ
పూతా పునాతు మామ్ | య దుచ్ఛిష్ట మభోజ్య య్ ద్వా దుశ్చరిత మ్మమ్ | సర్వ
మునన్తు మా మాపో యతా ఇచ్చ ప్రతిగ్రహగ్ స్వాహా | {38} (23) [4]

అగ్నిశ్చ మా మన్యశ్చ మన్య పతయశ్చ మన్య కృతేభ్యః | పాపేభ్యో రఖ్నంతామ్ | య
దహ్నా పాప మక్రూరషమ్ | మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ | పదాభ్య ముదరేణ శిశ్ణా | అహ స్త
దేవలుమ్పతు | య త్కించ దురిత మ్మయి | ఇద మహ మ్మా మమృత యోనా | సత్యే
జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా | {39} (24) [9]

సూర్యశ్చ మా మన్యశ్చ మన్య పతయశ్చ మన్య కృతేభ్యః | పాపేభ్యో రఖ్నంతామ్ | య
ద్రాత్రియా పాప మక్రూరషమ్ | మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ | పదాభ్య ముదరేణ శిశ్ణా | రాత్రి
స్త దేవలుమ్పతు | య త్కించ దురిత మ్మయి | ఇద మహ మ్మా మమృత యోనా | సూర్యే
జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా | {40} (25) [9]

ఆయాతు వరదా దేవ్యఖిర మ్భ్రహ్మ సమ్మితమ్ |²² గ్రాయత్రీ ఇచ్ఛన్దసా మ్మాతేద మ్భ్రహ్మ
జషస్వ నః | ఓజో యస్మి సహో యస్మి బల మస్మి భ్రాజో యస్మి దేవానా న్దామ నామా యస్మి
విశ్వ మస్మి విశ్వాఽఽయు సర్వ మస్మి స్వర్వాఽఽయు రభి భూ రో జ్గాయత్రీ
మావాహయామి | {41} (26) [3]

ఓ మూఘః |²³ ఓ ముభవః | ఓగ్ం సువః | ఓ మృహః | ఓ జ్ఞానః | ఓ న్తపః | ఓగ్ం సత్యమ్ | ఓ

²² గ్రాయత్రీ ఇచ్ఛన్దసా - భట్ట భాస్కరః గ్రాయత్రీ ఇచ్ఛన్దసా - సాయణ భాష్య

స్త ధన్వితు ర్వరేణ్య మృగ్ధో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ఓ మాప్తో
జ్యోతీ రస్తో ఽమృత మృహ్మా భూ రుభవ సువ రోమ్ {42} (27) [10]

²⁴ ఓ మూఘ రుభవ సువ ర్మహ ర్జన స్తప సస్య న దృహ్మా త దాప ఆప్తో జ్యోతీ రస్తో
ఽమృత మృహ్మా భూ రుభవ సువ రోమ్ {43} (28)

²⁵ " ఓ న్త దృహ్మా ఓ న్త ద్వాయుః ఓ న్త ద్దాత్మా ఓ న్త ధన్ర్వమ్ ఓ న్త తుర్పరో ర్మమః
{44} (29) [5]

ఉత్తమే శిఖరే దేవీ భూమ్యా మృర్వత మూర్ధని బ్రాహ్మణేభ్యో హ్యనుజ్ఞాన జ్ఞచ్చ దేవి
యథా సుఖమ్ {45} (30) [2]

ఓ మన్త శ్చరతి భూతేష్ట గుహాయా స్తీశ్వ మూర్తిషు త్వ య్జ స్వ స్తీష్ట స్వ స్తీష్టకార
స్వగ్ం రుద్ర స్వ మృహ్మా త్వ మృజాపతిః {46} (31) [2]

అమృతోపస్తరణ మసి {47} (32)

ప్రాణే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి ప్రాణాయ స్వాహా అపానే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి
అపానాయ స్వాహా వ్యానే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి వ్యానాయ స్వాహా ఉదానే
నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి ఉదానాయ స్వాహా సమానే నివిష్టో ఽమృత జ్ఞుహోమి

²³ ఓ మృభవః ఓగ్ం సువః ఓ మృహః ఓ జ్ఞానః ఓ న్తపః - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

ఓ మృభవః ఓగ్ం సువః ఓ మృహః ఓ జ్ఞానః ఓ న్తపః - సాయణ భాష్య పాఠము

²⁴ ఓ మూఘ రుభవ సువ ర్మహ ర్జన స్తప సస్య న దృహ్మా త దాప ఆప్తో - భట్ట భాస్కర

ఓ మూఘ రుభవ సువ ర్మహ ర్జన స్తప సస్య న దృహ్మా త దాప ఆప్తో - సాయణ

²⁵ " ఓన్తదృహ్మా ఓన్తద్వాయుః ఓన్తద్దాత్మా ఓన్తధన్ర్వమ్ ఓన్తతుర్పరోర్మమః - సాయణ;

ఓన్తదృహ్మా ఓన్తద్వాయుః ఓన్తద్దాత్మా ఓన్తధన్ర్వమ్ ఓన్తతుర్పరోర్మమః - భట్ట భాస్కర

స॒మా॒నా॒య॒ స్వా॒హా॑ | బ్ర॒హ్మ॑ణి మ ఆ॒త్మా ॒మృత॑త్వా॒య॒ | {48} (33) [11]

ప్రా॒ణే ని॒విష్టో॑ ॒మృత॑ జ్ఞు॒హోమి॑ | శి॒వో మా ॒ఽఽవి॒శా ॒ప్రదా॑హాయ | ప్రా॒ణా॒య॒ స్వా॒హా॑ |
అ॒పా॒నే ని॒విష్టో॑ ॒మృత॑ జ్ఞు॒హోమి॑ | శి॒వో మా ॒ఽఽవి॒శా ॒ప్రదా॑హాయ | అ॒పా॒నా॒య॒
స్వా॒హా॑ | వ్యా॒నే ని॒విష్టో॑ ॒మృత॑ జ్ఞు॒హోమి॑ | శి॒వో మా ॒ఽఽవి॒శా ॒ప్రదా॑హాయ |
వ్యా॒నా॒య॒ స్వా॒హా॑ | ఉ॒దా॒నే ని॒విష్టో॑ ॒మృత॑ జ్ఞు॒హోమి॑ | శి॒వో మా ॒ఽఽవి॒శా ॒ప్రదా॑హాయ |
ఉ॒దా॒నా॒య॒ స్వా॒హా॑ | స॒మా॒నే ని॒విష్టో॑ ॒మృత॑ జ్ఞు॒హోమి॑ | శి॒వో మా ॒ఽఽవి॒శా
॒ప్రదా॑హాయ | స॒మా॒నా॒య॒ స్వా॒హా॑ | బ్ర॒హ్మ॑ణి మ ఆ॒త్మా ॒మృత॑త్వా॒య॒ | {49} (34) [16]

అ॒మృతా॑ ॒పి॒ధాన॑ మ॒సి | {50} (35)

త్ర॒ద్ధా॒యా మ్రా॑ప్తి ని॒విశ్వా॑ ॒మృత॑గ్ం హుత మ్రా॑ప్తి మన్నేనా ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | అ॒పా॒నే
ని॒విశ్వా॑ ॒మృత॑గ్ం హుత మ॒పాన॑ మన్నేనా ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | వ్యా॒నే ని॒విశ్వా॑ ॒మృత॑గ్ం
హుత వ్త్వాన మన్నేనా ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | ఉ॒దా॒నే ని॒విశ్వా॑ ॒మృత॑గ్ం హుత ము॒దాన॑
మన్నేనా ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | స॒మా॒నే ని॒విశ్వా॑ ॒మృత॑గ్ం హుతగ్ం స॒మాన॑ మన్నేనా
॒ఽఽప్యా॑యస్వ | బ్ర॒హ్మ॑ణి మ ఆ॒త్మా ॒మృత॑త్వా॒య॒ | {51} (36) [6]

ప్రా॒ణానా॑ జ్ఞు॒న్ధి ర॒సి రు॒ద్రో మా²⁶ ॒ఽఽవి॒శా ॒న్తక॑ స్తేనా ॒ఽన్నేనా॑ ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | {52} (37)

అ॒ఙ్గు॒ష్ఠ మా॒త్ర పు॒రుషో॑ ॒ఙ్గు॒ష్ఠ ఇ॒చ్ఛ స॒మాశ్రితః॑ | ఈ॒శ స్స॒ర్వస్య॑ జగతః ప్రభుః ప్రీ॒ణాతి॑
వి॒శ్వ భుక్ | {53} (38) [2]

మే॒ధా దే॒వీ జ॒షమా॑ణా న ఆ॒గౌ ద్వి॒శ్వాచీ॑ భ॒ద్రా సు॑మన॒స్యమా॑నా | త్వయా జ॒ష్టా

²⁶ ॒ఽఽవి॒శా ॒న్తక॑ స్తేనా ॒ఽన్నేనా॑ ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

॒ఽఽవి॒శా ॒న్తకః॑ | తేనా ॒ఽన్నేనా॑ ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | - సాయణ భాష్య పాఠము

॒ఽఽవి॒శా ॒న్తక॑ స్తేనా ॒ఽన్నేనా॑ ॒ఽఽప్యా॑యస్వ | - ఇతి పాఠ భేదః

జ॒షమా॑ణా దు॒రుక్తా॑ న॒ప్పహా॑ ద్వదే॒మ వి॒దధే॑ సు॒వీరాః॑ | త్వయా॑ జ॒ష్ట ఋ॒షి ర్భ॑వతి దే॒వి
త్వయా॑ బ్ర॒హ్మ ౭౭గ॒తశ్రీ॑ రు॒త త్వయా॑ | త్వయా॑ జ॒ష్ట శ్చి॒త్ర వ్రీ॒న్దతే॑ వసు సా నో జ॒షస్వ
ద్రవి॑ణో న మేధే | {54} (39) [4]

మే॒ధా మ్ము ఇ॒న్ద్రో దదా॑తు మే॒ధా నే॒వీ స॒రస్వ॑తీ | మే॒ధా మ్మే ²⁷అ॒శ్వినా॑ వు॒భా వా ధ॑త్తా
ము॒ష్కర॑స్రజౌ | {55} (40) [2]

అ॒ఘ్నరా॑సు చ॒ యా మే॒ధా గ॑న్ధర్వే॒షు చ॒ య న్మ॑నః | దై॒వీ మే॒ధా మ॑ను॒ష్యజా॑ సా మా
మే॒ధా సు॒రభి॑ ర్జు॒షతామ్ {56} (41) [2]

ఆ మా మే॒ధా సు॒రభి॑ ర్వి॒శ్వరూ॑పా హి॒రణ్య వ॑ర్ణా జగ॑తీ జగ॒మ్యా | ఊర్జ॑స్వతీ ప॒యసా॑
పి॒న్వమా॑నా సామా మే॒ధా సు॒ప్రతీ॑కా జ॒షతామ్ {57} (42) [2]

స॒ద్యో జా॑త మ్పృ॒పద్యా॑మి స॒ద్యో జా॑తాయై వై నమః | భ॒వే భ॑వేనా ౭తి భ॒వే భ॑వస్వ మా
మృ॒వోద్భ॑వాయై నమః | {58} (43) [2]

వా॒మ దే॒వాయై॑ నమో జ్యేష్ఠా॒యై నమో॑ రు॒ద్రాయై॑ నమః | కా॒లాయై॑ నమః | కల॑ వికరణాయై
నమో బల॑ వికరణాయై నమో బల॑ ప్రమథనాయై నమః | స్స॒ర్వ భూ॑త దమనాయై నమో
మనో॑న్మనాయై నమః | {59} (44)

అ॒ఘోరే॑భ్యో ౭థ ఘోరే॑భ్యో ఘో॒రఘో॑రతరే॒భ్య స్స॒ర్వత॑ శ్శ॒ర్వ స॒ర్వేభ్యో॑ నమస్తే అస్తు
రు॒ద్రరూ॑పేభ్యః | {60} (45)

తత్పు॑రుషాయ వి॒ద్మహే॑ మహా దే॒వాయ॑ ధీ॒మహి॑ | తన్నో॑ రు॒ద్రః ప్ర॒చోద॑యాత్ | {61} (46) [2]

²⁷ అ॒శ్వినా॑ వు॒భా వా ధ॑త్తా ము॒ష్కర॑స్రజౌ | - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము

అ॒శ్వినా॑ వు॒భౌ దే॒వా వా ధ॑త్తా ము॒ష్కర॑స్రజౌ | - సాయణ భాష్య పాఠము

అ॒శ్వినౌ దే॒వా వా ధ॑త్తా ము॒ష్కర॑స్రజౌ | - ఇతి పాఠ భేదః

ఈశాన స్సర్వ విద్యానా మీశ్వర స్సర్వ భూతానా మబ్జిహ్మాః ౭ధిపతి రబ్జిహ్మాణో
౭ధిపతి రబ్జిహ్మా శివో మే అస్తు సదా శివోమ్ | {62} (47)

బ్రహ్మ మేతు మామ్ | మధు మేతు మామ్ | బ్రహ్మ మేవ మధు మేతు మామ్ | యా స్తే సోమ
ప్రజా వథోఽ ౭భి సో అహమ్ | దుస్స్వప్నహ స్థరుష్వహః | యా స్తే సోమ ప్రాణాగ్ స్తా
జ్జుహోమి | త్రిసుపర్ణ మయాచిత మాబ్జిహ్మాణాయ దద్యాత్ | బ్రహ్మ హత్యా హ్వా ఏతే
ఘ్నన్తి | యే బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణ మ్పఠన్తి | తే సోమ మ్భాపువన్తి | ఆసహస్రా త్పఞ్క్తి
మ్మనన్తి | ఓమ్ | {63} (48) [12]

బ్రహ్మ మేధయా | మధు మేధయా | బ్రహ్మ మేవ మధు మేధయా | అద్యా నో దేవ సవితః
ప్రజావ థావీ సౌభగమ్ | పరా దుష్వప్నీయగ్ం సువ | విశ్వాని దేవ సవిత ర్దురితాని పరా
సువ | య ద్భద్ర న్త న్మ ఆ సువ | మధు వాతా ఋతాయతే మధు ఖరన్తి సిన్ధవః | మాధ్వీ
ర్న సన్తోషధీః | మధు నక్త ముతోషసి మధుమ త్పార్థివగ్ం రజః | {64} మధు ద్యౌ రస్తు
నః పితా | మధుమా న్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః | మాధ్వీ ర్గావో భవన్తు నః |
య ఇమ త్రిసుపర్ణ మయాచిత మాబ్జిహ్మాణాయ దద్యాత్ | భూణ హత్యా హ్వా ఏతే ఘ్నన్తి |
యే బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణ మ్పఠన్తి | తే సోమ మ్భాపువన్తి | ఆసహస్రా త్పఞ్క్తి మ్మనన్తి |
ఓమ్ | {65} (రజో నవ చ) (49) [2-19]

బ్రహ్మ మేధవా | మధు మేధవా | బ్రహ్మ మేవ మధు మేధవా | బ్రహ్మ దేవానా మ్పదవీః కవీనా
మృషి ర్విప్రాణా మృహిషో మృగాణామ్ | శ్వేనో గృధ్రాణాగ్ స్వధితి ర్వనానాగ్ం సోమః
పవిత్ర మత్యేతి రేభన్ | హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిక్షస ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్ |
న్యష ద్వరస దృతస ద్యౌమస దక్షా గోజా ఋతజా ఆద్రిజా ఋత మ్భృహత్ | య ఇమ
త్రిసుపర్ణ మయాచిత మాబ్జిహ్మాణాయ దద్యాత్ | వీర హత్యా హ్వా ఏతే ఘ్నన్తి | యే

బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణ మృతన్తి తే సోమ మ్వాప్సువన్తి ఆసహస్రా తప్తజ్క్తి మువనన్తి ఓమ్ |
[66] (50) [13]

ప్రాణా ఽపాన వ్యానోదాన సమానా మే శుధ్యన్తా జ్ఞోతి రహ స్త్రిరజా విపాప్మా
భూయాసగ్న్ స్వాహా | [67] (51)

వా జ్మన శ్చక్షు శ్శోత్ర జిహ్వే ప్రాణ రేతో బుద్ధ్యాకూతి సజ్కల్పా మే శుధ్యన్తా జ్ఞోతి
రహ స్త్రిరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా | [68] (52)

శిరః పాణి పాద పార్శ్వ పృష్ఠోదర జఙ్ఘ శిశ్నోపస్థ పాయవో మే శుధ్యన్తా జ్ఞోతి రహ
స్త్రిరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా | [69] (53)

త్వ క్చర్మ మాగ్ంస రుధిర మేదో ఽస్థి మజ్జా మే శుధ్యన్తా జ్ఞోతి రహ స్త్రిరజా విపాప్మా
భూయాసగ్న్ స్వాహా | [70] (54)

శబ్ద స్పర్శ రూప రస గన్ధా మే శుధ్యన్తా జ్ఞోతి రహ స్త్రిరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్
స్వాహా | [71] (55)

పృథివ్య ప్తేజో వాయ్వాకాశా మే శుధ్యన్తా జ్ఞోతి రహ స్త్రిరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్
స్వాహా | [72] (56)

అన్న మయ ప్రాణ మయ మనో మయ విజ్ఞాన మయా ఽఽనన్ద మయా మే శుధ్యన్తా
జ్ఞోతి రహ స్త్రిరజా విపాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా | [73] (57)

²⁸ వివిట్టి స్వాహా | [74] (58)

²⁹ ఘోషోత్కాయ స్వాహా | [75] (59)

²⁸ వివిట్టి స్వాహా - భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠము; వివిట్ట్యే స్వాహా - సాయణ భాష్య పాఠము

²⁹ ఘోషోత్కాయ - భట్ట భాస్కర; క్షోషోత్కాయ - సాయణ; ఘోషోత్కాయ - ఇతి పాఠ భేదః

ఉత్తిష్ఠ పురుష³⁰ హరే లోహిత³¹ పిఙ్గళాఽఙ్గు దేహి దేహి దదాపయితా మే శుధ్యంతా జ్ఞోతి
రహ స్త్విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్ స్వాహా | {76} (60)

ఓగ్ స్వాహా | {77} (61)

సత్య మ్పర మ్పరగ్ం సత్యగ్ం సత్యేన న సువర్గా ల్లోకా చ్యవన్తే కదా చన సతాగ్ం హి
సత్య స్తస్మా థ సత్యే రమన్తే తప ఇతి తపో నా ఽనశనా త్పర య్మ ధి పర న్తప స్త ద్ధుర్ధర్ష
స్త ద్ధురాధర్ష స్తస్మా త్తపసి రమన్తే దమ ఇతి నియత మ్భ్రహ్మచారిణ స్తస్మా ద్దమే రమన్తే
శమ ఇత్యరణ్యే మునయ స్తస్మా చ్యమే రమన్తే దాన మితి సర్వాణి భూతాని ప్రశగ్ంసన్తి
దానా న్నా ఽతి దుష్కర స్తస్మా ద్దానే రమన్తే ధర్మ ఇతి ధర్మేణ సర్వ మిద మ్పరి గృహీత
న్ధర్మా న్నా ఽతి దుశ్చర స్తస్మా ద్ధర్మే రమన్తే ప్రజన ఇతి భూయాగ్ంస స్తస్మా
దూభయిష్ఠాః ప్రజాయన్తే తస్మా దూభయిష్ఠాః ప్రజననే రమన్తే ఽగ్నయ ఇత్యాహ తస్మా
దగ్నయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్ర మిత్యాహ తస్మా దగ్నిహోత్రే రమన్తే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో
హి దేవానా య్మజ్ఞేన హి దేవా దివ జ్గతా స్తస్మా ద్యజ్ఞే రమన్తే మానస మితి విద్వాగ్ంస
స్తస్మా ద్విద్వాగ్ంస ఏవ మానసే రమన్తే న్యాస³² ఇతి బ్రహ్మ హి పరః పరో హి బ్రహ్మ
తాని వా ఏతాన్యవరాణి తపాగ్ంసి న్యాస ఏవా ఽత్యరేచయ ద్య³³ ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ |
{78} (62)

ప్రాజాపత్యో హో ఽఽరుణి స్సుప్తరేయః ప్రజాపతి మ్పితర ముపససార కి మ్భగవన్తః పరమ

³⁰ హరే - భట్ట భాస్కర; హరిత - సాయణ; హరి - ఇతి పాఠ భేదః

³¹ పిఙ్గళాఽఙ్గు - భట్ట భాస్కర; పిఙ్గలాఽఙ్గు - సాయణ

³² ఇతి బ్రహ్మ హి - భట్ట భాస్కర; ఇతి బ్రహ్మ బ్రహ్మ హి - సాయణ భాష్య పాఠము

³³ ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ - భట్ట భాస్కర; ఏవ వైదేత్యుపనిషత్ - సాయణ భాష్య పాఠము

వైదన్తీతి తస్మై ప్రోవాచ సత్యేన వాయు రావాతి సత్యేనా ౭౭దిత్యో రోచతే దివి సత్య హ్వాచః
 ప్రతిష్ఠా సత్యే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా ధ్నత్య మ్పరమ వైదన్తి తపసా దేవా దేవతా మగ్ర
 ఆయ న్నపసర్షయ సువ రన్వవిన్త న్నపసా సపత్నా న్ప్రణుదా మారాతీగ్ర స్తపసి సర్వ
 మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా తపః పరమ వైదన్తి దమేన దాన్తాః కిల్బిష మవ ధూన్వన్తి దమేన
 బ్రహ్మచారిణ సువ రగచ్ఛ న్దమో భూతానా న్దరాధర్ష న్దమే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా
 ధ్దమః పరమ వైదన్తి శమేన శాన్తా శ్చివ మాచరన్తి శమేన నాక మ్మునయో ౭న్వవిన్త
 శ్చమో భూతానా న్దరాధర్షగ్ం శమే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా చ్చమః పరమ వైదన్తి దాన
 య్మజ్జానా వైరూథ న్దక్షిణా లోకే దాతారగ్ం సర్వ భూతాన్యప జీవన్తి దానేనా ౭రాతీ
 రపానుదన్త దానేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా ద్దాన మ్పరమ వైదన్తి
 ధర్మో విశ్వస్య జగతః ప్రతిష్ఠా లోకే ధర్మిష్ఠ మ్ప్రజా ఉప సర్పన్తి ధర్మేణ పాప మప
 నుదతి ధర్మే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా ధర్మ మ్పరమ వైదన్తి ప్రజనన్త శ్చై ప్రతిష్ఠా సాధు
 ప్రజాయా స్తన్తు న్నన్వానః పితృణా మన్యథో భవతి త దేవ తస్యా ౭న్యత న్నస్మా తప్రజనన్
 మ్పరమ వైదన్త్యగ్నయో వై త్రయా విద్యా దేవయానః పన్థా గార్హపత్య ఋ కృధివీ
 రథన్తర మన్వాహర్ష్య పచన్తో యజ రన్తరిష్ణ వైమదేవ్య మాహవనీయ స్సామ సువర్గో
 లోకో బృహ త్తస్మా దగ్ని న్పరమ వైదన్త్యగ్నిహోత్రగ్ం సాయ మ్ప్రాత ర్గృహాణా నిష్కృతి
 స్విష్టగ్ం సుహృత య్మజ్జ క్రతూనా మ్ప్రాయణగ్ం సువర్గస్య లోకస్య జ్యోతి స్తస్మా
 దగ్నిహోత్ర మ్పరమ వైదన్తి యజ్జ ఇతి యజ్ఞో హి దేవానా య్మజ్జేన హి దేవా దివ జ్గతా
 యజ్జేనా ౭సురా నపానుదన్త యజ్జేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి యజ్జే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా
 ద్యజ్జ మ్పరమ వైదన్తి మానస శ్చై ప్రాజాపత్య మ్ప్రవిత్ర మ్మానసేన మనసా సాధు పశ్యతి
 మానసా ఋషయః ప్రజా అస్యజన్త మానసే సర్వ మప్రితిష్ఠిత న్నస్మా న్మానస మ్పరమ

వైదన్తి న్యాస ఇత్యాహు ర్మనీషిణో బ్రహ్మణ మ్బ్రహ్మ విశ్వః కతమ స్వయముఖః
 ప్రజాపతి స్సప్తధ్వర ఇతి సప్తధ్వరో యో వాదిత్యో య ఏష ఆదిత్యే పురుష స్స పరమేష్ఠీ
 బ్రహ్మైత్యా యాభి రాదిత్య స్తపతి రశ్మిభి స్తాభిః పర్జన్యో వర్షతి పర్జన్యేనాషధి
 వనస్పతయః ప్రజాయంత ఓషధి వనస్పతిభి రన్న మభవత్యన్నేన ప్రాణాః ప్రాణై ర్బల మ్బలేన
 తప స్తపసా శ్రద్ధా శ్రద్ధయా మేధా మేధయా మనీషా మనీషయా మనో మనసా శాన్తి
 శాన్త్యా చిత్త ఇచ్ఛతేన స్మృతిగ్న్ స్మృత్యా స్మారగ్న్ స్మారేణ విజ్ఞాన ప్తిజ్ఞానేనా యైత్యాన
 వైదయతి తస్మా దన్న న్దద న్ధర్వాణ్యేతాని దదాత్యన్నా త్ప్రాణా భవన్తి భూతానా మ్ప్రాణై
 ర్మనో మనసశ్చ విజ్ఞాన ప్తిజ్ఞానా దానన్దో బ్రహ్మ యోని స్స వా ఏష పురుషః పశ్చాదా
 పశ్చాత్మా యేన సర్వ మిద మ్ప్రోత మ్పుథివీ చా యైర్వి ఇచ్చ ద్యౌశ్చ దిశశ్చ
 యైర్వాన్తర దిశాశ్చ స పై సర్వ మిద జ్ఞాగ్ భస్మ చ భూతగ్ం స భవ్య జ్ఞాజ్ఞాస క్షప్త ఋతజా
 రయిష్ఠా శ్శ్రద్ధా సత్యో ³⁴ మహస్వా న్తమస్తోపరిష్ఠాద్ జ్ఞాత్వా త మేవ మ్మనసా హృదా చ
 భూయో న మృత్యు ముపయాహి విద్వా న్తస్మా న్న్యాస మేషా న్తపసా మతిరిక్త
³⁵ మాహుః! వసు రణ్యో విభూ రసి ప్రాణే త్వ మసి సన్ధాతా బ్రహ్మ న్స్వ మసి విశ్వస్య
 క్షేజోదా స్వ మస్యగ్న్ ర్వరోచదా స్వ మసి సూర్యస్య ద్యుమ్నోదా స్వ మసి చన్ద్రమస
 ఉపయామగృహీతో యి బ్రహ్మణే త్వా మహస్ ఓ మిత్యాత్మాన య్యుజ్ఞోతైత ద్వై
 మహోపనిషద న్దేవానా జుహ్య య్య ఏవ వైద బ్రహ్మణో మహిమాన మాప్నోతి తస్మా

³⁴ మహస్వా న్తమస్తోపరిష్ఠాద్ జ్ఞాత్వా- భట్ట భాస్కరః; మహస్వా న్తపస్తో వరిష్ఠాద్జ్ఞాత్వా- సాయణ

³⁵ మాహుః! వసు రణ్యో- సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్య పాఠములు;

మాహు ర్వసు రణ్యో, మాహు ర్వసు రణ్యో, మాహుః! వసు రణ్యో - ఇతి పాఠ భేదాః

దృప్తిహ్మాణో³⁶ మహిమాన మితుప్తనిషత్ | {79} (63) [2]

తస్యైవ స్త్విదుషో యజ్ఞస్యాఽఽత్మా యజమాన శ్చైద్ధా పత్నీ శరీర మిథ మురో వేది
 రోమాని బర్హి ర్వేద శ్చిఖా హృదయ య్మూషః కామ ఆజ్య మ్మన్యుః పశు స్తపోఽగ్ని
 శ్శమయితా దక్షిణా వా గ్హోతా ప్రాణ ఉద్ధాతా చక్షు రధ్వర్యు ర్మనో బ్రహ్మ శోత్ర మగ్ని
 ద్యావ ధ్రియతే సా దీక్షా య దశ్శాత్తి య త్పిబత్తి త దస్య సోమ ప్రాన య్మ ద్రమతే త
 దుపసదో య త్సన్ధాచరతుప్తవిశతుప్త్యిష్టతే చ స ప్రవర్గో య స్మృఖ న్త దాహవనీయో య
 దస్య విజ్ఞాన న్త జ్ఞహోతి య త్సాయ మ్ప్రాత రత్తి త త్సమిధో య త్సాయ మ్ప్రాత
 ర్మధ్యన్ధిన ఇచ్చ తాని సవనాని యే అహోరాత్రే తే దర్శపూర్ణమాసౌ యేఽర్థ మాసాశ్చ
 మాసాశ్చ తే చాతుర్మాస్యాని య ఋతవ స్తే పశు బన్ధా యే సప్తధ్నరాశ్చ పరివధ్నరాశ్చ
 తేఽహర్గణా స్సర్వ వేదస హ్వా ఏత త్సత్ర య్మ న్మరణ న్త దవభృథ ఏత ద్వై జరా మర్య
 మగ్ని హోత్రగం సత్ర య్మ ఏవ హ్విద్వా నుదగయనే ప్రమీయతే దేవానా మేవ మహిమాన
 జ్ఞత్వాఽఽదిత్యస్య సాయుజ్య జ్ఞచ్ఛత్యథ యో దక్షిణే ప్రమీయతే పితృణా మేవ
 మహిమాన జ్ఞత్వా చన్త్రమస సాయుజ్య జ్ఞచ్ఛత్యేతౌ వై సూర్యా చన్త్రమసో ర్మహిమానౌ
 బ్రాహ్మణో విద్వా నభి జయత్తి తస్మా దృప్తిహ్మాణో మహిమాన మాప్నోత్తి తస్మా
 దృప్తిహ్మాణో³⁶ మహిమాన మితుప్తనిషత్ | {80} (64)

సహ నా వవతు | సహ నౌ భునక్తు | సహ వీర్య జ్కరవావహౌ | తేజస్వి నా వధీత మస్తు
 మా విద్విషావహౌ | ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || (సహ, పశ్చ) [5]

(అమృసి, భూ రగ్నయే, భూ రన్న, మూ రగ్నయే చ, పాహి నో, య శ్చన్తసా, న్మయో
 బ్రహ్మణ, ఋత స్తపో, యథా వృషస్యా, ఽణో రణీయా, స్సహస్రశీర్ష, మృత, మాదిత్యో వా ఏష,

³⁶ మహిమాన మితుప్తనిషత్ - భట్ట భాస్కరః మహిమాన మితుప్తనిషత్ - సాయణః

అదిత్యో వై తేజః ఓజ్జో, ఘృణీ, స్సర్వో వై, క్షద్రుద్రాయ, నమో హిరణ్యబాహవే, యస్య వైకృతీ, కృణుష్య పాజో, ఽదితీ, రాప్తో వా ఇద, మావః పునన్వగ్నిశ్చ, సూర్యశ్చా, ఽఽయాత్వో మూఘ, రోమూఘ ర్భవ స్సువ, రో న్న దుత్తమ, ఓ మన్త శ్చరత్సమృతోపస్తరణ మసి, ప్రాణే నివిష్టః, ప్రాణే నివిష్ట శ్శివో, ఽమృతా ఽపిధానగ్, తద్ధాయా మ్ప్రాణే నివిశ్య, ప్రాణానా, మజ్జుష మాత్రో, మేధా దేవీ, మేధా మ్మ ఇన్ద్రో దదాత్వప్సరాస్వా మా మేధా, సద్యో, హమదేవాయా, ఽఘోరేభ్యః, న త్పురుషాయేశానో, బ్రహ్మమేతు, బ్రహ్మ మేధవా, ప్రాణాఽపాన, వాఙ్మన, శ్శిరః పాణీ, త్వ క్షర్మ, శబ్ద స్పర్శ, పృథివ్యన్నమయ, వివిధీ, ఘృషోత్కా, యోత్తిష్టోగం, సత్య, మ్ప్రాజాపత్య, స్తస్యైవ, ఇన్ద్రతుష్టష్టిలి (64)

(అమ్భసి, వృషా, హగ్ంస, స్సర్వో వా, ఆయాతు, తద్ధాయా, న త్పురుషాయ, శబ్దా, ఽశీతిలి (80) [80-373]

(అమ్భసి, వృషా, హగ్ంస, స్సర్వో వా, ఆయాతు, తద్ధాయా, న త్పురుషాయ, పృథివ్యైకాన్నా ఽశీతిలి (79) [79-373] { 49 వ అనువాకమును (బ్రహ్మ మేధయా) 2 పదులుగా కాక, 1 పదిగా భావించిన మొత్తము 80 పదులకు బదులు 79 పదులగుటచే }

గమనిక: అమ్భసి+అప్తారే - భట్ట భాస్కర భాష్య రీత్యా; అమ్భస్య + ప్రారే - సాయణ భాష్య రీత్యా

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

ప్రసుగ్మన్తా ధియసానస్య సఖణి వరేభి ర్వరాగం అభి షు ప్రసేదతా అస్మాక మిన్త ఉభయ
 జ్ఞుజోషతి 'య థౌమ్యస్యాః ౭న్ధస్తో బుబోధతి అన్యఖరా ఋజవ స్సన్తు పన్తా యేభి
 స్సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్ స మర్తమా² స మృగో నో నినీయా ధన్ జ్ఞాస్వత్యగ్ం
 సుయమ మస్తు దేవాః అభ్రాత్యఘ్నే వ్రుణా ౭పతిఘ్నే మృహస్పతే ఇన్తా ౭పుత్రఘ్నే
 త్రిఖ్యై నా మ్యై సవిత సువ అఘోర చక్షు రపతిఘ్న్వధి శివా పతిభ్య స్సుమనా
 స్సువరాచః జీవసూ ర్దేవకామా స్యోనా శ నో భవ ద్విపదే శ ఇచ్ఛతుషదే ఇద మహ
 య్తా త్వయి పతిఘ్న్వైర్భ్యై నాన్ని ర్దిశామి జీవాగ్ం రుదన్తి వి మయన్తే అధ్వరే దీర్ఘా
 మన్తు ప్రసీతి నీధియు ర్నరః వామ మ్పితృభ్యో య ఇదగ్ం స మేరిరే మయః పతిభ్యో
 జనయః పరిష్వజే వ్యఖి త్కూర ము దచన్తావప ఆ ౭మ్యై బ్రాహ్మణా స్సుపనగ్ం
 హరన్తు అవీరఘ్నే రు దచన్తావపః అర్యష్టా అగ్ని మృరి యన్తు జ్ఞప్త మృతీఖిన్తాగ్
 శ్వశ్రో దేవరాశ్చ ఫే ౭నసః ఫే రథః ఫే యుగస్య శచీ పతే అప్రాలా మిన్త త్రి
 పూర్వ్యకర ధూర్య వర్చసమ్ శ న్తే హిరణ్యగ్ం^{2a} శ ము సన్తావప శ్చ న్తే మేధీ భవతు శ
 య్మగస్య తృద్మ శ న్త ఆప శ్శతపవిత్రా భవన్వథా పత్యా తన్వగ్ం సగ్ం సృజస్వ ॥
 (దీధియు ర్నరో, ౭ష్టా చ (1) [18]

హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాః ప్ర చక్రముర్ హిత్వా ౭వద్య మాపః శత మ్పవిత్రా
 వితతా హ్యసు తాభి ప్త్యా దేవ స్సవితా పునాతు హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసు
 జాతః కశ్యపో యాస్వగ్నిః యా అగ్ని జగ్ధి న్దధిరే సువర్ణా న్తా స్త ఆప శ్శగ్ధ స్యోనా
 భవన్తు యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యా ౭న్తతే అవ పశ్య జ్ఞానానామ్

యా అగ్ని జగర్భ న్దధిరే సువర్ణా స్తా స్త ఆప శ్శగ్ స్తోనా భవన్తు| యాసా నేవా దివి
 కృణ్వన్తి భక్ష య్మా అన్తరిశ్చే బహుధా నివిష్టాః| యా అగ్ని జగర్భ న్దధిరే సువర్ణా స్తా స్త ఆప
 శ్శగ్ స్తోనా భవన్తు| శివేన త్వా చక్షుషా పశ్యన్తాప శ్శివయా తన్వోప సృశన్తు త్వచ
 నే| ఘృతశుచిత శుచయో యాః పావకా స్తా స్త ఆప శ్శగ్ స్తోనా భవన్తు| పరి త్వా
 గిర్వణో గిర ఇమా భవన్తు విశ్వతః| వృధాఽఽయు మను వృద్ధయో జష్టా భవన్తు
 జష్టయః| ఆశాసానేత్యేషా| పూషా త్వేతో నయతు హస్త గృహ్యో ఽశ్వినో త్వా ప్ర
 వహతాగ్ం రథేన| గృహ న్చ గృహపత్నీ యథా ఽసో వశినీ త్వ ప్రిదథ మావదాసి| {2}
 (భవన్తు, పశ్య చ) (2) [15]

సోమః ప్రథమో వివిదే గన్ధర్వో వివిద ఉత్తరః| తృతీయో అగ్ని స్తే పతి స్తురీయ స్తే
 మనుష్యజాః| సోమో ఽదద గన్ధర్వాయ గన్ధర్వో ఽదద దగ్నయే| రయి ఇచ్చ పుత్రాగ్ శాచ
 ఽదా దగ్ని ర్మహ్య మథో ఇమామ్| గృణ్ణామి తే సుప్రజాస్త్వాయ హస్త మ్మయా పత్యా
 జరదష్టి ర్యథా ఽసః| భగో అర్యమా సవితా పురన్ధి ర్మహ్య న్తా ఽదు ర్గార్హపత్యాయ
³దేవాః| తే హ పూర్వే జనాసో యత్ర పూర్వవహో హితాః| మూర్ధన్వాన్ యత్ర సౌభ్రవః
 పూర్వో దేవేభ్య ఆ ఽతపత్| సరస్వతి ప్రేద మవ సుభగే వాజినీవతి| తా న్తా విశ్వస్య
 భూతస్య ప్రగాయామస్యగ్రతః| య ఏతి ప్రదిశ స్సర్వా దిశో ఽను పవమానః|
 హిరణ్యహస్త ఐరమ్మ స్స త్వా మన్మనస జ్కృణోతు| ⁴ఏక మిషే విష్ణు స్త్వా ఽనేవేతు ద్వే
 ఊర్జే త్రిణి వ్రతాయ చత్వారి మాయోభవాయ పశ్చ పశుభ్య ప్ష డృతుభ్య స్సప్త సప్తభ్యో
 హోత్రాభ్యో విష్ణు స్త్వా ఽనేవేతు| సఖా సప్తపదా భవ సఖాయో సప్తపదా బభూవ సఖ్య నే
 గమేయగ్ం సఖ్యా త్తే మా యోషగ్ం సఖ్యా న్మే మా యోష్ఠా స్స మయావ
 సజ్కల్పావహౌ స మ్ప్రియో రోచిష్ణూ సుమనస్యమానౌ| ఇష మూర్జ మభి సప్తసానౌ స

నౌ మనాగ్ంసి స స్త్రీతా స ము చిత్రాన్యాకరమ్ | సా త్వ మస్యమూహ మమూహ మస్మి
సా త్వ స్థ్యో రహ మృధివీ త్వగం రేతో ఽహగం రేతోభృ త్వ మ్మనో ఽహ మస్మి వా
క్ష్యగం సామూ ఽహ మస్మ్యుక్ష్యగం సా మా మనువ్రతా భవ పుగంసే పుత్రాయ వేత్తవై శ్రియై
పుత్రాయ వేత్తవ ఏహి సూనృతే {3} (అర్చిత, ప్లబ్ధ) (3) [16]

సోమాయ జనివిదే స్వాహా గన్ధర్వాయ జనివిదే స్వాహా ఽగ్నయే జనివిదే స్వాహా |
కన్యలా పితృభ్యో యతీ పతిలోక మవ దీక్షా మదాస్థ స్వాహా | ప్రేతో ముఖ్యాతి నా
ఽముత స్సుబద్ధా మముత స్కరత్ | యథేయ మిన్ద్ర మీధ్వ స్సుపుత్రా సుభగా ఽసతి ఇమా
న్వ మిన్ద్ర మీధ్వ స్సుపుత్రాగం సుభగా జ్యౌణు దశా ఽస్యా మ్మృతా నాధేహి పతి
మేకాదశ జ్యౌధి అగ్ని రైతు ప్రథమో దేవతానాగం సో ఽస్యై ప్రజా మ్మృతౌ మృత్యు
పాశాత్ | త దయగం రాజా వరుణో ఽను మన్యతా య్దుధేయగ్ స్త్రీ పౌత్ర మఘ న్న
రోదాత్ | ఇమా మగ్ని స్త్రాయతా జ్ఞార్హపత్యః ప్రజా మస్యై నయతు దీర్ఘ మాయుః |
అశూన్యోపస్థా జీవతా మస్తు మాతా పౌత్ర మానన్ద మభి ప్రబుధ్యతా మియమ్ | మా తే
గృహే నిశి ఘోష ఉత్థా దన్యత్ర త్వ ద్రుదత్య స్స ప్తీశన్తు | మా త్వ ప్తీకేశ్వర ఆ ఽవధిష్ఠా
జీవపత్నీ పతిలోకే విరాజ పశ్యన్తి ప్రజాగం సుమనస్యమానామ్ | ద్యౌ స్తే పృష్ఠగం రఖతు
వాయు రూరూ అశ్వినౌ చ స్తన న్ధయన్తగం సవితా ఽభి రఖతు | ఆ వాససః పరిధానా
దృపహస్పతి రివశేష దేవా అభి రఖన్తు ప్రశాచ్ఛాత్ | అప్రజస్తా మౌత్ర మృత్యు మ్మాప్మాన
ముత వా ఽఘమ్ | శీర్ఘ స్సృజ మివోన్ముచ్య ద్విషద్యుః ప్రతి ముఖ్యామి పాశమ్ | ఇమ
మ్మే వరుణ, ⁹ త త్వా యామి, ¹⁰ త్వ న్నో అగ్నే, ¹¹ స త్వ న్నో అగ్నే, త్వ మగ్నే అయా
ఽస్యయా స న్మనసా హితః | అయా సన్ హవ్య మూహిషే ఽయా నో ధేహి భేషజమ్ |
{4} (ఇయ, మప్తౌ చ) (4) [18]

అతిష్ఠేమ మశ్మాన మశ్మేవ త్వగ్ స్థిరా భవ అభి తిష్ఠ పృతన్యత సహస్వ పృతనాయతః |
 ఇయ న్నార్యుప బ్రూతే కుల్పన్యావపన్తికా దీర్ఘాయ రస్తు మే పతి ర్జీవాతు శరద
 శ్శతమ్ | తుభ్య మగ్రే పర్యవహ స్త్సూర్యా వ్త్వహతునా సహ | పున్ః పతిభ్యో జాయా న్దా
 అగ్నే ప్రజయా సహ | పున్ః పత్నీ మగ్ని రదా దాయుషా సహ వర్చసా | దీర్ఘాయ రస్యా
 యః పతి స్స ఏతు శరద శ్శతమ్ | విశ్వా ఉత త్వయా వయ న్ధారా ఉదన్యా ఇవ |
 అతిగాహేమహి ద్విషః | అతిష్ఠేమ మశ్మానమ్ | అర్యమణ న్ను దేవ జ్కున్యా అగ్ని
 మయఖితా స ఇమా న్దేవో అధ్వరః ప్రేతో ముఞ్చాతి నా ఽముత స్సుబధ్ధా మముత
 స్కరత్ | తుభ్య మగ్రే పర్యవహ న్పున్ః పత్నీ మగ్ని రదా ద్విశ్వా ఉత త్వయా వయ మా
 తిష్ఠేమ మశ్మానమ్ | త్వ మర్యమా భవసి య త్కనీనా న్నామ స్వధావ ధ్వర్య మ్భిభర్షి |
 అజ్ఞాన్తి వృఖగ్ం సుధిత న్న గోభి ర్య ధ్ధమ్పతీ సమనసా కృణోషి | తుభ్య మగ్రే పర్యవహ
 న్పున్ః పత్నీ మగ్ని రదా ద్విశ్వా ఉత త్వయా వయమ్ | ప్ర త్వా ముఞ్చామి వరుణస్య
 పాశా ద్యేన త్వా ఽబధ్నా ధ్వవితా సుకేతః | ధాతుశ్చ యోనో సుకృతస్య లోకే స్తోన న్దే
 సహ పత్యా కరోమి | ఇమ వ్త్విష్యామి వరుణస్య పాశ య్మ మబద్ధీత సవితా సుశేవః |
 ధాతుశ్చ యోనో సుకృతస్య లోకే ఽరిష్టా న్తావ సహ పత్యా కృణోమి | అయాశ్చా ఽగ్నే
 ఽస్యనభిశస్తీశ్చ ¹² సత్య మి త్వ మయా అసి | అయస్తా మనసా ¹³ ధృతో ఽయస్తా హవ్య
 మూహిషే ఽయా నో ధేహి భేషజమ్ | (5) (ద్విష, స్సుశేవ, స్త్రీణి చ) (5) [23]

సత్యేనో త్తభితా భూమి స్సూర్యేణో త్తభితా ద్యౌః | ఋతేనా ఽఽదిత్యా స్తిష్ఠన్తి దివి సోమో
 అధి త్రితః | ¹⁴ యుజ్ఞాన్తి బ్రథ్న ¹⁵ యోగేయోగే | సుకిగ్ంశుకగ్ం శల్మలి వ్త్విశ్వరూపగ్ం
 హిరణ్యవర్ణగ్ం సువృతగ్ం సుచక్రమ్ | ఆరోహ వధ్వమృతస్య లోకగ్ం స్తోన మృత్యే వహతు
 జ్కుణుష్వ | ఉ దుత్తర మారోహన్తి వ్యస్యన్తి పృతన్యతః | మూర్ధాన మృత్యు రారోహ

ప్రజయా చ విరా డభవ సమాజ్ఞీ శ్వశురే భవ సమాజ్ఞీ ¹⁶ శ్వశువా మభవ ననాన్దరి
 సమాజ్ఞీ భవ సమాజ్ఞీ అధి దేవృషు స్సుషాణాన్ శ్వశురాణా మ్ప్రజాయాశ్చ ధనస్య చ
 పతీనా ఇచ్చ దేవృణా ఇచ్చ సజాతానా వైరా డభవ నీలలోహితే భవతః కృత్యా సక్తి
 ర్వ్యజ్యతే ఏదన్తే ఽసా్య జ్ఞాతయః పతి ర్భవేషు బధ్యతే యే వధ్వ శ్చన్త్ర స్తహతు య్మహ్నా
 యన్తి జనాగ్ం అను పున స్తాన్ యజ్ఞయా దేవా నయన్తు యత ఆగతాః మా ఽవిద
 న్పరిప్రస్థినో య ఆసీదన్తి దమ్పతీ సుగేభి ర్దుర్గ మతీతా మపద్రాన్స్వరాతయః సుగ మ్పథాన
 మారుఖ మరిష్టగ్ం స్వస్తి వాహనమ్ యస్మి న్నీవరో న రిష్యత్యన్యేషా వైన్దతే వసు {6}
 (ధనస్య చ, నవ చ) (6) [19]

తా మన్దస్థానా మనుషో దుర్లోణ ఆధత్తగ్ం రయి న్దశవీర వైచస్యవే కృత న్తీర్థగ్ం
 సుప్రపాణగ్ం శుభస్పతీ స్థాణు మ్పథేష్ఠా మప దుర్మతిగ్ం హతమ్ ఆయ న్నో మహ్యః
 పారగ్ం స్వస్తి నేష ద్వనస్పతిః సీరా న స్సుతరా భవ దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే ఆస్య
^{16a} పారే నిర్ఘ్నుతస్య జీవా జ్యోతి రశీమహి మహ్య ఇన్త్ర స్స్వస్తయే య దృతే చి దభిశ్రిషః
 పురా జర్మభ్య ఆత్మదః సన్ధాతా సన్ధి మ్మఘవా పురోవసు ర్నిష్కర్తా ¹⁷ విహృత మ్మనః
¹⁸ ఇడా మగ్న, ⁸ ఇమ మే వరుణ, ⁹ త త్వా యామి, ¹⁰ త్వ న్నో అగ్నే, ¹¹ స త్వ న్నో అగ్నే,
¹⁹ త్వ మగ్నే అయా ఽసి యే గన్ధర్వా అఘరసశ్చ దేవీ రేషు వృక్షేషు వానస్పత్యేషావసతే
 శివా స్తే ఆస్యై వద్వై భవన్తు మా హిగ్ంసిషు ర్వహతు మూహ్యమానామ్ యా ఓషధయో
 యా నద్యో యాని ధన్వాని యే వనా తే త్వా వధు ప్రజావతీ మ్ప్ర త్వే
 మ్మహ్నాన్వగ్ంహసః సజ్కశయామి వహతు మ్ప్రహ్మణా గృహౌ రఘోరేణ చక్షుషా
 మైత్రేణ పర్యాణధ వైశ్వరూప య్మ దస్యాగ్ స్తోన మ్పతిభ్య స్సవితా కృణోతు తత్ ఆవా
 మగ స్సమతి ర్వాజినీ ²⁰ వసూ న్యశ్వినా హృభు కామాగ్ం అయగ్ంసత అభూత జ్ఞోపా

మిథునా శుభస్పతి ప్రియా అర్చ్యమ్ దుర్యాగం అశీమహి | అయ నో దేవ స్సవితా
బృహస్పతి రిన్త్రాగ్ని మిత్రావరుణా స్వస్తయే | త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సగం రరాణః కామ
ఆయాత జ్ఞామాయ త్వా వి ముఞ్చతు | {7} (ఆసతే, నవ చ) (7) [19]

శర్మ వర్మేద మాహరా ఽసై నార్యా ఉపస్తిరే | సినివాలి ప్రజాయతా మియ మ్భగస్య
^{20a} సుమతా వసత్ | గృహా నభద్రా స్థుమనస్స ప్రపద్యే ఽవీరఘ్ని వీరవత స్సువీరాన్ | ఇరా
ష్టహతో ఘృత ముఖమాణా స్తేష్వహగ్ం సుమనా స్స ప్తీశామి | ఆగ న్లోష్ట మ్మహీషీ గోభి
రశ్వై రాయుష్మత్పత్నీ ప్రజయా స్వర్విత్ | బహ్వ మ్ప్రజా జ్ఞానయన్తీ సురత్నమ మగ్నిగ్ం
శతహిమా స్సపర్యాత్ | అయ మగ్ని ర్గృహపతి స్ససగ్ంస తుష్టివర్ధనః | యథా భగస్యా
ఽఽభ్యా న్దద ద్తయి ముష్టి మథో ప్రజామ్ | ప్రజాయా ఆభ్యా మ్ప్రజాపత ఇన్త్రాగ్ని శర్మ
యచ్ఛతమ్ | యథైనయో ర్న ప్రమీయాతా ఉభయో ర్జీవతో ^{20b} ప్రజాః | తేన భూతేన
హవిషా ఽయ మాప్యాయతా మునః | జాయా య్మా మస్మా ఆవాఙ్మ స్తాగ్ం రసేనా ఽభి
వర్ధతామ్ | అభి వర్ధతా మ్పయస్తా ఽభి రాష్ట్రేణ వర్ధతామ్ | రయ్యా సహస్రపోషసేమో స్తా
మనపేఙ్ఖతా | ఇహోవ స్త మా ²¹ వియోష్ట ప్తీశ్వ మాయు ర్వ్యశ్శుతమ్ | మహ్య ఇన్త్ర
స్వస్తయే | ధ్రువైధి పోష్యా మయి మహ్య న్వా ఽదా ద్బృహస్పతిః | మయా పత్య
ప్రజావతీ స జ్ఞోవ శరద శ్శతమ్ | త్వష్టా జాయా మజనయ త్వష్టా ఽసై త్వా మ్పతిమ్ |
త్వష్టా సహస్ర మాయూగ్ంషి దీర్ఘ మాయుః కృణోతు వామ్ | ⁸ ఇమ మ్మే వరుణ, ⁹ త త్వా
యామి, ¹⁰ త్వ నో అగ్నే, ¹¹ స త్వ నో అగ్నే, ¹⁹ త్వ మగ్నే అయా ఽసి | {8} (జీవతో
ప్రజా, వా, మేకఙ్ఖ) (8) [21]

ఇహ గావః ప్రజాయథ్య మిహా ఽశ్వా ఇహ పూరుషాః | ఇహా సహస్రదఙ్ఖణో
రాయస్పోషో ని షీదతు | సోమేనా ఽఽదిత్యా బలిన సోమేన పృథివీ దృఢా | అథో

నఖత్రాణా మేషా ముపస్థే సోమ ఆధితః | ప్రస్వ స్థః ప్రేయ మ్ప్రజయా భువనే శోచేష్ట | ఇహ
ప్రియ మ్ప్రజయా తే సమృధ్యతా మస్మి న్గృహే గార్హపత్యాయ జాగృహి | ఏనా పత్య
తన్వగ్ం సగ్ం సృజస్వా ఽథా జీవీ విదథ మావదాసి | సుమజ్గతీ ర్రియ క్షధూ ర్రిమాగ్ం
సమేత పశ్యత | సౌభాగ్య మప్యై దత్వాయా ఽథా ఽస్త వ్విపరేతన | ధ్రువజ్ఞతి ర్భువయోని
ర్భువ మసి ధ్రువత స్థితమ్ | త్వ న్నఖత్రాణా మ్మేధ్యసి స మా పాహి పృతన్వతః |
సప్తర్షయః ప్రథమా జ్యోతికానా ^{21a}మరున్తతీ య్మ ధృవతాగ్ం హ నిన్యః | ష ట్యోత్తికా
ముఖ్య యోగ క్షహస్తీయ మస్మాక మేధతస్వప్తమీ | సదస్ స్పతి మద్భుత మ్ప్రియ మిన్తస్య
కామ్యమ్ | ససి మ్మేధా మయాసిషమ్ | ఉ ద్ధీప్యస్వ జాతవేదో ఽప్ ఘ్న నిర్ఘ్నుతి మ్మమ
పశూగ్ శ్చ మహ్య మావహ జీవన ఇచ్చ దిశో ²²దిశ | మా నో హిగ్ంసీ జ్ఞాతవేదో గా
మశ్వ మ్పురుష ఇగ్ంత్ | అబిభృ దగ్న్ ఆగహి శ్రియా మా పరి పాతయ | (9) (ధ్రువత స్థిత,
న్నవ చ (9) [19]

ఉదీర్ష్యా ఽతో విశ్వావసో నమసేదామహే త్వా | అన్య మిచ్చ ప్రఫర్వగ్ం స జ్ఞాయా
మృత్యో సృజ | ఉదీర్ష్యా ఽతః ²³పతివతి హ్యేషా విశ్వావసు న్నమసా గీర్భి రీర్థి | అన్య
మిచ్చ పితృషద క్ష్యక్తాగ్ం స తే భాగో జనుషా తస్య విద్ధి | అగ్నే ప్రాయశ్చిత్తే త్వ న్నేవానా
మప్రియశ్చిత్తి రసి బ్రాహ్మణ స్త్వా నాథకామః ప్రపద్యే యా ఽస్య మృతిఘ్న తనూః
ప్రజాఘ్న పశుఘ్న లఙ్ఘ్మఘ్న జారఘ్న మప్యై తా జ్యోతోమి స్వాహా | వాయో ప్రాయశ్చిత్త
ఆదిత్య ప్రాయశ్చిత్తే ప్రజాపతే ప్రాయశ్చిత్తే త్వ న్నేవానా మప్రియశ్చిత్తి రసి బ్రాహ్మణ స్త్వా
నాథకామః ప్రపద్యే యా ఽస్య మృతిఘ్న తనూః ప్రజాఘ్న పశుఘ్న లఙ్ఘ్మఘ్న జారఘ్న
మప్యై తా జ్యోతోమి స్వాహా | ప్రసవశోచపయామశ్చ కాటశాచ ఽర్ణవశ్చ ధర్ణసిశ్చ ద్రవిణ
ఇచ్చ భగశాచ ఽన్తరిఖ ఇచ్చ సిన్ధుశ్చ సముద్రశ్చ సరస్వాగ్ శ్చ విశ్వవ్యచాశ్చ తే య

న్ది॒వ్విష్మో॑ యశ్చ॑ నో॒ ద్వేష్టి॑ త మే॒ష్టా జ్ఞామే॑భ దధ్మ సా॒స్విహా॑! మధు॑శ్చ మాధ॑వశ్చ శుక్ర॑శ్చ
శుచి॑శ్చ నభ॑శ్చ నభ॑స్య తే॒ష శో॑ర్ణశ్చ సహ॑శ్చ సహ॑స్యశ్చ తప॑శ్చ తప॑స్యశ్చ తే య
న్ది॒వ్విష్మో॑ యశ్చ॑ నో॒ ద్వేష్టి॑ త మే॒ష్టా జ్ఞామే॑భ దధ్మ సా॒స్విహా॑! చి॒త్త ఇ॒చ్చ చి॒త్తిశా॑చ్చ २२ కూ॒త
ఇ॒చ్చ २२ కూ॒తిశా॑చ్చ २२ ధీ॒త ఇ॒చ్చ २२ ధీ॒తిశ్చ॑ వి॒జ్ఞాత ఇ॒చ్చ వి॒జ్ఞాన ఇ॒చ్చ నామ॑ చ
క్రతు॑శ్చ దర్శ॑శ్చ పూ॒ర్ణమా॑సశ్చ తే య న్ది॒వ్విష్మో॑ యశ్చ॑ నో॒ ద్వేష్టి॑ త మే॒ష్టా జ్ఞామే॑భ దధ్మ
సా॒స్విహా॑! భూ సా॒స్విహా॑ భువ॑ సా॒స్విహా॑ సువ॑ సా॒స్విహా॑గ్ సా॒స్విహా॑! {10} (ఉద్భి॒ర్వా २२ తో,
దశ॑ (10) [10]

అప॑శ్య న్త్వా మన॑సా చేకి॑తాన న్తప॑సో జాత న్తప॑సో విభూ॑తమ్! ఇహ॑ ప్ర॒జా మి॒హ ర॒యిగ్ం
రరా॑ణః ప్ర॒జాయ॑స్వ ప్ర॒జయా॑ పుత్ర॑కామ! అప॑శ్య న్త్వా మన॑సా దీ॒ధ్యానాగ్ 24 సా॒వ్యా
న్తనూ॑ ఋ॒త్వియే॑ నాథ॑మానామ్! ఉప॑ మా ము॒చ్చా యు॑వతి ర్భుభూ॑యాః ప్ర॒జాయ॑స్వ
ప్ర॒జయా॑ పుత్ర॑కామే! స మ॑జ్ఞాన్తు విశ్వే॑ దే॒వా స్స మా॑ప్తో హృద॑యాని నా! స మ్మా॑తరిశ్వా
స న్ధా॑తా స ము॒దేష్ట్రీ 25 దిదే॑ష్టు నా! ప్ర॒జాప॑తే తన్వ॑ మ్మే జప॑స్వ తవ॑ష్ట ర్దే॒వేభి॑ స్సహ సా॒మ
ఇ॒న్ద్ర! విశ్వే॑ ర్దే॒వై రాతి॑భి స్సగ్ం రరా॑ణః పుగ్ంసా మృ॒హూనా॑ మ్మాత॑ర సా॒స్యమ! ఆ నః॑
ప్ర॒జా జ్ఞాన॑యతు ప్ర॒జాప॑తి రాజ॑రసాయ స మన॑క్ష్యర్వమా! అదు॑ర్మజ్గళిః పతి॑లోక మావి॑శ
26 శ న్నో॒ భవ॑ ద్విపదే శ ఇ॒చ్చతు॑ష్పదే! తా మ్పాప॑ ఇ॒చ్ఛివ॑తమా మేర॑యస్వ యస్యా మ్పి॒జ
మృ॒నుష్యా॑ వప॑న్తి! యా న॑ ఉ॒రూ ఉ॒శతీ॑ వి॒స్రయా॑తై యస్యా ము॒శన్తః 27 ప్ర॒హరే॑మ శే॒ఘమ్!
[11] (శ ఇ॒చ్చతు॑ష్పదే, ద్వే చ॑ (11) [12]

ఆ రో॒హోరు॑ ముప॑ బర్హస్వ బా॒హు మృ॑రిష్యజస్వ జాయాగ్ం సు॑మనస్యమానః! తస్యా॑
ము॒ష్యత॑ మ్మి॒థునా॑ సయో॑నీ బ॒హ్వ మృ॑జా జ్ఞాన॑యన్తా సరే॑తసా! ఆర్త॑యా २ర॒ణ్యా
యత్రా॑ २మ॑న్త త్పు॒రుష మృ॑రుషేణ శక్రః! త దే॒తా మి॒థునా॑ సయో॑నీ ప్ర॒జయా॑

ఁమృతేనేహ గచ్ఛతమ్ | అహ జగర్భ మదధా మోషధీష్వహ స్త్వీశ్వేషు భువనేష్వంతః | అహ
మృజా అజనయ మ్పితృణా మహ జ్ఞానిభ్యో ²⁸ అవరీషు పుత్రాన్ | పుత్రిణేమా కుమారిణా
విశ్వ మాయు ర్వ్యశ్శుతమ్ | ఉభా హిరణ్యపేశసా వీతిహోత్రా కృత ద్వసూ | దశస్య న్వా
ఁమృతాయ కగ్ం శ మూఢో రోమశగ్ం హథో దేవేషు కృణుతో దువః | {12} (ఆరోహ, నవ)
(12) [9]

విష్ణు ర్యోని జ్కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పిగంశతు | ఆ సింఞ్చతు ప్రజాపతి ర్ధాతా గర్భ
న్దధాతు తే | గర్భ నేహి సినివాలి గర్భ నేహి సరస్వతి | గర్భ నే అశ్వినౌ దేవా వాధత్తా
ముష్కరస్రజా | హిరణ్యయా అరణీ య నిర్మన్థతో అశ్వినౌ | త న్నే గర్భగ్ం హవామహే
దశమే మాసి సూతవే | యథేయ మ్పృథివీ మహీ తిష్ఠన్తి గర్భ మాదధే | ²⁹ ఏవ న్న జగర్భ
మాధధ్వ దశమే మాసి సూతవే | యథా పృథివ్యగ్నిగర్భా ద్యౌ ర్యథేన్ద్రేణ గర్భిణీ వాయు
ర్యథా దిశా జగర్భ ³⁰ ఏవ జగర్భ న్దధామి తే | విష్ణో శ్రేష్ఠేన రూపేణా ఁస్యా న్నార్యా
జ్జవీన్యామ్ | పుమాగ్ంస జగర్భ మాధేహి దశమే మాసి సూతవే | నేజమేష పరా పత ³¹ సపుత్రః
పున రా పత | అస్యై మే పుత్రకామాయై గర్భ మాధేహి యః పుమాన్ | వ్యస్య యోని
మృత్తి రేతో గృహాణ పుమా న్పుత్రో ధీయతా జగర్భ అన్తః | త మ్మాతా ^{31a} దశ మాసో
బిభర్తు స జాయతా స్త్వీరతమ స్వానామ్ | ఆ తే గర్భో యోని మేతు పుమా న్పాణ
ఇవేషుధిమ్ | ఆ వీరో జాయతా మ్పుత్ర స్తే దశ మాస్యః | {13} (గర్భ న్దధామి తే, ఁష్టౌ చ) {13} [18]
కరోమి తే ప్రాజాపత్య మా గర్భో యోని మేతు తే | అనూనః పూర్ణో జాయతా మజ్జోణో
ఁపిశాచధీతః | పుమాగ్ స్తే పుత్రో ³² నారి త మ్పుమా నను జాయతామ్ | తాని భద్రాణి
బీజాన్యప్తభా జనయన్తు నౌ | యాని భద్రాణి బీజాన్యప్తభా జనయన్తి నః | తై స్స్వ
మ్పుత్రాన్ విన్దస్య సా ప్రసూ ర్ధేనుకా భవ | కామప్ర మృధ్యతా మ్మహ్య మపరాజిత మేవ

మే॥ య జ్కామ జ్కామయే దేవ త మ్మే వాయో స మర్థయ॥ అనుహవ మ్పరిహవ
 మ్పరీవాద మ్పరిఖ్విపమ్॥ దుస్స్వప్న స్థరుదిత న్త ద్విషదోభ్య దిశామ్యహమ్॥ అనుహూత
 మ్పరిహూతగ్ం ³³శకునే ర్య దశాకునమ్॥ మృగస్య స్తత మఖ్వియా త ద్విషదోభ్య
 దిశామ్యహమ్॥ ఆరా త్తే అగ్ని రస్తావరా త్పరశు రస్తు తే॥ నివాతే త్వా లభి వర్షతు స్వస్తి
 తే లస్తు వనస్పతే స్వస్తి మే లస్తు వనస్పతే॥ నమ శ్శక్తుభద్రే రుద్రాయ నమో రుద్రాయ
 శక్తుభద్రే॥ గోష్ఠ మసి నమ స్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీ సి గి నసి వక్షో నమ స్తే అస్తు
 మా మా హిగ్ంసీః॥ ఉద్ధాతేవ శకునే సామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శగ్ంససి॥
 స్వస్తి న శ్శకునే అస్తు ప్రతి న స్సుమనా భవ॥ {14} (అహ, మష్టా చ) (14) [18]

ప్రాత రగ్ని మృత రిన్త్రగ్ం హవామహే ప్రాత ర్మిత్రావరుణా ప్రాత రశ్వినా॥ ప్రాత
 రభగ మ్మృషణ మ్భ్రహ్మణ స్పతి మృత సోమ ముత రుద్రగ్ం హువేమ॥ ప్రాతర్జిత
 మ్భగ మ్మరగ్ం హువేమ వయ మ్పుత మదితే ర్యో విధర్తా॥ ఆథ శ్చి ద్య మ్మన్యమాన
 స్తుర శ్చి ద్రాజా చి ద్య మ్భగ మ్భక్షత్యాహ॥ భగ ప్రణేత ర్భగ సత్యరాధో భగేమా నియ
 ముదవ దద న్నః॥ భగ ప్ర ణో జనయ గోభి రశ్వై ర్భగ ప్ర నృభి ర్భువన్త స్యామ॥
 ఉతేదానీ మ్భగవన్త స్యామోత ప్రపితవ ఉత మధ్యే అహ్నమ్॥ ఉతోదీతా మఘవ స్థూర్యస్య
 వయ న్దేవానాగ్ం సుమతౌ స్యామ॥ భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవా స్తేన వయ మ్భగవన్త
 స్యామ॥ త వ్వా భగ సర్వ ఇ జ్ఞోహవీమి స నో భగ పుర ఏతా భవేహ॥ స
 మధ్వరాయోషసో లనమన్త దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ॥ అర్వాచీన క్షేసువిద మ్భగ న్నో
 రథ మివా లశ్వా వాజిన ఆ వహన్తు॥ అశ్వావతీ ర్గోమతీ ర్న ఉషాసో వీరవతీ స్సద
 ముచ్ఛన్తు భద్రాః॥ ఘృత స్థహానా విశ్వతః ప్రవీనా యూయ మృత స్వస్తిభి స్సదా నః॥
 {15} (భవేహ, చత్వారి చ) (15) [14]

ఇ॒మా జ్ఞ॒నా॒మ్యోష॑ధీ స్త్వీ॒రుధ॑ మ్బల॑వత్తమామ్ | యయా॑ స॒పత్నీ॑ మ్భాధ॑తే యయా॑ స స్త్వీ॒న్దతే॑
 పతి॑మ్ | ఉ॒త్తాన॑పర్ణే సుభ॑గే సహ॑మానే సహ॑స్వతి | స॒పత్నీ॑ మ్మే పరా॑ధమ॒ పతి॑ మ్మే కే॒వల॑
 జ్ఞృ॒ధి ఉత్త॑రా ॒హ ముత్త॑ర ³⁴ ఉత్త॑రే దుత్త॑రాభ్యః | అథా॑ స॒పత్నీ॑ యా మ॑మా ॒ధరా॑ సా
 ॒ధరా॑భ్యః | న హ్య॑స్యై నామ॑ గృ॒ణ్ణామి॒ నో అ॒స్మి న॑మతే జనే॑ | పరా॑ మే॒వ ప॑రావతగ్ం
 స॒పత్నీ॑ న్నాశయామసి | అహ॑ మ॒స్మి సహ॑మానా ॒ధ త్వ॑ మ॒సి సా స॒హిః | ఉ॒భే
 సహ॑స్వతీ భూ॒త్వా స॒పత్నీ॑ మ్మే సహ॑వహౌ | ఉప॑ తే ॒ధాగ్ం సహ॑మానా మ॒భి త్వా
 ॒ధాగ్ం సహీ॑యసా | మా మ॒ను ప్ర తే మనో॑ వ॒థ్స జ్ఞౌ రి॑వ ధావతు ప॒థా వా రి॑వ ధావతు |

[16] (సహవహౌ, ద్వే చ [16] [12])

ఉ ద॒సా సూ॑ర్యో అగ్రా దుద॒య మ్మా॑మక్ భగః | అహ॑ న్త ద్విద॒వలా పతి॑ మ॒భ్యసా॑శ్చ
 విషా॑సహిః | ³⁵ అహ॑ జ్ఞే॒తు ర॒హ మ్మూ॑ర్ధా ॒హ ము॒గ్రా వి॒వాచ॑నీ | ³⁶ మమే॑ ద॒ను క్ర॒తు మ్బతి॑
 స్సేహా॑నాయా ఉ॒వాచ॑రేత్ | మమ॑ పుత్రా శ్శత్రు॑హణో ॒ధో మే దు॒హితా వి॒రాట్ | ఉ॒తా
 ॒హ మ॒స్మి స॒జ్ఞాయా॑ ప॒త్య ర్మే శ్లో॑క ఉత్త॑మః | యేనే॒న్ద్రో హ॒విషా॑ కృ॒త్యభ॑వ ద్ది॒వ్యుత్త॑మః |
³⁷ అహ॑ న్త దక్రి॑ దే॒వా అస॑పత్నా కిలా ॒భవ॑మ్ | అస॑పత్నా స॒పత్నీ॑మ్ ³⁸ జయ॑న్త్యభిభూ॑వరీః |
 ఆవి॑ధ్ని స॒ర్వాసా॑గ్ం రాధో॑ వర్చో అస్థే॑యసా మి॒వ | స మ॑జైష మి॒మా అహా॑గ్ం స॒పత్నీ॑
 రభి॑భూవరీః | యథా॑ ॒హ మ॑స్య వీ॒రస్య॑ వి॒రాజా॑మి ధ॒నస్య॑ చ | [17] (అస్థేయసా మివ, ద్వే
 చ [17] [12])

అ॒భ్యభ్యా॑ న్తే నా॑సికాభ్యా జ్ఞ॒ర్ణాభ్యా॑ ఇ॒చ్ఛుబు॑క్తా దధి | య॒ష్మిగ్ం శీ॑ర్షణ్య మ్మ॒స్తిష్కా॑
 జ్ఞి॒హ్వయా॑ వి॒వృ॑హామి తే | గ్రి॒వాభ్య॑ స్త ఉ॒ష్ణిహ్యో॑భ్యః కీ॒కసా॑భ్యో ॒నూక్యా॑త్ | య॒ష్మి
 న్దోష॑ణ్య మగ్ంసా॑భ్యా మ్పా॒హుభ్యా॑ స్త్వి॒వృ॑హామి తే | అ॒న్త్రేభ్య॑ స్తే గు॒దాభ్యో॑ వ॒నిష్ఠో॑ర్
 హృ॒దయా॑ దధి | య॒ష్మి మృ॑తస్సా॒భ్యా య్దు॑క్ష్వ ప్తాశి॒భ్యో వి॒వృ॑హామి తే | ఉ॒రుభ్యా॑ న్తే

ఽష్టేవద్రాభ్యో జ్ఞాజ్ఞాభ్యా మ్ప్రపదాభ్యామ్ | యశ్మిన్ ³⁹ శ్రోణీభ్యా మ్భాసదా ద్వగ్ంసస్తో
 వివృహామి తే | మేహనా ద్వలజ్కరణా ల్లోమభ్య స్తే నభేభ్యః | యశ్మిన్ సర్వస్మా దాత్మన
 స్త మిమ ప్తివృహామి తే | అజ్ఞా దజ్ఞా ల్లోమ్నా లోమ్నా జాత మ్పర్వణి పర్వణి | యశ్మిన్
 సర్వస్మా దాత్మన స్త మిమ ప్తివృహామి తే | పరాదేహి శాబల్య మ్ప్రహ్మభ్యో విభజ్ఞా వసు |
 కృత్యైషా పద్వతీ భూత్వా జాయా ఽఽవిశతే పతిమ్ | అశ్తీలా ⁴⁰ తనూ ర్భవతి రుశతీ
 పాపయా ఽముయా | పతి ర్య ద్వధ్వై ⁴¹ వాసస్తా స్వ మజ్గ మభిధిధ్సతి | క్రూర మేత
 త్కటుక మేత దప్రాప్తవ ద్విషవ మైత దత్తవే | సూర్యా య్యః ప్రత్యఖ్న ప్తిద్యా థన్ ఏత త్ప్రతి
 గృహ్ణీయాత్ | ఆశసన ప్తిశసన మథో అధి విచర్తనమ్ | సూర్యా య్యః పశ్య రూపాణి తాని
 బ్రహ్మోత శగ్ంసతి | [18] (ఇమ ప్తివృహామి తే, శగ్ంసతి) [18] (అశ్తీభ్యా, శ్రీవాభ్య, అస్త్రేభ్య,
 ఊరుభ్యా, మేహనా, దజ్ఞా దజ్ఞా, త్పరాదేహి, నప్త) [20]

(ప్రసుగ్మన్తా ఽష్టాదశ, హిరణ్యవర్ణాః పశ్చాదశ, సోమః ప్రథమ షోడశ, సోమాయ జనివిదే ఽష్టాదశా,
 ఽతిష్ఠేమ న్రయో విగంశతి, స్సత్యేన-తా మన్దసానైకాన్న విగంశతి రేకాన్న విగంశతి, శ్శర్మ వర్మైక
 విగంశతి, రిహ గావ ఏకాన్న విగంశతి, రుద్దీర్వా ఽత్తో దశా, ఽపశ్య న్వా ద్వాదశా, ఽఽరోహోరు
 న్నవ, విష్ణు ర్యోని-జ్కరోమి తే ఽష్టాదశా ఽష్టాదశ, ప్రాత రగ్ని శ్చుతుర్దశేమా జ్ఞానా-మ్య దసౌ
 సూర్యో ద్వాదశ ద్వాదశా, ఽశీభ్యో నై విగంశతి, రష్టాదశ) [18]

(ప్రసుగ్మన్తా, ఽపశ్య న్వా, ఽష్టాదశ) (18) [18-293]

(ప్రసుగ్మన్తా, తాని బ్రహ్మోత శగ్ంసతి)

1. య త్సోమ్యస్యా ఽస్థస్తో బుబోధతి-ఇతి పాఠ భేదః
2. సమ్భగో-ఇతి పాఠ భేదః; 2a. స ము శన్త్యాప్త శ్చ నై మేధీ-ఇతి పాఠ భేదః
3. ఆశాసానా సౌమనస మ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్య న్తనూమ్ | అగ్నే రనువ్రతా భూత్వా స న్నహ్యే

సుకృతాయ కమ్|| తై సం 1-1-10-16 (తై సం కాణ్డ 1-ప్రశ్న 1-అనువాక 10-పఞ్చాశత్-16)

3a. దేవాః|-ఇతి పాఠ భేదః

4. ఏక మిషే విష్ణు స్తావై నేవతు| ద్వే ఊర్జే విష్ణు స్తావై నేవతు| త్రీణి వ్రతాయ విష్ణు స్తావై నేవతు| చత్వారి మాయోభవాయ విష్ణు స్తావై నేవతు| పంచ పశుభ్యో విష్ణు స్తావై నేవతు| ష డృతుభ్యో విష్ణు స్తావై నేవతు| సప్త సప్తభ్యో హోత్రాభ్యో విష్ణు స్తావై నేవతు| హోత, ప్రశాస్త, బ్రాహ్మణాచ్చంసి, పోత, నేష్ట, అచ్చావాక, ఆగ్నిధులను ఏడుగురు ఋత్విక్కులు-సప్తభ్యో హోత్రాభ్యః

5. సా త్వ మస్యమూహ మమూహ మస్మి-ఇతి పాఠ భేదః

6. వేత్తవా ఏహి-ఇతి పాఠ భేదః; 7. సుభగా జ్కురు-ఇతి పాఠ భేదః

8. ఇమ మ్మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ| త్వా మవస్య రా చకే|| తై సం 2-1-11-65

9. త త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమాన స్త దా శాస్తే యజమాన్ హవిర్భిః| అహేడమాన్ వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస్త మా న ఆయుః ప్ర మోషీ|| తై సం 2-1-11-65

10. త్వ న్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వా న్దేవస్య హేడో ఽవ యాసిశీష్ఠాః| యజిష్ఠో వహ్నితమ శ్శోశుచాన్ విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్|| తై సం 2-5-12-72

11. స త్వ న్నో అగ్నే ఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషస్తో వ్యష్టే| అవ యఖ్వ న్ వరుణగ్ం రరాణో వీహి మృడీకగ్ం సుహవో న ఏధి|| తై సం 2-5-12-72, 73

12. సత్య మి త్వ మయా-ఇతి పాఠ భేదః; 13. ధృతో ఽయసా-ఇతి పాఠ భేదః

14. యుజ్మాన్తి బ్రథ్న మర్తుష ఇచ్చరన్త మ్పరి తస్థషః| రోచన్తే రోచనా దివి|| తై సం 7-4-20-51

15. యోగేయోగే తవస్సర్త వ్తాజేవాజే హవామహే| సఖాయ ఇన్త మూతయే|| తై సం 4-1-2-5

16. శ్వత్వా మ్భవ-ఇతి పాఠ భేదః; 16a. పారే నిర్ఋథస్య-ఇతి పాఠ భేదః

17. విప్రుత మ్పునః-ఇతి పాఠ భేదః; విహృత మ్పునః-ఇతి భాష్య సమ్మతః పాఠః

18. ఇడా మగ్నే పుర్దుదగ్ంసగ్ం సని జ్గో శ్వశ్వత్తమగ్ం హవమానాయ సాధ| స్యా న్న స్సూను స్సనయో విజావా ఽగ్నే సా తే సుమతి ర్భూత్వస్మే|| తై సం 4-2-4-16

19. త్వ మగ్నే అయాః సన్యయా స నమసా హితః| అయా సన్ హవ్య మూహిష్టేఽయా నో
ధేహి భేషజమ్|| ఏకాగ్ని-1-4
20. వస్తూన్యశ్వినా-ఇతి పాఠ భేదః; 20a. సుమతా అసత్|; 20b. ప్రజా| -ఇతి పాఠ భేదః
21. వియోష్ఠమ్-ఇతి పాఠ భేదః
- 21a. సప్తర్షయః ప్రథమా జ్యోతికానా మరున్ధతీమ్| య ధ్రువతాగ్ం హ నిన్య స్వ ట్యుత్తికా ముఖ్య
యోగ స్తహస్తియ మస్మాక మేధత్వప్తమ్| - ఇతి పాఠ భేదః
22. దశ| మా నో హిగ్ంసీ ర్జాతవేద్-ఇతి ద్రావిడ పాఠః
23. పతివతీ-ఇతి పాఠ భేదః, పతివతి-ఇతి భాష్య సమ్మతః పాఠః
24. తనూగ్ం ఋత్వియే, తనూ మృత్వియే-ఇతి పాఠ భేదా
25. దిదేష్టి- ఇతి పాఠ భేదః; 26. శ న్న ఏధి ద్విపదే-ఇతి పాఠ భేదః
27. ప్రహరేమ శేఫమ్, విస్తయాతే యస్యా ముశన్తః ప్రహరామ శేఫమ్ -ఇతి పాఠ భేదా
28. అపరీష-ఇతి పాఠ భేదః; 29. ఏవ న్తమ్-ఇతి పాఠ భేదః
30. ఏవ గర్భ న్దామి తే| -ఇతి పాఠ భేదః; 31. సుపుత్రః-ఇతి పాఠ భేదః; 31a. దశ మాసో
32. నారి త మ్పూ నను జాయతామ్-ఇతి పాఠ భేదః
33. శకునై ర్య దశాకునమ్-ఇతి పాఠ భేదః; 34. ఉత్తరే దుత్తరాభ్యః-ఇతి పాఠ భేదః
35. మూర్ధాఽహ ముగ్రో వివాచనమ్-ఇతి పాఠ భేదః; 36. మమే దను-ఇతి పాఠ భేదః
37. అహ న్త దక్రి రేవా సప్తత్నా-ఇతి పాఠ భేదః
38. జయన్త్యభిభూవరీ-ఇతి పాఠ భేదః; 39. భాససా ధ్వగ్ంససో-ఇతి కేచిత్
40. తనూ ర్భవ రుశతీ-ఇతి కేచిత్, తనూ ర్భవతి రుశతీ-ఇతి భాష్య సమ్మతః పాఠః
41. వాససా స్వ మజ్గ మభిధిన్సతి-ఇతి కేచిత్

|| హరిః ఓం(3) ||

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

ఉష్ణేన వాయు వుదకేనేహ్యాదితిః కేశాన్ వపతు| ఆప ఉన్దన్తు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ
 వర్చసే| జ్యో క్చ సూర్య స్తృశే| యేనా ఒవప థన్వితా ఖురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య
 విద్వాన్| తేన బ్రహ్మణో వపతేద మస్యా ఒయుష్మా జ్ఞారదప్తి ర్యథా ఒస దయ మసౌ|
 యేన పూషా బృహస్పతే రగ్నే రిన్ద్రస్య చా ఒయుషే ఒవపత్| తేనా ఒస్యా ఒయుషే
 వప సౌజ్ఞోక్యాయ స్వస్తయే| యేన భూయ శ్చరాత్యయ జ్యో క్చ పశ్యాతి సూర్యమ్|
 తేనా ఒస్యా ఒయుషే వప సౌజ్ఞోక్యాయ స్వస్తయే| యేన పూషా బృహస్పతే రగ్నే
 రిన్ద్రస్య చా ఒయుషే ఒవపత్| తేన తే వపామ్యసా వాయుషా వర్చసా యథా జ్యో
 ఖుమనా అసాః| య త్తురేణ మర్చయతా సుపేశసా వస్త్రా వపసి కేశాన్| శున్ధి శిరో మా
 ఒస్యా ఒయుః ప్రమోషీః| ఉప్తాయ కేశాన్ వరుణస్య రాజ్ఞో బృహస్పతి స్సవితా
 సోమో అగ్నిః| తేభ్యో నిధాన మ్బహుధా ఒన్వవిన్ద న్నన్తరా ద్యావాపృథివీ అప స్సువః| (1)

(అయుషే ఒవప, త్పశ్చ చ) (1) [15]

అయుర్దా దేవ జరస జ్ఞానో ఘృతప్రతికో ఘృతపృష్ఠో అగ్నే| ఘృత మ్విబ న్నమృత
 ఇచ్చరు గవ్య మ్పితేవ పుత్ర జ్ఞారసే నయేమమ్| అతిష్ఠేమ మశ్మాన మశ్మేవ త్వగ్ స్థిరో
 భవ| అభి తిష్ఠ పృతన్యత స్సహస్వ పృతనా యతః| రేవతీ స్త్రావ వ్యఖ్తి న్కృత్తికా శాచ
 ఒకృన్తగ్ స్త్రావ| ధియో ఒవయ న్నవగ్నా అవృజ్ఞా స్థహస్త మన్తాగ్ం అభితో అయచ్ఛన్|
 దేవీ ర్దేవాయ పరిధి సవిత్రే మహ త్త దాసా మభవ న్మహిత్వనమ్| యా అకృన్త న్నవయన్
 యా అతన్వత యాశ్చ దేవీ రన్తా నభితో ఒదదన్త| తా స్త్రావ దేవీ ర్జరసే స
 వ్యాయన్త్రాయుష్మా నిద మ్పరిధన్వ వాసః| పరి ధత్త ధత్త వాససైన్గం శతాయుష

జ్ఞానత దీర్ఘ మాయుః | బృహస్పతిః ప్రాయచ్చ దావస ఏత ధోమాయ రాజ్ఞే పరిధాతవా
 ఉ | జరా జ్ఞాచాసి పరిధత్స్వ వాస్తో భవా ౭౭ కృష్ణీనా మభిశన్తిపావా | శత ఇచ్చ జీవ శరద
 స్సువరా రాయశ్చ పోష ముప స స్త్వీయస్వ | పరీద హ్వాస్తో అధి ధా స్వస్వయే ౭భూ
 రావీనా మభిశన్తిపావా | శత ఇచ్చ జీవ శరదః పురూచీ ర్వసూని చా ౭౭ ర్యో విభజాసి
 జీవన్ | ఇయ న్దురుక్తా త్పరి బాధమానా శర్మ వరూథ మ్పునతీ న ఆగాత్ |
 ప్రాణా ౭ ప్రానాభ్యా మ్బల మాభరన్తీ ప్రియా దేవానాగ్ం సుభగా మేఖలేయమ్ | ఋతస్య
 గోష్ఠీ తపసః పరస్వీ ఘృతీ రఖి సహమానా ఆరాతీః | సా న సమన్త మను పరీహి
 భద్రయా భర్తార స్తే మేఖలే మా రిషామ | మిత్రస్య చక్షు ర్ధరుణ మృతీయ స్తేజో యశస్వి
 స్థవిరగ్ం సమిధమ్ | అనాహునస్య స్తసన జ్ఞారిష్ణు పరీద హ్వాజ్యజిన న్దధే ౭హమ్ | {2} ('దీర్ఘ
 మాయు, సమిధ, మేకఘ్న) (2) [21].

అగ్రన్తా స మగన్మహి ప్ర సు మృత్యు య్యుయోతన | అరిష్టా స ఇచ్చరేమహి స్వస్తి చరతా
 దిహ స్వస్త్వాగ్రహేభ్యః | సముద్రా దూర్మి ర్మధుమాగ్ం ఉదార దుపాగ్ంశునా స
 మమృతత్వ మశ్యామ్ | ఇమే ను తే రశ్మయ సూర్యస్య యేభి సప్విత్య మ్పితరో న
 ఆయన్ | అగ్ని స్తే హస్త మగ్రభీ ధోమ స్తే హస్త మగ్రభీ ధన్వితా తే హస్త మగ్రభీ
 ధన్వరస్వతీ తే హస్త మగ్రభీ త్వాపా తే హస్త మగ్రభీ దర్యమా తే ¹⁰ హస్త మగ్రభీ దగ్ంశు స్తే
 హస్త మగ్రభీ దభగ స్తే హస్త మగ్రభీ నిత్ర స్తే హస్త మగ్రభీ నిత్ర స్వ మసి ¹¹ ధర్మణా ౭గ్ని
 రాచార్య స్తవ | అగ్నయే త్వా పరి దదామ్యసౌ సోమాయ త్వా పరి దదామ్యసౌ సవిత్రే
 త్వా పరి దదామ్యసౌ సరస్వత్యై త్వా పరి దదామ్యసౌ మృత్యవే త్వా పరి దదామ్యసౌ
 యమాయ త్వా పరి దదామ్యసౌ గదాయ త్వా పరి దదామ్యసౌ వస్తకాయ త్వా పరి
 దదామ్యసౌ వదభ్య స్త్వా పరి దదామ్యసౌ వోషధీభ్య స్త్వా పరి దదామ్యసౌ పృథివ్యై త్వా

స॒వై॒శ్వా॒న॒రా॒యై పరి॑ దదా॒మ్యసౌ॑ | దే॒వస్య॑ త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవ॑ ఉప॒ నయే॑ ॥ ౭సౌ॑ | సుప్ర॒జాః
ప్ర॒జయా॑ భూయా సు॒స్వీరో వీ॒రై సు॒స్వరా॒చ వర్చ॑సా సు॒పోషః॑ పో॒షైః | బ్ర॒హ్మచ॑ర్య మా॒గ్రా
ము॒ప మా న॑యస్వ దే॒వేన॑ స॒విత్రా ప్ర॑సూతః | కో నా॒మా ॥ ౭స్య॑సౌ నా॒మా ॥ ౭స్మి॑ కస్య
బ్ర॒హ్మచా॑ర్యస్యసౌ ప్రా॒ణస్య॑ బ్ర॒హ్మచా॑ర్యస్యసౌ వేష॑ తే దే॒వ సూ॑ర్య బ్ర॒హ్మచా॑రీ ¹²త
క్లో॒పాయ॑ స॒ మా మృ॑తైష తే సూ॒ర్య ¹³పు॒త్ర స్స దీ॒ర్ఘాయ॑ స్స॒ మా మృ॑త | యాగ్ స్వ॒స్తి
మగ్ని॑ ర్వా॒యు సూ॑ర్య శ॒న్త్రమా ¹⁴ఆపో ॥ ౭ను॑ స॒శ్చర॑న్తి తాగ్ స్వ॒స్తి మను॑ ¹⁵స॒శ్చరా
॥ ౭సౌ వ॑ధ్వనా మధ్వపతే శ్రేష్ఠస్యా ॥ ౭ధ్వనః॑ పా॒ర మ॑శీయ | {3} (¹⁶స॒ మా మృ॑తైక॒శ్చ (3) [11]
¹⁷యోగే॑ యోగే తవ॒స్తర ¹⁸మి॒మ మ॑గ్న ఆయు॒షే వర్చ॑సే కృ॒ధీతి॑ దే॒వ | శత॑ మి॒న్న శ॒రదో
అన్తి॑ దే॒వా యత్రా॑ న శ॒క్తా జ॒రస॑ న్తనూ॒నామ్ | పుత్రా॑నో యత్ర పిత॒రో భవ॑న్తి
మా నో మ॒ధ్యా రీ॒రిష॑తా ॥ ౭౭యు ర్గన్తోః॑ | అగ్ని॑ స్థ ఆయుః॑ ప్రత॒రా న్దా॒త్యగ్ని॑ ప్తే పు॒ష్టి
మృ॒తరా జ్ఞు॑ణోతు | ఇన్తో మ॒రుద్భి॑ర్ బుతు॒ధా కృ॑ణో॒త్వాది॒త్యై స్తే వసు॑భి రా దధాతు |
మే॒ధా మృ॒హ్య మ॒జ్గీర॑సో మే॒ధాగ్ం స॒ప్తర్ష॑యో దదుః | మే॒ధా మృ॒హ్య మృ॒జాప॑తి ర్మే॒ధా
మగ్ని॑ ర్దదాతు మే | ¹⁹అ॒ఘ్నరా॑సు చ॒ యా మే॒ధా గ॑న్తర్ష॒షు చ॒ య ద్య॑శః | దై॒వీ యా
మా॒నుషీ॑ మే॒ధా సా మా మా వి॑శతా ది॒హా | ²⁰ఇ॒మ మే॑ వరు॒ణ, ²¹త త్వా॑ యామి, ²²త్య
నో॒ అగ్నే॑, ²³స త్వ నో॒ అగ్నే॑, ²⁴త్వ మగ్నే॑ అయా ॥ ౭సీ॑ | రా॒ష్ట్రభృ॑ ద్సా॒చారా॑స్సన్ధి॒ మా
త్వ దో॑షమ్ | ²⁵త ధ॑స్వితు ర్వరే॒ణ్య మి॒త్యేషా॑ | అవృ॒ధ మ॒సౌ సౌ॒మ్య ప్రా॑ణ స్వ మే॒
గోపా॑య | బ్ర॒హ్మణ॑ ఆ॒ణీ స్థః॑ | {4} (త్వ మగ్నే॑ అయా ॥ ౭సీ॑, చ॒త్వారి॑ చ) (4) [14]

సు॒త్రవ॑ సు॒త్రవ॑స మ్మా కు॒రు యత్రా॑ త్వగ్ం సు॒త్రవ॑ సు॒త్రవా॑ అ॒స్యేవ॑ మ॒హగ్ం సు॒త్రవ॑
సు॒త్రవా॑ భూయాస య్మథా ²⁶త్వగ్ం సు॒త్రవ॑ సు॒త్రవో॑ దే॒వానా॑ ని॒ధిగో॑పో ॥ ౭స్యే॒వ మ॒హ
మా॒ప్రహ్మ॑ణానా మ॒ప్రహ్మ॑ణో ని॒ధిగో॑పో భూయాసమ్ | స్మృ॒త ఇ॒చ్చ మే ॥ ౭స్మృ॒త ఇ॒చ్చ మే

త న్మ ఉభయ స్త్రీత నిన్దా చ మే ౭నిన్దా చ మే త న్మ ఉభయ స్త్రీతగ్ తద్ధా చ మే
 ౭శ్రద్ధా చ మే త న్మ ఉభయ స్త్రీత స్త్రీద్యా చ మే ౭విద్యా చ మే త న్మ ఉభయ స్త్రీతగ్
 శ్రుత ఇచ్చ మే ౭శ్రుత ఇచ్చ మే త న్మ ఉభయ స్త్రీతగ్ సత్య ఇచ్చ మే ౭నృత ఇచ్చ మే త
 న్మ ఉభయ స్త్రీత నృపశ్చ మే ౭తపశ్చ మే త న్మ ఉభయ స్త్రీత స్త్రీత ఇచ్చ మే ౭వ్రత ఇచ్చ
 మే త న్మ ఉభయ స్త్రీత య్య ద్బ్రహ్మణానా మప్రిహ్మణి ²⁷ వ్రత య్య దగ్నే సేన్ద్రస్య
 సప్రజాపతికస్య సదేవస్య సదేవరాజస్య సమనుష్యస్య సమనుష్యరాజస్య సపితృకస్య
 సపితృరాజస్య సగన్ధర్వాఫ్సరస్కస్య | య న్మ ఆత్మన ఆత్మని వ్రత వ్రేనా ౭హగ్ం
 సర్వవ్రతో భూయాసమ్ | ఉ దాయుషా స్వాయుషో దోషధీనాగ్ం రసేనో త్వర్జన్యస్య
 శుష్మేణో దస్థా మమృతాగ్ం అను | త చ్చక్షు ర్దేవహిత మ్మృరస్తా చ్చుక్త ముచ్చరత్ |
 పశ్యేమ శరద శ్శత జ్ఞోవేమ శరద శ్శత న్నిన్దామ శరద శ్శత మ్మోదామ శరద శ్శత
 మభవామ శరద శ్శతగ్ం శృణవామ శరద శ్శత మ్పిబ్రవామ శరద శ్శత మజితా స్యామ
 శరద శ్శత జ్ఞో క్చ సూర్య స్తృశే | యస్మి న్నూత ఇచ్చ భవ్య ఇచ్చ సర్వే లోకా
 స్సమాహితాః | తేన గృహ్ణామి త్వా మహ మ్మహ్య జ్ఞుహ్ణామి త్వా మహ మ్ప్రజాపతినా
 త్వా మహ్య జ్ఞుహ్ణామ్యసా | {5} (సుత్రవ స్సుత్రవస, మష్టా²⁸) (స్మృత, నిన్దా, తద్ధా, విద్యా, శ్రుతగ్ం,
 సత్య, నృప, వ్రత, య్య ద్బ్రహ్మణానా, న్నవ) (5) [8]

పరి త్వా ౭గ్నే పరి మృజామ్యాయుషా చ ధనేన చ | సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసగ్ం
 సువీరో వీరై స్సువరాచ వర్చసా సుపోషః పోషై స్సుగృహో గృహౌ స్సుపతిః పత్యా
 సుమేధా మేధయా ²⁹ సుబ్రహ్మ బ్రహ్మచారిభిః | అగ్న్యే ³⁰ సమిధ మాహార్ష మ్మృహతే
³¹ జాతవేదసే యథా త్వ మగ్నే సమిధా సమిధ్యస ³² ఏవ మ్మా మాయుషా వర్చసా సన్యా
 మేధయా ప్రజయా ప్రశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసేనా ౭న్నాద్యేన సమేధయ స్యాహా | ఏధో

౭సేధిషీమహి స్వాహా! సమి దసి ³³ స మేధిషీమహి స్వాహా! తేజో ౭సి తేజో మయి ధేహి
 స్వాహా! అపో అద్యా ౭న్వచారిషగ్ం రసేన స మసృష్మహి! పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమ న్త
 మ్మా సగ్ం సృజ వర్చసా స్వాహా! స మ్మా ౭గ్నే వర్చసా సృజ ప్రజయా చ ధనేన చ
 స్వాహా! విద్యు న్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యా ధృహర్షిభి స్సాహా! అగ్నయే బృహతే
 నాకాయ స్వాహా! ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ స్వాహా! ఏషా తే అగ్నే సమి తయా వర్ధస్య చా
 ౭ప్యాయస్వ చ తయా ౭హ వ్తర్థమానో భూయాస మాప్యాయమానశ్చ స్వాహా! యో
 మా ౭గ్నే భాగినగ్ం ³⁴ సన్త మథా ౭భాగ ఇచ్ఛిరీషత్యభాగ మగ్నే త జ్కురు మా మగ్నే
 భాగిన జ్కురు స్వాహా! సమిధ మాధాయా ౭గ్నే సర్వవతో భూయాసగ్ స్వాహా!
 బ్రహ్మచార్యస్యపో ౭శాన కర్మ కురు మా సుషుప్తాః! భిక్షాచర్య ఇచరా ౭౭చార్యా
 ౭ధీనో భవ! యస్య తే ప్రథమ వాస్యగ్ం హరామ స్త న్త్వా విశ్వే అవన్తు దేవాః! త న్త్వా
 భాతర స్సువృథో వర్ధమాన మను జాయంతా మృహవ స్సుజాతమ్! {6} (³⁵ సహర్షిభి
 స్సాహా, నవ చి {6} [19]

ఇమగ్ స్తోమ మరీహతే జాతవేదసే రథ మివ స మృహేమా మనీషయా! భద్రా హి నః
 ప్రమతి రస్య సగ్ంసద్యగ్నే ³⁶ సఖ్యే మా రిషామా వయ న్తవ! త్రాయుష జ్జామదగ్నేః
 కశ్యపస్య త్రాయుషమ్! య ద్దేవానా త్రాయుష న్త న్మే అస్తు త్రాయుషమ్! శివో నామా
 ౭సి స్వధితి స్తే పితా నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః! ³⁷ ఉష్ణేన వాయ వుదకేనేత్యేషః! ఇద
 మహ మముష్యా ౭౭ముష్యాయణస్య ³⁸ పాప్మాన ముప గూహామ్యుత్తరో ౭సౌ
 ద్విషదభ్యః! ³⁹ ఆపో హి ష్ఠా మయోభువ ఇతి తిస్రో ⁴⁰ హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకా ఇతి
 తిస్రః! అన్నాద్యాయ పూహధ్వ స్థిర్ఘాయ రహ మన్నాదో భూయాసమ్! సోమో రాజా
 ౭య మాగమ ధృ మే ముఖ మృవేక్ష్యతి భగేన సహ వర్చసా! సోమస్య తనూ రసి

తనువ మ్మే పాహి స్వా మా తనూ రావిశా నమో గ్రహాయ చా ఽభిగ్రహాయ చ నమ
శ్శాకజజ్జాభాభ్యా న్నమ స్తాభ్యో దేవతాభ్యో యా అభిగ్రాహిణీః అఘరస్సు యో గన్ధో
గన్ధర్వేషు చ య ద్యశః దైవో యో మానుషో గన్ధ స్స మా గన్ధ స్సురభి ర్జుషతామ్
⁴¹ ఇయ మోషధే త్రాయమాణా సహమానా సహస్వతీ సా మా ⁴² హిరణ్యవర్చస
మృహ్మవర్చసిన మ్మా కరోతు అపాశో ఽస్యరో మే మా సగం శారీ శ్చివో మోప
తిష్ఠస్వ దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ శతగం శరద్భ్య ఆయుషే వర్చసే జీవాత్వై
పుణ్యాయ ⁴³ రేవతీ స్తావ వ్యఖ్తి నిత్యేతాః {7} సహ వర్చసా నవ చి {7} [19]
ఆయుష్య స్త్వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్పృష మౌద్భిద్యమ్ ఇదగం ⁴⁴ హిరణ్య
జ్ఞోత్రాయా ఽఽవిశతా మ్మామ్ ఉభై ర్వాది పృతనాజి సత్రాసాహ స్థనజ్ఞాయమ్
⁴⁵ సర్వా స్సమృద్ధీర్ ఋద్ధయో హిరణ్యే ఽస్మి న్నమాహితాః శున మహగ్ం హిరణ్యస్య
పితు రివ నామా ఽగ్రభైషమ్ త మ్మా హిరణ్యవర్చస మ్పూరుష ప్రియ జ్కురు ప్రియ
మ్మా దేవేషు కురు ప్రియ మ్మా బ్రహ్మణే కురు ⁴⁶ ప్రియ స్త్విశ్యేషు శూద్రేషు ప్రియగ్ం
రాజసు మా కురు యా తిరశ్చ నిపద్యసే ఽహ స్త్విధరణీ ఇతి తా స్తావ ఘృతస్య
ధారయా యజే సగ్ంరాధనీ మహమ్ సగ్ంరాధన్యై దేవ్యై స్వాహా ప్రసాధన్యై దేవ్యై
స్వాహా సమ్రాజ ఇచ్చ విరాజ ఇచ్చ ఽభిశ్రీ ర్యా చ నో గృహే లక్ష్మ రాష్ట్రస్య యా ముఖే
తయా మా సగ్ం సృజామసి శుభిక్తే శిర ఆ రోహ శోభయన్తీ ముఖ మ్మమ ముఖగ్ం హి
మమ శోభయ భూయాగ్ంస ఇచ్చ భగ జ్కురు యా మాహర జ్జమదగ్ని శ్శ్రద్ధాయై
⁴⁷ కామయాన్యై ఇమా న్తా మపి నహ్యే ఽహ మృగేన సహ వర్చసా య దాజ్ఞాన
న్త్రైకకుద జ్ఞాతగ్ం హిమవత ఉపరి తేన వా మాజ్ఞే తేజసే వర్చసే భగాయ చి {8}
సగ్ంరాధనీ మహ న్నవ చి {8} [19]

మయి పర్వత పూర్తుష మ్మయి పర్వత వర్చస మ్మయి పర్వత భేషజ మ్మయి పర్వతా
 ౭౭యుషమ్ | య న్మే వర్చః ప్రరాగత మాత్మాన ముప ⁴⁸తిష్ఠతు | ఇద న్త త్పున రాదదే
 దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే | ప్రతిష్ఠే స్థో దేవతానా మ్మా మా సంతాప్తమ్ | ప్రజాపతే శ్శరణ
 మసి బ్రహ్మణ శ్చది ర్విశ్వజనస్య చాయా ౭సి సర్వతో మా పాహి | దేవస్య త్వా సవితుః
 ప్రసవే ౭శ్వినో రాహుభ్యా మ్మూష్ణో హస్తాభ్యా మాదదే ద్విషతో వధాయేన్తస్య వజ్రో
 ౭సి వార్త్రస్ను శ్శర్మ మే భవ య త్వాప న్త నివారయ | ⁴⁹దేవీ ష్షడుర్వి రిత్యేషా | రాష్ట్రభృ
 దస్యాచార్యాసన్దీ మా త్వ ద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృ దసి సమ్రాడాసన్దీ మా త్వ ద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృ
 దస్యధిపత్వీసన్దీ మా త్వ ద్యోషమ్ | ఆపః పాదావనేజనీ ర్ద్విషన్త న్నాశయన్తు మే | అస్మి
 న్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని | మయి మహో మయి యశో మయీన్త్రియ శ్శ్రీర్యమ్ | ఆ మా
 ౭౭గన్ యశస్తా వర్చస్తా సగ్ం సృజ పయస్తా తేజస్తా చ | త మ్మా ప్రియ మ్ప్రజానా
 జ్కుర్వధిపతి మ్పశూనామ్ | విరాజో దోహో ౭సి విరాజో దోహ మశీయ మమ పద్యాయ
 విరాజ | సముద్ర శ్శ్వా ప్ర హేణోమి స్వా య్మోని మపి గచ్ఛత | అచ్ఛిద్రః ప్రజయా భూయాస
 మ్మా పరాసేచి మ త్పయః | {9} (అసాని, పట్న) (9) [16]

త్రయ్యై విద్యాయై యశో ౭సి యశస్తో యశో ౭సి బ్రహ్మణో దీప్తి రసి | త మ్మా ప్రియ
 మ్ప్రజానా జ్కుర్వధిపతి మ్పశూనామ్ | ⁵⁰ఆ మార్గ నిత్యేషా | అమృతోపస్తరణ
 మస్యమృతాపిధాన మసి | య న్మధునో మధవ్య మ్పరమ మన్నాద్య శ్శ్రీర్యమ్ | తేనా ౭హ
 మ్మధునో మధవ్యేన పరమేణా ౭న్నాద్యేన వీర్యేణ పరమో ౭న్నాదో మధవ్యో ౭సాని | గౌ
 రస్యపహతపాప్మా ౭ప పాప్మాన జ్ఞాహి మమ చా ౭ముష్య చ | అగ్నిః ప్రా౭శ్లాతు ప్రథమ
 స్స హి వేద యథా హవిః | ⁵¹అనష్ట మస్మాక జ్ఞుణ్య నాప్రహ్మణో బ్రాహ్మణేభ్యః | యజ్ఞో
 వర్ధతా య్మజ్జస్య వృద్ధి మను ⁵²వర్ధా ౭పచితి రస్యపచితి మ్మా కుర్వపచితో ౭హ

మృ॒న్మ॒షే॒షు భూ॒యాస॑మ్ | గౌ ర్ధే॒నుభ॑వ్యా మా॒తా రు॒ద్రాణా॑ న్దహితా వసూ॒నాగ్ స॒వసా॑
 ౨౨ది॒త్యానా॑ మమృత॑స్య నాభిః | ప్రణ॒వోచ॑ ఇ॒క్ష్విక్తి॑తుషే జనా॒య మా గా మనా॑గ్రా మదితి
 వ్తధి॒ష్ఠ | పి॒బతూ॑దక న్మ॒ణాన్య॑త్తు | ఓ ము॒త్స్సృ॑జత | ⁵³భూ॒తమ్ | ⁵⁴సా వి॒రాచ్ | త న్మా ఖ్వా॒యి
 తస్య॑ తే ౨శీ॒య త న్మ ఊర్జ॑న్ధాః | ఓ జ్కల్ప॑యత | {10} (⁵⁵భూ॒యాస, మ॒ష్టౌ చ॑ {10} [18]
⁵⁶ధా॒తా ద॑దాతు నో ర॒యి మి॒తి చ॑తస్తో, ⁵⁷య స్తా॒వ హృ॑దా కీరిణే॒తి చ॑తస్తః | భూ ర్భువ
 స్సు॒వో ⁵⁸రా॒కా మ॒హా ⁵⁹య్యౌ స్తే రా॒కే | యౌగ॑న్ధరి రే॒వ నో రా॑జేతి సా॒వీ ర॒వాది॑షుః |
 వి॒వృ॑త్త చక్రా ఆసీ॒నా స్తీరే॑ణ యమునే తవ | సోమ॑ ఏ॒వ నో రా॑జేత్యా॒హు గా॒భ్రాహ్మ॑ణీః
 ప్ర॒జాః | వి॒వృ॑త్త చక్రా ఆసీ॒నా స్తీరే॑ణా ౨సౌ తవ | ⁶⁰పుగ్గి॑న్స॒వన॑ మసి | ఆ॒భి ప్తా॒వ ౨హ॑ న్దశ॒భి
 ర॒భి మృ॑శామి దశ మా॒స్యా॒య సూ॑తవే | యథై॒వ సోమః॑ పవతే॒ యథా॑ సము॒ద్ర ఏ॒జతి॑ | ⁶¹ఏ॒వ
 న్తే గర్భ॑ ఏ॒జతు॑ సహ జ॒రాయ॑ణా నిష్క్ర॑మ్య ప్రతి తిష్ఠ॒త్వాయు॑షి బ్రహ్మ॑వర్చసి
 యశ॑సి వీర్యే ౨న్నాద్యే | ^{61a}దశ మా॒సా ఇ॒చ్ఛ శ॑యానో ధా॒త్రా హి తథా॑ కృతమ్ | ఐతు
 గర్భో ⁶²అ॒ఖ్నతో జీ॒వో జీ॑వన్త్యాః | ఆ॒యమ॑నీ ర్యమ॒యత॑ గర్భ మా॒పో దే॒వీ స॒రస్వ॑తీః |
 ఐతు గర్భో ⁶²అ॒ఖ్నతో జీ॒వో జీ॑వన్త్యాః | ⁶³తి॒లదే ౨వ॑ పద్యస్య న మాగ్గి॑న్స మసి నోదలమ్ |
⁶⁴స్థ॒విత్స॑వ పద్యస్య న మాగ్గి॑న్సేషు న స్సా॒వసు॑ న బ॒ద్ధ మ॑సి మ॒జ్జసు॑ | ని రైతు॑ పృ॒శ్ణి
 శే॒వలగ్గి॑న్ శునే జ॒రాయ॑త్వే | ⁶⁵ది॒వ స్ప॑రీత్యే॒షో ౨ను॑వాకః | అ॒స్మి న్నహగ్గి॑న్ ⁶⁶సహస్ర
 మ్పు॒ష్యామ్యే॑ధమాన స్స్వే వశే | అ॒జ్గాద॑జ్గా థ॒స్మభ॑వసి హృదయా దధి జాయసే | ఆత్మా వై
⁶⁷పు॒త్ర నా॒మా ౨సి॑ స జీ॒వ శ॒రద॑ శ్శతమ్ | {11} (⁶⁸అ॒న్నాద్యే, జా॒యస, ఏ॒కశ్చ॑) {11} [21]
 అ॒శ్మా భ॑వ ప॒రశు॑ ర్భవ హి॒రణ్య॑ మస్తృత మ్భవ | ప॒తూనా॑ స్తా॒వ హి॒జ్కారే॑ణా ౨భి
 జి॒ఘ్రామ్య॑సా | మే॒ధా న్తే దే॒వ స॒స్వి॒తా మే॒ధా న్తే॒వీ స॒రస్వ॑తీ | మే॒ధా న్తే అ॒శ్విసా॑ దే॒వా వా ధ॑త్తా
 మ్పు॒ష్కర॑స్సజా | త్వయి మే॒ధా న్త్వయి॑ ప్ర॒జా న్త్వయ్య॑గ్ని స్తే॒జో దధా॑తు త్వయి మే॒ధా

న్వయి ప్రజా న్వయీన్త ఇన్త్రయ స్థధాతు త్వయి మేధా న్వయి ప్రజా న్వయి సూర్యో భ్రాజో
దధాతు| శ్లేత్రియై త్వా నిర్ముత్యై త్వా ద్రుహో ముశ్చామి వరుణస్య పాశాత్| అనాగస
మృహ్మణే త్వా కరోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే ఇమే| శ న్తే అగ్ని స్సహా ఽదిభి రస్తు
శ న్ద్యావాపృథివీ సహాషధీభిః| శ మన్తరిభిగ్ం సహ వాతేన తే శ న్తే చతస్రః ప్రదిశో భవన్తు|
యా దైవీ శ్చతస్రః ప్రదిశో వాతపత్నీ రభి సూర్యో విచష్టే| తాసా న్త్వా ఽఽజరస్ ఆ
దధామి ప్ర యశ్మ ఏతు నిర్ముతి మృరాభైః| అమోచి యశ్మా ధ్ధురితా దవర్త్యై ద్రుహః
పాశా నిర్ముత్యై చో దమోచి| అహో అవర్తి మవిద ధ్యోన మప్యభూ ద్భద్రే సుకృతస్య
లోకే| సూర్య మృత న్తమసో గ్రాహ్యో య ద్దేవా అముశ్చా న్నసృజ న్వేయనసః| ఏవ మహ
మిమ జ్లేత్రియా జ్జామి శగ్ంసా ద్రుహో ముశ్చామి వరుణస్య పాశాత్| భూ స్సాస్వహో భువ
స్సాస్వహో సువ స్సాస్వహోగ్ స్సాహా| {12} (⁶⁹విచష్టే, పట్టు) (12) [16]

మా తే కుమారగ్ం రక్షో ఽవధీ న్మా ధేను రత్యాసారిణీ| ప్రియా ధనస్య భూయా
ఏధమానా సేవ గృహే| అయ జ్కుమారో జరా న్థయతు దీర్ఘ మాయుః| ⁷⁰యస్మై త్వగ్
స్తన ప్రప్రాయా ఽఽయు ర్వరోచ యశో బలమ్| ⁷¹య ద్భూమేర్ హృదయ నివి
చన్త్రమసి త్రితమ్| త దుర్వి పశ్య మ్మా ఽహ మ్పొత్త మఘగ్ం రుదమ్| య త్తే ⁷²సునీమే
హృదయ శ్చేదా ఽహ న్త త్ప్రజాపతౌ| వేదామ తస్య తే వయ మ్మా ఽహ మ్పొత్త
మఘగ్ం రుదమ్| నా ఽఽమయతి న రుదతి యత్ర వయ శ్చేదామసి యత్ర చా ఽభి
మృశామసి| ఆప స్సుప్తేషు జాగ్రత రక్షాగ్ంసి ని రితో నుదధ్వమ్| అయ జ్కులి
మృతయన్తగ్ శ్వాన మివో ద్వృద్ధమ్| అజా హ్వాశితా మివ మరుతః ⁷³పర్యాధ్వగ్ స్సాహా|
శణ్డేరథ శ్శణ్డేకేర ఉలూఖలః| చ్యవన్ నశ్యతా దిత స్సాహా| అయ శ్శణ్డో మర్క ఉప
వీర ఉలూఖలః| చ్యవన్ నశ్యతా దిత స్సాహా| కేశినీ శ్వవ్రోమినీః ఖజాప్రో

ఁజోపకాశినీః| అపేత నశ్యతా దిత సాన్వహా| మిత్రవాససః కాబేరకా రఖోరాజేన ప్రేషితాః|
 గ్రామగ్ం సజానయో ⁷⁴ గచ్ఛన్తీచ్ఛన్తోఽపరిదాక్షతా న్సాన్వహా| ఏతా స్వతైతా స్సప్తహితేత్యయ
 మప్రిహ్మణ స్సుత్రః| తా నగ్నిః పర్యసర తా నిన్త్ర స్తా నప్రహస్వతిః| తా నహ స్తేద
 బ్రాహ్మణః ప్రమృశతః కూటదన్తాన్ ఏకేశా ల్లమ్భనస్తనా న్సాన్వహా| {13} (ని రిత్ సుదధ్వగ్,
 స్వాహా, త్రీణీ చ) (13) [23]

నక్షత్రాచరిణ ఉరస్సేతా ఇచ్ఛాలహస్తా న్కపాలపాన్| పూర్వ ఏషా మ్రితేతు్యచై శ్శ్శావ్య
 కర్ణకః| మూతా జఘన్యా సర్పతి గ్రామే విధుర మిచ్ఛన్తీ సాన్వహా| నిశితచారిణీ స్వసా సన్ధినా
 ప్రేక్షితే కులమ్| యా స్వపన్త మౌఢయతి యస్యై విజాతాయా మ్మనః| తాసా న్స్వ జ్యృష్ట
 వర్తనే క్షోమానగ్ం హృదయ య్యుక్యత్| అగ్నే అక్షణి నిర్దహ సాన్వహా| అజ్ఞాదజ్ఞా థ
 మ్భవసి హృదయా దధి జాయసే| వేదో వై ⁶⁷ పుత్ర నామా ఁసి స జీవ శరద శ్శతమ్|
⁷⁵ అశ్మా భవేత్యేషా| ⁷⁶ అగ్ని రాయుష్మా నితి పశ్చా సర్వస్మా దాత్మన ససమ్భూతా ఁసి
 సా జీవ శరద శ్శతమ్| భూ రపా న్వాషధీనాగ్ం రస మ్ప్రాశయామి శివా స్త ఆప
 ఓషధయ సస్త్వనమీవా స్త ఆప ⁷⁶ ఓషధయ సస్త్వసౌ భువో ఁపాగ్ం సువ రపా మ్భ
 రుభవ స్సువ రపా న్వాషధీనాగ్ం రస మ్ప్రాశయామి శివా స్త ఆప ఓషధయ
 సస్త్వనమీవా స్త ఆప ఓషధయసస్త్వసౌ| ³⁷ ఉష్ణేన వాయ వుదకేనేత్యేషః| {14} (⁷⁸ ఏషా,
 చత్వారి చ) (14) [14]

య ద్భూమేః క్రూర న్త దితో హరామి పరాచీ నిర్ముతి ని ర్వాహయామి| ఇదగ్గ
 శ్రేయో ఁవసాన మాగన్మ దేవా గోమ దశ్వావ ద్దిద మస్తు ప్రభూమ| సోనా పృథివి భవా
 ఁనృక్షరా నివేశనీ| యచ్ఛా న శ్శర్మ సప్రథాః| ఇహైవ ⁷⁹ తిష్ఠ నిమితా తిల్వలా స్యా
 దిరావతీ| మధ్యే ⁸⁰ తాల్వ్యస్య తిష్ఠా న్మా త్వా ప్రాప న్నహూయవః| ఆ త్వా ⁸¹ కుమార

స్తరుణ ఆ వధో జగతా సహా ఆ త్వా పరిస్రుతః కుమ్భా ఆ దధ్నుః కలశీ రయన్న్ |
 ఋతేన ⁸² స్థాణా వధిరోహ వగ్ంశోగ్రో విరాజ న్నపసేధ శత్రూన్ | బ్రహ్మ చ తే ఖిత ఇచ్చ
 పూర్వే స్థాణే అభి రఖతు | ⁸³ యజ్ఞశ్చ దక్షిణాశ్చ దక్షిణే ఇష శోచర్జశాచి యేవే మిత్రశ్చ
 వరుణ శోచత్తరే | ధర్మ స్తే స్థాణారాజ శ్చి స్తే స్థూపః | ఉద్ధియమాణ ఉద్ధర పాపమో
 మా య దవిద్వాన్ య చ విద్వాగ్ శ్చకార | అహ్న య దేనః కృత మస్తి పాపగం
 రాత్ర్యా య దేనః కృత మస్తి పాపగం సర్వస్మా న్మోద్ధృతో ముఖా తస్మాత్ ఇన్తస్య
 గృహో వసుమంతో వరూధిన స్తా నహగం సుమనసః ప్ర పద్యే | అమృతాఽఽహుతి
 మమృతాయా జ్ఞాహోమ్యగ్ని మృధివ్యా మమృతస్య ⁸⁴ జిత్యై తయా యనన్త జ్ఞామ మహ
 జ్ఞాయాని ప్రజాపతి ర్య మృధమో జిగాయా యగ్ని మగ్నో స్యాహా | ⁸⁵ అన్నపత ఇత్యేషా |
 అరిష్టా అస్మాక స్త్వీరా స్సన్తు మా పరాసేచి మే ధనమ్ | భూమి ర్భూమి మగా న్మాతా
 మాతర మవ్యగాత్ | భూయా స్స్మ పుత్రైః పశుభి ర్యో నో ద్వేష్టి స భిద్యతామ్ |
⁸⁶ వాస్తోష్పత ఇతి ద్వే | వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గోభి రశ్వేభి రిన్దో | అజరాస స్తే సఖ్యే
 స్యామ పితేవ పుత్రా నృతి నో జషస్వ | అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా రూపాణ్యవిశన్న్ |
 సఖా సుశేవ ఏధి నః | శివగ్ం శివమ్ | (15) (⁸⁷ అభి రఖతు, భిద్యతాగ్ం, షట్చ) (15) [26]
⁸⁸ కూర్కూర సుకూర్కూరః కూర్కూరో వాలబన్ధనః | ఉపరిష్టా ద్య దేజాయ తృతీయస్యా
 ఇతో దివః | ఔలబ ఇ త్త ముపా యహ్వయథా యేర్జీ ఇచ్చమ శ్శబలః | అధోరామ
⁸⁹ ఉలుమ్బల స్సారమేయో హ ధావతి సముద్ర మవ చాకశత్ | బిభ్రన్నిష్క ఇచ్చ రుక్మ ఇచ్చ
 శునా మగ్రగ్ం సుబీరిణః | సుబీరిణ సృజ సృజ శునక సృజైకవ్రాత్య సృజచ్ఛత్ | త ధృత్య
 య్ త్వేన్దో యబ్రవీ ధా స్వాశయస్వేతి ⁹⁰ తా స్వగ్గ్ స్వాశయిత్వా యేగచ్ఛ స్వ స్త్వా యబ్రవీ
 దవిద హా(3) ఇత్యవిదగ్ం హీతి వర స్త్వేణేష్వేతి కుమార మేవా యహ స్త్వర స్త్వేణ ⁹¹ ఇత్యబ్రవీ

ర్విగృహ్య బ్రాహ్మ ప్తవసే ద్యా మవ చాకశత్ బిభ్రన్నిష్క ఇచ్చ రుక్మ ఇచ్చ శునా మగ్రగ్ం
 సుబీరిణః సుబీరిణ సృజ సృజ శునక సృజైకవ్రాత్య సృజచ్ఛత్ త ధన్వత్య య్వు త్తే సరమా
 మాతా లోహితః పితా అమీ ఏకే సరస్యకా ⁹² అవధావతి తృతీయస్యా ఇతో దివః తేకశ్చ
 ససరమ తణ్ణశ్చ తూలశ్చ వితూలశ్చా ఽర్జునశ్చ లోహితశ్చ ⁹³ దులా హా నామ వో
 మాతా మన్థాకకో హ వః పితా స స్తక్షా హన్తి చక్రీవో న సీసరీదత ⁹⁴ ఛ ద్వపేహీ సీసరమ
 సారమేయ నమస్తే అస్తు సీసర ⁹⁵ స మశ్వా వృషణః పదో న సీసరీదత ⁹⁶ ఛ ద్వపేహీ
 సీసరమ సారమేయ నమస్తే అస్తు సీసర శ్వాన మి చ్చావ ఽద న్న పురుష ఇచ్ఛత్ ఏతే తే
 ప్రతి దృశ్యేతే సమాన వసనే ఉభే తే అహగ్ం సారయేణ ముసలేనా ఽవ హన్యులూఖలే
 హత శ్శుక్లో హత శ్శుక్ల పితా హత శ్శుక్ల కుతుర్వకః అవ్యేషాగ్ స్థపతి ర్హతః ఋషి
 ర్బోధః ప్రబోధ స్వప్నో మాతరిశ్వా తే తే ప్రాణా స్థన్వరిష్యన్తి మా భైషీ ర్న మరిష్యసి
⁹⁶ జగ్ధో మశకో జగ్ధా వితృప్తి ర్జగ్ధో వ్యధ్వర స్వాహా జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశకో జగ్ధా
 వితృప్తి స్వాహా జగ్ధా వితృప్తి ర్జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశక స్వాహా (16) (⁹⁷ పితా, ఽవ
 హన్యులూఖలే, పశ్చ చ (16) [25]

ఇన్త్ర జహి దన్తతూక మ్పక్షాణ య్వు ⁹⁸ స్సరీస్సపః ^{98a} దక్షిన్త ఇచ్చ దశన్త ఇచ్చ సర్వాగ్ స్త్రా నిన్త
 జమ్భయ స్వాహా అఘ్న జాత సరే వృద్ధ దేవానా మపి హస్య త్వ మగ్న ఇన్త్ర ప్రేషిత స్స
 నో ⁹⁹ మా మా హిగ్ంసీ స్వాహా త్రాణ మసి పరిత్రాణ మసి పరిధి రసి అన్నేన
¹⁰⁰ మనుష్యాగ్ స్త్రాయసే తృణైః ¹⁰¹ ప్రశూ న్గర్తేన సర్పాన్ యజ్ఞేన దేవా స్థన్వధయా పితౄ
 స్థాహా త ధన్వత్య య్వు త్తే ఽమావాస్యాయా ఇచ్చ ¹⁰² పౌర్ణమాస్యా ఇచ్చ విషబలిగ్ం హరన్తి
 సర్వ ఉదరసర్పిణః త త్తే ప్రేరతే త్వయి స ప్తీశన్తి త్వయి న స్సత స్వయి సద్భో
 వర్షాభ్యో నః పరి దేహి ¹⁰³ నమో అస్తు సర్పేభ్య ఇతి తిస్రః నమో అస్తు సర్పేభ్యో యే

పార్థివా య ఆన్తరిశ్వా యే ¹⁰⁴ దివా యే దిశ్యాః! తేభ్య ఇమ మ్పలిగ్ం హరిష్యామి తేభ్య
 ఇమ మ్పలి మహర్షమ్! తఖ్శక వైశాలేయ ధృతరాష్ట్రరావత స్తే జీవా స్వయి న స్సత
 స్వయి సదోభ్య వర్షాభ్యో నః పరి దేహి! ధృతరాష్ట్రరావత ¹⁰⁵ తఖ్శక వైశాలేయ స్తే జీవా
 స్వయి న స్సత స్వయి సదోభ్య వర్షాభ్యో నః పరి దేహి! అహిగ్ంసా అతిబల స్తే జీవా
 స్వయి న స్సత స్వయి సదోభ్య వర్షాభ్యో నః పరి దేహి! అతిబలా అహిగ్ంస స్తే జీవా
 స్వయి న స్సత స్వయి సదోభ్య వర్షాభ్యో నః పరి దేహి! యే దన్తశూక్తాః పార్థివా స్తాగ్
 స్వ మితః పరో గమ్యాతి నివేశయ! సన్తి వై న శ్శఫిన సన్తి దణ్డిన స్తే వో ¹⁰⁶ నే ద్ధినస్తా
 న్యే ద్యూయ మస్మాన్ హినస్తాత! ¹⁰⁷ సమీచీ నామా అసి ప్రాచీ ది గ్తయో నామ స్థేతి
 ద్వాదశ పర్యాయాః! అప శ్వేత ప్రదా జహి పూర్వేణ చా అపరేణ చ! సప్త చ మానుషీ
 రిమా స్తినశ్చ రాజబన్ధవీ! న వై శ్వేతస్యో అధ్యాచారే అహి ర్జఘాన క ఇచ్ఛన! శ్వేతాయ
 వైదర్వాయ నమో నమ శ్వేతాయ వైదర్వాయ! (17) (దిశ్యా, రాజబన్ధవీ, ర్వే చ (17) [22]
¹⁰⁸ పరమేష్ఠసి పరమా మూగ్ శ్రియ జ్ఞమయ ప్రత్యవరూఢో నో హేమన్తః! ప్రతి ఖత్రే ప్రతి
 తిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి తిష్ఠామి గోషు! ప్రతి ప్రజాయా మృతి తిష్ఠామి భవ్యే! ఇహ
 ధృతి రిహ విధృతి రిహ రన్తి రిహ రమతి! ¹⁰⁹ స్తోనా పృథివి, ¹¹⁰ బడిత్థా పర్వతానా మితి
 ద్వే! ఆ త్వా వహన్తు హరయ సుచేతస శ్వేతై రశ్వై స్సహ కేతుమద్భిః! ¹¹¹ వాతాజిరై
 రాయాహి మమ హవ్యాయ శర్వోప స్పృశతు మీథ్వా న్మీధుషే స్వాహోప స్పృశతు
 మీధుషే మీధుష్యై స్వాహో జయన్తోప స్పృశ జయన్తాయ స్వాహో భవాయ దేవాయ
 స్వాహో శర్వాయ దేవాయ స్వాహేశానాయ దేవాయ స్వాహో పశుపతయే దేవాయ
 స్వాహో రుద్రాయ దేవాయ స్వాహోగ్రాయ దేవాయ స్వాహో భీమాయ దేవాయ స్వాహో
 మహతే దేవాయ స్వాహో భవస్య దేవస్య పత్న్యై స్వాహో శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై

స్వాహే॑శానస్య దే॒వస్య ప॒త్నైస్య స్వాహా॑ పశుపతే॑ దే॒వస్య ప॒త్నైస్య స్వాహా॑ రుద్రస్య దే॒వస్య
 ప॒త్నైస్య స్వాహో॑రస్య దే॒వస్య ప॒త్నైస్య స్వాహా॑ భీమస్య దే॒వస్య ప॒త్నైస్య స్వాహా॑ మహతో
 దే॒వస్య ప॒త్నైస్య స్వాహా॑ జయన్తాయ స్వాహా॑ యగ్నో॑ స్విష్టకృతే ^{111a}సుహుత హు
 దాహుతీ॑నా జ్కామానాగ్ం సమర్థయి॑తే స్వాహా॑ స్వస్తి నః పూర్ణముఖః పరి క్రామతు
 గృహాపో॑ప స్పృశ గృహాపాయ స్వాహా॑ గృహాపు॑ప స్పృశ గృహాపై॑స్య స్వాహా॑ ఘోషిణ
 ఉప స్పృశత ఘోషి॑భ్య స్వాహా॑ శ్వాసిన ఉప స్పృశత శ్వాసి॑భ్య స్వాహా॑ విచిన్వన్త ఉప
 స్పృశత విచిన్వద॑భ్య స్వాహా॑ ప్రపున్వన్త ఉప స్పృశత ¹¹²ప్రపున్వద॑భ్య స్వాహా॑ సమశ్చన్త
 ఉప స్పృశత ¹¹³సమశ్చద॑భ్య స్వాహా॑ దేవసే॑నా ఉప స్పృశత దేవసే॑నాభ్య స్వాహా॑ యా
 ఆఖ్యాతా ¹¹⁴యా శ్చ యానాఖ్యాతా దేవసే॑నా ఉప స్పృశత దేవసే॑నాభ్య స్వాహా॑
¹¹⁵ద్వారపో॑ప స్పృశ ద్వారపాయ స్వాహా॑ ద్వారపు॑ప స్పృశ ద్వారపై॑స్య స్వాహా॑
 యానాసారి॑ణ ఉప ¹¹⁶స్పృశతా యానాసారి॑భ్య స్వాహా॑ నిషణ్ణి న్నుప స్పృశ నిషణ్ణి॑
 స్వాహా॑ నమో నిషణ్ణి॑ ఇషుధిమతే ¹¹⁷ఖేతస్య పతీ॑నా వయ మితి దే॒వః [18] (పరమే॑ష్ఠ్యసే
 పరమా, మప్తౌ) (18) [8]

య న్మే మ్రాతా ప్ర తులోభ చరత్యననువ్రతా త న్మే రేతః పితా ¹¹⁸వృజ్కా మ్నా యేభు
 రన్యో యే పద్యాతా మముష్మై స్వాహా॑ యా స్విష్టన్తి యా ధావన్తి యా ఆర్త్రోఘ్నిః ¹¹⁹పరి
 తస్థషీః అదిభి ర్విశ్వస్య భర్త్రీభి రన్త రన్య మ్పితౄ ర్దధే యముష్మై స్వాహా॑ య న్మే
 పితామహీ ప్ర తులోభ చరత్యననువ్రతా త న్మే రేతః పితామహో ¹¹⁸వృజ్కా మ్నా
 యేభు రన్యో యే పద్యాతా మముష్మై స్వాహా॑ అన్త ర్దధే పర్వతై రన్త ర్మహ్యో పృథి॑వ్యా
 ఆభి ర్దిగ్భి రన్తాభి రన్త రన్య మ్పితామహో ర్దధే యముష్మై స్వాహా॑ య న్మే ప్రపితామహీ
 ప్ర తులోభ చరత్యననువ్రతా త న్మే రేతః ప్రపితామహో ¹¹⁸వృజ్కా మ్నా యేభు రన్యో

౭వ పద్యతా మముఘ్నే స్వాహా¹²⁰ అన్త ర్ధధ ఋతుభి రహారాత్రై స్సన్తస్థిభిః¹²⁰ అర్థమాసైశ్చ
 మాసైశ్చ ౭న్త రన్య మ్ప్రవితామహా ధ్ధ ౭ముఘ్నే స్వాహా¹²¹ యే చేహ పితరో యే చ
 నేహ యాగ్ శ్చ విద్మ యాగ్ం ఉ చ న ప్రవిద్మ¹²² అగ్నే తాన్ వేత్త యది తే జాతవేద
 స్తయో ప్రతర్గ్ స్వధయా¹²³ మదన్తు స్వాహా¹²² స్వాహా పిత్రే పిత్రే స్వాహా¹²³ స్వాహా పిత్రే
 పిత్రే స్వాహా¹²³ స్వధా స్వాహా¹²³ అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా¹²³ ఏష తే తత
 మధుమాగ్ం ఊర్మి స్సరస్వాన్ యావా నగ్నిశ్చ పృథివీ చ తావత్యస్య మూత్రా తావతీ న
 ఏతా మూత్రా న్దామి యథా ౭గ్ని¹²⁴ రక్షతో ౭ను పదస్త ఏవ మృహ్య మ్మిత్రే ౭ఖతో
 ౭ను పదస్త స్వధా భవ తా వ్యగ్ స్వధా నై స్సహోప జీవర్చ స్తే మహిమైష తే ప్రవితామహా
 మధుమాగ్ం ఊర్మి స్సరస్వాన్ యావాన్ వాయుశ్చ ౭న్తరిఖి శ్చ తావత్యస్య మూత్రా
 తావతీ న ఏతా మూత్రా న్దామి యథా వాయు¹²⁴ రక్షతో ౭ను పదస్త¹²⁵ ఏవ మృహ్య
 మ్మితామహాయో ౭ఖతో ౭ను పదస్త స్వధా భవ తా వ్యగ్ స్వధా నై స్సహోప జీవ
 సామాని తే మహిమైష తే ప్రవితామహా మధుమాగ్ం ఊర్మి స్సరస్వాన్ యావా నాదిత్యశ్చ
 ద్యౌశ్చ తావత్యస్య మూత్రా తావతీ న ఏతా మూత్రా న్దామి యథా ౭దిత్యో ౭ఖతో
 ౭ను పదస్త¹²⁶ ఏవ మృహ్య మ్ప్రవితామహాయో ౭ఖతో ౭ను పదస్త స్వధా భవ తా
 వ్యగ్ స్వధా నై స్సహోప జీవ యజాగ్ంషి తే మహిమా¹²⁷ (19) (అముఘ్నే స్వాహా¹²⁷ స్వధా
 స్వాహాకశ్చ (19) [21]

పృథివీ తే పాత్ర న్ద్యౌ రపిధాన మ్ప్రహ్మణ స్త్వా ముఖే జహోమి బ్రాహ్మణానా న్ద్వా ప్రాణా
 ౭ప్రానయో ర్జుహోమ్యఖత మసి మైషో క్షేప్తా అముత్రా ౭ముష్మి ర్తోకే¹²⁸ మార్జయన్తా
 మృమ పితరో మార్జయన్తా మృమ పితామహా మార్జయన్తా మృమ ప్రవితామహా
 మార్జయన్తా మృమ మాతరో మార్జయన్తా మృమ^{128a} పితామహో మార్జయన్తా మృమ

స్వాహా! భువో వాయునా ¹⁴⁰ఽన్తరిక్షేణ సామనా ¹⁴¹ఽము మ్మయి కామ ని యునజ్మి
 స్వాహా! స్వ ర్దివా ¹⁴²ఽఽదిత్యేన యజుషా ¹⁴³ఽము మ్మయి కామ ని యునజ్మి స్వాహా!
¹⁴⁰జన దద్ధి రథర్వాజ్గిరోభి రము మ్మయి కామ ని యునజ్మి స్వాహా! రోచనాయా
 ఽజిరాయా ¹⁴¹ఽగ్నయే దేవజాతవే స్వాహా! కేతవే మనవే బ్రహ్మణే దేవజాతవే స్వాహా!
 స్వధా స్వాహా ¹⁴²ఽగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా! అన్న మివ తే దృశే భూయాస
 స్త్వేస్త మివ తే దృశే భూయాస స్త్విత్ర మివ తే దృశే భూయాస మాశేవ తే దృశే భూయాసగ్
 తద్దేవ తే దృశే ¹⁴³భూయాసగ్ం సగ్ స్రవన్తు దిశో మహీ స్స మా ధావన్తు సూనృతాః! సర్వే
 కామా అభి యన్తు మా ప్రియా అభి రఖన్తు మా ప్రియాః! యశో ¹⁴⁴ఽసి యశో ¹⁴⁵ఽహ
 స్త్వయి భూయాస మసౌ! ¹⁴⁶అజ్కా న్యజ్కా వభిత ఇత్యేషా! అధ్వనా మధ్వపతే స్వస్తి మా
 స మ్పారయ! ¹⁴⁷అయ వ్హ మశ్వినా రథో మా ద్రిశే మా సుఖే రిషత్! అరిష్ట స్వస్తి
¹⁴⁸గచ్ఛతు వివిఘ్న నృతనాయతః! అశ్వో ¹⁴⁹ఽసి హయో ¹⁵⁰ఽస్యతో ¹⁵¹ఽసి నరో ¹⁵²ఽస్యర్వా
 ఽసి సప్తి రసి వాజ్యసి వృషా ¹⁵³ఽసి నృమణా ¹⁵⁴ఽసి యయు రామా ¹⁵⁵ఽస్యాదిత్యానా
 మృత్వా ¹⁵⁶ఽన్విహి! హస్తీయశస మసి హస్తీయశసీ భూయాస స్త్వహ కాల వహ శ్రియ
 మ్మా ¹⁵⁷ఽభి వహ! ఇన్ద్రస్య త్వా వజ్రేణా ¹⁵⁸ఽభి ని దధామ్యసౌ! అవ జిహ్వాక ని జిహ్వాకా
 ఽవ త్వా హవిషా యజే! త త్సత్య య్మ దహ మృచీమ్యధరో మ దసౌ వదా ధ్వాహా!
 ఆ తే వాచ మాస్యో న్దద ఆ మనస్యాగ్ం హృదయా దధి! యత్ర యత్ర తే ¹⁵⁹వా జ్ఞిహితా
 తా న్త ఆ దదే! త త్సత్య య్మ దహ మృచీమ్యధరో మ త్పద్యస్వా ¹⁶⁰ఽసౌ! (21)

(¹⁴⁵ సూనృతా, హవిషా యజే, చత్వారి చి (21) [24])

యా త ఏషా రరాట్యా తనూ ర్మనో ర్మథస్య నాశినీ! తా న్దేవా బ్రహ్మచారిణో వి
 నయన్తు సుమేధసః! య త్ర ఏత న్ముఖే ¹⁴⁶ఽమతగ్ం ¹⁴⁷రరాట ము దివ విధ్యతి! వి తే క్రోధ

న్నయామసి గర్భ మశ్వతర్యా ఇవ¹⁴⁷ అవ జ్యా మివ ధన్వనో హృదో మన్యు స్తనోమి తే।
 ఇన్త్రా యో యో^{147a} పరిగ మన్యేభ్యః పురుషేభ్యో యన్యత్త మత్¹⁴⁸ య ద్దహ స్థనేన
¹⁴⁹ప్రపణగ్ శృరామి¹⁵⁰ ధనేన దేవా ధన మిచ్ఛమానః। తస్మి స్థోమో రుచ మా దధాత్వగ్ని
 రిన్త్రో బృహస్పతిశ్చ స్వాహా¹⁵¹ పరి త్యా గిరే రమిహ మ్పరి భ్రాతుః పరి ష్వసుః। పరి
¹⁵²సర్వేభ్యో జ్ఞాతిభ్యః పరిషీతః క్వేష్యసి¹⁵³ శశ్వ త్పరి కుపితేన సజ్జామేణా యవిచ్ఛిదా
 ఉతేన పరిషీతో యస్తి పరిషీతోస్యతేన¹⁵⁴ ఆ వర్తన వర్తయేత్యేషా ఆవర్తనే నివర్తన ఆవర్తన
 నివర్తనాయ స్వాహా¹⁵⁵ అను పో యో దను హ్యయో నివర్తో పో న్యవీవృతత్ ఇన్త్ర
 పరిక్రోశో వః పరిక్రోశతు సర్వతః। యది మా మతి మన్యాధ్వా¹⁵⁶ అదేవా¹⁵⁷ దేవవత్తరమ్।
 ఇన్త్ర పాశేన¹⁵⁸ సిక్త్వా వో¹⁵⁹ మహ్య మి ద్వశ మానయా థాన్వహా¹⁶⁰ యది వృక్షా
 ద్యద్యన్తరిక్షా త్ఫల¹⁶⁰ మభ్యపత త దు వాయు రేవ। యత్రా యో యో త్తనువ య్యత్త వాస
 ఆపో బాధన్తా నిర్ముతి మ్పరాభైః। యే ప్రజ్ఞాణః¹⁶¹ ప్రతయన్తి బిభ్యతో నిర్ముతై స్సహా తే
 మా శివేన శగ్మన తేజస్తాన్దన్తు వర్చసా। దివో ను మా బృహతో అన్తరిక్షా ద్దపాగ్¹⁶² స్తోకో
¹⁶³అభ్యపత చ్చివేన। స మహ మిన్త్రయేణ¹⁶⁴ మనస్తా యో మాగా మ్పృహ్మాణా స
 మ్పూచాన స్సుకృతా కృతేన²⁰ ఇమ మ్మే వరుణ²¹ త త్త్వా యామి²² త్వ న్నో అగ్నే²³ స
 త్వ న్నో అగ్నే²⁴ త్వ మగ్నే అయా యస్తి¹⁶⁵ ప్రజాపతే¹⁶⁶ సమ్రాజ ఇచ్చ వ్యాహృతీ
 ర్విహృతాః। ఇమ జ్ఞోవేభ్యః పరిధి న్దధామి మైషా న్ను గా దపరో అర్థ మేతమ్। శత జ్ఞోవన్తు
 శరదః పురూచీ స్తిరో మృత్యు న్దధతా మ్పర్వతేన। (22) క్వేష్యసి, పరాభై, రష్టో వ (22) [28]
 (ఉష్ణేన పశ్చ దశా, యో యో ఏకవిగంశతి, రాగ్నైకాదశ, యోగేయోగే చతుర్దశ, సుత్రవ
 సుత్రవస మష్టా, పరి త్యా యో-ఇమగ్ స్తోమ-మాయుష్య మేకాన్న విగంశతి రేకాన్న విగంశతి,
 ర్మయ పర్వత పూరుషగం షోడశ, త్రయ్యో విద్యాయా అష్టాదశ, ధాతా దదాతు నో రయి

మేకవిగ్ంశతి, రశ్మా భవ పోదత, మా తే కుమార న్రయోవిగ్ంశతి, ర్నక్షత్రాచరిణ శ్చతుర్దశ, య
 ద్భూమే వ్షడ్విగ్ంశతిః, కూర్మరౌ పశ్చ విగ్ంశతి, రిస్త్ర జహి ద్వావిగ్ంశతిః, పరమేష్ఠ్యసే పరమా
 మష్టా, య న్యే మాతా-పృథివీ తే పాత్ర మేకవిగ్ంశతి రేకవిగ్ంశతి, రుక్ష్మశ్చ చతుర్విగ్ంశతి, ర్యా త
 ఏషా ఽష్టా విగ్ంశతి, ర్ద్వావిగ్ంశతిః (22)

(ఉష్ణేన, ధా, తోక్ష్మశ్చ, ద్వావిగ్ంశతిః (22) [22-409]

(ఉష్ణేన, పర్వతేన)

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

(ఉష్ణేన పశ్చ దశా, ఽయుర్దా ద్వావిగ్ంశతి, రాగ్రస్తా ద్వాదశ, యోగేయోగే చతుర్దశ, సుత్రవ
 సుత్రవస న్నవ, పరిత్యైకవిగ్ంశతి, రిమగ్ స్తోమ-మాయుష్య మేకాన్న విగ్ంశతి రేకాన్న విగ్ంశతి,
 ర్మయి పోదత, త్రయ్యై విద్యాయై-ధాతా దదాతు న-స్సప్తదశ సప్తదశ, దివ స్పరీత విగ్ంశతి, ర్మా తే
 కుమార న్రయోవిగ్ంశతి, ర్నక్షత్రాచరిణః పశ్చ దశ, య ద్భూమే రేకాన్న త్రిగ్ంశ, త్కూర్మరౌ
 ఽష్టా విగ్ంశతి, రిస్త్ర జహి ద్వావిగ్ంశతిః, పరమేష్ఠ్యసే పరమా మేకాన్న త్రిగ్ంశ, ద్య న్యే మాతా సప్త
 దశ, పృథివీ తే త్రయో విగ్ంశతి, రుక్ష్మశ్చ పశ్చ విగ్ంశతి, ర్యా త ఏషా ఽష్టా విగ్ంశతి,
 ర్ద్వావిగ్ంశతిః (22)

(ఉష్ణేన, ధా, తోక్ష్మశ్చ, ద్వావిగ్ంశతిః (22)

(ఉష్ణేన, దధతా మ్పర్వతేన)

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

1. కున్తి శిరో-ఇతి పాఠ భేదః

2. శ్చా ఽకృతగ్ స్తా-ఇతి పాఠ భేదః

3. ధియో ఽవయ న్నవగ్న ఆవృజ్ఞాన్-ఇతి పాఠ భేదః

4. దేవీ ర్దేవాయ పరిధి సవిత్రే! మహ త్త దాసా మభవ న్మహిత్యనమ్! 2 వాక్యములుగా

5. చాయో-ఇతి కేచిత్
6. పరస్వీ-ఇతి కేచిత్
7. భర్తార స్తే మేఖత-ఇతి కేచిత్
8. స్థవిరగ్-ఇతి పాఠ భేదః
9. వాస్తో, మా రిషామ, ద్వే చ-4 వలన 21 వాక్యములు 22 వాక్యములగుటచే
10. హస్త మగ్రభీ దగ్-శ స్తే-ఇతి పాఠ భేదః
11. ధర్మణా ఁగ్ని రాచార్య స్తవ-ఇతి పాఠ భేదః
12. త క్తోపాయ స మా-ఇతి పాఠ భేదః
13. పుత్రస్స-ఇతి వ్యాఖ్యానుసారీ పాఠః
14. ఆపో ఁను సచ్చరన్తి-ఇతి కేచిత్
15. సచ్చరా ఁసా అధ్వనా మధ్వపతే-1 వాక్యము 2 వాక్యములుగా
16. స మా మృత ద్వే చ-15 వలన 11 వాక్యములు 12 వాక్యములగుటచే
17. యోగేయోగే తవస్తర స్తాజేవాజే హవామహే సఖాయ ఇన్త మూతయే॥ తై సం 4-1-2-5
18. ఇమ మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం రేతో వరుణ సోమ రాజన్సా మాతేవా ఁస్మా అదితే శర్మ యచ్చ విశ్వే దేవా జరదష్టి ర్యథా ఁసత్॥ తై సం 2-3-10-40
19. అఘరాసు యా మేధా-ఇతి కేచిత్
20. ఇమ మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ త్వా మవస్య రా చకే॥ తై సం 2-1-11-65
21. త త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్తమాన స్త దా శాస్తే యజమాన్ హవిర్భిః అహేదమాన్ వరుణేహ బోధ్యురుశగంస్త మా న ఆయుః ప్ర మోషే॥ తై సం 2-1-11-65
22. త్వ న్నో అగ్నే వరుణస్య విద్యా నైవస్య హేదో ఁవ యాసిశీష్ఠాః యజిష్ఠా వహ్నితమ శ్శోతుచాన్తో విశ్వా ద్వేషాగ్ంస్తి ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్॥ తై సం 2-5-12-72
23. స త్వ న్నో అగ్నే ఁవమా భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషస్తో వ్యుష్టా అవ యక్ష నో వరుణగ్ం

రరాణో వీహి మృదీకగం సుహవో న ఏధి|| తై సం 2-5-12-72,73

24. త్వ మగ్నే అయా అస్యయా స నమసా హితః| అయా సన్ హవ్య మూహిషే అయా నో ధేహి భేషజమ్|| ఏకాగ్ని 1-4

25. త ధ్వవితు ర్వరేణ్య మృగ్ధో దేవస్య ధీమహి| ధియో యో నః ప్రచోదయాత్|| తై సం 1-5-6-24

26. త్వగం సుత్రవో దేవానాన్నిధిగోపా-ఇతి కేచిత్

27. వ్రతమ్| య దగ్నే సేన్తస్య-2 వాక్యములుగా

28. సుత్రవో నవ-27 వలన 8 వాక్యములు 9 వాక్యములగుటచే

29. సుబ్రహ్మ బ్రహ్మచారిభిః-ఇతి పాఠ భేదః

30. సమిధ-ఇతి కేచిత్

31. జాతవేదసా| యథా త్వ మగ్నే-2 వాక్యములుగా

32. ఏవ మ్మా మాయుషా-ఇతి కేచిత్

33. స మేధిషీమహి-ఇతి కేచిత్

34. సన్త మథా అభాగ ఇచ్ఛీకీర్షతి| అభాగ మగ్నే-2 వాక్యములుగా

35. ధనేన చ స్వాహా, దేవా, ఏక ఇచ్ఛ-31, 34 వలన 19 వాక్యములు 21 వాక్యములగుటచే

36. సప్తే-ఇతి కేచిత్

37. ఉష్ణేన వాయు వుదకేనేహ్యదితిః కేశాన్ వపతు| ఇత్యనువాకః-ఏకాగ్ని 2-1

38. ప్రాప్మాన మప గూహామ్యుత్తరో అసౌ-ఇతి పాఠ భేదః

39. ఆప్తో హి ప్తా మయోభువ స్తా న ఉర్జే దధాతన| మహే రణాయ చక్షసే|| యో వ శ్చివతమో రస్ సస్య భాజయతేహ నః| ఉశతీ రివ మాతరః|| తస్మా అర ఇమామ వో యస్య ఖయాయ జిన్వథ| ఆపో జనయథా చ నః|| తై సం 4-1-5-18

40. హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్విన్తః| అగ్ని య్మ గర్భ న్దధిరే విరూపా స్తా న ఆప శ్శగ్ధ స్యోనా భవన్తు|| యాస్తాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యాన్తృతే

అవపశ్య జ్ఞానానామ్ మధుశ్చుత శ్చుచయో యాః పావకా స్తా న ఆప శ్శగ్గ్ స్తోనా భవన్తు॥
యాసో నేవా దివి కృణ్యన్తి భృగ్న య్నా అన్తరిశ్ఠే బహుధా భవన్తి యాః పృథివీ మ్పయస్తోన్దన్తి శుక్రా
స్తా న ఆప శ్శగ్గ్ స్తోనా భవన్తు॥ తై సం 5-6-1-1, 2

41. ఇయ మోషధి-ఇతి భాష్య సమ్మతః పాఠః

42. హిరణ్యవర్చస మ్బ్రహ్మవర్చససి మ్మా కరోతు-ఇతి కేచిత్

43. రేవతీ స్త్వా వ్యజ్ఞ న్యుత్తికా శ్చా ఒకృన్తగ్ స్త్వా ధియో ఒవయ న్నవగ్నా అవృజ్ఞా స్తహస్త
మన్తాగ్ం అభితో అయచచ్ఛన్॥ దేవీ ర్థేవాయ పరిధీ సవిత్రే మహ త్త దాసా మభవ న్మహిత్యవమ్॥
యా అకృన్త న్నవయన్ యా అతన్వత యాశ్చ దేవీ రన్తా నభితో ఒదదన్త తా స్త్వా దేవీ ర్జరసే స
క్ష్యయన్తాయుష్మా నిద మ్పరిధత్స్వ వాసః॥ పరి ధత్త ధత్త వాససైనగ్ం శతాయుష జ్యౌణుత దీర్ఘ
మాయుః బృహస్పతిః ప్రాయచ్చ ద్వాస ఏత ధోమాయ రాజ్ఞే పరిధాతవా ఉ॥ జరా క్లచ్ఛాసి
పరిధత్స్వ వాస్తో భవా ఒకృష్టేనా మభిశస్తిపావా శత ష్చ జీవ శరద స్సువర్చా రాయశ్చ పోష
ముప స క్ష్యయస్వ॥ పరీద హ్వాస్తో అధి ధా స్వస్వయే ఒభూ రావీనా మభిశస్తిపావా శత ష్చ జీవ
శరదః పురూచీ ర్వసూని చా ఒఒర్యో విభజాసి జీవన్తి॥ ఏకాగ్ని 2-2-రేవతీ స్వేత్యాదయ ష్షదృచః

44. హిరణ్య జ్ఞోత్యాయా ఒఒవిశతా న్మామ్-ఇతి కేచిత్

45. సర్వా స్సమృద్ధిర్ బుద్ధయో-ఇతి పాఠ భేదః

46. ప్రియ ప్రిత్యేషు-ఇతి కేచిత్

47. కామాయాన్యై-ఇతి పాఠ భేదః

48. తిష్ఠతి-ఇతి కేచిత్

49. దేవీ ష్షదుర్వీ రురు ణః కృణోత విశ్వే దేవాస ఇహ వీరయధ్వమ్ మా హోస్మహి ప్రజయా మా
తనూభి ర్మా రథామ ద్విపతే సోమ రాజన్॥ తై సం 4-7-14-30

50. ఆ మా ఒఒగన్ యశస్తా వర్చస్తా సగ్ం సృజ పయస్తా తేజస్తా చ త మ్మా ప్రియ మ్బ్రజానా
జ్కుర్వధిపతి మ్పతూనామ్॥ ఏకాగ్ని 2-9

51. అరిష్టమ్-ఇతి పాఠ భేదః, అనష్టమ్-భాష్య సమ్మతః పాఠః
52. వర్ధా ఒపచితి రస్యపచిత మ్మా-ఇతి పాఠ భేదః; 53. అత్ర సుభూతమ్ ఇత్యధికః పాఠ శ్చిన్యః
54. సా విరా ట్త న్మా ఖ్నాయి తస్య తే ఒశీయ త న్మ ఊర్జ న్ధాః|2 వాక్యములు ఏక వాక్యముగా
55. భూయాసగ్ం, సప్త చ-54 వలన 18 వాక్యములు 17 వాక్యములగుటచే
56. ధాతా దదాతు నో రయి మీశానో జగత స్పతిః| స నః పూర్ణేన వావనత్|| ధాతా ప్రజాయా ఉత రాయ ఈశే ధాతేద వైత్వ మ్భవన జ్ఞజాన| ధాతా పుత్ర య్యజమానాయ దాతా తస్మా ఉ హవ్య జ్ఞుతవ ద్విధేమ|| ధాతా దదాతు నో రయి మ్ప్రచీ జ్ఞోవాతు మఖతామ్| వయ న్దేవస్య ధీమహి సుమతిగం సత్యరాధసః|| ధాతా దదాతు దాశుషే వసూని ప్రజాకామాయ మీధుషే దురోణే| తస్మై దేవా అమృతా సస్ వ్యేయన్తా వైత్వే దేవాసో అదితి స్సజోషాః|| తై సం 3-3-11-33, 34
57. య స్త్వా హృదా కీరిణా మన్యమానో ఒమర్ష్య మృర్త్యో జోహవీమి| జాతవేదో యశో అస్మాసు ధేహి ప్రజాభి రగ్నో అమృతత్వ మశ్యామ్|| యస్మై త్వగం సుకృతే జాతవేద ఉ లోక మగ్నో కృణవ స్సోన్యనమ్| అశ్విన్గం స పుత్రిణ వీరవన్త జ్ఞోమన్తగం రయి న్నశతే స్వస్తి|| త్వ సు పుత్ర శవసో ఒవృత్ర న్మామకాతయః| న త్వా మిన్త్రా ఒతి రివ్యతే|| ఉక్తఉక్తే సోమ ఇన్త్ర మ్మమాద నీథనీథ మఘవానగం సుతాసః| య దీగం సబాధః పితర న్న పుత్రా స్సమానదక్షా అవసే హవన్తే|| తై సం 1-4-46-52, 53
58. రాకా మహాగం సుహవాగం సుప్తతీ హువే శృణోతు న స్సుభగా బోధతు త్మనా| సీవ్యత్వప స్సూచ్యా ఒచ్ఛిద్యమానయా దదాతు వీరగం శతదాయ ముక్త్యమ్|| తై సం 3-3-11-36
59. యా స్తే రాకే సుమతయ స్సుపేశసో యాభి ర్దదాసి దాశుషే వసూని| తాభి ర్నో అద్య సుమనా ఉపాఒఒగహి సహస్రప్రోషగం సుభగే రరాణా|| తై సం 3-3-11-36
60. పుగ్ంసువన మసి-ఇతి పాఠ భేదః; 61. ఏవ నై-ఇతి కేచిత్;
- 61a. దశ మాస్తా ఇచ్చ శయానో-ఇతి పాఠ భేదః; దశమాసాన్+చ+శయానః-దశమాసాంశ్చ శయానః-శకార లోపో ఒత్ర ద్రష్టవ్యః-హరదత్త వ్యాఖ్యా (దశ మాస్తా ఇచ్చ శయానో)

62. అఖ్యతో జీవో-ఇతి పాఠ భేదః

63. తిలదే ౭వ-ఇతి కేచిత్; 64. స్థవిత్స్వ-ఇతి కేచిత్

65. దివ స్పరి ప్రథమ జ్ఞాజ్ఞే అగ్ని రస్మ ద్ద్వితీయ మ్పరి జాతవేదాః। తృతీయ మ్మఘ్న నృమణా అజస్త
మిన్ధాన ఏన జ్ఞారతే స్వాధీః। విద్మా తే అగ్నే త్రేధా త్రయాణి విద్మా తే సద్వ విభృత మ్మరుతా।
విద్మా తే నామ పరమ జుహో య ద్విద్మా త ముత్సయ్యేత అజగన్తః సముద్రే త్వా నృమణా అఘ్నవ
ర్భుచఖా ఈధ దివో అగ్న ఉధన్। తృతీయే త్వా రజసి తస్థివాగ్ంస మృతస్య యోనో మహిషా
అహిన్వన్। అతన్త దగ్ని స్తనయ నివ ద్యోః భామా రేరిహ ద్వీరుధ స్సమజ్ఞాన్। సద్యో జ్ఞానో వి
హీ మిద్ధో అఖ్య దా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః। ఉశి క్వావక్ అరతి స్సమేధా మర్దేష్వగ్ని రమృతో
ని ధాయ। ఇయర్తి ధూమ మరుష మ్భరిభ్ర దు మ్చక్రేణ శోచిషా ద్యా మినఖ్నో విశ్వస్య కేతు
ర్భువనస్య గర్భ ఆ రోదసీ అపృణా జ్ఞాయమానః। వీదు ఇచ్చి దద్రి మభిన త్వరాయ జ్ఞానా య
దగ్ని మయజన్త పఞ్చ। శ్రీణా ముదారో ధరుణో రయూణా మృనీషాణా మ్పూర్వణ సోమగోపాః।
వసో సూను స్సహసో అఘ్న రాజా వి భాత్యగ్ర ఉషసా మిధానః। య స్తే అద్య కృణవ ద్భద్రశోచే
౭పూప స్తేవ ఘృతవన్త మగ్నే। ప్ర త న్నయ ప్రతరా క్షిప్యో అచ్చా ౭భి ద్యుమ్న స్తేవభక్తయ్యేవిష్ట। ఆ
త మ్భజ సౌత్రవసేష్వగ్ని ఉక్తఉక్త ఆ భజ శస్యమానే। ప్రియ సూర్యే ప్రియో అగ్నా భవాత్యు జ్ఞాతేన
భినద దు జ్ఞనిత్యైః। త్వా మగ్నే యజమనా అను ద్యూన్ విశ్వా వసూని దధిరే వార్యాణి। త్వయా
సహ ద్రవిణ మిచ్ఛమానా వ్రజ జ్ఞోమన్త ముశిజ్ఞో వి వప్రుః। దృశానో రుక్మ ఉర్వాస్య వ్యద్యో ద్దుర్మరష
మాయు శ్చియే రుచానః। అగ్ని రమృతో అభవ ద్వయోభి ర్య దేన న్ద్యో రజనయ భురేతాః।
తృతీయే త్వా, గర్భ ఆ, యవిష్టా, య, చ్చత్వారి చ। తై సం 4-2-2-6, 7, 8, 9

65. దివ స్పరిత్యేషో ౭నువాకః। అస్మి న్నహగ్ం సహస్ర మ్మప్యాయేధమాన్ సేస్వ వశే। అజ్ఞాదజ్ఞా
ధ్న మ్భవసి హృదయా దధి జాయసే। ఆత్మా వై పుత్ర నామా ౭సి స జీవ శరద శ్శతమ్-ఈ
నాలుగు వాక్యములను 12 వ అనువాకా ౭౭రంభమున చేర్చుట కొందరి మతము. ఈ నాలుగు

వాక్యములను 12 వ ఖణ్డముగా భావించి, అశ్మ భవ పరశు ర్భవ-అనునది 13 వ ఖణ్డముగను, మొత్తము ఈ ప్రశ్నమును 23 ఖణ్డములు / అనువాకములుగా విభజించుట కొందరి మతమగుట గమనీయము.

66. సహస్ర మ్ముప్త్యామ్యేధమానా సేవ వశే-ఇతి పాఠ భేదః

67. పుత్ర నామా యస్మి-ఇతి పాఠ భేదః

68. ద్వివ స్పరీత్యేషో యవాకః! అస్మి న్నహగ్ం సహస్ర మ్ముప్త్యామ్యేధమాన సేవ వశే అజ్ఞాదజ్ఞా థ మ్భవసి హృదయా దధి జాయసే! అత్మా వై పుత్ర నామా యస్మి స జీవ శరద శ్శతమ్-ఈ నాలుగు వాక్యములను 12 వ అనువాకమున చేర్చినపుడు 11 వ అనువాక చిట్టా వాక్యము 'అన్నాద్యే, సప్త వ'-అగును

69. పాశా, దోగ్ స్వాహా-ద్వివ స్పరీత్యేషో యవాకః! అస్మి న్నహగ్ం సహస్ర మ్ముప్త్యామ్యేధమాన సేవ వశే అజ్ఞాదజ్ఞా థ మ్భవసి హృదయా దధి జాయసే! అత్మా వై పుత్ర నామా యస్మి స జీవ శరద శ్శతమ్-ఈ నాలుగు వాక్యములను 11 వ అనువాకాంతమునందు కాక-12 వ అనువాకాంతమున చేర్చినపుడు 12 వ అనువాకమున 20 వాక్యములగుటచే 12 వ అనువాక చిట్టా వాక్యము పాశా, దోగ్ స్వాహా-అగును.

70. తస్మై-ఇతి పాఠ భేదః

71. య ద్భూమేర్-ఇతి కేచిత్

72. సుశీమే-ఇతి పాఠ భేదః

73. పర్యాధర్థ స్వాహా-ఇతి కేచిత్

74. గచ్ఛన్తీచ్ఛన్తో-ఇతి కేచిత్

75. అశ్మ భవ పరశు ర్భవ హిరణ్య మస్తృత మ్భవ! పతూనా స్తా హిజ్కారేణా యభి జిఘ్రామ్యసా|| ఏకాగ్ని 2-12

76. అగ్ని రాయుష్మా న్భవనస్పతిభి రాయుష్మా న్భవ త్వా యుషా యుష్మన్త జ్కరోమి||

సోమ ఆయుష్మా న్స్ ఓషధీభి రాయుష్మా నేన త్వా ఒయుషా ఒయుష్మన్ జ్కరోమి॥ యజ్ఞ
ఆయుష్మా న్స్ దక్షిణాభి రాయుష్మా నేన త్వా ఒయుషా ఒయుష్మన్ జ్కరోమి॥ బ్రహ్మ
ఒయుష్మ త్ దాప్నిహ్మణై రాయుష్మ తేన త్వా ఒయుషా ఒయుష్మన్ జ్కరోమి॥ దేవా
ఆయుష్మన్ స్తే ఒమృతేనా ఒయుష్మన్ స్తేన త్వా ఒయుషా ఒయుష్మన్ జ్కరోమి॥ 5

మన్తములు-తై సం 2-3-10-40

77. ఓషధయ స్సన్వసా భువో-2 వాక్యములుగా

78. ఏషా, పశ్చా చ-76 వలన 14 వాక్యములు 15 వాక్యములగుటచే

79. తిష్ఠ-ఇతి కేచిత్

80. తాల్యస్య-ఇతి కేచిత్

81. కుమార స్తరుణ-ఇతి కేచిత్

82. స్థూణా వధిరోహ వగ్ంశోగ్రో-ఇతి కేచిత్

83. యజ్ఞశ్చ దక్షిణాశ్చ దక్షిణే ఇషశ్చోర్జశ్చా ఒపరే మిత్రశ్చ వరుణశ్చోత్తరే-3 వాక్యములుగా

84. జిత్యై తయా ఒనన్త జ్కామ మహా జ్ఞాయాని ప్రజాపతి ర్య మృభమా జిగాయా ఒగ్ని మగ్నా
స్వాహా-2 వాక్యములుగా

85. అన్నప్రతే ఒన్నస్య నో దేహ్యానమీవస్య శుష్మిణః ప్ర ప్రదాతార వ్తారిష ఊర్థ న్నో ధేహి ద్విపదే
చతుష్పదే॥ తై సం 4-2-3-10

86. వాస్తో ష్పతే ప్రతి జానీహ్యస్మా స్థావ్వేశో అనమీవో భవా నః॥ య త్వేమహే ప్రతి త న్నో
జషస్య శ న్న ఏధి ద్విపదే శ ఇచ్చతుష్పదే॥ వాస్తో ష్పతే శగ్మయా సగ్ంసదా తే సత్తమహే
రణ్వయా గాతుమత్యా॥ అవః ఖేమ ఉత యోగే వర న్నో యూయ మ్పాత స్వస్తిభి స్సదా నః॥ తై
సం 3-4-10-36

87. అభి ర్భ్యత్వేషా, నవ చ-82, 83 వలన 26 వాక్యములు 29 వాక్యములగుటచే

88. కూర్కూర సుకూర్కూరః కూర్కూరో వాలబన్ధనః॥

89. ఉలుమ్మల స్సారమేయో-ఇతి కేచిత్
90. తాగ్ స్వగ్ స్సాశయిత్వా ౭౭గచ్ఛ త న్వా-ఇతి కేచిత్
91. ఇత్యబ్రవీః| విగృహ్య బాహూ ప్తవసే ద్యా మవ చాకశత్| 2 వాక్యములుగా; ఇత్యబ్రవీత్| విగృహ్య-ఇతి పాఠ భేదః
92. అవధావత-ఇతి కేచిత్; 93. దులా హ నామ-ఇతి కేచిత్
94. ఛ ద్రపేహి-ఇతి కేచిత్
95. స మత్వా వృషాణః-ఇతి భాష్య సమ్మతఃపాఠః
96. జగ్ధో మశక్ జగ్ధా వితృష్టి ర్జగ్ధో వ్యధ్వరో స్సాస్వహా| జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశక్ జగ్ధా వితృష్టి స్సాస్వహా| జగ్ధా వితృష్టి ర్జగ్ధో వ్యధ్వరో జగ్ధో మశక్ స్సాస్వహా| 3 వాక్యములుగా
97. సృజచ్ఛ, దుభే, అష్టా చ-90, 95 వలన 25 వాక్యములు 28 వాక్యములగుటచే
98. సరీస్రపః-ఇతి కేచిత్; 98a. దక్షిణేన్ శ్చ-ఇతి కేచిత్
99. మా హిగంసీ స్సాస్వహా|
100. మనుష్యాగ్ స్త్రాయసే; 101. పతూ న్కరేన-ఇతి పాఠ భేదః
102. పౌర్ణమాస్యా శ్చ విషబ్ధిగం; పౌర్ణమాస్యా శ్చ విషబ్ధిగం-ఇతి పాఠ భేదా
103. నమో అస్తు సర్వేభ్యో యే క చ పృథివీ మను| యే అన్తరిశ్తే యే దివి తేభ్య స్సర్వేభ్యో నమః|| యే౭దో రోచన దివో యే వా సూర్యస్య రత్నిషు| యేషా మఘ్న సదః కృత నేభ్య స్సర్వేభ్యో నమః|| యా ఇషవో యాతుధానానా య్వి వా వనస్పతీగం రను| యే వా ౭వదేషు శేరతే తేభ్య స్సర్వేభ్యో నమః|| తై సం 4-2-8-35
104. దివ్యా యే దిశ్యాః|
105. తఖ్త క స్తే వైశాల్యో జీవా స్వయ, తఖ్త క వైశాల్యో స్తే జీవా స్వయ
106. నే ద్ధినస్తా న్నే ద్యూయ మస్మాన్ హినసాత|
107. సమీచీ నామా౭సి ప్రాచీ ది క్తస్యా స్తే ౭గ్ని రధిపతి రస్తితో రఖ్తా య శ్చ ౭ధిపతి ర్య శ్చ

గోప్తా తాభ్యా న్నమ స్తా నో మృదయతా వై య న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే దధామి
 ఓజస్వి నీ నామా అసి దక్షిణా ది క్షస్యో పై ఇన్ద్రో అధిపతిః పృథాకూ రక్షతా య శ్చా అధిపతి ర్య
 శ్చ గోప్తా తాభ్యా న్నమ స్తా నో మృదయతా వై య న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే
 దధామి ప్రాచీ నామా అసి ప్రతీచీ ది క్షస్యో పై సోమో అధిపతి స్సవిజో రక్షతా య శ్చా అధిపతి
 ర్య శ్చ గోప్తా తాభ్యా న్నమ స్తా నో మృదయతా వై య న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే
 దధామి అవస్థావా నామూస్యదీచీ ది క్షస్యో పై వరుణో అధిపతి స్థిరశ్చరాజీ రక్షతా య శ్చా
 అధిపతి ర్య శ్చ గోప్తా తాభ్యా న్నమ స్తా నో మృదయతా వై య న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త
 చ్చో జ్ఞామే దధామి అధిపత్నీ నామా అసి బృహతీ ది క్షస్యో పై బృహస్పతి రధిపతి శ్విత్రో రక్షతా
 య శ్చా అధిపతి ర్య శ్చ గోప్తా తాభ్యా న్నమ స్తా నో మృదయతా వై య న్విష్కృం య శ్చ నో
 ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే దధామి వశినీ నామాసీయ ని క్షస్యో పై యమో అధిపతిః కల్మాషగ్రీవో రక్షతా
 య శ్చా అధిపతి ర్య శ్చ గోప్తా తాభ్యా న్నమ స్తా నో మృదయతా వై య న్విష్కృం య శ్చ నో
 ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే దధామి

హేతయో నామ స్థ తేషాం క్షిప్తౌ పురో గృహో అగ్ని ర్య ఇషవ స్సలిలో హేతనామ వేద్యో వో నమ పై
 నో మృదయత తే య న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే దధామి నిలిమ్నా నామ స్థ తేషాం
 క్షిప్తౌ దక్షిణా గృహో వితరో వ ఇషవ స్సగరో హేతనామ వేద్యో వో నమ పై నో మృదయత తే య
 న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే దధామి వజ్రిణో నామ స్థ తేషాం క్షిప్తౌ పుత్రా గృహో న్యుష్కౌ
 వ ఇషవో గహ్వరో హేతనామ వేద్యో వో నమ పై నో మృదయత తే య న్విష్కృం య శ్చ నో
 ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే దధామి అవస్థావానో నామ స్థ తేషాం క్షిప్తౌ ఉత్తరా గృహో ఆజో వ ఇషవ స్సముద్రో
 హేతనామ వేద్యో వో నమ పై నో మృదయత తే య న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే
 దధామి అధిపతయో నామ స్థ తేషాం క్షిప్తౌ ఉపరి గృహో వరష క్ష ఇషవో అవస్థాన హేతనామ వేద్యో
 వో నమ పై నో మృదయత తే య న్విష్కృం య శ్చ నో ద్వేష్టి త చ్చో జ్ఞామే దధామి క్షవ్యా నామ
 స్థ పార్థివా పేషాం క్షిప్తౌ ఇహ గృహో అన్న క్ష ఇషవో నిమిషో హేతనామ వేద్యో వో నమ పై నో

మృడయత తే య స్త్విష్మో య శ్చ నో ద్వేష్టి త వ్త్వో జమ్భే దధామి తై సం 5-5-10-42, 43, 44, 45, 46

108. పరమేష్ఠ్యసి పరమా మ్నాగ్ శ్రియ జ్గమయః ప్రత్యవరూఢో నో హేమన్తః ప్రతి ఖ్యతే ప్రతి తిష్ఠామి
రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి తిష్ఠామి గోషు ప్రతి ప్రజాయా మృతీ తిష్ఠామి భవ్యే ఇహ ధృతి రిహ విధృతి
రిహ రన్తి రిహ రమతిః సోనా పృథివి, బద్ధితా పర్వతానా మితి ద్వే ఆ త్వా వహన్తు హరయ
స్సచేత సత్వేతై రశ్వే సస్సహ కేతుమద్భిః వాతాజరై రాయాహి మమ హవ్యాయ శరవః ఉప
స్పృశతు మీథ్వా స్మిధుషే స్వాహోప స్పృశతు మీధుషే మీధుష్యై స్వాహో జయన్తోప స్పృశ
జయన్తాయ స్వాహో భవాయ దేవాయ స్వాహో శర్వాయ దేవాయ స్వాహేశానాయ దేవాయ
స్వాహో పశుపతయే దేవాయ స్వాహో రుద్రాయ దేవాయ స్వాహోగ్రాయ దేవాయ స్వాహో భీమాయ
దేవాయ స్వాహో మహతే దేవాయ స్వాహో భవస్య దేవస్య పత్యై స్వాహో శరవస్య దేవస్య పత్యై
స్వాహేశానస్య దేవస్య పత్యై స్వాహో పశుపతే దేవస్య పత్యై స్వాహో రుద్రస్య దేవస్య పత్యై
స్వాహోగ్రస్య దేవస్య పత్యై స్వాహో భీమస్య దేవస్య పత్యై స్వాహో మహతో దేవస్య పత్యై
స్వాహో జయన్తాయ స్వాహో అగ్నయే సిష్ఠకృతే సుహుత హుత ఆహుతీనా జ్ఞామానాగం
సమర్థయితే స్వాహో స్వస్తి నః పూర్ణముఖః పరి క్రామతు గృహపాప స్పృశ గృహపాయ స్వాహో
గృహపుష్ప స్పృశ గృహప్యై స్వాహో ఘోషిణ ఉప స్పృశత ఘోషిభ్య స్వాహో శ్వాసిన్త ఉప
స్పృశత శ్వాసిభ్య స్వాహో విచిన్వన్త ఉప స్పృశత విచిన్వదభ్య స్వాహో త్రపున్వన్త ఉప స్పృశత
త్రపున్వదభ్య స్వాహో సమశ్శన్త ఉప స్పృశత సమశ్శదభ్య స్వాహో దేవసేనా ఉప స్పృశత
దేవసేనాభ్య స్వాహో యా ఆఖ్యాతా యా శ్చా నాఖ్యాతా దేవసేనా ఉప స్పృశత దేవసేనాభ్య
స్వాహో ద్వారపాప స్పృశ ద్వారపాయ స్వాహో ద్వారపుష్ప స్పృశ ద్వారప్యై స్వాహో
అన్వాసారిణ ఉప స్పృశతా న్వాసారిభ్య స్వాహో నిషణ్ణి న్నుప స్పృశ నిషణ్ణితే స్వాహో నమో
నిషణ్ణి ఇమధిమతే శ్వేతస్య పతినా వయ మితి ద్వే (18) జయన్తాయ స్వాహో, విచిన్వదభ్య
స్వాహో, నవ చి(18) - 8 వాక్యములు 29 వాక్యములుగా

109. సోనా పృథివి భవాః నృశ్చరా నివేశనీ| యచ్ఛాన్త శ్శర్మ సప్రథాః|| ఏకాగ్ని 2-15

109. బ దీర్ఘా పర్వతానా జ్ఞాత్ర మ్పృథర్షి పృథివి ప్ర యా భూమి ప్రవత్వతి మహ్నో జినోషి మహిని||
తై సం 2-2-12-64, 65

111. వాతాజిరై ర్మమ హవ్యాయ, వాతాజిరై ర్బలవద్భి ర్మనో జనై రాయాహి మమ-ఇతి కేచిత్

111a. సుహుత హుత ఆహుతీనా-ఇతి పాఠ భేదః

112. ప్రపున్వద్భ్య స్సాన్వహో సమశ్చన్త-ఇతి పాఠ భేదః

113. సమశ్చద్భ్య స్సాన్వహో దేవసేనా-ఇతి పాఠ భేదః

114. యా శ్చాఽనాఖ్యాతా దేవసేనా ఉప-ఇతి పాఠ భేదః

115. ద్వారాపోష స్పృశ ద్వారాపాయ స్వాహా ద్వారాప్యృష స్పృశ ద్వారాప్యై స్వాహా

116. స్పృశతాఽన్వాసారిభ్య స్సాన్వహో నిషక్తి న్నుప-ఇతి పాఠ భేదః

117. శ్శేత్రస్య పతీనా వయగ్ం హితేనేవ జయామసి| గా మశ్వ మౌషయిత్వా స నో
మృదాతీదృశే|| శ్శేత్రస్య పతే మధుమన్త మూర్మి న్దేను రివ పయో అస్మాసు ధుష్ణా మధుశ్చుత జ్ఞుత
మివ సుహుత మృతస్య నః పతయో మృదయన్తు|| తై సం 1-1-14-26, 27

118. వృజ్కా మాఽఽభు ర్నోఽవ-ఇతి కేచిత్

119. పరి తస్థషీః-ఇతి పాఠ భేదః

120. ఋతుభి రహోరాత్రైశ్చ సన్ధిభిః-ఇతి కేచిత్

121. మదన్తి స్వాహా-ఇతి కేచిత్

122. స్వాహా పితే పితే స్వాహా స్వాహా పితే పితే స్వాహా| 4 వాక్యములు ఏక వాక్యముగా

123. స్వధా స్వాహాఽగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా| 2 వాక్యములు ఏక వాక్యముగా

124. రక్షతోఽనుపదస్త-ఇతి కేచిత్

125. ఏవ మృహ్య మ్పితామహాయాఽశ్శతోఽనుపదస్త-ఇతి కేచిత్

126. ఏవ మృహ్య మ్ప్రీతామహాయాఽశ్శతోఽను పదస్త-ఇతి కేచిత్

127. అముష్మై స్వాహా, సప్త చ-121, 122 వలన 21 వాక్యములు 17 వాక్యములగుటచే

128. మార్జయన్తా మ్మమ పితరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహా మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహాః | మార్జయన్తా మ్మమ మాతరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహో మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహాః | -1 వాక్యము 2 వాక్యములుగా

128. మార్జయన్తా మ్మమ పితరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహా మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహా మార్జయన్తా మ్మమ మాతరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహో మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహాః | -షట్సు మస్త్రేష్వపి మమ ఇతి పద జ్యేషుచన కోశేషు న దృశ్యతే |

128a. పితామహో మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహాః | - ఇతి కేచిత్

129. ఏత త్తే తతా ఽసౌ యే చ త్వా మన్వేత త్తే పితామహా ఽసౌ యే చ త్వా మన్వేత త్తే ప్రపితామహా ఽసౌ యే చ త్వా మను | ఏత త్తే మాత రసౌ యాశ్చ త్వా మన్వేత త్తే

పితామహాసౌ యాశ్చ త్వా మన్వేత త్తే ప్రపితామహాసౌ యాశ్చ త్వా మను | -1 వాక్యము 2 వాక్యములుగా

130. మార్జయన్తా మ్మమ పితరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహా మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహా మార్జయన్తా మ్మమ మాతరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహో మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహాః | - ఏకాగ్ని 2-20

130. మార్జయన్తా మ్మమ పితరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహా మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహా మార్జయన్తా మ్మమ మాతరో మార్జయన్తా మ్మమ పితామహో మార్జయన్తా మ్మమ ప్రపితామహాః | -అస్మిన్వాక్యే మమ ఇతి పదం కేచిన్నా ఽధీయతే

131. భవత్స్య స్పృహ్యత తృహ్యత తృహ్యత-ఇతి పాఠ భేదః

132. తృహ్యత తృహ్యత తృహ్యత-ఇతి పాఠ భేదః

133. యత్రైతాన్ వేత్త, యత్రైతాన్ వేత్త, యత్రైతాన్ వేత్త-ఇతి పాఠ భేదాః

134. సత్యా ఏషా మాశిష స్సన్తు-ఇతి కేచిత్

135. యా జ్ఞానాః ప్రతి నన్దన్తి రాత్రీ నేను మివా ౭౭యతీమ్| సక్తేత్సరస్య యా పత్నీ సా నో
అస్తు సుమజ్గతీ స్వాహా|-ఏకాగ్ని 2-20
136. ఇయ మేవ సా యా ప్రథమా వ్యోచ్ఛ దన్త రస్యో శ్చరతి ప్రవిష్టా| వధూ ర్జజాన నవగ
జ్జనీతీ త్రయ ఏనా మృహిమానో స్సచన్తే|| ఛన్దస్వతీ ఉషస్తా పేపిశానే సమాన య్మోని మను
సశ్చరన్తీ| సూర్యపత్నీ వి చరతః ప్రజానతీ కేతు జ్జ్యోత్వానే అజరే భూరీరేతసా|| ఋతస్య పన్తా
మను తిస్త ఆ ౭గు స్త్రయో ఘర్మాస్తో అను జ్యోతిషా ౭౭ ౭గుః| ప్రజా మేకా రఖత్యార్థ మేకా
వ్రత మేకా రఖతి దేవయూనామ్|| తై సం 4-3-11-21, 22
137. తృప్యత పరివత్సరీణ, న్రీణీ చ-127, 128 వలన 21 వాక్యములు 23 వాక్యములగుటచే
138. ఉక్త్యశ్చ ౭స్యతిరాత్రశ్చ సాద్యస్కే శ్చన్దసా సహా|-ఇతి కేచిత్
139. అపూపఘృతాహుతే నమస్తే-ఇతి కేచిత్
140. జన దద్ధి రథర్వాజ్గిరోభి రము మ్మయి-ఇతి కేచిత్
141. భూయాసమ్| సగ్ధ స్రవన్తు-2 వాక్యములుగా
142. అజ్ఞౌ న్యజ్ఞా వభిత్ రథ య్మో ధావన్త వ్హతార మను సశ్చరన్తా దూరేహతి రిన్ధియాహా
న్వతతీ తే నో ౭గ్నయః పప్రయః పారయన్తు| తై సం 1-7-7-33
143. అయ వ్హ మశ్వినౌ-ఇతి కేచిత్
144. గచ్ఛతు-ఇతి కేచిత్; 144a. వా జ్ఞీహితా తా న్త ఆ దదే|-ఇతి కేచిత్
145. భూయాస, మస్తా, పశ్చాచ-140 వలన 24 వాక్యములు 25 వాక్యములగుటచే
146. రరాట ము దివ-ఇతి పాఠ భేదః
147. అవ జ్యౌ మివ-ఇతి కేచిత్; 147a. ఫలిగ-ఇతి కేచిత్
148. య దహ న్ధనేన-ఇతి కేచిత్
149. ప్రవణగ్ శ్చరామి-ఇతి పాఠ భేదః, ప్రవణాగ్ శ్చరామి-ఇతి భాష్యసమ్మతః పాఠహ్
150. ధనేన దేవా-ఇతి పాఠ భేదః

151. పరి త్వా గిరే రమిహ మ్పరి బ్రాతుః పరి ష్వసుః|-ఇతి కేచిత్
152. సర్వేభ్యో జ్ఞాతిభ్యః-ఇతి పాఠ భేదః
153. శశ్వ త్పరి కుపితేన సజ్కృమేణా ఽవిచ్ఛిదా|-ఇతి కేచిత్
154. ఆ వర్తన వర్తయ ని నివర్తన వర్తయేన్త్ర నర్థబుదా భూమ్యా శ్చతస్ర ప్రదిశ స్తాభి రా వర్తయా పునః|| తై సం 3-3-10-30
155. అను పో ఽహ్వా దను హ్వయో నివర్తో వో న్యవీవృతః|-ఇతి కేచిత్
156. అదేవా-ఇతి కేచిత్
157. దేవవత్తరమ్-ఇతి పాఠ భేదః
158. సిక్వాప్రో-ఇతి పాఠ భేదః
159. మహ్య మి ద్వశ మానయా థాన్వహా|-ఇతి కేచిత్
160. మభ్యపత త్త దు-ఇతి కేచిత్, మభ్యపప్త త్త దు-ఇతి పాఠ భేదః
161. పతయన్తి బిభ్యత్-ఇతి కేచిత్
162. స్తోకో-ఇతి కేచిత్
163. అభ్యపత చ్చివేన|-ఇతి కేచిత్, అభ్యపప్త చ్చివేన|-ఇతి పాఠ భేదః
164. మనస్తా స మాగ్రా మ్ప్రహ్మణా స మ్ప్రశ్చాన స్సుకృతా కృతేన|-ఇతి పాఠ భేదః
165. ప్రజాపతే న త్వ దేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరి తా బభూవ| యత్కామా స్తే జహుమ స్త న్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయూణామ్|| తై సం 1-8-14-28
166. సమ్రాజ ఇచ్చ విరాజ ఇచ్చ ఽభిశ్రీ ర్యా చ నో గృహే|

లక్ష్మీ రాష్ట్రస్య యా ముఖే తయా మా సగం సృజామసి|| ఏకాగ్ని 2-8

|| హరిః ఓం(3) ||

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

ఓం నమః పరమాత్మనే

॥ శ్రీ గురుభ్యో నమః హరిః ఓం(4) ॥

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమః ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో
వాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి॥ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥

అథ సౌర్యాణా మ్మన్తాణా మ్మఖిణ్య ఋషి రైవత శ్చందాంస్యనుక్రమిష్యామః।
పూర్వాఽఽచార్య క్రమేణైతథ్సర్వ మ్పూరాదిష్టం శౌనకాదిభి రాచార్యై ర్జపవతాన్తు ప్రత్యక్షార్థ
మిదానీ న్తన్మయోచ్యతే। మహా వ్యాధీన్ యత్నా కుష్ఠా ఽపస్మార హృద్రోగ వ్యధోదర
గుల్మ భూర్గుదారశ శోణితార్దః జలోదర భగన్దర పాణ్డు రోగైః కాసాఽశ్వాసాఽహితాది
విస్ఫోటక మజ్జిర్ణ శిరో రోగ ప్రమేహంశ్చ మహా వ్యాధీ న్నాశయేత్। మమ ఇహ జన్మని
పూర్వ జన్మని జన్మాన్తర కృత పాతక మహా పాతకోప పాతక సమస్త పాప ఖయ ద్వారా
శ్రీ సవితృ సూర్య నారాయణ దేవతా ముద్దిశ్య శ్రీ సవితృ సూర్య నారాయణ దేవతా
ప్రీత్యర్థ మ్మహా సౌర మన్త పారాయణ జ్కరిష్యే॥

1. ఉ దు త్య జ్ఞాతవేదస మితి త్రయో దశర్చస్య సూక్తస్య। కణ్వ పుత్రః ప్రస్కణ్వ ఋషిః।
సూర్యో దేవతా। నవా ఽఽద్యా గాయత్రీ ఛన్దః। ఉ ద్వయ న్తమస స్పరీతి చతస్రో
ఽనుష్టుభః। ఉద్యన్నద్యేత్యయ స్త్రిచో రోగఘ్నః। ఉపనిష దన్త్యో ఽర్ధరోచ ద్విషఘ్నః।
మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః॥

ఉ దు త్య జ్ఞాతవేదస నైవ క్షేహన్తి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥ 1 ॥

అప త్యే తాయవో యథా నఖత్రా యన్త్యక్షుభిః। సూరాయ విశ్వచఖ్షసే ॥ 2 ॥

అదృత మస్య కేతవో వి రశ్మయో జన్తా అను। బ్రాజన్తో అగ్నయో యథా ॥ 3 ॥

తరణి ర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృ దసి సూర్య। విశ్వ మా భాసి రోచనమ్ ॥ 4 ॥

- ప్రత్య జ్ఞేవానా స్త్విశః ప్రత్యజ్ఞు దేషి మానుషాన్ | ప్రత్య జ్విత్యం స్య ర్భుతే || 5 ||
- యేనా పావక చష్టసా భురణ్యస్త జ్ఞానో అను త్వ స్త్వరుణ పశ్యసి || 6 ||
- వి ద్యా మేషి రజ స్స్పృథ్యహా మిమానో అక్తుభిః | పత్య జ్ఞాన్మాని సూర్య || 7 ||
- సప్త త్వా హరితో రథ వహన్తి దేవ సూర్య | శోచిష్కే శ స్త్విచక్షుణ || 8 ||
- అయుక్త సప్త శున్ధ్యవ స్సూరో రథస్య నష్టః | తాభి ర్యాతి స్వయుక్తిభిః || 9 ||
- ఉ ద్వయ న్తమస స్పరి జ్యోతి ష్యశ్యస్త ఉత్తరమ్ |
- దేవ నేవత్రా సూర్య మగన్తు జ్యోతి రుత్తమమ్ || 10 ||
- ఉద్య న్నద్య మిత్రమహ ఆరోహ న్నుత్తరా నివమ్ |
- హృద్గోగ మ్మమ సూర్య హరిమాణ ఇచ్చ నాశయ || 11 ||
- శుకేషు మే హరిమాణం రోషణాకాసు దధ్మసి |
- అథో హరిద్దవేషు మే హరిమాణ ని దధ్మసి || 12 ||
- ఉ దగా దయ మాదిత్యో విశ్వేన సహసా సహ |
- ద్విషస్త మ్మహ్యం రన్ధయ న్మో అహ స్త్విషతే రథమ్ || 13 ||
2. చిత్ర నేవానా మితి షళ్యచస్య సూక్తస్య | ఆజ్ఞీరస పుత్రః కుత్స ఋషిః | సూర్యో దేవతా |
- త్రిష్టు ప్రసంగః | మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః ||
- చిత్ర నేవానా ము దగా దనీక ఇచ్చు ర్మితస్య వరుణస్యా ఽగ్రేః |
- ఆ ఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్య ష శ్చ || 14 ||
- సూర్యో దేవీ ముషస్తం రోచమానా మ్మర్యో న యోషా మభ్యేతి ప్రశ్నాత్ |
- యత్రా నరో దేవయన్తో యుగాని వితన్వతే ప్రతి భద్రాయ భద్రమ్ || 15 ||
- భద్రా అశ్వో హరిత స్సూర్యస్య చిత్రా ఏతగ్వా అనుమాద్యాసః |

నమస్యన్తో దివ ఆ పృష్ఠ మస్థుః పరి ద్యావాపృథివీ యన్తి సద్యః || 16 ||

త ఘ్నార్యస్య దేవత్య న్త న్మహిత్య మ్మధ్యా కర్తో ర్వితతం స జ్ఞాభార|

యదే దయుక్త హరిత స్సధస్తా దా ద్రాత్రీ వాస స్తనుతే సిమస్మై || 17 ||

త స్మితస్య వరుణస్యాఽభిచక్షే సూర్యో రూప జ్ఞాణతే ద్యో రుపస్థే|

అనన్త మన్య ద్రుశ దస్య పాజః కృష్ణ మన్య ధృతిత స్స మృరన్తి || 18 ||

అద్యా దేవా ఉదితా సూర్యస్య ని రంహసః పిప్రుతా ని రవద్యాత్|

త న్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తా మదీతి సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః || 19 ||

3. ఇన్త మ్మిత్ర క్షరుణ మగ్ని మాహు రితి ద్వయో ర్మన్తయో రౌచథ్య పుత్రో దీర్ఘతమ

ఋషిః| సూర్యో దేవతా| త్రిష్టు ప్చన్దః| మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః|

ఇన్త మ్మిత్ర క్షరుణ మగ్ని మాహు రథో దివ్య స్స సుప్తర్థో గరుత్మాన్|

ఏకం స ద్విప్రా బహుధా వదన్త్యగ్ని య్ముమ మ్మాతరిశ్వాన మాహుః || 20 ||

కృష్ణ నియానం హరేయ సుప్తర్థా అపో వసానా దివ ము త్పతన్తి|

త ఆ ఽవృత్త స్థదనా దృతస్యాది ద్భుతేన పృథివీ వ్యుద్యతే || 21 ||

4. హంస శ్శుచిష దిత్యేకస్యార్చో గౌతమ పుత్రో వామదేవ ఋషిః| సూర్యో దేవతా| జగతీ

చన్దః| మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః|

హంస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిక్షస ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్|

న్రుష ద్వరస దృతస ద్యౌమస దక్షా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతమ్ || 22 ||

5. య త్వా సూర్య స్వ రాభను రిత్యేకస్యార్చో భూమి పుత్రో ఽత్రీర్ ఋషిః| సూర్యో

దేవతా| అనుష్టు ప్చన్దః| మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః|

య త్వా సూర్య స్వరాభను స్తమసా ఽవిధ్య దాసురః|

అశ్వేత్రవి ద్యథా ముగ్ధో భువనాన్యదీధయుః || 23 ||

6. యదద్యేత్యేకస్యార్చో మైత్రావరుణ పుత్రో వసీష్ఠ ఋషిః | సూర్యో దేవతా | త్రిష్టు ప్రచందః |
మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః |

య దద్య సూర్య బ్రహ్మేనాగా ఉద్య నిత్రాయ వరుణాయ సత్యమ్ |

వయ న్దేవతా దీతే స్యామ తవ ప్రియాసో అర్యమ న్నృణన్తః || 24 ||

7. ఉభూర్యేతి తిస్రాణా మైత్రావరుణ పుత్రో వసీష్ఠ ఋషిః | సూర్యో దేవతా | త్రిష్టు ప్రచందః |
మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః |

ఉ భూర్యో బృహ దర్చింష్యశే త్పురు విశ్వా జనిమ మానుషాణామ్ |

సమో దివా దద్యశే రోచమాన్తః క్రత్వా కృత సుకృతః కర్తుభి ర్భూత్ || 25 ||

స సూర్య ప్రతి పురో న ఉ ధా ఏభి స్తోమేభి రేతశేభి రేషైః |

ప్ర నో మిత్రాయ వరుణాయ వోచో బ్రహ్మసో అర్యష్టే అగ్నయే చ || 26 ||

వి న స్సహస్రం శురుధో రదన్వృతావాన్ వరుణో మిత్రో అగ్నిః |

యచ్ఛన్తు చన్త్రా ఉపమ న్నో అర్క మా నః కామ మ్భూపురన్తు స్తవానాః || 27 ||

8. ఉద్యేతి సుభగ ఇతి చతస్రో బర్హతశ ఇత్యేతాసా మైత్రావరుణ పుత్రో వసీష్ఠ ఋషిః |
సూర్యో దేవతా | త్రిష్టు ప్రచందః | మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః |

ఉద్యేతి సుభగో విశ్వచక్షా స్సాధారణ స్సూర్యో మానుషాణామ్ |

చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణస్య దేవ శ్చర్మేవ య స్సమవివ్య క్తమాంసి || 28 ||

ఉద్యేతి ప్రసవీతా జనానా మ్మహా న్కేతు ర్ణవ స్సూర్యస్య |

సమాన ఇచ్చక్త మ్పర్యావివృత్సన్ య దేతశో వహతి ధూర్ష యుక్తః || 29 ||

విభ్రాజమాన ఉషసా ముపస్థా ద్దేభి రు దేత్యనుమద్యమానః |

ఏ॒ష మే॑ దే॒వ స్స॑వి॒తా చ॑చ్ఛన్ద॒య స్స॑మా॒న న్న ప్ర॑మినా॒త్తి ధా॑మ ॥ 30 ॥

ది॒వో రు॒క్మ ఉ॑రు చ॒ఖ్వా ఉ దే॑తి దూ॒రే అ॑ర్థ స్త॒రణి॑ రా॒భిజమా॑నః।

నూ॒న జ్ఞా॒నా సూ॒ర్యేణ॑ ప్ర॒సూతా॑ అ॒య న్న॒ర్థాని॑ కృ॒ణవ॑ న్నపా॑ంసి ॥ 31 ॥

యత్రా॑ చ॒క్రు ర॒మృతా॑ గా॒తు మ॑స్మై శ్రే॒యో న దీ॑య న్నన్వే॒త్తి పా॑థః ॥ 32 ॥

9. ఉ దు త్య ద్ధర్శత త్వపు రితి త్యుచస్య సూక్తస్య। మైత్రావరుణ పుత్రో వసిష్ఠ ఋషిః।
సూర్యో దేవతా। ఆద్యా బృహతీ, ద్వితీయా సతో బృహతీ, తృతీయా పుర ఉష్ణి కృష్ణాంసి।
మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః।

ఉ దు త్య ద్ధర్శత త్వపు ర్దివ ఏతి ప్రతిహ్వారే।

య దీ మాశు ర్వహతి దేవ ఏతశో విశ్వస్మై చఖ్వాసే అరమ్ ॥ 33 ॥

శ్రీర్ణశ్శీర్ణో జగత స్తస్థుష స్పతిం సమయా విశ్వ మా రజః।

సప్త స్వసౌర సువితాయ సూర్య స్త్వహన్తి హరితో రథే ॥ 34 ॥

త చ్చఖ్వు ర్దేవహీతం శుక్ర ముచ్చరత్।

పశ్యేమ శరద శ్శత శ్శోవేమ శరద శ్శతమ్ ॥ 35 ॥

10. బణ్మహా నితి ద్వయో ర్మంత్రయో ర్భుగు పుత్రో జమదగ్నిర్ ఋషిః। సూర్యో దేవతా।
బార్హత ప్రగాథ శ్చన్దః। మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః।

బణ్మహో అసి సూర్య బళాదిత్య మహో అసి।

మహ స్తే సతో మహిమా పనస్యతే ఽద్ధా దేవ మహో అసి ॥ 36 ॥

బట్సూర్య శ్రవసా మహో అసి సత్రా దేవ మహో అసి।

మహ్నో దేవానా మసుర్యః పురోహితో విభు జ్యోతి రదాభ్యమ్ ॥ 37 ॥

11. నమో మిత్రస్యేతి ద్వాదశర్చస్య సూక్తస్య। సూర్య పుత్రో ఽభిఃప ఋషిః। సూర్యో దేవతా।

జగతీ చన్దః | దశమీ త్రిష్టు ప్చన్దః | మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః |

నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షసే మహా దేవాయ త దృతం సపర్యత |

దూరేదృశే దేవజాతాయ కేతవే దివ స్సుత్రాయ సూర్యాయ శంసత || 38 ||

సా మా సత్యోక్తిః పరీ పాతు విశ్వతో ద్యావా చ యత్ర తతన్ నహాని చ |

విశ్వ మన్యన్ని విశతే య దేజతి విశ్వాహా ౭౭పో విశ్వాహా దేతి సూర్యః || 39 ||

న తే ఆదేవః ప్రదివో ని వాసతే య దేతశేభిః పతరై రథర్యసి |

ప్రాచీన మన్య దను వర్తతే రజ ఉ దన్యేన జ్యోతిషా యాసి సూర్య || 40 ||

యేన సూర్య జ్యోతిషా బాధసే తమో జగ చ్చ విశ్వ ముద్దియర్షే భానునా |

తేనా ౭స్మ ద్విశ్వా మనీరా మనాహుతి మపా ౭మీవా మప దుష్వప్స్వం సువ || 41 ||

విశ్వస్య హి ప్రేషేతో రభసి వ్రత మహేశయ స్సుచ్చరసి స్వధా అను |

య దద్య త్వా సూర్యోపబ్రవామహౌ త న్నో దేవా అను మంసీరత క్రతుమ్ || 42 ||

త న్నో ద్యావాపృథివీ త న్న ఆప ఇన్ద్ర శ్శృణ్వన్తు మరుతో హవ స్త్వచః |

మా శూనే భూమ సూర్యస్య సన్దృశి భద్ర జ్ఞోవన్తో జరణా మశీమహి || 43 ||

విశ్వాహో త్వా సుమనస స్సుచక్షసః ప్రజావన్తో అనమీవా అనాగసః |

ఉద్యన్త న్వా మిత్రమహా దివేదీవే జ్యో గ్జీవాః ప్రతి పశ్యేమ సూర్య || 44 ||

మహి జ్యోతి ర్పిత్రత న్వా విచక్షణ భాస్వన్త ఇచ్ఛిషేచక్షుషే మయః |

ఆరోహన్త మృహతః పాజస స్పరి వయ జ్ఞోవాః ప్రతి పశ్యేమ సూర్య || 45 ||

యస్య తే విశ్వా భువనాని కేతునా ప్ర చేరతే ని చ విశన్తే అక్తుభిః |

అనాగ్రాప్తేన హరికేశ సూర్యా ౭హ్నో ౭హ్నో వస్యసావస్యసో దీహి || 46 ||

శ న్నో భవ చక్షసా శ న్నో అహ్నో శ మృహనునా శం హిమా శ జ్ఞుణేన |

యథా శ మధ్వ ఇచ్చ మస ద్ధురోణే త ధ్సార్వ ద్రవిణ నేహి చిత్రమ్ || 47 ||

అస్మాక నేవా ఉభయాయ జన్మనే శర్మ యచచత ద్విపదే చతుష్పదే |

అద త్విబ దూర్జయమాన మాశీత న్త దస్మే శ య్యో రరపో దధాతన || 48 ||

య ద్వో దేవా శ్చక్రమ జిహ్వాయా గురు మనసో వా ప్రయుతీ దేవహేళనమ్ |

అరావా యో నో అభి దుచ్చనాయతే తస్మి న్త దేనో వసవో ని ధేతన || 49 ||

12. సూర్యో నో దివ స్పాత్వితి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్య | సూర్య పుత్ర శ్చక్షుర్ ఋషిః |

సూర్యో దేవతా | గాయత్రీ ఛందః | మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే వినియోగః |

సూర్యో నో దివ స్పాతు వాతో అన్తరిక్షాత్ | అగ్ని ర్షుః పార్థివేభ్యః || 50 ||

జోషా సవిత ర్యస్య తే హర శ్శతం సవా అర్హతి | పాహి నో దిద్యుతః పతన్త్యాః || 51 ||

చక్షు ర్నో దేవ స్సవితా చక్షు ర్న ఉత పర్వతః | చక్షు ర్ధాతా దధాతు నః || 52 ||

చక్షు ర్నో దేహి చక్షుషే చక్షు ర్విశ్వే తనూభ్యః | స శ్చోద త్తీ చ పశ్యేమ || 53 ||

సుసన్దృశన్తా వయ మ్ప్రీతి పశ్యేమ సూర్య | వి పశ్యేమ న్తచక్షుసః || 54 ||

13. విభ్రా శ్శ్పహ దితి చతుర్ ఋచస్య సూక్తస్య | సూర్య పుత్రో విభ్రాశ్శ్పః | సూర్యో

దేవతా | జగతీ ఛందః | విభ్రాజ జ్యోతిషేత్యాస్తార పఞ్క్తి శ్చందః | మహా సౌర పారాయణే

సూర్యోపస్థానే వినియోగః |

విభ్రా శ్శ్పహ త్ప్రీతు సోమ్య మ్మధ్వాయు ర్దధ ద్యజ్ఞపతా వవిప్రలతమ్ |

వాతజాతో యో అభిరక్షతి త్మనా ప్రజాః పుషోష పురుధా వి రాజతి || 55 ||

విభ్రా శ్శ్పహ భుభృత హ్వాజసాతమ్ నర్మ నివో ధరుణే సత్య మర్పితమ్ |

అమిత్రహో వృత్రహో దస్యహన్తమ్ జ్యోతి ర్జజ్ఞే అసురహో సపత్నహా || 56 ||

ఇదం శ్రేష్ఠ జ్యోతిషా జ్యోతి రుత్తమ వ్రీశ్వజి ధన్వజి దుచ్యతే బృహత్ |

విశ్వభా శ్చాభో మహి సూర్యో దృశ ఉరు పప్రథే సహ ఓజో అమృతమ్ || 57 ||

విభ్రాజ జ్ఞోతిషా స్వ(అ)రగచ్ఛ రోచన స్థివః |

యేనేమా విశ్వా భువనాన్యాభృతా విశ్వకర్మణా విశ్వదేవ్యావతా || 58 ||

14. ఆ య జ్ఞౌ రితి తృచస్య సూక్తస్య | స్వామముభవ స్సార్పరాజ్ఞ ఋషిః | సూర్యో
దేవతా | గాయత్రీ ఛన్దః | మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే ఏనియోగః |

ఆ య జ్ఞః పృశ్చి రక్రమీ దసద న్మాతర మ్పురః | పితర ఇచ్చ ప్రయ స్త్వః || 59 ||

అస్త శ్చరతి రోచనా యస్య ప్రాణ దపానతీ వ్యఖ్య నృహిషో దివమ్ || 60 ||

త్రింశ ధామ వి రాజతి వా క్షతజ్ఞాయ ధీయతే | ప్రతి వస్తో రహ ద్యుభిః || 61 ||

15. ఋత ఇచ్చ సత్య ఇచ్చితి తృచస్య సూక్తస్య | మాధుచ్ఛన్దసో యమర్షణ ఋషిః |
భావవృత్తో దేవతా | అనుష్టుప్చన్దః | మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే ఏనియోగః |

ఋత ఇచ్చ సత్య ఇచ్చా ఋభీర్ధా త్వప్తసో ఋధ్యజాయత |

తతో రాత్ర్యజాయత తత స్సముద్రో అర్ణవః || 62 ||

సముద్రా దర్ణవా దధి సక్షథ్సరో అజాయత |

అహోరాత్రాణి విదధ ద్విశ్వస్య మిషతో వతీ || 63 ||

సూర్యాచన్తమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్ |

దివ ఇచ్చ పృథివీ ఇచ్చా ఋన్తరిఖ్న మథో స్వః || 64 ||

16. సవితా పశ్చాతా దిత్యేకస్యారోచ్చ లుశో ధానాక ఋషిః | విశ్వే దేవా దేవతా | త్రిష్టు
ప్చన్దః | మహా సౌర పారాయణే సూర్యోపస్థానే ఏనియోగః |

సవితా పశ్చాతా ధృవితా పురస్తా ధృవితోత్తరాత్తా ధృవితా ఋధరాత్తాత్ |

సవితా న స్సువతు సర్వతాతిం సవితా నో రాసతా నీర్వా మాయుః || 65 ||

॥ మహా సౌర పారాయణ ఫల శ్రుతిః ॥

షష్ఠీర్ ఋచోఽర్ధర్చశ ఏతాసాం సౌర్యాణాం శ్రీ సూర్య ఏవ దేవతా| అన్య మేకం సూక్త
మాత్మన స్తవ మృన్యన్తే| య ఋషి స్సోఽహ మితి ధ్యాతవ్యమ్| య ఏతేన సౌర్యేణ
సూక్తేన శ్రీ సూర్య మహా రహ రుప తిష్ఠన్తే| ధన ధాన్య బహు రత్నవన్త, నిర్వాహ్యధివన్త,
ఆయుష్యవన్త, ఆరోగ్యవన్తో, అన్నాద్యవన్తో, రయివన్తో, బలవన్తో, బహు పుత్రవన్తో భవన్తి| శ్రీ
కామ శాన్తి కామః పుష్టి కామ స్తుష్టి కామో మేధా కామః ప్రజ్ఞా కామో యశ స్కామః
ప్రజనన కామ ఆయుష్య కామ ఆరోగ్య కామో అన్నాద్య కామ ఏవ మృత్యురస్యా
అరథాధన జ్ఞుర్యాత్| సదా గృహీ పాప ఖయోఽర్థి వ్యాధి నాశనోఽర్థి శత్రు నాశనోఽర్థి
జీవితోఽర్థి పుత్రోఽర్థి మోక్షోఽర్థి ధనోఽర్థి చ కుర్వీత శ్రీ సూర్య నారాయణస్యైవ
సాయుజ్యం సరూపతాం సలోకతా మశ్నతే, నమ శ్శానకాయ నమ శ్శానకాయ నమ
శ్శానకాయ, నమః పరమర్షిభ్యో నమః పరమర్షిభ్యో నమః పరమర్షిభ్యః|
శాన్తా పృథివీ శివ మన్తరిఖి న్యో ర్నోదేవ్యభయ న్నో అస్తు|
శివా దిశః ప్రదిశ ఉద్దిశో న ఆపో విశ్వతః పరి పాస్తు సర్వత శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥

శ్రీ పద్మినీ సం(2)జ్ఞాచ్ఛాయా ఉపా దేవీ సమేత

శ్రీ సవితృ సూర్య నారాయణ స్సప్రీత స్సప్రసన్నో వరదో భవతు|
నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమః ఉషధీభ్యః|
నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి॥
ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥

॥ హరిః ఓం(3) ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

మహా సౌరము - ఋగ్వేదీయ సూర్య దేవతాక సకల ఋక్కుల సంపుటి

SL	సూక్తారంభం / ఋగారంభం	మణ్డలం-సూక్తం	ఋక్కులు	ఋక్సంఖ్య	ఋక్ క్రమసంఖ్య
1	ఉ దు త్య జ్ఞాతవేదసం	1 - 50	1 - 13	13	1 - 13
2	చిత్ర స్థేవానాం	1 - 115	1 - 6	6	14 - 19
3	ఇన్ద్ర మ్మిత్రం	1 - 164	46, 47	2	20 - 21
4	హంస శ్శుచిషత్	4 - 40	5	1	22
5	య త్వా సూర్య	5 - 40	5	1	23
6	య దద్య సూర్య	7 - 60	1	1	24
7	ఉ ధ్సూర్యః	7 - 62	1 - 3	3	25 - 27
8	ఉద్వేతి సుభగః	7 - 63	1 - 5	4½	28 - 32
9	ఉ దు త్య ధర్వశతం	7 - 66	14 - 16	3	33 - 35
10	బణ్మహాన్	8 - 101	11, 12	2	36 - 37
11	నమో మిత్రస్య	10 - 37	1 - 12	12	38 - 49
12	సూర్యో నో దివః	10 - 158	1 - 5	5	50 - 54
13	విభ్రా శ్శుహత్	10 - 170	1 - 4	4	55 - 58
14	ఆ ఽయ జ్ఞోః	10 - 189	1 - 3	3	59 - 61
	సూర్య దేవతాక ఋక్కుల మొత్తము			60½	1 - 61
15	ఋత ఇచ్చ సత్య ఇచ్చ	10 - 190	1 - 3	3	62 - 64
16	సవితా పశ్చాతాత్	10 - 36	14	1	65

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

॥ ఆదిత్య స్తోత్రమ్ ॥

చ. వెలుగు మతోక్క పేరఖల విద్యలకున్ బరమార్థ భూతమై
 వెలుగులు తన్ను మించి మఱి విశ్వమునందున వేఱు చోట లే
 వలఘుడు శిష్య వత్సలుడు నంబుధి శోషణ దాహ మూర్తి వె
 ల్గుల నిధికిన్ గురూత్తమునకున్ జగదక్షునకున్ నమస్కృతుల్.

(శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి రామాయణ కల్ప వృక్ష సుందర కాండ చంపక సుమము)

నమ స్సవిత్తే జగదేక చక్షుషే, జగ త్ప్రసూతి స్థితి నాశ హేతవే ।

త్రయీమయాయ త్రిగుణాత్మ ధారిణే, విరిఞ్చీ నారాయణ శక్కరాఽఽత్మనే ॥ 1 ॥

ధేయ స్సదా సవిత్ మణ్డల మధ్య వర్తీ, నారాయణ స్సరసిజాఽఽసన సన్నివిష్టః ।

కేయూరవా న్మకర కుణ్డలవా నిర్మరీటీ, హరీ హిరణ్మయ వపు ర్ధృత శఙ్ఖ చక్రః ॥ 2 ॥

పద్మాఽఽసనః పద్మకరః పద్మ గర్భ సమ ద్యుతిః ।

సప్తాఽశ్వ స్సప్త రజ్జశ్చ ద్విభుజ స్సవితా రవిః ॥ 3 ॥

కాలాఽఽత్మా సర్వ భూతాఽఽత్మా వేదాఽఽత్మా విశ్వతో ముఖః ।

జన్మ మృత్యు జరా వ్యాధి సంసార భయ నాశనః ॥ 4 ॥

ప్రాత ర్భ్రహ్మ స్వరూపోఽయమ్ మధ్యాహ్నాతు మహేశ్వరః ।

అస్తమానే స్వయ స్త్విష్ణు స్త్రయీ మూర్తి ర్దివాకరః ॥ 5 ॥

త్రైలోక్యైక ప్రదీపాయ సృష్టి స్థిత్యంత హేతవే ।

ఋగ్యజ సామ రూపాయ నమః పఙ్కజ బంధవే ॥ 6 ॥

భానో భాస్కర మార్తాణ్డ చణ్డ రశ్మే దివాకర ।

ఆరోగ్య మాయు ర్విజయ మ్పుత్రా న్దేహి నమోఽస్తు తే ॥ 7 ॥

భానో భాస్కర మార్తాణ్డ చణ్డ రశ్మే దివాకర ।

ఆయు రారోగ్య మైశ్వర్యం శ్రియం పుత్రాంశ్చ దేహి మే ॥ 8 ॥

ధృత పద్మ ద్వయ మ్భాను నైజో మణ్డల మధ్యగమ్ |
సర్వాఽఽధి వ్యాధి శమన ఇచ్ఛాయాఽఽశ్లిష్ట తను మ్భజే || 9 ||

సౌర మణ్డల మధ్యస్థం సామ్భం సంసార భేషజమ్ |
నీల గ్రీవం విరూపాఽక్ష న్నమామి శివ మవ్యయమ్ || 10 ||

జపా కుసుమ సజ్కాశ జ్కాశ్యపేయ మ్మహా ద్యుతిమ్ |
తమోఽరిం సర్వ పాపఘ్నం ప్రణతోఽస్మి దివాకరమ్ || 11 ||

ధ్యాయే త్సూర్య మనంత కోటి కిరణ నైజో ఽమల మ్భాస్కరమ్
భక్తానా మభయ ప్రద నినకర జ్ఞోతి ర్మయం శంకరమ్ |
ఆదిత్య జ్ఞాగ దీశ మచ్యుత మజ నైలోక్య చూడా మణిమ్
భక్తా ఽభీష్ట వర ప్రద నిన మణి మ్మూర్తాండ మాద్యం శుభమ్ || 12 ||

ఋగ్వేదాఽఽత్మక మణ్డలాయ మహతే సామాఽఽత్మకా ఽర్చిష్మతే
యాజుర్వేదిక రూప పూరుష వర స్వర్ణాఽఽత్మనే భాస్వతే |
కాలాయా ఽఖిల నాడికాఽఽది విభిదా భిన్నాయ రోచిష్మతే
సర్వ త్రాయక సంతతా ఽతి గతయే సూర్యాయ తుభ్య న్నమః || 13 ||

ద్విజానాం సర్వేషా న్త్వ మసి సముపాస్యః ప్రతి దినమ్
ధిన్ోషి త్వం సర్వ జ్ఞాగ దపి చ వృష్టిం విరచయన్ |
ప్రతీతః పథా స్త్వం పరమ పురుషాఽర్థ స్త్వ మపి చ
ప్రయాతు న్నస్మై తే నను కిరణ మాలి న్నతి రియమ్ || 14 ||

¹మిత్ర ²రవి ³సూర్య ⁴భాను ⁵ఖగ ⁶పూష ⁷హిరణ్యగర్భ
⁸మరీ ⁹చ్యాదిత్య ¹⁰సవి ¹¹త్రర్క ¹²భాస్కరేభ్యో నమః || 15 ||

శ్రీ ఛాయా సంజ్ఞా సమేత శ్రీ సవిత్య సూర్య నారాయణ పర బ్రహ్మణే నమః || 16 ||

॥ శ్రీ భాస్కరాష్టకము ॥

శ్రీ పద్మినీశ మరుణోజ్జ్వల కాంతిమంత్రమ్, మౌనీస్త్ర బృన్ద సుర వన్దిత పాద పద్మమ్ ।
 నీరేజ సంభవ ముకున్ద శివ స్వరూపమ్, శ్రీ భాస్కరం భువన బాన్ధవ మాత్రయామి ॥ 1 ॥

మార్తాణ్డ మీశ మఖిలాత్మక మంశుమంత్రమ్, ఆనన్ద రూప మణిమాదిక సిద్ధిద ఇచ్చ ।
 ఆద్యన్త మధ్య రహితఇచ్చ శివప్రద న్తావమ్, శ్రీ భాస్కర న్నత జనాశ్రయ మాత్రయామి ॥ 2 ॥

సప్తాశ్వ మభ్ర మణి మాశ్రిత పారిజాతమ్, జాంబూనదాభ మతి నిర్మల దృష్టిద ఇచ్చ ।
 దివ్యాంబరాభరణ భూషిత చారు మూర్తిమ్, శ్రీ భాస్కర జ్ఞాన గణాధిప మాత్రయామి ॥ 3 ॥

పాపాశ్చర్తి రోగ భయ దుఃఖ హరం శరణ్యమ్, సంసార గాఢతమ సాగర తారక ఇచ్చ ।
 హంసాత్మక న్నిగమ వేద్య మహస్కర న్తావమ్, శ్రీ భాస్కర జ్ఞమల బాన్ధవ మాత్రయామి ॥ 4 ॥

ప్రత్యక్ష దైవ మచలాత్మక మచ్యుత ఇచ్చ, భక్త ప్రియం సకల సాక్షిణ మప్రమేయమ్ ।
 సర్వాత్మకం సకల రోగ హరం ప్రసన్నమ్, శ్రీ భాస్కర జ్ఞాన దధీశ్వర మాత్రయామి ॥ 5 ॥

జ్యోతి స్వరూప మఘ సఇచ్చయ నాశక ఇచ్చ, తాప త్రయాశ్చ మనన్త శుభ ప్రద ఇచ్చ ।
 కాలాశ్చత్మక జ్ఞాన గణేన సుసేవిత ఇచ్చ, శ్రీ భాస్కరం భువన రక్షక మాత్రయామి ॥ 6 ॥

సృష్టి స్థితి ప్రళయ కారణ మీశ్వర ఇచ్చ, దృష్టిప్రదం పరమ హృష్టిద మాశ్రితానామ్ ।
 ఇష్టాశ్చర్థదం సకల కష్ట నివారక ఇచ్చ, శ్రీ భాస్కరం మృగ పతీశ్వర మాత్రయామి ॥ 7 ॥

ఆదిత్య మార్త జన రక్షక మవ్యయ ఇచ్చ, ఛాయా ధవ జ్ఞానక రేతస మగ్ని గర్భమ్ ।
 సూర్య జ్ఞాపాశు మఖిలాశ్రయ మాదిదేవమ్, లక్ష్మీనృసింహ కవి పాలక మాత్రయామి ॥ 8 ॥

శ్రీ భాస్కరాష్టక మిదం పరమం పవిత్రమ్, యత్ర శ్రుత ఇచ్చ పఠితం సతతం స్మృత ఇచ్చ ।
 తత్ర స్థిరాణి కమలాశ్చ కృపా విలాసైః, దీర్ఘాశ్చయ రథ బల వీర్య సుతాదికాని ॥ 9 ॥

॥ ఓం తత్సత్ ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

॥ ఆదిత్య హృదయమ్ ॥

..... మమ చిన్మిత మనోరథాః సర్వార్థం ఆదిత్య హృదయ స్తోత్ర మహా మన్త జప జ్ఞప్తిష్యే |
అస్య శ్రీ ఆదిత్య హృదయ స్తోత్ర మహా మన్తస్య | అగస్త్యో భగవాన్మృషిః | అనుష్టు ప్చందః |
ఆదిత్య హృదయ భూతో భగవాన్బ్రహ్మ దేవతా | నిరస్తాః సర్వేషాం విఘ్నతయా బ్రహ్మ
విద్యా ప్రాప్త్యర్థే సర్వత్ర జయ సిద్ధ్యర్థే చ జపే వినియోగః ||

తతో యుద్ధ పరిశ్రాంతం సమరే చింతయా స్థితమ్ |

రావణ ఇచ్ఛాఽగ్రతో దృష్ట్వా యుద్ధాయ సముపస్థితమ్ || 1 ||

దైవతై శ్చ సమాగమ్య ద్రష్టు మభ్యాగతో రణమ్ |

ఉపాగమ్యాఽబ్రవీ ద్రామ మగస్త్యో భగవాన్మృషిః || 2 ||

రామ! రామ! మహా బాహో! శృణు గుహ్యం సనాతనమ్ |

యేన సర్వా నరీన్ వత్స! సమరే విజయిష్యసి || 3 ||

ఆదిత్య హృదయ మ్పూజ్యం సర్వ శత్రు వినాశనమ్ |

జయాఽఽవహ జ్ఞాపేన్నిత్య మక్షయ్య మ్పరమం శివమ్ || 4 ||

సర్వ మజ్గల మాజ్గల్యం సర్వ పాప ప్రణాశనమ్ |

చింతా శోక ప్రశమన మాయు ర్వర్ధన ముత్తమమ్ || 5 ||

రశ్మిమంతం సముద్యంత నైవాఽసుర నమస్కృతమ్ |

పూజయస్వ వివస్వంత మాభస్కర మ్భవనేశ్వరమ్ || 6 ||

సర్వ దేవాత్మకో హ్యేష తేజస్వీ రశ్మి భావనః |

ఏష దేవాఽసుర గణా ర్లోకా న్పాతి గభస్తిభిః || 7 ||

ఏష బ్రహ్మ చ విష్ణు శ్చ శివ స్కన్దః ప్రజాపతిః |

మహేన్ద్రో ధనదః కాలో యమ స్సోమో హ్యపా మ్పతిః || 8 ||

పితరో వసవ స్సాధ్యా హ్యశ్వినౌ మరుతో మనుః |

వాయు ర్వహ్నిః ప్రజాః ప్రాణ ఋతు కర్తా ప్రభాకరః || 9 ||

ఆదిత్య స్సవితా సూర్యః ఖగః పూషా గభస్తిమాన్ |
 సువర్ణ సదృశో భానుర్ హిరణ్య రేతా దివాకరః || 10 ||
 హరిదశ్వ స్సహస్రార్చి స్సప్త సప్తి ర్మరీచిమాన్ |
 తిమిరోన్మథన శృముఖ స్తవప్తా మార్తాణ్డ అంశుమాన్ || 11 ||
 హిరణ్య గర్భ శ్శిశిర స్తపనో భాస్కరో రవిః |
 అగ్ని గరోభిః ఽదితేః పుత్ర శృజ్ఞ శ్శిశిర నాశనః || 12 ||
 వ్యోమ నాథ స్తమో భేదీ ఋగ్యజు సామ పారగః |
 ఘన వృష్టి రపా మ్మిత్రో విన్ధ్య వీధీ ప్లవజ్జమః || 13 ||
 ఆతపీ మణ్డలీ మృత్యుః పిఙ్గల స్సర్వ తాపనః |
 కవి ర్విశ్వో మహా తేజా రక్త స్సర్వ భవోద్భవః || 14 ||
 నక్షత్ర గ్రహ తారాణా మధిపో విశ్వ భావనః |
 తేజసా మపి తేజస్వీ ద్వాదశాత్మ న్నమో ఽస్తు తే || 15 ||
 నమః పూర్వాయ గిరయే పశ్చిమే గిరయే నమః |
 జ్యోతి ర్గణానా మ్పతయే దినా ఽథి పతయే నమః || 16 ||
 జయాయ జయ భద్రాయ హర్యశ్వాయ నమో నమః |
 నమో నమ స్సహస్రాంశో! ఆదిత్యాయ నమో నమః || 17 ||
 నమ ఉగ్రాయ వీరాయ సారఙ్గాయ నమో నమః |
 నమః పద్మ ప్రబోధాయ మార్తాణ్డాయ నమో నమః || 18 ||
 బ్రహ్మేశానా ఽచ్యుతేశాయ సూర్యాయా ఽదిత్య వర్చసే |
 భాస్వతే సర్వ భక్షాయ రౌద్రాయ వపుషే నమః || 19 ||
 తమోఘ్నాయ హిమఘ్నాయ శత్రుఘ్నాయా ఽమితాత్మనే |
 కృతఘ్నఘ్నాయ దేవాయ జ్యోతిషా మ్పతయే నమః || 20 ||
 తప్త చామీకరాభాయ వహ్నయే విశ్వ కర్మణే |
 నమ స్తమోభి నిఘ్నాయ రుచయే లోక సాక్షిణే || 21 ||

నాశయత్యేష వై భూత న్తదేవ సృజతి ప్రభుః ।

పాయత్యేష తపత్యేష వర్షత్యేష గభస్తీభిః ॥ 22 ॥

ఏష సుప్తేషు జాగర్తి భూతేషు పరి నిష్ఠితః ।

ఏష ఏవాఽగ్నిహోత్ర ఇచ్చ ఫల జ్ఞౌచివాఽగ్నిహోత్రినామ్ ॥ 23 ॥

వేదా శ్చ క్రతవ శ్చైవ క్రతూనా మ్ఫల మేవ చ ।

యాని కృత్యాని లోకేషు సర్వ ఏష రవిః ప్రభుః ॥ 24 ॥

ఏన మాపత్సు కృచ్ఛేషు కాంతారేషు భయేషు చ ।

కీర్తయ స్పరుషః కశ్చి న్నావసీదతి రాఘవ! ॥ 25 ॥

పూజయన్వైన మేకాఽగ్రో దేవ దేవ జ్ఞాగ త్పతిమ్ ।

ఏత త్త్రి గుణిత జ్ఞాప్త్యా యుద్ధేషు విజయిష్యసి ॥ 26 ॥

అస్మి న్జణే మహా బాహో! రావణ స్త్వ స్త్వధిష్యసి ।

ఏవ ముక్త్యా తదాఽగస్త్యో జగామ చ యథాగతమ్ ॥ 27 ॥

ఏత చ్ఛృత్వా మహా తేజా నష్ట శోకోఽభవ త్తదా ।

ధారయామాస సుప్రీతో రాఘవః ప్రయతాఽఽత్మవాన్ ॥ 28 ॥

ఆదిత్య మ్పృక్ష్య జప్త్యా తు పరం హర్ష మవాప్తవాన్ ।

త్రి రాచమ్య శుచి ర్భూత్వా ధను రాదాయ వీర్యవాన్ ॥ 29 ॥

రావణ మ్పృక్ష్య హృష్టాఽఽత్మా యుద్ధాయ సముపాగమత్ ।

సర్వ యత్నేన మహతా వధే తస్య ధృతోఽభవత్ ॥ 30 ॥

అథ రవి రవద నిర్మరీక్ష్య రామమ్, ముదిత మనాః పరమ మ్ప్రహృష్యమాణః ।

నిశి చర పతి సజ్జయ స్త్విదిత్వా, సుర గణ మధ్య గతో వచ స్త్వరేతి ॥ 31 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమ ద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆది కావ్యే యుద్ధ కాణ్డే

ఆదిత్య హృదయ న్నామ సప్తోత్తర శతతమ స్సర్గః ॥

॥ ఓం తత్సత్ ॥

ॐ ❀ ❀ ❀ ॐ

సంపాదకుల మాట

వేద మాతకు వందనములు.

వేద విదులకు, వేదాఽధ్యయనాఽధ్యాపన తత్పరులగు మహనీయులకు ప్రణామములు.

కృష్ణ యజుర్వేదము-తైత్తిరీయ శాఖ: ఇందు సంహితా, బ్రాహ్మణ, ఆరణ్యక భాగములు, ఏకాగ్ని కాణ్డముగా వ్యవహరింపబడు 2 మంత్ర ప్రశ్నములు గలవు.

ద్వ్యశీతి, చత్వార్యశీతి: సంహిత-7కాణ్డములు-44ప్రశ్నములు, బ్రాహ్మణము-3అష్టకములు-28ప్రశ్నములు, ఆరణ్యకము-10 ప్రశ్నములు (సాయణభాష్య రీత్యా), ఏకాగ్ని కాణ్డము-2 ప్రశ్నములు మొత్తము-84 ప్రశ్నములు (చత్వార్యశీతి); ఏకాగ్ని కాణ్డమును లెక్కింపక 82 (ద్వ్యశీతి) ప్రశ్నములుగా నగును. ఆరణ్యకమును 8 ప్రశ్నములుగా (భట్ట భాస్కర భాష్య రీత్యా శీఖా, బ్రహ్మ, భృగు వల్లులు మూడును ఏక ప్రశ్నముగా పరిగణించుటచే) భావించిన మొత్తము 82 (ద్వ్యశీతి) ప్రశ్నములగును.

తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము: ఆరణ్యాధ్యనా దేత దారణ్యక మితీర్యతే! అరణ్యే త దధీయితేత్యేవం వాక్యం ప్రవఖ్యతే|| (సాయణ భాష్యము). ఈ పుస్తకమున ప్రధాన పాఠముగా ఆరణ్యకమును 10 ప్రపాఠకములుగా (సాయణ భాష్య రీత్యా) ప్రచురించితిమి. సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్యముల విభాగమున మొదటి మూడు ప్రపాఠకములు (భద్రం, సహ వై, చిత్తిః) ఒకే క్రమమున కాననగును.

మిగిలిన 7 ప్రశ్నముల వివరణము:

ప్రశ్నము	సాయణ భాష్య రీత్యా ప్రశ్న సంఖ్య	భట్ట భాస్కర భాష్య రీత్యా ప్రశ్న సంఖ్య
ప్రవర్గ్యము	4	7
ప్రవర్గ్య బ్రాహ్మణము	5	8
పితృమేధము	6	4
శీఖా వల్లీ	7	5
బ్రహ్మ వల్లీ	8	
భృగు వల్లీ	9	
నారాయణము	10	6

ముఖ్యముగా 6వ ప్రశ్నమగు పితృమేధమునకు గృహమున పారాయణము నిషిద్ధము. బిల్వ వృక్ష సమీపమున, శివాలయ / దేవాలయ ప్రాంగణమున, నదీ తీరమున, ఏదేని నిర్జన ప్రాంతములందు మాత్రమే ఈ ప్రశ్నమును అధ్యయనాఽధ్యాపన పారాయణాదులు చేయుట వైదిక సంప్రదాయము.

తైత్తిరీయోపనిషత్: శీఘ్రా, బ్రహ్మ, భృగు వల్లులు మూటిని తైత్తిరీయోపనిషత్తు గా భావించుట ఒక మతము. తైత్తిరీయోపనిషత్తును 4 ప్రపాఠకములుగా-శీఘ్రా, బ్రహ్మ, భృగు వల్లులు ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ ప్రశ్నములుగను, నారాయణమును (అమృతస్య పారే) చతుర్థ ప్రశ్నముగను పేర్కొనుటయు గలదు. తైత్తిరీయ పంచోపనిషత్తులుగా- 1. శీఘ్రా 2. బ్రహ్మ 3. భృగు-వల్లులు, 4. చిత్తి ప్రశ్నము, 5. నారాయణము లను వ్యవహరించుటయు కాననగును.

శీఘ్రావల్లిని శీ(శి)ఘ్నోపనిషత్, సాంహిత్యుపనిషత్ (సాంహితీ+ఉపనిషత్), సాంహితికోపనిషత్ గా పేర్కొందురు. బ్రహ్మవల్లిని-ఆనన్ద వల్లి, బ్రహ్మానన్ద వల్లి అనే పేర్లతోను; బ్రహ్మ, భృగు వల్లులను రెంటిని చేర్చి వారుణ్యుపనిషత్ (వారుణీ+ఉపనిషత్) గాను వ్యవహరించుటయు గలదు. 10 వ ప్రపాఠకమును (అమృతస్య పారే) నారాయణమనియు, నారాయణోపనిషత్, మహా నారాయణోపనిషత్, యాజ్ఞిక్యుపనిషత్ (యాజ్ఞికీ + ఉపనిషత్) అనియు వ్యవహరింతురు.

పంచ కాఠకములు: 1. సావిత్ర చయనము (సం(2)జ్ఞానమ్), 2. నాచికేత చయనము (లోకో ౭సి), 3. చాతుర్హోత్ర చయనము (తుభ్యమ్), 4. ఆరుణకేతుక చయనము (భద్రజ్కర్ణేభిః), 5. స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణము (సహ వై)-అనే ఐదు ప్రపాఠకములు కాఠకము లనబడును.

కతేన మునినా దృష్టం కాఠకం పరి కీర్త్యతే|

సావిత్రో నాచికేతశ్చ చాతుర్హోత్ర స్మృతీయకః||

తుర్యో వైశ్వసృజ స్త ద్వ ద్వహ్ని రారుణ కేతుకః|

స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణంచేతి సర్వం కాఠక మీరితమ్|| (సాయణ భాష్యము)

దివా కీర్త్యములు: పగటి వేళలందు మాత్రమే (ఉషః కాలము నుండి సూర్యాస్తమయము వఱకు గల సమయములందు) అధ్యయన, అధ్యాపన, పారాయణ, జప, హోమాదులందు ప్రయోగింపదగు మంత్ర భాగములు దివా కీర్త్యము లనబడును. తైత్తిరీయ ఆరణ్యకమున గల 10 ప్రపాఠకములు దివా కీర్త్యములుగనే ప్రసిద్ధము.

దశ శాన్తులు: తైత్తిరీయ ఆరణ్యకమున గల 10 ప్రపాఠకములందును ప్రపాఠకారంభమున గల శాన్తి మంత్ర పాఠములను వరుసగా చేర్చి దశ శాన్తులుగా పారాయణము చేయుట వైదిక లోకమున ప్రసిద్ధము. కొందఱు మూడవ ప్రశ్నము యొక్క శాన్తి మంత్రమును (త చ్చయ్యో రా వృణీమహే...) మూడవ శాన్తి పాఠముగా కాక 6 వ శాన్తి పాఠ స్థానముగా చెప్పుదురు. అనగా భద్రం, నమో బ్రహ్మణే లకు తరువాత నమో వాచే, శన్నో వాతః, సన్త్వా సిఞ్చామి, ఇవట తచ్చయ్యో రా వృణీమహే, శన్నో మిత్రః, సహ నావవతు, సహ నావవతు, సహ నావవతు --- పాఠములను

కూర్చి చెప్పుటయు వాడుకలో యున్నది. 7వ ప్రశ్నమునకు (శీఖా వల్లీ) పూర్వోత్తర శాన్తి పాఠములు భిన్నముగా నుండుటచే ఈ రెంటిని 7వ శాన్తి మంత్ర స్థానమున చెప్పుట ఉత్తమము. 7వ ప్రశ్నమునకు తప్ప మిగిలిన అన్ని ప్రపాఠకములకును ప్రపాఠకాఽఽరంభ, ప్రపాఠకాఽన్త్య శాన్తి మంత్రములు ఒకే విధముగా నుండుట విధితమే.

పఞ్చ శాన్తులు: ఆరణ్యకమున గల 5 శాన్తి మంత్రములను ఈ దిగువ వ్రాయబడిన విధమున కూర్చి పఞ్చ శాన్తులు గా పేర్కొనుట ఒక సంప్రదాయము.

1. శ న్నో మిత్ర శ్చ క్ష్రుణః! ... అవతు వక్తారమ్! ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥
2. శ న్నో మిత్ర శ్చ క్ష్రుణః! ... ఆపీ ద్వక్తారమ్! ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥
3. సహ నా వవతు! ... తేజస్వి నా వధీత మస్తు మా విద్విషావహా! ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥
4. నమో వాచే యా హోదితా ... శోభాయై పితరో ఽను మదన్తు! ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥
5. త చ్చయ్యో రా వృణీమహే! ... శ ఇచ్ఛతుష్పదే! ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥

ఘోష శాన్తి: శ న్నో వాతః పవతా మూతరిశ్వా శ న్న స్తపతు సూర్యః! ... బ్రహ్మ ప్రా ఽవాదిష్మ త న్నో మా హోసీత్! ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః॥ ఈ శాన్తి మంత్ర పాఠమును ఘోష శాన్తి గా పేర్కొందురు.

శాన్తి మంత్ర పాఠ ప్రతీక వాక్యములు: 1 వ ప్రపాఠక శాన్తి మంత్రమునకు 'భద్ర స్థధాతు' అనియు, 4 వ ప్రశ్న శాన్తి మంత్రమునకు 'నమో ఽను మదన్తు' అనియు, 5 వ ప్రశ్న శాన్తి మంత్ర పాఠమునకు 'శ న్న స్త న్నో మా హోసీత్' అనియు ఆ యా శాన్తి మంత్ర పాఠముల ఆరంభా ఽన్తములను సూచించి ఆ యా మంత్రముల ప్రతీక గా స్మరించుట గమనీయము.

ఉపాంతు భాగములు: ఆరణ్యకమున ఈ దిగువ పేర్కొన బడిన మంత్ర భాగములు ఉపాంతు భాగములు - అనగా మంత్రోచ్ఛారణమును శ్రోతలకు వినిపించని రీతిగా చేయదగును.

1. అరుణ ప్రపాఠకమున - విచాకశ చ్చస్త్రమా న్శ్చిత్ర మేతి! అను వాక్యమునకు తదుపరి వచ్చు మూడు వాక్యములు (గాయత్రీ మంత్ర భాగము). [1-(11)-(49-9, 10; 50-1)]
2. అరుణ ప్రపాఠకమున 13వ అనువాకము (అష్ట యోనీ మష్ట పుత్రామ్!...అథ పురుష స్సప్త పురుషః)
3. 10 వ ప్రపాఠకమున 35 వ అనువాకమున 'పఞ్చ శీర్షోపనయనే వినియోగ' కు తదుపరి వచ్చు వ్యాహృతులతో కూడిన గాయత్రీ మంత్ర భాగము వఱకు మాత్రము; 'ఓ మాప్తో జ్యోతీ రస్తో

ఽమృత మృహ్మా భూ రుభవ స్సువ రోమ్| అను వాక్యము ఉపాంశు భాగము కాదు.

1.0 ఈ పుస్తకమున గమనించదగిన కొన్ని విశేష విషయములు:

1.1 ఊష్మ పరమగు వర్గ ప్రథమమునకు వర్గ ద్వితీయాక్షర స్థాపనము:

క, చ, ట, త, ప లు ఐదును వర్గ ప్రథమాక్షరములు. వీనికి పరముగ శ, ష, స లు వచ్చుచో వర్గ ప్రథమ స్థానమున సంబంధిత వర్గ ద్వితీయాక్షరము వచ్చును. ఈ నియమము ఉచ్చారణ విషయమునను వర్తించును. ఒకే పదమందు గాని రెండు పదముల కలయికలో గాని ఈ నియమము వర్తించును. ఈ విషయమున “ప్రథమ ఊష్మ పరో ద్వితీయమ్” అనెడి తైత్తిరీయ ప్రాతిశాఖ్య సూత్రము (14-12) ను తద్వ్యాఖ్యానములను గ్రహింపనగును.

పదాఽఽదౌ పద మధ్యే వా స్థితస్యోష్మ పరస్య వై| ప్రథమస్య ద్వితీయత్వం పూర్వజ్కుర్వీత పణ్ణీతః| ఆ యా స్థలములందు వర్గ ద్వితీయాక్షరమే ఈ పుస్తకమున స్థాపితమగుట గమనీయము.

ఉదా: భద్ర మృశ్యేమా ఽఖ్వి ర్యజత్రాః| స్మృతిః ప్రత్యఖ్న మైతిహ్యమ్| - ఇత్యాది.

రెండు పదముల కలయికలో: అఖ్వియ్యా ధ్వన్వతే యథా| (అఖ్వియ్యాత్ + స్వన్వతే)

వా ఖ్విన్తిః| (వాక్ + స్వన్తిః)- ఇత్యాది.

1.2 పూర్ణ బిందువునకు సంబంధిత అనునాసికా ఽఖ్విర స్థాపనము:

పూర్ణ బిందువు సంస్కృతమున అఖ్విరము తల పై ఒక బిందువుగ వ్రాయబడును. తెలుగున అఖ్విరము ప్రక్క నొక సున్న (o) వలె వ్రాయబడును. ఉదా: శంకరః, శంకరః

పూర్ణ బిందువు యొక్క ఉచ్చారణము దానికి ప్రక్కగా వచ్చు హల్లుపై ఆధారపడి యుండును. పూర్ణ బిందువు స్థానమున దాని తరువాత వచ్చెడి హల్లునకు సంబంధించిన అనునాసికాక్షరమును స్థాపించి యుచ్చరింప వలెను. ‘స్పర్శోత్తరో మకారస్తు యవలోత్తర ఏవ చ| అనునాసిక మేతేషాం సవర్ణం ప్రతిపద్యతే|’ - వ్యాస శిఖా సూత్రములు 164, 165

1.2.1 వర్గాక్షరములు: ‘క’ నుండి ‘మ’ వఱకు గల 25 అక్షరములు ‘స్పర్శాక్షరములు’ లేక ‘వర్గాక్షరములు’ అనబడును. పూర్ణబిందువునకు ప్రక్కగా వర్గాక్షరము వచ్చుచో, పూర్ణ బిందు స్థానమున ఆ వర్గాక్షరమునకు సంబంధించిన వర్గోత్తమాక్షరమును స్థాపించి వ్రాయదగును. అట్లే యుచ్చారణమును చేయనగును. “క చ ట త ప” వర్గములకు “జ ఞ ణ న మ” లు వరుసగా వర్గోత్తమాక్షరములగును.

ఉదా: భద్రం కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః | → భద్ర జ్కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః |

భద్రం పశ్యేమాఽఖిభి ర్యజత్రాః | → భద్ర మ్పశ్యేమాఽఖిభి ర్యజత్రాః |

1.2.2 య, వ, ల లు: పూర్ణబిందువునకు ప్రక్కగా 'య, వ, ల' లు వచ్చుచో, పూర్ణ బిందు స్థానమున 'సానునాసిక య, వ, ల' లు స్థాపించి వ్రాయదగును. అట్లే యుచ్చారణమును చేయదగును.

“మకారః స్పర్శ పరస్తస్య సస్థాన మనునాసికమ్ | అన్తస్థా పరశ్చ సవర్ణ మనునాసికమ్ | న రేఫ పరః |” అనెడి తైత్తిరీయ ప్రాతిశాఖ్య సూత్రములు: 5-27, 28, 29 ఇట స్మరణీయము.

ఉదా: వ్యశేమ దేవహితం య దాయుః | → వ్యశేమ దేవహిత య్య దాయుః |

శం నో మిత్ర శ్శం వరుణః | → శ న్నో మిత్ర శ్శ వ్వరుణః | య ఏవం వేద | → య ఏవ వ్వేద |

క్షత్రం క్షత్రం పైశ్రవణః | → క్షిత్ర క్షిత్ర ప్పైశ్రవణః |

భూ రిత్తి వా అయం లోకః | → భూ రిత్తి వా అయ ర్లోకః |

1.2.3 పదాన్త నకారమునకు పరముగా లకారము వచ్చుచో పూర్వపదాన్త నకారమునకు బదులుగా సానునాసిక లకారము వచ్చును. ఇట్లే యుచ్చరింప వలెను.

నకారోఽనునాసికమ్ - తైత్తిరీయ ప్రాతిశాఖ్య సూత్రము 5-26

నకారో ల పరస్తస్య సవర్ణ మనునాసికమ్ - వ్యాస శిఖా సూత్రము-163

ఉదా: అస్మిన్న + లోకే = అస్మి ర్లోకే | ఇమాన్ + లోకాన్ = ఇమా ర్లోకాన్ |

త్రీన్ + లోకాన్ = త్రీ ర్లోకాన్ | అముష్మిన్న + లోకే = అముష్మి ర్లోకే |

1.2.4 శ, ష, స, హ, ర లు: పూర్ణబిందువునకు ప్రక్కగా 'శ, ష, స, హ, ర' లు వచ్చుచో, పూర్ణ బిందు స్థానమున సగత్వాఽనుస్వారము (గకార సహిత అనుస్వారము) కృష్ట యజుర్వేదమున వచ్చును. పూర్ణబిందువును మకారము వలె అన్ని స్థలములందును ఉచ్చరించుట తగదు. ఆ యా స్థలములను బట్టి సంబంధిత అనునాసికాఽఖ్యరమున్నట్లు భావించి యుచ్చారణము చేయుట వేదోచ్చారణముననే గాక సంస్కృత శ్లోక పఠనమునను భావ్యము. మా చే ప్రచురితమగు అన్ని పుస్తకములందును పూర్ణబిందు స్థానమున సంబంధిత అనునాసికాఽఖ్యరములను స్థాపించి వ్రాయుట గమనింప గలరు.

1.3 సగత్వాఽగత్వాఽనుస్వారములు:

1.3.1 సగత్వా ఽనుస్వారము: శ, ష, స, హ, ర లు పూర్ణబిందువునకు పరమందున్నవో పూర్ణబిందు స్థానమున సగత్వా ఽనుస్వారము (గకారముతో కూడిన అనుస్వారము) వచ్చును. దీనిని సగత్వా ఽనుస్వారము / గకార సహిత అనుస్వారము / ఆగమానుస్వారము అందురు. దీని యుచ్చారణము గకారము తరువాత అనుస్వారము వలె యుండును. ఇది ఏక / అఖిణ్ణ పదమందు గాని రెండు పదముల కలయిక లో గాని వచ్చును.

ఉదా: హంసః-హగ్ంసః, సింహః-సిగ్ంహః, సంహితా-సగ్ంహితా

సగత్వాఽనుస్వారము యొక్క మాత్రాకాలము, ఉచ్చారణ విధి, అనుస్వారాఽనంతర విరామ మాత్రాకాలము మొదలగునవి-

1. ఆ సగత్వా ఽనుస్వారమునకు ముందున్న ప్రాణాఽశ్చరము (అచ్చు) యొక్క

ప్రాస్వ / దీర్ఘ / ప్లుతాదులను బట్టియు,

2. ఆ సగత్వా ఽనుస్వారమునకు తరువాత వచ్చెడి అశ్చర స్వభావము

(సయ్యుత / అసయ్యుత / అచ్) ను బట్టియు ఆధారపడి యుండును.

కృష్ణ యజుర్వేదమున ఐదు విధములగు సగత్వా ఽనుస్వారములు కాననగును. అవి:

1. ప్రాస్వ పూర్వక అసయ్యుత పర సగత్వా ఽనుస్వారము
2. దీర్ఘ / ప్లుత పూర్వక అసయ్యుత పర సగత్వా ఽనుస్వారము
3. ప్రాస్వ పూర్వక సయ్యుత పర సగత్వా ఽనుస్వారము
4. దీర్ఘ / ప్లుత పూర్వక సయ్యుత పర సగత్వా ఽనుస్వారము
5. దీర్ఘ పూర్వక అచ్ పర సగత్వా ఽనుస్వారము.

సయ్యుత పరమనగా అనుస్వారమునకు తరువాత వచ్చెడి యశ్చరము సయ్యుత / సయ్యుక్తాశ్చరము గా నుండుట. సయ్యుక్తాశ్చరమనగా ఒకటి కన్న ఎక్కువగా హల్లులు గల అశ్చరము. ఉదా: 1. త్వా (తకార వకార ఆకారి) లో త్, వ్ అనెడి రెండు హల్లులు, ఆ యనెడి అచ్చు అశ్చరము ఉన్నవి.

త్వా = త్ + వ్ + ఆ. 2. ఇన్త్రః (ఇకార, నకార దకార రేఫ ఆకార, విసర్జనీయాఖి లో న్త్ర అనే అశ్చరమునందు న్, ధ్, ర్ అనే మూడు హల్లులు, ఆ యనెడి అచ్ యున్నవి. న్త్ర = న్+ద్+ర్+అ.

త్వా-రెండు హల్లులు గల సయ్యుక్తాశ్చరము, న్త్ర-మూడు హల్లులు గల సయ్యుక్తాశ్చరము.

ఒకటి కన్న ఎక్కువ హల్లులు గల యశ్చరములను సయ్యుత / సయ్యుక్తా ఽశ్చరములందురు.

అసయ్యుత పరమనగా అనుస్వారమునకు తరువాత వచ్చెడి యశ్చరము అసయ్యుత / అసయ్యుక్తాశ్చరము / ఏక వ్యంజనాశ్చరము (ఒక హల్లు మాత్రమే గల అశ్చరము) గా నుండుట.

సగత్వా ఽనుస్వారముల పట్టిక:

సం.	పూర్వక	పర	గుర్తు	ఉదాహరణ	అనుస్వార మాత్రా కాలము	అనుస్వారానంతర విరామ మాత్రా కాలము
1	ప్రాస్వ	అసయ్యుత	గ్ం	ఏకగ్ం హి శిరో నానా ముఖే।	2	¼
2	దీర్ఘ/ఘట	అసయ్యుత	గ్ం	స్థిరై రజై స్తుష్టవాగ్ంస స్తనూభిః।	1	¼
3	ప్రాస్వ	సయ్యుత	గ్ం	కాలా స్సక్ష్త్యర్థగ్ శ్రితాః। యా వై ప్రజా త్తగ్ శ్యస్తే।	1	¼
4	దీర్ఘ/ఘట	సయ్యుత	గ్	వజ్ర స్థేవీ రజీతాగ్ శచ।	1	¼
5	దీర్ఘ	అచ్	గ్ం	మధుమా న్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః। మహాగ్ం ఇన్తో వజ్రబాహు స్తోడశీ శర్మ యచ్ఛతు।	1¼	1¼

1.3.2 అగత్వా ఽనుస్వారము: వర్గాఖర / స్పర్శాఖరములు పరమగునపుడు పూర్ణ బిందు స్థానమున సంబంధిత అనునాసికాఖరము వచ్చుటను గూర్చి 1.2.1 లో వివరించడమైనది. ఈ విధి జ్ఞ / ఘ్ను లు పరమగుచో వర్తింపదు.

జ్ఞఘ్నోత్తరో మకారశ్చే దనుస్వారో ఽత్ర కేవలః। ద్వి మాత్ర ఇతి విజ్ఞేయో హ్యన్య ధర్మ వివర్జితః।
(వ్యాస శిఖా సూత్రము-166, 167)

జ్ఞ / ఘ్ను పరమగు పదాంత మకారమును కేవలా ఽనుస్వారము లేక అగత్వా ఽనుస్వారము (గకార యుతము కాని అనుస్వారము) అందురు. ఈ కేవలాఽనుస్వారము ప్రాస్వపూర్వకమగుచో ద్విమాత్రము, దీర్ఘపూర్వకమగుచో ఏకమాత్రము అగును.

ఉదా: i. సం(2)జ్ఞాన స్త్వ పశ్చా ద్దితి సత్యం(2) జ్ఞాన మనంత మప్రహ్మ।

ద్వి మాత్రా కాలముగ వచ్చు కేవలా ఽనుస్వార / అగత్వా ఽనుస్వారమునకు ద్వి మాత్రా కాల సూచకముగా (2) వ్రాయబడుట గమనీయము. ఇవట ఉచ్చారణ విధానమును వేద విదులనడిగి తెలిసికొన వలెను. ii. అనుస్వరణీం(1) ఘ్నున్తి అనునెడ ఏకమాత్రిక కేవలాఽనుస్వారము వచ్చును.

1.4 విసర్జనీయ భేదములు, విభిన్న చిహ్నముల వినియోగము: 'వాయో ర్విసర్జనేన జన్యత్వా ద్విసర్జనీయః'-వాయువును విసర్జించుట ద్వారా యుచ్చరింప బడుటచే విసర్జనీయము లేక విసర్గము అను పేరు సార్థకము. దీనిని సామాన్యముగ 'ః' అను గుర్తుచే సూచింతురు. విసర్గము వాక్య మధ్యమున గాని వాక్యాంతమున గాని యుండ వచ్చును. వాక్యాంత విసర్గకు 'ః' గుర్తు ఈ పుస్తకమునందు ఉంచబడినది. వాక్య మధ్యమందు వచ్చు విసర్గము యొక్క ఉచ్చారణము విసర్గకు తరువాత వచ్చు అక్షరమును బట్టి ఆధారపడి యుండును.

కకార లేక ఖకార (క్ష / ఖ లు తప్ప) పరమగు విసర్గమునకు జిహ్వమూలీయమని పేరు. జిహ్వ మూలేన (నాలుక యొక్క మూలమందు) జన్యత్వాత్ జిహ్వ మూలీయః. పకార లేక ఫకార పరమగు విసర్గమునకు ఉపధ్మానీయమని పేరు. ఉపధ్మానేన (ఊది ఉచ్చరింపబడుట) జన్యత్వాత్ ఉపధ్మానీయః. క్ష / ఖ పర విసర్గము స్థిర విసర్జనీయము లేక అవికృత విసర్జనీయ మనబడును. జిహ్వ మూలీయ మాప్నోతి ఉపధ్మానీయ మేవ వా! క ఖే ప ఘే పరే న క్షే అవర్ణాద్యత్వ మచ్ పరే! వ్యాస శిఖా సూత్రములు-217, 218. పైన చెప్పబడిన విసర్గ భేదముల ననుసరించి ఈ పుస్తకములో ప్రత్యేకముగా ఆ యా విసర్గములకు విభిన్న చిహ్నములు (గుర్తులు) వాడబడినవి. ఆ యా విసర్గముల యుచ్చారణా విధానమును గురు ముఖమున తెలియనగును.

విసర్జనీయ చిహ్నముల పట్టిక

సం.	విసర్జనీయము	గుర్తు	ఉదా	మాత్రా కాలము విసర్గము	విసర్గానంతర విరామము
1	వాక్యాలైన విసర్జనీయము	ః	స్వస్తి న ఇన్తో వృద్ధత్రవాః!	½	2
2	అవగ్రహాలైన విసర్జనీయము	ః	మయోభవ ఇతి మయః-భవే!	½	1½
3	జిహ్వ మూలీయము	ః	క్వా హః క్వేయ నేవ రాత్రీ! అదుఃఖో దుఃఖ చ్ఛ్వి రివ!	¼	0
4	ఉపధ్మానీయము	ః	స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః!	¼	0
5	స్థిర/అవికృత విసర్జనీయము (ఖ పరము)	ః	అష్టయోః ఖ్షప్తో రివ! ఏతే ఽష్టౌ వసవః ఖ్షితా ఇతి!	½	½

1.5 శ్లో, శ్మ లు: శ కారమునకు పరముగా ఇకార, నకారములు రెండును ఆ యా స్థలములందు యజుర్వేదమున వచ్చును. కారకములందు మాత్రమే శకార నకారములు, కారక వ్యతిరిక్త ప్రపాఠకములలో శకార ఇకారములు వచ్చునని గమనించ వలెను.

శా తైత్తిరీయకే నస్య ఖో భవే త్కారకే న చేత్ వ్యాస శిఖా సూత్రము-350

భద్ర ఇచ్చ సహ సం(2)జ్ఞాన ర్లోక స్తుభ్య మితి క్రమాత్|

ఏతే కారక సం(2)జ్ఞానుస్యః పశ్చా ప్రశ్నా న చేతరే|| (ఆరణ్యక శిఖా)

భద్ర జ్ఞరేఖిః, సహ పై దేవానామ్, సం(2)జ్ఞానమ్, లోకోఽసి, తుభ్యమ్-అనే ఐదు ప్రపాఠకములు కారకము లనబడును. ఈ ఐదు ప్రశ్నలందు మాత్రమే శకార నకారములు ప్రయోగించ వలెను. ఈ ఐదు ప్రశ్నలు తప్ప, మిగిలిన అన్ని ప్రశ్నములందును శకార ఇకారములు వచ్చును.

i. అపా ఽశ్మష్టి మపా రఖిః| అపా ఽశ్మష్టి మపా రఘమ్| ఈ వాక్యములందు 'శ్మ' లో 'శ శ త న య' - 5 హల్లులు, 'ఉ' అనే ఒక అచ్ ఉన్నవి. వర్ణ క్రమమున ఇవట 'శకార ద్విత్వా ఽభినిధాన తకార నకార యకార ఉకారము' గా నెఱుగ నగును.

ii. తస్మా దశ్మతే| వాక్యమున 'శ్మ' లో 'శ శ చ ఇ' - 4 హల్లులు, 'ఉ' అనే ఒక అచ్ ఉన్నవి. వర్ణ క్రమమున ఇవట 'శకార ద్విత్వా ఽభినిధాన చకార ఇకార ఉకారము' గా నెఱుగ నగును.

1.5.1 పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకములందు శ్లో, శ్మ లు సరిగా శాస్త్ర సమ్మతముగా ముద్రింప బడకుండుటచే వేద విద్యార్థులకు సందేహములేర్పడును. ఈ దిగువ వాక్యములను గమనింపుము.

య న్మృన్మయ మాహుతి న్నా ఽశ్మతే ఽథ| కస్మా దేషో ఽశ్మత ఇతి| 5-{104-7, 8} [శ్మ✓ శ్మ✗]; తస్మా దశ్మతే| 5-{105-1} [శ్మ✓; శ్మ✗]

సో ఽశ్మతే సర్వా న్కామా న్తహ| 8-{1-5} [శ్మ✓; శ్మ✗]

అథా ఽతో ఽను ప్రశ్నాః| 8-{6-7} [శ్మ✓; శ్మ✗]

కశ్చి ధ్సమశ్మతా(3) ఉ| 8-{6-11} [శ్మ✓; శ్మ✗]

శిరః పాణి పాద పార్శ్వ పృష్ఠోరూదర జఙ్ఘ శిశ్నోపస్థ పాయవో మే శుధ్యన్తా శ్శ్శోతి రహ స్త్రీరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్ధ్ స్వాహా| 10-{83-4} [శిశ్నోపస్థ✓; శిశ్నోపస్థ✗]

సా దీక్షా య దశ్శాతి త ధ్ధవి ర్య త్పిబత్తి ... 10-{102} [య దశ్శాతి✓; య దశ్శాతి✗]

1.5.2 ఏకాగ్ని కాణ్డమున 'శ్చ' శాస్త్రసమ్మతము: పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకములందు ఏకాగ్ని కాణ్డమున (2 మస్త్ర ప్రశ్నములందు) శకార ఇకారములకు బదులు శకార నకారములు వ్రాయబడుట దోష యుతమగునని వేద విదు లెఱుగ గలరు. ఏలనన ఈ 2 ప్రపాఠకములు తైత్తిరీయ శాఖగా పరిగణించుటచే, వ్యాస శిఖా సూత్రము-350 ప్రకారము పఞ్చ కారకములందు మాత్రమే శకార నకారముల వినియోగము విధింపబడుట గమనీయము.

1. ఇ॒హైవ స్త మ్మా వి॒యోష్ట ప్తి॒శ్వ మాయు ర్వ్య॑శ్శుతమ్ | 1-{8-15} [శ్శ✓; శ్శు✗]
2. పు॒త్రిణే॑మా కు॒మారి॑ణా వి॒శ్వ మాయు ర్వ్య॑శ్శుతమ్ | 1-{12-7} [శ్శు✓; శ్శు✗]
3. అ॒గ్నిః ప్రా॒శ్శాతు ప్రథ॑మ స్స హి వేద॑ యథా హ॒విః | 2-{10-8} [శ్శా✓; శ్శా✗]
4. ని రై॑తు పృ॒శ్శి శేవ॑లగ్ం శునే జ॒రాయు॑వ్యత్వే | 2-{11-17} [శ్శి✓; శ్శి✗]
5. ...స॒మశ్శన్త॑ ఉప సృ॒శత స॒మశ్శద్ధ్య॑ సా॒స్వహా॑ ... 2-{18-8} [శ్శ✓; శ్శు✗]

2.0 గమనించ దగిన విసర్గ లోప విధి: “ఊష్మ పరో ఽఘోషపరే లుప్యతే కాణ్డమాయనస్య” (తైత్తిరీయ ప్రాతిశాఖ్యము: 9-1). విసర్గ (ః) ఊష్మమును పరమందు గల్గి, దాని తర్వాత అఘోష వర్ణమును కల్గి యున్నచో, కాణ్డమాయనాచార్యుల మతమున ఆ విసర్గము లోపించును. ఈ సూత్రమునకు త్రిభాష్య రత్న, వైదికాభరణ వ్యాఖ్యానములను వేదవిదులనడిగి బాగుగా నెఱుంగనగును. ఇచట ముఖ్య విషయము మాత్రము వివరించడమైనది. అనగా పూర్వ పదాంతమున విసర్గము, పరపదాది యందు సంయుక్తాక్షరమున మొదటి హల్లు శ, ష, స లలో ఏదేని యొకటిగా యుండి, తరువాతి హల్లు వర్ణ ప్రథమ లేక వర్ణ ద్వితీయాక్షరమగుచో, పూర్వ పదాంత విసర్గమునకు లోపము వచ్చును. సస్థాన ఊష్మ స్థాపనము సన్ని కార్యముగా చేయరాదు.

ఉదా: వః + స్తేనః = వస్తేనః | వాయవః + స్థ = వాయవస్థ | ఉప్తాయవః + స్థ = ఉప్తాయవస్థ | ఇతః పూర్వము తెలుగు, కన్నడము, గ్రంథ లిపి, దేవ నాగర లిపులలో ప్రచురితములైన ఏ వేద పుస్తకమునందును తైత్తిరీయ సంహితా, బ్రాహ్మణాఽఽరణ్యకములలో ఈ విసర్గ లోప విధిని అనుసరించి ముద్రించ బడినట్లు కాన రాదు. ఇచట విసర్గ లోపమునకు బదులుగా సస్థాన ఊష్మ స్థాపనము చేసి ముద్రించుటయే కాననగును. ఇది దోష యుతమే యని వేద విదులెఱుగ గలరు. తైత్తిరీయ సంహితా, బ్రాహ్మణా ఽఽరణ్యకములలో ఈ విసర్గ లోప విధి అనేక స్థలములలో వచ్చుటను గమనించ గలరు.

చిత స్థ పరి చితః | → దోష రహితము - విసర్గ లోపము - [చితః + స్థ = చిత స్థ ✓]

చిత స్థ పరి చితః | → దోష యుతము - సస్థాన ఊష్మ స్థాపనము [చిత స్థ ✗; చిత స్థ ✗]

పాణినీయ వ్యాకరణమునను ఈ విసర్గమునకు లోపమే విధించ బడుట గమనీయము. 'వైయాకరణ సిద్ధాంత కౌముదీ' నామ భట్టోజి దీక్షిత విరచిత పాణినీయ వ్యాకరణ సూత్ర వృత్తి లో విసర్గ సన్ని వివరణమున → విసర్జనీయస్య సః (8-3-34), శర్పరే విసర్జనీయః (8-3-35), వా శరి (8-3-36)

[అష్టాధ్యాయ-అష్టమోధ్యాయము-తృతీయ పాదము - 34, 35, 36 సూత్రములు]

ఖర్పరే శరి వా విసర్గ లోపో వక్తవ్యః | రామ స్థాతా, హరి స్ఫురతి - ఉదాహరణములను చూపుట గమనించ గలరు.

2.1 విసర్గ లోప విధి-ఆరణ్యక భాగ వాక్యములు: వేద విద్యార్థుల అవగాహనార్థము 2.0 లో సూచించిన ప్రకారము విసర్గ లోప విధిని అనుసరించి వ్రాయ దగిన ఆరణ్యక భాగ వాక్యములను ఈ దిగువ పొందు పఱచడమైనది. ఈ స్థలములలో పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకములన్నిటి యందును (తెలుగు లోనే గాక, ఇతర లిపులలో ముద్రితమైన పుస్తకములందు కూడ) ఈ విసర్గ లోప నియమానుసారముగా వ్రాయ బడకుండుట దోష యుతమే యగునని వేద విదులెఱుగ గలరు.

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధాన స్త్విద్యు దగ్ని ర్వర్షగ్ం హవి స్తనయిత్సు ర్వషట్కారో... 2-[18] [హవి స్తనయిత్సుః ✓; హవి స్తనయిత్సుః ✗; హవి స్తనయిత్సుః ✗]

చిత స్థ పరి చితః | 4-[16-6] [స్థ ✓; స్థ ✗; స్థ ✗]

దానవ స్థ పేరవః | 4-[29-3] [స్థ ✓; స్థ ✗; స్థ ✗]

నేత్వా వాత స్కన్దయాత్ | 4-[37-10] [స్క ✓; స్క ✗]

చిత స్థ పరిచిత ఇత్యాహ | 5-[37-5] [స్థ ✓; స్థ ✗; స్థ ✗]

దానవ స్థ పేరవ ఇత్యాహ | 5-[61-3] [స్థ ✓; స్థ ✗; స్థ ✗]

నేత్వా వాత స్కన్దయా దితి యద్యభిచరేత్ | 5-[76-2] [స్క ✓; స్క ✗]

అత్రైవ త్వ మిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వా స్పృహో అభిమాతీ ర్ణయేమ | 6-[3-6, 8, 10]

[స్పృ ✓; స్పృ ✗]

చిత స్థ పరిచిత ఊర్ధ్వచిత శ్చాయధ్వ మ్పితరో దేవతా | 6-[16-5] [స్థ ✓; స్థ ✗; స్థ ✗]

అన్త ర్పహిశ్చ త త్సర్వ హ్యపి నారాయణ స్థితః | 10-{30-1} [స్థి✓; స్థి✗; స్థి✗]

ప్రస్వ స్థ ప్రేయ మృజయా భువనే శోచేష్ట | ఏకాగ్ని 1-{9-5} [స్థి✓; స్థి✗; స్థి✗]

ద్రువశ్చి ర్ద్రువయోని ర్ద్రువ మసి ద్రువత స్థితమ్ | ఏకాగ్ని 1-{9-10} [స్థి✓; స్థి✗; స్థి✗]

3.0 తైత్తిరీయ ఆరణ్యకము - కొన్ని విషయములు:

3.1 పనసలు, పదులు: 50 సంఖ్యను సంస్కృతమున 'పంచాశత్' అందురు. తైత్తిరీయ సంహితా పాఠ సంరక్షణార్థము ప్రతి అనువాకమును 50 పదములు గల భాగములుగా విభజనము చేయుట ఎల్లఅకును విధితమే. ఇట్టి ఒక భాగము 'పంచాశత్' అనదగును.

ఈ 'పంచాశత్' అనేడి సంస్కృత పదము తెలుగున 'పనస' గా మారినది.

పంచాశత్ → పంచాశ → పంచాశ → పంచాశ → పంచాశ → పనస

'పంచాశత్ → పనస' పదములను తథ్యమ, తద్భవములుగా భావింపనగును. తైత్తిరీయ సంహితలో మొత్తము 2,198 పనసలు ఉన్నవి. సంహితను పద గ్రంథముగను, బ్రాహ్మణాఽఽరణ్యకములను వాక్య గ్రంథములుగను భావింపనగును. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణాఽఽరణ్యకములలో ప్రతి అనువాకమును 10 వాక్యములు గల భాగములుగా విభజనము చేయుట గమనీయము. ఇచట 10 వాక్యములు గల ఒక భాగమును సంస్కృతమున 'వాక్య దశకము/దశిని', తెలుగున 'పది' అనియు అందుము. సంహితలో పనసలు, బ్రాహ్మణాఽఽరణ్యకములలో పదులు గా నెఱుగనగును.

4.0 ఈ పుస్తక విషయము: ఈ ఆరణ్యక పుస్తకమునందు పదుల సజ్ఞలు (1) వలె, అనువాక సజ్ఞలు (1) వలె, చిరా వాక్యములు (అర్థములు) ఏటవాలుగా సూచింపబడినవి. ప్రతి ప్రశ్నయందును అనువాకాఽఽంతమున ఆ అనువాకమున గల [పదుల సజ్ఞ-వాక్యముల సజ్ఞ] లు సూచింపబడినవి. ఉదాహరణమునకు ఆరణ్యక ప్రథమ ప్రశ్న ప్రథమానువాకాఽఽంతమున [3-32] → అనగా ఈ అనువాకమున 3 పదులు, 32 వాక్యములు ఉన్నవని గ్రహింపనగును.

ఒక అనువాకమున ఒకే పది యున్నచో ఆ పదిలో గల వాక్య సజ్ఞను మాత్రమే సూచించితిమి.

ఉదాహరణమునకు ఆరణ్యక ప్రథమ ప్రశ్న 15 వ అనువాకాఽఽంతమున [16] → అనగా ఈ అనువాకమున ఒకే పది, 16 వాక్యములు ఉన్నవని గ్రహింపనగును.

ఒక పది, ఒకే వాక్యముగా గల అనువాకములందు అనువాకాఽఽంతమున [] ఏ సూచనయు లేనట్లు గమనింప గలరు. ఉదాహరణమునకు స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణమున 1 వ, 2 వ అనువాకములందు

(సహ వై, రక్షాగ్ంసి హవా పురోఽనువాకే) అనువాకాఽఽంతమున అనువాక సజ్ఞలు (1), (2)

మాత్రమే యుండుట గమనీయము.

ప్రత్యేక కుండలీకరణ చిహ్నముల వినియోగము గమనీయము. (Usage of separate type of bracket symbols to be noted).

(1) → 1 వ అనువాకము; {26} → 26 వ వాక్య దశకము / దశిని / పది;

[3-32] → 3 వాక్య దశకములు, 32 వాక్యములు గల అనువాకము;

[5] → 5 వాక్యములు గల అనువాకము / భాగము;

4-{16-6} → ఆరణ్యకమున 4 వ ప్రశ్నలో 16 వ పది (వాక్యదశకము) లో 6 వ వాక్యము

వేద విద్యార్థుల సౌకర్యార్థము:

4.1 ప్రతీక మస్త్రముల పూర్ణ పాఠమును ఆ యా పుటలలో పొందు పఱచడమైనది:

ఆరణ్యక, ఏకాగ్ని కాణ్డము (మస్త్ర ప్రపాఠక ద్వయము) లందు అనేక స్థలములలో-అంతకు ముందుగా వచ్చిన మస్త్రము మఱిల వచ్చు సందర్భములలో ఆ మస్త్రము పూర్తిగా చెప్పబడక, ఆ మస్త్రమును సూచించు విధముగా మస్త్రాఽరంభమును మాత్రమే చెప్పుట జరిగినది. ఇట్టి మస్త్రములు ప్రతీక మస్త్రములనబడును. ఈ ఆరణ్యక పుస్తకమునందు ఆ యా స్థలములలో వచ్చు ప్రతీక మస్త్రముల పూర్ణ పాఠము (Full version of the mantra) ను, ఆ మస్త్ర స్థానము (Reference of the earlier occurrence) ను ఆ యా పుటలలో దిగువ భాగమున 'ఫుట్ నోట్' (foot note) గా పొందు పఱచడమైనది.

ఉదాహరణము: 'బ్రహ్మ దేవానామ్' [1-(11)-{48-9}]→అనగా ఆరణ్యకములో 1 వ ప్రశ్న, 11 వ అనువాకము, 48 వ పదిలో 9 వ వాక్యము. ఇచట సంహిత లో తృతీయ కాణ్డ చతుర్థ ప్రశ్నమున వచ్చు ఈ దిగువ వ్రాయబడిన మస్త్రము సూచితము. ఇట్లు వచ్చెడి ప్రతీక మస్త్రముల పూర్ణ పాఠమును ఆ యా పుటలలో చేర్చి ముద్రించడమైనది.

'బ్రహ్మ దేవానామ్' మృదవీః కవీనా మృషి ర్విప్రాణా మృహిషో మృగాణామ్ శ్వేనో గృధ్రాణాన్ స్వధిత్తి ర్వనానాగ్ం సోమః ప్రవిత్ర మత్యేతి రేభన్న్ సం 3-4-(11)-{41, 42};

'బ్రహ్మ దేవానామ్' → ఈ మస్త్ర ప్రతీక (Representative) గా నెఱుగనగును.

4.2 ఏ, ఓ లు: తెలుగున 'ఎ, ఏ, ఐ, ఒ, ఓ, ఔ' అనేడి అవ్ అఖరములున్నవి. సంస్కృతమున 'ఏ, ఐ, ఓ, ఔ' లు మాత్రమే గలవు. హ్రస్వ 'ఎ, ఒ' లు లేవు. ఇతః పూర్వము ముద్రితమైన తెలుగు వేద పుస్తకములలో అనేక స్థలములందు హ్రస్వ 'ఎ, ఒ' లు ఉన్నప్పటికి, వాటిని దీర్ఘ 'ఏ, ఓ' లుగానే

పరిగణించి చదువుటకు వేద విద్యార్థులు అలవాటు పడి యున్నారు. కాని, దీర్ఘాక్షరములే 'ఏ, ఓ' లను ముద్రించిన పుస్తకము చదువుట సులభతర మగుటచే మా “జగన్నాథ-రవి” వేద పుస్తక ముద్రణములందు అన్ని చోట్ల దీర్ఘ 'ఏ, ఓ' లు మాత్రమే యుండుటను గమనించ గలరు.

అత్తో జ్యాయాగ్ శ్చ పూరుషః | → అత్తో జ్యాయాగ్ శ్చ పూరుషః | ఆ 3-{33-10}

మధు మధ్వీతి ధూనోతి ప్రాణో వై మధు ప్రాణ మైవ యజమానే దధాతి | →

మధు మధ్వీతి ధూనోతి ప్రాణో వై మధు ప్రాణ మైవ యజమానే దధాతి | ఆ 5-{40-4, 5, 6}

4.3 ౫ కారము-హల్ గుర్తు: ఈ దిగువ వ్రాయబడిన 10 వాక్యములను గమనింపుము. ఇతః పూర్వము ప్రచురితములైన పుస్తకములందు దోష యుతముగా (ఉచ్చారణమునకు వీలు కాని విధముగా) ముద్రితమగుట, ఈ ముద్రణమున దోష రహితముగా వ్రాయబడుట గమనీయము.

1. చతుర్హోతార మ్పుదిశోఽను క్షప్తమ్ | [3-{21-7}] [క్ష✓; క్లు✗]
 2. అమృతేన క్షప్త య్జ మేతమ్ | [3-{22-5}] [క్ష✓; క్లు✗]
 3. తేన క్షప్తాః అమృతేనాః అహ మస్మి | [3-{23-8}] [క్ష✓; క్లు✗]
 4. యేనర్తవః పశ్చాధోత క్షప్తాః | [3-{24-3}] [క్ష✓; క్ల ✗]
 5. ఉత వా షడ్ధా మనసోత క్షప్తాః | [3-{24-4}] [క్ష✓; క్ల ✗]
 6. సప్తహోతా సప్తధా విక్షప్తః | [3-{25-2}] [క్ష✓; క్ల ✗]
 7. ప్రాణానా మవ్యతిషక్థాయ క్షప్తే | [5-{42-6}] [క్ష✓; క్లు✗]
 8. యథా అహోన్యనుపూర్వ మభవన్తి యథర్తవ ఋతుభి ర్యన్తి క్షప్తాః | [6-{23-3}] [క్ష✓; క్లు✗]
 9. హృదా మనీషా మనసాఽభి క్షప్తాః య ఏన స్తేదు రమృతా స్తే భవన్తి | [10-{3-2}] [క్ష✓; క్ల ✗]
 10. ... స భవ్య జ్ఞోజ్ఞాస క్షప్త ఋతజా రయిష్టా త్తద్ధా ... [10-{101}] [క్ష✓; క్ల ✗]
- క్షప్తమ్ - అనే పదమున 'క్ష్' → క్ అనే హల్ + ౫ అనే అచ్. కకారమునకు '౫' అనే అచ్ చేర్చుటచే 'క్ష్' అనే ఏక వ్యంజనాక్షరము (క్ + ౫ = క్ష్, 'క్ + ఇ = కి' వలె) ఏర్పడును. దీనిని 'క్ష్' గానే వ్రాయవలెను. 'క' కు దిగువ 'ల' ను వ్రాసి మఱియు 'క' కు తలపై హల్ గుర్తును సూచించెడి విధముగా. (క్ల) వ్రాయుట తగదు. 'క' కు దిగువ 'ల' ను వ్రాసి మఱియు తదుపరి ఋ కారము (ృ)ను చేర్చుటయు (క్లృ, క్లు) దోషయుతము.

4.4 సగత్వాఽనుస్వార చిహ్నములు-ఉచ్చారణా సౌలభ్యము: ఈ దిగువ వ్రాయబడిన వాక్యములను గమనింపుము. ఈ ముద్రణమున ఉచ్చారణా సౌలభ్యమునకు వీలుగా సగత్వాఽనుస్వార చిహ్నములు వినియోగించుట గమనీయము.

పూర్వ ప్రచురణము → ఈ ముద్రణము [వాక్య స్థానము]

i. చర్మ మార్గంసగ్ం స్నావాఽస్థి మజ్జా | → చర్మ మార్గంసగ్ స్నావాఽస్థి మజ్జా | [7-{15-8}]

ii. యాః కాశ్చ పృథివీగ్ం శ్రితాః | → యాః కాశ్చ పృథివీగ్ శ్రితాః | [8-{2-2}]

iii. త దాత్మానగ్ం స్వయ మక్తురుత | → త దాత్మానగ్ స్వయ మక్తురుత | [8-{7-3}]

iv. అహగ్ం శ్లోకకృ దహగ్ం శ్లోకకృ దహగ్ం శ్లోకకృత్ | → అహగ్ శ్లోకకృ దహగ్ శ్లోకకృ దహగ్ శ్లోకకృత్ | [9-{15-3}]

4.5 స్వర భక్తి రేఫము: ఈ దిగువ వ్రాయబడిన 2 ఆరణ్యక భాగ వాక్యములను గమనింపుము. ఈ ముద్రణమున ఉచ్చారణా సౌలభ్యమునకు వీలుగా పూర్వాజ్ఞ స్వర భక్తి రేఫము ఉండుట గమనీయము. ప్రత్యేక స్వరభాగ్యశ్చ న భక్తిర్నిహతేచ హే! వ్యాస శిఖా సూ. 388
ఇచట పై వ్యాస శిఖా సూత్ర భాష్య వివరణమును, ఉచ్చారణా విధానమును వేదవిదుల నడిగి తెలిసికొన నగును.

పూర్వ ప్రచురణము → ఈ ముద్రణము [వాక్య స్థానము]

1. అప్యేషాగ్ం స్థపతిర్ హతః | → అప్యేషాగ్ స్థపతి ర్హతః | [4-(36)-{77-5}]

2. ఏత ద్భర్హ హ్యేషః | → ఏత ద్భర్హి ర్హ్యేషః | [5-(4)-{34-10}]

4.5.1 స్వతంత్ర స్వర భక్తి రేఫము: స్వర భక్తి రేఫమునకు బదులు ఋకారమును వ్రాయుట తగదు.. ఈ దిగువ వ్రాయబడిన వాక్యములందు స్వతంత్ర స్వర భక్తి రేఫము శాస్త్ర సమ్మతము. ఇచట వ్యాకరణ విశేష వివరములను వేదవిదుల నడిగి తెలిసికొన నగును.

¹యాయ, ²కాణ్ఠ, ³విధాయోర్ధ్వ ¹మృషిభ్యో ²హ్యుషయో ³హ్యుషిః |

⁴ఇత్యా, ⁵స్త శీ, ⁶మకా - పూర్వ ^{4, 5, 6}మృషశ్చేతి స్వతంత్రతా ||

1. సచాగ్ం శిక్యః పురో వాచోపనిషదిన్తో జ్యేష్ఠ ఇన్ద్రియాయర్షిభ్యో నమో దేవేభ్య స్స్వధా పితృభ్యో
భూ ర్భువ స్సువ శ్చన్ద ఓమ్ | 10-(8)-{22-2} [ఇన్ద్రియాయర్షిభ్యో ✓, ఇన్ద్రియాయ్ముషిభ్యో ✗]

2. అరుణాః కాణ్డర్షయః| 1-(32)-{129-8} [కాణ్డర్షయః✓, కాణ్డఱ్షయః✗]
3. ఏత దధి విధాయర్షి రవోచత్| 7-(7)-{15-9} [విధాయర్షి✓, విధాయఱ్షి✗]
4. అగ్ని ర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్| 10-(33)-{51-2}
5. సహస్ర శీర్ష నేవ ప్రిశ్వాఽభ్యుప్రిశ్వ శమ్భవమ్| 10-(13)-{29-1}
- 6-i. య దహ్న పాప మక్తార్షమ్| 10-(31)-{49-3}
- 6-ii. య ద్రాత్రియా పాప మక్తార్షమ్| 10-(32)-{50-3}

4.6 ద్విరూపవదుచ్చరిత నకార జకారములు, స్వరిత గ్రాహి నకార జకారములు:

వాక్యాస్తమున వచ్చు నకార, జకారములు-ప్రాస్య పూర్వకమగుచో (అనగా ముందు వచ్చెడి అచ్ ప్రాస్యమగునెడి) ద్విత్వవదుచ్చారణము శాస్త్ర విహితము.

అవసానేఽన్య వర్ణాశ్చ నాదా ఇతి బుధై స్స్మృతాః - వ్యాస శిఖా సూ. 16

ప్రాస్యాద్ద్విరూపవన్నాదో యద్యేనం సకృదుచ్చరేత్ - వ్యాస శిఖా సూ. 358

ఇవట పై వ్యాస శిఖా సూత్ర భాష్య వివరణమును, ఉచ్చారణా విధానమును వేదవిదుల నడిగి తెలిసి కొన నగును. i. ద్విరూపవదుచ్చారణా సౌలభ్యార్థము 'న్న-జ్జ' లు (ఁ/న్-జ్జ లకు బదులు) స్థాపించి ఈ ముద్రణమున వ్రాయుట మఱియు ii. స్వరిత గ్రాహి నకార జకారములు వచ్చుచో స్వరిత చిహ్నమును ఉచ్చారణా సౌలభ్య ఽనుసారముగ నకార, జకారములందు స్థాపించి వ్రాయుట గమనీయము. ఈ దిగువ వ్రాయబడిన 4 వాక్యములను గమనింపుము.

పూర్వ ప్రచురణము → ఈ ముద్రణము [వాక్య స్థానము]

1. దశోదజ్జీ → దశోదజ్జీ [4-(7)-{21-5}]
2. చన్తమా వై సోమో రుద్రవాన్| → చన్తమా వై సోమో రుద్రవాన్| [5-(7)-{67-8}]
3. అపున వై వరుణ ఆదిత్యవాన్| → అపున వై వరుణ ఆదిత్యవాన్| [5-(7)-{68-1}]
4. ఈశ్వరోవైప్రవర్గ్యముద్వాసయన్| → ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్య ము ద్వాసయన్| [5-(9)-{93-3}]

పూర్వ ప్రచురణములందు ఁ, జ్జ లు మాత్రమే అన్ని స్థలములందు వాడుటచే ఉచ్చారణమున విద్యార్థులకు కొంత వఱకు సందేహమేర్పడు నవకాశమున్నది గదా!

దీర్ఘపూర్వక వాక్యాస్త నకారము వచ్చునెడ న్ (ఒక నకారము) వలె ఉచ్చరింపదగును.

4.7 తెలుగు అంకెలు: పూర్వ ప్రచురణములందు అనువాక, పదుల సజ్జ్యలు-తెలుగు అంకెలలో సూచింప బడినవి. ప్రస్తుతము ఆంగ్ల సజ్జ్యలే అందఱకు బాగుగా తెలిసి యుండుటచే ఈ ప్రచురణమున ఆంగ్ల సజ్జ్యలనే వాడుట జరిగినది.

విద్యార్థుల అవగాహనార్థము ఈ దిగువ 'ఆంగ్ల సజ్జ్యలు-తెలుగు అంకెలు' వ్రాయబడినవి.

1-౧, 2-౨, 3-౩, 4-౪, 5-౫, 6-౬, 7-౭, 8-౮, 9-౯, 10-౧౦

4.8 ర్చు, ర్చ లు: తెత్తిరీయ సంహితా పదపాఠమున అనేక స్థలములందు 'ఆ' అనెడి ఉపసర్గ పదమునకు పరముగా ఋచ్చతి, ఋచ్చన్తి, ఋచ్చేత్, ఋచ్చేయుః-వంటి పదములు వచ్చునెడ సన్ని కార్యానంతరము రేఫ పరముగ చకార ఛకారములు రెండును వచ్చునని గమనింప వలెను. రేఫ ఛకారములు మాత్రమే వ్రాయుట దోషయుతమగును.

ఆ + ఋచ్చతి = ఆర్చ్చతి → దోష రహితము; ఆ + ఋచ్చతి = ఆర్చతి → దోష యుతము

స| ఆర్త్తిమ్| ఏతి| ఋచ్చతి| యజమానః| → తెత్తిరీయ సంహితా పద పాఠము 1-5-{9}

పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకములందు రేఫ చకార ఛకారములకు (ర్చు) బదులుగా రేఫ ఛకారములు (ర్చ) మాత్రమే ముద్రింపబడి యుండుట దోష యుతమగునని ఎఱుగ నగును. ఉదాహరణమునకు ఈ పుస్తక ముద్రణమునందలి కొన్ని వాక్యములు ఈ దిగువ వ్రాయబడినవి. [ర్చు✓, ర్చ✗]

స ఆర్త్యా ౭౭ర్త్తి మార్చ్చతు| 4-(30)-{71-5}

త ఆర్త్యా ౭౭ర్త్తి మార్చ్చన్తు| 4-(34)-{75-5}

తేషా మ్మఖి వైష్ణవ య్యశ ఆర్చ్చత్| 5-(1)-{2-1}

వికక్రత మాఘ ఆర్చ్చత్| 5-(4)-{38-7}

తాజ గార్త్తి మార్చ్చతి| 5-(10)-{99-3}

4.9 న్ల, ర్ల లు: పదాంత నకారమునకు పరముగా లకారము వచ్చుచో పూర్వపదాంత నకారమునకు బదులుగా సానునాసిక లకారము వచ్చును. ఇట్లే యుచ్చరింప వలెను. (123 గమనింపుము)

సానునాసిక లకార నిరనునాసిక లకారములకు బదులుగా నకార లకారములు పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకములందు ముద్రితమగుట దోష యుతమని గమనింప గలరు. ఈ ముద్రణము నందలి కొన్ని వాక్యములు ఇచట వ్రాయబడినవి. నకార లకారములు గా (న్ల) ఎచ్చటను వ్రాయు నావశ్యకత లేదని తెలియ గలరు.

ఉదా: ఇమా ర్త్తీకా న్నృత్యక్షేణ| 1-(22)-{89-1} [ర్త్తీ✓, న్నృ✗]

తస్య వా ఏతస్య ... స్వాధ్యాయ మధీతే సర్వా త్తోకా జ్ఞాయతి సర్వా త్తోకా నన్త్యోఽను స
జ్ఞరతి త దేషాఽభ్యుక్తా 2-(15)-{19-1} [త్తో✓, త్తో✗]

4.10 ఖాళీలు (Blank spaces): ఈ మా ప్రచురణమున పద స్వరూప గ్రహణమునకు వీలుగా అన్ని
వాక్యములను ఆ యా స్థలములందు ఖాళీలను ఉంచి వ్రాయుట గమనీయము.

ఉదా: ఆఙ్గీభవజమాముహుః 1-(27)-{113-8} (పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకమున)

పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకమున పై వాక్యమున ఎచ్చటను ఖాళీ స్థలములు కానరావు. ఇవట 'ఆఙ్గీ,
భవ, జ, మా, ముహుః'-అనే 5 పదములను తెలిసి కొనుటకు అనువుగా ఖాళీలను ఉంచుట వలన
వేద విద్యార్థులు పద స్వరూపమును సులభముగా గ్రహించుటకు వీలగునని తెలియ గలరు.

ఆఙ్గీ భవ జ మా ముహుః 1-8-{26-5} (మా ప్రచురణమున); ఇట్లే మా ప్రచురణమునందు
పదములను విడిగా గుర్తించుటకు వీలుగా అన్ని వాక్యములను ముద్రించుటను గమనింప గోరెదను.

4.11 వ్యజ్ఞానముల క్రమము: రెండు కన్న ఎక్కువ వ్యజ్ఞానములు (హల్లులు) గల సంయుక్తాక్షరమున
వ్యజ్ఞానముల క్రమము (ఏ హల్లు తరువాత ఏ హల్లు ఉచ్చరింపబడునో ఆ వరుస) ముఖ్యమైనది.

ఆ క్రమము మారినచో ఉచ్చారణము కూడ మారును గదా. పూర్వ ప్రచురణములలో అనేక
స్థలములందు హల్లుల వరుసను మార్చి ముద్రింప బడుట కాననగును. ఈ విధమున ముద్రితమైన
పుస్తకమును అధ్యయనము చేయునపుడు వేద విద్యార్థులకు ఉచ్చారణ విధానమున దోషమేర్పడు
నవకాశమున్నది. ఈ దిగువ ఉదాహరింప బడిన వాక్యములను సరిగా వ్రాయు విధము, మఱియు
పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకములందు దోష యుతముగా హల్లుల క్రమము ముద్రింప బడి యుండుటను
వేద విదులు గమనింప గలరు. ఇట్టి స్థలములందు ఉచ్చారణ సౌలభ్యమునకు అనువుగా సరి
యగు రీతిని ముద్రించుటకు ప్రత్యేకముగా మాచే రూపొందించ బడిన అచ్చు అక్షరములు (ఫాణ్ట్)
వాడుట గమనింప గలరు. ఆజ్ఞే చాఽద్గణ న్నాస్తి 1-(4)-{12-3} [జ్ఞే✓, జ్ఞే✗]

పజ్జీరాధాశ్చ సప్తమః 1-(9)-{34-4} [జ్జీ✓, జ్జీ✗]

పజ్జీరాధస ఉద ధీశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని 1-(18)-{72-8} [జ్జీ✓, జ్జీ✗]

పాజ్జోఽగ్నిః 1-(25)-{105-4} [జ్జో✓, జ్జో✗, జ్జో✗]

అర్యమో అగ్ని మ్పరి యన్తు జ్ఞప్త మ్ప్రీతిన్తాగ్ శ్వత్వో దేవరాశ్చ 1-1-{1-14}
[శ్వత్వో✓, శ్వత్వో✗]

4.12 ఈ దిగువ వివరములను గమనింపుము. పూర్వ ప్రచురిత పుస్తకములందలి ప్రధాన దోషముల నెఱుగ గలరు.

1. సహ స॑శ్చస్త్ర॑రర్థి॑యా | 1-(1)-{2-2}, 1-(21)-{75-4} [ర్థి✓, ర్థి✗]

ఇవట 'సహ, స॑శ్చస్త్ర॑ర, ఋర్థి॑యా' అను పదములు ఉన్నవి.

2. సా ॑ఽప్యణీ॑తే ॑య మ్మ॑హ్య యో శ్చో॑యతే | 1-(22)-{86-6} [ప్య✓, ప్ర✗]

ఇవట స + అప్ + ప్రణీతే = సా ॑ఽప్యణీ॑తే - ప్రాకృతికముగనే (సహజముగనే) 2 పకారములు, రేఫ ఉన్నవని గమనింపగలరు.

3. నే॑న్న ఋ॒ణా నృ॒ణవ ఇ ధ॑మానో యమ॑స్య లోకే అధి॑ రజ్జ రా॒య | 2-(4)-{5-6}

న ఇత్ నః ఋణాన్ ఋణవః ఇత్ సమానః యమస్య లోకే అధి రజ్జః ఆయ-అను పదములు అందుచే - నేన్న✓, నే॑న్న✗ - సాయణ, భట్ట భాస్కర భాష్యములను చూడుము.

4. ధ॑ర్మా॒ఽసి సు॒ధర్మా ॑ఽమే॒న్యస్మే॑ | 4-(10)-{37-6}, ధ॑ర్మా॒ఽసి సు॒ధర్మా ॑ఽమే॒న్యస్మే॑ బ్రహ్మ॑ణి ధా॒రయే॑త్యాహ | 5-(8)-{75-10}; ధర్మా, అసి, సుధర్మా, అమేనీ, అస్మే-భట్ట భాస్కర భాష్యం; ధర్మా, అసి, సుధర్మా, మే, ని, అస్మే-సాయణ భాష్యం;

అందుచే → ॑మేన్యస్మే✓ (భట్ట భాస్కర); ॑మేన్యస్మే✓ (సాయణ); ॑మే ॑న్యస్మే✗

5. పూ॑ష్టే ॑ఽఙ్ఞు॒ణయే॑ సా॒వహా॑ పూ॑ష్టే న॒రుణా॑య సా॒వహా॑ | 4-(16)-{55-3}; నృ నయ ఇతి ధాతో ర్నరుణ శబ్దః! ప్రాణీనాం స్వస్వ మార్గేషు నేతా నరుణః! తస్మై-సాయణ; నరుణః నేతా! నృ నయే! న రుజతీతి వా నరుణః! అహంసకః-భట్ట భాస్కర; అందుచే → న॒రుణా॑య✓, ॑న॒రుణా॑య✗

6. ఏ॒తా వా అ॒పా మ॑స్త్రా॒జ్ఞావ॑ర్త్యో నామ॑ | 5-(10)-{99-6}

తైత్తిరీయ శాఖలో ఝకారము గల ఏకైక స్థలము, ఏకైక వాక్యము.

7. ఆ॒గ్రన్త్రా స మ॑గన్మహి ప్ర సు మృ॑త్యు య్యు॒యోత॑న | ... ఏకాగ్ని కాణ్డము 2 వ ప్రశ్నమున 3 వ అనువాకమునందు 11 వాక్యములుండుట గమనీయము. కాన పూర్వ ప్రచురిత తెలుగు పుస్తకమున

ఈ అనువాకాఽన్త చిట్టా వాక్యమును 'ఆగ్రన్త్రా దశ' అని పేర్కొనుట దోషయుత మగును గదా.

'సమామృతైకశ్చ' అని పేర్కొనుట సమంజసమని వేద విదులెఱుగ గలరు. ఇట్లే ఈ ప్రశ్నాఽన్తమున గల చిట్టా వాక్యమును కూడ సరి యగు రీతిని ఈ ప్రతిలో ముద్రింప బడుట గమనింప గలరు.

(ఉష్నేన పఞ్చ దశా, ఋయుర్దా ఏకవింశతి, రాగ్రస్తా దశ ✕, యోగేయోగే త్రయోదశ ✕,
... రుక్మ్యశ్చ త్రయోవింశతి ✕, ర్యా త ఏషా ఋష్టా వింశతి, ర్వావింశతి) [22]

(ఉష్నేన పఞ్చ దశా, ఋయుర్దా ఏకవింశతి, రాగ్రస్తా దశ ✓, యోగేయోగే చతుర్దశ ✓,
... రుక్మ్యశ్చ చతుర్వింశతి ✓, ర్యా త ఏషా ఋష్టా వింశతి, ర్వావింశతి) [22]

8. క్రొత్త చిట్టా వాక్యముల ప్రయోగము: నిధన పతయే నమః! నిధనపతా ఋన్తికాయ నమః! ...
పరమాయ నమః! పరమ లింగాయ నమః! ఏత ధోమస్య సూర్యస్య సర్వ లింగ్గ స్థాపయతి
పాణి మస్త్ర మ్పవిత్రమ్! ఆ 10-(16)-(33, 34) - ఈ అనువాకమున గల 23 వాక్యములను క్రమము
తప్పక చెప్పుటకు వీలగునట్లు వేద విద్యార్థులకు సులభముగ జ్ఞాపకముంచుకొను రీతి ఆ యా
వాక్యముల ప్రథమాక్షరములతో కూర్చు బడిన 'ని ఊ హి సు ది భ శ శి జ్వ ఆ ప ఏకాదశ
త్రయోవింశతిః' అను ఒక క్రొత్త చిట్టా వాక్యము నాచే కూర్చబడినది. ఇట్లే మఱి కొన్ని [7-(4, 5,
9, 11), 10-(78)] అనువాకా ఋన్తములందు చేర్చబడిన క్రొత్త చిట్టా వాక్యములు వేద విద్యార్థులకు
పుస్తకా ఋష్టే లేక ఆ యా అనువాకములను జ్ఞాపకముంచుకొనుటలో సహకరింప గలవని
యాశింతును. వేద పణ్ణితులు ఈ క్రొత్త చిట్టా వాక్యముల నాదరింతురు గాత!

9. అనుబంధములు: ప్రతి ఆదివారమున గాని, లేక మాఘ మాస భాను వాసరములందు గాని
అరుణ ప్రశ్నము (సూర్య నమస్కార ప్రశ్నము) ను పారాయణము చేసిన పిదప, ఋగ్వేదీయ
సూర్య దేవతాక మస్త్ర సంకలనమగు మహా సౌర మస్త్ర పాఠమును, ఆదిత్య స్తోత్ర, వాల్మీకీయ
ఆదిత్య హృదయ స్తోత్ర రాజములను కూడ పారాయణము చేయుట విశేషము. ఇట్లు
పారాయణము చేయుటకు అనుగుణముగా ఈ పుస్తకమున మహా సౌర, ఆదిత్య స్తోత్ర, ఆదిత్య
హృదయ స్తోత్రములను అనుబంధములుగా చేర్చడమైనది. ఈ విధమున పారాయణము చేయుట
సకల రోగ నివారకము, సర్వాఋయురారోగ్య సంపత్ప్రదము, శ్రేయో దాయకము.

4.13 ఆరణ్యక భాగస్థ పుత, దీర్ఘ రజ్ఞ, పుత రజ్ఞ, ఉదాత్త కంప స్థలములు: తైత్తిరీయ ఆరణ్యకమున
కాననగు పుత (త్రిమాత్రా కాల యుతము), దీర్ఘ రజ్ఞ (ద్విమాత్రా కాల), పుత రజ్ఞ (చతుర్మాత్రా
కాల), ఉదాత్త కంప విశేషములను గల 23 వాక్యములను ఈ దిగువ పొందు పఠనమైనది. ఈ
స్థలములందు ఉచ్చారణా విధిని వేద విదుల నడిగి బాగుగా తెలిసి కొన గలరు.

శ్లోకా(4) గలా(4) మమా(4) హూతా(4) యద్ధా(4) ఏవేతి చ ప్లుతాః!

దీర్ఘా దేవా(2)ఉ, తా(2)ఇ,మ్యమృవా(2) అ, సా(2) అహం కలే! వ్యాసశిఖా సూ 417, 418

- i. పుత స్థలములు-11: 1, 13-17, 19-23 వాక్యములు - త్రి మాత్రా కాలము
- ii. దీర్ఘ రజ స్థలములు-4: 2, 3, 4, 10 వాక్యములు - ద్విమాత్రా కాలము
- iii. పుత రజ స్థలము-1: 12 వ వాక్యము - చతుర్మాత్రా కాలము
- iv. ఉదాత్త కంప స్థలములు-7: 5-9, 11, 18 వాక్యములు

ఉదాత్త కంపము = $1\frac{3}{4}$ మాత్రా కాలము ఉదాత్తము + $\frac{1}{4}$ మాత్ర అనుదాత్తము

1. సోమపా(3) అసోమపా(3) ఇతి నిగద వ్యాఖ్యాతాః! 1-{40-11}
2. రయి న్న కశ్చి న్మమృవా(2) అపాహాః! 1-{42-8}
3. నిధన్వేవ తా(2) ఇమి! 1-{57-9}
4. దేవా(2) ఉపప్రే థస్వభిః! 1-{62-10}
5. తే(4) యస్మ ద్యఖ్వి మనాగసో దూరా ద్దూర మచీచతమ్! 2-{5-9}
6. తేన యో(4) యస్మ థస్మచ్ఛతై త మస్మై ప్రసువామసి! 2-{5-11}
7. తేనా యనో(4) యస్మ థస్మచ్ఛతై త మస్మై ప్రసువామసి! 2-{5-13}
8. త్వష్టా నో అత్ర వి దధాతు రాయో యను మార్జ్య తనో(4) య ద్విలిష్టమ్! 2-{5-15}
9. సగ్ంశిత మ్మే బ్రహ్మ సగ్ంశిత స్త్వీర్యా(4) మ్మలమ్! 2-{8-9}
10. ఖణోమి బ్రహ్మణా యమిత్రా నున్నయామి సా(2) అహమ్! 2-{8-12}
11. యత్ర సుహార్థ స్సుకృతో మదన్తే విహాయ రోగ న్నన్వా(4)గ్ స్వాయామ్! 2-{10-9}
12. య ద్ధౌ(4) ఇత్యపతత్! 5-{5-7}
13. హోతవ్య స్థితస్య గృహా(3)ఇ న హోతవ్యా(3) మితి! 5-{9-6}
14. హోతవ్య మగ్నిహోత్రా(3) న్న హోతవ్యా(3) మితి! 5-{79-10}
15. కశ్చన గచ్ఛతీ(3)! 8-{6-9}
16. కశ్చి థస్మశ్చతా(3) ఉ! 8-{6-11}
17. హా(3) వు హా(3) వు హా(3) వు! 9-{14-10}

18. అహ మన్నాదో(4) అహ మన్నాదో(4) అహ మన్నాదః 9-{15-2}

19. అహ మస్మి ప్రథమజా ఋతా(3)స్య 9-{15-4}

20. పూర్వ నేవేభ్యో అమృతస్య నా(3) భాఇ 9-{15-5}

21. యోమా దదాతి స ఇదేవమా(3) వాః 9-{15-6}

22. అహ మన్న మన్న మదన్తమా(3) ద్మి 9-{15-7}

23. త ధ్నత్య య్ త్వేన్తో అబ్రవీ ధా స్పాశయస్వేతి తా స్వగ్ స్పాశయిత్వా అగచ్ఛ స్త త్వా
అబ్రవీ దవిద హా(3) ఇత్యవిదగ్ం హేతి వర స్త్వణీష్వేతి కుమార మేవా అహ స్త్వర స్త్వణ ఇత్యబ్రవీ
ర్విగృహ్య బ్రాహ్మ ప్తవసే ద్యా మవ చాకశత్ ఏకాగ్ని 2-{16-7}

దీర్ఘ రజ్ఞ (రజ్ఞ దీర్ఘ), ప్లుత రజ్ఞ (రజ్ఞ ప్లుత)ముల ఉచ్చారణా విధానము-మాత్రా కాల వివరణ:

ఉచ్చారణా విధానము (వర్ణ క్రమోక్తి)	మాత్రా కాలము	
	ప్లుత రజ్ఞ	దీర్ఘ రజ్ఞ
నిరనునాసిక హృదయ కమలోద్భిత శార్దూల రుతోపమిత మన్త ధ్వని సంయుత ఆద్యంశ భూత	2	1
కాంస్య ఘణ్ణా నాద తుల్య కంప విశిష్ట మూర్ధ స్థాన జనిత మధ్యమాంశ భూత	1	$\frac{1}{2}$
నాసికా బిల ద్వయ వినిస్సృత శ్రుతి సుఖా అవ్యక్త సూక్ష్మ నాద సహిత అంత్యాంశ భూత	1	$\frac{1}{2}$
సౌరాష్ట్రిక నారీ స్వర సమాద్యంత్ర అంశ త్రయ భూత	4	2

4.14 విశేష కేవలానుస్వారము: 1.3.2 లో వివరింపబడిన జ్ఞ, ఘ్న పరమగు మకారము కేవలానుస్వారము అగును. ఆరణ్యకమున ఈ దిగువ వ్రాయబడిన 2 వాక్యములలో కూడ సగత్వానుస్వారము కాక కేవలానుస్వారము విధింపబడుట తెలియగలరు.

తదా గకార సంయుక్తో 'న శాన్తిశ్చా' 'సరూ' పరః | వ్యాస శిఖా సూ. 239

1. ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః | 'శాన్తి శ్చా' పరః - అగత్వానుస్వారము / కేవలానుస్వారము

2. గాయత్ర ఇచ్ఛన్త మ్పరమాఅత్మం సర్తూపమ్ | - 'సరూ' పరః [10-(33)-{51-3}]

4.15 ఈ తైత్తిరీయ ఆరణ్యక పుస్తక విషయమున ఇంకను మెఱుగు పఱచుటకు తగు సూచనలు, సలహాలు ఉన్నచో విజ్ఞులు తెలిపిన ద్వితీయ ముద్రణమున వాటిని పరిగణింప గలము.

ముఖ్య గమనిక: ఏ వేద పుస్తకమైనను గురు స్థానీయ మెన్నటికిని కాజాలదు. కాన పారంపర్యముగా గురు ముఖోచ్ఛారణా నూనూచ్ఛారణ విధానము ననుసరించియే ఈ పుస్తకము నొక యుపకరణముగ మాత్రమే గైకొని అధ్యయనము చేయ గలరని యాశింతును.

5.0 స్వ విషయము: నేను ఆన్త్ర విశ్వ విద్యాలయమున ఇంజినీరింగ్ కళాశాలలో పట్టభద్రుడనై, తదుపరి ఆర్. ఈ. సి., తిరుచిరాపల్లి (ఇప్పుడు ఎన్. ఐ. టి., తిరుచి) లో ఎమ్. టెక్. డిగ్రీ పొందితిని. ప్రస్తుతము బి. హెచ్. ఈ. ఎల్. తిరుచిరాపల్లి లో ఉద్యోగస్థుడను. ఇది ఆంగ్ల విద్యా విషయము. నేను శ్రీ కృష్ణ యజ్ఞశాఖాధ్యాయుని గాన తైత్తిరీయ సంహితా, బ్రాహ్మణా ఆరణ్యకములను అధ్యయనము చేసి, దైవానుగ్రహమున తైత్తిరీయ సంహితా సమ్పన్ధిత పద, క్రమ, జటా, ఘన, వర్ణ క్రమాది పాఠ విశేషములను, తైత్తిరీయ ప్రాతిశాఖ్యము, వ్యాస శిఖ్వా మొదలైన లఖణ గ్రంథములను వ్యాఖ్యా యుతముగ కొంత సమగ్రముగనే తెలిసికొంటిననవచ్చును. వేదాభిమానినగుటచే తైత్తిరీయ సంహిత లో గల సప్త కాణ్డములకును (44 ప్రశ్నములు, 651 అనువాకములు, 2,198 పదసలు, 1,09,287 పదములు) సంహితా, పద, క్రమ, జటా, ఘన పాఠములను అనేక లిపులలో (తెలుగు, సంస్కృతము, గ్రంథము, వేద తమిళము, కన్నడము, మలయాళము) ముద్రించుటకు అనువుగా (కంప్యూటర్ ప్రోగ్రామ్ ను రూపొందించుట ద్వారా) తయారు చేసి యుంచితిని. పూర్తి వివరములు తెలియగోరు వారు నన్ను సంప్రదించ గలరు.

గత సుమారు 25 సం. లకు పైగా నేను తిరుచిరాపల్లిలో (శ్రీరంగ ప్రాంతము) శ్రద్ధాశువులగు శిష్యులకు కృష్ణ యజుర్వేదమును, వివిధ వికృతి పాఠములను బోధించుచుంటిని. పలు ప్రాంతములలో వేద పారాయణములను గావించుచుంటిమి.

6.0 ధన్యవాదములు: బ్రహ్మశ్రీ ముసిరి పి. ఎస్. అనంత నారాయణ సోమయాజి ఘనపాతి గారు, బ్రహ్మశ్రీ సాత్తనూర్ కృష్ణ మూర్తి ఘనపాతి గారు నా కృషికి అనుగుణముగా పలు సందేహములను తీర్చుచు ప్రోత్సహించిన సలఖణ ఘనాంత భాష్యాంత వేద విదులు. పూజ్యులు. సద్గురువులు. వీరిరువురకు నా అణ్ణలి పూర్వక ధన్యవాదములు.

ఈ పుస్తక ప్రచురణలో పలువిధముల సహకరించిన నా మిత్రులు, శిష్యులు, సహ సంపాదకులు అగు శ్రీ ఎస్. రవి కృష్ణ మూర్తి, వారి సతీ మణి శ్రీమతి మీను గారలకు నా ప్రత్యేక కృతజ్ఞతా పూర్వక ధన్యవాదములు. శ్రీ ఎస్. రవి కృష్ణ మూర్తి గారు కంప్యూటర్ ప్రోగ్రామింగ్ లోను, ప్రత్యేకముగ ఫాణ్టీ (అచ్చు) లను రూప కల్పన చేయుటలోను నిపుణులు. మేమిరువురము కలసి రూపొందించిన అచ్చు అక్షరములే ఈ వేద పుస్తకమున వాడడమైనది. ప్రత్యేకముగ కృష్ణ యజుర్వేద నిమిత్తము అనేక లిపులకు

వలసిన ఫాణ్ లను రూపకల్పన చేయడమైనది.

నాకు అనేక విధముల సహకరించి ప్రోత్సహించిన నా సహధర్మచారిణి శ్రీమతి పద్మకుమారికి నా ఆశీః పూర్వక ధన్యవాదములు.

ఈ గ్రంథ ముద్రణా నిర్వహణ భారమును వహించిన ప్రకాశకులగు నా సోదరుడు చి. శ్రీరామమూర్తి (పార్వతీపురమ్) కి నా ఆశీః పూర్వక ధన్యవాదములు.

ఇట్లు,

భారద్వాజస గోత్రుఁడు,

బ్రహ్మశ్రీ జగన్నాథ శర్మ పౌత్రుఁడు,

బ్రహ్మశ్రీ వేంకట లక్ష్మీ నారాయణ, సావిత్రి దంపతుల జ్యేష్ఠ పుత్రుఁడు,

శ్రీమద్ధనుమల్లఖ్మణ భరత శత్రుఘ్న సుగ్రీవ విభీషణ జామ్బవ దగ్ధద నల నీల జానకీ సమేత

శ్రీ శివ రామ చంద్ర గురు కరుణా కటాక్ష వీక్షణ ప్రసాదిత లబ్ధ విద్యా విభవుఁడు,

నిరస్తర వేదా ఽధ్యనా ఽధ్యాపన శీలుఁడు, విద్యద్విధేయుఁడు,

ఆర్యసోమయాజుల వేంకట జగన్నాథ రావు.

❖ జగన్నాథ-రవి ❖

వామే శైల సుతా, పురశ్చ వృష రా, త్పశ్చా ధ్నురేంద్రాదయాః ।

దైత్యాఽరిశ్చ విధిశ్చ పార్శ్వ దళయో, ర్వాయాది కోణేషు చ

భృగ్గీ రావణ బాణ దైరవ లస చ్ఛ్రీ వీర భద్రా ఽఽదయః

మధ్యే శారద చంద్ర మణ్డల నిభం సాఽమృతం భజే శఙ్కరమ్ ॥

వామే భూమి సుతా, పురశ్చ హనుమా, నృశ్చా ధ్నుమిత్రా సుతః

శత్రుఘ్నో భరతశ్చ పార్శ్వ దళయో, ర్వాయాది కోణేషు చ

సుగ్రీవశ్చ, విభీషణశ్చ, యువ రా ట్టారా సుతో, జామ్బవాన్

మధ్యే నీల సరోజ కోమల రుచిం రామం భజే శ్యామలమ్ ॥

సూర్య స్పర్ధి కిరీట మూర్ధ్వ తిలక ప్రోద్ధాసి ఫాలాస్తరమ్

కారుణ్యాకుల నేత్ర మార్త్ర హసితోల్లాసం సునాసా పుటమ్

గణ్ధోద్య నృకరాభ కుణ్డల యుగ జ్ఞోజ్జ్వల త్కౌస్తుభమ్

త్వ ద్రూపం వన మాల్య హార పటల శ్రీవత్స దీప్తం భజే ॥

పరిశీలించబడిన భాష్య గ్రంథముల వివరణము:

1. ఆనందాశ్రమ సంస్కృత గ్రంథావళి: - గ్రంథాంక: - 36 / 1

తైత్తిరీయారణ్యకమ్, శ్రీమత్సాయణాచార్య విరచిత భాష్య సమేతమ్

ప్రథమ ప్రపాఠకాదారభ్య షష్ఠ ప్రపాఠక పర్యంతమ్ ప్రథమో భాగ: (1898)

2. ఆనందాశ్రమ సంస్కృత గ్రంథావళి: - గ్రంథాంక: - 36 / 2

తైత్తిరీయారణ్యకమ్, శ్రీమత్సాయణాచార్య విరచిత భాష్య సమేతమ్

సప్తమ ప్రపాఠకాదారభ్య దశమ ప్రపాఠక పర్యంతమ్ ద్వితీయో భాగ: (1927)

3. తైత్తిరీయారణ్యకమ్ - భట్ట భాస్కర భాష్య సహితమ్

Government Oriental Library Series - BIBLIOTHECA SANSKRITA - No. 26, Vol. I (prapathakas 1 - 4) - Edited by A. Mahadeva Sastri & Panditaratnam K. Rangacharya, Published under the Authority of the Government of His Highness the Maharaja of Mysore, Printed at the Government Branch Press, Mysore (1900)

4. తైత్తిరీయారణ్యకమ్ - భట్ట భాస్కర భాష్య సహితమ్

Government Oriental Library Series - BIBLIOTHECA SANSKRITA - No. 27, Vol. II (prapathakas 5, 6) - Edited by A. Mahadeva Sastri & Panditaratnam K. Rangacharya, Published under the Authority of the Government of His Highness the Maharaja of Mysore, Printed at the Government Branch Press, Mysore (1902)

5. The Taittiriya Aranyaka with the commentary of Bhatta Bhaskara Misra and an English Introduction by T. N. Dharmadhikari, Director, Vedic Samsodhana Mandala, Pune - Edited by A. Mahadeva Sastri & K. Rangacharya, 3 Vols (Bound in one) MOTILAL BANARSIDAS

6. కృష్ణ యజుర్వేదీయ: - ఏకాగ్ని కాణ్డ: - హరదత్త మిత్ర విరచిత వ్యాఖ్యా సహిత:

Government Oriental Library Series - BIBLIOTHECA SANSKRITA - No. 28 Edited by L. Srinivasacharya, Published under the Authority of the Government of His Highness the Maharaja of Mysore, Printed at the Government Branch Press, Mysore 1902

7. శ్రీ హర దత్తాచార్య భాష్యానుసారేణ - వివాహోపనయనాది మంత్ర ప్రశ్నార్థ ప్రకాశిక

(ఆన్త పద టీకా తాత్పర్య సహితము) - గ్రంథ కర్త: చల్లా లక్ష్మీ నర సింహ శాస్త్రి

పబ్లిషర్స్: శ్రీ లక్ష్మీ నర సింహ ప్రెస్ (చల్లా వారి ప్రెస్), బచ్చుపేట, మచిలీపట్నం - 1980

తైత్తిరీయ సంహితా పాఠము (2 భాగములు) : తప్పొప్పుల పట్టిక (9)

‘పంక్తి’ లో 5 ↑ అనగా ఆ పుటలో క్రింది నుండి 5 వ పంక్తి గా గ్రహించవలెను.

ఈ 9 స్థలములలో మీ వద్దనున్న సంహితా పాఠ పుస్తకములందు తప్పులు సరి చేసికొనవలెను.

No	kD	pr	an	pn	పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
1-8	తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము - పుట 95 లో చూడుము							
9	4	6	8	42	282	5 ↑	దేవభ్యస్త దుశదోఘ్య రాత మస్తు దేవభ్యస్త దుశదోఘ్య రాత మస్తు	

తైత్తిరీయ సంహితా-పద పాఠము (2 భాగములు) : తప్పొప్పుల పట్టిక (14)

ఈ 14 స్థలములలో మీ వద్దనున్న సంహితా-పద పాఠ పుస్తకములందు తప్పులు సరి చేసికొనవలెను.

1 - 12	తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము - పుట 266 లో చూడుము							
13	4	6	8	42	416	5	దేవభ్యః	దేవభ్యః
14	3	4	7	20	311	4	ముదా	ముదాః

తైత్తిరీయ సంహితా-క్రమ పాఠము (2 భాగములు) : తప్పొప్పుల పట్టిక (16)

ఈ 16 స్థలములలో మీ వద్దనున్న సంహితా-క్రమ పాఠ పుస్తకములందు తప్పులు సరి చేసికొనవలెను.

1 - 14	తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము - పుట 443, 444 లలో చూడుము							
15	4	6	8	42	432	3	తృణేషు దేవభ్యః దేవభ్యస్తత్	తృణేషు దేవభ్యః దేవభ్యస్తత్
16	3	4	7	20	321	10 ↑	అఘ్నరసో ముదా	అఘ్నరసో ముదాః

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము: తప్పొప్పుల పట్టిక (6)

1	3	8	21	85	355	7	ఏకవిగ్ంతోః యగ్ని రభవతి	ఏకవిగ్ంతోః యగ్ని రభవతి
2	3	9	1	2	357	11 ↑	విదూర్త జ్ఞామయో	విదూర్త జ్ఞామయో
3	3	9	1	4	357	3 ↑	సమన్తక జ్ఞామయో	సమన్తక జ్ఞామయో
4	3	11	2	24	391	10 ↑	సప్తదశా అష్టాదశేషు	సప్తదశా అష్టాదశేషు
5	3	11	2	24	391	8 ↑	ఏకవిగ్ంతా ద్వావిగ్ంతేషు	ఏకవిగ్ంతా ద్వావిగ్ంతేషు
6	3	11	3	27	392	9	విష్టవా యశానా మృతే	విష్ట వాశానా మృతే

